

NA HLUBINU

Revue pro vnitřní život

Olomouc 1939

Obsah XIV. ročníku

AMBROSIUS: Hymnus jitřní 525.

BABLER: Boží velikost 65.

BRAITO: Cesta duše k Bohu 1, *Kurs o duchovním očišťování*: Očišťováním ke spojení s Bohem 10, Tělo, svět, ďábla přemáhám 70, Poznej, aby ses očistil 138, Bdi nad sebou 205, Potřeba trpného očišťování smyslů 271, Povaha trpného očišťování smyslů 338, Jak se zachovati v temné noci smyslů 398, Ovoce trpného očišťování smyslů 463, Zkoušky v temné noci smyslů 526, Oddech duše před temnou nocí ducha 599.

CARRÉ: Muž a žena 498.

CLAUDEL: Matka Boží Pomocná 265.

CZEPKO: U Jeslíček Kristových 3.

ČALA: Modlitby před proměňováním 100, Proměňování 165, Modlitby kánonu po proměňování 346, 403, Příprava k obět-ní hostině 472, Svaté přijímání 547, Po svatém přijímání 615.

DACÍK: Německá mystika XIV. století 22, 85, 151, 300, 343, Křesťan a svět 468, Mučednictví krve a ducha 594.

DORÉ: O dobrém lotru 538.

DURYCH: Vlastnosti práce 95, Blahoslavenství 177, Žena kananejská 461, Třetí listopad 1918 531.

ECHART ml.: O božském základu duše 521.

FRANKE z Kolína: Já jsem cesta, pravda a život 66.

Sv. FRANTIŠEK z Assisi: Výklad Otčenáše 5.

GARRIGOU-LAGRANGE: Mystika „Následování Krista“ 34, Obětování stále žijící v Kristově srdci 210, Obětování v mystickém těle 334.

GERTRUD von le Fort: Návrat k Církvi 329.

GIACOPONE da Todi: Marnost světa 137.

GIROLAMO: Co žádají laici od kněží v Katolické akci 107.

GISELHER ze Slaitheimu: O lásce 396.

HANE Karmelitán: Jak přicházíme k Bohu 202.

HERMANN von Fritzlar: Jak Bůh utváří ducha 397.

HORÁK: Svatá Terezie a svaty Jan od Kříže 275.

JAN ze Sternengassen: O tvářnosti Boha 457, O čistotě 558.

JUREČKA: Základní rysy salesiánské zbožnosti 223, 417.

KAJPR: Logos 7.

KUBŮ: Křesťanský duch 431, „Duch Krista“ podle sv. Pa-vla 484.

LIPPERT: Člověk Boží 92.

MAURIAC: Lacordaire 363.

MELKA: Radost ze zbožnosti 18.
MERELL: Do Filip 14, 81, 238, 281, 360, 480, 534, 619.
MIKLÍK: Svátost vyznavačství 142, Styl a tajemství svatého
biřmování 351, Liturgický výraz učení o biřmování 604.
MÜLLER: Opravdovost jako psychologický problém 422.
NEZNAMÝ MYSTIK: O podstatě duše 330, O východu z vě-
cí časných a o příchodu do věčných 393.
OTRADOVICOVÁ: Věřím 564.
PECKA: Jedna svatá 41, 159, 288, 414, 494, 599.
POSELKYNĚ: Prosba svatých 242, Pokoj Páně 488.
ŘEZNÍČEK: Smírná oběť žebráka a poutníka 624.
SILESIUS: Z „Poutníka Cherubínského“ 201.
SOUKUP: O vášních 76, Co nás těší 234.
SVATOŠ: O zaplavující blaženosti 266.
ŠPŮREK: Boj proti tělu a láska 218.
ŠTECHOVÁ: Stará východní moudrost 304.
ŠVACH: Kurs o biblické inspiraci 29, 170, 293, 408, 553.
TRNKA: Domácí prací ke sjednocení s Bohem 357.
URBAN: Katolická akce a bohověda 228.
VESELÝ: Podstata svatosti 588.
PRACOVNA: 507, 573. 637.
SLOVO K DOBĚ: 51, 118, 185, 249, 313, 375.
VÁŽNÁ SLOVA: 446.
ŽIVOT: 46, 114, 179, 245, 307, 369, 435, 502, 566, 630.
ŽEŇ: 58, 127, 199, 258, 319, 385, 452, 517, 580, 647.

Cesta duše k Bohu

Přichází to naráz dotek Boha živého. Člověk byl přistrčen k Boží blízkosti. Někdy bez zdánlivé bližší přípravy. Bůh se zjevil jako Ten, jehož milovati jediné stojí za to, jenž jediný nasytí propasti duše. Víím, on jediný mne nezradí ani nezklame. Jsem dále slabý a dále chybují a budu asi chybovati až do smrti, ale z mé slabosti nevyrůstá má svatost. Proto si mne učinil svým dítětem, aby mi vlil svůj, podtrhuji teď ve svém rozjímání to slovo, *svůj* život. To on působí ve mně i abych ho chtěl i abych ho našel a objal.

Všechny mé chyby mne jenom blíže přimknou k Bohu, protože si řeknu: Toto dovedu já, ale chtěl bych být něco docela jiného, to co chce Bůh ode mne, dítě Boží, následující ve svém denním životě čistotu jeho svatosti. Proto tím více se přitulím k němu a více od něho očekávám svou svatost, ne pro své zalíbení, ale, abych byl důstojným a hodným jeho dítětem, dítětem hodným totiž a důstojným jeho Otce svého.

Člověk, jehož se dotkl jednou Bůh svou velebností a svou láskou, vleče trpělivě dále svou slabost, své chyby a nedostatky. Nesmiřuje se s nimi, ale také se nedá jimi odraditi. Jde dále, opírá se o sílu Boží, volá o ni a když pozná navštívení Boží, navštívení jeho milosti, příležitost, aby zvítězil nad svou slabostí, nerozmýšlí se, nýbrž opře se o sílu Boží mu nabízenou. Ostatně denně přijímá Sílu samu, Život sám, svatý a dokonalý život Boží ve svátosti Oltářní. O tuto sílu Ježíše Krista, který nás vykoupil ke svatosti, o tuto sílu opírá svůj duchovní život.

Teď se mu otevřel nový svět. Starý svět se mu otevřel v novém světle. Je mu, jako by se probudil k novému velkému Jitru. Uprostřed jeho života a jeho bytosti je teď Bůh. Pomalu padá k němu jako do svého

středu. Od všech svých starostí, úzkostí, tužeb padá ke dnu Boží velebnosti a lásky. Teď poznávám, jak všechno dění, všechny osudy, celý můj život jak je tímto Bohem mým ve mně proniknut a řízen. Teď najednou rozumí věcem, které se mu zdály tolikráte bezúčelné, nesmyslné. Vidí jejich význam jedině v nezměnitelném Bohu. Tak v něm roste touha po Naprostém a Nekonečném. Chtěl by je celé cele mít.

Ale také vidí, jakou cenu má všechno ostatní. Všechno ostatní je mu jen náznak, stopa, prostředek, cesta Boží. Postaví všechny věci na jejich místo: cesty, stopy náznaku, závdavku Boží lásky a nesmírnosti. Tak si přehodnotí všechno. Teď již neříká bez rozmyslu štěstí a katastrofa. Všechno oceňuje podle toho, jak ho co přivede blíže k Bohu.

Protože Bůh je nekonečný, nesmírný, věčný, naprostý, posvátná hrůza jím zalomcuje. Protože Bůh není jen sladkým Otcem, jest i Bohem nesmírné velebnosti. Posvátná bázeň i láska jej naplňují. Cítí i při lásce Boží i při jeho velebnosti svou naprostou ubohost, svou slabost a nicotu. Cítí také, že se musí klidně, ale naprosto odevzdati vedení tohoto nesmírného Boha, že si s ním nesmí zahrávat, že s ním nesmí se dohadovati, s ním se domlouvat. Jedině že se mu smí vrhnout do náručí, že se smí odevzdati velebnosti jeho, která jest zároveň velebností velké milosti a lásky.

To již působí pak Duch svatý v duši. Působení Ducha svatého jest působení mocného, svatého, očišťujícího, bouří všechno slabé a pozemské stravujícího. To jest jeho dar: abys ty, lidský červíčku, zmizel se svou ustrašeností, se svou veledůležitostí ve svých vlastních záležitostech a zájmech a dal se vésti, tím, jenž je tak nesmírný a velký, ale zároveň Láska ve vší této své vznešenosti. Pak pozná člověk, pak prožije tuto pravdu, že i spravedlnost a velebnost Boží jest Láska, že Bůh má velké Srdce, chceme-li ho přirovnati dobrému člověku.

Teď se otevře duše, ztichne, zmlkne a v očekávání prožívá jistotu: Bůh je tu, Pán je tu a volá tě! Jen

On. Všechno ostatní ustupuje do pozadí. I nejkrásnější věci, i nejmilejší lidé. Vždyť jsem beztoho žádné štěstí nesevřel tak, aby se mi neztratilo, vždyť jsem beztak nepronikl podstatu žádného lidského srdce a nikoho tak láskou nenaplnil, aby se mi neztratil, aby vedle mne nezatoužil ještě po jiném štěstí.

Zůstává vděčný Bohu za všechnu jejich lásku a krásu, jako za odlesk Boží, ale neztrácí se v nich. Dovede všechno milovati novým způsobem Božím. A posléze rozumí i bolesti. Nehledá již úlevy v odboji, ve vzdoru a ve vzpouře. Hledá jen vůli Boží i ve zkoušce, věří jí a čeká jen, až se ukáže její důvod. Dá se i jako zrno Boží vůle a lásky vhoditi do temné noci oběti pohřbení, zničení a pochování, aby dal nový život, který roste z pohřbeného zrna.

To je nový život, to je onen duchovní život, ke kterému vás vedeme. Jest jistý, jest krásný a plný svaté, věčné, protože Boží budoucnosti.

P. Silv. M. Braitto O. P., redaktor

U jesliček Kristových

*Křestane drahý,
poslyš kázání všech věcí!
Boží Slovo se rodí!*

Kde?

Nahoře v srdci Otce nebeského.

Uprostřed v lůně nejčistší Panny.

Jak?

*Z nebeského, k sobě se obračejícího a v sobě se
vidoucího*

Otce

rodí se Slovo

a ono je věčným narozením.

Dále

*z Ducha svatého a čisté Panny Marie
se*

*podle proroctví ve svatých vzorech
a naplněním v podobě lidské
Slovo Otce*

*Je ž i š K r i s t u s
rodí.
A toto jest narození časné.
Dále
každou Bohu odevzdanou a Slovo přijímající
duší
se
- mocí oblažující víry -
v pravé lásce Boha a bližního
v nás
ničí obraz ďáblův
a vztyčuje obraz Boží
a tím
nové Stvoření
to jest
Kristus pro nás k spravedlnosti
Ježíš v nás k blaženosti
se rodí.
A toto jest narození vnitřní.
Kdy?
Ne včera ani zítra, ale neustále.
Dnes se
Slovo, jež je Bohem,
ba Bůh, jenž je Slovem,
jímž všechno žije a bez něhož nic není,
stal tělem.
Můj křestane!
Přístup a rozjímej se mnou
ve škole písmenka o časném,
v kostele rozumu o věčném,
v tichosti ducha o vnitřním
narození našeho Pána
a dej,
ať noc Kristova narození
s anděly zpívajícími Gloria in Excelsis,
s pastýři zpívajícími Quem Pastores,
se svatými třemi Králi zpívajícími Puer Natus
důstojně světíme a oslavíme.
Bůh se stává člověkem,
by člověk se Bohem stal.*

*Tajemství,
 jež andělé od počátku světa toužili spatřit,
 jímž Bůh světu zjevil svou vůli,
 v něž Otcové doufali, než blaženě zesnuli!
 Zázrak nad zázraky!
 Ten, jímž země i nebe jsou stvořeny a udržovány,
 stal se malým pacholátkem.
 Ten, jež nebeské voje nebesy všech nebes,
 jež muži Boží všemi časy,
 jež císař Augustus po celé zemi
 prohlašovali pánem pánů,
 je skromným čeledínem!
 Ten, jenž celé lidské pokolení zbavuje hříchů,
 je ubohým hříšníkem!
 Hrozte se, nebesa, zachvěj se zemi!
 Ty se však raduj,
 můj křestane,
 z věčného narození, jímž Bůh tě vykoupil,
 z časného narození, jímž Syn Boží tě vykoupil,
 z vnitřního narození, jímž tě Duch svatý
 posvětil.
 Je to všechno pro tvé dobro!*

Daniel von Czepko, přel. O. F. Babler.

Poznámka překladatele. Slezského mystika Daniela von Czepko (1605—1660) jsme čtenářům představili na str. 217 loňského ročníku krásnými dvojveršími, která později vyšla také v knížce „Průvodě poutníků cherubínských“ (ed. Hlasý, sv. 38.). Dnes přinášíme další ukázkou z díla tohoto básníka - rušnou báseň vánoční, přeloženou zde z jeho Geistliche Schriften, Breslau 1930, str. 315.

Výklad Otčenáše od sv. Františka z Assisi

Otče náš nejsvětější, Stvořiteli náš, Vykupiteli, Spasiteli, a Utěšiteli! Jenž jsi na nebesích: v andělech a ve svatých, když je osvěcuješ k poznání. Neb ty jsi Světlo, ó Pane, když je rozžhavláš k lásce, neb ty jsi Láska, Pane, když v nich přebýváš, a je naplňuješ blažeností, protože ty jsi, Pane, nejvyšší dobro, věč-

ně dobrý, od něhož je všechno dobré a bez něhož nic není dobré.

Budiž posvěceno tvé jméno: Ať je jasné v nás tvé poznání, abychom porozuměli, jaká je šířka tvých darů, délka tvých příslibů, velebnost tvé velikosti a hloubka tvých soudů.

Přijď k nám království tvé!; abys panoval v nás milostí a dal nám přijíti do svého království, kde je jasné patření na tebe a tvá dokonalá láska ve sladkém společenství a v ustavičném požívání.

Staň se tvá vůle jako na nebi tak na zemi; abychom tě milovali celým srdcem, majíce tebe stále na mysli, z celé duše, majíce tě stále ve své touze, z celé vůle, abychom stále odváděli k tobě své tíhnutí a ve všem jen tvou čest vyhledávali; ze všech sil zasvěcující všechny své síly duše a všechny díly těla službě jen lásky tvé a abychom také milovali bližního svého jako sebe samého přitahující všechny podle svých sil ke tvé lásce, radující se z jejich radostí jako ze svých a majíce soucit s jejich neštěstím, nikdy nikomu neškodili.

Chléb náš vezdejší dej nám dnes: svého milého Syna, našeho Pána Ježíše Krista na památku, k porozumění a uctění tvé lásky, kterou k nám všem měl a všech jeho slov a činů a bolestí za nás.

A odpusť nám naše viny: Podle své nevýslovné milosti silou hořkého Utrpení svého milovaného Syna, našeho Pána Ježíše Krista a pro zásluhy a přimluvy blahoslavené Panny Marie a všech tvých vyvolených.

Jako i my odpouštíme našim vinníkům: a co úplně neodpouštíme, to pomoz, Pane, nám odpustiti, abychom své nepřátele milosrdně milovali pro tebe a abychom se za ně přimlouvali z dobrého srdce a nikomu zlé nespláceli zlým a měli dobrou vůli všem pro tebe dobře činiti.

A neuvoď nás v pokušení, ani v otevřené, ani ve skryté, ani v okamžité, ani v těžce tísnivé.

Ale zbav nás od zlého minulého, přítomného i budoucího. Amen.

Laudes 119. Vyd. Quaracchi.

Logos

Na počátku bylo Slovo . . .

Rytmicky dopadající věty prologu evangelia sv. Jana se staly křesťanstvu symfonií celé jeho víry, která je celá v nich obsažena jako rozkvetlý strom v jádře. I prostý lid, jenž neznal žádné umělé filosofie, procítil vlivem Ducha celou jejich vznešenost a vynutil si časem jejich zařazení do mše sv. jako stálou její součást. Doznávaly v uších a srdcích, když se lid Boží vracel ke svým pracím, posvěceným Slovem. V nich se nám po prvé zjevuje Logos ve svém naprostém a neomezeném prvenství.

Logos, Verbum, Slovo, toť jedna ze základních zkratk křesťanství, jako Ichthys a Dobrý Pastýř katakomb a Ukřižovaný středověku. Kříž vládne vůli, Dobrý Pastýř srdci, Logos myšlení. Logos je však první: „Všecko skrze něho učiněno jest a bez něho nebylo učiněno nic ze všeho toho, co učiněno jest.“

Logos je Boží Moudrostí, je Pravdou, je Harmonií. Jaká to byla prozřetelná Boží láska, která vedla ruku Evangelistovu, píšící první řádky čtvrtého evangelia. P. Rousselot v knize *Christus* píše o prozřetelnostním poslání tohoto jména:

„Výraz *Slovo* nebo *Logos*, jímž se otevírá čtvrté evangelium, obsahuje již v jádře celou příští dogmatiku a celé katolické pojetí vztahů mezi přirozeností a milostí. Vše, co je vážného a rozumného, krásného a spořádaného, vhodného a souladného, co nese pečeť umění a harmonie, vše to se pro řeckého ducha soustřeďovalo kolem slova *Logos*. Chceme-li si o tom udělat aspoň poněkud přibližnou představu, vzpomeňme si, co vše lidé 18. století vkládali do slova *Rozum*: osvobození, moudrost, ctnost, pokrok, světlo; co vzbuzovalo asi v letech šedesátých minulého století slovo *Věda*, nebo co znamená dnes na poli ducha slovo *Život*.

Taková slova shrnují ideál celé doby a naznačují odpověď takřka na všechny její tužby. Tentýž úkol

vyplňuje podivuhodně i odpověď evangelistova. Jan učí, že Logos je slovo Boží. Ale zjevuje zároveň, že tento Logos jest živý a osobní Kristus, jediný a dokonalý Prostředník mezi námi a Otcem, jediný vlastní jeho Zjevovatel, ne neosobní, neurčitý stín. Je-li toto Logos, zaměřují všechny ony váhající a nejisté, nevyjádřitelné tužby k živé bytosti a křesťanství tím ukazuje svou hlubokou příbuznost se vším, co svět antický - co každá doba vůbec - hledá vznešeného a krásného. Je-li Logos a Kristus jedno a totéž, nemůže se náboženství omeziti na nějaký koutek rozumu a duše, evangelium se stává kvasem schopným prokvasiti opravdu všechno těsto.“

Být křesťanem znamená náležet Kristu. Jeho znamení bylo vtisknuto při křtu na naše čela i do naší duše, stali jsme se jeho vlastnictvím. Celý další náš život má býti stále dokonalejší a dokonalejší stotožnění s ním, přibližování se k ideálu Pavlovu: „Žiji, ne již já, nýbrž Kristus žije ve mně.“ Ale je-li Kristus Logos, tedy pravda, harmonie, soulad, musí tyto Jeho vlastnosti míti naprosté prvenství i v životě křesťanově. Poznání a rozvaha je východiskem jeho činnosti a lásky, ne nervosní cukání, ne temné síly a pudy, ne výbuchy podvědoma, kde ve vášních a chtivosti často loví kníže temna, ježž líčí sv. Ignác z Loyoly, jak trůní u Babylonu na velkém stolci z ohně a dýmu, v tvářnosti hrozné a děsné.

Jsou blízko vánoce, den betlemského Dítka, den rozněžnění, odpuštění a pokoje, ale také den Slova, které tělem učiněno jest a přebývalo, přebývá dosud mezi námi. Citová něžnost může vyprchat dříve, než dohoří svíčky na vánočním stromku, víra v Logos a v jeho prvenství v běhu dějin i v životě jednotlivců by nás měla vést stále.

Činnost, budování, tvoření, zlepšování a především láska, duše toho všeho, vychází u křesťana z poznání věrou vedeného rozumu, jako v nejsvětější Trojici vychází Duch svatý, osobní božská Láska, z Otce a Slova. K obrazu a podobě Trojice jsme byli stvořeni, podle ní musí se tedy rozvíjeti i naše

činnost. Jen tehdy je budováním Těla Kristova mezi námi, jen tehdy se blíží lidstvo ideálu, jímž je Civitas Dei.

Přesvědčení, že Logos a myšlenka z něho jiskřící mají primát ve všem, učinilo ze západního křesťanstva vůdce a učitele lidstva. Byzantský Východ mezitím popřel, že Duch, že Láska vychází ze Slova, a odsoudil se tím k ztrnulosti, k živoření duchovnímu a konečně k otročení barbarům. Primát Slova, jenž řeší harmonicky poměr přírody a milosti, věčnosti i časy byl popřen vlivem Byzance i v církvi ruské a vedl tam k mystickému zmítání, v jehož objetí skončí člověk právě tak snadno ve zbytečném a neplodném mučednictví, jako ve fanatické ukrutnosti a tvrdé necitelnosti.

My si často říkáváme, že chceme býti mostem mezi východem a západem. V duchovním smyslu se této úlohy nepotřebujeme vzdávati ani nyní, ba můžeme k ní býti tím schopnější, čím budeme skromnější a vlivem utrpení duchovnější. Jen duch je to totiž, jenž překlenuje vzdálenosti a sjednocuje. Naším posláním je právě nésti Východu ono poselství o prvenství Slova. Nepřirozený ruský mysticismus se vymstil šíleným vrhnutím se do druhého extrému: nelidským otročením hmotě. My přispějeme k záchraně, budeme-li hlasateli Krista, celého Krista, jenž je především Logos, živá osobní Pravda, Harmonie a Moudrost. Ale máme-li tomuto úkolu dostát, nesmíme sami utonout ve vírech zmateného podvědoma, v modlářském kultu krve a těla.

Budme vyznavači, vášnivě milujícími vyznavači Slova, věrme v pravdu jasnou a určitou, v rozum, jenž vede k Slovu, jako vede vánoční hvězda k jesličkám, protože jej Logos posvěcuje a sílí svou milostí, věrme v křesťanský rozum, z něhož sálá láska, jako v Trojici vychází ze Slova Duch svatý.

Tato víra v rozum, správně chápaná, je principem síly, harmonie, vnitřního míru a - i když se to povrchním kritikům nezdá - principem života.

Ten, kdo poznává v pravdě, dovede milovat (a

také jednat) *ohnivým srdcem*, praví blahoslavená
Anděla Foliňská. *Adolf Kajpr T. J.*

Očišťováním ke spojení s Bohem

I. *Zemři a budeš.*

Je více slov v křesťanství, které zarážejí změkčilé a choulostivé lidi nebo lidi pyšné, lichotící své domnělé velikosti. Mezi ně patří výzva Kristova Metanoeite, obraťte se, „Zapři sebe samého“. Jako slovo z klášterních kobek zaznívá toto slovo sluchu dnešního člověka. Ale nemůže žít křesťan, nezemře-li v něm všechno špatné, malé, nedokonalé. Nemůže se v nás rozvinouti plně život Boží, nezemře-li v nás, nebude-li umrtveno v nás to, co pokažené, co zasluhuje smrti. Musíme se sami toho zbaviti a sami to umrtviti, usmrtiti, aby to neusmrtilo nás!

Když jsem mluvil v minulém ročníku o vyšším duchovním životě, mohlo by to leckoho svést k domněnce, že se může hned k nejvyššímu rozletěti. Ale nejprve je třeba umrtviti, usmrtiti v člověku všechno, co překáží dokonalému rozvinutí duchovního v nás.

Toto jest duchovní život, aby Kristus žil v nás, abychom dospěli k vrcholu slova Pavlova: Žiji, ale nežiji už já, nýbrž žije ve mně Kristus. Ale tyto dvě věci jdou ruku v ruce: Tím více může ve mně žít Kristus, čím více ve mně zemře, co není Kristus. Aby Kristus mohl žít ve mně, musím umrtviti vše, co by chtělo tento život Kristův umrtviti ve mně.

Ježíš řekl, že, nezemře-li zrnko, padnouc do země, samo zůstane. Samo, bez užitku. Kdo nechce přijmouti toto usmrcování, umrtvování, nevzroste, nevydá užitku, nevzejde v něm a z něho život. Jen ti, kteří otevřeli svůj život smrtícímu účinku kříže Božího, ať jakéhokoli druhu, vyrostli v životě Kristově, a jen z nich se rozšířilo vlnění Kristova života k bratřím.

Ježíš upozorňuje, že, kdo chce za ním přijíti, že musí se zapřít, že musí denně brát na sebe kříž, že to je projev lásky Boží, jež očišťuje, prořezává rato-

lesti, hlavně ty, které jsou štípeny na vinný kmen Krista. Každý, kdo chce žít z Krista, nemůže ničeho jiného očekávat od dobré ruky božského Vinaře, než že bude očišťován, že jej bude nebeský Otec ořezávat ode všech zbytečných a škodlivých výhonků. K tomu přece jsou určeny kříže a bolesti. Křížem vykoupil Kristus svět, křížem nám získal nový život a bolesti a křížem roste v nás tento Ježíšův život.

Přízemní, jen přirozený názor na život, se vysmívá křesťanskému názoru na umrtvování. Pro něj je to barbarské slovo z pustého temného středověku. Myšlenka oběti, sebezáporu, pokory a umrtvení je cizí, až děsivé slovo všem, kteří se klaní člověčenství svému ať osobnímu nebo národnímu. Ale my víme, že nejsme dokonalí, že v nás je mnoho porušeného a přesto že jsme povoláni, aby v tomto ubohém lidském člověčenství se zastkvělo božství, zasazené Ježíšem Kristem do naší přirozenosti. Tomuto božskému musí v našem člověčenství uhnouti to, co se bouří proti Božímu samo sebou, co je překážkou jeho rozvinutí a rozhoření se v nás.

Svatí takto porozuměli Kristu, že mají umrtvením ukřižovati to, zač byl Kristus ukřižován. Rozuměli kříži. Pochopili příslibení Kristovo své Církvi, že bude vždycky nenáviděna a pronásledována. Jest omylem dívat se na středověk jako na dobu, kdy kříž Kristův nemusel trpěti. Církvi se dalo příkoří ve všech dobách, i v dobách zdánlivé moci a slávy, o jakém se nám nezdá ani v dobách dnešního nejpustšího pronásledování. A když chybělo toto utrpení z pronásledování, vyhledávají si duše milující Kříž, kterým jsme byli vykoupeni, kříže nové, svým kajícím, umrtveným životem. A jednotlivé křesťany a svaté si očišťoval Bůh i v dobách největší slávy vnější Církve, a někdy, když nebylo pronásledovatelů, nepřátelů Božích, používal k tomu jako nástroje svého dopuštění i lidí, kteří to s Církví tak dobře mysleli, jako ti, kteří od jejích správců museli trpěti.

Toto je největší kříž, svlékati starého člověka, abychom mohli obléci Krista, jak k tomu vyzývá

svatý Pavel v epištolách ke Koloským III. 1., k Římanům VIII., 12, II. ke Kor. IV., 10.

Křtem stali jsme se dětmi Božími. Byl nám vlit život dítek Božích, byli jsme vštípeni na kmen Kristův. Ale naše lidská přirozenost tím sama ve svém kořeni nebyla uzdravena. Dále vlečeme následky dědičného hříchu. První hřích porušil lidskou přirozenost v tom, jenž byl jejím prvním nositelem. Jakou on nám ji odevzdal, takovou jsme po něm zdědili. A zanechal nám ji porušenou prvním odvrácením se od Boha, vnesením prvního porušení řádu do naší bytosti. Kristus zasloužil lidskému pokolení odpuštění a nový život, ale to vše má býti jednotlivci teprve dáno, a podkladem tohoto vykoupení, řekli bychom subjektem, je lidská přirozenost se vším svým porušením. Aby tedy nebyla zmařena tato vznešenost daru Kristova přínosu jeho lásky, je nutné, aby toto porušení bylo stále hlídáno, aby bylo stále léčeno, zneškodňováno, aby se mohl život Kristův dokonale v nás rozvinouti. Toto bojuje v nás navzájem: přínos života Kristova skrze milost a ostatní dary a porušení naší přirozenosti, čili vynesení člověka k Bohu, naplnění člověka Bohem a vzpoura proti Bohu, jak bychom mohli vyjádřiti zkrátka hřích.

Prvním hříchem byl vnesen nelad do lidské přirozenosti. Žádostivost jest uvolněna. Křtem jest umenšena, ale neodstraněna. Všechny mohutnosti duše byly zbaveny řádu a svého řádného poměru ke ctnostem. Byly zasaženy čtyři schopnosti, totiž rozum, vůle, dychtivost vznětlivá a dychtivost touživá. V rozumu zeje rána nevědomosti. Člověk tak těžko se dostává k pravdě. Je k ní nechápavý, hlavně k pravdám Božím. Ve vůli byl člověk zasažen zlobou. Dychtivost vznětlivá, která by měla rázně jednati proti zlému a rázně hledati dobro, je stížena slabostí. Mdle odpovídáme na zlo a mdle se rozbíháme k dobrému. Dědičným hříchem jest člověk jakoby otupělý k věcem božským. Vůle si libuje ve zlém, říkajíc zlému dobré. Roste obtíž ve vykonávání dobrého a stále vzrůstá žádostivost. Tak zranil první hřích nejprve

podstatu duše, ale dostal se přes vůli, která odvrátila člověka jako od nejvyššího Dobra, do všech ostatních schopností. I po vlití milosti na křtu svatém zůstávají ony obtíže ke konání dobrého. Zůstává v nás náklonnost ke zlému. Máme sice vlité ctnosti, máme dary Ducha svatého, ale to vše nám nebylo dáno k naší nečinnosti, nebylo nám to vše dáno proto, aby to bylo vykonáno za nás. Jistě, že vše v nás působí milost Boží, co se týká nadpřirozeného ohledu, ale zároveň to musíme tou milostí vykonati my, my skutečně a v denním skutečném životě.

Co plyne z těchto ran? Z rány v rozumu z nevědomosti plyne těžkopádnost v otázkách náboženských, neuváženost, překotnost v našem usuzování a rozhodování, nemoudrost a hloupost duchovní. Rána ve vůli znamená sebelásku, pýchu, závist a lakotu. Dychtivost vznětlivá je prvou ranou oslabena malomyslností, leností, nechutí k božským věcem, ohlížením se na svět a co tomu druzí řeknou, skleslostí. Rána pak v dychtivé snaze vede k nečistotě nestřídmosti a podobně.

Proto je třeba bojovati statečně a vytrvale proti těmto jizvám v lidské přirozenosti. Umrtvování ovšem neznamená ničení lidské přirozenosti, nýbrž naopak její léčení, aby se mohla co nejsvobodněji rozvinouti. Proto na moderní námitky o nevhodnosti a slabošství pokory a sebekázně můžeme klidně říci, že k tomu je třeba právě veliké síly, nedati se unésti porušenou lidskou přirozeností, která by se hned mstila, a že naše umrtvení znamená jen umrtvení škodlivých novotvarů, zhoubných výhonků v lidské přirozenosti.

Mohli bychom vyjádřiti umrtvování křesťanské jako umrtvování hříchu, jeho kořenů i následků. Proto je umrtvování křesťanské něčím nesmírně aktivním. A když znamená i odřeknutí se věcí a radostí dovolených, zase to není popření kladných hodnot ani čisté radosti, nýbrž znamená to posílení odolnosti dobrovolným odříkáním dovolené radosti, posílení odolnosti proti nezdravému v lidské žádostivosti.

Umrtnování znamená zesílení osobní svobody. Člověk, který si dovede něco odříci, který dovede v sobě zakřiknouti křičící já, žádostivost, bouřící se proti vyšším dobrům, má duši neobyčejně připravenou k přijetí milosti a k jejímu nadpřirozenému nesmírnému působení.

Ježíš přišel vrátiti člověka Bohu proti světu a proti ďáblu a proti pýše a světu. Člověk dědičným hříchem je držen ve stínu těchto nepřátel Božích i svých. Osvobodme se od nich! Usmrťme v duši to, čím nás tyto stíny stahují k sobě, čím umenšují v nás možnost života dítek Božích, co znemožňuje rozvoj plnosti Kristova života v nás. V jaké míře se dáme poctivě do tohoto boje, v jaké míře zemřeme oné porušené lidské přirozenosti, v takové se v nás bude moci rozvinouti nadpřirozené! Vrůstěj a budeš mne požívat. Teď porozumíme tomuto slovu Augustinovu. Když porosteme odumíráním povrchnosti, pozemskosti a hříchu, budeme požívat Krista, stane se naším životem, takže On pak bude živ v nás.

Pokračování.

P. Silv. M. Braitto O. P.

Do Filip

List sv. Pavla milované církevní obci ve Filipech.

Z Pavlových listů zanechávají dva zvláštní dojem v duši čtenářově: druhý list ke Korintským a list Filipským. Z obou mluví apoštolské srdce a z obou vane duch radosti. V listě ke Korintským je to radost lékaře, jehož operativní řez vrátil nemocnému zdraví, v listě k Filipským radost dobrého pastýře, který v těžké chvíli nebyl opuštěn, ale nalezl u svých věrných pomoc a porozumění pro své utrpení. Chceme podati čtenářům v letošním ročníku Hlubiny výklad tohoto listu radosti a lásky, věříce, že i dnes bude listem útěchy v bolestech a utrpení posledních dnů.

Filipy a církev ve Filipech.

Snad proto, že církevní obec filipská byla první, kterou založil apoštol na evropské pevnině, byla tato

obec Pavlovi vždy tak milá. Historii jejího založení líčí ve Skutcích apoštolských očitý svědek a průvodce Pavlův, Lukáš, lékař milený.

Bylo to při druhé apoštolské cestě Pavlově, asi roku 50—51, když přišel do Filip. Tehdy již Filipy měly svoji politickou historii za sebou. Původně město slulo Krenidy (*Κρηνίδες*)¹ pro četné prameny, jež v okolí prýštily. Asi roku 360 př. Kr. macedonský král Filip II. město zvětšil a obehnal hradbami. Obdrželo po něm jméno Filipy (množné číslo *Φίλιπποι*).² Roku 42 př. Kr. proslulo město vítězstvím, kterého u Filip dobyli Antonius a Oktavian Augustus nad Brutem a Cassiem. Ještě více vzrostl význam města po bitvě u Aktia (31 př. Kr.). Oktavian, vítěz nad Antoniem a Kleopatrou, rozmnožil počet obyvatel a dal jim právo římského občanství. Na mincích z té doby - byly dobře známy v celém antickém světě - vyskytuje se již titul: Colonia Julia Augusta Philippensis.

Bůh sám určil Pavlovi Filipy a Macedonii za pole apoštolátu, když v Troadě se mu ve snu zjevil jakýsi macedonský muž a prosil ho: „Přejdi do Macedonie a pomoz nám.“ (Sk. ap. 16, 9.) Pavel se svými průvodci se ihned plavil do Evropy. Vítr byl příznivý. Malá skupina připlula na Samothraku, nejsevernější výběžek Sporadských ostrovů v moři Egejském, a druhého dne do Neapole, námořního města v Thracii při zálivu Strymonském. V Neapolis se však nezdrželi a po via Egnatiana, která spojovala moře Egejské s Adriatickým, dospěli do Filip, vzdálených asi 12 km.

Svatý Lukáš, jeden z průvodců Pavlových, líčí radosti a bolesti, boje a vítězství, jež provázely Pavla a jeho spolupracovníky při zakládání první křesťanské obce na půdě Evropy: „I pobyli jsme v tom městě několik dní. V den sobotní však vyšli jsme za bránu k řece, kde, zdálo se, že je modlitebna, a posadivše se, mluvili jsme k ženám, které se byly sešly. I po-

¹ Strabon, Geogr. VII, fragm. 41.

² Diodorus Sicil. XVI, 3, 7.

slouchala jedna žena, jménem Lydie, prodavačka nachu z města Thyatiry, proselytka, a Bůh otevřel srdce její, aby byla pozorná na to, co Pavel mluvil. Když pak byla pokřtěna i dům její, prosila, řkouc: „Jestli jste usoudili, že jsem věrna Pánu, vejděte do mého domu a zůstávejte tam.“ (Sk. ap. 16, 12—15) To byly prvotiny Pavlova apoštolátu v Evropě.

Když však ve jménu Ježíše Krista uzdravil Pavel dívku, posedlou zlým duchem, byl se svým průvodcem Silou předveden před římský městský soud, jako by pobuřoval město. Byli zmrskáni a vsazeni do vězení. Žalářník sevřel jejich nohy kládou. O půlnoci nastalo však zemětřesení, dveře se rozevřely a spadla pouta vězňů. Vida tento zázrak, uvěřil žalářník s celým svým domem a dal se pokřtít.

Po této události Pavel Filipy opustil, ale filipská církevní obec měla vždy místočko v jeho srdci. Ve Filipech mnoho vytrpěl, a z tohoto utrpení se zrodila církev silná ve víře, věrná a vděčná svému zakladateli. Filipští byli jeho „rozmilými a přezádujícími bratry, radostí a korunou“. (Fil. 4, 1.) Když kázal v Macedonii, jediné od Filipských přijímal hmotné podpory. (Fil. 4, 15.)

Příležitost k napsání listu.

Z obsahu listu je zřejmo, že byl napsán v době, kdy Pavel byl v okovech v zajetí. Podle svědectví nejstarší tradice byl list napsán v době první vazby římské (61—63), spíše ke konci této vazby, protože apoštol doufá v brzké pronesení rozsudku. Nejspíše byl list napsán na jaře roku 63.

Jakmile se Filipští dověděli o Pavlově vazbě, poslali do Říma jakéhosi Epafrodita, snad duchovního správce své církevní obce, s almužnami pro Pavla. Epafrodites vykonal své poslání. V Římě onemocněl, a to tak těžce, že byl v nebezpečí života. Když se uzdravil, posílá ho Pavel spěšně zpět do Filip, aby se Filipští zaradovali, vidouce ho opět zdravého. (Fil. 2, 28.) Této příležitosti použil apoštol a poslal svým milovaným duchovním dětem děkovný dopis.

Jak obdivuhodně však dovede spojití věci hmotné a osobní s věcí Boží! Děkuje Filipským za almužny, podává jim zprávy o své osobě, ale stěžejními myšlenkami listu jsou hluboké dogmatické pravdy a povzbuzení k dokonalému životu křesťanskému v lásce, pokoře a pravé duchovní radosti. Zvláště výzva k radosti jako červená nit se táhne epištolou. Má radost ze štědrosti a lásky Filipských (1, 4; 4, 1; 4, 10), raduje se ze svých okovů a utrpení (1, 18) a vyzývá i adresáty ke křesťanské radosti (3, 1; 4, 4).

Tyto věroučné i morální pravdy jsou tím účinnější a působivější, čím osobnější a vroucnější je tón listu. A list k Filipským je jedním z nejosobnějších a nejteplejších Pavlových listů.

Obsah listu.

Ze všech Pavlových listů list k Filipským je nejvíce dopisem a nikoli jako ostatní dogmaticko-morálním pojednáním. V Pavlových listech můžeme dobře rozeznati základní thesi, metodicky rozvedenou v část věroučnou a v část morální. V listě k Filipským těchto dvou zřetelně rozdělených částí není. Hluboké pravdy dogmatické o vtěleném Kristu, vzoru pokory (2, 5—11) a o poměru víry k zákonu (3, 9) se pojí v harmonický celek s výzvami k pravému křesťanskému životu a sděleními o osobě apoštolově.

Pozdraviv obvyklým způsobem čtenáře, děkuje jim za almužny a ujišťuje je o své lásce a modlitbách (1, 1—11). Filipští si přáli dozvědět se něco o nynějším osudu apoštolově. Pavel tedy píše o sobě, o své vazbě, ale jako pravý apoštol jen potud, pokud jeho soukromý život je ve vztahu k evangeliu (1, 12—26). O sobě mluví Pavel co nejméně, jen aby učinil zadost přání Filipských a ihned přechází k výzvám k životu dokonalému, zvláště ke svornosti a pokoře (1, 26—2, 4; 2, 12—18). Vždyť mají Filipští vzor nejkrásnější, samotného Krista (2, 5—11)! Pak přechází opět list v tón více osobní. Pavel sděluje Filipským své plány a úmysly pro budoucnost. Doufá, že bude moci záhy sám navštívit milou církevní obec, ale zatím posílá

jim Epafrodita a záhy pošle do Filip i svého věrného spolupracovníka Timothea (2, 19—30). Zde chtěl Pavel svůj list zakončit. Vzpomněl si však ještě nebo byl upozorněn na nebezpečí, které hrozí věřícím od nepravých učitelů, a proto před nimi Filipské varuje (3, 1—4, 1) a znovu je vyzývá ke vzájemné lásce, pravé radosti a hledání toho, co je dobré, krásné a spravedlivé (4, 2—9). Ještě jednou děkuje za zaslání almužny (4, 10—20) a pozdravem svým i bratří, kteří jsou s ním, dopis končí (4, 21—23).

Tento list, tak srdečný a teplý, ukazuje život v prvotních křesťanských obcích v jejich světlých i stinných stránkách. Poznáváme hlavně jejich víru v Krista, který je Bohem a proto nejvyšším vzorem života. Pavlovy listy nebyly psány jen adresátům, jsou Písmem a proto i adresovány nám. I nám dnes musejí býti tím, čím byly prvním křesťanů.

Pokračování.

Dr. Jan Merell.

Radost ze zbožnosti

„Radujte se všichni a veselte se!“

Od první neděle adventní zaznívá toto slovo Boží a Církve. Není výsměchem dnes - u nás? Je možno u nás mluvit o radosti? Dnes?

Pravda, ze sebe ji míti nemůžeme. Ale z Boha ano.

Škodíme si právě tím, že hledíme i ve svém styku s Bohem více na sebe - ano, příliš jen na sebe; a pohled na sebe sama ovšem není radostný. Než - proč se díváš více na sebe než na Boha? Proč více na svou nicotu nežli na jeho vznešenost a krásu? Proč více na svou bídu než na jeho dobrotu a štědrost? Proč více na svůj hřích nežli na jeho milosrdenství?

To je pochybený styk s Bohem, ať v modlitbě, ať kdekoli jinde. To se více zabýváš nepatrnou svojí osobou nežli jeho velebností. To se dáváš více zaujmouti samoláskou nežli láskou k němu. To je ještě hodně nedokonalé.

Tak tomu není v nebi. Tam není přednějšiho předmětu pro pozornost vyvolených, leč On, jejich Vše-

cko; k němu se vzepjalo na první ráz a k němu tíhne a směřuje všechno na věky. Tam už nikdo nevidí sebe, leč v něm; tam nevidí už ani svých hříchů, leč v jeho milosrdenství; ani svých dobrých skutků a zásluh, leč v jasu jeho milosti, v níž byly vykonány a získány: „In Deo facta.“

A právě proto, že žádný druhotný předmět neodvádí jejich pohledu jinam a že tedy tento pohled především a přímo a plně míří na Boha - „Zdroj veškeré útěchy“, „Rozkoš všech svatých“ - proto je radost jejich dokonalá, veliká, veliká.

Nuže, hledej, snaž se viděti ve všem Boha, a to *především* Boha - a jeho lásku: neboť „Bůh láska jest“. Neutkvívej pohledem svým na sobě a na svém okolí, hleď výš! Zvykejme si vídati ve všem, co je v nás, i v tom, co je mimo nás, *především* jeho dobrotivou, prozřetelnou péči o nás. Je tak veliká, říkali ze zkušenosti svatí, že se s každým z nás, i s tebou, tak výhradně a plně zabývá, jako bys byl sám jediným tvorem na světě. „Tvá péče o mne jest větší nežli všechna starost, jakou jen mohu míti o sebe,“ modlí se zbožný Tomáš Kempenský. (Následování, kn. 3, hl. 17, 2.) A vším, co mi dává anebo co na mne dopouští, nechce vzbuditi nic, leč jen vděčnou lásku - a láska působí radost. Radost jest účinek a ovoce lásky, učí svatý Tomáš Akvinský. (Summa theol. 2, 2. qu. 28 a 4), i svatý Pavel. (Gal. 5.)

Praktické pokyny, jež odtud plynou:

V *modlitbě* nezačínej od sebe, od své ubohosti a nicotnosti - ač jsi prach a popel. V okamžiku audience nemají dvořané ani hosté k audienci shromáždění času, aby se příliš zaměstnávali sami sebou. Stačí jeden povšechný zkoumavý pohled, zdali je úbor a postoj jejich v pořádku, a pak se všechna mysl i smysly obracejí k audienčnímu trůnu.

Tak začínaj audienci u Boha. A vůbec v *modlitbě* hleď, abys to nedělal jako poutní a trhoví žebráci (většinou „řemeslní“!) a nestavěl Pánu na oči stále jen a především svoje rány, své zlomeniny, své cáry a pod. Začínej od něho: popatř, hleď zahlédnouti je-

ho velebnost, dobrotu, krásu. Začíněj pohledem víry, uctivým a úžasu plným. Ten pohled ti dá radost a vleje svatý ples. Svatý Tomáš ujišťuje, že zbožnost sama sebou a popředně a především působí duchovní slast, a to hlavně proto, že nás staví před Boží dobrotu a učí nás mysliti na ni, rozjímati o ní; z toho sama sebou plyne radost a slast. Vždyť „mým štěstím,“ dí žalmista, „jest Bohu býti blízko.“ (Ž. 72, 28.) (Summa theol. 2. 2. qu. 82. a 4.)

A tato dobrota je tak veliká, že prozařuje i utrpení Páně; byť i nás rozjímaní o něm plnilo zármutkem, přece převažuje i tu „radost z nesmírné dobroty, která se nám o *takovéhle vykoupení* postarala“.

Ba, ani naše vady, nedostatky a potřeby nemohou nás v modlitbě skličovati tak, že by nás nad ně nepovznášela radostná naděje na Boží pomoc.

Proto vidíme, že svatí začínali své modlitby jinak - jak krásně na příklad žalmista:

Hospodine, Pane Bože náš,
jak podivuhodné je tvé jméno
po veškeré zemi!“ (Ž. 8.)

Nebo jindy začíná:

„Chci tobě děkovat, Pane, celým srdcem svým,
chci vypravovat všechny tvoje divy,
chci radovati se a plesat v tobě.“ (Ž. 9.)

A zase:

„Vyrušuji tě, Pane . . .“ (Ž. 29.)

Celá skupina žalmů, tak zvaných „alelujských“, začíná i končí chválou velebnosti a dobroty Boží:

„Aleluja!

Chvalte Hospodina, neb je dobrý,
aleluja!“ (Ž. 104, 105, 106, 110—112 atd.)

Uč se začínat a konat své modlitby podobně. Církve svatá tě učí právě tak. Poslyš její Gloria:

„Sláva na výsostech Bohu . . . !
Chválíme tě. Dobrořečíme ti.

Klaníme se tobě. Oslavujeme tě.
Díky vzdáváme tobě pro velikou
slávu tvou, Pane Bože, Králi nebeský!“

Ve svatém přijímání, které je přece zdrojem nejvyšší a nejčistší slasti, poněvadž tento zdroj její sám, totiž Krista Pána - „radost andělů, rozkoš všech svatých“ - požíváme; ve svatém přijímání, bohužel, často chybujeme podobně. Začínáme díkůčinění zase od sebe a ne od něho. Máme na mysli více sebe a své prosby, nežli jeho nesmírnou, právě nám prokázanou lásku, abychom se jí divili, klaněli, za ni děkovali. Ctihodná služebnice Boží Alžběta Canori Unova divívala se tak hodně, dětinně Kristu Pánu: „Pane, kde jen, kde jen jsi se naučil takhle mne milovat?“

Konečně i *v utrpení a souženích* chybujeme podobně, že nevidíme, že se nesnažíme vidět v nich především zase Boha. Všecko možné vidáme dříve: nešťastný počín a krok svůj, zlobu nepřátel, omyly nevědomosti své i jiných a jsme-li smýšlení a srdce kajícího, i důsledek svých vin a hříchů - to vše a jiná ještě vidáme. A přec měli jsme vidět prve Boha - jeho ruku, která dopouští - Otce, který dává i Jednorozenému svému pít kalich, i když mu jej podávají Jidáš, Kaifáš, Pilát a jiní. Boha, který dále „umí též spravedlivé vytrhovat z pokušení“ (2. Petr 2, 9.). A Otce, který právě trestáním osvědčuje se za otce a prokazuje lásku svou pečlivou o zdraví dítěte i bolestnou právě operací, které ho podrobuje a bez níž by zahynul. A toto dvojí dí sv. Tomáš, pomysl na Boží dobrotu a naděje na umění, s jakým Bůh umí vysvobozovati ze zkoušek a útrap tohoto života, dává útěchu a radost i v utrpení a soužení. Proto ujišťuje sv. mudrc v Písmě:

„Nezarmoutí zbožného nehoda žádná.“ (Přísł. 12, 21.)

Ale zbožného - v pravdě zbožného, jemuž je Bůh vždy a všude a ve všem prvním pomyslem i posledním cílem, jenž, jak dí zbožný Tomáš Kemp., „na všecko nazírá, jak to vyplývá z dobra nejvyššího“

(Následování kn. 3, hl. 9. 1.) z Boha - z Lásky - jejímž účinkem jest Radost. Hluboce věřící mysl vyslovuje to povzdechem, vysílaným k nebi zvláště v soužení a utrpení: Nejsv. Srdce Ježíšovo, věřím, že mě miluješ. *Ant. Melka.*

Německá mystika XIV. století

Čtrnácté století německé mystiky je označeno zvláště třemi slavnými jmény, která znamenají nesmírně mnoho v dějinách zbožnosti nejen v Německu, nýbrž v celém křesťanském světě. Jsou to Mistr Eckehart, Jan Tauler a blahoslavený Jindřich Suso. Všichni tři dominikáni, všichni tři velcí theologové a věhlasní kazatelé, kteří shromažďovali kolem kazatelný dav posluchačů a uváděli svými mysticky zanícenými řečmi v ekstasi řeholnice mnoha německých klášterů. V době, kdy se venku tolik bojovalo, kdy světská moc si tolikrát podrobovala moc duchovní, v době rozháraných poměrů evropských vykvetly na březích Rýna nejkrásnější květy mystické krásy. Byly to zvláště ženské kláštery, kde řeholnice pod vedením učených dominikánů dosahovaly velmi často mystických milostí. Celé ovzduší bylo prosyceno touhou po nadpřirozenu a, jak vypravuje bl. Jindřich Suso, nebylo žádnou zvláštností, když prostá venkovská žena mluvila o viděních a jiných mimořádných milostech.

Není však divu, že vedle správných cest, vedoucích k Bohu, našla se také řada cest křivolakých a třeba i takových, které mohly vésti jen k záhubě. Tato doba je velmi bohatá na různé mystické kroužky, jejichž členové pěstovali spekulativní i praktickou mystiku. Velmi známé bylo sdružení kněží i laiků, zvané *Přátelé Boží*, jejichž vedení bylo většinou v rukou dominikánů. Nejlepší německá mystická literatura tohoto období vychází vesměs z těchto kroužků *Přátel Božích*. *Přátelé Boží* se věnovali velmi přísné askesi, odříkali se všech věcí, bez nichž mohli žít ve svém povolání, a snažili se dobrým příkladem šířit ve svém okolí lásku ke Kristovu evangeliu. Jestliže

někdy ve své horlivosti šli příliš daleko a dovolovali si volat, mezi nimi i laici, po reformě kléru, musíme takovému úkazu rozumět ve smyslu doby, která reformy opravdu potřebovala, a vměšování laiků do záležitostí Církve nebylo tehdy tak těžce neseno.

Vedle sdružení pravověrných mystiků nacházíme v této době také řadu takových, kteří přišli ve věcech učení do sporu s Církví. Jsou to některá sdružení begardů a beginů, a zvláště pak Bratři svobodného ducha.

Třinácté a čtrnácté století znamená obrovský rozmach řeholního života. Vedle řádů, které tu již byly, vzniká řada nových, jejichž kláštery se plní den ze dne novými žadateli o řeholní roucho. V této době však vzniká také zcela zvláštní typ řeholního života, *begině*, které žily buď roztroušeny po městech nebo společně ve velkých beginážích, kde měla pravidelně každá begině svůj domek. Skládaly sliby jen na určitou dobu, takže mohly svobodně opustit řeholní život, jakmile tato doba uplynula. Řada domků, obydlených beginěmi, tvořila jakési městečko, uprostřed něhož byl kostel, v němž se shromažďovaly begině k modlitbě, jak je tomu dosud ve velkých beginážích v Belgii.¹ Duchovní vedení měl vždy kněz, obyčejně řeholník. Podobná sdružení, třebaže v menším počtu, tvořili také mužové, zvaní begardi. Pozvolna se rozšířila tato sdružení z Holandska a Flamska do Francie a Italie a zvláště do Německa. Nedostatek mnišských zvyklostí, nedostatek řeholní kázně však záhy přivodil velké nepořádky v těchto sdruženích, a tak nacházíme mezi beginěmi a zvláště mezi begardy řadu bludařů, proti nimž musí zakročovat autorita sněmu viennského roku 1311 za Klementa V. Základ jejich bludu je určitý kvietismus, který vedl k hrozným důsledkům v životě morálním, zvláště v jeho vyšších stupních.²

¹ V Belgii je dosud 13 begináží, největší jsou v Gentu, Lutichu, Bruselu. Mimo to jsou dvě begináže v Holandsku. Většina těchto beginí tvoří větev Třetího řádu dominikánského nebo františkánského. Šat jejich je černý s bílým závojem.

² V první zavržené větě se praví: Clovek v přítomném ži-

Daleko nebezpečnější sekta této doby, která nacházela zvláště v Německu značného přijetí mezi vzdělanějšími, byli *Bratři svobodného ducha*. Ve století XIV. nacházíme velký počet členů této společnosti hlavně ve velkých městech a církevní inkvisice, zvláště v Kolíně, se obírá stále jejich případy. Zdá se, že Bratři svobodného ducha mají nejen duchovní příbuznost s begardy, nýbrž vycházejí většinou z begináží, která se stávají semeništěm bludů pantheistických a kvietistických. Již ve druhé polovici XIII. století byl sestaven pravděpodobně sv. Albertem Vel. seznam jejich bludů, obsahující 97 vět, vybraných z jejich spisů, ale společnost šířila své nauky dále, i když se musela většinou skrývat a zastírat své bludné učení rouškou horlivosti.

Základní naukou Bratři svobodného ducha byl bezuzdný pantheismus, vedoucí k naprosté svobodě nejen v myšlení, nýbrž i jednání. Podle nich duše je částkou samého božství, tedy věčná. Každý tvor je částkou Boha. Není proto rozdílu mezi člověkem, jenž dospěl jistého stupně svatosti a jinými svatými, které proto netřeba uctívat. Ba ani Kristus nepřesahuje člověka, který se ponořil v propast božství. Člověk, který se spojil s Bohem, nepotřebuje již Církve, je zcela svobodný, nemá žádných zákonů mravních, je sám sobě zákonem jako sám Bůh. Nemůže pak vůbec hřešit, protože jeho hřích by byl hříchem Boha, s nímž je člověk doknale a již nerozlučně spojen. Bylo by proto zbytečné vyznávat se z hříchů, žádat o odpuštění. Právě tak neplatí pro člověka, spojeného s Bohem, posty a jiné skutky křesťanské kajícího, protože to vše může být jen překážkou na cestě spojení duše s Bohem. V této době, kdy atmosféra ženských klášterů byla přesycena touhou po mimořádných zjevech duchovního života, kdy mnoho řeholnic bylo často vedeno až chorobnou a přímo

voře může si získati takový stupeň dokonalosti, že se stává neschopen hřešit a nemůže již pokračovat v milosti... Srov. Denz. 471. Takovíto dokonalí nemají už povinnosti zachovávat přikázání církevní. Denz. 473.

epidemickou žádostí mystických jevů, kdy kláštery byly plny závodění ve výstupech na vrcholky svatosti, nalézalo učení Svobodných bratří velmi mnoho ohlasu, když slibovalo naprosté zaniknutí v čirém božství, z něhož již není návratu na tuto bídnu pouzenskou pout.

1. Mistr Eckehart.

V této době se počíná tvořit škola německé mystiky, zaujímající zcela jedinečné místo v dějinách duchovního života, jejímž zakladatelem je nepopíratelně Mistr Eckehart. Velký dominikán, jehož jméno se stalo slavným v dějinách německé literatury, o jehož nauku neutuchl dodnes spor mezi historiky středověké theologie, se narodil kolem r. 1260 v Hochheimu v Durynsku. Málo zpráv se nám zachovalo z jeho mládí. Víme jen, že ještě mlád vstoupil v Erfurtu do řádu sv. Dominika, slavného již tehdy Albertem Velikým a Tomášem Akvinským. Tam zahájil také svá theologická studia, v nichž pokračoval v Kolíně. Velmi mlád stává se převorem v Erfurtu a kolem roku 1298 je vikářem provincie durynské. Roku 1300 odchází do Paříže, aby pokračoval ve studiích a vrací se s akademickou hodností jako profesor theologie do Kolína. Quétif - Echard³ tvrdí, že papež Bonifác VIII. povolal Eckeharta do Říma a sám mu udělil hodnost doktora. Roku 1303 je jmenován provinciálem nově utvořené provincie saské, která se oddělila od provincie německé, a na generální kapitole ve Štrasburgu 1307 je ustanoven generálním vikářem pro Čechy. Na generální kapitole v Neapoli 1311 je osvobozen od úřadu provinciála a je poslán do Paříže jako profesor. Tam nabývá nového titulu Mistra bohosloví. Vrací se do Štrasburgu a věnuje se kazatelské činnosti, odkudž je odvolán do Kolína na řádové generální studium, kde vyučuje dogmatice.

Již roku 1325 byly přineseny na generální kapi-

³ *Scriptores Ordinis Praedicatorum*, Paříž, 1719, tom. I. p. 507.

tolu v Benátkách stížnosti na některé německé bratry, kteří káží lidovým jazykem věci, které mohou snadno uvádět posluchače v blud. Pravděpodobně šlo také o Eckeharta, jenž svými spekulativně hlubokými a těžko pochopitelnými kázáními uváděl jeden v obdiv, u druhých vzbuzoval pochybnosti a nedůvěru.

Roku 1326 nastává spor Eckehartův s biskupskou inkvisicí v Kolíně, u níž byl obžalován jako podezřelý z bludu. Nejen Eckehart, nýbrž i jiní protestovali proti této žalobě jak proto, že její předpoklady nebyly pravdivé, tak také proto, že Eckehart jako dominikán nepodléhal biskupské inkvisici. Proto různě protestuje proti biskupské inkvisici, dává veřejně v kostele číst list, v přítomnosti notáře, ve kterém se očišťuje od bludů, které mu byly připisovány, sám podává v lidové řeči výklad ke čteným větám, odvolává již napřed jakýkoliv blud, který by byl snad shledán v jeho spisech, a odvolává se k papeži. Jeho odvolání bylo zamítnuto, ale nakonec se přece jen svatá Stolica zabývala jeho záležitostmi. Výsledku se však Eckehart nedočkal. Zemřel roku 1327. Dva roky na to papež Jan XXII. zavrhl dvacetosm vět z jeho spisů, z nichž prvních sedmnáct jako heretických, ostatní jako odvážné nebo podezřelé z bludu.

Otázka, zda Eckehart byl skutečně heretik, zda se dal ovlivnit současnými pantheistickými proudy, jak se s nimi setkáváme u begardů a zvláště u Bratří svobodného ducha, vyvolala těžký spor mezi historiky středověků theologie. Starší autoři buď berou prostě zavržené věty Eckehartovi a pokládají jej za formálního heretika nebo se snaží jej omluvit na základě jeho odvolání před smrtí, které bylo alespoň podmíněčné. Vědecké studium otázky zahajuje teprve Ch. Schmidt dílem *Études sur le mysticisme allemand au XIV. siècle* (vyšlo 1847). Podle Schmidta Eckehart je zcela ovlivněn současnými bludy a upadl do naprostého ideálního pantheismu, takže se stává předchůdcem Hegla. Eckehart chtěl přenést pantheismus současných sekt na půdu katolické theologie

a tím se stal předchůdcem pantheisující filosofie moderní. Tak jej chápe v nejnovější době také Rosenberg,⁴ u něhož našel Eckehart velké přijetí jakožto jedinečný typ germánské rasy.

Podobně jako Schmidt smýšlí M. H. Delacroix⁵ a příručky dějin středověké filosofie nebo theologie podávají vesměs výsledky těchto tak zvaných oficiálních vědců v této otázce.

W. Preger svým dílem *Geschichte der deutschen Mystik im Mittelalter* zahajuje tažení proti tomuto téměř obecnému chápání Eckeharta jako heretika. Denifle,⁶ Mandonet,⁷ Théry,⁸ Karrer,⁹ Vernet¹⁰ a jiní pak dokončují jeho očistu Mistra Eckeharta.

Studium otázky eckehartovské není jistě snadné, uvážíme-li, jak těžko je rozeznat jeho vlastní spisy od spisů jeho školy, a zvláště pak, víme-li, že oněch osmadvacet vět, které byly odsouzeny jako heretické,¹¹ bylo vzato vesměs z jeho německých kázá-

⁴ *Der Mythos des XX. Jahrhunderts*. Podle Rosenberga nezávislá mystika XIII. a XIV. století, šířená hlavně heretickými sektami, k nimž počítá i Eckehart, je výrazem svobodného ducha německého. Eckehart je mu dynamikem, člověkem odbojným, je mu symbolem rozchodu s Kristem a jeho náboženstvím. Nesprávně pochopená nauka Eckehartova o duši jako jiskřičce božského v člověku, přivádí Rosenberga k tvrzení, že Eckehart odmítá nauku křesťanského dualismu a staví se na místo zakladatele německé filosofie. Eckehart je mu proto předchůdcem Kanta, ba dokonce Hegla, protože svým pantheistickým pojetím světa se postavil proti židovsko-římské nauce o stvoření. Viz zvláště str. 217—256.

⁵ *Essai sur le mysticisme spéculatif en Allemagne au XIV. siècle*. - Mandonet správně ukazuje, jak Delacroix vychází často z naprostého nepochopení scholastických textů, kterých užívá velmi hojně Eckehart, a jak mnohdy nechápe vůbec ani mnohé scholastické výrazy, jakými jsou *natura*, *actus purus* a j.

⁶ *Archiv für Literatur und Kirchengeschichte des Mittelalters*, t. II.

⁷ *Bulletin critique* 25. janvier 1901.

⁸ *Archives d'histoire doctrinale et littéraire du moyen âge*. 1926—1937. Édition critique des pièces relatives au procès d'Eckhart.

⁹ *Das Göttliche in der Seele bei Meister Eckhart*. Würzburg, 1928.

¹⁰ *Eckhart* v *Dict. Th. C.*

¹¹ *Denz.* 501—529.

ní, která nebyla psána samým Ekehartem, nýbrž zachycena pouze jeho posluchači. Jak snadno byla porušena a přetvořena jeho myšlenka, když šlo o věci nesmírně těžké a hluboké, které ve většině případů přesahovaly schopnost chápání posluchačů.

Studuje-li kdo Ekehartovu nauku jen podle toho, co obsahují jeho spisy, ať skutečné nebo domnělé, bez ohledu na prostředí, jeho osobu, porušenost jeho spisů a jiné okolnosti, dospěje téměř nutně k přesvědčení, že Ekehart byl pantheista. Pak bude charakterisovat jeho nauku tak, jak ji popsal Schmidt: „Je pouze Bůh, mimo něj není nic; každá konečná existence je pouze zdání, a neexistuje než pokud je Bohem a pokud Bůh je jí . . . Abychom dospěli k tomuto poznání, musíme abstrahovat ode všeho konečného, je třeba, aby duch člověka zničil všechny hranice své přirozenosti a vzdálil se ode všeho, co je stvořené, a zřekl se svého vlastního já.“¹² Jestliže svět a všechno, co je předmětem našeho vnějšího poznání, je pouhé zdání, jsme samozřejmě v ideálním pantheismu. Není také pochyby, že tak mluví některé ze zavržených vět, jako na př. 26.: „Všichni tvorové jsou pouhé nic; nepravím, že jsou něco malého, nebo vůbec něco, nýbrž pouhé nic.“ Byl to však už Preger, který ukázal, že Ekeharta nelze vykládat pantheisticky, že jeho nauka o stvoření, o podstatě duše a o poměru člověka k Bohu je vlastně nauka sv. Tomáše, i když její výraz u Ekeharta je mnohem odlišný, než v dílech Tomášových. Vezmeme-li ovšem tu neb onu větu samu o sobě bez ohledu na souvislost a zvláště bez ohledu na to, co tvrdí Ekehart na jiných místech, dospějeme snadno k závěru, že jde o heretika.

Zvláště pak Demfle, jenž ukázal, že až do té doby byl znám Ekehart hlavně ze spisů německých, které nesou velké známky porušenosti, byl vykládán zcela nesprávně. Studium jeho spisů latinských vede k docela jinému poznání a ocenění velkého Mistra. Dalšími studiemi v tomto ohledu se dospělo k závěru, že

¹² Schmidt, v uvedeném díle str. 31.

Eckehart byl v pravém slova smyslu scholastikem a že nauka středověkých scholastiků byla zcela jeho. Nauka o bytí stvořeném, které je odlišné od bytí Božího, nauka o podstatě věcí, o ideách Božích je právě tak thomistická jako vzdálena od jakéhokoliv pantheismu. A tu je zcela shodné učení Eckeharta s Tomášem. Jestliže se někdy odchyluje od scholastiky, jsou to buď věci vedlejší, nepodstatné, nebo je to omyl v závěru. Co má však nejlepšího Eckehart ve své nauce, má v naprosté závislosti na svatém Tomáši. Pokračování.

P. Reginald Dacík O. P.

Kurs o biblické inspiraci

Ú v o d.

Vždy bude třeba pro duši lidskou duchovního chleba, jenž nasycuje. Tímto chlebem je Slovo Boží, ať již vtělené v pokrm, po němž se neumírá, nebo skryté pod literou, jejíž duch oživuje. Boží Slovo se dává člověku jako eucharistický pokrm nebo v podobě svaté knihy života. Jako eucharistický pokrm byl zdrojem svatosti, tak svatá kniha Písma, rovněž podávající Krista, se stala posilou, útěchou i pramenem pro lidského ducha, hledajícího pravdu, která zůstává. Čím nestálejší a věrolomnější je slovo lidské, tím pevnější a neproměnlivější je pravda Boží. Zapadá slovo lidské a zanechá někdy jen bolest z toho, že nebylo pravdivé nebo upřímné, ale věčně zůstane slovo knihy, jež má zaslíbení, že se musejí vyplnit všechna její písmena. Vyhnanec, jenž se cítí opuštěný a nesvůj v cizí zemi a jenž vzdychá po své vlasti, je naplněn štěstím z každé vzpomínky, která přijde z jeho domova. Písmo svaté bylo již od nejstarších dob chápáno jako list seslaný Bohem člověku k jeho útěše a posile.

Je zbytečno poukazovati na nutnost studovati tuto knihu Boží. Sama se ukládá všem svou autoritou, svým přínosem pravdy a vznešeností nad všechno ostatní pozemské. Ale i tato kniha bývá někdy zahozenou perlou.

K pochopení Písma svatého je třeba znáti nauku Církve o této knize. Dnes totiž nebude skoro jiné církve, která by tak zásadně a nekompromisně hájila otázku božského původu bible, kromě Církve katolické. Jednou ze stěžejních pravd, týkajících se bible, jest otázka biblické inspirace. Probereme si tyto otázky s větší důkladností, než se obvykle děje. Pravda má totiž tu vlastnost, že, čím lépe ji pronikáme, tím máme z ní větší radost a tím více se stáváme schopni vydati o ní svědectví těm, kdož to žádají nebo ji napadají.

Pojem inspirace.

Katolická Církev učí, že knihy bible Starého i Nového zákona byly sepsány Bohem. Jsou tedy božského původu. Ne však jen snad tak, jako se řekne, že všechno, co se uskutečňuje ve vesmíru, pochází od Boha jako první hýbající příčiny všeho, nýbrž tak, že skutečně Bůh jest autorem bible ve smyslu nadpřirozeném.

Je proto nezbytné předeslat aspoň jakýsi předběžný pojem o biblické inspiraci, aby se vědělo přesně, oč jde. Ujasnění pojmů je první základní požadavek dalšího postupu. K tomu můžeme na příklad použití definice, kterou dává Lev XIII. jako učitel Církve ve své encyklice „Providentissimus Deus“, kde se praví, že Bůh je původcem svatých knih v tom smyslu, že jako hlavní příčina použil k tomu lidí jako nástrojů, a to tak, že Bůh je skutečným autorem posvátných knih v nadpřirozeném smyslu. Tyto nástroje, totiž svatopisce „nadpřirozenou mocí tak k psaní povzbudil a vedl, tak píšícím byl přítomen, že všechno to a pouze to, co on přikázal, i správně v mysli pochopili i věrně chtěli sepsati i vhodně vyjádřili neomylnou pravdou . . .“¹ Tato pravda o božském původu knih Písma svatého byla slavnostně definována Církví na sněmu Vatikánském.²

Církev jako dědička pravdy Boží zjevení, vedena

¹ *Enchiridion Biblicum*, 110.

² Denzinger, *Enchiridion Symbolorum* 1809 (vyd. 18.—20.).

dále Duchem Božím, je povolána k tomu, aby určovala správné normy víry i mravů, aby střežila bez pohromy onen svatý sklad pravd, jež přijala od Krista. I když v posledním stadiu je to ona, jež dá rozhodující slovo ve věcech víry, přece nikdy neznevažovala ani snahy rozumu, aby sledoval cesty, po nichž se ubírají tyto definice, ani nemařila práce hloubavých duchů, naopak vždy podporovala cesty theologů, jejichž posvátným povoláním je nořiti se do hlubin pravd Božích a pokud možno nejvíce načerpati poznání o tajemstvích Božích. Tak i v otázce biblické inspirace nám dává bohatou možnost ověřovati si tuto pravdu jak studiem samých posvátných knih, tak použitím patristického bohatství i spekulací theologů a duchovních spisovatelů. Netvoří totiž Církev nové pravdy, nýbrž zjevené vykládá, opírajíc se o Písmo nebo o tradici.

Chceme-li tedy sledovati důkazy pro biblickou inspiraci, musíme se uchýliti k bibli samé, k učení Otců jako udržovatelů rané tradice Církve a konečně k učení samé Církve. Musíme si však přiznati hned na počátku, že nemáme pro svou thesi *přímého důkazu*, neboť bylo by bludným kruhem ze samé bible, již předpokládáme jako božskou, dokazovati její božský charakter. A pak, citáty z bible by stačily snad pro některou knihu, ale sotva pro všechny, neboť by zůstala bez odpovědi otázka, které knihy bible jsou inspirované. Tradice, uchovaná ve spisech rabínů a církevních Otců, není tak naprosto úplná a jasná, aby stačila. Má tedy zde první slovo Církev jako dědička Písma a povolána je vykládati. Předpokládá otázka biblické inspirace jinou pravdu, že totiž Kristus byl božský legát, že svěřil svou nauku své Církvi a že Církev Kristova je skutečně oprávněná vykládati neomylně jeho božskou nauku. O tom však se můžeme historicky přesvědčiti studiem bible, jako každého jiného historického pramene.

Bereme-li nyní nejprve svědectví bible pro ozřejmení otázky biblické inspirace, je to cesta více historická, i když ne nejbezpečnější. Církvi totiž bylo

dáno charisma neomylnosti ve výkladu pravd víry a mravů, proto její výnosy jsou směrodatné v tomto ohledu, jak to vyjádřil sv. Augustin, který napsal jako zásadu: „Já bych nevěřil v evangelia, kdyby mne nenutila k tomu autorita katolické Církve.“³ Přesto však je druhý postup vhodný. Neuvažujeme tedy v tomto případě bibli jako inspirovanou, když z ní čerpáme důkazy pro její inspiraci, nýbrž jako každou jinou knihu, hodnou víry na podkladě historickém.

Starý zákon.

V knihách Starého zákona je vyslovena pravda o inspiraci ne sice týmiž výrazy, ale rovnocennými. V pěti knihách Mojžíšových se několikrát praví, že Mojžíš sepsal „slova Hospodinova“. Na př. v Exodu: „Sepsal pak Mojžíš veškeré řeči Hospodinovy.“⁴ V Deuteronomiu: „Když tedy napsal Mojžíš slova tohoto zákona do svazku a dokončil, nařídil levitům, kteří nosili archu úmluvy Hospodinovy, se slovy: „Vezměte tuto knihu a uložte ji po boku archy úmluvy Hospodina Boha vašeho...“⁵ Podobná svědectví čteme u Josue, Samuela a u proroků. Tak na příklad u Jeremiáše: „... Hospodin oslovil Jeremiáše a řekl: Vezmi závit, knihu, a zapiš do ní všechna slova, která jsem mluvil tobě proti Izraelovi a Judovi a proti všem národům, ode dne, kdy jsem počal mluvit tobě, ode dnů Josiášových až do dneška...“⁶

Jako byly sepisovány posvátné knihy, tak postupem času byly sbírány a pečlivě stráženy. Je sice těžko přesně historicky zjistiti, kdy byl sestaven a uzavřen definitivně kánon knih Starého zákona, ale je jisto, že okolo roku 130 před Kristem již existovala trojdílná sbírka knih Starého zákona.

Tato svědectví samých knih o jejich božském původu potvrzuje židovská tradice, uchovaná ve spi-

³ *Svatý Augustin*, *Contra epist. Manichaei* V, 6 (ML, XLII, 176).

⁴ Exod. 24, 4.

⁵ Deut. 31, 24.

⁶ Jerem. 36, 2.

sech rabínů a jiných spisovatelů. Víra v jejich božský původ se projevovala v tom, že knihy, o nichž se věřilo, že jsou božské, byly uchovávány na zvláštním místě, obvykle v chrámě poblíže archy, že byly občas předčítány lidu. Platilo o nich rčení, že posvátné knihy poskvřňují ruce, takže kdo se jich dotkl, musel si umýti ruce, aby snad onu posvátnost nepřenašel na jiné věci. Tak na příklad o Zákonu, to jest o pěti knihách Mojžíšových, které byly ve zcela zvláštní účtě pro jejich historické prvenství, učili rabíni, že mnoho zákonů znamená mnoho života, a čím více kdo získal slov Zákona, tím více získal života do budoucna.

Žid Phile mluví o svatých, nejsvětějších knihách, a učí, že všechno, co je v bibli, je třeba považovati za svaté výroky Boží.

Podobně rabíni se často zmiňují o „svatých knihách - kitbé haggodesh“. Josef Flavius má též cenné svědectví o posvátných knihách. Píše: „U nás není dovoleno komukoliv sestavovati historii, nýbrž pouze prorokům, kteří poznali nejvzdálenější a nejstarší z božského vnuknutí. U nás není mnoho tisíc knih, různících se a bojujících (proti sobě), nýbrž pouze dvaadvacet knih, obsahujících popis celého času, v něž právem máme víru.“⁷

Tuto víru v božský charakter bible uchovávali věrně Židé po dlouhá století. Někteří z nich, zvaní Qabbalisté, upadli až do nemírné horlivosti a viděli v každé písmence posvátných knih skryté nějaké tajemství. Záměnou písmenek dospívali k nalezení nových tajemství.

Ve středověku vyjádřil tuto víru Židů v posvátné knihy rabbi Mojžíš ben Maimon († 1202), který byl znám i scholastikům pod jménem Maimonides. Vyznával víru v božský původ biblických knih. Rozlišoval jedenáct stupňů proroctví. Posvátné knihy viděl sepsané Duchem Božím. Proto napsal: „Tímto Duchem svatým složil David žalmy a Šalomoun Příslloví, Kazatele, Velepíseň. Týmž Duchem svatým

⁷ C. Apionem I. 7—8.

byly složeny knihy Daniela, Joba, Kroniky a jiné svatopisy. Proto se také nazývají Ketoubim, to jest sepsané Duchem svatým.“⁸

Tato neochvějná víra synagogy v posvátnost a božskost bible si zasluhuje nejen povšimnutí, nýbrž vyžaduje též zdůvodnění. Jak z uvedených dokumentů vyplývá, není to jen nějaká všeobecná víra anebo matné vědomí jakéhosi posvátného rázu těchto knih bible, nýbrž výslovná a vědomá víra v jejich božský ráz, takže Bůh je nazýván vlastním původcem těchto knih. Dějiny tvoření kánonu nás poučují, jak bylo třeba bojovati, aby se do posvátné sbírky nedostaly jiné knihy nežli ty, které byly považovány za opravdu božské. Nerozhodoval zde snad zbožný obsah nějaké knihy, neboť podle takového měřítko by mnohé jiné knihy si zasloužily, aby byly vřazeny do sbírky svatých knih.

Jaké asi bylo kritérium ve Starém zákoně pro židy, že přijímali některé knihy jako božské a jiné zásadně vylučovali? Historicky je tato otázka těžce řešitelná. Někteří udávají prorocký úřad jako záruku, že ta kniha, která byla napsána prorokem, jenž vystupoval jménem Božím, je božského původu. Když tedy někdo byl uznán za Bohem pověřeného a vyslaného proroka, byla nejen jeho slova, nýbrž i spisy považovány a přijímány jako božské. Toto mínění však nelze dostatečně podepřítí naprosto spolehlivými historickými důkazy. Jiní se spíše domnívají, že určování, která kniha je Bohem inspirována a která ne, patřilo veřejnému úřadu, složenému z kněží, jak se čte, že Mojžíš svěřil Zákon levitům a starším lidu.“

P. Prokop Švach O. P.

Mystika „Následování Krista“

Ve světle knihy „Následování Krista“ probereme velmi přetřásanou otázku, zda totiž vlité nazírání na tajemství víry a sjednocení s Bohem, které z toho

⁸ Cit. z *Pesch*, De inspiratione sacrae Scripturae, 1906, p. 31.

⁹ Deut. 31, 9.

vyplývá, patří na normální cestu svatosti, a jaké předpoklady jsou nutné, aby takovou milost mohl někdo dostat.

„Následování“ není poučným traktátem; je to žitá historie duše uchvácené dokonalostí, historie psaná den ze dne po modlitbě pracné a ozářené nebeskou vroucností. Jisté je, že to není jen kniha asketická, nýbrž mystická. Nepochybně vede k vykonávání ctností, ale vždy se zřetelem ke kontemplaci a sjednocení s Bohem. Obrací se tedy na všechny vnitřně žijící duše, a také všechny je čtou. Tedy mystika, kterou obsahuje, je všem přístupná, jen když chtějí jít po cestě pokory, kříže, ustavičné modlitby a učenlivé poslušnosti k Duchu svatému. To je jeden z nejsilnějších důvodů pro kladnou odpověď na prvou otázku.

Jak píše P. Dumas v pěkné práci o „Následování Krista“: „Následování“ je krásné, je jímavě silné, dovede pohnouti, upoutati srdce nemocná, vlažná i nevěřící. Přece však svým prvotním posláním se neobrací ani k hříšníkům, ani k začátečníkům. Předpokládá již určitý pokrok ve ctnostech. Nic jiného nechce, než pozdvihnouti nás k nazírání a k intimním útěchám života ve sjednocení.

Nazírání, důvěrná jednota s Bohem jsou vskutku dílem, úkolem a povinnou potřebou naší duše, která jen v Bohu může nalézt klid a mír. Poněvadž „Následování“ dává tušiti tento klid a mír, když usměřuje duši k jednotě s nejvyšším Dobrem, proto každá i sebemeně dokonalá duše zažívá při četbě této knihy - kterou ovšem ani z poloviny nechápe - podivně potěšující bolest, již vysvětliti by nedovedla.“

Ukážeme zde mystický charakter této knihy, přesvědčíme se, zda podle ní vlité nazírání na tajemství víry a sjednocení s Bohem z toho plynoucí je věc, po které mohou vzpínati všichni své nejvyšší touhy, a pak se podíváme, jaké mají podle ní býti běžné asketické předpoklady k přijetí takové milosti.

Mystický ráz „Následování Krista“.

Lze s pravdou říci, že „Následování“ je knihou mystickou a ne pouze asketickou?

Mystickým poznáním Boha rozumíme to poznání, které se nezískává pouze rozumovými úvahami, ani pouze věrou, nýbrž zvláštní inspirací Ducha svatého, v modlitbě. Je to quasi-experimentální poznání Boha (podle rčení svatého Tomáše), jež pochází z víry oživované láskou a ozářené dary rozumu a moudrosti. Svatý Jan od Kříže rovněž praví: „Vlité nazírání pochází od vlivu Boha, jenž ve skrytosti a v dokonalosti lásky poučuje duši bez jejího zásahu, aniž dokonce pochopí, v čem vlastně tato vlitá kontemplace záleží.“ A svatý František Saleský se vyjadřuje téměř týmiž slovy.

Následování skutečně neustává pobízeti vnitřní duši k podpoře, k odpírání a k účelivosti, jež ji má připravit k přijetí milosti nazírání a sjednocení s Bohem.

Zřetelně se to jeví na každé stránce, zvláště v I. knize 3. kap., v II. kn. kap. 31, 43.

V I. knize, kapitola 3., se píše:

Štasten je ten, koho pravda poučuje sama, nikoliv obrazy nebo prchavými slovy, nýbrž projevem sebe samé, tak, jak jest . . . Je to od nás veliký nerozum, že zanedbáváme, co jest užitečno pro život duše, a raději si všímáme věcí nicotných . . . Ke komu mluví věčné Slovo, ten sám se vybaví z různých domněnek. Vše přichází od toho jediného Slova: všechny věci mluví jen o Něm jediném a Ono je to, jež promlouvá uvnitř nás. Bez něho nikdo ničemu správně nerozumí, o ničem správně neusuzuje.

Často pocituji hlubokou nechuť, když čtu nebo naslouchám; vždyť v tobě samotném je všechno, co chci a po čem toužím. *Ať mlčí všichni učenci, ať zmlknou všichni tvorové před tebou; Ty jen sám mluv ke mně!* Čím je kdo sám v sobě usebranější a oprostěnější od vnějších věcí, tím větší rozmach má jeho duch, s tím větší lehkostí se pozdvihuje, *poněvadž s hůry se dostává osvětlení rozumu.* . . Pokorné

sebepoznání je mnohem jistější cestou k Bohu, než sebehlubší vědecké bádání. Nezavrhuje se tím věda ani prosté poznávání věcí; i to je samo v sobě dobré a směřuje k Bohu, ale vždy je na prvním místě třeba dáti přednost čistému svědomí a svatému životu . . . Jen ten jest opravdu veliký, kdo všechny věci považuje za bláto, jen aby Krista získal. Ten jest opravdu moudrý, kdo se zřekne vlastní vůle, aby vykonával vůli Boží.

Autor „Následování“ praví dále v III. kn. kap. 31:

Opravdu, Pane, potřebuji mnohem více milosti, abych až tam dospěl, že by mi žádný tvor nebyl přítěží . . . „Ó, bych měl křídla jako holubice, letěl bych do bezpečí!“ (Ž. 54, 7.) Kdo je svobodnější než srdce, po ničem na zemi netoužící? Nutno tedy, aby se člověk povznesl nade všechno tvorstvo, *sám sebe zcela se vzdal, vystoupil ještě výše a pak zřel, že Ty jsi Tvůrce všehomíra a nikdo se Ti nemůže vyrovnati . . . Proto lze nalézt jen málo lidí nazíravých, že málokdo se dovede odloučiti od tvorstva a věcí pomíjejících. K tomu je zapotřebí mocného hnutí milosti, které nadzdvihne duši a u vytržení ji vysoko, samu nad sebe povznese. Dokud není člověk takto v duchu povznesen, odtržen ode všech tvorů a dokonale sjednocen s Bohem, všechno, co ví a vše, co má, nestojí za mnoho . . . Je ohromný rozdíl mezi moudrostí muže Bohem osvětleného v modlitbě a věděním učence, studiem získaným. Mnohem více povznášející je poznání, které přýští shora a rozlévá se do duše přímo od Boha (takové jest oprávdové vlité nazírání), nežli učenost, kterou kdo pracně nabude vlastním rozumem. Jsou lidé, kteří touží po kontemplaci, ale málo jich chce opravdu vykonati, co je k tomu zapotřebí. Bývá velmi na závalu, lpí-li se pouze na věcech hmotných a vnějších, málo se však při tom dbá o dokonalé umrtvení ducha.“*

Tato kapitola sama o sobě hodně dokazuje; vidíme, jak vlité nazírání tajemství spásy má býti nejvyšším předmětem našich tužeb a že tedy patří na normální cestu svatosti.

Totéž je v III. knize, kap. 43.:

Pán praví: „*Já jsem, jenž pokornou duši v okamžiku tak povznesu, že pravdy věčné proniká hlouběji, než kdyby se deset let kdo ve škole učil. Já učím bez hluku slov, bez zmatku sporných mínění, bez vychloubavosti, bez dlouhých dokazování. Já jsem, jenž učím lidi pohrdati všemi věcmi pozemskými a pomíjejícími, vyhledávati však věci nebeské, vychutnávati věci věčné . . . mimo mne nic si nežádati a nade všechno vroucně mne milovati. Neboť již leckdo, jenž mne takto miloval, naučil se věcem božským, o nichž pak podivuhodně dovedl mluvit. Vzdav se všeho, dále pokročil, než by mohl získati vlastním hloubáním. Mluvím však k někomu o věcech více všeobecných, jinému zase o věcech zvláštních. Někomu se líbezně zjevují ve znameních a podobenstvích, jinému odhaluji v živém lesku svá tajemství . . . Já sám učím pravdě v nitru, pronikám srdce, rozumím myšlenkám, podněcuji k činům - rozdělují dary každému, jak za dobré uznám.*

Vidíme, že nazírání, o kterém mluví autor „Následování“, pochází ze zvláštního vnuknutí Ducha svatého, které teprve umožňuje víře pronikati s něžným porozuměním a prožíváním líbeznou dobrotu Boha: „Okuste a vizte, jak dobrý jest Hospodin!“ (Ž. 33, 9.) Jedná se skutečně o vlité nazírání.

O milostech mimořádných, jako jsou vise, prorocká zjevení a stigmata, se zde nemluví. Jedná se pouze o stále hlubší a líbeznější pronikání tajemství víry, jež však je mnohem vyšší, než jakýkoliv jiný zvláštní jev. (Tím je na příklad: prorockým světlem poznáný konec války a pod.) V důsledku toho vidíme, že vlité nazírání tajemství víry, které se zde tak zdůrazňuje jako nejvyšší předmět našich tužeb, je milost vynikající, ano, ale nikterak ne mimořádná. Patří k normální cestě svatosti. Jestliže pak je někdy nazývána milostí mimořádnou, pak jen proto, že *ve skutečnosti* je věcí vzácnou a řídkou; není však taková *v nauce* - *právně*. Ona je to, která staví člověka do dokona-

lého poměru k Bohu a věcem, nemůže tedy býti mimořádným darem. Kdo stojí v opravdovém řádu, ti pronikají do důvěrností života Božího, jsou živě zaujati jedním potřebným a všechny věci země vidí na jejich správném místě. Tak je vystavěn *řád lásky* v celém jejich cítění, to je pak plně podřazeno lásce Boží a jediné od ní živeno.

Všechny vnitřní duše jsou tedy povolány k tomuto vlitému nazírání a sjednocení s Bohem, o němž mluví „Následování“. Jsou povolání alespoň povoláním povšechným a vzdáleným, když ne osobním a bezprostředním, které může býti samo o sobě dostatečné nebo účinně vítězí nad každým odporem.

Ve IV. knize, věnované zcela Eucharistii, naléhavě se věrná duše dožaduje nevypověditelného sjednocení s Ježíšem Kristem.

Píše se zde v kn. IV., kap. 13.:

Kdo mi dá Pane, abych našel Tebe samého a mohl ti otevřít celé své srdce a tak se z tebe radovati, jak touží duše má? Kdo mi dá, abys jen ty sám mluvil ke mně a já k tobě, jako mluvívá milý k milému a stoluje přítel s přítelem? Za to prosím, po tom toužím, abych zcela byl s tebou spojen . . . abych se naučil chutnati věci nebeské a věčné . . . Ach, Pane Bože můj, kdy sám na sebe tak zapomenu, že budu zcela s tebou spojen a do tebe pohroužen? Ty ve mně a já v Tobě. Kéž by tak již věčně zůstalo!

Totéž je řečeno v kn. IV., kap. 17.:

Ó Bože můj, ty lásko věčná, všechno dobro mé, blaho neskonale, přeji si tě přijmouti s nejvroucnější touhou a nejhlubší úctou, jakou kdy mohl některý svatý pociťovati.

A dál v kn. II., kap. 1., čl. 6.:

Kdo opravdu miluje Ježíše, kdo vnitřně žije a vymanil se z nezřízených náklonností, může se k Bohu volně obrátiti, v duchu se sám nad sebe povznést a v požitku slasti spočinouti (ac fruite quiescere).

Je to klid nazírání, předchůt věčného žití.

*Vyžadované předpoklady, neboli askese
„Následování“.*

K přijetí zvláštního daru vlitého nazírání a sjednocení s Bohem vyžaduje autor „Následování“ tyto předběžné dispoice: pokoru, úvahy o nesmírných dobrodiních od Boha přijatých, odřikání, čistotu srdce a prostotu úmyslů.

Pokora, o které mluví, je ta, která vyznačuje „lásku k životu skrytému“, ochotu nebýti pokládánu za nic“. (Kniha I., kap. 2., 3.; kniha III., kap. 4., 8.) Uschopňuje člověka k úvahám o dobrodiních Božích, o všech těch milostech, které nám byly dány od našeho Pána skrze jeho utrpení, smrt a Eucharistii. Tehdy duše odhalí svoji nesmírnou nevděčnost a upřímně prosí o odpuštění. Tím je zavedena k zapírání veškeré své vůle; pak k ní Spasitel mluví:

„Uč se krotiti vůli svou a podrobovati se každému. Rozplameň se spravedlivou horlivostí proti sobě samému a nestrp v sobě nejmenší stopy pýchy! Učiň se tak nepatrným a podřízeným, abys mohl všem sloužiti za podnož a všichni po tobě jako po blátě šlapali... Má dobrota tě ušetřila, neopustil jsem tě, abys poznal moji lásku a za moji dobrotivost věčně mi byl vděčen.“ (Kn. III., kap. 13.)

Takto chápané odřikání je smrtí pro všechnu samolásku. Je to *vyvlastnění*, kterým duše přestává náležeti sobě, aby náležela již jen Bohu, přestává hledati sebe, aby ustavičně jen dychtila po Něm.

O tom se mluví v kn. III., kap. 21. a též v kap. 37.: „Opusť sebe, zřekni se sebe a budeš požívati nesmírného vnitřního klidu.“ Čistota srdce a prostota v úmyslech umožňují duši přijmouti zvláštní milost vlitého nazírání. Tato kontempace dává porozumění pro hluboký smysl slov (II, 8): Kdo nalezne Ježíše, nalézá nesmírný poklad, dobro nade všechna dobra.

Z tohoto nazírání se rodí důvěřivá a sjednocená odevzdanost, jak píše zbožný autor v knize IV., kap. 4., čl. 2.:

Vzývám dobrotu tvou, můj Bože, a prosím, abys

mi udělil onu obzvláštní milost, abych v objetí lásky v Tobě se rozplýval a nikdy již o jinou útěchu nestál.

Pohledme na překrásnou kap. 5. v III. knize, hluboce vyjadřující nejkrásnější účinky Boží lásky, která nese břímě bez těžkosti, oslazuje každou hořkost, podniká veliké věci a vždy spěje k nejdokonalejšímu. Nad lásku Boží není nic sladšího, nic silnějšího, nic vznešenějšího, poněvadž láska z Boha se zrodila a nemůže se jiným ukojit, než jím samým.

Takový je výsledek kontempace v duši, která se sebe zřekla, nic, mimo Boha, nežádá. Je to sjednocení na normální cestě k jednotě věčné.

Nyní vidíme, jak je pravdivé to, co jsme řekli na počátku článku, že „Následování Krista“ je nejen knihou asketickou, nýbrž i mystickou. Vede k uskutečňování ctností vzhledem ke vlitému nazírání na dobrotu Boží a ke sjednocení s ním. „Následování“ se obrací ke všem vnitřně žijícím duším a skutečně všechny takové duše je čtou. Tím je jasně řečeno, že opravdová mystika, o které mluví, všem je přístupná, jen když se chtějí ubírat po cestě pokory, sebezapírání, ustavičné modlitby a učelivé poslušnosti k Duchu svatému.

Tak máme v rukou nejsilnější důkaz ke tvrzení, že křesťanský život zde na zemi je skutečnou předehrou věčného žití, do kterého přejde náš život jako do dalšího úseku jedné cesty. *R. Garrigou-Lagrange.*

Jedna svatá

K bule „Unam Sanctam“.

1. *Církev jako společnost.*

Obvyklá definice Církve jako společnosti křesťanů nevystihuje její podstatu, nýbrž jen její stránku viditelnou. Církev jest jednota všech se všemi v Kristu Ježíši. Církev nezaložil Kristus jen jako organizaci vnější, nýbrž především jako společenství du-

chovní. Tak jako z těla Mariina si vzal tělo hmotné, tak z milionů duší, které se s ním spojují křtem vody, křtem krve nebo křtem žádosti, vytváří si tělo mystické. Církev jest duchovní organismus, tajemné tělo, jehož hlavou jest Kristus a údy věřící. Církev jest Kristus a my. Církev jest druhý Kristus. Církev jest Kristus mystický s věřícími ztotožněný. Ten smysl měla otázka, kterou slyšel Šavel před branami Damašku: Šavle, proč mne pronásleduješ? Kdo jsi Pane? tázal se Šavel. Já jsem Ježíš, kterého ty pronásleduješ. Šavel nepronásledoval Krista historického. Pronásledoval Krista mystického, totiž Církev. A to už ukazuje, že Církev, byť byla v nejhlubší své podstatě organismem duchovním, tedy neviditelným, přece jen není společenstvím čirých duchů. Pokud údy Církve jsou živí lidé na zemi, jest Církev i něčím viditelným, poznatelným, zevním a konkrétním. Církev má vnitřek i vnějšek. Její podstata jest ovládána protikladem prvku neviditelného a viditelného, protikladem říše Boží na nebi a na zemi, společenství svatých a společnosti věřících. Jak stránka vnitřní, tak i stránka vnější náleží k podstatě Církve. Církev není snad jen případkově, nýbrž podstatně neviditelná i viditelná. Církev jest společenství víry a společnost vyznání. A. Rademacher doporučuje, abychom vnitřní stránku Církve označovali jako společenství, stránku vnější jako společnost, a to v tom pojetí, že společnost jest výrazem společenství tak jako slovo jest výrazem myšlenky. (Dr. Arnold Rademacher, *Die innere Einheit des Glaubens*. Ein theologisches Prolegomenon zur Frage der Kirchenunion. P. Hanstein, Bonn 1937, S. 153—4.) Toto pojetí poměru společenství a společnosti, jež se nepokouší určovati, co jest společenství a co jest společnost, a prostě označuje společnost jako vnější stránku společenství, jest jak se zdá, pro apologetické a sociologické výklady o Církvi plodnější a zároveň srozumitelnější než dosavadní jednostranné zdůrazňování buď jen vnitřní nebo jen vnější stránky v Církvi.

Jako společnost jest Církev podle definice Bellar-

minovy shromáždění lidí spojených vyznáváním téže křesťanské víry a účastí v těchže svátostech pod řízením zákonitých duchovních představených, jmenovitě pod řízením jediného náměstka Kristova na zemi, Římského Papeže.¹

Kratší jest definice Palmieriho: Církev jest říše Kristova na zemi apoštolskou mocí spravovaná.²

Jako společnost jest Církev ontologicky i právně dokonalá, poněvadž neslouží společnosti jiné, majíc svůj vlastní účel i prostředky k němu. Není společností pouze duchovní, ale i pozemskou, poněvadž Kristus nezaložil společnost duchů, nýbrž společnost lidí. Od toho času budeš lidi loviti, řekl Petrovi (Luk. 5, 10.). Neobrací se tedy Církev toliko k duchu, nýbrž k celému člověku, nemá na zřeteli toliko zájmů člověka duchovních a věčných, ale i tělesné a pozemské, pokud je třeba, aby byly duchovně řízeny.

Byla založena pro všechny lidi bez rozdílu, jest Církví obecnou, neváže se rozdíly stavovskými ani národnostními, povznesena jest nad hranice a rozdíly států.

Protestanté popřeli tělo Kristovo
svátostné - Eucharistii,
historické - Vtělení,
mystické - Církev.

Prohlásili ji za společnost neviditelnou a odepřeli jí svéprávnost a neodvislost. Podle oficiální definice augsburské konfese jest církevní sbor svatých, v němž se správně hlásá evangelium a správně udělují svátosti.³ Zazlívá se Církvi, že hájí své samostatnosti a svobody i proti celým národům a státům. Otázka poměru Církve k světským mocnostem jest právě otázka svobody Církve.

Jako říše Kristova, šířící se obrozením z vody a

¹ Coetus hominum eiusdem christianae fidei professione et eorundem sacramentorum communione colligatus sub regimine legitimorum pastorum et praecipue unius Christi in terris vicarii, Romani Pontificis.

² Regnum Christi in terris auctoritate apostolica regendum.

³ Congregatio Sanctorum, in qua Evangelium recte docetur et recte administrantur sacramenta.

z Ducha svatého, vedoucí své údy k nebeské blaženosti nadpřirozenými prostředky milosti a pravdy, spojená s Kristem jakožto svojí hlavou neviditelnou, přijímající od Krista proud božské síly životní, jest Církev společností svobodnou: a poněvadž jmenované vlastnosti její jsou v Písmě svatém jasně vysloveny ústy Kristovými, není dovoleno stavěti ji na roven s jakýmkoliv zřízením lidským, a každý pokus podřídit ji ve věcech duchovních vládě světské, musí býti pokládán za nespravedlnost a útok na božství jejího zakladatele.

Principiálně jest vyjádřen poměr Církve k světské moci slovy Spasitelovými: Dávejte, co jest císařovo, císaři, a co jest Božího, Bohu. (Mat., 22, 21.) Z dějin pak víme, jaký byl ten poměr ve skutečnosti.

2. Poměr Církve k světské moci ve starém a středním věku.

Apoštolové vykonávali svůj úřad svobodně a bez ohledu na zákazy a pronásledování židovských a římských úřadů, pokládajíce za svou povinnost více poslouchati Boha než lidí. Neměli však trpkosti proti státu římskému, přikazovali modliti se za vrchnost světskou, ukládali poslušnost k ní, a to nejen z ohledu na tresty, ale i pro klid svědomí. (Řím., 13, 5.) Užívali výhod zřízení státního: svatý Pavel se několi-krát odvolával na své římské občanství.

Římané nepřekáželi podrobeným národům, aby nevykonávali svých vlastních bohoslužeb, zapovídali však svým občanům účastniti se cizích bohoslužebných úkonů (*sacra peregrina*). Křesťané obrácení ze židovství byli tudíž trpěni jako židovská sekta, ale křesťané obrácení z pohanství byli z mnohých důvodů pronásledováni, zvláště proto, že se zdráhali vzdávati božskou úctu geniu císařovu, a byli podle *lex Iulia maiestatis* odsuzováni k smrti. Přesto však plnili křesťané své povinnosti občanské věrně a staří apologeti právem se odvolávají na oddanost křesťanů k státu připomínajíce, že nikdy nezosnovali křesťané protistátního spiknutí, ač byl počet jejich veliký.

Konstantin Veliký zaručil křesťanům náboženskou svobodu, vrátil zabavené jmění církevní, obdařil chrámy majetkem i právem dědickým i jinými výsadami chrámů a kněžských sborů pohanských. Náboženství křesťanské prohlásil náboženstvím státním: bylo v zájmu státu, aby všichni občané náleželi k Církvi, jejíž hlavou byl římský biskup. Tato změna měla ovšem i špatné stránky: někteří císařové podporovali kacíře proti katolíkům a nepovažovali za svůj úkol plnit prostě ustanovení církevních kánonů, nýbrž osobovali si právo o svém umě vydávati církevní zákony, ba dokonce i články víry stanoviti. Proti tomuto zasahování státní moci do vnitřního života církevního, jež se zve byzantinismem, bránily se na Východě zvláště mnišské řády věrný jsouce ideálu církevní svobody a samostatnosti, jehož neohroženě hájili římsští papežové.

V době stěhování národů byla Církve jedinou takřka zachovatelkou řádu a pokoje. Hledali v ní útočiště nejen ti, jimž běželo o věčnou spásu, ale také ti, kteří se chvěli před vpády barbarů. Čím hroznější byla zkáza civilisace, tím významnějším se stával pozemský úkol Církve. Řehoř Veliký je nejvýraznější postavou té doby. Jako bouře se přihnali na Itálii Alarich a Attila. Ostrogotové se rychle přizpůsobili římské civilisaci: ale když přišli Langobardi, zdálo se, že nastává konec světa. Všude měli své stany: od úžiny messinské až k Ravenně, která byla více byzantská než italská. A v Římě byl ve své cele na pahorku coelijském skryt mnich, který byl nadějí latinského křesťanstva. Kolem papeže Řehoře se utvořila křesťanská republika.

Snahami Karolingů vznikl samostatný církevní stát, který nebyl závislý ani na řeckých, ani langobardských vladařích. Karel Veliký i jeho nástupci považovali za svou povinnost býti ochránci Církve. Tato ochrana (*advocatia*) se rozšířila za hranice říše francké obnovením císařství římského 800. Idea jeho byla ne světové panství, ale společenství všech katolíků pod vládou dvou nejvyšších, vzájemným slibem

věrnosti zavázaných osob: papeže a císaře: Povinností císařovou bylo hájiti práv Církve a prvním býti v boji proti nevěřícím. V tomto císařství se ovšem Církev mohla zřící panství světského, měla-li tak mocnou ochranu, a vládnouti jen duším, jak o tom snil Dante ve své Monarchii. Avšak nesmí se zapomínati, že v dobách feudálních byla světská moc Církve zárukou náboženské integrity.

Úpadek světské moci její znamenal též úpadek náboženství. Kdykoli ve středověku byl papež slabší než římská komuna, než šlechta nebo lid, postavili se proti němu buď odbojní kardinálové nebo i císař, a vznikalo schisma. Aby nezahynula, musila Církev vládnouti. (Émile Gebhardt, *L'Italie mystique. Histoire de la renaissance religieuse au moyen âge*, Paris, 1917.) Poměr moci duchovní a světské rádi znázorňují spisovatelé středověcí obrazem dvou mečů. Všichni pak jsou za jedno v názoru, že obojí moc je od Boha, a že moc duchovní neporovnatelně vyniká nad moc světskou. Povinností císařovou bylo také prokazovati papeži služby rytířské. O poměru oněch dvou mečů byly dva názory: podle jednoho, ghibellinského názoru, jsou oba meče neprostředně od Boha. Podle jiného, guelfského názoru, dal Kristus obojí meč, i duchovní a světský Petrovi. Světský meč dává papež císaři, aby jím vládl. Podle tohoto názoru řídí papež celý svět: Církev neprostředně, říše pak prostředně skrze vladaře, které ustanovil. Pro guelfský názor o poměru duchovní a světské moci se vyslovil papež Bonifác VIII. se ve své bulle *Unam sanctam*.
Pokračování.

Dominik Pecka.

Život

Co chceme

Jsou lidé, kteří jsou jako pole otevřené, jak dobrému zrnu, tak pleveli. Nástroj, na kterém se hraje tak svatá píseň, jako hrubá odrhovačka. Nemají pevného poměru ani k pravdě, ani

ke slovu. Dovedou podle potřeby tleskati všem bludům a dát se strhnout prvním masovým projevem.

Tak jsme viděli jednu část svých katolických bratří přijímati slepě a s otevřenou náručí hnutí, které tolik ublížilo Církvi, které se tak otevřeně postavilo proti všemu křesťanskému. A kolik našich bratří dovedlo se pro to nadchnouti, protože to hnutí odpovídalo jedné jejich vášni, která přerostla vášní lásky Boží a k jeho pravdě a k jeho Církvi.

To chceme vychovati u našich lidí, k tomu je chceme stále dokonaleji připravovati, aby zůstali svými za všech okolností, aby se nedali strhovati ani napravo, ani nalevo, ale aby se také nedali odstrašiti, když se jednou jejich správnému postoji řekne pravičáctví, reakcionářství a po druhé zase levičáctví a bolševismus.

Chceme vychovávat naše lidi, aby zůstali věrni za všech okolností poznané pravdě, i když se jí právě netleská, i když se zdá býti poražena, i když nedá žádných výhod, když je nepopulární.

Chceme pomáhati lidem, aby dovedli mluvit jednou řečí, aby dovedli zpívat jednu svou píseň, kteří by se nedali zkriviti, lidi, jejichž páteře by byly tak pevné, jako pravda, kterou jsme byli shromážděni v jedno tělo Pravdy.

Posláním křesťanů jest, aby byli kvasem, solí, světlem, a ne aby se smísili s prvním heslem, aby se rozběhli za prvním hlasem kdejaké hlásné trouby, aby tleskali všemu, co zalichotí lidskému přirozenému a čemu se i to božské v mírných dávkách někdy i docela dobře hodí pro nějakou chvíli pro určitou potřebu.

Nepřivedeme k vítězství pravdu Páně, budeme-li s ní kejkle tropiti, ji natahovati a přistřihovati podle libosti těch, kteří jsou právě u vesla anebo jichž hesla právě jsou v kursu. Každý blud a každé přehnání nějaké myšlenky se za nějakou chvíli vymstí. Hromadná msta smete všechny vyznavače takových bludů. To bývá také mnohdy příčinou dopuštění Božího mnohých pronásledování křesťanů, že jsou pronásledováni s bludy, kterým také připotleskávali a přitakávali, místo aby stáli uprostřed při ryzí pravdě. Střezme se, jestliže nám někdo příliš lichotí nebo o nás příliš stojí. Málokdy má čisté úmysly, protože pravda Páně je těžká, tvrdá a náročná. Oni ji nesnesou . . .

Braitto.

Vrátiti se ke zřídlu

Je docela v pořádku a je to chvalitebné, že se vyžaduje, aby v našich učebnách nejenom visel, ale vládl kříž. My jsme ry požadavky kolikráte vyslovovali, ale tak, že se zdálo, jako bychom se spokojovali jen s těmito zevními projevy. Je třeba si říci, že tyto zevnější projevy v ničem školy a jejího ducha nezmění, ale také, když ti, kteří kříže odstranili, ničeho jiného než symbolu v tom neviděli. Neznali podstaty a pravdy symbolu, proto jej s tak lehkým srdcem odvrhovali.

Ale křesťané sami nebyli o moc lepší. Výchova a život přemnohých a přemnohých křesťanů se staly něčím naprosto cizím křesťanskému duchu a křesťanské pravdě. Křesťané nežili z podstaty křesťanství. Sami nežili z podstaty a od druhých žádali zachování symbolů, které pro ně byly také jen prázdné symboly, nebo symboly krásné, ale v hloubi duše považované za symboly nějakých mlhavých a nedosti praktických myšlenek.

Upozorňuji na tyto nedostatky v našem náboženském životě. Nedostaneme se ani o krok dále v duchovním náboženském životě, jestliže nenaučíme lidi opravdu žít z podstaty křesťanství, jestliže nebudeme tuto podstatu ducha, pravdu a Krista především zdůrazňovati. Je důležité postavit celý svůj život a také celou výchovu sebe i lidí nám svěřených do světla této myšlenky, že jsme v Kristu spojeni svatým synovstvím Božím, že Kristus nám přinesl pravdu, která chce celý náš život uchvátiti a že proto jej také musí přetvářeti, až jej přetvoří. Jinak by nám nic neprospělo, i kdyby Církev měla vnější moc a kdyby všichni před jejími representanty se skláněli, protože o to neběží, nýbrž jen o to, aby Kristus žil v lidech a aby přišlo duchovní království jeho pravdy.

Tak je důležitější, než začínati s vnějšími znameními. Nepodceňuji této snahy, ani ji nezavrhují, ale jen upozorňuji naše katolíky, aby se nedali ničím ukolébat do klidu. My jsme příliš zvyklí na to, že kdosi to za nás udělá, příliš očekáváme od jakési úřední moci a síly to, co má býti ovocem poctivé dlouholeté snahy, výchovy a dlouhého, opravdového náboženského života. - *Braitó.*

Dopis, který nebyl napsán

Duše dobrá, tak ti rozumím, že jsi nešťastná nad nicotností všeho, co jsi našla na své cestě za štěstím. Totéž zklamání bylo zkušeností všech, kteří se nedali omámit ilusí, kteří měli oči příliš bystré, aby nepostřehly ubohosti a dna nejhlubší tůně lidského srdce a nejtemnější propasti bohaté lásky.

Chápu, že tě zranilo, když jsi upozorovala, že ani duše nejčistší a přátelství s duší nejsvětější a Bohu naprosto oddané tě neuspokojí, že ti nemůže stačit. Bůh přece nedal nám lidi svaté a bližní dokonalé proto, aby nám nahradili Boha. I oni mají své nedokonalosti. A je dobré je odkrýti, pro sebe totiž, abychom nebyli ani těmito svatými lidmi, ani přátelstvím sebevíce kotvícím v Bohu a chtějícím k Bohu vésti, odvádění od lásky jediné, která jediná si zaslouží celého srdce a v které jediné můžeme spočinouti.

V začátcích ti bylo přátelství s lidmi Božími vzpruhou, pobídkou. Když jsi se rozběhla sama k Bohu, musíš oželeť i tohoto přátelství. Jinak byste si jenom vzájemně zavazeli. Když chce Bůh sám mluvit k tobě, neposlouchej, co ti chce v nejlepší vůli druhý o něm vykládati. Jdi si pro slovo teprve tehdy zase, až pocítíš, že jsi vyčerpán duchovně a že potřebuješ cítěného závdavku Božího skrze tvory. To je to, čemu říkám umění užívatí bližních jako léku. Nesmíme užívatí lásky bližních jako pokrmu, protože bychom brzy onemocněli podvýživou. Ale jako léku, jako přilepšení Bůh někdy takovou lásku dovolí, nebo sám přivede nám na cestu.

Posléze pak ti řeknu celou drsnou pravdu: Na své cestě k Bohu jde nakonec každý sám. A pokud se neodhodlá k tomu a stále se drží kohosi za ruku, nemůže se rozletět. A pokud si jde k lidem pro útěchu, když cítí hrůzu z blízkosti Boží, nemůže býti naplněn celou velebností Boží. Lidská slova mu budou spíše rozmlouvati velebnou a posvátnou hrůzu z nesmírnosti Boží a tím také znemožní mu vrhnouti se slepě a bezvýhradně do náručí Božího. Duchovní vůdce spíše jen chrání před úskalími, a jen ten je dobrý duchovní vůdce, který odposlouchá z tepu duchovního života svého svěřence, jak si ho Bůh vede a potom pokorně se sám nejprve podřizuje Božímu vedení, aby nechal Boha ve svěřené duši. Bůh ale nikdy neopustí, na něho se můžeš klidně spolehnouti. Ten tě

nezradí, nezklame, jeho láska ti nebude ani přítěží ani nebezpečím. Jen jeho, ale jediného! - *Braitto.*

Cesta kříže

Křížem vykoupil Spasitel svět a nikdo se nedostane k Bohu a k dokonalosti duchovního života, jenž je v této blízkosti s Bohem, kdo není zároveň učedníkem a následovníkem Krista trpícího. Ježíš neustává volati k tomu, abychom brali jeho kříž na sebe, abychom zapřeli sebe, že nemůže být učedník nad mistra, že odkazuje své utrpení nejmilejším učedníkům.

Máme obléci Krista. To je naše dokonalost. Ale Pavel se chlubí tím, že nezná ničeho jiného, nežli Krista ukřížovaného, že jeho kříž a utrpení je jeho chloubou. Kdo neotevře svůj celý život navštívením Božím, svému životnímu kříži, nemůže býti Kristovým učedníkem.

Všechno porušené a jenom přirozené v nás musí býti odstraněno. Bouří se. Musí býti odstraněno ve světě i v nás. Proto i svět se bouří i naše porušená lidská přirozenost. Svět se bouří a připravuje kříž těm, kteří vyznávají Krista a nový svět, objevený křížem Páně. Přirozenost se bouří a považuje za kříž všechno, co jí odporuje.

Spasitel si poznamenává všechny své vyvolené křížem a utrpením. Obávej se své cesty duchovní, jestliže nemáš křížů. Jako poznal anděl Hospodinův po znamení krve beránka velikonočního příbytek vyvolených Páně, Izraelitů, tak také ti, kteří jsou vyvolení Páně, kteří jsou Boží, musejí býti poznamenáni znamením jeho, znamením krve Beránkovy.

Tak si nestýskej. Boží milost a láska je něco tak nesmírného, že se ti musí mstít za to ten, který o to všechno přišel, a že se prohýbá jako pod břemenem a pod křížem ubohá oslabená, porušená lidská přirozenost, že to považuje za kříž, když si Pán člověka očišťuje a osvobozuje, aby byl dokonale připraven, očištěn a osvobozen pro ještě větší tíhu darů milosti a lásky Boží. - *Braitto.*

Práce pro spásu bližních

Více než každá jiná služba potěší našeho Spasitele, vyrve-li z rukou ďáblových duše svých bližních. O tento po-

svátý nápoj prosil Syn Boží na kříži. Podávejme mu jej rádi a nejednejme jako Židé, kteří mu podali k napití octa a žluči. Takový hořký nápoj bychom mu podávali, kdybychom zanedbávali pro radosti tohoto světa duše svěřené naší péči, kdybychom pro ně málo bděli a málo se modlili, kdyby nám chyběl hlad po Boží cti a spáse bližních. - *Lettere I. 35.*

slovo k době

Nechceme zpět do ústraní

Na svátek Krista Krále měl v peštském rozhlasu ohnivou promluvu známý jezuita P. Vojtěch Bangha. Jeho slova vyjadřují úsilí všech katolíků v dnešní době: „Pomýšlí se na to, aby víra byla z veřejného a státního života zatlačena do chrámových prostor. Stále hlasitěji ozývají se takové žádosti. Marxisté hlásají, že náboženství je věcí soukromou, které sice jest uznávati, ale jen jako soukromou věc. Nyní také s jiné strany slyšet hlasy, které péči o výchovu mládeže, život rodinný, tisk a literaturu, o zákonodárství a právní nauku označují za „zpolitisované křesťanství“ a „politický katolicismus“. Ale cíl těch, kteří to tvrdí, jest: „Zatlačiti křesťanství na celé frontě.“ Po zhodnocení vysokých zásluh křesťanství o šíření kultury a práva v běhu staletí, uzavřel P. Bangha svá slova: „Kristus nekázal v chrámech, nýbrž na ulicích, otevřených místech, v městech a vesnicích, na jezeře Genezaretském a přikázal: Co jste ode mne slyšeli, to hlásejte se střech! Sv. Pavel kázal na aeropagu v Athénách, na nejznámější politické tribuně hlásal evangelium Kristovo! Nechceme zpět do ústraní! Není jen kostel působištěm sluhů Kristových, nýbrž celá náplň života.“ - G.

Snad již posléze všichni nahlédnou ?

Varovali jsme od začátku Hlubiny a neustaneme varovati i dále, aby katolíci neočekávali všechno od politiky, aby přece jen více sil a pozornosti věnovali čistě duchovní práci. Dnes je politická činnost omezena na minimum, a nemůžeme se vzdáti

myšlenky, že by tím měla usnouti věc Boží v duších lidských. Politika organisování a všechny ostatní vnější práce jsou přípravy, jsou jen zajištění, získání prostředí a prostředků k práci vlastní. A vlastní práce nemůže býti vykonána jenom kněžími. Pius XI. volá všechny laiky k tomu, aby se snažili každý na svém místě uskutečňovati, uplatňovati křesťanské zásady. K tomu je třeba, jak rovněž praví, aby katolíci vytvořili svým životem, příkladem, svou prací a svým apoštolátem nové ovzduší, křesťanské pracovní ovzduší, ovzduší křesťanských zásad a křesťanského chápání práce, která nás spojuje s druhými. Zásada, že ke Kristu může přivést dělníka zase jenom dělník. A tak dále. A druhá zásada, že smysl tohoto apoštolátu je království Kristovo v duších, vybudování nové pospolitosti, duchovního společenství v Kristových pravdách. Tak je třeba likvidovati dosavadní slepou kolikrátě víru ve všemohoucnost vnější organisace. Jiné myšlenky, světské myšlenky potřebují těchto berliček nebo holí, protože by jim jinak nikdo neuvěřil. Ale naším cílem není přivedení lidí do nějaké násilné jednoty, nýbrž naopak, dáti jim pocítiti svobodu dítek Božích, která je v křesťanství. Proto je nejideálnější způsob shromažďování v Církvi katolické. Nám může stačiti sdružení, které Církev dává. Když se u nás zakládaly spolky na spolky, zapomínalo se na přirozenou, krásnou, všeho schopnou organisaci církevní podle far, děkanství (vikariátů), diecézí a církevních provincií. Katolík nepotřebuje žádných spolků, když nejde o spolky odborné, ale zato je třeba soustřediti co nejvíce katolíky ve všem ve farní obec. Tak je především důležité soustřediti mládež farní obce. Není k tomu třeba tolika spolků. Vždyť je možné pro mládež farní obce jen různých přednášek, různých schůzí, cvičení a podobně. Ale, aby již byl farář opravdu otec a vůdce celé farní obce a aby představeným svých farníků byl skutečně on a ne kolik ústředí, jež mu zasahují do duchovní práce. O některých takových ježibabách se vypravují humorné i morové kroniky.

Takové sdružení věřících farní obce je neobyčejně pružné, protože se dá ihned přizpůsobiti podle místních a okamžitých potřeb a není nutné se dohadovati s kolika předsedy místními, okrskovými, krajskými i ústředními.

Tak upozorňujeme všechny naše laiky, aby se dali k dispozici svým duchovním správcům. A duchovní své bratry upo-

zorňujeme na případ, kdyby určité dosavadní formy organizační byly nemožné, že s takovými laiky Katolické akce a s takovým soustředěním celé činnosti okolo sebe a okolo farní obce že mohou daleko účinněji pracovati. Zasáhnou tím také ty, kteří byli v jiných spolcích, kteří by nebyli nikdy vstoupili do spolků, které duchovní správce podporoval, protože odporovaly jejich politickým, hospodářským i jiným názorům.

Zvláště je nutné začít co nejdříve s hnutím dělnické mládeže. Když jsme před rokem přinesli z Vídně heslo: Do práce pro výchovu elity katolické dělnické mládeže, domnívali se někteří, že chceme nový spolek. Jiní zase tvrdili, že u nás máme již něco lepšího, třetí, že je to všechno venkoncem zbytečné. A tak ona schůzka v Brně, od které jsme tolik očekávali, vyzněla naprosto hluše a naprázdno. Ale nemůžeme tuto myšlenku zanechat. Znovu připomínám, že nejde o novou organizaci, nýbrž o to, jak vychovati si duchovní elitu v každém stavu, tedy i v dělnické mládeži, a pak je vésti k apoštolátu podle jocistických zásad a metod. - *Braitó*.

Proměněný pohled

„Jak by se změnila výchova, řízení, vyučování, vedení, jak by se staly účinné a osvobozující, kdyby rodiče, státníci, učitelé a kněží využili k svému úkolu tajemného sebezničení Hostie, kdyby zmlkla jejich slova, kdyby jejich autorita usilovala pouze o otevření duše mlčenlivosti Boží. Všechny metody a psychologie, hesla a našeptávání nemají cenu minuty mlčení, v němž se bytost naprosto odevzdane světuje objetí ducha.“ Jsou to slova *M. Zundela z knihy V hlubinách oběti*.¹ Celý dnešní svět potřebuje opravdu trochu ticha, potřebuje se usebrat, zamyslet se na chvíli, střást se sebe všechny šílené sváry a hádky, malichernosti a nevraživost, která tak vše ubíjí. Opěrný bod k tomuto zahloubání poskytne nejvhodnější veliké tajemství, mše svatá. Autor to zkusil a podařilo se mu to. Není třeba jiného kritéria, jiného měřítko na vše, co se tak překotně okolo nás děje. Nejsvětější Oběť na vše postačí. Naučí nás snášeti potupu a ponížení toho, jehož čest jsme přijali, jehož kříž však nám je nepohodlný. V této práci má

¹ Kniha právě vyšla v Dominikánské edici Krystal v Olomouci. Stojí 18 Kč.

podíl rozum, vůle, ale také cit, odvěký ohříváč mrazivých pojmů rozumu. Ve mši svaté je mnoho symbolů. Církev je vytvořila, užívá jich a bylo by nesprávné se jim důsledně vyhýbat nebo jimi nějak povýšenecky pohrdat. Spisovatel k nim přistoupil, a hle, obávané symboly, kterým se kdekdo vyhýbá, žijí a žijí tak intensivní silou, že strhují ducha do nejhlubších propastí Božího života. Pohledem do těchto hloubek proměněný zrak jinak hodnotí, jinak chápe, než dosud. Jako z chleba připraveného k oběti zmizela v okamžiku proměnění jeho stará podstata, tak se sloupne lidské z osvobozené duše a zbude na ní jen veliká stopa Stvořitelových rukou. Této stopy si počne všimati zrak duše, osvěžený pohledem na nejvyšší Oběť, a nejen na sobě, nýbrž na všem, co je okolo. Zmizí ona malichernost, která činí z tvorů Božích směšné figurky. Úkol dnešních lidí je tedy jasný, zmlknout na chvíli a naslouchat, naslouchat velmi pozorně, neboť Hlas je pro hřmotící tělo příliš tichý a snadno se přeslechne. Kniha V hlubinách oběti je silnou oporou. - *Čech.*

Soudce, který kázal i příkladem

V Anglii je víc jak dvacet let v činnosti „Katolická společnost vyznavačů“, kterou založil jeden londýnský soudce, žijící vzorný život laického apoštola. Jmenoval se Lister Drummond a bylo mu 19 let, když se stal z anglikána katolíkem. Řekl o tom jednou stručně: „Mnoho logického myšlení a ještě více modlitby přivedlo mne na tuto cestu.“ Nebylo katolické činnosti, která by u něho nenašla podpory. Stal se známým spolupracovníkem ve spolcích katolických vojnů a námořníků. Jeho velká touha byla: obrátit Anglii! Nepřetržitě zabýval se touto myšlenkou a uvažoval, jak by sám k tomu mohl přispěti. Neušlo mu, že když v ulicích Londýna bylo viděti poutní průvody, sbíhaly se masy nevěřících, aby se dívaly, často v úctyhodném mlčení. Pozoroval také, že katoličtí řečníci na ulicích - jak je v Anglii zvykem - mají pravidelně mnoho posluchačů a z toho většinou nekatolíků, jak zjistil z otázek, položených posluchači řečníku. Rozhodl se, že bude také veřejným řečníkem na ulicích a náměstích. Protože byl soudce, měl velké řečnické schopnosti a znalost lidí. Tyto schopnosti zjednaly jeho přednáškám na volných prostranstvích Londýna

mnoho posluchačů všech názorů světových a tříd sociálních. Ale to mu nestačilo. Četl mnoho o středověkých poutích. Jednoho dne vydal se v poledne, v době největšího dopravního ruchu, cestou anglických mučedníků z Newgate do Tyburnu, modle se růženec. Za několik dní našel mezi svými přáteli a přívrženci několik mladých lidí, kteří prohlásili ochotu následovati jeho vzoru. To byl základ „Katolické společnosti vyznavačů“, jejíž činnost je výlučně veřejné vyznávání katolické víry, je-li k tomu příležitost. Každoroční pout z Newgate do Tyburnu stala se nyní velkou manifestací víry, které se účastní tisíce. Lister Drummond, který zemřel roku 1916, patřil také ke spoluzakladatelům „Katolické gildy - Pravda“ (právnícká organisace) a on také zavedl, aby každý soudní rok začínal mší sv. v červené barvě. Heslem této organisace je: „Pro Boha, naši milou Paní a katolickou víru.“ *Girolamo.*

Stádo

Svatý Augustin měl přítele Alypia. Alypius propadl zálibě v divokých gladiátorských hrách, při kterých tekla krev. Augustin ho odvedl od krvavé záliby. Ale, trvalo to jen tak dlouho, pokud Alypius nebyl násilím v Římě přinucen svými přáteli jíti do amfiteátru. Zavírá oči, nechce slyšet, ale pojednou přece, aby se nezdál směšný, obejmě pohledem celou arénu. Rázem je z něho divoká šelma jako z ostatních křičících třeštících diváků. Svátý Augustin načrtává jen několika tahy smutnou skutečnost, jak lehce utone jedinec v davu a jak propadá s davem nejpustším nerozumům a pošetilostem.

Tak by se dalo přeložiti také přísloví kohosi, že kolikráte šel mezi lidi, tolikráte že se vrátil horší. Proto je posvátná a tak blahodárná klášterní klausura. Jest ochrannou zdí proti ohlupujícímu a znemravňujícímu vlivu davu. Jest důležité uchrániti si svou osobnost i osobitost a nevplouti tak do houfu, že bychom ztratili sami sebe. Člověk ztrácí sebe, když se stane věrným a oddaným čtenářem denního tisku, protože to je strava převýborná pro dav, pro lidi, kteří se stávají němou tváří, opravdu němou, protože žurnalisté za ně všechno promyslili a řekli a prohlásili a zmanifestovali.

Jak dovede řádití nákaza davu v tak zvaném veřejném, obecném nebo jakém ještě mínění. Takové fráze letí světem

jako babí léto a lidé jako berani přísahají na ně a opakují naivní řeči o Církvi, o jejích dějinách, o pokroku a podobných věcech. Zvláště v módě jest tato nákaza, která působí jako mor anebo vzteklna nejzřetelnější.

Kdyby nebyli lidé tak povrchní, mohli by se zachrániti před touto nákazou davu a jeho prázdnotí a povrchností, kdyby se přimkli poctivě a věrně k učení katolickému. Katolické učení jest pevnou oporou a záchranou lidské svobody a důstojnosti. Na tom nic nemění lehkomyšlná víra mnohých lidí o nesvobodě a zotročování duchů v Církvi. Církev totiž stále zdůrazňuje osobní odpovědnost, zdůrazňuje jak je třeba při mravním skutku při posuzování jakékoliv skutečnosti posouditi věc se všech stran a podle všech okolností. Katolická nauka zdůrazňuje cenu každého člověka pro jeho duši, pro jeho povolání k synovství Božímu, které má dozrati v podobnost s dokonalostí samého nebeského Otce. Proto také společenství katolické jest zdrojem největšího obohacení osobního a osobní vzrůst obohacením společenství. - *Braitó.*

Unam Sanctam

Těmito slovy jest označena sbírka vědeckých studií o Církvi, kterou vydávají francouzští dominikáni ve svém pařížském nakladatelství Editions du Cerf. Současný rozmach katolicismu, o jehož skutečnosti nelze pochybovat, rozmach náboženského života, který podivuhodně kontrastuje s rozmachem nevěry a bezbožectví na druhé straně, velký zájem o problémy, týkající se Církve, vyvolal tuto sbírku. Nejde o historii Církve, nejde ani o nějaké aktuality v pravém slova smyslu; jde o to, aby pomocí jednotlivých studií vynikla pravá povaha nadpřirozeného organismu Církve Kristovy. Podstata Církve, podstata jejího života, proniknutí velkého tajemství Církve Kristovy, to je pravý smysl této kolekce. A její určení? Vědecký ráz jednotlivých studií předpokládá ovšem vzdělání, určité theologické znalosti, ale nepředpokládá v pravém slova smyslu odborníky v těchto otázkách. Je proto určena tato sbírka nejen pro theology, ani ne pouze pro kněze, nýbrž i pro vzdělané laiky, a to nejen pro katolíky, nýbrž i pro všechny jednotlivce z jiných táborů, kteří se zajímají o katolický pojem Církve Kristovy.

První tři svazky, které dosud vyšly v této sbírce, ukazují jasně, jak skvělá to byla myšlenka právě v dnešní době, která svým kolektivistickým založením a jistými sklony k náboženskému je mnohem více schopna chápat vnitřní strukturu Církve než náboženského i filosofického individualismu a liberalismu. Sbírkou zahajuje dílo *M. J. Congar: Chrétiens désunis*, vyšlo 1937, str. 404, cena 40 Frs. Dílo Congarovo je nejen pohledem na podstatnou známku Kristovy Církve, jednotu, nýbrž je zároveň studiem současných snah ekumenických se strany protestantů, je odbornou kritikou těchto snah a podává katolický pojem ekumenismu. Je zajímavé, že i protestantská kritika se rozepsala o tomto díle a uznala, že osobnosti jako Calvin, Luther, Bart byly autorem pochopeny s naprostou objektivitou. - Druhý svazek tvoří překlad klasického díla velkého theologa, o jehož jubileu jsme se zmínili v loňském ročníku: *Moehler: L'unité dans l'Eglise ou le principe du catholicisme*. Vyšlo 1938, str. 304, cena 38 Frs. Je to první dílo Moehlerovo a pravděpodobně nejgeniálnější. Třebaže je tomu sto let, co zemřel autor, má toto dílo i dnes co říci každému, kdo má odvahu meditovat nad jeho stránkami, na nichž jsou zhuštěny všechny myšlenky velkého theologa z Tübingen. Trpělivý čtenář tu najde ideu Církve, jak ji zachytil autor při četbě spisů svatých Otců, jak ji našel v nejstarší křesťanské literatuře. A uvidí, že Církev je společenství lásky, oživené Duchem svatým a že vnitřní síla Církve je milost, která se projevuje vírou a bratrským milováním všech v jednom Kristu. - Třetí svazek obsahuje *H. de Lubac: Catholicisme*. Vyšel 1938, str. 374, cena asi 30 Frs. Autoru jde především o sociální hledisko katolického článku víry o Církvi. Církev je společenství Těla a Krve Páně. To znamená, že tam, kde se rozdává pravá Krev Páně, tam se spojují věřící se svým Bohem, tam se jim dostává nadpřirozeného daru milosti, která činí z dítek hněvu dítky nebeského Otce. Ve chvíli křtu má právo pohlížet křesťan s největší důvěrou k věčným horizontům, protože v té chvíli se sjednocuje s Kristem a to nejen pro tento život, nýbrž i pro život posmrtný. Jedno s Kristem bude také jedno s nebeským Otcem. Jedno v milosti, kterou má ve svých rukou Církev jako nástroj Božího milosrdenství. Skvělé je zvláště řešení problému spásy nevěřících, čímž je dáno náležité vysvětlení katolické zásady: mimo Církve není spásy.

Sbírka Unam Sanctam již prvními třemi svazky obohatila katolické myšlení takovou měrou, že další svazky očekáváme s největší důvěrou a nedočkavostí. - R. Dacík.

žeň

Z duchovního života

EMIL BAUMAN: *Svatý Pavel*. (Péčí O. A. Tichého vyšlo jako 5. svazek II. ročníku Katolického literárního klubu. Stran 300. Brož. Kč 29.—, váz. Kč 39.—. Nákladem „Vyšehradu“ v Praze. Slavný romanopisec a hagiograf, člen Francouzské akademie, podává v této knize s vzácným psychologickým uměním nadmíru životný obraz apoštola národů, zasazený do pestrého a rušného rámce upadající civilisace. Při četbě závratného životopisu velikého světce, který byl právem nazván „nástrojem vyvoleným“, vystupují naléhavě samy od sebe paralely s naší pohnutou dobou, která se tolika rysy podobá onomu historickému předělu dvou epoch, kdy žil a působil svatý Pavel.

BONESSÉ H. O. P.: *Theologie et sacerdoce*. Collège théol. dominicain, Chambéry Vivier, Lyon; 1938, str. 232, frs 20. Vzácná kniha, osvětlující význam theologie v životě kněze. Autor prochází Summou sv. Tomáše, aby ukázal na bohatství svaté nauky - vědy Boží - pro práci kněžskou: vede ke kontemplaci a učí nadpřirozené světlo - moudrost Boží, přenášet do duší apoštolskou práci. Svatá nauka je životní směrnice, je tajemné ohnisko vnitřního života, spojující kněze s Kristem. V druhé kapitole probírá kněžství Kristovo, v třetí obět mše sv. Knihu uzavírají doktrinní dokumenty z nauky Církve a sv. Otců. - Je to hluboká studie, ale vždy přístupná a praktická. Měla by býti rozjímána kněžími, aby v meditacích si znovu připomenuli vznešenost a odpovědnost svého poslání.

Duše Kristova. Velehrad, Olomouc; str. 156, Kč 8. Z italštiny bylo přeloženo další dílko autora Eucharistických jisker. Je to rozjímání modlitby sv. Ignáce, podané již ve formě prožité a upravené potřebám citlivé duše. Celá kniha dýchá láskou k Ježíši a tuto lásku k Eucharistii chce také probudit. Autor sám předesílá, že nejde o logicky uspořádané modlitby, o úvahy rozumu, ale o úlevy srdce a projev osobní zbožnosti.

Flämische Weihnacht. Výbor z flámských básníků. Kösel-Pustet, München; str. 144, RM 3.5. Vánoční zázrak zanechal mocnou odezvu v srdcích osobitých Flámů. Jejich básníkům děkujeme i dnes za dojemné a vřelé legendy. V této knize je podána ukázka z 8 flámských mistrů, jimž bylo dáno prostiště, jak srdce lidu dovede, vyprávěti o tajemném Kristově narození,

o pastýřích, o hvězdě a o třech králích. Radost a láska se obráží v těchto uměleckých zkazkách.

GRAF: *Ano, Otče*. Edice Smíru, Přerov, Šířava 7. Je to kniha, kterou nám jistě posílá Prozřetelnost Boží pro tyto těžké dny. Nejtěžšími hodinami v lidském životě jsou jistě hodiny, kdy se o nás pokouší beznadějnost. Kolik otázek v těch chvílích napadá, a odpovědi nikde. Ale Bůh bdí nad námi! Toto vědomí dodává nám klidu i v nejtrudnějších chvílích života soukromého i veřejného. Vědomí a souhlas s vůlí Boží, jak se nám jeví právě v přítomném okamžiku. Touto knihou nám autor i edice Smíru posílá vzácné vánoční poselství, poselství pokoje a míru. Cena knihy 14 Kč.

Histoire de l'Eglise V. Grégoire le Grand. (590—757). L. Bréhier-R. Aigrain. Paris, Bloud & Gay. Str. 576, frs 75. Vyšel další svazek rozsáhlých Církevních dějin pod redakcí prof. A. Fliche a V. Martina. V tomto svazku autoři probírají periodu let 590—757. Je to doba spojující dva různé světy, kdy rozpadávající se říši římskou nahradili noví národové. Tato rozleptávající vlna pokusila se zasáhnout i Církev naukovými bludy - monothélismus, ikonoklasmus - ale síla Řehoře Vel. dovedla nejen udržet jednotu, ale i získat Kristu barbarské národy. Ovšem nebylo možno již zabránit rozpadu římského imperia a nový Řím-Byzanc, přinesl i nové nebezpečí pro jednotu Církve, schisma. Středem celého díla je osud Církve a odtud pozoruje okolní události politické. Pokud nebude u nás rovnocenná soustavná práce, budou tyto dějiny Církve nezbytnou pomůckou důkladného studia.

KATHARINA VON SIENA: *Das Unbedingte*. (Vybral K. Hefele.) Ars sacra, J. Müller, München; str. 128, Mk. 2.8. V krásné úpravě s 12 hlubotisky vychází výbor nejkrásnějších míst ze spisů sv. Kateřiny o duchovním životě v 37 kapitolách. Omilostněná světice byla vůdkyní duší a její poslání trvá dále, ba jak slíbila, je zřejmé, že se stále stará o svoji duchovní rodinu. Byla naplněna Duchem Božím a často diktovala v extasi. Ač nebyla vzdělána v theologii, její spisy jsou přec tak přesné a jasné i v nehlubších tajemstvích, jež prožívala v modlitbách. Tato knížečka vás naplní radostí a ukáže, jakým štěstím je sloužiti Pánu.

KRONSEDER FR., S. J.: *Im Banne der Dreieinigkeit*. Pustet, Regensburg, str. 86, Mk. 14. Malá knížečka, ale obsažná. Nevíte, co dříve obdivovati: hloubku myšlenek a podivuhodnou velikost postřehu, či prostotu a jasnost podání. Jen spiso-
vateľ, naplněný duchem Božím, mohl tak podivuhodně přesně mluvit o nehlubších tajemstvích víry - nejsv. Trojici. Velmi vhodně proplétá text citáty Písma sv., že plně porozumíte hloubce naukové, jak ji podává Církev sv. Oblibu dokazuje již rozšíření knihy - V. vydání, 16 tisíc.

LAGARDERE: *Vom guten Leben*. Přel. Bühler. 80 str. 160; váz. 3.40 RM. Ars sacra, Müller, Mnichov 1938. V Müllerově nakladatelství vycházejí jen knihy nejryzejší duchovosti a pře-

svědčující hloubky. Svazek Lagardarových dopisů, které psal abbé jedné ze svěřených duší, ukazují něco tak ryze mystického a přece zároveň jímavě lidského, že se srdce zachvěje při četbě. Lagardere psal ze zákopů z fronty; nic neprozrazuje neklid. Slova zkušeného pastýře jsou životní moudrostí, v ohni nejspolehlivěji vyzkoušenou. S mohutným klidem, s neoblomnou pevností promlouvá tato osobnost, plná neobyčejné dobroty, o poměru duše k Bohu a vede k neochvějné důvěře a sebekázi. Doporučujeme co nejvřeleji v přesvědčení o neobyčejné ceně této knihy.

LAROS M. Dr.: *Zde jest evangelium pro dnešek*. Velehrad, nakladatelství v Olomouci 1938, str. 226, cena 25 Kč. Přeložil dr. Jan Strakoš. Díl první obsahuje kázání na všechny neděle a svátky celého církevního roku od 1. neděle adventní do 6. neděle po velikonocích. Autor v tomto homiletickém díle podává odpovědi na palčivé otázky moderního člověka a tak ukazuje cestu k dosažení posledního cíle. Pravda evangelia může jen tehdy účinně působiti, jsou-li odstraněny překážky, které se staví proti jeho věrohodnosti; neboť musila-li Církev bojovati dříve proti ohrožovatelům jednotlivých věroučných otázek, dnes musí hájiti pravost samého evangelia. Zde nestačí pouze apologetická obrana, musí se uplatniti pozitivní osvětlování a věcné zdůvodnění. Kniha má svou cenu nejen pro kněze, ale zvláště pro rodiče, kteří v ní naleznou pevnou pomůcku, aby vyvedli své děti z pochybností.

MEYER-NEYER: *Lebendige Seelsorge*. I. díl; str. 368, 5.20 Mk. Herder, Freiburg 1937. Pozoruhodná kniha se nám dostává do rukou tímto sborníkem výtečných přednášek. Autoři navázali svá jednání na nejožehavější otázky duchovní správy, vzniklé kontroverzí moderních idejí s duchem křesťanství. Stavíce na faktu, že ideje určují ráz doby, podávají výsledky svých snah o vytvoření moderního, hluboce náboženského pojmu pastorální theologie, v součinnosti s nejlepšími metodami. Hlavní ráz této knihy je v umění, používati myšlenky a okolnosti, v nichž stojí lidé světa, jako vhodného důvodu pro pastorační činnost, která počítá se vším, co hýbe světem. Názvy některých kapitol jako: Pastore z hluboce nábož. hlediska duchovní a nábož. situace naší doby, theolog. synthesis a pastorálka, dogmatické školení lidu, pastor.-psycholog. požadavky na duchovního správce, význam nábož. umění v pastori, kniha a past. atd. - ukazují nepostradatelnost této vzácné knihy pro mladé kněze, hledající nové a při tom opravdově náboženské podněty ke své práci.

VEZIN AUGUST: *Das Evangelium Jesu Christi*. Herder, Freiburg im Bresgau, 1938, str. 432, cena 6.20, váz. 7.60 Mk. V knize je podán život a dílo Ježíše Krista věrně podle zpráv evangelií v pořadí historicky pravděpodobnějším. Z textů evangelií takto seřazených vzniká ucelený obraz osobnosti Syna Božího, žijícího v těle. Vnitřní jednotnost, kterou se dílo vyznačuje, působí, že čtenář spíše postřehne podivuhod-

ný soulad mezi evangeliemi. Pro úplnost jsou na konci, počínajíc str. 203, přidány různé poznámky, pro čtenáře velmi užitečné, které osvětlují dobu Kristovu.

LEHODEY VITAL: *Le Saint abandon*. J. Gabalda, Paris. Str. 532, cena 15 frs. Ve čtyřech oddílech: o povaze svaté odevzdanosti, o základu svaté odevzdanosti, o předmětu svaté odevzdanosti, o vznešenosti a ctnosti svaté odevzdanosti, ukazuje autor řádu cisterciáckého, jak svatá odevzdanost Boží vůli není pouhá resignace, jakýsi trpný stav, nýbrž jak jest skutečným podrobným a hlubokým duchovním životem, vyžadujícím veškeré pozornosti duše a posvěcujícím život do všech podrobností. Je to také příspěvek k onomu heslu, že duchovní život musí býti zjednodušen. Zde je to ukázáno velmi podrobně, názorně a každému přístupným způsobem. —es—

WALLENSTEIN DR. O. F. M.: *Katechismus des christlichen Vollkommenheit*. Herder 1936. Str. 268, II. vyd. Slovo křesťanská dokonalost je předmětem mnohé touhy, ale také mnohé nejasnosti. Málokdo ví přesně, co je křesťanská dokonalost a jakým způsobem konkrétně se k ní dopravuje. Wallensteinova kniha má nejlepší vlastnosti dobrého vůdce k tomuto cíli. Všechny možnosti vroucího křesťanského života jsou tu rozebrány co nejpodrobnějším a nejpochoptelnějším způsobem v otázkách o denní práci vzhledem k Bohu, o modlitbě a rozjímání, o způsobech vnitřní usebranosti a zpytování svědomí a v krásných místech o životě řeholním. Nesmí chybět v žádné knihovně duchovní literatury.

EVELYN WAUGH: *Saat im Sturm*. Životopis blah. Edmunda Kampiána z doby Alžběty, královny anglické. Stran 315, cena 4.20 Mk. Verlag Kösel-Pustet, Mnichov. Kniha přináší nejen poutavý životopis blah. mučedníka, nýbrž podává i přehled dějinných událostí té dramatické doby v Anglii. Edmund Kampián požíval zvláštní přízně na dvoře královském. Přece ale dává přednost zachovati si pravou víru, než podlehnouti lákavým nabídkám světských hodností, odejde do vyhnanství a stává se řeholníkem. Po dlouholeté bohaté činnosti na pražské universitě vrací se na přání představených do Anglie a tam dosáhne koruny mučednické roku 1581. Toto podává živě naše kniha. Přejeme jí co nejvíce rozšíření i v řadách našich čtenářů.

Z různých polí

Acta Pont. Academiae s. Thomae Aq. et religionis catholicae. Marietti, Romae-Taurini, 1938. Stran 184, cena 10 L. Akademie svatého Tomáše vydává nyní přednášky nejvýznamnějších thomistů, jež byly předneseny při posledním sjezdu. Jména Garrigou-Lagrange, Gredt, Grabmann jsou proslulá ve scholastice a proto každý zájemce si rád přečte jejich pojednání o otázkách, jež s moderních hledisek řeší staré problémy filosofické a theologické.

CORONATA MATH. O. F. M. CAP.: *Manuale practicum Iuris disciplinaris et criminalis Regularium*. Marietti, Romae-Taurini 1938. Str. 276, cena 18 L. Osvědčený spisovatel příruček církevního práva podává souhrnně předpisy o mimosoudním a soudním trestním řízení a o řízení administrativním, platném pro řehole, jež mají vlastní soudní pravomoc. Kniha je dobrou příručkou pro praxi a poslouží dobře hlavně představeným, kteří v ní najdou pokyny pro zákonitý postup ve věcech kázně.

DOHNAL FRANT.: *Poutníci a trosečníci absolutna*. Es-saye. Vydala Družina literární a umělecká v Olomouci. Stran 296, cena 28 Kč. Kniha je mistrovským reliefem veliké dějinné etapy, která v nových formách se přenáší přes katastrofu prvních let dvacátého století až do doby nejnovější. Autor si všímá především zjevů, které daly ráz myšlenkovému vývoji doby. Minulé století bylo ve znamení zápasu dvou směrů: toužícím po pravdě, absolutnu, svobodě ducha a odbojem proti absolutnu, omezujícím ducha na hmotu. Ale světlo nemůže býti pohlceno tmou. Falešné modly konečně se zřítí a nad chaosem světa zasvitne zářivý zjev Krista, jenž je jediná Cesta, Pravda a Život. Je naší radostí, že dnešní generace se odvrací od povrchnosti k tak poctivé práci a hloubce myšlenkové.

HAUSMANN: *Pozdrav k nebi*. Praha, Melantrich, 1938. V knihovně Epika. Jestliže jsem dobře rozuměl, jde o chválu tuláctví, bohémství; tulácké lásky, tuláckého, neodpovědného života. Je-li umění pro umění, pak je to kniha skvělá, protože podání tuláckého života je zachyceno až do jeho nejvnitřnějších jevů. Myslíme však, že umění má také sloužit životu, má být konstruktivní, protože je také určitou kladnou složkou lidského života. A v tom smyslu podle našeho názoru kniha nevyhovuje. Může býti sice i v tuláctví jistá krása; ale zaměňovat subjektivní za objektivní, je vždy věc pro život nezdravá.

JOHNER DOMINICUS O. S. B.: *Die Sonn- und Festtagslieder des vatikanischen Graduale*. Pustet, Regensburg 1933. Stran 554, cena brož. 5.80 Mk, váz. 7.80 Mk. Odkud to, že chorál bývá často tak málo oceňován a tak špatně zpíván? Chybí porozumění! Tomu je zde mistrně odpomoženo. Kdo přečte tuto knihu, ten si oblíbí chorál, bude jej pečlivě cvičit a najde v něm zároveň též netušené obohacení a prohloubení náboženského života. Druhé přepracované a rozšířené vydání této knihy je jejím doporučením.

JØRGENSEN J.: *Obrazy římských světců*. Přel. Dohnal F. Dědictví sv. Cyrila a Metoděje, Brno 1938. Str. 160, cena 10 Kč. Ohnivý přítel světců Jørgensen vydává světu jemné pokyny ke konverzi, svými životopisy svatých. Po svaté Kateřině Sienské, kterou nesmírně obdivoval, po svatém Františku Assiském, kterého celým srdcem následoval, podává v této pěkně přeložené knize životy sv. Petra, sv. Cecilie, Anežky,

Brigity a sv. Filipa Neri. Hagiografická četba je jednou z podmínek spolehlivého postupu v duchovním životě; čerpáme z ní posilu, osvěžení, útěchu a rozšiřuje se jí obzor v chápání křesťanské kultury. Proto doporučujeme.

LORTAC R.: *Čtrnáctiletý pilot*. Nákladem Vyšehradu v Praze, cena 10 Kč (dva svazky po 120 str. velkého formátu). Je zde líčen osud mladého sirotka, jenž po mnohých dobrodružstvích s letcem Mac. Kayem nalezne své štěstí. Knížka plná napínavého děje, s pěknými ilustracemi A. Zábranského, zahajuje novou levnou knižnici Rozmach dětské knihy. - Druhý svazek tvoří klasická kniha dětského humoru MILNE A. A.: *Medvídek Pu*. Rozmarná dobrodružství malého Kryštůfka se zvířátky jsou vyprávěna s takovou pohodou a bujarostí, že čtenáři nevyjdou ze smíchu. Rozkošné obrázky v počtu 120 jsou skvělým doplňkem této neodolatelné knihy, která je stejně zábavná pro děti i pro dospělé.

MAQUART F. X.: *Elementa Philosophiae* (krátký souhrn spekulativní filosofie pro přípravu na studium theologie). Díl III. (metaphysica defensiva seu critica; metaphysica ostensiva: ontologia; theologia naturalis). Paříž, Andreas Blot 1938. První svazek str. 350, druhý 490 str. Je to poslední díl souborného vydání celé scholastické filosofie. První díl *Introductio ad totam philosophiam et Logica*; druhý díl: *Philosophia naturalis*; a třetí (přítomný) díl: *Metafysika*. Dílo je důkladné, všímá si staré i nové filosofie; patří, jak aspoň sám autor říká, do školy představované Aristotelem, sv. Tomášem Akvinským, Bañezem, Janem od sv. Tom., a z moderních: Garigou-Lagr. a Maritainem, Pirottou a Gredtem. Kromě spekulativních řešení si všímá také vztahů filosofie k životu a hlavně k theologii. Protože „to, co činí z theologie pravou vědu . . . , není nic jiného, než scholastická filosofie, uvedená do služeb Posvátné vědy pod vůdcovstvím a učitelstvím Akvinatovým . . .“ (Pius XI. Ep. Ap. *Officiorum omnium*, 1. aug. 1933; úvodní motto knihy.)

MATTOŠKA P. L. OFM.: *Cesta radosti*. Vánoční hra o 4 dějstvích, str. 96. Naklad. Serafínský svět v Kremnici. Symbolismus a kouzlo vánoc ukázalo již mnohým cestu k Bohu. Duch světa neuspokojí touhy duše a po bludných cestách směřuje přece k svému Pánu. To předvádí i naše slovenská hra s ušlechtilým výchovným porozuměním.

MAUDLEVER JOSEF: *Das Buch vom Christkind*. Edice Josef Müller, München. Milá knížečka s mnoha uměleckými obrazy, vydaná u příležitosti vánočního období, a představuje Krista jako dítě v oblíbených motivech a příležitostech jeho života. K Maudlerovým obrazům jako doprovod tvoří krásné verše Josef Stecka.

MORETTI A.: *Caeremoniale iuxta ritum Romanum*. Vol. IV. De sacramentis, de sacramentalibus et de exsequiis. Marietti, Taurini 1939. Str. XX-640, cena Lit. 40. Dokončení obsáhlého díla, jež si zaslouží plného uznání pro jasné a pře-

hledné zvládnutí látky. Kniha je určena kněžím - služebníkům oltáře, kterým poskytne poučení při všech liturgických úkonech, i mimořádných; proto by neměla chybět v žádné knihovně duchovní správy.

PELIEGLER M.: *Der rechte Augenblick*. O. Müller, Salzburg. Str. 102. O výchově bylo již napsáno mnoho knih a ještě jest možno přinést nové pohledy na tento odpovědný úkol. V mladém věku se tvoří charakter a buduje základ pro celý další život. Autor má porozumění pro nové proudy v psychologii a nadto má dlouholetou zkušenost s výchovou mládeže. Je málo knih, které by tak jasně prohlédly duchovní sféru mezi vychovatelem a svěřencem. Na tomto poměru z velké části závisí, zda se z dítěte zrodí ušlechtilý muž nebo jen neužitečný člen lidské společnosti. Proto směrnice v této knížce podané jsou velmi důležité.

PEMÁN JOSÉ MARIA: *Flammendes Spanien*. O. Müller, Salzburg. Str. 275. Autor, ministr školství národního Španělska, vynikající básník, pochází ze staré andaluzské rodiny. Přihlásil se hned mezi přátele gen. Franca, aby obnovil uhasínající národní a náboženskou tradici Španělska. Svůj program hlásí do neščíslných mikrofónů a v této knize jsou souhrnně podány jeho řeči o válce, úkolech války a přebudování nového státu. V básnické formě vede nás po krvavých cestách španělského lidu, pláče nad požáry a troskami kultury, ale nade vše proniká jeho vášnivá láska k národu a ke křesťanské tradici vlasti. Kdo chce poznat duši nešťastného Španělska, myšlenkové proudy, o něž se vlastně bojuje před tváří celého světa, ať si přečte tuto knihu.

PRADEL HENRI: *Les lectures des jeunes*. Téqui, Paris. Str. 216, cena 12 frs. Jedinečná kniha, kterou by bylo třeba přeložiti, pro všechny totiž, do nějak mají vliv na četbu mladých. Autor po bohatých zkušenostech ukazuje, jak bdíti nad četbou mladých, jak ji chrániti, jak ji řídit, jak ji utvářeti, a konečně, jak vychovati mladé samy, aby uměli svým druhům ukazovati cestu v nadšení pro četbu. —es—

VÁŠOVÁ VĚRA: *Dcery Adamovy*. Edice Kalich, Praha. Známá spisovatelka svým pravdivým vyprávěčským uměním a jemnou psychologií předvádí čtyři prožité obrazy života chudých žen a zpřítomňuje i nejjemnější jejich city s takovou věrností, že čtenář ví, že jen tak je to pravda. Snaží se jejich utrpení ulehčit dobročinností podle zásad bible. Přáli bychom jen dcerám Adamovým, aby svá srdce nekoupaly jen „citem a slovem“, ale i účinnou milostí přítomného Krista. Pak by i ty přirozeně dobré skutky dcer Adamových nabyly hodnoty dítek Božích.

Exerciční dům v Moravské Ostravě, Kostelní náměstí, vydal další brožurky. „*Neodkládejte*“ všímá si odkladu opravdového boje s vášněmi. „*Šťastní pohané*“ odpovídá na výtku, že křesťanství otrávil radost ze života. „*Svatý Tadeáš*“ přináší životopis a četné modlitby k tomuto oblíbenému světcí.

Boží velikost

*Svět celý plní Boží velikost,
jež z něho jako kord se zaskvěje
a v něm se rozleje jak skvrna oleje.
Je člověk strachu z jeho prutu prost?*

*Už lidstva tu šlo dost, šlo dost, šlo dost,
vše poskvrněno z lidské píce je;
když každý hnán a štván v svém díle je,
necítíš, obut, země ubohost.*

*Však příroda dál trvá přece jen,
lahodná svěžest žije ve věcech;
a i když na západě zhasl den,*

*jas na východě vzejde jiter všech,
neb k světu je Duch svatý nakloněn
a křídla bílá má a teplý dech!*

Gerard Manley Hopkins, přel. O. F. Babler.

Poznámka překladatelova: Gerard Manley Hopkins (1844—1889), anglický básník rodem z Essexu. Roku 1866 konvertoval ke katolicismu, r. 1868 vstoupil do řádu Tovaryšstva Ježíšova. Jakkoli jeho dílo zůstalo dlouho skryto — jeho básně vydal teprve roku 1919 poeta laureát Robert Bridges — je Hopkins dnes obecně uznáván za zakladatele moderní poesie anglické a jeho vliv na mladé básníky stále vzrůstá. V češtině o něm po prvé psal Aloys Skoumal v ostravské Poesii a po prvé jej překládal Jan Zahradníček v brněnském Akordu. Zde otištěný překlad jednoho z nejkrásnějších sonetů básníkových budiž hodnocen jako projev úcty před dílem, k němuž se budeme musit ještě často vracet, než byt' jen přibližně čtenářům ozřejmíme jeho velikost, osobitost a krásu.

Já jsem cesta, pravda a život

Poznání pravdy.

Sv. Pavel praví: Prosím Pána našeho Ježíše a jeho nebeského Otce, aby Vám dal svého Ducha sv., jenž by osvítil Vaše srdce, a vy abyste mohli poznati pravdu. Je toho třeba, neboť pravdu přechasto napadají lidé, kteří nemají jasného poznání. Poněvadž nerozumějí pravdě, řeknou, že tomu tak není. A přece, co jiného je toho příčina, než že jí nerozumějí. Sv. Augustin byl kdysi napaden od lidí, kteří nerozuměli jeho slovům. Odpověděl jim: Kdybych měl oči tak jasné a čisté, že bych mohl spatřiti hvězdu, která krouží v blízkosti slunce, a kdybych vám na ni prstem ukázal, a vy byste ani potom nic z hvězdy nespatri, přece bych neměl nepravdu já, nýbrž váš slabý zrak byl by tím vinen. Hledte, právě tak tomu je, slyší-li, nebo vidí-li někdo pravdu a nic z ní nerozumí. Vina je v tom, že není dobře vycvičen ve světle a v milosti.

Vězte také, kdo chce rozumět pravdě, nesmí žiti v krvi a těle, nýbrž v duchu. Musí se odloučiti ode všeho lpění na pozemských věcech. Sv. Petr pravil k našemu Pánu Ježíši Kristu: Ty jsi Kristus, syn Boha živého. Nato mu odpověděl náš Pán a pravil: Petře, to nemáš ani z krve ani z těla, nýbrž od mého nebeského Otce. Hledte, tak je tomu při všem. Kdo chce pravdě rozuměti, musí ji přijmouti zvláštním vlitím milostivého božského světla, má-li poznati cestu pravdy.

Proto pravil náš Pán Ježíš Kristus: Já jsem cesta, pravda a život. On je pravda, která pravdivě vede k pravdě, vždyť on je ten, který žije v duchu, jsa povznesen nade všechny pomíjející věci a tělesné náklonnosti, jsa ustavičně v pravdě. On sám je pravda a cesta.

Nuže, nyní si dobře všimněte slov, která praví: Já jsem cesta. Dvojí cestu musíme poznati v Kristu: jednu podle člověčenství, a jednu podle božství.

Cesta člověčenství.

Jeho člověčenství stalo se cestou člověčenství našemu. To lze poznati na jeho dokonalém obraze a při pohledu na jeho údy. Neboť kdykoliv se některý úd odchýlí od cesty jeho obrazu, bývá pošpiněn. Sv. Pavel praví, že musíme tak žítí, aby Bůh na nás našel odlesk všech svých děl. To znamená, že se mu musíme připodobniti v tom, co on sám před námi prožil. To byl pravý duchovní život. Ten však bývá často brzděn mnohými nedostatky.

Pravý pořádek duševních sil.

Ponejvíce býváme zdržováni v duchovním životě mnohými překážkami, jež jsou v nás. Překážkou jest, že každá duševní síla není vřazena na své pravé místo. Tak duševní radost měla by býti vřazena a vsazena na své pravé místo, že by ji všechny stvořené věci nemohly těšit, nýbrž jedině to, že přebývá v čistém svědomí. O tom praví Kristus svým učedníkům. Radujte se jen z toho, že vaše jména jsou zapsána v knize života věčného.

Bázeň duše měla by být tak spořádaná, aby se ničeho nelekala, co jest nižší než Bůh, ani věcí těla, ani věcí dobra, ničeho, co jí usouzeno od Boha nebo od tvorů.

Totéž třeba poznati u všech ostatních sil, žádostí a náklonností. Vše, co může duše vykonati, mělo by být shrnuto do nejprostomyslnější prostoty vůle, a vůle měla by se vrhnouti na nejvyšší dobro a na něm lpěti. O tom praví sv. Pavel: Kdo tkví v Bohu, je s ním jeden duch.

Bohatství ducha.

Poznejte nyní bohatství ducha, který je tedy jeden duch s Bohem! Nestává se bohatým, i kdyby měl v moci všechny věci. Neb všechny věci jsou nuzné. Proto jeho bohatství záleží v tom, že dlí

v bytí, jež nemá žádných potřeb. Kdo nic nemá a ničeho nepotřebuje, jest opravdu bohatší, než kdo má všechny věci a potřebuje jich. Sv. Pavel praví: Naše bohatství je jedině v Bohu, jehož jsme věrnými sluhy.

Rovněž ani všechny ctnosti nečiní ducha bohatým. Tak praví totiž duchovní mistři, že vlastně ani ctnosti neobohacují ducha, nýbrž plody ducha činí jej bohatým. Duši je třeba všech ctností. Poněvadž tedy také ctností potřebuje, proto se jimi duch nestává bohatý — právě proto, že jich potřebuje. To nejvyšší, k čemu může duch dospěti v tomto těle, je to, že dlí za ctnostmi, jichž potřebuje. To znamená, že všechna dobrota stává se v něm přirozeností, nejen to, že má ctnost, nýbrž že ctnost je v něm podstatně. To znamená, že koná ctnost nikoli z nouze, nýbrž z podstatné dobroty. Stane-li se toto, potom teprve duše prošla a přešla každou potřebu ctností, neboť staly se v ní podstatnými. Tak přichází ke svému cíli. To je vlití Ducha sv. To jsou plody ctností, které jedině obohacují duši. Sv. Pavel o tom praví: Oblecte nového člověka! To jest Krista, jenž se nám stal cestou.

Cesta božství.

Druhá cesta je cesta božství. Jaké cesty má božství, nebo kam může jíti, když je přece na všech místech, nebo čím kráčí, když nemá ani nohy, vůbec nic, co je tělesného? Cesta božství, to je jednota, v níž tři Osoby kráčejí v jednom bytí. Chůze osob znamená, že se navzájem poznávají a milují. Každá z nich miluje samu sebe v druhé — tak kráčejí v jednotě navzájem. Nohy, jimiž božství do osob vstupuje jako osoby do bytí jsou tyto: Jedna noha božství je prozřetelnost všech věcí, druhá je zalíbení věčné prozřetelnosti, které je skutečně tu, i když Bůh od věčnosti viděl dění všech věcí. Je to řečeno přece o věčném obraze. Jenom dobro na všech vě-

cech se líbí Bohu. To je obraz všech věcí, jímž je Bůh sám.

O věčném obraze všech věcí a člověka v Bohu.

Nyní by se mohlo říci: Jaké zalíbení v Bohu si lze myslet? Nutně se mu musily líbit všechny věci. Neboť kdo zde viděl, to byl Bůh. A co viděl, byl zase Bůh. Neboť ve věčném obraze všech věcí, jímž je sám Bůh, viděl Bůh sám sebe a všechny věci. Proto líbil se zde Bůh sám sobě, vždyť Bůh je sám v sobě jedno. Proto musí duše patřiti na svůj obraz v Bohu, jenž z něho nikdy, nikdy nevymizel, jako také obraz všech věcí z něho nevymizel. Plná moc ducha záleží v tom, že to něco, co zde je stvořeno, přichází ke svému původu, jenž je věčný obraz ducha. Poněvadž tedy Bůh jest původce ducha, nikdy duch neodpočívá, nepřichází-li ke svému původu, jenž jest věčným obrazem. Tento obraz je podstatně Bůh. Proto bude duchu věčně souzeno, že jej nikdy nebude moci poznati až do základu. Přece však poznává, jak byl věčně v Bohu bez sebe. To jest největší rozkoš, kterou má duch, že vplývá do svého do původu svého věčného obrazu, aby se v něm sám ztratil. Proto opouští duch svá díla, nikoliv však své bytí. Přece tak velice vytáhlo bytí božství ducha - od něho k sobě - a připodobnilo jej sobě, že se zde zdá být jen jedna bytost. Jako lze pochopit, jestliže na př. vezme někdo dravčí krev, která je velmi červená - a naleje ji do čisté sklenice, tu ztratí sklenice svůj lesk, ale neztratí své bytí, tak božské světlo prozařuje a přezařuje ducha v jednotě, že se zdá být s ním jedno světlo. Duch ztratí svou zář, ale nikoliv své bytí, neboť Bůh převzal od něho ducha a spojil jej se sebou. Přece však ani v této jednotě nemůže duch božství prozkoumati. To poznal dobře sv. Pavel, když byl vnesen do třetího nebe. Viděl věci, jež nelze vysloviti a volal mocným hlasem: Ó vznešené bohatství moudrosti a vědění, jak nevyzpytatelné jsou tvoje úradky a jak neprozkoumatelné jsou tvoje cesty. Bohatství Boží záleží v tom,

že nic nemá, ani ničím není, co se dá slovy vylíčit. Moudrost záleží v dobrém uspořádání všech věcí. Vědění Boží spočívá v poznání sama sebe ve vznešeném světle. O tom praví sv. Dionysius: Světlo, v němž přebývá Bůh, jest jeho vlastní bytí, jež od nikoho nemůže být poznáno, leč od něho samého...

To je vznešená cesta božství, po níž nikdy nekráčelo žádné stvoření. Bůh skrze proroka o ní praví: Moje cesty jsou povznesené nad nebesa, jako nebesa jsou vysoko nad zemi. Sv. Augustin praví, že by nic nemělo duši dělat tolik starostí, co by jí byla zároveň nejprospěšnější, než kráčet v poznání sv. Trojice a jednoty.

Bratr Franke z Kolína,¹ přel. P. A. Svatoš O. P.

¹ Bratr Franke z Kolína, dominikánský mystik, ztotožňován často s J. Frankem, žákem Eckehartovým. Žil ve 14. stol.

Tělo, svět, ďábla přemáhám

Přemáháním hříchu a jeho příčin mohli bychom nahraditi ono slůvko umrtvování, které se tolik nelíbí mnohému zhýčkanému člověku. Ale proč bychom tu nějak zhýčkanému zchoulostivělému člověku ustupovali. Věru nenahlížím, proč. Když naopak ono slovo umrtvování vyjadřuje velmi výstižně blahodárnou činnost tohoto boje proti nepříteli Božího života v křesťanské duši. Musí býti umrtveno to, co se přičí Božímu životu v nás, co v nás chce umrtviti tento život. Musí v nás opravdu býti umrtveno, musí umřít to, co ohrožuje život.

Tak jest křesťanské umrtvování nejenom boj proti následkům dědičného hříchu, nýbrž přímo nastupuje jako bojovný prostředek proti hříchu osobnímu, který jest přímým ohrožováním, zeslabováním nebo umrtvováním Božího života v nás. Svatý Tomáš připíná tak tento úkol umrtvující ke ctnosti kající, o níž praví: In poenitentia invenitur specialis ratio actus laudabilis scilicet operari ad destructionem peccati praeteriti in quantum est Dei offensa... III. q. 85 a. 2. ctnosti kající že se nachází zvlášt-

ni ráz dobrého skutku, totiž že kajícnost pracuje ke zničení hříchu, jakožto urážky Boží . . . Tak nepracuje umrtvování jenom proti vyjmenovaným zdrojům lidských slabostí po dědičném hříchu, nýbrž působí na zničení všech hříchů. Umrtvování, jakožto výkon ctnosti kajícnosti, pracuje universálně, řekl bych, bojuje na všech frontách duchovního boje proti hříchu, na všech frontách zápasu s tělem, světem i ďáblem, aby totiž Bůh vládl v duši. Tak praví tamtéž ve 3. odpovědi na třetí námitku Andělský učitel, že „kajícnost vyhlazuje účinně každý hřích tím, že pracuje na zničení hříchu, pokud totiž je hřích odpustitelný Boží milostí a spoluprací lidskou.“

Hřích znamená smrt duše a stál život Ježíše Krista. Jeho smrti bylo třeba, aby byla přemožena naše smrt, smrt naší duše. A tak každé odpuštění našich hříchů uskutečňuje se jedinečně utrpením a smrtí Ježíše Krista a účastí na této smrti na tomto hořkém utrpení našeho Spasitele. To je hluboký důvod ke křesťanské kajícnosti, která se projevuje umrtvováním. Spojujeme kajícnost účinnou, projevující se umrtvováním toho, proč Kristus byl obětován, s utrpením Páně.

Ctnost kajícnosti šikuje do boje proti hříchům příslušné ctnosti pod řízením ctností božských a základních ctností, kterými chceme projevit svou víru v Boha a svou lásku k němu. Máme oněmi ctnostmi dokázati, že Boha opravdu milujeme nade všechno, že jsme opravdu ochotni a odhodláni všechno obětovati, v sobě potlačiti čili umrtviti, co by v nás chtělo umenšiti nebo umrtviti tuto lásku k Bohu. Protože jsou to tělo, svět a ďábel, přicházejí tu v úvahu nejprve ctnosti, které drží tělo a jeho rozuzdněné žádosti, aby se nebouřilo proti duchu a proti lásce Boží a proti jeho prvenství v našem životě, totiž ctnost zdrženlivosti, síly, trpělivosti. Tyto ctnosti zahrnují sebekázeň, snášení hořkostí, těžkostí, zkoušek a bojů, aby v nás zvítězil zákon Boží a ne zákon těla a jeho porušené žádostivosti. Kristus Pán

řekl, že nebudeme-li činiti pokání, že všichni zahyneme. To zahrnuje jeho volání Metanoείτε, čili, obraťte se, odvráťte se od zlého. Jest třeba zkázniti, držeti na uzdě své tělo a jeho žádostivost, aby se nebouřilo proti duchu, a ducha pýchy, aby se nebouřil proti duchu Božímu.

Dvojí je úkol tohoto umrtvování. Nejprve ochraňuje předběžně proti případným pokušením, svodům, touhám a žádostem nezřízeným. Za druhé pak pomáhá bojovati proti náklonnostem, které skutečně v nás existují, protože každý z nás musí zápasiti s nějakou náklonností. Ostatně každý hřích, hlavně hřích opakovaný, nebo hřích vykonaný intensivně zanechává v duši jakousi pohotovost, schopnost, sklon k vině, podle počtu nebo intensity hříšných skutků. Nestačí přece jenom odříkat ve svátosti pokání hříchy a formulku, nýbrž je třeba skutečného opravdového předsevzetí, a účinného předsevzetí, že nechceme už podléhati hříchu. A když říkám, že je třeba účinného předsevzetí, toto účinné předsevzetí žádá si opravdového použití prostředků, vyplnění tohoto předsevzetí. A jedním z těchto prostředků jest právě kázeň našich žádostivostí dychtivých i vznětlivých, abychom se jimi nedali strhnouti, aby nás nepřekvapily až zase se počnou bouřiti, abychom byli připraveni, zoceleni a tak schopni odporu. Tedy, toto umrtvování jest umrtvování k životu.

Ostatně tato kajícínost spolupůsobí s utrpením Páně na odpuštění hříchů podle svatého Tomáše, III. q. 86 a. 1 a prohlásil to i koncil tridentský ve svém XIV. sedění, hl. 3. To je smysl zadostiučinění, jakozto části svátosti pokání.

Potřebujeme tohoto umrtvování, aby v nás byla potlačena vláda hříchu. Vláda hříchu jest velmi rozsáhlá, protože se vztahuje po člověku, i když mu byl již hřích odpuštěn. Hřích totiž jako porušení řádu žádá si nutně trest. A tak i když je hřích odpuštěn v tom smyslu, že nám byl vrácen život hříchem zničený, nebo i kdž nám byl rozhojněn Boží

život hříchem zeslabený v nás, přece jen v nás zůstává stopa hříchu, totiž trest. Bůh musí trestati hřích, tak jako každý porušený řád musí trestati své rušitele. Když poruší člověk podrobení se vůle rozumu, uražený lidský rozum mstí se výčitkami svědomí, porušený řád lidský mstí se tresty občanské správy, porušení pak řádu Božího žádá si nutně trestu se strany Boží. Totiž, žádá si zadostiučinění. Kdo miluje Boha, nesnese myšlenku, že by jeho láska k Bohu měla mítí nějaké dluhy vůči Bohu. Stačí ony dluhy, o kterých člověk neví. Člověka hledajícího lásku Boží, spočinutí v náruči Boží, tísní myšlenka, že by jeho láska nebyla plná, že by nenaplnila spravedlnost, že by měl člověk ponechatí své lásce nějaké dluhy, že by nedal Bohu vše, co mu patří. Když člověk se provinil proti Bohu a proti jeho řádu, jest spravedlivé, aby něčím se snažil nahraditi tento porušený řád, aby podal Bohu něco zdánlivě navíc k tomu, co je přikázané. Říkám zdánlivě, protože i toto zadostiučinění jest přikázané. Kdo nezaplatí zde své vinu, platí za ně bolesti a úzkosti toužící po Bohu a nemohoucí k němu. To je smysl očištění na základě výroku Páně, že nevyjde člověk ze žaláře, dokavad nezaplatí svého dluhu do posledního haléře.

Víme, že jest věru hodno a spravedливо, aby člověk vše vyrovnal. Nebude to moci učiniti nikdy dokonale. Víme, že nevyrovnáme nikdy s Bohem svými silami, svou kajícností své dluhy tak, jak je to v podvojném účetnictví. Musíme se opřítí o utrpení Páně. To jest naše síla. Ale Pán chce, abychom nenechali jen jeho bráti a nésti kříž, nýbrž chce, abychom my všichni brali denně své kříže a nesli je, abychom se sami káli a spojovali v utrpení s utrpením jeho. V tomto spojení nabývá naše umrtvování, naše provádění kajícnosti skrze kázeň ctnosti kázníci, skrze obejmutí utrpení, skrze dobrovolné přijetí utrpení podobné ceny zadostčinící za hříchy naše.

Když jsme řekli, že pokání, kajícnost dusí a potírá všechny hříchy, čili, že je schopné potlačovati

všechny hříchy, dotkli jsme se tím velmi důležitého významu křesťanského umrtvování pro celý náš duchovní život. Umrtvování jest důležité k tomu, aby v nás vyhladilo následky hříchu. Jako rostou ctnosti opakovanými úkony za určitých ovšem podmínek, které zde nerozvádím, tak také hříchy zvláště opakované anebo se zvláštní intenzitou spáchané nebo zvláště se do duše vrývající zanechávají v nás jakousi schopnost, určitou náklonnost ke hříchu. Svátý Tomáš nazývá tento následek hříchu „*reliquiae peccatorum*“ III. q. 86 a. 5 ad 1. Mluví na zmíněném místě totiž o takové lítosti, která „nejenom získává odpuštění hříchů, nýbrž také zahlázení všech pozůstatků hříchu. Obyčejně ale, praví tamtéž svatý Tomáš, způsobuje působivá milost nejprve odpuštění hříchů a potom milost, se kterou my spolupůsobíme, shlázení také pozůstatků hříchů“ To je právě účinek a působení křesťanského umrtvování, křesťanské kajícínosti.

Toho si často velmi málo všímají křesťané. Domnívají se, že se stačí vyznati z hříchů. Obyčejně to pak u takových lidí dopadá tak, že se jejich život přes sebečastější zpovědi nijak nelepší. Takoví lidé vzdychají nad tím, že se nelepší, ale nepoužívají potřebných prostředků k tomu, aby se dali do boje s hříšným návykem, s hříšnou náklonností, kterou hřích zasil do duše. Tuto zlou náklonnost, která se projevuje buď jako náruživost, nebo jako nezřízená vášeň je třeba umrtvováním vésti, řídit, vychovávat, a v tom, co je špatného vykořeňovati soustavným pilným bojem se špatným, nezdravým.

Bez boje, bez umrtvování to ovšem rozhodně nejde. A tu je třeba uměti si odepřít i dovolené, abychom pak byli silnější tímto kázněním k odepření si nedovoleného; je jisté, že nás bude naše náklonnost v nestřeženém okamžiku strhovati. Protože tak málo lidí o to dbá, aby bděli nad svými náklonnostmi, nad svými špatnými sklony, snad zlozvyky hříchem způsobenými, proto tolik lidí se nemůže domluvit s Bohem, proto tolik lidí neslyší hlasu Božího. Je

třeba mnohého si odřící, mnohého se vzdáti, abychom mohli odolávati všem svodům, všem lákadlům, všemu, co by nás vyrušovalo z tajemného obcování s Bohem. Kde hlomozí svět a jeho žádosti, kde nás trhají tělesné touhy, nemožno slyšeti hlas Boží, protože Bůh nemluví v bouři, jak známo z proroka Eliáše, jenž vyšel v bouři ven slyšet hlas Hospodinův a neslyšel, protože stojí v Písmě, že nebylo v tom hlomozu Hospodina. Hospodin mluvil k Eliášovi v tichém východním vánku.

Je třeba vykořeniti radikálně tyto zbytky hříchu, aby se nerozrostly, aby nezaplnily duši, aby neohlušily hlasu Páně. K tomu je třeba tohoto křesťanského umrtvování, trvalého, trpělivého. Do čtyřiceti let trvá obyčejně tento boj o ovládnutí lidského života. Ale i po této době trvá boj umrtvování zbytků a následků hříchů. Tyto zbytky hříchu bývají příčinou duchovní únavy, skleslosti, vyprahlosti, slabosti, že pak není člověk schopný hrdinských skutků, které si žádají zvláštních obětí a námah. Jen tímto sebezmrtním, umrtvováním sebeláskv. touhy po pohodlí, můžeme růsti ve ctnostech a býti schopni velké lásky.

Umrtnování nezřízených žádostí a svodů jest rovněž možné jedině tímto duchem kajícího, tímto umrtvováním, které připraví člověka na odpor statečný a účinný pokušením ducha světského, ducha jenom této lidské přirozenosti, ducha porušené lidské přirozenosti, ducha světa sloužícího lži, malichernosti a nepřátelství Božímu. Tak napomíná sv. Pavel v epištole k Efeským, abychom se oblekli zbrojí Boží, abychom mohli odolávati nástrahám ďábelským. Protože náš vlastní boj je boj proti mocnostem temnot.

Spasitel nám sám dal příklad modlitbou a postem a výzvou k modlitbě a k postu, jak zahnat ducha věčného nepřátelství ke všemu Božímu. Všechny tyto sklony se dají soustřediti kolem žádosti očí, těla a pýchy. Proto je důležité umrtvovati v sobě pýchu, která podléhá prvé a základní lži, lži, která

jest příčinou všech hříchů, totiž lži, jako bychom my sami sobě byli nejvyššími a jedinými pány. Proti této sobecké lži pýchy jest důležité umrtvovati v sobě klamnou touhu po zdůraznění své domnělé velikosti. Jen ten, kdo uzná, kdo v sobě umlčí, umrtví touhu po nepravé a nepravdivé velikosti, jen ten, kdo dá ve všem prvé místo Bohu, jen ten může se otevřít Bohu a jen ten může být naplněn skutečnou, jedinou skutečnou velikostí, totiž velikostí Boží velebnosti. Žádost očí a žádost těla pak umrtvuje kajícnost, která nedopřává tělu všeho, nač si jen vzpomene, protože ví, že není tělo nejvyšším pánem, že nemá práva na vše, nač si vzpomene, že i jeho žádosti nejoprávněnější jest třeba řídití, vésti, kázniti, aby se nebouřilo v nás tělo proti duchu a především proti duchu Božímu a proti jeho prvenství v našem životě.

Tak nejsou umrtvování lidské žádostivosti tělesné nebo duchovní, nejsou jen výmyslem asketů nepřátelských, jak se hloupoučce říká, životu a kráse života, nýbrž znamená toto umrtvování nejvyšší osvobození od všeho zotročujícího, od toho, co zabraňuje člověku rozletět se k nejvyšší velikosti a vznešenosti, totiž v objetí Boha, nejvyšší lásky. Boží láska stojí věru za to, aby pro ni bylo vše ostatní obětováno.

P. Silv. M. Braitto O. P.

O vášních

Apoštol Pavel psal římským křesťanům: „Oblectě Pána Ježíše Krista a tělo své nepěstujte tak, aby povstávaly chťiče.“ Jinak bychom řekli: Na pečeť země ve své bytosti přiložte pečeť Boží, vezměte vládu vášním. Neboť pečeť země se projevuje v jednání člověka životem vášní; projevuje se sama od sebe a silně a neodbytně. Vzítí vládu vášním jest nezbytný požadavek pěstovaného křesťanského života. Vzítí vládu vášním je nejen ukázniti život, nýbrž dáti duchovnímu a mravnímu životu v ukázněných vášních mocnou a drahocennou podporu. Budeme

tedy mluvíti postupně o nejvýraznějších tvarech vášní.

Nejprve však je si třeba ujasnit pojem a význam vášní a jejich postavení v lidském životě. V moderním českém názvosloví školském rozlišují náruživost a vášně. Náruživostí je jim mocná žádost, jež mysl naši jednostranně ovládá, soustřeďuje pozornost ke svému předmětu a rozptyluje vůči jiným. Vášně je duševní stav, vyvolaný porušením rovnováhy mysli.

Výklad jména vášně navazuje na pojem vady či poruchy; jméno náruživosti se vykládá jako náraz, náhlý prudký výpad. V takovém slovním výkladu a smyslu by ovšem vášně či náruživost mohla býti pojata jako odchylka od pravidelnosti, jako věc, kterou třeba potírat. Avšak je jisté ze zkušenosti a vědy, že jsou taková soustředění pozornosti a takové poruchy rovnováhy mysli, které nejsou vadné, které naopak je třeba pěstovati, aby v jednání byl činný celý člověk bezvadně a bez mezery, aby jednal celou svou silou a aby jeho čin měl svou celou mravní hodnotu. Tyto emoce či vzněty jsou to, co původně dostalo jméno vášně.

Svatý Tomáš Akvinský má pro ně vysvětlující pojem „tažení“, trahi, latinsky. K čemu je člověk tažen a jakým způsobem je tažen, to vlastně určuje povahu jeho skutku, mravní výraznost i dosah hodnoty jeho života. Moderní psychologický odborník (Louis Bordet) rozlišuje tři případy: 1. Tažení k výlučnému vyhovění tělu; jako vášně pijácká, kuřácká, vášně po omamných jidech. - 2. Vášně, která uchvátí těž duši a snaží se vše postaviti do služby svým cílům. Jsou to nejprve vášně sobecké; jako vášně panovačnosti, vášně majetková, vášně závisti, nenávisti, mstivosti, vášně hráčská. Jiné jsou vášně družné, jež jsou vyjádřeny jménem lásky a všech jejích důsledků, jako žárlivosti, touhy, chtivosti atd. - 3. Velmi mocné pocity pro nějaký ideál; jako vášně vědecká, umělecká, vášně pro dobro, lidumilství, vášně vlastencká a pod.

Přes různosti v názvosloví shodují se ve věci se

svatým Tomášem i moderní vědci, že jsou vášně počínající a vášně zakořeněné, které se zmocnily téměř celé energie člověka. Dále, že vášně odpovídají buď všeobecné tělesné soustavě člověka nebo zvláštním poměrům či nepoměrům v ní. Liší se však katolík od nekatolíka v tom, že nekatolická duševěda považuje vášně zakořeněné za nepřekonatelné, kdežto svatý Tomáš všechny vášně bez výjimky považuje za vychovatelné, pokud ovšem tělesná soustava člověka není skutečně úchylná; čili považuje všechny vášně za vychovatelné u každého člověka, pokud má užívání rozumu. Aspoň tím způsobem, že jim lze dátí předmět opravdu hodný největšího vznětu a úsilí v tomto směru, který odpovídá směru vášně samé. Tak člověk, vyhledávající veliké činy pro svou slávu, může vyhledávati veliké a největší činy pro vlast, pro Boha.

Křesťanská mravověda právě proto, že není vědou, shledávající teprve z pokusných jednotlivostí své zásady, nýbrž budující na svém tisíciletém pozorování a vedení lidí, nemá zlomkové nauky. Má soustavu přesnou, odpovídající skutečností životním, do všech jednotlivostí vyčerpávající, která nechybuje ani neúplností, ani přepínáním jednotlivých případů. A proto se stále více poznává, že moderní duševěda tím více se doplňuje ve smyslu křesťanské mravovědy, čím větší zásobu má probádaných jednotlivostí pokusných.

Svatý Tomáš rozlišuje vášně řízené od vášní nezřízených. Tedy hnutí, „tažení“, které vzniká v tělesné stránce a je vedeno rozumem správnou cestou; a vášně, kterým člověk ponechá volný jejich průběh bez kontroly rozumu, jde vědomě jejich cestou a ještě je zesiluje oporou rozumu a vůlí. V tom druhém případě je jimi člověk cele ovládnut ve smyslu „vlastních vášní“ podle pojmu moderních. Ale to je již změněný pojem přesné vášně, úchylnka v mravním životě. Nelze držeti ani stoickou moudrost, která každou vášně považuje za chorobu duše a za správný způsob života vyžaduje u člověka, aby

vždy byl veden jedine chladným rozumem. Ani nelze přijmouti romantickou domněnku Rousseauovu i mnohých jiných, že každá vášň má posvátnou nedotknutelnost, že každé vášni je nutné oddati se bez jakékoli výhrady.

Nauka svatého Tomáše o vášních důsledně hájí dvojí: Vášň je člověku tak přirozená jako tělo, takže jako není člověka bez těla, tak není člověka bez tažení a tahání vášněmi. Na rozdíl od moderních autorů katolických, kteří mnohdy píší, že „nelze vášně zcela odsuzovati“ (z jakési opatrnosti vůči vědcům na druhém břehu), píše svatý Tomáš rozhodně (I. II. 24, 3): „jako tudíž je lépe, když člověk chce dobro a vykoná je též vnějším úkonem, tak také tvoří dokonalost mravního dobra, aby člověk o dobro usiloval nejen vůlí, nýbrž i vášněmi; to naznačuje žalm 83. slovy: „Srdce mé a tělo mé chvátaly k Bohu živému: když se srdcem rozumí žádost duševní a tělem se rozumí vášň.“ Pak totiž je celý člověk ve službách dobra. V takovém případě je totiž *celý* člověk ve službách dobra, ctnost a vůbec dobro stane se mu nejen radostnějším, bude také obsáhlejším, hlubším a záslužnějším.“

Lze tedy zřetelně viděti, že poznání, uvědomení a výchova vášni tvoří nejen drahocennou vzpruhu duchovního života, nýbrž jsou nezbytným základem, na který *nejdříve* musí býti postaven křesťanský život, aby nejprve celý člověk pracoval, duševně i po stránce tělesné ukázně mravně, nejen křesťansky, nýbrž ryze lidsky ukázně podle rozumu. Zase k tomu praví svatý Tomáš (tamt. k 1): „Vášně, ze kterých člověk jedná bez předchozího dotazu rozumu, zmenšují mravní dobro. Neboť je dokonalejší vykonati lidumilný čin po rozumové rozvaze i z vášně milosrdenství, nežli vykonati jej z pouhé vášně milosrdenství nebo z pouhé úvahy rozumu. Když pak člověk po úsudku rozumu vznítí v sobě nějakou vášň, aby účinněji pracoval za součinnosti tělesné stránky (skrze vášň), tehdy vášň duše zvětšuje mravní hodnotu činu.“

Poznati vášně znamená nejen znáti povahu vášně, nýbrž také znáti každou vášně podle jména a její vlastní výrazné povahy. Nová duševěda má nejrozmantější jména vášní, jak je přivedla na mysl po řadě zkušenost v pokusných jednotlivých případech. U svatého Tomáše však shledáváme již hotový rozbor a soubor vášní. Je to jaksi poznání „krystalisace“ tažení nejrůznějších do určitých základních typů či vzorců. Vybral po podrobném filosofickém prozkoumání pouze ona tažení, která vykazují takový ráz, že se liší od jakéhokoli jiného „tažení“ a nelze jej uvést na ráz jiného označení vášní, kterýžto ráz se jeví jako hlavní směr tažení v některé z vášní, jež jmenují moderní. Také výchovná cena tohoto vyjmenování u svatého Tomáše jest obsahově plná, protože ukazuje cestu k určení správného předmětu a správného napětí každé vášně, ať se objeví ve kterémkoli oboru, jestliže jest uvedena na některou vášně ze souboru svatého Tomáše.

Život člověka ve svých nejzákladnějších rysech je úsilí o dosažení dobra a uniknutí zlu. Dobro i zlo může býti malé nebo veliké, jsou hodnoty a překážky dosažení hodnot, jsou méněcennosti nebo hotová zla, je vábení či odpudivost, jsou stavy bujarosti a skleslosti, jsou stavy pohody a bouře. Podle toho jmenuje svatý Tomáš jedenáct vášní: láska a nenávisť; dychtivost a odpor; radost a smutek; naděje a zoufání; odvaha a bázeň; hněv. Poznání a výchova vášní i života s vášněmi, jenž pracuje v každém člověku bez výjimky, záleží v tom: při jakémkoli pohnutí mysli, při jakémkoli prudkém stavu duševním nebo tělesném je třeba určit si, která vášně tu promluvila a zda její požadavky nejsou právě tou svou prudkostí podezřelé ze snahy předběhnouti rozum a tím také vzíti člověku mravní hodnoty.

Tím směrem půjdou další studie o jednotlivých vášních: ukázati povahu každé vášně, její příčiny, účinky a výchovné prostředky. *P. Em Soukup O. P.*

Do Filip

Pokračování.

Překlad a výklad listu.

Pozdrav. Díkůčinění. Modlitba za Filipské (1, 1-11).

*Pavel a Timotheus,
služebníci Krista Ježíše,
všem svatým v Kristu Ježíši s biskupy a jáhny,
kteří jsou ve Filipech!
Bud' s vámi milost a pokoj od Boha, našeho Otce,
i od Pána Ježíše Krista.*

Díky vzdávám svému Bohu při každé vzpomínce na vás - a vždycky, ve všech svých modlitbách, za vás všechny s radostí prosím - pro vaši účast v evangeliu Kristově od prvního dne až do dneška.

Důvěřuji také, že ten, jenž ve vás počal dílo dobré, dokoná je až ke dni Krista Ježíše. Je jistě spravedlivé takto smýšleti o vás všech; vždyť vás chovám všechny v srdci, vás, kteří jste spoluúčastni na mé milosti, ať jsem v okovech, anebo když hájím a utvrzuji evangelium. Bůh je mi svědkem, jak po vás všech toužím v srdci Krista Ježíše.

A toto jest má modlitba: Necht' vaše láska roste víc a více v poznání a veškerém citění, abyste souhlasili jen s tím, co je lepší. Pak budete čistí a bezúhonní až do dne příchodu Kristova, bohatí plody spravedlnosti skrze Ježíše Krista k slávě a chvále Boží.

Podle vzoru starověkých dopisů předesílá sv. Pavel krátký pozdrav čtenářům. Obsahuje jméno odesilatele i adresátů. Tento pozdrav není vlastní adresou, ta byla napsána na vnější straně papyru anebo na jeho obalu.

Apoštol připojuje i pozdrav *Timotheův*, který spolu s Pavlem zakládal Církev ve Filipech a byl u Filipských v dobré paměti. Připojuje pozdrav svého žáka a věrného spolupracovníka i proto, že má v úmyslu brzy ho místo sebe poslati do Filip (Fil. 2, 19).

Pavlův poměr k Filipským je velmi srdečný a teplý; nepovažuje za nutné (jako v jiných listech), vyzdvihnouti svoji apoštolskou autoritu. Nenazývá se tentokráte honosným titulem apoštola, nýbrž otrokem (v původním řeckém textu je výraz otrok), vyjadřuje tak spíše svůj poměr k Pánu než k adresátům. Zní-li poněkud tvrdě tento titul našemu uchu, nezněl tak Pavlovi, neboť ve chvíli, kdy dopis psal, byl skutečně otrokem, zajatcem, pro jméno Kristovo vrženým v okovy. A i kdyby list nepsal z vězení, právem se mohl nazvat otrokem Kristovým, neboť stav se křesťanem, stal se cele služebníkem svého Pána. Od chvíle zázračného obrácení u Damašku náležel Jemu, jediné a cele, svou osobností, schopnostmi, celou svou bytostí. Jaké vznešené otroctví!

Pozdrav a list zasílá Pavel celé církevní obci filipské, prostým věřícím i jejich duchovním vůdcům. Nazývá je *svatými*. Jest to označení, sahající svým způsobem do Starého zákona, a vyjadřující jejich oddělení samotným Bohem a pro Boha ze světa hříchů. Avšak plný smysl je náš křesťanský; Filipští jsou *svatí v Kristu Ježíši*, protože ospravedlnění, obmytí, očistění křtem,¹ mají býti spojeni s Kristem svatým jako větve se stromem, údý těla s hlavou. Kristus: toť zdroj, pramen jejich svatosti.

Z církevní obce pozdravuje apoštol zvláště *biskupy a jáhny*. Jmenuje-li biskupy, nemá sv. Pavel na mysli nejvyšší duchovní představené v Církvi, biskupy pozdějších století. V prvotní Církvi terminologie nebyla ještě tak přesně vyhraněna jako dnes. Pro Pavla bylo pojmenování „biskup“ (*ἐπίσκοπος*) souznačným slovem s *πρεσβύτερος*, t. j. starší (Sk. ap. 22, 17. 28).² Biskupové, které pozdravuje Pavel, byli duchovní představení filipské Církve, kde již

¹ 1 Kor. 6, 11.

² Srv. F. Prat, *La Theologie de saint Paul*, I¹⁹, str. 407-20. J. Lebreton v *l'Histoire de l'Eglise* t. I, Paris, 1934, str. 270-73. E. Ruffini, *La Gerarchia della Chiesa negli Atti degli Apostoli e nelle lettere di S. Paolo*, Roma, 1931.

byla pevná církevní organisace, neboť Církev ve Filipech trvala již celé desetiletí.

Jáhnové byli pomocníky biskupů a podle svědectví ze II. stol. přisluhovali zvláště při slavení Eucharistie a odnášeli nepřítomným (nemocným) do jejich domovů nejsvětější Svátost oltářní.³

Jako v jiných listech (Řím. Kor. Eph. 2 Thes.) přeje Pavel čtenářům *milost a pokoj*. Milostí rozumí dobrotu Boží k lidem, jejímž ovocem je pravý mír, ne tohoto světa, nýbrž mír Kristův, zaslíbený jeho věrným.⁴ Pravá milost a pravý pokoj je pouze *od Boha a Ježíše Krista*. Zevnější složení pozdravu odpovídá pohanským a židovským formulím té doby, avšak obsah pozdravu je čistě křesťanský. Milost a pokoj Boží jsou nejcennějšími dary, jež možno věřícímu křesťanu přát.

Vlastní dopis začíná radostným *projevem díky*. Apoštolské srdce Pavlovo oplývá vděčností a radostí, kdykoli si *vzpomene na účinnou pomoc a podporu Filipských*. Pavel nemůže na křesťany ve Filipech myslet, aniž by se za ně při tom nemodlil, a to s radostí. Vždyť s radostí vzpomíná na onen den, kdy se svými průvodci stanul v úplně cizím městě, a přece našel srdečné přijetí a upřímnou lásku, která ho pak doprovázela na pozdějších apoštolských cestách a neopustila *až do dnešního dne*. Necht však Filipští si jsou vědomi, že jejich dobré skutky nejsou pouze osobní podporou apoštolovou, nýbrž *spoluúčastí* na Pavlově díle, t. j. *na evangeliu*, tedy *spoluúčastí* na díle samotného Krista. Když Filipští z vděčnosti ke svému duchovnímu otci posílali za Pavlem podpory do Soluně (Thesaloniky) a nyní do Říma, pomáhali Pavlovi v jeho apoštolátě.

Jejich věrnost v minulosti je Pavlovi *nadějí i pro budoucnost*. Apoštol věří, že *dobré dílo, které Bůh vzbudil v srdcích Filipských - spoluúčast na Pavlově apoštolátě - potrvá u nich až ke dni Ježíše Kris-*

³ Sv. Ign. Ant., Trall. II, 3; Justin, Apol. LXV, 7; LXVII, 5.

⁴ Jan 16, 27.

ta.⁵ Ke dni, kdy Pán přijde soudit, ale také odměňovat.

Pavel má důvěru, že Filipští s milostí Boží vytrvají na dobré cestě až do konce. *Oprávnění* k této důvěře mu dává jejich láska a přítulnost, s jakou podporují Pavla v jeho okovech. Pro Pavla jeho práce, utrpení i okovy jsou „milostí“, projevem lásky Boží. *A na této milosti smí míti Filipští účast*, a pro tuto účast je apoštol *uzavřel do svého srdce*, touží po okamžiku, kdy se s nimi opět setká a bude moci pracovat opět o spásu jejich duší. *Bůh sám*, který jediný zná nejtajnější záhyby srdcí, ví, jak po nich touží a co čistoty a upřímnosti jest v poměru Pavla k Filipským. Všem křesťanům ve Filipech pak dodává „*v srdci Krista Ježíše*“,⁶ aby ukázal, že jeho láska není pouze cit lidský a přirozený, že její kořeny jsou nadpřirozené.

Okovy nutí však ještě Pavla zůstat v Římě. Zatím mu zbývá jediná cesta k Filipským, a to jest *modlitba*.

A zač prosí? „*Nechť vaše láska roste víc a více v poznání a veškerém cítění, abyste souhlasili jen s tím, co je lepší.*“ Pavel se modlí, aby láska Filipských rostla. Ve slově „láska“ zaznívá vzpomínka na jejich dobré skutky, ale Pavel jim vyprošuje i lásku v nejvlastnějším slova smyslu: lásku k Bohu a bližnímu. Avšak pravá láska nemůže být projevoována v „*duchu Páně*“ bez stále rostoucího poznání, co, kdy a v kterých okolnostech jest třeba činiti. Proto jim vyprošuje od Pána nutnou podmínku pravého duchovního a křesťanského života: vždy souhlas a vyvolení toho, co jest v očích Božích lepší. To-

⁵ „Den Páně“ (I Kor. 1, 8; 5, 5; I Thes. 5, 2) nebo prostě „Den“ (2 Thes. 1, 10; I Kor. 3, 13) jest stále se vracející motiv u Pavla, jímž chce udržeti křesťany při stále věrnosti, bdělosti a činnosti.

⁶ V původním řeckém textu je ἐν σπλάγχνοις X. I. (lat. vulg.: in visceribus J. Ch.), t. j. v útrobách, vnitřnostech Ježíše Krista. U starých byly vnitřnosti považovány za sídlo citů jako dnes srdce. Proto možno podstat. jméno τὰ σπλάγχνα přeložiti pro nás srozumitelnějším výrazem „srdce“.

to těžké umění, volba nejsprávnější cesty, bude pro Filipské zárukou, že *projdou světem bez úhony* až k okamžiku, kdy stanou před soudnou stolicí Kristovou.

Dostane-li se jim této milosti od Pána, budou jednou státi před Kristem nejenom jako čisté, neposkvrněné květinčky, nýbrž jako stromy, obsypané krásným, bohatým ovocem. Potom símě, které Pavel zasel, zahřáté sluncem milosti Boží, vzejde ke cti a slávě. Tak bude uskutečněn konečný cíl veškeré stvořené krásy a dobroty - *sláva a chvála Boží*.
Pokračování. Dr. Jan Merell.

Německá mystika XIV. století

Pokračování.

Mistr Eckehart.

Jestliže je Mistr Eckehart scholastikem, jak ukázal Denifle, není zcela bezdůvodná otázka, alespoň podle jistých historiků filosofie a theologie, zda byl v pravém slova smyslu mystikem a zda a v jakém smyslu jeho nauka je opravdu originální.

Někteří, vycházejíce z tvrzení, že mezi scholastikou a mystikou je naprostý rozpor a že mystika musela přijít, aby vystřídala sterilní scholastiku, tvrdí, že Eckehart právě proto, že byl scholastikem, nemohl být mystikem. Jiní jeho ctitelé, kteří však nechápou úzký vztah mezi ním a dominikánskou theologickou tradicí, mluví o naprosté originalitě jeho mystické nauky. Zdá se mi, že oba tyto směry jsou výstřední a že pravda bude uprostřed.

Preger se domníval, že vnese mnoho světla do pochopení Eckeharta, když bude rozlišovat trojí období ve vývoji eckehartovské mystiky. Podle něho první období Mistrovy vědecké činnosti je charakterisováno prvenstvím vůle, druhé období nese známku prvenství stvořeného rozumu, třetí pak se

vyznačuje teorií o prvenství rozumu nestvořeného.¹³ Takovéto pojetí Eckehartovy theologie je příliš vyumělkované a nemáme pro ně naprosto žádného podkladu. Je sice pravda, že Eckehart se klonil v některých bodech k neoplatonismu, ale nikoliv jen v prvním období své vědecké a kazatelské činnosti. Přitom však zůstává vždy podstatně intelektualistou a celá jeho mystika na rozdíl ode všech jiných směrů, zvláště bernardovského a františkánského, zůstává až příliš na půdě rozumové. Není nesprávná klasifikace De Hornsteina, podle níž byl Eckehart mystikem rozumu, Tauler mystikem vůle a Suso mystikem srdce.¹⁴

Tento rozumový rys je nejpodstatnější v mystice Eckehartově. Je tak pronikající, že někteří chtěli vidět v Eckehartovi spíše rozumáře než mystika. A poněvadž definovali mystiku jako tíhnutí k Bohu a ke spojení s ním cestou lásky, dospěli k tvrzení, že Eckehart nebyl vůbec mystikem, protože jeho cesta k Bohu je převážnou měrou cesta poznání rozumového. I tento závěr je zcela nesprávný. Je sice pravda, že vůle a láska hrají velkou roli v dosažení Boha a můžeme dokonale říci, že bez lásky není vůbec myslitelná mystika. Ale dává-li Eckehart své cestě ke spojení s Bohem směr převážně rozumový, nevylučuje lásku, tak jako afektivní sv. Bernard nemůže zcela vyloučit rozum a jeho poznávací činnost ze své cesty ke spojení s Bohem, která je charakterisována láskou ke svatému člověčenství Kristovu.

Není pochyby, že Eckehart je mystik, protože jeho spisy vedou k nejužšímu spojení s Bohem, a to k bezprostřednímu spojení s Bohem. A odmyslíme-li si některé pantheisující věty z jeho spisů, které netvoří základ jeho soustavy, je mystikem zcela pra-

¹³ Preger, *Geschichte der deutschen Mystik*, I. str. 309 až 317. - Již Delacroix v cit. díle str. 168 zamítá tuto teorii, která nemá věčného podkladu.

¹⁴ M. Xavier de Hornstein, *Les grands mystiques allemands du XIV. siècle*, Eckart, Tauler, Suso, Paris, 1922, str. 288.

vověrným. Je si vždy a všude vědom přesažnosti podstaty Boží, kterou nikterak neztotožňuje s člověkem. Ví dobře, že cesta člověka za křesťanskou dokonalostí a pomocí ní k úzkému spojení s Bohem je pracná a pomalá. A mluvili více o cíli této cesty a o tom, jaký je tento cíl v objetí Boha, neznamená to, že by zavrhoval cestu a její obtížnost a učil nějakému kvietismu. Obožení člověka se děje milostí, toho je si velmi dobře vědom, a nikoliv naprostým splynutím s Božstvím, v němž už není ontologického rozdílu mezi stvořeným a nestvořeným.

Zde je, zdá se mi, východisko neporozumění Ekehartově mystice. Píše-li kdo o začátcích duchovního života, o těžkých obtížích, jaké s sebou nese vstup na cestu k Bohu, o krutých očišťováních křesťanské askese, jsou to věci, které se nevymykají lidskému poznání a proto není obtíží v jejich vyjádření. Mluví-li však kdo o vrcholcích vnitřního života, kde se stýká Bůh a člověk v objetí poznání a lásky, kde duše zakouší to, co nelze vyjádřit lidským jazykem, kde duše slastně trpí rozkoše mučednictví Boží lásky, pak je lidský jazyk příliš slabý, aby vyjádřil nevyjadřitelné. Možno se pak divit nepřesnému výrazu?

Eckehart se zabývá právě těmito stavy vzestupu lidské duše. Eckehart je však theolog a mystik zároveň. Mluví-li jako theolog ve svých latinských spisech, dovede být přesným v myšlence i výrazu jako všichni scholastici. Snaží-li se však mluvit k lidu řečí živou, řečí zbavenou scholastických výrazů, nepochopitelných nezasvěcenci, počne-li se utíkat k obrazům, které byly beztoho dosti cizí jeho dialekticky a spekulativně vytríbenému rozumu, pronese snadno větu, jakou si může dovolit básník, vidoucí, nikoliv theolog. Jiná je mluva theologa a jiná mystika, protože theolog myslí rozumem podle zásad logiky a proto i jeho řeč musí býti přesná, kdežto mystik vidí láskou a vidí více než rozum, vidí i to, co nelze vyjádřit lidským slovem. Odtud ona nepřesnost mystické mluvy s hlediska theologic-

kého, ale třeba velká přesnost a řekněme pravdivost s hlediska skutečna.

Vezme-li pak kdo měřítko theologické mluvy na mluvu mystika, nemůže jeho soud dopadnout dobře. A tu byl, zdá se mi, zásadní omyl v odsouzení Eckeharta, tu je třeba hledat jeho tragiku. Proto se tak hájil Mistr a dokazoval svou pravověrnost a ukazoval, že mu bylo špatně porozuměno.

Řekli jsme, že Eckehart připsuje rozumu prvenství a lásku podřizuje myšlence. A v tom je úplný thomista. Ale tím je také dána odpověď na otázku, zda je Eckehart originální v pojetí mystiky. Mnozí to tvrdili a někteří šli dokonce tak daleko, že jej prohlásili za tvůrce nové německé filosofie. Proti tomuto nesprávnému chápání Eckeharta vystoupil především Denifle a tím, že ukázal, jaké místo zaujímá Eckehart ve scholastice, a jaký byl jeho poměr ke svatému Tomáši, ukázal zároveň, že Eckehart není vlastně původní ve své mystické nauce, i když je původní v jejím vyjádření, hlavně ve svých německých spisech. Jeho mystika se nachází u všech velkých scholastiků a co nepřijal ze školy thomistické, přijímá ze školy viktorinské. Nové objevy zvláště dominikánského historického institutu v Římě jen potvrdily tyto závěry P. Denifle.¹⁵

A v tom je vlastně věrným pokračovatelem tradice svého řádu. Sv. Tomáš sice nezanechal díla v pravém slova smyslu mystická, ale jeho výklady k Písmu svatému a hlavně II. část Theologické

¹⁵ Mnozí protestanté rádi tvrdí, že mystika XIV. století byla důsledkem úpadku scholastiky, že pracovala na zničení scholastiky a tím připravovala reformaci. To jsou vlastně závěry teorie, podle níž je skutečný rozpor mezi scholastikou a mystikou. S hlediska historické pravdy jsou to však these naprosto nepřijatelné, jak ukázal mnohokrát ve svých spisech v poslední době Grabmann. V době rozkvětu německé mystiky máme největší scholastiky jako Cajetana, později Jana od sv. Tomáše a jiné. Ostatně je dosti známo, že největší scholastici byli zároveň velkými mystiky. Stačí připomenout jen sv. Bonaventuru, sv. Alberta Velikého, sv. Tomáše Akvinského, abychom byli přesvědčeni, že není rozporu mezi scholastikou a mystikou.

summy, jednající o ctnostech, o darech Ducha svatého a jejich úkolu v duchovním životě a zvláště otázky 179—182, v nichž jedná o kontemplativním životě, podávají všechny zásady i nejvyšších stupňů mystických.¹⁶ Eckehart šel dále a hlavně ve svých německých spisech rozvinul tyto zásady. A v tomto podání je originální, jako snad nikdo z jeho současníků, kdežto v nauce zůstává podstatně věrný škole svého řádu.

Rozumové poznání Boha a jeho tajemství je tedy základním rysem Eckehartovy mystiky. Tichý a sladký pohled sv. Bernarda na Kristovo člověčenství, pohled zanícený láskou, rozplývající se v lásce k velkému Trpiteli, byl cizí Eckehartovi. Duch velkého nazírače chce dále. Nechce se zdržovat u člověčenství. Touží proniknout k nejhlubším tajům samého božství. Dostat se až k samému Bohu, prožít jej v něm samém a prožít jeho tajemnou přítomnost v člověku, to se zdá být programem všech tužeb Eckehartových. Ale nechce jako Augustin skrze Krista člověka ke Kristu Bohu; zdá se, jako by mu byla tato cesta zdoluhavá: usiluje uchvátit přímo a bez jakýchkoliv oklik samo Božství.

Proto jeho mystické spekulace pomocí scholastické dialektiky se noří stále hlouběji v čiré božství.¹⁷ Věčný prazdroj věcí je Otec, praobraz věcí je v něm Syn, a jeho láska k tomuto praobrazu je Duch. Všechny věci mají vznik v Otci, nikoliv v sobě. Ve věčném vytékání, v němž se rodí Syn, vytekly i praobrazy věcí. Z tohoto věčného vyprýšťování vznikly věci vzhledem k věčnosti. V čase však byly stvořeny z ničeho. Tento vznik věcí v čase má svůj důvod v nekonečné lásce Boží, takže i

¹⁶ Sv. Tomáš byl dlouho pokládán za pouhého filosofa, jenž má daleko k mystice. V poslední době studium sv. Tomáše otevřelo mnohým oči i v tomto ohledu a ukázalo jim Obecného Učitele Církve i s tohoto hlediska. Viz o tom na př. Garrigou-Lagrange, *Perfection chrétienne et contemplation*, kapitolu: *La mystique et s. Thomas*.

¹⁷ Srov. Lang, *Cherubinský poutník*, Praha 1922, str. 158 n.

my jsme dětmi Boží lásky. - Kdo by tu neviděl krásnou nauku sv. Tomáše o ideách Božích, které jsou věčné, které jsou totožné s Bohem samým, pokud Bůh tvoří vše mimo sebe jen potud, pokud touží rozlévat sama sebe v nesmírné lásce? A kdo by nevyčetl z těchto úvah ony zásady sv. Tomáše o zvláštním zalíbení Božím, podle nichž je věc tím lepší a krásnější v jakémkoliv řádě, pokud je více milována Bohem?¹⁸

Prožití, proniknutí Boha v něm a v jeho přebývání v člověku omilostněném je neustálou snahou Eckehartovou. Mistr přijímá nauku některých starších scholastiků,¹⁹ podle nichž milost je sám Duch svatý, přebývající v duši křesťana, a proto vede stále k tomu, aby se duše pohrouzila sama v sebe, uzavřela v sobě a tam se snažila spojit se s oním nestvořeným a nestvořitelným, s onou jiskřičkou božství, která je v duši milostí. Pokud duše obsahuje toto božství, je božská, praví. Ví, že všechno to, co dovedeme z Boha pochopit, je nekonečně málo. Ale něco z Boha je Bůh celý, uvažuje, protože Boha nelze dělit. Ale ani tu se nestává pantheistou, protože i tehdy, když se člověk zbavil sama sebe a nenáleží už nikomu a stává se milostí rovný Bohu, není to rovnost v přirozenosti, rovnost podstatná, nýbrž rovnost účasti: co náleží Bohu podstatně, v tom se dostává člověku účasti. Odtud plynula také tvrdá askese Eckehartova a celé jeho školy, askese, vedoucí k naprostému vzdání se všeho, aby člověk, zbaven všeho přilnutí k zemi, mohl tím více přilnout k Bohu. Až přestane toužit člověk po všem, co nese pečeť pozemského, až mu bude zcela lhostejné všechno stvořené, až ztichnou všechny jeho vášně, pak spočine v čirém Božství, které je nevyjadřitelné lidským jazykem. Tam bude naslouchat melo-

¹⁸ O ideách Božích srov. Summa theol. I. ot. 15. - Zásada zvláštního zalíbení Božího je vyjádřena tamtéž v ot. 20. Na př. v čl. 4. praví sv. Tomáš: Vůle Boží je však příčinou dobroty ve věcech. A tak proto jsou některé věci lepší, že jim Bůh chce větší dobro. Z toho následuje, že lepší více miluje.

¹⁹ Na př. Petr Lombardus, I. Sent. dist. 17. c. 1. n. 6.

diím bez zvuku, bude vidět bez světla, chutnat bez chuti, hmatat to, co neklade odporu, co není nic. Tam bude srdce člověka bez dna, duše bez smyslů, duch bez tvaru, tam bude mít Boha a nic víc... A na tom bude dosti.

Když mluví Eckehart o Kristu, připomíná stále augustinovskou větu: Proto se stal Bůh člověkem, abychom se mohli my stát bohy. Proto umřel Bůh, abychom i my umřeli tomuto světu a povstali k novému životu jako bohové, účastníci čirého božství. Veškerá askese spočívá ve stálém útěku před vším prchavým, pomíjejícím, neboť jen tak se může duše vrátit ke svému prameni, z něhož vyšla, k Bohu. A tento cíl, k němuž tíhne duše, je cíl úžasné velikosti: zaniknutí v propasti nezměrného Božství. Cesta vede skrze Krista; nestačí však jen jakékoliv vnější následování Krista. Duše se musí stát zcela chudou, aby mohla být obohacena Bohem. A chudý vpravdě je pouze ten, kdo nic nechce, nic neví a nic nemá. Nic nechce kromě Boha, nic neví z věcí, které jen odvádějí od Boha, a proto se musí ponořit v propast své duše, aby tam nazíral na Boha. A nic nemá z věcí tohoto světa.

Popisy Eckehartovy, líčící stav duše, která je takto chudou, zdají se mnohdy vésti ke kvietismu. Jde o lidské vyjádření božského nevyjadřitelného. Není to dostatečnou omluvou Eckeharta, jemuž někteří kladli za vinu, že zavinil příčinu k mnoha bludům pozdějších věků? Všichni, kdo se pokoušeli o nalezení výrazu pro nejvyšší stavy duše, žijící z Boha, cítili slabost lidského jazyka. Pokusy Eckehartovy jsou jedinečné ve světové literatuře a jejich zajímavost a také jejich tragika byla v tom, že na rozdíl od jiných mystiků, kteří zůstávají na poli zkušenostním v popisování těchto stavů, usiluje Eckehart spojit experimentální popisy s dialektickou formou scholastické filosofie a theologie. V tom bylo, jak jsme řekli, jeho neštěstí, ale v tom je, tuším, také jeho velikost a jedinečnost mezi katolickými mystiky všech dob.

Eckehart jako zakladatel německé školy mystické žije ve svých žácích. Je pro všechny opravdu Mistrem. Nevadilo ani jeho odsouzení. Přispělo jen k očistění některých nejasných bodů jeho učení, ale duch nebyl dotčen a úcta k Mistru nebyla zmenšena. Bl. Jindřich Suso, který si uchovává po celý život nejkrásnější vzpomínku na svého drahého Mistra, vidí jej po smrti v překypující jasnosti, v níž je duše Mistrova obožena, jak vykládá ve svém životopisu. Mistr se mu zjevuje a dává mu návod, jak lze dojít nejvyššího stavu blaženosti.²⁰ Pokračování.
P. Reginald Dacík O. P.

Člověk Boží.

Co je člověk? Mnoho se jich takto tázalo, když duše byla trýzněna zmatky a pochybnost nad pochybnost stíhala šťvané nitro. Říká se, že člověk je vrcholem stvoření, divem, jemuž rovného není. Říkají též, že člověk je ubohá změt vášní, nejubožáctější ze zvířat. Jak se to vezme! Jistě že je pln protikladů a hádanek. Člověk může být v něčích očích nejmilejším druhem, vtěleným zázrakem, své srdce lze pro něj zcela ztratit a vášnivě jej milovat. Někdo jiný však v něm zároveň uvidí hrubého darebáka; kdož ví! My ale vidíme v člověku na prvním místě Božího posla. To ostatní je nízké a plynulé, toto je hlavní. Bůh pravil často v Písmě sv. o slovu, které má vyřknouti ten, koho On sám pošle. Posel Boží mluví Boží řečí, mluví o Bohu samém. Stvořil si Pán zemi, aby o Něm mluvila. Stvořil si život, aby byl v něm hlásán. Každá věc má do sebe vloženou řeč o Bohu, je Jeho poslem; celou svojí podstatou mluví a svědčí, že žije Stvořitel. I člověk má být živým výrazem skutečnosti Boha. Má být slovem; tomu slovu však sám musí dát zvuk. Květina mluví o Bohu svým způsobem, právě tak ptáče, slunce i hvězdy. Nemohou jinak, Bůh je tak stvořil. Mluví o jeho kráse, poněvadž musí. Ne tak člověk. My jsme svobodni, my teprve slovo musíme utvářet,

²⁰ Lang. Jindřich Suso, Praha 1923, str. 28.

nežli je vyřkneme. Je to úloha těžká. Proto tak málo lidí to pravé slovo nalezne. Poněvadž pak mluvíti musí, říkají a svědčí o opaku toho, co jim Bůh uložil, zpronevěřují se svému životnímu úkolu.

Jeden je největší zármutek, že nejsme takovými, jací býti máme. Jsou lidé při pohledu na nás a na naše chování hluboce pohnuti touhou po Bohu? Naslouchají-li našemu jednání, vidí snad z něho zářit odlesk Boží, dobrotu Boží, zahoří jejich srdce vděčností k Bohu, který skrze nás tak zřejmě projevuje svoji přítomnost?

Je zde důvod k úvahám! Neříkejme, že nám samým Bůh je příliš skryt. Sami jej nevidíme ani v jeho stvoření, ani v jeho tvorech. Avšak, neřekl On: Blahoslavení čistého srdce, neboť oni Boha viděti budou? Máme snad tak čisté srdce? Při svém denním zpytování odtrhněme se od starého zvyku nahlížení do pouhého zpovědního zrcadla. Bůh totiž chce se projevovati skrze lidi, svaté, milosrdné, plné ochoty k pomoci. Ti mají těšiti ostatní prosté duše, vychovávat svým jednáním nedokonalé k větší velikosti, nemocné pozdravovati a ubohé obohacovati. V tom je naše poslání a naše velikost. Denní zpytování svědomí věnujme tedy úvahám o této věci. Jsem skutečně takovým poslem, hlásám celým svým chováním a zjevem, že Bůh vládne ve světě? Jsem skutečně takový, že lidé se při pohledu na mne stávají lepšími, světějšími, rozradostňují se a v jejich srdcích rozkvétá útěcha a naděje?

Člověk je sluha Boží. Ježíš byl tak nazýván též od proroků a sama Matka Boží si říká Služka Páně! Všichni jsme v Jeho službách, všichni bez rozdílu. Každý z nás tu na světě má nějakou práci, kterou na něm chce Bůh. Nikdy se netrapme pomyšlením, že snad jsme na světě zbyteční. Pryč s tím. Není člověka nepotřebného, mimo hříšníka. Hřích jediný je nepotřebná věc. I ti nemocní, co na lůžku bezmocně spoutáni nemohou nic vykonat, co by se zdálo důležitým, ti dokáží často jako smírné oběti mnohem více, než lidé zdraví a silní. Každý má svoji

práci na světě. Je třeba jen vykonati, co na nás požaduje Pán. Snad je to něco nepatrného. Může být, že některý člověk jen proto byl stvořen, aby jednou za život pronesl dobré slovo. Bůh je bohatý vládce, a může tvořit, jak se mu zlíbí. Učinil na obloze mléčnou dráhu, aby potěšil něčí prosté srdce. Může být, že právě tak stvoří člověka, který jednou potěší nemocného, nebo ve škole pronese slovo, jež hluboce zapadne do duše dítěte, aby je celý život sílilo.

Plné radosti je vědomí, že jsme povolánymi nástroji působení Božího. Jsme jimi opravdu?

Když stvořil Bůh nebe a zemi, učinil to slovy: Budiž světlo . . . A vše se stalo, jak on chtěl. Na konec stvořil člověka. Zdá se nám, že tu již vrcholí stvoření, dále již Bůh netvoří? Ó ano, ale nyní přichází pro nás nejtěžší požadavek a zároveň nejvyšší vyznamenání. Bůh nyní tvoří *s námi*! Praví: Budiž láska, budiž čistota, spravedlnost. Skrze člověka! Nuže, stalo se vše, jak on chtěl? Stala se spravedlnost, čistota, láska? *Ne*. Mezi vůlí Boží a jejím výsledkem, na kterém jsme měli spolupracovati, a ke kterému jsme trvale, neprominutelně povoláni, mezi nimi stojí prázdnota, nevyplněná mezera, plná očekávání: Vykoná člověk to, co má, uvědomí si, že je Božím sluhou?

Být Bohu k službám, to je věc tíživá. On je mocný a svrchovaný ve své podstatě a též ve svých požadavcích. Málo je lidí ochotných k jeho službě. Najde-li tedy duši zcela oddanou, tak věrnou, že je ochotna bez hlesu a bez výhrad učinit všechno, co od ní bude žádáno, pak jí použije do posledních možností. Někdy to bude břemeno těžké, které na ni bude naloženo, bude zároveň bez útěch. Ale On může. Jsme jeho sluhy. Chce nám dát vysoký stupeň svatosti, či budeme nepatrní i v jeho očích? Lhostejno, co z obojího; On je Pánem, my sluhové. Budeme nástroji mnohého velkého díla, či jen velmi nepatrné věci skrze nás učiní? Nechtě jedná, jak sám chce, On je Pánem, my jenom sluhové. Přitáhne nás

důvěrně k sobě a již zde na zemi nám ukáže tajemství svého Svatého Života v nejsv. Trojici, uvede nás do svých komnat, nebo nás nechá daleko před branami v dešti a horku i v temnotách dlouhých dnů, oslavovat Jeho vznešenost a hlásat Jeho jméno? Co nám na tom záleží? On je Pánem, my jsme jen sluhové.

Všechno na světě se hýbe, ani my nejsme v klidu. Jdeme rychle po cestě života; jediná jen otázka nás musí zaměstnávat: kam jdeme? Jdeme *domů*? Život je cesta k domu otcovskému. Tam je světlo, tam je teplo, tam On na nás čeká. Vše se hrne ve vírech divoké řeky života a my jen čas od času zahlídneme pohromadě všechny svoje průvodce. Lidi a hodiny, štěstí a žal. Blíží se k nám každou chvíli některý z nich, aby vystřídal jiného, strženého proudem. Záleží na tom, jak jejich pomoci použijeme, jak s nimi naložíme. Neboť tím dostane výraznost náš život, a naše cesta po divokém proudu bude jistou. Naši průvodci nám mohou mnoho prospět, ale mohou nás také strhnout. Musíme na ně hledět očima Boha, který nám je do cesty posílá. Nepřilnouti k nim, vždyť jsou jen dočasně s námi. Na nic se nesmíme přivěsit a hledat v tom záchranu. Musíme plout k Otci, dál a dále. Potěšme se každým pozdravem domova, slunným paprskem, vůní a čistotou květiny. Nebuďme smutni, když průvodce je snad nesnesitelný. Přijměme jej, pokud Bůh si jej přeje s námi. Snad také práce, bezvýsledné strádání nás drtí? Nic na tom nesejde. Až přijdeme domů, malicherností bude každá zlá příhoda na cestě. Vždyť jsme Boží!

P. Lippert.

Vlastnosti práce

Práce se řekne latinsky labor a v latině má toto slovo též význam obtíže a nemoci. Také víme, že práce jest pokutou za první hřích a už z této příčiny to nemůže býti nějaká pokuta pomyslná nebo lehká.

Z toho plyne, že práce jest něco těžkého a obtížného. Jednak má poskytovat jakési zadostučinění spravedlnosti božské; této spravedlnosti božské se má činiti zadost ne občas nebo dočasně, nýbrž doživotně, a to v trvalé poslušnosti všech lidských pokolení a rodů, takže všechna lidská práce všecně věků má býti jediným úkonem zadostučinění jediné božské spravedlnosti. Jednak má nám její výsledek poskytovat jakousi částečnou náhradu toho, čeho naši prarodiče v ráji mohli požívat bez práce, totiž bez obtíží. Ztrátou ráje jsme zajisté nesmírně zchudli, zvláště pak zchudly naše duše; zmenšila se schopnost našeho poznání, naší svobody, našeho štěstí; toho všeho byla v ráji hojnost; zde však jsme ve vyhnanství jako uprchlíci, kteří stále znova a znova musejí začínati zápas o holé živobytí, cvičení svého oslabeného rozumu a své oslabené vůle a svou pout za štěstím, od něhož nás oddělují mnohé zkličující překážky, zvláště pak smrt. Zde začínáme s málem, a chceme-li míti více, musíme pracovati, a musí pracovati nejen tělo, nýbrž i duše. Duši dává sílu k práci Bůh. Činí tak podle svého milosrdenství, ale požaduje za to od ní počet podle své spravedlnosti, jak tomu učí podobenství o hřivnách, podobenství všeobecně známé i nevěřícím, ale přesto nepochopené, přezírané a při každém kroku zavrhané. Osud těchto svěřených hřiven většinou vyplňuje nejtěžší tragedie jednotlivců, rodů i národů.

Nutno tedy míti na mysli, že práce jest cosi těžkého a tato těžkost jest její stálou a podstatnou vlastností. Z toho plyne, že to, co není těžké, není a nemůže býti podstatnou a zvláště ne úplnou a hotovou prací; buď je to toliko přechodním stavem mezi různými obdobími práce, jako se stává, že člověk může pracovati někdy s největším úsilím a jindy jen povrchněji, a jako se stává, že se někdy zdá, že se něčeho dosáhlo jen nepatrným úsilím, ač ve skutečnosti takový výsledek bývá ovocem úsilovné práce dřívější, ať už vlastní či cizí; anebo to s prací vůbec nesouvisí a jest to jen zdání; takovým zdá-

ním práce bývají všelijaké malichernosti úřední, spolkové i politické, mnohdy i malichernosti umělecké, vědecké a učitelské a všechno to, co se dělá proto, aby se zdálo, že se něco dělá. A tu se stává, že ten, kdo dělá něco jen zdánlivého, buď chce, aby se zdálo jiným, že něco dělá, což jest ovšem pokrytectví a podvod, anebo chce, aby se jemu samému zdálo, že něco dělá, což jest ovšem duchovní neštěstí; stává se totiž, že pak lidé, kteří od obtížné práce skutečné zabloudili k malicherné práci zdánlivé, přesvědčí sami sebe o veliké ceně a důležitosti toho, co dělají, že tomu věří nezvratně tak, jako bludaři svým bludům a běda pak těm, kteří by je chtěli usvědčiti z toho, že klamou buď svět nebo sami sebe. Ale neštěstí spočívá v tom, že zdánlivá práce požívá obecnější obliby než práce skutečná a možno říci, že požívá obliby téměř všeobecné. K zdánlivé práci patří totiž každé bezmyšlenkovité opakování, napodobování, překládání a rozmnožování toho, co už vykonal nebo čeho dosáhl jiný; lze bezmyšlenkovitě opakovati právě tak nějakou prázdnou nebo vyšeptanou větu jako věčné pravdy evangelia; lze bezmyšlenkovitě psáti adresy na obálky právě tak, jako dělati ve sportu nebo v průmyslu věci, které jsou spojeny s nejvyšším nebezpečím života. K zdánlivé práci náleží totiž právě nedostatek myšlenky a samostatného rozhodování čili duševní svobody, bez čehož skutečná práce není možná. Většině lidí se nechce uznati to, čím práce má býti, totiž pokutou za první hřích a dobýváním ztraceného ráje, to jest ve vlastním smyslu službou Bohu z povinnosti k Bohu a z lásky k Bohu. Proto lidé, pokud jest to v jejich moci, volí si nejraději za své správce a vladaře ty, kteří nic takového od nich nechtějí, kteří také nic takového sami nekonají a kteří za to vynikají jako zastánci toho mechanického a celkem pohodlného způsobu takové práce, která se snad hodí pro ty nejomezenější, ale která ve skutečnosti si vznešeného a posvátného jména práce nikterak nezasluhuje.

Pokušitel ví, jak sváděti lidi od práce a jak kaziti práci. Mnozí lidé mají dobrou vůli k práci a mají i vytrvalost, takže by u ní vydrželi od časného rána do pozdní noci. Ale to není vše. Nestačí pouhá setrvačnost, která vede k mechanismu; neboť pak na příklad spisovatel, učitel nebo kazatel se naučí určitým způsobům, přivykne jim a užívá jich i tam, kde je třeba hledati nebo i vytvořiti způsoby nové. Právě to, čemu se člověk naučil, to ho svádí k pohodlnosti a odvádí ho od poznání, že každá věc si vyžaduje jiného a nového způsobu a že věc, jednou dosažená, přestává nebo aspoň má přestati býti cílem dalšího snažení. Kdyby na příklad bylo třeba spočítati zrna obilí v pytli, pak bylo by povinností je spočítati; ale jakmile byla by jednou spočítána, bylo by nepravostí a zvrhlostí počítati je znova a přepočítávati je denně až do smrti. A právě takové nebezpečí hrozí při každé práci. Člověk jest sváděn, aby opakoval to, co už učinil, co už má za sebou, co už umí; a podléhá tomu pokušení z toho důvodu, aby se vyhnul či aby aspoň oddálil to, co má ve skutečnosti před sebou, co ještě nepronikl a co ještě neumí; dává, třebas bezděčně, přednost tomu, co jest pohodlnější, a ani nepozoruje, že v té chvíli už jest na scestí, že už kazí umění, že kazí vědu, že už nerozeznává zrní od plev. Neboť práce jest těžká jako utrpení a jako oběť a strach před utrpením a před obětí jest základní známkou porušení lidské přirozenosti ode dne vyhnání z ráje.

Práce jest tedy nesnadná. Jejím úhlavním nepřítelem jest ďábel. Proto čím více pozorujeme, že nám ďábel překáží, tím více můžeme doufati, že to, oč usilujeme, jest práce pravá a skutečná, a nesmíme couvati nebo klesati na mysli. Práce pro člověka nemá nikdy konce, neboť její cíl jest v nekonečnu. Nekonečný cíl jest v životě lidském nedosažitelný, ale to není nikterak důvodem k tomu, aby se za tímto cílem nešlo odhodlaně a vytrvale až na pokraj hrobu.

Má-li býti práce zadostučiněním spravedlnosti

božské, musí býti obětí čili musí míti cenu před Bohem; nelze obětovati věc bezcennou, která i pro nás byla skrovná nebo nepatrná; to jest: musíme obětovati především své pohodlí, a to nejen tělesné, nýbrž především duševní; musíme do práce zapřáhnouti celý svůj rozum, celou svou vůli, všechny své schopnosti a poháněti je tvrdě, neústupně a neustále; ne je nechati točiti se dokola nebo zmateně pobíhati, nýbrž poháněti je vpřed k určitému pevnému cíli, ježž nám ukázal rozum nebo vnuknutí Boží.

Má-li býti dobýváním ztraceného ráje, musí přinášeti užitek a právě podle tohoto užitku či podle vlastností tohoto užitku se poznává, byla-li ta práce platná nebo neplatná, neboť užitek z platné práce se ukáže vždycky, a to ne snad jen jiným lidem, nýbrž i pracujícimu. Nikdy není pracující tak úplně opuštěn a nikdy mu výsledek jeho díla není tak úplně zakryt, aby nemohl poznati, je-li jeho práce něco platná či nikoliv nebo-li je-li jeho práce skutečná či neskutečná. I když se výsledky práce na všech stranách zdánlivě hroutí, vždy mu dá Bůh nějaké znamení, aby nepochyboval a aby se nehanbil, je-li jeho práce skutečně před Bohem platná.

Člověk jest povolán k práci. Tato práce jest cestou k Bohu. Tuto práci koná každý pro sebe i pro jiné. Milost dostává k práci. Lásku k Bohu i lásku k bližnímu projevuje prací. Všecky ctnosti se projevují prací. Z toho jest patrný rozdíl mezi tím, co jest skutečnou prací a tím, co se za práci mylně považuje.

K práci člověk ovšem potřebuje určitých schopností, které jsou svěřenými hřivnami, jejichž zneužití nebo zpronevěření se trestá. Tomu tedy většína lidí nevěří, nebo vůbec toho nedbá.

Člověk má tolik schopností, kolik jich potřebuje; v této věci nikdo si nesmí naříkati. Stane-li se, že se člověku zdá, že na některou věc, která jest nebo zdá se nezbytnou, jeho schopnosti nestačí, pak je to trest nebo pokušení. Buď trest za to, že nedbal o své schopnosti dříve a včas, nebo pokušení, aby se vy-

hnul nějakému těžkému a nebezpečnému úkolu pod lichou záminkou neschopnosti nebo nepřipravenosti. To pozorujeme i v životě národů a v dějinách států.

Stane-li se však přece, že člověk, poznávající svrchovanou nezbytnost nějaké věci, vidí zároveň svou neschopnost, ať už zdánlivou nebo skutečnou, nemá se jako křesťan vzdávati naděje, nýbrž má si vzpomenouti, že pokladnice moudrosti jest u Boha a že Bůh, který má a rozdává tolik věcí, může uděliti zvláště a kdykoliv i osvícení a moudrost. Proto se nemá báti, nýbrž vrhnouti se do Boha jako do propasti, neboť věrný jest Bůh a nenechá ho zahynouti, ale přiskočí a zachytí jej. *Jaroslav Durych.*

Modlitby kánonu před proměňováním

Kánon čili eucharistická modlitba patří mezi nejstarší mešní modlitby. Ačkoli bývá různě formulován v různých liturgiích, přece jeho základní myšlenky jsou všude stejné. V podstatě je kánon velkolepou oslavou nejsvětější Trojice. Začíná opěvováním moci a dobroty Boha Otce, Stvořitele. Pak vypočítával jednotlivé dary, jichž se dostalo člověku od Boha a z nichž hlavní bylo vykoupení lidstva. To ovšem přirozeně vedlo k připomínce vtělení a končilo utrpením Kristovým a zvláště ustanovením Eucharistie. V proměňování se pak obnovovalo dílo druhé Božské osoby. V díle Ježíše Krista pokračuje Duch svatý, jenž přetvořuje duše a činí z nich obraz Boží. Proto v epiklesi býval vzýván Duch svatý, aby sestoupil na oltář. Kánon pak končil slavnou doxologií, jež oslavovala Trojici osob v jedné podstatě. To byl obsah slavné eucharistické modlitby od preface až po Pater noster.

Jednota kánonu byla nejprve porušena, když bylo zavedeno *Sanctus*. Je pravda, že *Sanctus* bylo dobře spojeno s prefací; ale jak je spojit s úryvkem o poslední večeři? Mezi *Sanctus* a *Qui pridie* se vytvořila jakási mezera, která byla různě vyplňována, aby bylo dosaženo jakéhosi spojení obou uvedených čás-

tí. V liturgii galikánské byl na příklad zaveden přechod „Vere Sanctus“: „*Svatý, Svatý, Svatý atd. . . . Vpravdě Svatý, vpravdě požehnaný Pán náš, Ježíš Kristus, jenž přišel s nebe, aby žil na zemi; stal se obětí, aby nás učinil kněžími; On, jenž dříve, než trpěl, vzal chléb do svých svatých a ctihodných rukou, požehnal atd. . . .*“ Později byla tato mezera ještě více vyplněna několika modlitbami dnešního kánonu, *Te igitur, Memento, Communicantes*, modlitbami různého původu, jež nemají žádnou spojitost s kánodem, jako eucharistickou modlitbou. Jsou to modlitby k obětování.

Modlitby za zemřelé a *Nobis quoque peccatoribus*, jež se říkají po proměňování, také nepatří do původního kánonu. *Memento* za živé i za zemřelé se konalo při obětování, po průvodu s obětními dary; potom teprve následovala sekreta a preface.¹

Modlitby kánonu po prefaci, počínaje modlitbou *Te igitur*, říká kněz zcela tiše. Je jisto, že po několik století se říkal kánon hlasitě jako preface: „*simili voce et melodia*“. V obřadu armenském celebrant zpívá celý kánon i proměňování. Ještě v 6. století svatý Cesarius praví, že věřící slyší i proměňování. Tiché recitování kánonu se začalo zaváděti teprve v 7. století. Je těžko říci, co bylo toho příčinou. Působilo tu několik činitelů, mezi nimiž jistě neposlední byl vliv obřadu byzantského, který zakrývá Eucharistii a zahaluje ji tajemstvím, aby k ní vzbudil větší úctu. Působilo tu asi též vsunuté Sanctus: když bylo zpíváno delší Sanctus, kněz nemohl čekat, až se dozpívá; proto recitoval všechno tichým hlasem.

1. *Modlitba za Církev.*

První modlitba, která se říká po Sanctus, je *Te igitur*. Písmeno T má podobu kříže. Proto bývalo zdobeno různými náměty z ukřižování. Výzdoba bývala stále bohatší a větší, takže později (asi v 11. sto-

¹ Sr. D. Cabrol: *Dictionnaire d'archéologie chrétienne et de liturgie*. Paris, p. 213—233. - D. Cagin: *L'Eucharistia, canon primitif de la messe*.

letí) byl obraz oddělen od textu a věnována mu zvláštní stránka, jako v nynějších misálech.

Po Sanctus se kněz modlí:

„Tebe tedy, nejlaskavější Otče, skrze Ježíše Krista, Syna tvého, Pána našeho, pokorně prosíme a žádáme, abys mile přijal a požehnal tyto dary, tato věnování, tyto svaté, neposkvrněné oběti, které tobě přinášíme zvláště za tvou svatou Církev katolickou, kterouž mírem obdařiti, chrániti, sjednotiti a řídití rač po celém okrsku zemském, zároveň se služebníkem svým, papežem naším N., biskupem naším N., i se všemi pravověrnými, jakož i katolické a apoštolské víry pěstiteli.“

V této modlitbě žádá kněz od Boha Otce stále dokonalejší posvěcení obětovaných darů, a modlí se za obdržení všeobecného užitku, vyplývajícího z eucharistické oběti a vyhrazeného celé Církvi. Obrací se k Bohu Otci prostřednictvím Ježíše Krista, z jehož zásluh mají naše modlitby všechnu svou účinnost.

Kněz se modlí za přijetí a posvěcení obětních darů, při čemž činí tři kříže nad hostií a kalichem.

A pak se modlí za celou Církev katolickou, rozšířenou po celém světě. Víme, že z každé mše svaté má užitek celá Církev. Věřící, kteří jsou v milosti posvěcující, mají užitek z těch tisíců mší svatých, které se každodenně obětují po celém světě. Pamatujme na to, spojujme se každodenně se všemi kněžími celého světa a jejich prostřednictvím obětujme Bohu své klanění, své díky, své prosby a svá zadostčinění.

Tu máme vzor opravdové liturgické zbožnosti, která nemyslí stále jen na sebe, nýbrž modlí se za celou Církev. Liturgická zbožnost je velkodušná; nestaví do popředí své vlastní každodenní zájmy a starosti, nýbrž zájmy a potřeby celé Církve.

Milost, kterou žádá kněz pro celou Církev, je milost, jež obsahuje všechny ostatní milosti, totiž pokoj, jenž chrání, sjednocuje a řídí duše do přístavu spásy, pod vedením nejvyššího pastýře, náměstka Kristova a místního biskupa. Kněz prosí o mír nejen pro vůdce Církve, nýbrž také pro všechny pěstitele

pravé víry, to jest pro všechny biskupy a kněze, pro všechno duchovenstvo.

2. *Vzpomínka na živé.*

Dosud prosil kněz za celou Církev, za její nejvyšší hlavu a za duchovenstvo.

Nyní se tento velký kruh zužuje. Přicházíme ke svým osobním potřebám, vzpomínáme na své přátele a známé, a na všechny přítomné v chrámě. Liturgie je shovívavá i k potřebám osobním. Proto se kněz modlí:

„Pomni, Pane, služebníků a služebnic svých N. a N. i všech vůkol stojících, jejichž víra je tobě známa a povědoma zbožnost, za které ti přinášíme nebo kteří tobě přinášejí tuto oběť chvály za sebe a za všechny své, za vykoupení duší svých, za naději spásy a bezpečnosti své, a kteří plní své sliby učiněné tobě, Bohu věčnému, živému a pravému.“

Když se celebrant pomodlil za Církev, papeže, biskupy a duchovenstvo, pak se modlí za přítomné, kteří přinesli Bohu a Církvi své dary. Církev jim vždy dosvědčovala svou vděčnost zvláštní vzpomínkou. Byli jmenováni také ti, kteří přinesli k oběti své dary a přáli si, aby mše svatá byla obětována zvláště za ně. Jména těch, kteří obětovali mši svatou a těch, za něž byla mše svatá obětována, byla napsána na dvojité tabulky (tak zvané diptychy) a předčítána jáhnem s kazatelny. Takové veřejné předčítání se udrželo asi do 11. století.

Při nynějším mementu vzpomíná celebrant na ty, jimž chce vyprositi zvláštní užitek ze mše svaté. Jejich jména vyslovuje potichu nebo na ně jen myslí.

Pak pokračuje v modlitbě; prosí za všechny přítomné, jimž patří také zvláštní užitek ze mše svaté. Velikost toho užitku závisí na tom, s jak velikou vírou a zbožností se účastní mše svaté.

V další části této modlitby je pak podivuhodně vyjádřen čtvrtý cíl eucharistické oběti: klanění, díkůčinění, smír a prosba.

3. Společenství svatých.

Úzký kruh se pak rozšiřuje. Nemůžeme se nechat ovládnout city, které, i když jsou zákonité, přece jsou příliš úzké. Nejsme sami. Jsme ve spojení se všemi svatými. Tvoříme s nimi jedno tajemné tělo Kristovo. Proto se modlíme:

„Ve společenství jsouce a památku uctívající především slavné vždy Panny Marie, Rodičky Boha a Pána našeho Ježíše Krista, ale i svatých apoštolů a mučedníků tvých: Petra a Pavla, Ondřeje, Jakuba, Jana, Tomáše, Jakuba, Filipa, Bartoloměje, Matouše, Šimona a Tadeáše, Lina, Kleta, Klimenta, Xysta, Kornelia, Cypriána, Vavřince, Chrysogona, Jana a Pavla, Kosmy a Damiána i všech svatých tvých, pro jejichž zásluby a prosby rač udělit, abychom ve všem pomocnou záštitou tvou byli chráněni. Skrze téhož Krista Pána našeho. Amen.“

Spojme se tedy srdcem především s Marií, jejímž prostřednictvím nám bylo dáno všechno, neboť z ní se zrodil Kristus. A hned po ní se spojme s těmi, kteří dali svůj život za Krista a kteří jdou za Královnou mučedníků.

Pak přichází dvanáct apoštolů a dvanáct mučedníků. Nejprve dva sloupy Církve: Petr a Pavel. Petr ukřižován hlavou dolů, Pavel, apoštol národů, stát mečem. Pak Ondřej, apoštol Skythů, milovník kříže; nakonec přibit na kříž, jež tolik miloval. Pak Jakub Větší, jenž byl pro prudkost lásky Kristem nazván synem hromu; je to první mučedník z apoštolů; byl stát od židů. Pak Jan, čtvrtý evangelista, jenž byl uvržen do vařícího oleje, ale zázračně z něho vyvázl bez pohromy. Pak Tomáš, jenž chtěl vložit prst do ran Kristových; byl ukamenován v Indii, kde hlásal evangelium. Pak Jakub Menší, biskup jerusalemský, zvaný Spravedlivý, jenž byl svržen s chrámu a ukamenován. Pak Filip, pověšen na kříž od pohanů ve Frygii; a poněvadž dlouho neumíral, konečně byl krutě ukamenován. Pak Bartoloměj, dříve zvaný Natanael; byl za živa sedřen z kůže a stát od Armenů, jimž přinesl evangelium Kristovo.

Pak *Matouš*, bývalý publikán, potom apoštol a konečně evangelista; byl zabit, když hlásal evangelium Arabům. Pak *Šimon*, Horlivec, a *Tadeáš*, jeho druh; oba usmrceni, když apoštolovali v Mezopotamii.

A po mučednících apoštolech přicházejí mučedníci neapoštolé: pět papežů, jeden jáhen, pět laiků.

Nejprve *Linus*, obrácený svatým Petrem a první jeho nástupce na apoštolském Stolci. Umučen od kněží pohanských. - Potom *Kletus*, třetí papež; napřed otrok, pak osvobozen a konečně i on obrácen svatým Petrem. Po dvanácti letech pontifikátu byl stát. - Potom *Klement*, biskup. Odvlečen z Říma na Krym, odsouzen k pracím do dolů, obracel své spolčníky. Utopen v moři. - Potom *Sixtus*, biskup za císaře Valeriána. Když byla zakázána mše svatá, sloužil ji v katakombách. Když pak ho našli, nutili ho zapřít víru. On však odepřel. A proto byl stát u oltáře roku 258. - Potom *Kornelius*, jeho nástupce. Napřed poslán do vyhnanství, pak vyzván, aby obětoval modlám. Odepřel. A proto byl stát roku 253. - Potom *Cyprián*, biskup kartaginský. Byl umučen od pohanů roku 258. Když umíral, děkoval katům za to, že mu dopřáli „šťěstí mučednické smrti“. - Potom *Vavřinec*, jáhen a učedník sv. Sixta. Byl upálen na rožni roku 258. Když umíral, pravil: „Děkuji ti, Pane, že jsi mně otevřel bránu ráje.“ - Potom *Chrysogon*, učitel nově obrácených, jež povzbuzoval k trpělivosti a připravoval k mučednické smrti. Po dlouhém věznění byl stát roku 304. - Potom rodní bratři *Jan a Pavel*; byli štati roku 362 na rozkaz Juliána Odpadlíka. - Potom rodní bratři *Kosma a Damián*, lékaři. Léčili nejen těla uměním lékařským, nýbrž i duše evangeliem Kristovým. Za pronásledování Diokleciánova byli umučeni kolem roku 297.

Církev bojující, chystajíc se přinést Nejvyššímu nejvznešenější obět, prosí o pomoc Církev vítěznou: prosí Marii Pannu a ty, kteří šli první za Kristem, svaté mučedníky. Proto podporována takovými prostředníky, pevně doufá, že její obět nebude Bohem zamítnuta.

4. Obětní modlitba.

Proto se pak dále modlí: „*Tuto tedy oběť služebnosti naší, ale i veškeré rodiny své, prosíme, Pane, abys usmířen přijal, a dny naše ve svém pokoji spravoval a kázal, abychom od věčného zatracení vysvobození a k zástupu tvých vyvolených připočtení byli. Skrze Krista Pána našeho. Amen.*“

G. Goyau k této modlitbě poznamenává: „Ono „tedy“ zdůrazňuje klidnou a jistou průzračnost rozumového usuzování. Ono „tedy“ je důsledkem obcování svatých. Ony údy Církve svým utrpením a svým mučednictvím si získaly nesmírné zásluhy. Církev bojující si je přivlastňuje. Přebytek jedné prospívá druhé, poklady Církve vítězné prospívají Církvi bojující. Napřed byla chudá, pak se cítí obohacena. Napřed byla bázlivá, pak se stala doufající; a její modlitba vypadá jako logický závěr.“²

Slova „oběť služebnosti naší, ale i veškeré rodiny své“ nám připomínají, že mše svatá jest oběť celé Církve, oběť všech jejích údů a za všechny.

5. Prosba o proměnění.

Poslední modlitba před proměňováním je „*Quam oblationem*“. Někteří ji nazývají epiklesí, to jest úpěnlivou prosbou o zázrak proměnění. Velmi se podobá sekretě. Shrnuje všechny předešlé obětní modlitby a je jakýmsi jejich závěrem. Kněz v ní prosí, aby oběť, podaná Bohu, přinesla všechen užitek a aby se uskutečnil zázrak proměnění:

„*Kterouž oběť, prosíme, rač ty, Bože, ve všem požehnanou, přivlastněnou, platnou, důstojnou a příjemnou učiniti, aby se nám stala tělem a krví nejmilějšího Syna tvého, Pána našeho, Ježíše Krista.*“

Úpěnlivě prosíme Boha, aby prostřednictvím kněze uskutečnil zázrak proměnění, aby tato oběť se nám stala tělem a krví Ježíše Krista, to jest aby byla k naší dispozici, aby se stala naším pokrmem, aby se stala nejdokonalejší obětí chvály, díků, smíru a prosby.

P. Ant. Čala O. P.

² G. Goyan: Le catholicisme. Paris, 1931.

Co žádají laici od kněží v Katol. akci

V jednom z posledních čísel „Na hlubinu“ vzpomenu vývodů švýcarského biskupa Františka von Strenga o požadavcích, jaké kladou kněží na inteligenci ve farnosti. Ale nejsou jen přání projevovaná kněžími, jsou také přání laiků, jak si představují kněze ve spolupráci v Katolické akci. Jedním ze souborů těchto přání je přednáška, kterou měl na prvním zasedání švýcarských duchovních správců v Lucernu v listopadu 1936 JUDr. Paul Wilhelm Widmer. Dvou vydání dostalo se vytištěné přednášce, s jejímž obsahem považujeme za prospěšné seznámit i naši inteligenci a naše kněžstvo.

Přání, která laici pronášejí vůči kněžím, nesmějí nikdy se zřetele ztratiti vznešenou důstojnost stavu kněžského, o níž připomíná Pius XI., že „ani poklesky, jichž se někteří kněží dopustili z lidské křehlosti (ač je to věc bolestná a politování hodná), nemohou zatemniti jas této vysoké důstojnosti“ (Ad Catholici Sacerdotii, 36). Sv. František z Assisi ve své závěti zdůrazňuje: „A potom dal mi Pán takovou důvěru ke kněžím, kteří žijí po způsobu svaté římské Církve, pro jejich posvěcení, že kdyby mne pronásledovali, chtěl bych se k nim pod ochranu utíkat. A kdybych měl takovou moudrost, jakou měl Šalomoun, a našel bych chudičké kněze světské na farách, v nichž se zdržují, nechtěl bych kázati proti jejich vůli. A těch i všech jiných jsem ochoten se báti, je milovati a ctíti jako své pány. A nehodlám na nich posuzovati jejich hříchů...“ (překlad Brejchův, Spisy sv. Františka, str. 59).

Předesíláme-li tyto citáty, které plně odpovídají našemu přesvědčení a úmyslu, činíme tak proto, že projevovati *přání* vůči někomu znamená vyjádřiti, že je jakýsi rozpor mezi tím, co jest a tím, co si představujeme, aby bylo, jinak řečeno je to také *kritika*. Ta přání vyplývají v podstatě z rozpoznání slabostí laiků a potřeby jim pomoci. Tápající lidstvo potřebuje pevné ruky kněze. Hladoví touhou

po životě, chce býti silně uchváčeno něčím velkým, strhujícím, obět žádajícím. Tato touha tkví v masech a zde je pramen, proč strany a státy kladou totalitní nároky a prosazují je. Tento hlad lidí musí umět i Církev nasytit. Křesťanství je náboženství života. Vnitřní život sytí svátosti, ale tento život lze podobně jako přirozený život jen tehdy normálně rozvinouti, když je o něj pečováno. Duše musí býti ovlivňována i mimosvátostnými prostředky, aby opravdu to náboženské stalo se živoucí silou.

Přání laiků vůči knězi dotýkají se především *osobnosti kněze*, a to zvláště kněze v duchovní správě. Zdá se nám především rozhodujícím, aby celá práce kněze bezpodmínečně až do drobností byla nesena láskou ke Kristu a láskou k farníkům pro Ukřižovaného. Farnost musí cítiti, že také kněz může říci se svým Pánem: „Líto jest mi zástupu.“ Každá bída obce musí být také jeho osobní bídou, se kterou zápasí. Sociální nedostatky, individuální nedostatky musí proniknouti do jeho srdce, aby každý trpící poznal: zde jest spolutrpicí. Toto trpění spolu je to, co knězi otevírá srdce trpících a obtížených, k nimž byl především poslán. Ne slabošská soustrast, nýbrž hluboké spolucítění dělá z kněze apoštola trpících a plačících a pod sociální nespravedlností sténajících.

Stejně je důležité, aby se kněz neztrácel ve vnější činnosti a nestal se *bezduchým strojem*, neboť jak by mohl ještě pečovati o duše, kdyby jeho vlastní duše v ustavičné činnosti stala se pouhým kolečkem. Kněz musí být především oživovatelem, musí všemu ve své farnosti vdechnouti duši, musí pečovati o to, aby vše bylo konáno zevnitř a aby nezvítězil mechanický zloduch naší doby v lidech a zařízeních farnosti nad živoucím duchem.

Proto máme, my laici, ke knězi snažné přání: Pečujte, *aby duch Boží byl ve vás vždy živý*; dělejte, co je ve vaší moci, abyste se vnitřně zcela životní zachovali a nepřipustili nic jen zvykového a jen naučeného do své činnosti. Když se sůl zkazí, čím bu-

deme soliti? Naložte na bedra ostatních vše, co vám překáží v úloze opravdových *duchovních* pastýřů.

Kněžské působení tu a tam má proto málo ovoce, protože některý kněz *málo dovede býti člověkem* vůči lidem a svoji duchovní *úřední osobu* staví do popředí. Jen z bezprostředně otevřené živoucí lidské duše skočí oživující jiskra do srdce jiných. Obklopí-li se kněz chladem a nepřístupností úřední osobnosti, pak bude marně hledat stopy své práce. Totéž platí, když se pokouší při každé příležitosti poučovati nebo těšiti a pozná se, že to nevychází bez výhrady ze srdce. Moderní člověk je právě v tomto ohledu mimořádně citlivý, zbavil se ve svém osobním životě všech konvenčních forem, je zcela věcný a otevřený, vše, co je nějak frázovité, jej odpuzuje. Zvláště uráží jeho citění, když právě ten, kdo má býti hlasatelem hlubšího, světějšího života, užívá mrtvých slov, jimž chybí duše a z nichž docela vy-
ciťuje ráz stereotypní průpovídky.

Plodný styk kněze s farníky předpokládá *životní zkušenosti* a především také znalost lidí, která tu a tam není v dostatečné míře. Jen tehdy bude vidět laik v knězi vůdce svého vnitřního života a ve všech svých těžkostech, které přináší křesťanské uspořádání života, a vlažný uvěří v nadpřirozeno jen tehdy, když cítí: tento kněz zná život a lidi tak dobře nebo lépe než já! Jinak laik, není-li hluboce v katolicismu zakotven, vidí v knězi idealistu, jenž je světu vzdálen, nad nímž se domnívá býti povznesen a jehož slova zdají se mu snad nepravá, i když jsou upřímně míněna.

Duchovní správa předpokládá, aby kněz měl co *nejužší osobní styk s farností* mu svěřenou. Dnešní doba je neosobní: ne osoby, ale akciové společnosti, „pan úřad“, ne lidi, ale strana, hnutí. Proto člověk v této bezduché době je vděčen za osobní snahu projevenou o něho. Z toho vyplývá nad obyčej silný vliv *návštěvy duchovního správce v rodinách*, které nejen dokreslí obraz prostředí, v němž duše žijí, ale i u vlažných laiků vzbudí návštěva, učiněná bez

zvláštních úmyslů, jiskru onoho pocitu, jaký měli apoštolé, když jim P. Ježíš myl nohy. Připomene to bezděčně i příklad dobrého pastýře. Návštěva zdůrazní katolickou pospolitost a nahradí i spolkaření.

Vedle návštěv v rodinách zdá se důležitá jiná forma styku kněze s farníky: volný, nenucený *rozhovor mezi knězem a laiky* v malých a menších kruzích. U nábožensky horlivých laiků je palčivá potřeba, moci hovořiti o náboženských otázkách, je třeba vysvětlení, přispění. Jen zdoluhavě nacházejí cestu k živému vztahu k Bohu, nevědí, kterých prostředků askese užítí, aby šli hlouběji a výše. Přistupují i obtíže z neznalosti jasna a jistoty i v praktických otázkách životních. Žijeme častokrát ve světě, v němž mnohdy opravdu žité křesťanství stalo se řídkým zjevem, takže ten, kdo chce svůj život přivést zcela v soulad s příkazy Kristovými, nevidí v konkrétních případech jasné cesty. A pak z toho všeho pramení touha po náboženském rozhovoru. Ty kroužky rozhovorů musily by být co nejskrytější a nenucené, aby přinesly ovoce.

Laický apoštolát v Katolické akci potřebuje školení, stále se opakujícího, a to ve *farnosti*. Exercicie dají jen základ, apoštolý musí si vyškolit kněz ve farnosti. Námaha tomu věnovaná se stonásobně vyplatí. Při tom třeba laiky učit, aby osobně pracovali a svěřovali jim pastorační u lidí jejich okruhu působnosti. Kněz nemůže všude a lidi také nedostanete obyčejně tam, kde se přednáší, schůzkuje. Osobní apoštolát kněze doplňuje bezprostřední osobní apoštolát laiků, který ovšem třeba vykonávat ve stálém kontaktu s duchovním správcem. Jádrem a podstatou školení je vypracovati v laiku spoluprávce duší.

Laici musí se naučiti *náboženskému vyjadřování myšlenek*. Zapomněli to, ačkoliv před staletími tento způsob spolupráce znali. Jinak by propadli mechanické povrchnosti. Opravdové apoštolské působení má v sobě sdělování vlastních náboženských zkušeností, vyjadřování o vnitřním uspokojení, jímž

Bůh obdařuje ty, kteří se mu odevzdají. Zde je jeden z pramenů rychlého šíření evangelia v prvních letech křesťanství.

Katolická akce potřebuje, aby kněží laiky a jejich spolupráci také brali vážně. Musí uvážiti, že jde o lidi, kteří svůj často stroze vyměřený čas věnují, aby s velkým smyslem pro oběť přejímali úkoly, jichž splnění je pro ně často velmi těžké. Jako sprcha může na ně působiti, naleznou-li u zástupce Toho, pro Něhož to vše radostně dělají, místo láskyplného pochopení a podpory, jen pochybovačný úsměv nebo špatně zakrývanou útrpnost. Mnohý kněz ani není si vědom, kolik trpkosti, ba vnitřní tvrdosti dovede vyvolati v duších mužů jeho odmítavé stanovisko k nabízené apoštolské práci. Často se nabízejí k apoštolátu lidé, kteří nehodí se pro každý úkol. Ale království Boží má pro každého pracovníka dosti užitečné práce a je naléhavé přání, aby kněz si dal námahu, aby lidem přikázal některou z pomocných prací. Pak uvidí, že se přece na něho hodí ti, o nichž se zdálo, že nemají vloh pro laickou spolupráci.

Kněz má laikům projeviti svou důvěru také svěřováním *odpovědných úkolů* a ponechá pole jejich iniciativě. Katolická akce je zcela vybudována na vzájemně důvěře kněží a laiků. V knize dr. Michala Kellera o Katolické akci se připomíná, že „vedoucími celé italské Katolické akce jsou laici, kteří jsou jmenováni Sv. Otcem nebo biskupy. Opětovně papež poukázal na vzor této italské Katolické akce. Papež volal laiky, dal laikům plnou důvěru. Nebuďme papežštější než papež! Samozřejmě nejde zde o nějaké náhlé přesuny. Také zde musí to organicky růst.“

Kněz, který chce *vše* dělat *sám*, vše až do posledního chce vésti, bude míti ve spolcích a v celé ostatní Katolické akci jen pasivní masy, které jsou neschopny účinného apoštolátu. Právě síly radostné práce, především u mužů, budou se vzdalovati náboženským úkolům a hledati si pole činnosti, které

dává více možnosti k rozvinutí jich schopností. Jestliže muži dívají se často s určitým podceňováním na náboženskou práci laiků, pak nezřídka je tu důvod, že podle zkušeností šlo tu o práci muže málo důstojnou a nesamostatnou.

Je tu ale ještě jiné nebezpečí. Počet nábožensky žijících laiků roste. Slyšeli volání Sv. Otce po spolupráci laiků a touží, aby splnili výzvu. Ukáže-li jim kněz málo pochopení a nedovede-li dáti jejich radostné vůli k práci také odpovídající úkoly, je tu možnost, že *na vlastní pěst* vyvolají v život náboženské akce, které pak nemají žádoucího spojení s církevní hierarchií, jež patří k podstatě Katolické akce, a snadno přicházejí na scestí. Dejte laikům přitažlivé úkoly, ukažte jim jasně naznačené cíle, hodné námahy, uložte jim také kus odpovědnosti a pasivita i nebezpečí falešné aktivity zmizí a úrodná práce pro království Boží rozkvetne.

Zcela otevřeně řečeno, má *úspěšná mobilisace laických sil* knězem za předpoklad, že kněz onu práci v Katolické akci, která spadá do jeho působnosti, provede s příkladnou a úzkostlivou pečlivostí. Jde tu především o *výběr pravých lidí* pro jednotlivé práce, o duchovní školení laických pomocníků a o určení cílů. Pocítí-li laik - a má většinou dobré oko pro to, poněvadž stojí sám v činném životě, který od něho žádá přísné námahy - že kněz věc jen improvizuje, nedostatečně připravuje nebo zanedbává to, co laiku v jeho zaměstnání a soukromém životě by se zle vytýkalo (na př. neodpovídat na korespondenci, jejíž odpovědění je věcně odůvodněno), pak jen v řídkých případech vykoná laik dobrou práci.

Charitativní činnost ve farnosti trpí často byrokratismem, bezduchou péčí o dobročinnost. Charitativní spolky mají zprostředkovati pomoc farníků potřebným buď tím, že k pomoci ochotné seznámí s potřebnými, nebo zprostředkují mezi dobře informovaným dárce a příjemcem. Postižený musí cítit, že o něho pečuje křesťanská *láska*. Je třeba vyvrá-

titi omyl, že zaplacením příspěvku charitativnímu spolku jsou splněny naše povinnosti lásky k bližnímu. Co tu mohou vykonati laici!

Vyučování mládeže náboženství. I zde je vydatná pomoc laiků. Vyučování náboženství musí býti životné, dětem nelze předkládat jen mrtvé vědění. Od pravdy třeba budovat most do praktického života. Mnohý chlapec a děvče umí bezvadně katechismus a dějepravu, ale nezná ducha náboženství, hluboký smysl toho, že Bůh se stal dítětem atd. Když přijdou bouře v životě, nemají takové děti, s naučeným ale nežitým náboženstvím, opory. Je třeba děti naučiti znát Církev, aby rozeznávaly, co je božské a co lidské, dovedly pochopiti církevní dějiny a v nich se vyskytující lidské chyby.

Výchovná práce náboženská, prováděná knězem, potřebuje doplnění v křesťanských rodinách. Proto je tak důležité být v kontaktu s rodiči, ve schůzkách s nimi; spolupráce kněze a rodiny vykoná pak mnoho pro poučení dítek v ožehavých otázkách sexu.

Kázání je v krizi? Laici upozorňují ústy dr. Widmera na potřebu většího spojení se životem v kázání. Náboženské pravdy nutno spojovat s praktickým životem. Křesťanství *v prvé řadě* není naukou, nýbrž *životem*. A jako v péči o mládež je v kázání třeba stálého poukazování na ústřední pravdy našeho života. Při tom má nám současně stále býti ukazováno, jak máme se modliti, rozjímati, čísti Písmo sv., jak máme svůj vnitřní život zdokonalovati prostředky křesťanské askese. Laici volají po vedení v těchto všech otázkách a málo toho nalézáme v kázání. Mají i vřelé přání, aby v kázání byly i sociální otázky dotčeny, ukázáno na některé zhouby kraje (alkoholism, spiritism, karbanictví a jiné). Nemají se však probírat chyby nepřítomných, kteří do kostela nechodí, ale chyby katolíků. Tyto má vésti a poučiti kázání.

Nakonec povšimněme si významu *svátosti pokání*. Plní zpovědnice svůj úkol v plném rozsahu? Mu-

síme vyznati, že se sem vloudilo mnoho mechanického, šablonovitého. Jak naučení, tak zvláště ukládané pokání často postrádají individuálního charakteru se zřetelem ke kajíčníku. Nebylo by mnohdy lépe, kdyby místo pokání modliteb (které mají býti přece radostným rozhovorem s Bohem) byly ukládány jiné oběti, přemáhání atd., které by bylo s vinou kajíčníka v určitém vztahu?

Jsme vděční kněžím, kteří tato dobře míněná slova přečetli a uvažují o nich. Jsme hrdi na kněze, které nám Církev dala za vůdce k Bohu. Laici budou Pána Boha prositi, aby kněžím udělil milost k účinnému působení a víme, že budou k Bohu o tutéž pomoc pro laiky volati. Pak se spojí síly stále účinněji a naše svatá Církev stane se Městem Božím, které leží na hoře. *Girolamo.*

ŽIVOT

Povýšení naše

Sv. Pavel srovnává v epištole ke Galatským IV. 1—7. stav před příchodem Kristovým a naše povýšení v Ježíši na syny Boží. Přirovnává dobu před tímto přijetím za syny Boží k době poroby. Byli jsme otroky, třebaže určeni Bohem k této důstojnosti. V Ježíši Kristu dostalo se člověku vznešenosti a důstojnosti, o jaké se ani neodvážil snít. Toto je největší přínos křesťanství: jsme děti Boží. Byli jsme v jednorozeném Synu Božím povoláni, abychom byli přijati za syny Boží. Všechny ostatní důstojnosti a vznešenosti mizí v tomto světle. Jest svržením, snížením a znehodnocením člověka vraceti se ke starému otroctví porušené lidské přirozenosti. Nemůžeme dosti zdůrazňovati tuto nesmírnou a tajemnou skutečnost. Jsem přesvědčen, že se o ní stále ještě málo mluví a píše a proto málo ví.

Nenechme své bratry v nevědomosti o jejich nesmírném povýšení. Nenajdou nikde jinde, v ničem jiném nenajdeme více slávy a velikosti. Je třeba stále a vytrvale a ovšem také hodně srozumitelně poučovati věřící o této jejich vznešenosti a ve-

likosti, ve které se ztrácí všechny smutky. Každé časné ponížení mizí v královské velebnosti synovství Božího. Každá žebračka i lidmi nejopovrženější člověk stojí vysoko v tomto synovství Božím nad všemi, kterým se koří svět, ale kteří nemají tohoto bohatství. Protože, co platno člověku, kdyby získal celý svět, ale utrpěl škody na své duši. Dnes toto je největší škoda a jediné pravé neštěstí: ztratiti své synovství Boží. Neboť to není jen symbol, není to pouze krásný přírůbek, nýbrž životní skutečnost, že Bůh povolal lidi v oběti svého Syna za své děti, k účasti na své přirozenosti a na svém bohatém božském životě. - *Braitto*.

Svaté společenství

Patří k podstatě Boha, aby se sděloval. Blaženost Otce i Syna záleží v podstatné lásce, která vychází z jejich vzájemné lásky jako Dar jejich vespolečný? Ale Bůh dává, sděluje sebe i nám. Dává nám Syna a oba Duchy svatého.

Proto je lidský život ve své podstatě společenstvím. Nejprve a základně v Bohu. Kdo se vyhýbá Božímu společenství, nutně hledá společenství jiná. Nedostačují ovšem, když jsme byli povoláni ke společenství svého života se samým Bohem. Odtud je věčný neklid, nespokojenost v lidském životě, protože život, má-li být životem, potřebuje znovunaplňování, styku se svým zdrojem. Všechny ostatní zdroje, u kterých se chce lidský život doplniti, obnoviti, jsou zdroje mělké, kalné, nedostatečné. Proto jsou omrzeli „životem“ ti, kteří neumějí žít z Boha, kteří nezasadili svůj život do svatého společenství s Bohem. Musí je omrzeti jejich život, až okusí všeho, čemu říkají život a až po tom zůstane jejich život suše žízňavý pro písečnou půdu tvorů, na kterých postavili svůj život. - *Braitto*.

Pokora nás osvobodí

Co je příčinou rozbrojů, neklidu, svárů, žárlivosti a nepřátelství mezi jednotlivci i národy? Pýcha a všechny ostatní její sestry a děti: ctižádostivost, ješitnost a podobně.

Základem této pýchy i jejích krvavých a ponurých následků je domněnka, že něco ze sebe jsme, že něco ze sebe máme. I zde se osvědčuje, že každé popření Boha, ať teoretické nebo praktické, vymstí se nejprve a nejvíce na člověku samém.

Jen ten, kdo celou svou bytostí a celým svým životem uzná,

že sám ze sebe nic není, nic nemá a na nic práva také nemá bez Boha, jen ten se nepachtí po tom, co mu nepřísluší, co mu ničeho ve skutečnosti nepřidá a neobšťastní. Není ničím uražen, nemluví o neuznání, nevidí snižování, zneuctívání at skutečné nebo domnělé.

Zůstává klidný při všech ztrátách i křivdách, protože Boha, největší bohatství mu nemůže nikdo vzíti: Proto se nebouří a nesplácí zlého zlým. Proto také předem již nehledá své vznešenosti, protože ví, že tu, co má, má od Boha a tím více jí bude míti, čím méně jí bude v sobě a pro sebe hledat.

Pokud se nestaneme v tomto smyslu maličkými, tedy, pravými křesťany, kteří vše vrací Bohu a ničeho si nepřivlastňují, nenajdeme pokoje. Ani my ani druzí. Když nenajdeme v Bohu svou velikost, budeme musiti se nadýmati a nafukovati *svou*, zdánlivou velikostí, hledati ji všemi prostředky, žárlivě si ji strážiti a druhé v ní předběhnouti. Proto se opakuje: nenávisť, závisť a křivdy až k válkám . . . - *Brailo*.

Nejbližší a nejvzdálenější

Není nikdo tak lidem blízký, jako kněz, ale touto svou blízkostí se jim právě nesmírně vzdaluje. Zprostředkuje jim Kristovu pravdu, zprostředkuje jim Boží lásku, jeho milosti ve svátostech, ale právě proto je jim tak vzdálený i v nejsvětějším okamžiku. Kdo se odhodlává ke svatému kněžství, nemůže a nesmí počítati mnoho s nějakou velkou lidskou láskou, protože v tom okamžiku, kdy je kněz nejbliže lidem, kdy jim uděluje největší dobrodiní, v tom okamžiku by měl vlastně úplně zmizeti, protože teď přichází Bůh, jenž je všechno, o nějž se jedná duši, po kterém toužila a jehož blízkost a působení jí kněz zprostředkoval. Tak smí kněz jen tiše, klidně, ale rozhodně ustoupiti. Musí ustoupiti všude tam, kde Bůh působí, kde má působiti, kde se chce dostat duše k Bohu. Jinak by překážel Božímu působení v duši, jinak by chtěl sám být slyšen a milován místo Boha ve věřící duši.

Tak je třeba ke správnému pochopení svatého kněžství hodně nadpřirozeného ducha, hodně ducha opravdové lásky k Bohu, lásky, která umí ustoupiti a nepřekážeti Bohu a duši letící k Bohu.

I zde je Maria Panna královnou a vzorem kněží. Dovedla ustoupiti svému Synu jako Jitřenka ustupuje vycházejícímu

slunci. Zmizela. Jen Ježíš byl hlásán, jen o něm se mluví dále v Písmě. Ale to je právě Mariinou velikostí, že dovedla takto velkodušně šlechetně ustoupiti.

Nečekejme od věřících s příchutí nějaké trpkosti kdovíjakou vděčnost. On musí růsti, my pak se musíme menšiti. Již za to velké díky, že smíme býti nástroji, mostem, průtoky lidí k Bohu a cestou a průtoky milostí Božích k lidem.

Ostatně, kněz má svou vlastní tajemnou blízkost k Bohu, že nesmí se rmoutit nad tím, že on sám je daleko lidí. Stojí ve středu Vtělení Kristova, stojí ve středu samého kněžství Kristova. Jeho hlavním úkolem jest zpřítomňovati onu jednu svatou, jedinou nejsvětější obět. Podává Bohu obět Kristovu, která trvá na věky a na věky má státi před tváří Boží a do skonání má státi před tváří světa. Tak stojí kněz nejblíže Bohu, protože jest ztotožněn se svatým kněžstvím Kristovým, protože podává jeho obět nejsvětější. Ta obět byla přijata a tak je věčně přijímáno životní dílo knězovo. Jeho obět vždycky platí. Vždycky má nesmírnou cenu, má vždycky prvé místo před tváří Boží. Má nejvíce Boha, jest nejblíže Bohu. Co by hledal u lidí a co by od nich čekal? - *Braitto*.

Proč přišel

Proč ještě stále a stále kráčíte po cestách těžkých a nesnadných? Není pokoje tam, kde ho hledáte. Hledejte dobře, co hledáte. Hledáte blažený život v říši smrti. Není ho tam. Jak by tam byl blažený život, když to ani život není? Proto sem sestoupil sám Život náš a odnesl naši smrt a zahubil ji plností života svého a hřměl, volaje, abychom se vrátili sem, k onomu tajemství, z něhož vyšel k nám, přišed do lůna panenského, kde se zasnoubil s lidskou přirozeností, se smrtelným tělem, ale ne smrtelným na věky. A tak jako ženich vycházející ze své komnaty, zaradoval se jako atlet, mající běžeti cestu. Neváhal, nýbrž běžel, volaje slovy, skutky, smrtí, životem, sestoupením, vystoupením, volaje, abychom se vrátili k němu. Zmizel našim očím, abychom se vrátili do srdce a tam ho našli.

Svatý Augustin, Vyznání, kn. 4, hl. 12.

Živé svatostánky

Je pravda, že si nečiním příliš mnoho ilusí o lidech, ale je také pravda, že ve věku, v němž právě jsem, hlavní důkaz,

který pro mne platí, svědectví pro křesťanskou pravdu, kterým se cítím nejvíce přesvědčen, je viditelná přítomnost milosti v jistých lidech. Možná, že jsem k tomu lépe povolán souditi o tom, než druzí lidé, pro velkou rozmanitost lidí, se kterými se stýkám.

Často si večer uvědomuji protiklady svého života, když si představím jména a tváře osobností, které jsem viděl přes den. Přistupuji k rozhraničení vod, k rozhraničení duší. Co je nerovnost sociální, tak ostrá ve viditelném světě, proti nerovnosti ve světě duchovním?

Kolikráte se stane, že člověk, jenž dosáhl úspěchu, plný hmotných starostí a plánů, celý zaujatý svými hmotnými, žel, příliš hmotnými plány, naslouchá mladému člověku nebo sociální společnosti, sedící proti němu, jež ho považuje za lhostejného nebo vzdáleného. Ale ne, naslouchá naopak velmi pozorně, méně snad pronášeným slovům, více však jejich skrytému zdroji, jež cítí tryskati pod každým tím slovem pod tímto vnitřním ohněm, jímž je každé slovo jakoby zapálené.

Miluje-li kdo mne, bude zachovávatí má slova, a můj Otec a já přijdeme k němu a přibýtek si u něho učiníme. Chápete, že je jasné, že jsou živé svatostánky a že jsme kolikráte nuceni bez pohybování rtů klaněti se viditelné přítomnosti Boha v člověku? - *Fr. Mauriac.*

slovo k době

Neklamme sebe ani druhé!

Bráníme se výtce, že nejsme dosti vlastenečtí. Tak se brání katolíci na celém světě. A někde se brání tím, že křičí více než druzí a že přehánějí lásku ke své vlasti nespravedlností a nenávistí proti druhým. Z bázně, aby nebyli považováni za méně vlastenecké.

Převalí se léta a nepřítel, který má velmi dobrou paměť (nikdo se nehrabe více v dějinách než satan, nepřítel Církve) sebere všechny tyto udýchané, věru nekřesťanské projevy: Ejhle, toto je křesťanství katolické. Byli příliš vlastenečtí, byli tvrdí a krvežízniví k druhým.

Přijdou jiní katolíci a budou se rozohňovatí proti těmto

pomlouvám. Budou tvrditi, že nikdo není universálnější než křesťané, že pro křesťana vlastenectví je pouze z nejnižších hodnot, že oni podávají ruku všem, přes hranice, že hranice i národy musí zmizeti...

Historie se opakuje dokolečka a na nejrůznějších úsecích. Jedni katolíci budou vykřikovati obrazoborectví a vyráběti ušlechtilé obrázky pro klášterní pensionáty a druzí na reakci budou hlásati, že každé umění je dobré, jen když je to umění a vynechají jeden z požadavků umění, totiž souvislost se životem a tedy i se službou a mravností.

Proti tomu všemu je důležité říci hodně zřetelně a hlasitě, že pro křesťana je jenom jedna absolutní hodnota a skutečnost, totiž Bůh a vše ostatní, že má svou, určitou, ale právě proto také omezenou hodnotu. A tím větší hodnotu že má, čím více Boha a Boží služby a Boží poddanosti a spojení jest do věci vloženo.

Vlast a národ nejsou nám nejvyšší hodnotou, ale můžeme a chceme je naplniti Bohem. Aby Boha vyznávala a oslavovala naše řeč, aby Bohu sloužila naše vlast, aby její zákony usnadňovaly všem cestu k němu, protože zde nemáme pravé domoviny, nýbrž ji teprve v Bohu hledáme. Když ji i svou pozemskou vlastní hledáme, tehdy je naše láska k ní správná. A je dobré touto vlastní pozemskou hledati vlast nebeskou, protože nám pozemská vlast byla k tomu dána. Byla nám dána země, abychom ji ovládli, a nám byla dána tato země s jejími prostředky, dějinami, abychom toho všeho použili pro sebe i pro druhé jako cesty k Bohu. Člověk měl zvládnouti zemi, aby byla sláva Páně. Máme zvládnouti každý zemi svou, abychom na svém místě ve své době Boží slávu dobyli. Proto nebudeme přeháněti křesťanský universalismus. Abych mu mohl sloužiti, musím mu sloužiti tím, co mám, co mám svého ze své vlasti a ze svého národa a ze své doby. Proto také se neuzavřu žádně době a nebudu pomlouvati dobu svou, protože i tuto svou dobu mám zvládnouti a z ní vyčerpati pro Boží slávu, co má v sobě dobrého, třeba i zakletého.

To platí o všech ostatních výstřednostech. Křesťan stojí ve výši uprostřed nad výkyvy vpravo či vlevo, protože výkyvy všechny znamenají snahu o zabsolutnění (přivedení ke krajnosti) toho, co je omezené a konečné a co si samo nestačí, jsouc vázáno na svůj protipól. - *Braitto*.

Vždycky pohotoví

Velká pohotovost ke každé době, ke všem těžkostem a otázkám přiblížiti se s věčně nezměnitelnou, ale také věčně plnou pravdou Kristovou, se kterou se můžeme pro její plnost přiblížiti ke všem proměnám věcí a lidí.

My křesťané žijeme na zemi, ale nemáme žíti ze země, protože naše obcování, naše pravá domovina jest v nebesích. Neskládáme ruce v klín, když se nám zřítíla dosavadní vnější budova, vystavená nad Boží pravdou. Nevzdycháme po krásných zašlých časech, nýbrž jakmile se nám něco poroučí, hned hledáme nových cest a nové možnosti.

Cosí se také zhroutilo v dosavadní světě. O nový svět usilují dva extrémy: nacismus a komunismus. Snad proto dopustil Bůh nacismus, aby snáze potřel druhého hada, komunismus. Ale smířiti se nemůžeme ani s prvním, ani s druhým. Druhou známkou nového kvašení jest někdy skoro nervosní již snaha křesťanů najíti novou řeč a nové metody, abychom přesvědčili své bližní o Kristově pravdě a o její potřebnosti a kráse. Zaznamenáváme nával mladých lidí na náboženských přednáškách, zjišťujeme velký zájem o čistě duchovní knihy. Naše kniha sv. Bernarda o P. Marii byla rozebrána za měsíc ve dvou tisících exemplářů.

Němečtí katolíci dovedou vynalézat nové a nové prostředky k hlásání Kristova učení a k odrážení útoků na základy křesťanství. Je pro ně velkou pochvalou, že se nedají zaraziti žádnými těžkostmi, nýbrž že na všechny těžkosti dovedou ihned odpovídati novými pokusy a praktickými řešeními.

O tuto pohotovost se snažme, abychom se nedali strhnouti, unéstí proudem, masou, módou a veřejným míněním, nýbrž abychom si byli vědomi svého výlučného, ale také výsostného postavení jako kvasu světa a dějin. Abychom my utvářeli dobu a nedali jí pohltnuti. Kde to katolíci dopustili, ukázali, že nepronikli k podstatě křesťanství.

A nedejme se také opíti cukrovou vodou. Nedejme se pro několik úsměvů, laciných dobrých slov, drobných úsluh uspati, abychom přestali býti svoji anebo jen bdělí a ostražití. Nemůže a nesmí nám stačiti kříž ve školách. Tam musí přijíti především duch Kristův, Kristův sám. To budiž prvou i poslední starostí i cíl, který nikdy nespouštějme se zřetele!

Braitó.

Obojí

V době pěveckých zápasů bojovali spolu mistři zpěvu lidového s mistry zpěvu umělého. Bojovali o to, kdo z nich má jediné oprávnění. Soudce rozhodl slovy, která možno přenést na všechny dvojice či trojice různých talentů, řádů, časopisů, směrů i hnutí: Vlast má dosti místa pro obojí!

Tedy: Církev všech potřebuje.

Církev je bohatá, že vás všechny má.

Církev má radost, že vás všechny má.

Církev by byla chudší, kdyby jí někdo z vás chyběl; proto závodte spolu a dejte každý, co máte nejlepšího.- S. B.

Náboženská psychologie

Mísiti nauky evangelia s citovými zážitky nikdy nevedlo k prospěchu křesťanství. Proti iracionálním hnutím lidské duše staví se vždy pevný základ křesťanských zásad, které jsou samy vlastním důvodem mystiky, jakmile byly ztráveny a zživotněny lidskou myslí - chápány rozumem i srdcem.

4. kongres náboženské psychologie na Karmelu v Avon-Fontainebleau, který byl ve dnech 21.-23. září 1938 středem pozornosti odborníků, přinesl mnoho nového v objasňování otázek, které souvisí s „temnou nocí ducha“, jak o ní píše sv. Jan z Kříže. Temnou nocí se nazývá nejhlubší a zároveň nejstrašnější očišťování samotné podstaty duše, která je upravena pro jediný zájem o Boha a jíž se dostává mystické zkušenosti o nejvnitřnějším Božím životě.

Zdravé křesťanství vykonává díla, která nesou pečeť inteligence syčené věrou, inteligence, která zná meze svých možností, ale i svoji povýšenost nad ostatní schopnosti, a která může chápat věci mnohem vyšší, než jsme zvyklí vidat. Kongresu se podařilo se zvláštní přesností vymezit poměr vědy a víry, vědění a náboženství, a zde je velký klad a hluboký vědecký a náboženský význam sjezdu. Je nejzajímavější, že v oblasti mystiky se všechny vědní obory nejen navzájem bez nesnází chápou, nýbrž i vidí náhlou skutečnost jasně a nepopíratelně synthese všeho odborného vědění theologie, filosofie i přírodních věd, ačkoliv cesty, jimiž se odborníci ubírali, byly různé a byly vázány vždy jen na určitý omezený okruh zájmů.

Svatost a geniálnost často byly srovnávány s bláznovstvím. Mystické stavy, kterými je duše uváděna v Absolutno, do svého nitra božství, noří ji do takových úzkostí a hrůz, že jejich ozvěna mohla by se stát stavem patologickým, nebýt milosti. V normálních případech vždy, má-li duše milostí Boží dojít k osobnímu zakoušení Nekonečna, její omezená podstata musí být Absolutnu přizpůsobena. Povšimneme-li si mystiky indické, neoplatonské i mystiky islamu, vidíme i zde skutečné zakoušení Absolutna. Tento úkaz se však děje bez jakéhokoliv zásahu nadpřirozeného přetavení lidské přirozenosti a bez činné účasti Boha, v nekonečné lásce pronikajícího a rozšiřujícího duši, tedy bez podstatné známky věčného pokračování a vrcholení v blaženosti. Problém poměru křesťanské mystiky k mystikám jiných náboženství byl řešen ve třech sjezdových dnech dosti důkladně. Práce, která tu byla vykonána, bude pro příště nezbytným pramenem dalšího badání. Zajímavý byl výklad J. Maritaina: Přirozená duševní struktura jedince dokáže za určitého plánu sama vytvořit mystické, lépe řečeno předmystické stavy, tak jak se objevují u řeckých a indických mudrců.

Kongres měl skutečný úspěch a ukázal, jak poctivě chápaná vědecká badání ve všech oborech musejí nakonec vést k naprostému souladu vědy s věrou. - K. Trnka.

Knihy

Denně se mi kupí na redakčním stole, aby se pak rozletěly po bratřích, kteří je pročtou a posoudí. Pak se odstěhují do knihovny. Je mi jaksí teskno při tomto ustavičném stěhování a přílivu a odlivu knih. Kolikrát si říkám: Toto si přečtu, na tuto knihu se těším, až budu mít čas, budu číst a číst... A co potom? řekl by sv. Filip Neri. Potom? Nejprve poznám ještě lépe, že je všechno malé a úzké. Ale přece řekl sv. Tomáš, že nejmenší poznání o Bohu vyváží dobro celého vesmíru. Ale když to nejpoctivější poznání končí v Tomášově strašném doznání před smrtí, že vše, co napsal, zdá se mu být vymlácenou slamou!

Říkám, že i jídlo je věcí kultury. Nejsme přece zvířata, abychom se vrhli ke žlabům. Teď teprve chápu a oceňuji onen, řekl bych, rituál, kterým obklopuje jídlo mnišský klášter: modlitba, čtení, mlčení a posvátná skromnost. Lidé, kteří pohrdají

kláštery, tím zvířetěji se vrhají na svou misku v automatech, honem, honem, bez úsměvu, bez zbožného slova.

A podobně je to s duchovní stravou. Lidé ve vlaku, v kavárnách, při jídle drží v rukou hnusně potištené plachty, plachty rozstříhané sloupci a titulky, zaboří se hltavě do černé záplavy, pobrodí se v ní několik minut, aby byli tak prázdní jako předtím. Konečný osud takových tiskovin je aspoň jakousi pomstou za zradu slova a zklamání. Když znečistí ducha, aspoň hygieně poslouží anebo při zatápění, když duši nechaly chladnou anebo ji zapálily studícím ohněm nenávisti.

Zběsilá četba novin vyznává nevědomost a touhu dozvědět se něco nového, dobrého, hezkého, co by něco dalo. Proto je kniha důležitá. Proto je psaní knih věcí velmi odpovědnou. Kniha může něco dát? Ale je dobré znát její možnosti i slabosti. Kniha musí něco dáti, ale kdo ji píše, musí něco mít, aby to mohl dát a musí umět napsat, co ví a čím by mohl rozradovat a podarovat své bližní.

Ale nesmíme čísti knihy, jako se čtou noviny, abychom zabili čas, abychom se ztratili, abychom utekli svému já, důrazně žádajícímu své. To je smysl tak zvané lehké četby, limonádovitých románek a povídek. I duchovní knihy tomu propadají, když se piší modlitební, rozjímající a poučné knihy, aby se ubohý duchovní človíček úplně ztratil, aby za sebe nechal myslit, odříkavat, k Bohu mluvit někoho jiného. To jsou knihy strašné a nebezpečné, vyčerpávající až do dna proudění vlastního, osobitého duchovního živora.

Ani nejsou správné knihy, které za čtenáře všechno učiní, které mu stravu tak rozmělní, že již nemusí ničeho učiniti. Taková kniha se lehounce přečte a ještě snadněji zapomene. Není-li osobní práce při četbě, není-li kniha jen náповědí, určitou ovšem a spolehlivou, nenutí čtenáře postavit se osobně ke čtené věci, osobně, s vlastním životem. Když se nemusí čtenář zabývat svým životem s knihou, odchází od ní prázdný, skoro bez vzpomínky. Základy, pravda, musejí být podány přesně a věcně, ale ať jen spisovatelé nepovažují čtenáře za tak omezené, že by se jim i závěry musily dělat. To bývá chybou přemnohých katolických tiskovin. Podávají stravu tak naivně rozmělněnou, že se čtenář buď sám naučí duchovní lenosti nebo to s nechutí odstrčí. Je to nebezpečí především naší lidové náboženské četby.

Spisovatel, který mluví k lidem, nesmí se smířiti s tím, že se dává, že se otvírá, že se ochuzuje. Musí se rozdělit o to, co má. Nesmí psát, aby jen naznačoval, aby ho lidé luštili, nesmí milostivě jen nějaké zrnko ze svého uštědřovat, nýbrž nezačít dříve psát, pokud jsme něco z pravdy nevydobyli, ale potom dát všechno poctivě a do posledního, co Bůh vložil do srdce, myslí, ostatních schopností, krásného a pravdivého. Knihy mají býti rozdělením se o kus chleba s bratry. Mají být rozdělením se o nalezenou krásu. Kdo ví, jak je těžké hledání pravdy, pochopí velikost oběti, má-li se hledač pravdy o ni dělit.

Saháme po knize v duchovním hladu, v duchovní samotě, kdy zkrátka hledáme něco anebo někoho. Proto má spisovatel něco mít, něco dát a dát především sebe, svého ducha, svou lásku. Nepiš proto tak, abys křičel a hlomozil v duši, nýbrž spíše abys ji připravil ke klidu, abys jí ukázal, že toho můžeš dát jen málo a hlavní že si musí každý domyslit a prožít s Bohem sám. Jinak tě kniha ještě více roztěká a zneklidní. Zde bych připomněl slovo Tomáše z Kempen, že máme bráti knihu tak, jako Simeon Jezulátko. Ovšem, pak mohu brát do rukou jen takové knihy, které by snesly toto přirovnání a které by si zasloužily láskyplného důvěrného objetí.

Dobrá kniha něco dá, vzbudí aspoň obdiv nad krásou. Dobrá kniha jaksi posvěť. Zapálí touhu vykoupat svůj život v podobné kráse, přistrčí člověka, aby se rozhodl pro něco dobrého.

Proto píšeme knihy i duchovně těžké. Dnes v Německu vychází záplava knih theologických pro laiky. Je to škola, arsenál, chléb a vůdce. Proto je píšeme, aby tím byly lidem. Aby jim daly chléb i cestu, aby je ale posléze přivedly k Bohu, k okamžiku, kdy toho již víme dosti, abychom mohli říci s Tomášem z Kempen: Ať mi mlčí veškeré stvoření, Ty sám mluv, Pane, ke mně! - *P. Silv. M. Brait.*

Strach křesťanů před křížem

Nařízení ministerstva vyučování, aby se kříže vrátily do škol, vyvolalo radost na straně těch, kteří opakují se svatým Pavlem: Ode mne však daleko budiž, abych se honosil leč v kříži Pána našeho Ježíše Krista (Gal. VI. 14); strach a nenávist

však zachvátila ty, o nichž by se dalo užít přísloví našich předků: Bojí se jak čert kříže. Kříž je znamení spásy a proto vyvolává nutně u jedněch radost, u druhých strach a nenávisť. Radost u těch, kteří se ho chápou, aby jeho mocí byli uzdraveni, nenávisť u těch, kdo se hlásí k moci pekelné. Kristus řekl jednou, že kdo není s ním, je proti němu. Toť ono dvojí království: Boží a tohoto světa, Krista a Beliála. A kříž je Kristův. Můžeme se proto divit, že jej nenávidí ti, kdo se hlásí proti Kristu?

Bojí-li se tedy jako čert kříže přátelé Volné myšlenky, to by nás neuvádělo nikterak v podiv. Svůj k svému a každý bojuje za svého vůdce. My za Krista a jeho znamení. Bojí-li se však kříže také naši protestanté a upozorňují-li na nebezpečí, jaké hrozí pro národ z tohoto znamení spásy, to chápeme těžko. Poctiví vojáci jdou přece vždy za praporem svého vůdce. A kdo má více na jazyku Krista než naši přátelé z Kostnických jisker?

Nuže, v čísle 3. letošního ročníku čteme tyto podivuhodné úvahy v článku J. Vonky *Kříže a krucifixy*. Nejdříve historické perly: „V druhém století začali se znamenat křížem, když se něčeho lekali... Cyril z Jerusalema, Lactantius, Chrysostom kárali proto z pověrečnosti. Teprve Tertulián začal schvalovat děláni kříže na čele jako prostředek proti zlým duchům...“ K lepšímu pochopení toho, co je řečeno v těchto větách, uvedeme pouze rok úmrtí jednotlivých osob, zde vyjmenovaných: Cyril Jerusalemský zemřel r. 386, Lactantius zemřel po roce 320, Chrysostom zemřel 407, *Tertulián kolem roku 240*. Stačí to k pochopení protestantské logiky? Rozumíme jim pak, proč se tak lekají, že má nastat reforma školních učebnic také po stránce historické.

Neméně zajímavá je logika pedagogická, které je věnována druhá část zmíněného článku: Praví se tam: „Čím se mládež zaměstnává v útlém věku, to ji doprovází po celý život. Ukazujte jí doklady krutosti, a zatvrdíte lidské srdce na celou generaci...“ Smysl toho, co se dále praví, je ten, že pohled na kříž a na trpícího Krista „stojí na hranici lidskosti a krutosti bez milosrdenství“. - Myslím, že nebylo v poslední době proneseno většího rouhání nad toto. Bůh, jenž mohl vykoupit lidstvo i jiným způsobem, byl tedy krutý, dopustil-li, aby jeho milovaný Syn tolik trpěl za spásu hříšného člověka.

Musíme proto opravovat moudrost Boží a odstraňovat s očí člověka, zvláště mladého, znamení největší lásky Boží, protože to nebyla láska, nýbrž krutost. Těžko říci, zda je to zloba nebo je to stud za kříž Kristův. Svatý Pavel se honosil Kristovým křížem. Věděl, že mnohé pohoršuje kříž (Gal. V. 11), ale jedinou svou slávu viděl v tom, že mohl hlásat milovaného Krista a to ukřižovaného, neboť není v nikom jiném spásy než v kříži Kristově. A jeho jedinou snahou bylo, aby nezmařil kříž Kristův (I. Kor. 1, 17). Proto, aby žil Bohu, píše Galatským, *s Kristem jsem ukřižován* (11, 19). A nebojí se, že těmito slovy bude navádět ke krutosti a ničení charakteru.

Víme, že křesťané si nezobrazovali ihned Krista na kříži; smrt na kříži byla vždy smrtí potupnou, zvláště u národů vzdělaných. Nově obrácení nechápali ihned úžasnou Boží lásku, jaká září s kříže. K tomu bylo a je vždy třeba proniknout hlouběji v tajemství křesťanství, aby kdo chápal kříž a Ukřižovaného. To je důvod, proč znázorňování Krista ukřižovaného je poněkud pozdějšího data. Tím nechci říci, že by křesťané sami nechápali smysl kříže. Že nezobrazovali ihned Krista na kříži, činili tak k vůli obráceným pohanům, pro něž byl kříž potupou. Ale právě tak je nesprávné, co se tam praví, že „první křesťané si Boha všemohoucího a nejvyšší milosrdného nikdy nesymbolisovali lidským tělem“. Jestliže Bůh sám se nám zjevil v Ježíši Kristu v lidském těle, věděli křesťané od počátku, že přestává platit zákon, zakazující jakékoliv znázorňování Boha. Proto se setkáváme od prvních dob v katakombách s obrazy Krista jako dobrého Pastýře, Krista žehnajícího, Krista při poslední večeři atd. A kdo nezná celou řadu křesťanských symbolů, jimiž jsou ozdobeny zdi katakomb?

Domníváme se proto, že osvědčil ducha i křesťanského i lidského a náboženského, kdo hnul u nás znovu otázkou symbolů školských. A myslíme také, že osvědčí i ducha lásky k historické pravdě, kdo hne u nás reformou školních učebnic.

Ale s něčím v uvedeném článku přece jen souhlasíme, totiž s větou: „Náboženství musíme spojovat jenom s uměním vrcholným.“ Ano. Proto doporučujeme všem, kdo mají na starosti uskutečnit nařízení ministerstva vyučování, aby dali

do školních místností jen umělecky provedené kříže a žádné tak zvané poutové zboží, vyráběné židovskými firmami, těžícími z nedostatku estetického vkusu křesťanů. Bohočlověk Ježíš Kristus, jehož obrazem je kříž, si toho zasluhuje.

R. Dacík.

žeň

Z duchovního života

BÉZUILLER: *Alfred Soussia*. Téqui Paris, Str. 178, fr. 12. Tento životopis je psán pro křesťanské vychovatele a učitele. A. Soussia vynikal jako schopný učitel. Byl obdařen zvláštním psychologickým taktem, jímž si získal oblibu představených i kolegů v úřadě. Stal se opravdovým vzorem učitele. I jako otec rodiny si počínal obdobně, takže jeho rodina byla ideálem. Byl stejně dokonalý křesťan. Kniha je poučná pro ty, kdo se zajímají o výchovnou praxi.

DESPLANQUES S. J.: *La Messe*. Editions Spes, Paris. Str. 256, fr. 7.5. Není tu podán teoretický výklad mše sv., ale jsou to meditace provázející oběť nejsvětější. Obrací se na ty, kdo nepřijali svěcení kněžské, aby v nich oživily kněžství všech křesťanů, členů Církve, mystického těla Kristova. Obětujte spolu s Církví sebe a pak spojení s Kristem ve mši sv. bude pramenem posvěcení. Mše sv. není jen ritus, není jen obřad, ale je svou povahou oběť Kristova, oběť za spásu světa. V tomto směru můžeme stále růst, stále více a znovu čerpat ze sv. oběti - a to nás učí tato vzácná knížka.

ERB ALF: *Gelebtes Christentum*. Herder, Freiburg. Str. 286. Na sklonku XVIII. a začátkem XIX. století německý katolicismus měl řadu ušlechtilých postav kněží, laiků, mužů i žen. Zde je podána charakteristika 8 takových postav, na nichž vyniká šířka i hloubka a životní síla prožitého křesťanství. Podobně jako z našich Vítězů vysvítá i z této knihy, jak následování Ježíše není omezeno na jeden stav, ale jen na duše vznešené bez ohledu na jejich původ. Ony žily z víry a na sobě uskutečňovaly slova Kristova - a v tom nám jsou vzory.

FASSBINDER H., *Der heilige Ring*. Paulinus-Druckerei G.m.b.H. Trier. 1938. Str. 271. Rok od roku otáčí se zlatý prsten církevního roku na pozadí dějin. Co nás nejvíce vzrušuje při té myšlence, je otázka, zda s dostatek používáme pro svoji duši všechny ty nadpřirozené možnosti a dary, které nám podává Matka Církve v liturgii, ve mši sv. Fassbinderova kniha je sbírkou kázání na všechny neděle a svátky. Chce posloužiti nejen kněžím, kteří najdou v ní překrásné

myšlenky ke svým promluvám, nýbrž i všem laikům, kteří hledí prohloubiti svoje porozumění pro liturgické slavnosti. K tomu se dílo hodí znamenitě. Je obsahově bohaté, plné dogmatických, živě procítěných pravd a poukazuje velmi přilehavě na úzký vztah života křesťana s životem Církve.

GATTERER DR. MICHAEL S. J.: *Die makellose Jungfrau*. 160 str., brož. 2.30 Mk, v plátně váz. 3.30 Mk. Nakladatelství Felician Rauch, Innsbruck, Lipsko. Výjimečný úkol Matky Boží v plánu vykoupení, neposkvřené početí Panny Marie, její panenství, Marie a eucharistie, to jsou pravdy víry, o nichž spisovatel pojednává v tomto svém díle. Čerpá nejen z církevních pramenů, hlavně z liturgie, nýbrž i z potřeb dnešního lidstva, takže tu odpovídá na mnohé problémy, tížící dnešní lidstvo. Originální je pojednání o panenství. Kniha může dobře posloužiti duchovním správcům v jejich těžkém úkolu. Doporučujeme.

HAUGG: *Im Mariendom des Ave*, Pustet Regensburg 1932, stran 96. Velice svižný a pěkně rozčleněný výklad Andělského pozdravení. Autor do něho dovedl вплésti celou Mariologii. Kniha je vhodná na čtení, ale dá se jí s výhodou použítí na kázání a na přednášky pro mládež. Autor není sentimentální pěvec krás mateřství, je to především theolog, a na knize je to zřejmé.

HENGSTENBERG: *Tod und Vollendung*. Pustet, Ržno 1938. Str. 216, RM 5. Hluboké dílo Hengstenbergovo dá se krátce charakterisovati, řekneme-li: Je to uplatnění existenciální filosofie na aristotelskou filosofii totalitní. Dílo není pokusem, nýbrž je zdařilým výkonem ve svém oboru, kde autor ovládá a ostře proniká metafysické jádro skutečnosti lidského života v jeho podstatě i reakcích, a s průzračnou jistotou pevně rýsuje funkci smrti v čase. Vzájemnost věčnosti a času, filosofie hmoty a ducha, jasná v řešení problémů, přesná ve stavbě zásad, to je stručným obsahem tohoto hlubokého díla, které novou metodou a v nové formě ukazuje pravdy během věků tvrdě zkrystalisované, jež vrcholně uspokojí člověka odchovaného přírodními vědami a toužícího po absolutnu. -Kt-

CHEVROT: *Petrus der Apostel*. Nakl. Rüber, Luzern. Str. 275, Fr. 6.50. Sám kardinál Verdier dal podnět, aby tato postní kázání v Notre-Dame vyšla tiskem. Z této knihy k nám mluví obrazy z evangelia a mluví k nám Spasitel. Před Mistrem tu stojí učedník a pozorujete, jak pod božským vlivem se mění Petrovy nedostatky a jihně vznětlivá povaha galilejského rybáře. Následujeme Petra ve škole Spasitele, učme se od Krista umění využití všech příležitostí k apoštolátu. Zde nalezneme světlo.

LAUCK WILLIB.: *Buch Jeremias*, Herder, Freiburg-Br., 1938, str. 356, cena 6.40 Mk, váz. 8.80, v kůži 10.60. Vychází jako devátý svazek St. zákona Herderových výkladů Bible.

Lauck je známý svým důkladným prostudováním textu. U proroka Jeremiáše měl k tomu dosti příležitost. Kde je nutné, zmiňuje se o důvodech, na nichž staví svůj text. Varuje se však měnit text jen pro nějakou kombinaci, která se zdá být třeba velmi duchaplná. Výklad jeho neobsahuje náboženské úvahy, které lze z textu vyvodit, které však se mění, ale přivádí čtenáře jen k porozumění věci v textu líčené. Proto také podává překlad prózou.

KALT ED.: *Buch der Weisheit, Buch Isaias*, Herder Freiburg-Br., 1938, str. 429, cena gehef. 9.40 Mk, Leinen 12.40 Mk, Halbleder 14.60 Mk. V tomto svazku Herderovy sbírky výkladu Písma sv. pro život jsou spojeny dvě knihy: Moudrosti a Isaiáš, které sice spolu nesouvisí ani časově ani v řeči, ale proto, že jsou dvě z nejkrásnějších knih St. zákona. Kniha Moudrosti vzniká v době, kdy mezi sebou zápasily dva světové názory: hellenismus a náboženství zjevené. Spisovatel této knihy poučuje vznešeným způsobem o ceně utrpení ve světle věčnosti, o podstatě božské moudrosti a o lásce Boží k věřícím. V knize Isaiášově zase jsou odhalovány plány Boží týkající se vykoupení člověka, jeho ospravedlnění úchvatným způsobem, jak to dovedl jen prorok Isaiáš. Výklady k těmto knihám nechtějí nahraditi vědecké komentáře, ale je doplniti. K čtenáři má mluvit sám prorok, ne vykladatel.

KRAJČA ANT.: *Základy úcty mariánské*. Naklad. Mar. družina od sv. Voršily, Praha. Str. 215, Kč 15. Je to prvý díl k 5. sv. Mariologie, jež pojedná o věroučném obsahu, historickém vývoji a významu úcty mariánské. Přesto, že v nedávné době vyšlo několik prací původních i překladů, bude toto dílo svou soustavností úplnou Mariologií. V tomto svazku pojednává autor o povaze, důvodech a oprávněnosti úcty k bl. Panně. Předností práce je, že spojuje hloubku dogmatiky s projevem lásky k Matce Boží, takže kniha bude stejně přístupna prostému lidu jako vědci. I když není možno v tomto oboru dovolávat se textů Písma sv., vyplňuje tuto mezeru v plné míře tradice a autor hojnými texty Otců podpírá svoje vývody. To je další předností díla.

KARMELITIN AUS KÖLN: *Ein Leben der Liebe*. Laumann, Dülmen. Str. 223, M. 3. V životě světce se obráží nauka křesťanské dogmatiky. Postava Antoinetty z Geuser ukazuje nadpřirozenou plodnost tajemství víry; zdálo by se, že tajemství Trojice je ethicky neužitečné, ale tato žačka sv. Jana je důkazem opaku. Mystika karmelitských klášterů není povrchní zbožností, ale hlubokou a úplnou láskou k Bohu. Proto vnitřní život Consumaty může býti světlým vzorem.

LANGER: *Der dreieinige Gott*, Verlag Bonifacius-Druckerei Paderborn, stran 110, cena karton 1.80 Mk. Šest přednášek. Řeší se náš poměr k Bohu Otci, Synu a svatému Duchu. Jeví se naším synovstvím Božím, ale vyskytují se v něm i poruchy. Proto autor mluví o hříších proti nejsv. Trojici a uza-

vírá, že víra v tajemství je nám zdroj požehnání, třebaže toto tajemství neobsáhneme a nevyčerpáme.

LAROS DR. M.: *Evangelium hier und heute*, 3. svazek, Der religiöse Sinn, první díl, brož. 3.70 Mk, váz. 4.70 Mk, nakladatelství Friedrich Pustet, Regensburg. Čím více se peklo namáhá oslabiti Církev Kristovu tak či onak, tím hlouběji prožívají opravdové dítky Boží svaté pravdy a tím opravdověji se snaží uplatňovati svaté pravdy ve svém životě. Tato poslední práce Larosova snaží se právě přivést k většímu porozumění nedělních evangelií. Spisovatel chce tu ukázati, co zamýšlel Ježíš Kristus a co chce Církev sv. s nedělními evangeliemi a modlitbami. Při tom lze vidět, jakým nevyčerpatelným zdrojem pravdy je právě nedělní evangelium, které odpovídá na tolik problémů dnešní doby.

LIPOWSKY FERD. DR.: *Der historische Gottesbeweis und die neuere Religionsethnologie*. Ed. Schlusche, Lobnig-Freudenthal. Str. 90. Autor snesl z katolických autorit zajištěný materiál o původním monotheismu lidstva a jeho původní velmi vyspělé formě. Na poslední stránce ukazuje, že to vlastně není důkaz dějepisný, nýbrž důkaz o zjevení toho náboženství. -es-

MAASZEN JOHANNES: *Von der Herrlichkeit des christlichen Lebens*. Herder & Co., Freiburg. Str. 298, cena váz. 4.50 RM. Pravý křesťan je ten, kdo je naplněn radostí, že smí po křesťansku žíti. K této radosti chce vychovávat tato kniha, sbírka příspěvků 19 autorů. Essaye, básně i písně jsou tu seřazeny v uchvacující obraz života z víry, liturgie, křesťanské kultury. Ukazuje se duševní bohatství těch, kteří uměli viděti a uchopiti krásu Boží; ukazuje se též chudoba života bez křesťanství. Na příkladech těch, kteří uměli „potkati Boha“ ve svém životě a pak s ním jíti, může se tu chápavý duch naučiti v krisi uchopiti Boží měřítko a vyhnouti se lidským měřítkům, která krisi zavinila. -es-

MARMION: *Worte des Lebens*. Nakl. Schöningh, Paderborn. Str. 487, M 4.8. Kdo zná spisy v pověsti svatosti zemřelého opata Col. Marmiona, uvítá Slova života s radostí. Je těžko pořizovat výběr ze spisů tak naplněných myšlenkami a láskou ke Kristu, v nichž každé slovo má svůj vnitřní duchovní ráz. Proto tím vzácnější je tato kniha, která čerpá ze všech spisů Marmionových a řadí jednostránková rozjímání podle svátků církevního roku. Texty se jistě stanou milým vůdcem života s Církví těm, kterým sledování mše sv. misálkem je příliš těžké.

PARSCH: *Adventabend*. Nakl. Volksliturgisches Apostolat, Vídeň. M. 5. Důležitým úkolem moderního duchovního správce je, věřící lid zase přivést k živému prameni svaté liturgie, ukázat mu její krásu a bohatost. Zvláště liturgie adventní, jako vůbec celá doba vánoční je plna krásy a poesie. Tato kniha dává nejen pokyny, jak uspořádat mimo kostel li-

liturgické slavnosti v adventě. nýbrž poskytne také k nim vhodnou látku z Písma svatého, dále adventní básně, povídky a písně. Jména významných osobností katolických, kteří na této knize spolupracovali, nám tuto knihu sama doporučují.

PARSCH: *Das vollständige Stundengebet der heilige Kirche: Wochenpsalter und Commune. Advent-Weihnacht.* Naklad. Volksliturgisches Apostolat, Vídeň M. 5, Str. 530, 270. Dlouho očekávané laciné vydání německého překladu římského breviáře. Liturgické hnutí mezi laiky hledá zdroje, z nichž by mohlo uspokojit svou touhu - žít s Církví a modlit se modlitbami Církve. Vždyť ony jsou projevy vnitřního života Církve a je-li Církev sama tajemstvím, jsou modlitby její výrazem tohoto tajemství před tváří Boží. Německý překlad církevních hodinek není první. Je to vlastně již 3. vydání a vzrůstající rozsah ukazuje na oblibu i na zvyšování požadavků německých katolíků. Dosud vyšel překlad žaltáře, doby adventní a vánoční a společná část svátků. Zatím co u nás máme jen zlomky z božského officia přeloženy, recensované dílo bude mnohem úplnější. Modlitba breviáře by se měla stát středem náboženského života celé Církve, protože dává hutnou stravu duši proti mnohým pochybným a rozmělněným projevům citu některých trhovských příruček. Že i u nás snad nastane zdravý obrat, ukazuje obliba misálku - a to je začátek liturgického hnutí.

SCHMIDT H.: *Organische Ascese.* Nakl. Schöningh, Paderborn. Str. 469, M. 6.5. Askese je slovo, které mnohému zní nepříjemně. Myslí na zasmušilost, život bez radosti, odříkání. Tato kniha je odpovědí - ukazuje vznešenost křesťana pozvednutého nad hlínu zemskou k synovství Božímu. Učí askesi organické, vycházející z mechanismu mohutností lidské duše. Přihlíží k různým povahovým typům, podtrhuje pedagogický význam osobního ideálu, hledá prameny hříchu a léky proti ranám naší přirozenosti. Dílo vyplní mezeru v náboženské výchovné literatuře asketické a stane se jistě oblíbenou příručkou duchovních vůdců i kněží v pastoraci.

SCHRIJVERS: *Dobrá vůle.* Vincentinum, Praha. Str. 92. Tato knížečka ukazuje význam dobré vůle v duchovním životě. Stručně a prostě zdůrazňuje, že je jedinou podmínkou křesťanské dokonalosti. Dílko obsahuje mnohé praktické rady, jak využít pro život věčný každé příležitosti.

STOCKUMS WILHELM: *Priestertum und Ascese.* Herder & Co., Freiburg. Str. 270, cena 4.80 RM. Kdo hledá theologická badání a nové výzkumy, bude touto knihou zklamán. Kdo však hledá vřele psané duchovní čtení pro kněze a bohoslovce, nalezne v díle světitelů biskupa kolínského mnoho praktických pokynů pro duchovní život, braných z bohatých zkušeností a spisů uznaných autorů. -es-

TILLMANN FRITZ: *Der Meister ruft. Eine Lainmoral*

für gebildete Christen. L. Schwann, Düsseldorf. Str. 404, cena váz. 6.80 RM. Dvousvazkové dílo Tillmannovo o katolické mravouce, jakožto uskutečnění následování Krista, přichází tu ve stručném obsahu do rukou katolíků, kterým v původním rozsahu nebylo dostupné. Vynechána jest všechna vědecká výbava, obsah zhuštěn a nauka vypracována bez vědeckého odborného názvosloví způsobem pochopitelným každému. Autorovi se podařilo všechny poučky vyjádřiti tak promyšleně přesně, takže jeho vyjádření vystihuje každý rozhodující odstín nauky, že se od něho může učit každý profesor mravovědy, každý zpovědník a duchovní vůdce, aby pověděl, čeho třeba a nezanedbával nejasnosti nebo omyly a neporozumění. -es-

WALTER: *Das Siegel des lebendigen Gottes.* Herder, Freiburg i. Br. 1938, str. 94. Tajemný význam málo chápané svátosti biřmování je smyslem této knížky. Nezrušitelným znamením, které je vtisknuto křesťanu ve svátosti biřmování, dostává se mu zvláštního postavení v Církvi, je přidružen ke Kristu knězi a má pokračovat jako apoštol v jeho díle vykupitelském. Nuže, svátost biřmování se nazývá svátostí Katolické akce, tedy svátostí apoštolů Kristových. Čeho je třeba dnes více než chápat tyto krásy katolické nauky o svátostech?

WIKENHAUSER ALFRED: *Die Apostelgeschichte*, Pustet Verlag, Regensburg, 1938, str. 196, cena kart. Mk 4.40, gbd. 5.50, subscr. 3.70 a 4.70. Je to pátý svazek Pustetovy sbírky výkladu knih Nového zákona. I v tomto svazku jeví se přednosti této sbírky. Vnější úprava a uspořádání textu a k němu přílehlého výkladu je ladná. Výklad dostačuje sběhlému čtenáři, aby porozuměl textu. Rád se tu zastává theologických objasnění, aby je sám uvážil. Také poznámky historické a zeměpisné dostačují, aby si čtenář události lépe představil a do doby se vmyslil.

ZEUGEN DES WORTES. Je to překrásná sbírka klasických spisků všech věků, vycházející v Herdrově nakladatelství ve Freiburgu i. Br. Jednotlivé svazečky, mající kolem sedmdesáti stran, jsou kartonované a stojí 1.20 M. Svazek 7. až 11. obsahují: *Von Hügel: Briefe an seine Nichte.* Jemné úvahy o nejruznějších tématech, které dnes mohou způsobit zvláště v dívčí duši právě tolik dobrého, jak mohly v XVIII. století. - *Gratry: Von Gottes Worten u. der Sprache der Menschen.* Způsobem myslitelským se zahloubává Gratry v hluboké tajemství nevyjadřitelnosti Boží. Mnohému řekne snad více než theologická studie o tomto tématu. - *Papst Leo d. Gr.: Ueber die Menschwerdung Christi.* Jak přesahuje hloubka pohledu tohoto světce mnohá dnešní kázání o tomto tématu! - *Bonaventura: Die Welt als Zeugnis des Wortes.* Mluví scholastik a mluví mystik. Je to řeč těžká, které by sotva porozuměl dnešní člověk, kdyby nebyl předeslán dobrý úvod. - *Hildegard Jone: Selige Augen.* Vidět všude Boha, jeho čin-

nost a působnost není vlastní jen mystikům; je povinností i básníka, aby to viděl, neboť i on má vidět to, co nevidí obyčejný člověk. Takovéto vidoucí jsou básně tohoto svazečku. Nejsou tedy šťastné oči takto vidoucí?

Nové brožury „Životem“: „Křesťan a národ“, č. 307 a „Církev a stát“, č. 308. Není časovějších námětů v době oživeného nacionalismu. I krásné histor. příklady opravdového vlastenectví. Třetí brožura „Vánoční rozjímání“, č. 309 od sv. Alfonsa bude vítána těm, kteří si přejí jadrného a přece procitěného pokrmu pro duše. Číslo 310 je spisek msgra J. Bardiho „Kněz“. Připomíná věřícím, jak se očima víry dívat na zástupce Krista. Další č. 311 přináší krásnou eucharistickou četbu dětem i rodičům. Je to životopis Petříka, známého apošt. častého sv. přijímání. Poslední číslo XIII. ročníku (č. 312) doplňuje naši lidovou apologetiku, pojednává o církvi pravoslavné, jejím vzniku a hlavních rozdílech věroučných. Zpracováno z odborných spisů.

Z různých polí

Acta Academiae Velehradensis. Roč. 14. Fasc. 3.—4. Olomouc 1938. Výtečný vědecký časopis, věnovaný hlavně otázkám unionismu, přináší stati o florentském koncilu, o ruských dominikánech, o manželství sjednocených Bulharů a o primátu. Též poutavou stať o babylonské eschatologii. Doporučujeme všem, kdo studují otázku unionismu.

M. BIERBAUM: *Aufruf zum priesterlichen Innenleben*. Franziskus-Druckerei, Verl. Str. 105. Drobná, ale milá knížečka o velikosti kněžství. Pro mladé a vznešené duše bude světlem.

ČEP: *Příbuzenstvo*. Vánoční tisk KLIK, 1938, Vyšehrad, Praha. Str. 60. Autor svým milým způsobem kreslí postavu prof. Hejdy, přesazeného do cizího prostředí krajiny i duši. Ale jako roub, přiložený na cizí kmen, najednou ucítí, že jím proniká jeho míza, jak do sebe zarůstají, tak i intelektuální profesor pocítil, „jak chutná pot a hlína a šťáva z rozdrčeného listí“ osudů lidských a pochopil duševní obzor svého příbuzenstva.

JAROSLAV DURYCH: *Katechismus práce*. Vyd. Řád v Praze 1938, str. 36. Jistě každého mile překvapí toto sociální dílko autora, známého svými hlubokými spisy. Analytickou metodou seznamuje čtenáře se všemi hmotnými i duchovními pohnutkami práce. Mnozí nejsou si dobře vědomi svých chyb, kterými poškozují druhé a tím zároveň i stát; přejeme si, aby ovocem tohoto dílka bylo nejen poznání chyb, ale též náprava sociálního i mravního řádu.

HUGIN L.: *Die letzte Kerze*. Nakl. Volksliturgisches Apostolat, Wien. Str. 111, M. 2. Je to deset krátkých příběhů

zařazených do rámce církevního roku. Ludvík Hugin, mnichovský kněz a básník, získal si již zvučné jméno vysokou hodnotou svých povídek. Jestliže příklad je pevný bod pro pochopení abstraktních pouček, je nutno tímto způsobem zpřístupnit i základní ideje liturgie. Proto tato knížka, jež ukazuje nevtrávným způsobem hloubku a krásu církevních slavností, je velmi prospěšná pro duchovní správu.

CHRISTOPHE: *Sang der Kindheit*, Habbel Regensburg, str. 160, cena Mk 2.80. Krásný děj čistého dětství v křesťanské rodině rozvíjí se tu před zrakem jako naše „Babička“. Kniha způsobila oprávněný zájem až rozruch, protože je to oslavná píseň na čisté ovzduší dobré rodiny. Vypravování je umělecky krásné, ale prosté a pravdivé.

El Mundo Catolico y la Carta Colectiva del Episcopado Español. Rayfe, Burgos 1938. 6 pesetas. Str. 200. Vděční Španělé vydávají celkový přehled úspěchů a pozorností, které vzbudil list španělských biskupů o pronásledování křesťanství a o vlastním smyslu nynější revoluce. Je to působivá a pádná odpověď všem jednotlivcům katolíkům, kteří nechtějí pochopit cenu společného, jednomyslného prohlášení biskupů o křesťanském rázu revoluce a o příčinách, které nutně musily vzbudit obranu Španělska proti materialistickým vlivům. I. část knihy až do str. 113 upozorňuje na rozšíření a rozruch, který byl listem biskupů vzbuzen a na různé reagování rozličných živlů. Na str. 127—200 jsou odpovědi biskupů celého světa, které byly poslány kardinálu primasovi Goma do Toleda. Dokumentární význam tohoto díla je nesporný, upozorňujeme na ně každého, kdo si doposud neodvážil učinit úsudek o španělské revoluci a nevidí její čistě křesťanský výbojný ráz.

KARRER OTTO: *Das Religiöse in der Menschheit und das Christentum*. Herder & Co., Freiburg. Str. 280, cena váz. 5.20 Rm. Třetí vydání skvělého spisu Karrerova dokazuje, jak dychtivě bylo uchopeno od hledajících pravdu nebo objasnění záhad ve věci tak složité, jako je pojem náboženskosti v lidstvu od věků. Na základě všech zajištěných výsledků náboženských věd podává K. důkaz o jednotnosti nejhlubšího náboženského vědomí a chápání života v celém rozsahu dějin lidstva, a důkaz, že katolická Církev je vyvrcholením náboženskosti, jak o ni usilovalo lidstvo vlastně od počátku. Spis Karrerův nahradí celou knihovnu a je průbojný ve své vědecké bezpečnosti. -es-

KOVÁŘ F. S.: *Syn Menhartův*. Str. 220, brož. 15 Kč. Vy-daly Společenské podniky v Přerově. Po svém románu z anglické historie (Mučedníci), vybral si autor námět z těžkých dob českých dějin, kdy cizí vládcové rabovali naše země, vybírali a okrádali obyvatelstvo. Mistrně líčí postavy z obou táborů: tvrdé a bezohledné žoldnéře korutanské a zprvu bezradné, pak ale přece k boji odhodlané české pány. Radostnou

nadějí vlévá tento román do srdce každého Čecha, když ve svém závěru líčí vítězství dobré české věci.

Lexikon für Theologie und Kirche. X. sv. Herder, Freiburg. Str. 559. M. 26. S radostí zaznamenáváme ukončení německé encyklopedie theologické vědy. Celé dílo v deseti svazcích na 5224 stranách obsahuje 27.247 hesel, 1232 obrázků v textu a 86 příloh; stojí 254.8 M. V pečlivé desítileté práci pod odborným vedením řadou vědců a spolupracovníků bylo ukončeno toto dílo, o jehož významu není třeba se zmiňovati - dokazuje to již sama nutnost II. vyd. Tento poslední svazek (T—Z) ukazuje naši slabinu v propagaci: heslo Československo, vypracované K. Hilgenreinerem, nedosahuje ani poloviny svým rozsahem hesla Uhry. Dnešní způsob pastorače a rozsáhlost oborů, souvisejících s theologií, jejichž znalost se žádá na těch, kdo pracují z poslání Církve, rozšířily Summu sv. Tomáše o množství partikulárních podrobností, k jichž seznání se stávají slovníky nezbytnými. Toto dílo nejen vyhovuje této potřebě, ale uspokojí v každém oboru i po stránce vědecké. Škoda, že náš Bohovědný slovník dosud nepokračuje, pak bychom se vyrovnali cizině i v tomto směru.

MÜLLER MARGA: *Freund ich*. Nakl. Müller, München. Str. 272, M. 4.8. Autorka svěžími a prostými slovy, v originelní formě dopisů sobě samé a deníku, vzdaluje nás bezohledně sebe, aby se získal náležitý a kritický odstup. Jak románem projdete duchovou cestou, vedoucí k poznání sebe až do posledního záhybu duše. Pak poznáte, jak veliké věno je naše duše a že je již nejvyšší čas tento poklad plně využít. Budete si jinak vážit života, poznáte pravou lásku k sobě i bližnímu. Duše konečně se rozlétne výš, k Dobru a vaše srdce, odpoutané od sebe, se přiblíží ke štěstí. Kniha vás potěší svou úpravou i obsahem.

Papicův útržkový kalendář 1939 dokončuje dějiny řádů a řeholí v ČSR a tak pokračuje v díle, které koná několik let: dáti pomůcku praktickou pro život občanský i náboženský. Ve sloupečcích najdete myšlenky epištol a evangelií, seznam odpustkových dnů, poznámky o katolických organizacích a j. Stojí 10 Kč u autora, Praha IV., Keplerova 4.

JAKOBS PASTOR: *Von Geschlecht zu Geschlecht*. Frederbeul & Koennen, Essen. Str. 227, cena váz. 2.80 RM. Dlouholetý a uctíváný farář průmyslového velkoměsta napsal řadu článků o rodině, které jsou tu pietně vydány. Zaslужují toho a zasluhují pozornosti všech, kterým musí záležeti na vývoji života člověka v duchu Kristově od malička až k bránám věčnosti. Srdečná, jadrná, slovy neplýtvající, ale vždy na pravé místo zasahující řeč Jakobsova je skutečně pronikavá. Neteoretisuje, ale vše teoretické podává životným způsobem, který nemůže nechat nikoho lhostejným. Pravá nedělní četba. -es-

RACHMANOWA: *Jurka*. Naklad. Müller, Salzburg. Str.

402. Autorku známe z několika českých překladů. Již podtitul této knihy „deník matky“, naznačuje, kam dílo v literatuře zařadit. Matka zde mluví ke čtenáři a přeje si, abyste sestoupili s ní do říše matek. Básnířka vypravuje o svém dítěti, o jeho trpkém zrození v sovětském Rusku, o jeho prvních obtížích a dalších osudech. Čtenář, který se sníží k tajemství dětství, pochopí, jak opravdu přirozeně se obráží v tomto deníku celý svět dítěte. Alja Rachmanowa má mnohé přednosti; její bystrý psychologický postřeh není na újmu umělecké formy a mateřská láska přináší ještě hlubší pochopení duše dítěte. Je to kniha míru a lásky.

SOLDAN-HEPPE: *Geschichte der Hexenprozesse*. Antaus-Verlag, Lübeck. Str. 317. M. 2.85. Není možno přenášet dnešní názory na právo trestní do středověku. Snad za několik století naši potomci budou se stejně divit nevhodnosti a krutosti našich soustav trestních, jako my soudíme o XIII. století. Dílo je historie procesů s kouzelníky; ale tato speciální otázka je typická pro celé středověké soudnictví. Proto je kniha, psaná v duchu protestantském, kulturně i právně historickou studií a podává nadto srovnání praxe v Německu, Francii, Anglii, Itálii i Španělsku a odkrývá tak duševní život minulých století. Zajímavá práce.

TORRES MANUEL: *Sociální dílo nového Španělska*. Knihovna Obnovy, Praha. Str. 86, brož. Kč 3. Děkan právnické fakulty v Salamance podává výbor z dekretů nového státu, řečí gen. Franca a programu Falangy, aby nastínil program a zlepšení sociální úpravy Španělska. Nepopírám velké zásluhy nové vlády v sociálním oboru, ale sociální spravedlnost sotva bude uskutečněna zvýšením pense generálů-invalidů na výši dvojnásobnou, ale jiným trvalým invalidům jen zvýšením o stupeň s 20 proc. příplatkem (str. 20).

VINCENTOVÁ R.: *Rodný kraj*. Vyšehrad, Praha; str. 222, Kč 28. Děj této knihy je na pohled prostý: dětství, dívčí léta a manželství venkovanky z idylického kraje Berry. Osud selské dívky Marie překypuje takovým vnitřním bohatstvím, takovou vroucností, jako když se v životě potkáte s přítelem, k němuž jste neodolatelně přitahováni. Selský život je zde věrně zachycen bez naturalistické nahoty, ale také bez idealisování. Je to dílo podobné naší Babičce, jak podnětem, vytrysklo z bolestné touhy po domově, tak prostředím, plným harmonie a jistoty.

ZERZER JULIUS: *Obraz muže v krunýři*. Kuncíř, Praha. Str. 63, Kč 15. Německého básníka přivábil tajemný osud Albrechta z Valdštejna a jeho okolí. Kolem tohoto bodu, k němuž se upíralo tolik nadějí, ale který tak zklamal přání emigrantů, soustřeďuje děl, aby na postavách šlechty staré i nové vykreslil typy českých statkářů. Novela je poutavá a podána ve vytríbené formě.

ZÁSADY

Marnost světa

O slávu marnivou
proč usiluje svět,
když všecken její lesk
je jenom na pohled?
Moc všechna pomíjí
a v niveč padá zpět,
jak džbán je hliněný,
jenž rozbije se hned.

Co psáno do ledu,
v tom více pravdy jest,
než v světa mámení,
v němž je jen klam a lest.
Co tváří se jak ctnost,
měj spíše za neřest,
a pouhým šálením
je všechna světská čest.

Ba spíše věřit smíš
sklu, jež se rozbije,
než světu bídnému,
jenž zlý a zrádný je.
Snem klamným všechna
jíž tebe opije, [slast,
a marnivostí lesk,
jímž tebe zalije.

Rci, kde je Šalomoun
a jeho slávy jas?
Kde Samson hrdina
je se svou silou as?
Kde sličný Absolon
a jeho krásný vlas?
A kde je Jonatan
a jeho milý hlas?

Kam César poděl se,
vládce a velitel?
Kam Xerxes honosný
jenž hostiny rád měl?
Kde že je Tullius,
jenž v řečnictví se skvěl?
Kde Aristoteles,
ten slavný myslitel?

Tak velcí mocnáři
s vítězným vojem svým,
tak slavní vladaři
s královstvím rozlehlým,
tak mocné državy
s lidem a statkem vším:
Ve chvíli jedině
vše zaniklo jak dým!

Jak krátkou slavností
je všechna světská slast,
jež kmitne se jak stín
a člověka chce zmást.
Ta duši okrádá
o její věčnou vlast
a suďdně láká nás
a vede nad propast.

Člověče, vždyť jsi prach
a červů pokrm - div,
že tak se honosíš
a stavíš na odiv.
Nevíš, kdy zemřít máš,
zda později či dřív -
a proto dobro číň,
dokud jsi ještě živ.

*To tělo nádherné,
v němž cítíš se tak ctěn,
dle Písma svatého
je stébem trávy jen.
Jak lístek se stromu,
jenž vichřice je plen,
tak život člověka
smrt urve v jeho den.*

*K ničemu na zemi
se nesmíš připoutat,
vše, čeho svět ti přál,
to chce ti zase brát.
Jen věčné spásy dbej
a srdce povznes rád -
šťasten, kdo dovede
vším světem pohrdat!*

Giacopone da Todi, přel. O. F. Babler.

Poznámka překladatele: Giacopone da Todi (Jacobus de Benedictus, Tudertinus, asi 1230—1306), autor latinské sequence *Mundi vanitas*, byl do české literatury skvělým způsobem uveden zasloužilým spisovatelem Aloisem Langem v jeho spise „Giacopone da Todi, blázen pro Krista“ (1906, po druhé vydal Lad. Kuncíř 1922). Bude však třeba vždy znova se vraceti ke Giacomponovu dílu, které je jedním z nejdrazších skvostů náboženské poesie středověké.

Poznej se, aby ses očistil

Dva způsoby zpytování svědomí.

Abychom poznali, jak jsme daleko v duchovním životě, abychom poznali, čeho se nám nedostává, jaké jsou naše vnitřní překážky, je třeba dobře se znáti. Treba znáti, jaké jsou naše sklony, k čemu nás nejvíce hřích strhuje, co nás nejvíce odvádí od Boha.

Obyčejně se koná zpytování svědomí podle Desatera. Ale to je jenom jedno hledisko, je to hledisko čistě negativní a ještě ne tak přehledné. Zpytování na příklad podle sedmi hlavních hříchů nám ukáže, který je hlavní zdroj našich hříchů, protože hlavní hříchy nesou s sebou celou rodinu hříchů příbuzných.

Ještě dokonalejší jest, dívati se na dokonalosti Boží a zpytovati také podle ctností, abychom věděli, jak ještě máme daleko, co nám ještě chybí.

Všechny hříchy vlastně vycházejí ze sebelásky, která se nechce podrobiti Bohu a uznati jeho svrchovanost, a proto jde za svou trojí žádostivostí.

Sedm hlavních hříchů je rozdělení těchto žádosti-

vostí po všech oborech pozemských hodnot, k nimž nějak může lidské srdce přilnouti. Každý z nich pak jest opravdovou matkou mnohých jiných hříchů. Když se nám podaří vypátrati kořen a zdroj hříchů, je již snazší s nimi bojování.

Pýcha na příklad nese s sebou hrdost, neposlušnost, umíněnost, chvástavost, všetečnost, svárliвість a přetvářku.

Lenost: nechut k Bohu a božským věcem, malomyslnost, duchovní zakyslost a pak ovšem v náhradu zalíbení ve věcech nedovolených.

Závist: nenávisť, pomluvu, donášení.

Hněv: spory, hádky, různice, urážky atd.

Lakomství: přestupky proti lásce, proti spravedlnosti, podvod a klam, lež.

Nestřídmost: necudnost v řečech, nevázanost, smyslnost, hloupost až k zblbnutí.

Smilstvo: zatemnění ducha, nestálost, sebelásku, přilnutí k pozemskému životu, nenávisť Boha a věcí svatých, Církve a kněží, konečně zoufalství.

Protože všechny tyto hříchy pocházejí ze sebelásky, která nedovede na uzdě udržeti trojí lidskou žádostivost, vidíme ihned jenom z prvního letného zpytování svědomí, jak je důležitá pokora. Máme ihned první námět ke zpytování svědomí a očišťování sebe, zda totiž milujeme více sebe nežli Boha anebo více Boha nežli sebe. Kdo dobře zpytuje svědomí, řekněme podle hlavních hříchů, vidí na první pohled jasně, kam by jej mohl takový hřích, i když ihned není těžký, uvrhnouti. Tak na příklad ješitnost není těžkým hříchem, ale vyrůstá z pýchy, která nakonec dovede Boha zraditi, jak jsme viděli u tolika kacířů, kteří jenom z pýchy se nechtěli podrobiti úsudku Církve.

Ale i mezi hlavními hříchy o sobě je veliká souvislost. Tak na příklad pýcha plodí duchovní nechut, a tak můžeme jíti dále . . .

Neuznáváme omyl kvietistů, že je nedovolené, ba škodlivé vůbec uvažovati o sobě, třebaže ve zpytování svědomí. Odvolávají se na to, že prý nemůžeme proniknouti svou duší a že se máme spíše vě-

novati myšlenky na Boha než na sebe. Oba důvody jsou neudržitelné. Právě proto, že se neznáme a nemůžeme se dokonale proniknouti, musíme aspoň učiniti všechno, co jest v našich silách, abychom aspoň jaksi mohli sebe proniknouti. A čím více sebe poznáme, tím více se pak můžeme přivínouti k Bohu, neb poznáme svou ubohost a slabost, která potřebuje opření o Boha. Za druhé se tím vyhneme zhmotnění duchovního života, jak to činí skrupulanti, kteří vidí jenom obsahově hřích, ale ne v tom, co jej tvoří, totiž v urážce Boží a v jeho kořeni. Třeba uchopiti hřích za jeho kořen, abychom mohli proti němu vítězně bojovati.

Když se člověk dobře zpytuje podle hlavních hříchů, přijde snadno na svůj hlavní hřích, na svůj hlavní sklon a na svou prvou a základní chybu.

II.

Ale tato forma zpytování svědomí je jenom trpná. Není dokonalá a je třeba doplniti zpytování svědomí podle ctností.

Bez milosti nemůžeme ničeho. Bůh naplňuje každého člověka dobré vůle svou milostí. Každý ale má zvláštní milost od Boha, každého si Bůh přitahuje zvláštním způsobem. Bůh nevyrábí ničeho na serie. Každý list je jiný a každá duše má své zvláštnosti. Některé duše jsou přitahovány k Bohu svou inteligencí, jiné vůlí, jedny mu dají svůj horlivý apoštolát, jiné zase by nejraději seděly celý život u nohou Páně. Třeba poznati, kam nás volá Bůh, ne abychom tento nadpřirozený sklon potírali, nýbrž abychom jej vypěstovali, zdokonalili, abychom spolupracovali s milostí Boží, abychom věděli, co od nás právě Bůh chce, a abychom vybudovali svými dary ono tajemné tělo Kristovo, které se skládá z tolika darů.

V nadpřirozeném pohledu musíme býti svoji, nesmíme ustrnouti na předloze. Máme všichni základní povolání, abychom se stali podobnými samému Bohu.

Stačí projíti ctnosti božské a základní, abychom

viděli, jak daleko jsme ještě na této cestě, jak ještě máme daleko k dokonalosti.

Uvidíme, jak žijeme z víry, jak je silná naše naděje, jak se dovedeme přenášeti ve své lásce k bližnímu přes nedostatky, zda dovedeme dáti Bohu všechno, i to nejtěžší, čeho od nás žádá.

Podám jen několik příkladů, jakýsi vzorec, který si každý může stříhnouti a přešiti podle svého. Jaká je víra má? Je klidnější, radostnější, důvěryplnější? Snažím se opravdu žíti z víry, všechno posuzovati podle víry, žiji ze světla víry, anebo se dávám vésti předsudky jako druzí, duchem tohoto světa? Jak soudím ve věcech nejvšednějších? Také všedně anebo vnáším ducha Božího do věcí nejprostších? Snažím se své poznání víry prohloubiti? Mám úctu ke slovu Božímu? Vzdělávám se ve svém náboženském poznání? Jak jsem poslušný hlasu svého duchovního vůdce a duchovní vrchnosti vůbec?

Doufám opravdu pevně, bez opovážlivosti? Přijímám všechno z rukou Božích ve slepé důvěře, jako dítě od svého dobrého Otce? Dovedu říkati svým životem, nejenom rty: Ano, Otče, ke všemu? Dovedu doufati v sílu Boží i při svých chybách? Nedávám se strhnouti k bázni a strachu svými nedokonalostmi? A jak rostu v lásce Boží? Dávám Bohu opravdu stále více ze své sebelásky? Dávám mu opravdu všechno stále věrněji, stále radostněji? To se ukáže nejlépe na základních ctnostech: statečnosti, moudrosti, zdrženlivosti a spravedlnosti? Konám nejvyšší spravedlnost, dávaje především Bohu vše, co mu patří skrze statečnost, moudrost a zdrženlivost, abych se nedal ničím, co proti těmto ctnostem se bouří, odraditi od plnění vůle Boží, kterým se hlavně projevuje má láska a víra a důvěra vůči Bohu. Jak plním tuto svou lásku spravedlností k bližním, představeným, poddaným, rovným ve svém povolání? Dávám opravdu každému, co je jeho, tak, jak to Bůh chce? A zdrženlivostí držím opravdu své nižší já na uzdě? Pokud neumrtvím nižší já, duch můj nemůže se vznést k Bohu. A chci-li přiblížiti se takto k Bohu a dáti mu

vše, potřebuji veliké nadpřirozené statečnosti, která ví, co je Bůh, která Boha tak miluje, že pro něho vše podstoupí a všechno obětuje, jen aby si získala jeho lásku, jen aby mohla růsti v této lásce. Tato láska pak je moudrá. Ukáže člověku, jakou cenu má Bůh a že vše ostatní nestojí za to, aby pro to byl Bůh opomíjen anebo abych se s něčím jiným dělil o své srdce, nebo abych se něčeho bál, když žádná ztráta nemůže vyvážit ztrátu lásky Boží a jeho blízkosti.

Je dobré také uvést pozornost zpytování svědomí na poměr vnitřního k vnějšímu, zda náš vnější poměr odpovídá vnitřnímu snahou hlubokého náboženského života, zda i ve vnějším životě je v nás všechno uspořádané, abychom neuváděli v posměch duchovní život.

Když dobře prohlédneme své nitro zpytováním svědomí, uvidíme, jak ještě musíme mnohé napravit, dohánět, jak musíme ještě mnoho se umrtvovat, na sobě pracovat. Zpytování svědomí nám přímo určí okolnosti a podrobnosti, ve kterých nejčastěji klesáme a v nichž se musíme mít na pozoru.

Někteří rádi zapisovati, kontrolovati. Pro začátečníky, budiž! Ale dále pak musí duše sama vyčítati, jak je daleko, co jí ještě chybí a co musí právě učiniti. Bylo by dětinské chtít se opíjeti nějakými tak zvanými úspěchy, právě tak, jak je nekřesťanské dáti se odraditi neúspěchy a říkati, že jsme stále stejní. Rozhodněme se statečně a konkrétně, co chceme, a modleme se a odpírejme, křižujme své sklony, které nás k chybám vedou, když uvidíme, že v srdci našem je větší pokoj, více klidu a lásky, že se chováme k bližním pokorněji a laskavěji a k Bohu důvěrněji, můžeme jíti klidně dále. Jinak setrvejme v potírání toho, nad čím jsme tedy ještě nezvítězili.

Svátost vyznavačství.

Každý člověk biřmovaný si pamatuje aspoň tolik o druhé svátosti, že je k tomu, aby dávala člověku

věrnému dostatek síly k vyznávání křesťanského náboženství. Políček, který uděluje biskup při obřadě této svátosti, je jediný posvátný ze všech, které se vůbec dávají; a svátost, při které se taková věc vyskytuje, je jistě k tomu, aby se z políčků, snášených pro víru a milost Kristovu, stávala věc ještě posvátnější, drahocennější a žádoucnější než pouhý její symbol, pouhá její pobídka a posvátná pomoc.

Nedivme se však, že je mnoho lidí biřmovaných, kteří se za víru stydí a kteří jsou naprosto zbabělí k přinášení obětí pro víru. Vždyť i mnoho jiných svátostí přijímají lidé bez užitku, protože jich nepřijímají věrně, nebo proto, že se stávají nevěrnými později. Svátosti Církve nemají za účel bráti člověku svobodu, která je nutná k záslužnému skutku; naopak, mají za účel tuto krásnou svobodu podporovati ve směru k dobrému, vycházeti vstříc dobré vůli v její slabosti, zaručovati neomylný výsledek prosby tčn, kteří žádají Boha o to, co nemají a čeho nevyhnutelně potřebují. Neboť svátosti jsou zcela určité a bezpečné zdroje milostí, a Bůh není povinen ani po všech svých příslibech dávatí těm, kteří poznali jeho Zjevení, jakoukoli milost jinak, než skrze svátosti, nebo na prosbu, jejíž právo na vyslyšení, na jisté vyslyšení se zakládá na svátostech. Proto pravíme, že svátost biřmování dává věrnému křesťanu sílu k vyznávání víry, případně právo na vyslyšení, kdykoli bude v potřebě svého srdce prositi o tuto sílu ke splnění své křesťanské povinnosti vyznávatí Krista.

Povinnost vyznávatí Krista je totiž povinnost, vyplývající již ze svátosti křtu. Vždyť, co je křesťan jiného, než člověk Kristův, než člověk, který se hlásí ke Kristu především jako jeho učedník, jako vyznavač jeho nauky, jako stoupenec jeho slibů? A ačkoli vyznávatí něčí učení, a to i se vším přesvědčením, není ještě nutně spojeno se životem podle této víry, ačkoli mravy neodpovídají vždycky poznání lidského rozumu, ať jde o rozum přirozený či osvícený věrou, přece je vyznávání víry zákla-

dem dobrého života a dobrého mravu, základem mnohem více než pouhá víra v srdci. Neboť vyznávání víry není již pouhým přisvědčením rozumu pravdě Boží; ono je již další mravní námahou, dalším zapřažením vůle do Boží služby, další a nikoli snadnou podmínkou pro zachování celého Božího zákona. A ježto se tomuto vyznávání stavějí v cestu veliké překážky, ježto nepřítel lidského rodu má ještě větší obavy z vyznávání křesťanské víry než z pouhého jejího přijetí, a ježto nevyznávání této víry je znamením, příčinou a výmluvou, proč se nezachovávají Boží a církevní příkázání, kdežto naopak vyznávání víry nutí člověka, aby také ostatní povinnosti konal svědomitě, protože částečná spravedlnost nemůže člověka uspokojiti, ustanovil Kristus zvláštní svátost proti lidským ohledům a lidské bázni, svátost biřmování čili utvrzení, utvrzení především proti vlastní vnitřní vrtkavosti, bez níž by všechny vnější vlivy nezmohly nic.

Až dotud je všechno jasné. Ale my jsme řekli jednou, že všechny svátosti jsou ustanoveny od Krista jako vzorce, příklady a pomůcky k následování Krista. Jak ospravedlníme tuto návštěvu v příčině svátosti biřmování, dříve než sestoupíme do jejího vnitřního složení a do všech jejích tajemství? Zdá se, že třeba opravdu napřed vědět, zda biřmováním, nebo tím, co jest cílem biřmování, dosaženým cílem tohoto posvátného prostředku, lze následovati Boha-člověka, dříve než si zevrubněji prohlédneme způsob, jakým se to děje a jakým se to případně dítí má.

Krista můžeme následovati biřmováním na dvojí způsob; buďto že sama svátost biřmování je napodobení něčeho v životě Kristově, něčeho, co má význam a důležitost v náboženském životě nebo aspoň právě v křesťanském životě; anebo že nám biřmování naznačuje nový směr, jakým musíme Krista následovati vedle oněch způsobů, jež jsou naznačovány jinými svátostmi, a k jakému nám právě biřmování dává schopnost nebo nabízí pomoc. Tento druhý smysl následování smíme očekávat ze skutečnosti, že svátost biřmování byla ustanovena

a existuje. Ale i pro první smysl následování můžeme najít základ v Písmu svatém, pátráme-li po tom, zda Kristus sám na sobě naznačil tuto svátost, a to zřetelně jiným jevem a činem, než učinil totéž pro svátost křtu, podstoupiv sám křest v Jordáně, a zda to učinil i za účelem podobným tomu, za jakým my podle naučení Církve svátost biřmování přijímáme.

Na stopu takovému zjištění přivádí nás povšechná vědomost o tom, že při svátosti biřmování dostáváme jakýmsi způsobem Ducha svatého, a to způsobem jiným a odlišným, než při ostatních svátostech. Také si vzpomínáme, že Kristus sliboval ve svých kázáních učedníkům seslání Ducha svatého jako nutnou pomoc pro jejich slabost, pro podporu a rozvoj jejich víry (viz na příklad řeči Ježíšovy při poslední večeři v 14.—16. kapitole evangelia svatého Jana, nebo řeč Ježíšovu před nanebevstoupením ve Skutcích apoštolských 1, 4—5!), a že se tato předpověď splnila velkolepým a mimořádným způsobem o prvních letnicích po Nanebevstoupení, kdy Duch svatý sestoupil na apoštoly a jiné učedníky v podobě ohnivých jazyků a učinil z nich úplně nové lidi, jakými nebyli nikdy ani pod přímým vlivem osobního působení Syna člověka za jeho pobytu na zemi. Potřeba takového nového zásahu byla zřejmá: Mistr a Těšitel byl pryč, nepřítel plno, a k tomu nový a těžký úkol, zakládati a šířiti království Kristovo po celém světě. Toto byla chvíle, kdy obdrželi učedníci Kristovo „Zaslíbení Otcovo“ způsobem zázračným a mimořádným, aby byli prvními příjemci milosti, jež se pak měla udělovati v Církvi řádným způsobem ve svátosti biřmování. Nuže, cosi podobného bylo v životě Kristově právě na začátku jeho vykupitelské dráhy.

Čtyři evangelia se zmiňují o sestoupení Ducha svatého na člověka Ježíše po křtu v Jordáně (Mt 3, 16nn; Mk 1, 9nn; Lk 3, 21nn; Jan 1, 32nn). A ze všech vyplývá, že se to stalo až po vykonání křtu Janem Křtitelem, na počátku veřejného vystoupení Kristova, před samým zahájením čtyřicetidenního

postu a trojím pokoušením satanovým. Tedy v okolnostech, pro které bylo potřebí, aby Duch Boží, který byl v Ježíšovi od počátku, přišel na Ježíše veřejně ve viditelné způsobě, ne pro něho, ale pro lid, který měl viděti od počátku, kdo je Ten, který činí v člověku věci nevypravitelné, obdivuhodné a nejtěžší. Duch Boží byl přece s Ježíšem v Betlemě, v Egyptě i v Nazaretě, v Jerusalemě a opět v Nazaretě, dokud žil Ježíš skrytý život a dokud neříkal nikomu nic o Otci a o sobě. Ale od chvíle, kdy měl ukazovati lidem Otce a svou božskou osobu, kdy měl zahájit své dílo spásy a předstoupiti před zraky lidí s novými naukami a s novými požadavky, kdy se měl proti němu vzepřít celý starý svět klamu, závisti a lhostejnosti, tehdy vskutku bylo pro nás lidi potřebí, aby Duch sestoupil na něj v podobě holubice a aby Otec vydal svědectví svému Synu a vyslanci na svět.

Právě tak přijímáme my ve svátosti biřmování svatého Ducha v čase, kdy máme začít konati své křesťanské dílo dokonale a před tváří veškerého světa. A to jest ono druhé a vlastní následování Krista v jeho veřejném působení, pro něž se sestoupení Ducha Božího na Ježíše stalo obrazem a vzorem svátosti, z níž máme čerpati sílu, abychom v následování veřejného vyznávání Boží pravdy neumdléváli. Neboť toto bylo hlavním jádrem Kristova veřejného poslání ke všem národům!

Mýlí se poněkud ti, kteří se domnívají, že Kristus přišel na zemi podstatně za jiným účelem. Ano, zajisté; mnoho věcí přišel Kristus vykonat na zemi; přišel „naplnit a doplnit zákon i proroky“ (Mt 5, 17); přišel způsobiti veliké třídění duchů (Mt 10, 34; srv Lk 2, 34!); přišel spasit, co bylo ve zkáze (Mt 18, 11), kázat po všech městečkách galilejských (Mk 1, 38); přišel volat hříšníky (Mk 2, 17), „sloužit a dáti život na vykoupení za mnohé“ (Mk 10, 45); přišel „spasit duše“ (Lk 9, 56); přišel „pustit oheň na zemi, a nechce nic jiného, než aby se vznítil“ (Lk 12, 49). Není pochyby, že to všecko přišel Kristus na zemi učinit a ještě mnoho jiného, i podle

samých evangelií; ale to jsou jen díly jeho celkového a úhrnného poslání, které bylo: ukázati lidem Otce, vydati svědectví o Otci a vydati svědectví pravdě. „Já jsem přišel ve jménu Otce svého“ (Jan 5, 43), a „Já jsem se k tomu narodil a proto jsem přišel na svět, abych vydal svědectví pravdě“ (Jan 18, 37). Vždyť „nikdo nezná Otce, leč Syn, a komu by to chtěl Syn zjevit“ (Mt 11, 27). Proto Syn zjevoval Otce celým svým zjevem i všemi svými řečmi. Proto pravil jednou a možná tisíckrát v různých obměnách: „Já jsem cesta, pravda i život; nikdo nepřichází k Otci, leč jen skrze mne. Kdybyste byli poznali mne, byli byste poznali i Otce mého; a od této chvíle ho poznáváte, ba viděli jste ho. - Dí mu Filip: Pane, ukaž nám Otce, a budeme spokojeni! - Ježíš odpověděl: Tak dlouhý čas jsem s vámi, Filipe, a nepoznali jste mne? Kdo vidí mne, vidí i Otce; kterak tedy ty pravíš: ukaž nám Otce? Nevěříš, že já jsem v Otci, a Otec že jest ve mně? Slova, která já mluvím k vám, nemluvím sám od sebe; nýbrž Otec, který zůstává ve mně, činí ty skutky. Věřte mi, že já jsem v Otci, a Otec že jest ve mně? Jestliže nevěříte, aspoň pro samy skutky věřte!“ (Jan 14, 6—12.)

Takto svědčil Kristus o Otci a o všech tajemstvích víry ustavičně, nejen před přáteli, nýbrž i před nepřáteli. Takto svědčil až do krve a k smrti, a pro tento úkol, svědčiti o pravdě, si přisvojil titul krále i před Pilátem, když se ho tázal, je-li králem (Jan 18, 37).

Máme-li tedy Krista následovati - a tato povinnost je pro nás od křtu neodpuštělná! - musíme jej vyznávat celým svým životem, a musíme o něm svědčiti svými slovy. K tomu jest nám potřebí nové svátosti, aby milost, která nám byla dána při křtu, byla utvrzena, a aby víra, která křtu předcházela nebo se křtem přišla, přinášela ovoce dokonalosti v nás i mimo nás před tvářmi všech lidí.

Nazvali jsme tuto svátost svátostí vyznavačství, protože je to její nejcharakterističtější znak. Ne, že bychom ji nemohli nazvat jinak; průběhem studie

poznáme také jiné její názvy a všechny uznáme za oprávněné a hodné povšimnutí i úcty. Ale zde jest si třeba povšimnouti, že vyznavačství je to největší, čemu má tato svátost sloužiti, a zároveň to nejdůležitější, co patří k jejím nebeským účinkům, a čeho se tolik nedostává nynějšímu věku.

Co vlastně má křesťan vyznávat, aby splnil Boží vůli a aby se učinil podobným Kristu? Kristus vyznával Otce a vyznával pravdu. My máme vyznávat Otce a pravdu, a mezi pravdami máme vyznávat také tu pravdu, která se týká Ježíše Krista: že jest Bůh, že jest Člověk, že jest jeden z Trojice, že jest Soudce, že jest Zákonodárce, že jest Prostředník, že je Trpitel, že je Vykupitel, že je i jako člověk vševědoucí, všemocný a poklonyhodný pro svou božskou osobu, pro své osobní spojení s božstvím. Kristus vyznával Otce, my musíme vyznávat i Syna. Někdo jiný musí vyznávat Toho, kdo zasluhuje, aby jeho jméno bylo ctěno a vyslovováno jako jméno božské. To největší, co mohli kdy učinit lidé, bylo, že vyznali Ježíše Krista. Jan Křtitel vyznal Ježíše, a tím dokonaleš úlohu největšího z proroků (Mt 3, 11—4, 12; Mk 1, 1—14. Lk 3, 15—18; 7, 18—28; Jan 1, 19—34; 3, 26—36). Šimon Janův vyznal Ježíše, a stal se knížetem všech apoštolů a skalou Církve (Mt 16, 13—19; a j., zvl. 5 základních řečí Petrových ve Skutcích ap.). Setník vyznal Ježíše, a byl pochválen nad veškeren lid izraelský (Mt 8, 5—12). Štěpán vyznal Ježíše a učiněn jest prvním světcem, svědkem a mučedníkem křesťanství (Skut. 7, 51—60). A čím se stal Šavel křesťanem, evangelistou, apoštolem, prvním z apoštolů po Petrovi? Tím, že svědčil o Kristu na tolika místech a s takovou horlivostí (viz Skutky ap. a Listy Pavlovy i Petrovy!), že se nestyděl za evangelium a Krista Ukřižovaného (Řím 1, 16; 1 Kor 1, 17—31), a především tím, že byl vyvolen od počátku za vyznavače, svědka a největšího hlasatele Kristova božství a Kristova člověčenství. Hle, kterak jest od samého Pána vyslovena hodnota obráceného Šavla: „Tento jest nástrojem ode mne vyvoleným, *aby nesl*

jméno mé před pohany a krále i syny Izraelovy.“
(Sk 9, 15.)

Sám Otec na nebesích, pokud se zjevoval světu jinak než skrze svého Jednorozeného, neučinil před lidmi žádné jiné větší věci než že vyznal, ukázal a dosvědčil velikost Synovu, jeho velikost stvořenou i jeho velikost nestvořenou. Po sestoupení Duha na Ježíše u Jordánu promluvil Otec ponejprv: „Tento jest Syn můj milý, v němž se mi zalíbilo“ (Mt 3, 17; Mk 1, 11; Lk 3, 22). Není to vyznání, zjevení a dosvědčení? Před nastávajícím utrpením promluvil Otec po druhé. Ukázav Ježíše v slávě a oblaku, řekl k nejprvnějším z apoštolů: „Tento jest Syn můj milý, v němž se mi zalíbilo; toho poslouchejte!“ (Mt 17, 1—9; Mk 9, 1—9; Lk 9, 28—36). Ukázal jej většího než Mojžíše a Eliáše i jako člověka; ukázal tentokrát třem lidem totéž, co zjevil nedávno před tím jedinému Petrovi v krajině Césareje Filipovy (Mt 16, 17). Napřed zajisté vyznává Syna Božího Otec, potom teprve Petr. „Blahoslavený jsi Šimone, synu Janův; neboť nezjevilo ti toho tělo a krev, nýbrž Otec můj, jenž jest v nebesích!“ (Mt 16, 17.)

Uvažujme! Jestliže jest nutné, aby Otec svědčil o Synu, oč nutnější jest, aby to činili ti jimž Otec Syna zjevil? Jest však opravdu nutno, aby Otec zjevoval tajemství velikosti Synovy? Ježíš sám to prohlašuje nejen k Šimonovi, nýbrž i předtím a potom. „Velebím Tě, Otče, Pane nebe i země, že jsi tyto věci skryl před moudrými a opatrnými, a zjevil jsi je nedospělým; ano, Otče, neboť tak se ti zalíbilo. Všecko jest mi dáno od mého Otce, a nikdo nezná Syna, leč Otec, aniž kdo zná Otce, leč Syn, a komu by to chtěl Syn zjevit!“ (Mt 11, 25—27). Tak jako Syn přišel na svět zvěstovat o Otci, tak Otec musí zjevovati Syna v Ježíšovi. Ježíš se toho dovolává dvakráte ve svých řečech u evangelisty Jana. „V zákoně vašem jest psáno, že svědectví dvou lidí jest pravé. Já jsem to, jenž svědčím sám o sobě, a svědčí o mně Otec, který mne poslal“ (Jan 8, 17—18). „Přišla hodina, aby oslaven byl Syn

člověka . . . Otče, oslav jméno své! I zazněl hlas z nebe: Oslavil jsem je a ještě oslavím“ (Jan 12, 23, 28; srv 11, 4, 40, 42 a 12, 29—30).

Co tedy zbývá jiného, než abychom také my svědčili o Ježíšovi, neboť oslavujeme jej, oslavujeme Boha a oslavujeme Otce. Svědčiti o Kristu, ústy i ctnostmi, i za cenu života, jest jeden druh světců. Vyznávati Krista, ústy i skutky, s obětmi a vytrvalostí, jest jiný druh světců. Kromě těchto dvou druhů světců není žádného třetího. Ale i pro ty, kteří myslí, že vrcholu dokonalosti nedosáhnou, máme přikázání o tom, že musí svědčiti o Kristu a vyznávati Krista, chtějí-li dojíti spásy. Nelze se dovolávati těch, kteří Krista nevyznávají; o těch praví Miláček Kristův: „Mnoho svůdců vyšlo na svět, kteří nevyznávají Ježíše Krista příšlého v těle; to jsou svůdci a antikristové“ (2 Jan 7). Ani nelze ukazovati na židy, kteří se „usnesli, aby, vyzná-li ho kdo jako Mesiáše, byl vyobcován“ (Jan 9, 22), protože o těchto židech řekl Ježíš: „Umřete ve svých hříších“ (Jan 8, 21, 24).

Požehnaným Otcovým jest pouze ten, kdo má Otce. Otce však má ten, kdo vyznává Syna (1 Jan 2, 23). „Po tomto poznávejte Ducha Božího: Všeliký duch, jenž vyznává Ježíše Krista příšlého v těle, jest z Boha, a žádný duch, jenž nevyznává Ježíše, z Boha není“ (1 Jan 4, 2, 3). „My jsme viděli a svědčíme, že Otec poslal Syna svého jako Spasitele světa. Kdokoli vyznává, že Ježíš jest Syn Boží — Bůh zůstává v něm a on v Bohu“ (1 Jan 4, 14—15).

Odměnou za vyznávání Ježíše jest vyznání Ježíšovo na věčnosti. „Každého, kdo mne vyzná před lidmi, i Syn člověka vyzná před anděly Božími. Kdo mne však zapře před lidmi, ten bude zapřen před anděly Božími“ (Lk 12, 8—9). Ještě důrazněji praví Ježíš u svatého Matouše: „Každého tedy, kdo mne vyzná před lidmi, vyznám i já před Otcem svým, jenž jest v nebesích. Kdo by mne však zapřel před lidmi, toho zapru i já před Otcem svým, jenž jest v nebesích“ (Mt 10, 32—33).

A z toho se spatřuje, proč je svátost biřmování tak nesmírně důležitá pro každého živého a celého katolického křesťana! *Konstantin Miklík CSSR.*

Německá mystika XIV. století

Pokračování.

Jan Tauler.

Jan Tauler, žák Eckehartův, stává se nejen dědicem jeho myšlení, nýbrž sdílí se v mnohém i o jeho trpký osud. Tak jako je jedněmi milován, zbožňován a prohlašován za zakladatele německé mystiky, je druhými odmítán a označován jako hereetik. Katolíci v něm vidí jednoho z největších mystiků středověku, protestanté jej mají za předchůdce Lutherova. Byl-li jeho život klidnější než život Eckehartův, protože, ač přijímá v podstatě jeho nauku, snaží se z ní odstranit každé slovo, které by mohlo být nesprávně chápáno, nachází zvláště po smrti u mnohých právě tak málo pochopení jako jeho Mistr. Dlouho to trvalo, než dosáhl Tauler všeobecného přijetí a než přestaly u mnohých bázlivých obavy před možnostmi kvietismu a jiných bludů, které by snad mohly uvést na scestí čtenáře.

Ze života Jana Taulera víme velmi málo. Narodil se kolem roku 1300 ve Strasburgu a záhy, bylo mu asi 18 let, vstoupil ve svém rodném městě do řádu dominikánského, který byl tehdy v Německu v nejvyšším rozkvětu. Svého řeholního povolání si tak vážil, že, jak vyznává v jedné řeči,¹ po dlouhá léta se neodvážil vůbec myslet, že je synem svatého Dominika. Jeho zdraví bylo chatrné, takže byl nucen používat mnohých dispensí už ve svém řeholním mládí. Naříkal si na to s počátku, ale nakonec se utěšil myšlenkou, že důležitější než kruté umrtvování je odevzdanost do vůle Boží. „Dříve, praví, když jsem viděl bratry, kteří zachovávali řeholi v celé její přísnosti, byl bych tak rád činil podobně, ale náš milovaný Pán nechtěl... Pravá radost

¹ Řeč 56. Vydání Vetter, str. 261.

je moci se postiti, bdít, modlit se, zachovávatí řeholi řádu. Ale této radosti moci zadostučiniti všem bodům řehole mně nedal náš Pán.“²

Theologická studia vykonal ve Strasburgu a zdá se, že nějakou dobu pobyl také na generálním studiu v Kolíně, kde se pravděpodobně setkal s Eckehartem. Nedostatek pramenů nás, bohužel, nutí spokojit se jen s určitými dohady v této věci. V Kolíně se setkal asi také s Jindřichem Suso, jehož knížku *Horologium Sapientiae* velmi dobře znal.

Podle vůle představených zasvětil Tauler svůj život službě slova Božího. Jeho hlas bylo slyšet od Basileje až do Kolína, od Strasburgu až do Medingen v Bavorsku. Byly to hlavně ženské kláštery dominikánské, kde rozvíjel svou kazatelskou činnost. Porýní bylo tehdy jakoby poseto ženskými rozjímavými kláštery a jejich četné obsazení a hluboký život, jaký se tu vedl, vyžadoval stálé péče zkušeného duchovního vůdce.³ Kláštery sester dominikánek byly svěřeny bratrům Kazatelům. Provinciál německé provincie Herman de Minden, vědom si velké odpovědnosti, jaká je tím vložena na řád, nařídil během svého úřadu (1286—1290), aby se sestrám dostávalo častého poučování a aby za duchovní vůdce sester byli voleni jen řeholníci, kteří vynikají jak svatostí, tak učeností.⁴

Toto rozhodnutí mělo dalekosáhlé výsledky. Nejlepší profesori a učenci dominikánští se stávají duchovními vůdci ženských klášterů a důsledek toho je, že naše mystika z velké části je obsažena v přednáškách pro řeholnice, v přednáškách odpovídajících učenosti těch, kdo je psali. Není pak divu, že tento vysoký duchovní život nemá rázu praktické

² Řeč 57. Vydání Vetter, str. 286.

³ O intenzivnosti duchovního života v tehdejších klášterích německých dominikánek svědčí poznámka Kristiny Ebnerové o jedné sestře: Jediná byla z našeho konventu, která neměla nikdy extase, a přece to byla velmi svatá řeholnice. Viz Vernet, *La spiritualité médiévale*, Paris, 1929, str. 49.

⁴ *Providete, ne refectione careant Sorores verbi Dei, sed sicut eruditioni ipsarum convenit, per fratres doctos, saepius praedicetur.* Denifle, *Archiv* ... T. II. p. 650.

asketiky ignaciánského typu. Jak kazatelé tak posluchači jsou duchovně vyškoleni - kazatelé na generálních studiích, na nichž dosáhli akademických hodností, posluchačky přednáškami učených kazatelů, které si zapisovaly, opisovaly a studovaly a hlavně prožívaly. Nedivíme se pak, že se setkáváme se sestrami, které svými theologickými znalostmi překvapují, jako Alžběta Scheppach, Marketa Ebner, Alžběta Stigel a jiné.

Takové bylo prostředí, v němž mohl Tauler rozvíjet své smělé spekulace mystické theologie. Kázal sice i mimo ženské kláštery, ale hlavní pole jeho činnosti bylo vedení duší, zasvěcených Bohu. Jeho řeč na rozdíl od řeči Ekehartovy, je barvitá, konkrétní, pokud jen lze vyjádřit viditelně a hmatatelně věci nevyjadřitelné, jež jsou předmětem jeho mystických nauk. Dovede mistrně používat textů Písma svatého, jehož obrazy si pomáhá zvláště tam, kde se jedná o zcela abstraktní pojmy.⁵ Je sice pravda, že i Tauler je především muž rozumu a jeho řeči jsou podstatně rázu spekulativního, ale svými dalekosáhlými touhami po božství dovede rozezvučet i nejjemnější struny srdce a citu. Tím, že dovedl z Ekehartovy mystické soustavy vyloučit vše, co může pohoršovat jako neshodující se s naukou Církve, stal se hlavním teoretikem německé mystiky.

Ze spisů Taulerových se nám zachovalo pouze 83 řečí, které jsou výsledkem jeho kazatelské činnosti zvláště v ženských klášterích. Vše ostatní, co se mnohdy uvádí pod jeho jménem, jsou výplody neznámých autorů, jež mu zbožnost a úcta věrných

⁵ Jako ukázkou cituji z řeči na druhou neděli po Zjevení: „Stává se někdy, že psi křečí dohonili jelena, vrhnou se na něho, aby jej roztrhali.“ Jestliže vidí, že nemůže uniknout jejich zubům, tlačí je před sebou až k nějakému stromu, o nějž jim rozbíjí hlavy, a tak uniká svým pronásledovatelům. My musíme činit podobně. Když nemůžeme přemoci pokušení a zbavit se jich, vrhněme se ke stromu kříže a umučení Pána našeho Ježíše Krista a rozbijme o tento strom hlavu psa, jenž na nás doráží; unikneme takto jeho zubům.“ - Srov. také krásnou řeč O cisternách a studnicích, Olomouc, edice Krystal.

připsala.⁶ Těchto 83 řečí, pronesených na různé svátky církevního roku, obsahuje celou jeho mystickou nauku, prozrazuje muže velkých vlastností a jedinečného duchovního vůdce, jakých znají málo dějiny duchovního života.

Tauler zemřel ve Strasburgu roku 1361. Kostel, v němž je pochován, je dnes v rukou protestantů.

I když je ráz Taulerovy mystiky podstatně spekulativní, nezůstává v jakýchsi mlhavých dálavách, nýbrž tíhne k přesně vytčenému cíli, k cíli velkému, k nejužšímu spojení s Bohem. Tauler se neutápí v otázkách zbytečných, v teoriích, z nichž by nemohl ničeho vytěžit pro svůj duchovní život. Je při vši své spekulativnosti dokonalý praktik. Jeho stále opakovaná zásada, vyjadřující vlastně celou jeho nauku, je: umřít tvorům, abychom žili Bohu a aby Bůh mohl žít v nás; zmlknout, aby mohl mluvit Bůh v duši, odloučit se od hluku světa, abychom mohli naslouchat v tichu duše hlasu Božímu. Odloučenost ode všeho stvořeného, dokonalá odevzdanost do vůle Boží je první a nejdůležitější snahou člověka duchovního. V té míře, jak se dá člověk Bohu, dá se Bůh jemu. Povinností člověka duchovního je následovat Krista ve všech jeho ctnostech, usilovat o to, abychom se stali jedno s Bohem, podobně jako byl on.

A v tom se shoduje Tauler nejen se svatým Tomášem, nýbrž s celou křesťanskou tradicí. Jakmile však se pokouší o řešení určitých filosofických a theologických problémů, jež mají vztah k mystice, tu se obírá v nejedné otázce cestou Diviše a Eckeharta, jehož nesprávně pochopené a zavržené teorie však opouští nebo opravuje. V otázce, zda třeba přisoudit prvenství rozumu nebo vůli, pravdě nebo

⁶ Taulerovi byla připisována díla: Kniha o duchovní chudobě, jinak zvaná Následování chudého života Pána N. Ježíše Krista, Život a utrpení Spasitele N. J. K., zvláště pak *Institutiones*, které však nejsou nic jiného, než komplikace, a to hodně pozdější z Taulera, Eckeharta, Ruysbroeck a Podivuhodného a některých jiných mystiků.

dobru, poznání nebo lásce, nechce říci své mínění, protože se mu nezdá být otázka dosti praktická. Nechejme tuto diskusi stranou, praví, když víme, že láska je s praktického hlediska záslušnější než poznání. Jemu jde především o život a nikoliv o teorii života.

Eckehartova nauka o nestvořené, božské jiskřičce v duši člověka, která byla Církví zavržena, lákala příliš jeho žáky, než aby se jí mohli ihned vzdát. Eckehart sám neřekl přesně, co míní touto jiskřičkou, a jeho žáci se snaží dát jeho učení přijatelný smysl. Taulerova teorie o *dnu duše* je určité pokračování učení Eckehartova, jež má své kořeny v mystice Divišově.⁷

Tauler uznává mohutnosti duše jako rozum a vůli, ale vedle nich nebo lépe nad ně je v duši něco, co je podmětem vyšší činnosti Boží a hlubšího působení Božího. „Duše se nazývá také *mens*, praví Tauler. Děti, to je *dno*, na němž spočívá ukryt pravý obraz nejsvětější Trojice, a toto dno je tak vznešené, že mu nelze dát žádné jméno vlastní, někdy je jmenujeme *dno*, někdy *vrcholek* duše. Nelze mu však dát jméno tak jako není možno dát jméno Bohu. A ten, kdo by mohl viděti, jak Bůh přebývá na tomto dnu, byl by blažený z toho vidění. Blížkost a přibuzenství, jaké má duše s Bohem na tomto dnu, jsou tak nevýslovně velké, že se neodvažujeme a nemůžeme o tom mnoho mluvit.“⁸ Tauler se dovolává jiných velkých učitelů, kteří mluvili o tomto dnu duše. V Řeči 64. praví: „O této vnitřní vznešenosti, ukryté na dně duše, mluvilo mnoho učitelů, starých i moderních, biskup Albert, Mistr Thierry, Mistr Eckehart. Jeden ji nazývá jiskřičkou duše, druhý dnem nebo vrcholkem, třetí původem duše. Co se týče biskupa Alberta, nazývá tuto

⁷ „Jak se přesvědčíme podrobným studiem řečí, Tauler v základě šíří nauku eckehartovskou. ale připojuje mystickou zkušenost, které Eckehart neměl, a zdá se mně, s určitou opatrností, které Eckehart ve své strohé dialektice nebyl zvyklý.“ Théry, Esquis, d'une vie de Tauler, v úvodu k Sermons de Tauler, Paris, 1927, T. I., str. 27, 28.

⁸ Řeč 61.

vznešenost obrazem, v němž je představována nebo v němž odpočívá svatá Trojice.“

Na rozdíl od Ekehartu nepraví nikde Tauler, že by tato jiskřička nebo dno duše bylo něco nestvořeného. Neurčuje vlastně přesně vůbec podstatu této vznešenosti duše. Srovnáváním jednotlivých míst jeho řečí bychom mohli říci, že podle něho je dno duše jistou božskou trpností, která je uzavřena všem tvorům a otevřena bezprostřední činnosti Boží, po níž touží celým svým bytím. Tato trpnost, která je vlastnost číře duchovní a podstatná duši, nesmí se ztotožňovat s bytností duše. Je to určitá mohutnost duše, odlišná od ostatních mohutností, mohutnost ve smyslu širším, mohutnost podstatně pasivní. Na této mohutnosti je pak jakoby naroubována jiná vyšší mohutnost, kterou nazývá Tauler slovem *Gemüt*, a která odpovídá částečně jistému dokonalému chtění.⁹ Tak jako dno duše je určitá schopnost intelektuální, neboli rozum pokud se těší z jisté vyšší trpnosti, tím, že nazírá na Boha přítomného v duši, tak onen *Gemüt*, neboli dokonalé chtění vůle, je jistá schopnost, zapojující ve službu Boží všechny mohutnosti duše. Pro svatého Tomáše není rozdílu mezi chtěním a svobodným rozhodováním, protože to jsou jen dva způsoby činnosti vůle, kdežto pro Taulera jde o nižší a vyšší mohutnost. Jeho *Gemüt* je skutečně mohutnost odlišná od jiných, vyšší než všechny ostatní, jednotící všechny, pramen veškeré činnosti člověka.

Tyto zvláštnosti Taulerovy duchovní psychologie pochopíme, uvědomíme-li si jeho závislost na Ekehartovi a touhu podat alespoň nějaké vysvětlení pro mystické jevy, které byly v jeho době tak hojné. Tauler se nám nikdy nepředstavuje jako theolog, nýbrž jako mystik a vůdce duší. Znal scholastiku, miloval svatého Tomáše, jehož rád cituje, ale při tom si zachovává určitou svobodu v jistých otázkách tehdy disputovaných. Jeho přílišná láska k Ekehartovi mu nedovolila vymanit se z vlivu

⁹ Srov. Hugueny, *La doctrine de Tauler*, III. část úvodu k *Sermons*, I. str. 79, 85.

jeho a všech jeho předchůdců od Diviše až po Hugona od sv. Viktora.

Tauler byl jedním z nejslavnějších kazatelů doby. Řada věrných přátel se kupila kolem něho. Dějiny nám zachovaly alespoň několik jmen: Venturin z Bergama, Jindřich z Nördlingen, Marketa Ebner, Alžběta Scheppach. Velikosti lásky věrných odpovídala však nenávist nepřátel. Který velikán myšlenky a srdce neměl nepřátel?

Musel bojovat nejednou proti Bratřím svobodného ducha, kteří jej napadali a nesprávně vykládali jeho mystickou nauku. Nejednou musel upozorňovat své posluchače, aby mu nerozuměli špatně. Největší boj o Taulera však nastává teprve tehdy, kdy už se nemohl bránit. Luther se snažil najít v jeho spisech ospravedlnění pro své bludy, používá každého slova Taulerova, kterým obhajoval Eckerharta, a viděl v něm ducha odbojného proti církevní vrchnosti. Zapomínal však, že málokdo byl tak hlubokým učitelem poddanosti vůči církevní autoritě jako právě Tauler, jenž chtěl, aby plnění vůle Boží znamenalo prakticky naprostou podrobenost autentickým zástupcům Božím na zemi.

Nejsilnější Lutherův odpůrce dominikán Jan Eck v zájmu církevní autority, kterou chce hájit proti jejímu nepříteli, prohlašuje Taulera za snílka a zahrnuje jej nejhoršími nadávkami a v jeho řečech nenalézá nic, co by si zasloužilo pozornosti křesťana.¹⁰ Luther se domnívá, že nalezne základ ke svému učení v jednom z nejpřednějších reprezentantů katolicismu. Eck, místo aby obhájil svého spolubratra, řekl jednoduše, že Tauler není katolický. Byl to tragický krok, který vyvolal na jedné straně pohrdání Taulerem a obavu, aby se snad někdo četbou jeho spisů nestal bludařem, na druhé straně však způsobil, že se našli velcí obhájci slavného kazatele a uhájili mu čestné místo, které mu náleží mezi středověkými mystiky.

¹⁰ J. Eck: De Purgatorio c. Ludderum, Ed. Romae, 1523, lib. III. c. 13.

První, kdo se ujal Taulera po útoku Eckově, byl Ludvík Blossius, benediktin z Liessies, autor skvělých pojednání o duchovním životě.¹¹ Blossius odmítá velmi energicky Eckovo nařčení Taulera z bludu, a ukazuje ve své apologii krok za krokem, že Tauler není žádný snílek, že jeho nauka stojí zcela na půdě katolické. Tímž směrem se nese také německé vydání spisů Taulerových z roku 1543, připisované sv. Petru Kanisiovi. Praví se tam v úvodě: „Souhrnem jeho učení je úsilí o to, abychom za pomoci milosti Boží si uvědomili, že máme umřít hříchům a neřestem, vzdát se všeho potěšení z tvorů, následovat Krista ve všech ctnostech a tak spět ke spojení s Bohem, abychom se stali s ním jeden duch.“

Dlouho ještě trvalo, než byl Tauler přijat všeobecně.¹² Bylo třeba čekat vlastně až do stol. XVII. Teprve španělská mystika sv. Jana od Kříže a sv. Terezie, které mají tolik podobností s mystikou Taulerovou, odstranila všechny zdi, které byly nepřáteli nastavěny, aby se k Taulerovi nikdo nedostal. Tauler zazářil opět v celé své kráse a jeho spisy se staly cestou tolika duším, hledajícím Boha, tak jako byla cestou jeho slova, dokud sám vedl.

Pokračování.

P. Reginald Dacík O. P.

¹¹ V. P. Ludovici Blossii Ab. Opera, Ingolstadii 1726, Institutionis spir. Appendix quarta, sive Apologia pro D. Joanne Thaulero adversus J. Eckium. str. 274.

¹² Roku 1578 byl dán Tauler na index v řadě jesuitském a brzy nato byla jeho četba přísně zakázána u kapucínů, jak se dovídáme z provinciálních stanov belgických kapucínů, jež byly schváleny na řádové kapitule v Gand. roku 1594. Praví se tam, že četba Harpia, Ruysbroeck, Taulera a Susona je příčinou mnohých bludů, a proto není nikomu dovoleno jejich spisy číst a uchovávat, kdo k tomu nemá zcela zvláštního dovolení. Roku 1598 generál řádu zakazuje znovu četbu těchto mystiků sub poena excommunicationis latae sententiae. Je tu vidět zřejmě, jak pronikl vliv diskursivních a meditativních metod a jak vyšší stupně duchovního života byly pokládány za něco, čeho se nesmí člověk odvažovat, nechce-li hřešit pýchou.

Jedna svatá

Pokračování.

3. Dějinné pozadí buly Bonifáce VIII. *Unam Sanctam*.

Dějinným pozadím buly *Unam Sanctam* je spor papeže Bonifáce VIII. s králem francouzským Filipem Sličným. Bonifác byl zvolen po resignaci Coelestina V. 24. XII. 1294. V duchu dřívějších papežů považoval za svůj hlavní úkol zjednatí mír mezi křesťanskými národy a spojití jejich síly k osvobození Svaté země. Jeho snahy neměly však úspěchu a jeho pontifikát znamená úpadek církevně-politického postavení středověkého papežství.

Janov odmítl jeho zprostředkování ve válce s Benátkami. 1302 musil za krále uznati Bedřicha II. Aragonského. V německém boji o trůn stál na straně Adolfa Nassavského, 1303 však přece uznal Albrechta Rakouského a sanoval právní nedostatky jeho volby. Zvláště mu záleželo na ukončení války mezi Anglií a Francií, jejíž břímě musil nésti hlavně klerus. Avšak hlasu jeho nebylo dbáno a proto zapověděl bulou *Clericis laicos* ze dne 25. II. 1296 pod trestem klatby osobám duchovním odváděti a laikům vymáhati na duchovních jakékoliv platy bez dovolení Stolicе papežské. Jak v Anglii, tak i ve Francii vzbudila tato bula veliký odpor. Filip Sličný na ni odpověděl tím, že zakázal vyvážeti z Francie drahé kovy a vypověděl všechny cizince. Zákazem tím byly ovšem ohroženy důchody papežské stolice z Francie, zvláště petrský halěř a příspěvky na křížovou výpravu. Papež žádal krále, aby svůj zákaz zrušil, a zvláštními dekrety zmírnil svou bulu prohlásiv, že lenní povinnosti nejsou zákazem dotčeny, a dovoliv, aby klerus směl dobrovolnými dary přispívati.

Mír však byl jen zdánlivý a nepotrval dlouho. Historik anglický výslovně připomíná, že neposlední příčinou nových sporů byla povaha Filipova.

Praví o něm: „Despota postavením, despota povahou, přísný, nesmiřitelný, neznající výčitek, hotový k násilí i k úskočnosti, obklopený oddaným sborem válečníků a státníků.“ A papeže takto charakterizuje: „Nejhrdější a nejvysokomyslnější z římských papežů, udělující koruny královské a volající mocná knížata před svoji soudnou stolicí.“ (Th. B. Macaulay, *Critical and historical essays*, Leipzig 1850.)

Zasahování papežovo do světských věcí považoval král za přehmat a osobivost. Sám však nepřestával rušiti duchovní imunity a církevní práva. 1301 poslal papež do Francie pamierského biskupa Bernarda de Saisset jako svého vyslance, aby přednesl stížnosti proti rušení práv církevních a zároveň připomněl králi zamýšlenou výpravu křížovou. Filip však dal nenáviděného preláta uvězniti a jako velezrádce před státní radu postaviti. Proti tomuto jednání svolal Bonifác na podzim 1302 do Říma synodu francouzských prelátů, aby se uradili, jak hájiti církevní svobody a jak napravit krále i zlořády v říši. Bulou *Ausculat fili* předvolal i krále k odpovědnosti. Ale Filip dal místo buly této rozšířiti podvrženou bulu *Deum time*, jakož i svoji fingoanou odpověď na ni *Sciat maxima tua fatuitas*. Snažil se tak získati národ francouzský pro svůj boj s papežem a zvláště podnítiti jeho vlastenecké cítění. Toho také dosáhl. Národní shromáždění, které svolal 1302 do Paříže, se postavilo na jeho stranu a hájilo se proti domnělým přehmatům papežovým a proti ohrožování francouzské neodvislosti. Protest ten byl oznámen papeži i kardinálům. Kardinálové potom prohlásili, že papež nikdy netvrdil, že by mu byl král podroben *ratione dominii*, nýbrž jen *ratione peccati*. Papež pak sám pravil: „Nechceme se dotýkati jurisdikce královny, ale jako žádný křesťan, tak ani král nemůže popřít, že *ratione peccati* jest nám podroben.“ (Hefele-Knöpfler, *Konzilien-geschichte* VI, 299.)

Na synodě v Římě 1302, které se proti královu zákazu zúčastnilo na 50 prelátů, vydal Bonifác bulu

Unam Sanctam a prohlásil nad Filipem klatbu. Pokus o smír se nezdařil. Kancléř králův Nogaret žádal dokonce v národním shromáždění, svolaném na 13. VI. 1303, na němž rytíř Vilém Duplessis přednesl 29 těžkých obžalob proti papeži, vytýkáje mu kacířství, styk s démony, zavraždění předchůdce, nenávisť k Francii a jiné, aby svolán byl proti papeži obecný církevní sněm. Slavnostní přísahou se očistil papež v konsistoři a chystal se, že dne 8. IX. prohlásí nad králem exkomunikaci. Avšak den před tím byl lstí kancléře Nogareta a Sciarry Colonna přepaden v Anagni. Všichni nespokojenci na poloostrově, baroni římské campagne, Colonnovi klienti hnali s královskými legáty útokem na Anagni, kde papež seděl na trůně, tiaru máje na hlavě utrpěl potupy, jakých žádný papež nikdy neutrpěl. I osobní nepřítel Bonifácův Dante považoval toto jednání za zneuctění papežské důstojnosti. Právě ve své *Commedii*:

*Vidím, jak do Alagne vstupuje lilie¹
a jak Kristus jat jest ve svém náměstku,
zřím ho, jak jest znovu vysmíván,
zřím, jak znova pije žluč i ocet
a mezi lotry novými jak zabít jest.²*

Po třech dnech strašlivých scén vysvobodili guelfští kardinálové a lid papeže těžce chorého. Brzy po svém návratu do Říma zemřel 11. X. 1303 ve věku osmdesátišesti let. Bonifác byl muž velikého nadání, bystrý právník a obratný státník, avšak jeho hrdost byla příčinou, že byl všeobecně nenáviděn a pomlouván. Dante jej učinil ve svém Pekle knížetem nových fariseů. (XXVII, 85 sq.)

¹ Znak králů francouzských.

² Veggio in Alagna entrar lo fiordaliso
E nel vicario suo Cristo esser catto.
Veggiolo un' altra volta esser deriso,
Veggio rinnovelar l'aceto e il fele,
E tra nuovi ladroni esser anciso. (Purg. XX. 85-90.)

4. Autentické znění buly *Unam Sanctam* s překladem.

V jednu svatou Církev obecnou a apoštolskou jsme příkazem víry povinni věřiti a ji za pravou míti: a my v ni pevně věříme a upřímně ji vyznáváme, mimo niž není spásy ani odpuštění hříchů podle slov Ženicha ve Velepísni: Jediná jest má holubička, má čistounká, jedináček je matčin, miláček té, jež ji porodila. Ona představuje jediné mystické tělo, jehož hlavou jest Kristus, Kristovou pak Bůh, v ní jeden jest Pán, jedna víra a jeden křest.

Neboť jedna byla v době potopy archa Noemova jednu předobrazující Církev, a ta v jednoho lokte šíři vrcholila, jednoho kormidelníka a ředitele měla, totiž Noema, a všecko, co mimo ni na světě bylo, čteme, že zhynulo.

A tu ctíme jako jedinou podle slov Páně u proroka: Vychvať meči, Bože, žití moje, moci psa mou duši jedinou. Neboť za duši, to jest, za sebe sama, za hlavu se modlil a zároveň za tělo, a to tělo jedinou nazval, totiž Církví, pro jednotu ženicha, víry svátostí a lásky Církve.

Ona jest ta sukně Páně nesešitá, která nebyla roztrhána, ale losem dána.

A tak má tato jedna a jediná Církev jen jedno tělo, a jednu hlavu, ne dvě hlavy jako nestvůra, totiž Krista a jeho náměstka, Petra, a Petrova nástupce, neboť právě Petrovi

Unam Sanctam Ecclesiam catholicam et ipsam apostolicam urgente fide credere cogimur et tenere nosque hanc firmiter credimus et simpliciter confitemur extra quam nec salus est nec remissio peccatorum sponso in canticis proclamante Una est columba mea perfecta mea una est matris suae electa genitricis suae quae unum corpus mysticum repraesentat cuius corporis caput Christus Christi vero Deus in qua unus dominus una fides et unum baptisma.

Una nempe fuit diluvii tempore arca Noë unam Ecclesiam praefigurans quae in uno cubito consummata, unum Noë videlicet gubernatorem habuit et rectorem, extra quam omnia subsistentia super terram legimus fuisse deleta.

Hanc veneramur et unicam dicente Domino in propheta Erue a framea Deus animam meam et de manu canis unicam meam. Pro anima enim id est pro seipso capite simul oravit et corpore quod corpus unicam scilicet Ecclesiam nominavit propter sponsi fidei sacramentorum et caritatis Ecclesiae unitatem.

Haec est tunica illa Domini inconsutilis quae scissa non fuit sed sorte provenit.

Igitur Ecclesiae unius et unicae unum corpus unum caput non duo capita quasi monstrum Christus scilicet et Christi vicarius Petrus Petrique successor dicente Domino

řekl Pán: Pasiž ovce mé, mé pravil obecně, ne ty neb ony jednotlivě, z čehož se vyrozumívá, že mu svěřil všechny.

Jestliže tedy Řekové nebo jiní tvrdí, že nejsou svěřeni Petrovi a jeho nástupcům, je třeba, aby vyznali, že nejsou z ovcí Kristových, poněvadž Pán u Jana praví, že jest jeden ovčinec a jediný pastýř.

Že v ní a v její moci jsou dva meče, duchovní totiž a světský, učí nás slova Evangelia.

Neboť když apoštolové pravili: Pane, hle, dva meče jsou zde, totiž v Církvi, když apoštolové tak pravili, neodpověděl Pán, že jest to příliš mnoho, nýbrž že dosti jest.

Zajisté, kdo tvrdí, že meč světský není v moci Petrově, špatně dbá slova Páně: Strč svůj meč do pochvy.

Obojí tedy jest v moci Církve, duchovní totiž meč i světský, ale světský má pro Církve tasen býti, duchovní pak od Církve, duchovní kněze rukou, světský rukou vladařů a válečníků, avšak na pokyn a svolení kněze.

Jest však třeba, aby meč meči byl podroben a světská vláda moci duchovní. Neboť praví apoštol, že není mocnosti, leč od Boha, co však jest od Boha, jest zřízené, ale zřízené by nebylo, kdyby meč meči nebyl podroben, a pokud nižší jest, jiným nebyl k nejvyššímu uváděn.

Neboť podle blaženého Diviše

ipsi Petro Pasce oves meas meas inquit et generaliter non singulariter has vel illas per quod commisisse sibi intelligitur universas.

Sive ergo Graeci sive alii se dicant Petro eiusque successoribus non esse commissos fateantur necesse est se de ovibus Christi non esse dicente Domino in Johanne unum ovile unum et unicum esse pastorem.

In hac eiusque potestate duos esse gladios spirituales videlicet et temporalem evangelicis dictis instruimur.

Nam dicentibus apostolis ecce gladii duo hic in Ecclesia scilicet cum apostoli loquerentur non respondit Dominus nimis esse sed satis.

Certe qui in potestate Petri temporalem gladium esse negat male verbum attendit Domini proferentis Converte gladium tuum in vaginam.

Uterque ergo est in potestate Ecclesiae, spiritualis scilicet gladius et materialis sed is quidem pro Ecclesia ille vero ab Ecclesia exercendus is manu regum et militum sed ad nutum et patientiam sacerdotis.

Oportet autem gladium esse sub gladio et temporalem auctoritatem spirituali subiici potestati. Nam cum dicat apostolus non est potestas nisi a Deo quae autem a Deo sunt ordinata sunt non ordinata essent nisi gladius esset sub gladio et tamquam inferior reduceretur per alium in suprema.

Nam secundum beatum Dio-

jest zákon Boží, že nejnižší prostředním jest k nejvyššímu vedeno.

Podle zákona veškerenstvu daného se všechno v řád uvádí ne stejně a neprospědně, nýbrž, co nejnižší jest, prostředním, co nižší, vyšším.

Avšak že duchovní moc důstojností a vznešeností předčí kteroukoliv moc pozemskou, musíme tím zřejměji vyznávat, čím více vynikají statky duchovní nad světské. A to jasně poznáváme i z odvádění desátků, a z žehnání a svěcení, z přijímání moci samé, ze samého spravování věcí.

Neboť pravda svědčí, že moc duchovní má ustanovovati moc světskou, a souditi, nebyla-li by dobrá. Tak se o Církvi a o církevní moci pravdivým osvědčuje prorokství Jeremiášovo: Hle, nad národy a královstvími dnes jsem ustanovil tebe, a ostatní, co následuje.

Sejde-li tedy pozemská moc s pravé cesty, bude souzena od moci duchovní, avšak sejde-li s pravé cesty duchovní moc nižší, od svého představeného souzena bude. Pak-li však nejvyšší, bude moci souzena býti toliko od Boha, ne od člověka, jak svědčí apoštol: Člověk duchovní posuzuje všechno, ale sám nebývá posouzen od nikoho.

A tato svrchovaná moc, ačkoliv jest člověku dána a skrze člověka se vykonává, není lidská moc, nýbrž moc božská, ústy božskými svěšená Petrovi, a pro něho i jeho nástupce v Kristu samém, jehož vyznal, jako ve skále upevněná podle slov, která řekl

nysium lex divinitatis est infima per media in suprema reduci.

Non ergo secundum ordinem universi omnia eque ac immediate sed infima per media inferiora per superiora ad ordinem reducuntur.

Spiritualem autem et dignitate et nobilitate terrenam quamlibet praecellere potestatem oportet tanto clarius nos fateri quanto spiritualia temporalia antecellunt. Quod etiam ex decimarum datione et benedictione et sanctificatione ex ipsius potestatis acceptione ex ipsarum rerum gubernatione claris oculis intuemur. Nam veritate testante spiritualis potestas terrenam potestatem instituere habet et iudicare si bona non fuerit. Sic de Ecclesia et ecclesiastica potestate verificatur vaticinium Jeremiae: Ecce constitui te hodie super gentes et regna et caetera quae sequuntur.

Ergo si deviat terrena potestas iudicabitur a potestate spiritali sed si deviat spiritalis minor a suo superiori. Si vero suprema a solo Deo non ab homine poterit iudicari testante apostolo: Spiritalis homo iudicat omnia ipse autem a nemine iudicatur.

Est autem haec auctoritas et si data sit homini et exerceatur per hominem non humana sed potius divina potestas ore divino Petro data sibi et suis successoribus in ipso Christo quem confessus fuit petra firmata dicente Domino ipsi Petro: Quod-

Pán Petrovi: Cokoliv svážeš
atd.

Kdožkoli se tedy protiví této
moci takto od Boha zřízené,
Božímu zřízení se protiví, le-
da by jako Manichaeus mys-
lil, že jsou dva počátky, což
považujeme za nesprávné a
bludné, neboť podle svědectví
Mojžíšova ne na počátcích,
ale na počátku stvořil Bůh
nebe a zemi.

A tak prohlašujeme, pravíme
a stanovíme, že podrobenu
býti Římskému Veleknězi jest
všemu lidskému stvoření ke
spáse nezbytně třeba.

Dáno v Lateráně 18. list.
v osmém roce (našeho ponti-
fikátu). - Pokračování.

cunque ligaveris etc.

Quicunque igitur huic pote-
stati a Deo sic ordinatae re-
sistit Dei ordinationi resistit
nisi duo sicut Manichaeus
fingat esse principia quod
falsum et haereticum iudica-
mus quia testante Moyse non
in principiis sed in principio
coelum Deus creavit et ter-
ram.

PORRO SUBESSE ROMA-
NO PONTIFICI OMNI
HUMANAE CREATURAE
DECLARAMUS DICIMUS
ET DEFINIMUS OMNINO
ESSE DE NECESSITATE
SALUTIS.

Datum Laterani XIV. Kal.
decembris. Anno octavo.

Dominik Pecka.

Proměňování.

Proměňování je nejslavnější okamžik eucharis-
tické oběti. V tomto okamžiku je dokonána celá
oběť Kristova. Všechny obřady a modlitby před
proměňováním byly jen přípravou k tomuto vrchol-
nému okamžiku. A všechny modlitby a obřady po
proměňování jsou jen jakýmsi dozvukem tohoto
vrcholného a podstatného úkonu eucharistické oběti.

Když kněz přijde až k tomuto okamžiku, najed-
nou přeruší modlitby, a začne vyprávět. Vypráví,
co učinil Kristus v předvečer svého utrpení. A zatím
Kristus skutečně obnovuje tentýž div: slovy, jež
tehdy pronesl Kristus sám, a jež nyní pronáší kněz
jeho jménem, chléb a víno je proměněno v tělo a
Krev Páně. Připomíná se tedy událost, jak se nikdy
nepřipomínala žádná událost; připomíná se a záro-
veň se skutečně obnovuje táž událost, která se stala
ve večeradle před devatenácti sty lety. Když Kristus
ve večeradle přinesl první eucharistickou oběť, řekl

apoštolům: „To činíte na mou památku.“ Eucharistická oběť je tedy památkou na Krista; ale ne takovou, jaké bývají lidské památky; není to jen slovo nebo obraz, nýbrž skutečnost. Lidské památky bývají ubohé, protože lidská slova nemají tvůrčí síly. Ale Kristus je Bohočlověk; proto jeho slova vedou vytvořit to, co značí; proto nám ve své památce dal skutečně sebe samého. Když kněz jménem Kristovým říká: „Toto je tělo mé,“ skutečně je pod způsoby chleba přítomno živé a pravé tělo Kristovo.

1. Proměňování chleba.

Kněz navazuje na poslední slova předešlé modlitby, praví:

„Jenž (Ježíš Kristus) den předtím, než trpěl, vzal chléb do svých svatých a ctihodných rukou a pozdvihnuv oči k nebi, k tobě, Bohu, Otci svému všemohoucímu, díky tobě čině, požehnal, rozlomil a dal učedníkům svým říka: Vezměte a jezte z toho všichni, neboť toto jest tělo mé.“

Nejprve tedy kněz připomíná poslední večeři slovy evangelia, pak žehná hostii a opakuje ona úžasná, božská slova, jimiž se chléb promění v tělo Kristovo. Kristus, Bůh a člověk, je skutečně a opravdově přítomen na oltáři; je mezi námi podstatně, jako byl mezi apoštoly při poslední večeři. A chrám, v němž se tento zázrak koná, je v tom okamžiku duchovním středem světa; neboť je v něm ten, na němž všechno závisí, z něhož všechno žije: Kristus.

Celý chrám je naplněn nebešťany. Andělé a svatí se klanějí s námi svému Pánu, skrytému pod způsoby chleba. V tom okamžiku se chrám podobá ráji.

Kristus je zde skutečně přítomen. Obětuje se za nás. „Kristu nestačilo jednou se za nás obětovat na kříži podstoupením smrti, ale toto každodenní a ustavičné sebeobětování v tajemství (totiž ve mši svaté) vynalezla jeho věčná moudrost, zařídila jeho nesmírná dobrota, určila jeho nejvyšší láska, jíž vzdal Bohu Otci poctu a lidskému pokolení dal po-

moc, milost a spásu; a rozum vírou osvěcený praví, že to všechno bylo tak velmi vhodně zařízeno; a čím více je osvěcen, tím jasněji vidí, jak rozumné, ano více než rozumné, nejvyšší milosrdné, nejvyšší moudré, nejvyšší láskyplné to bylo zařízení, abychom i každodenně takřka čerstvě byli pamětlivi utrpení Páně, a bez ustání vzpomínali na lásku, dobrotu a štědrost Boží k nám, a tou vzpomínkou abychom byli rozníceni a hojněji měli účast v zásluhách Kristových, dosáhnuvše účinků této svátosti.“¹

Sněm tridentský proti protestantům nejen definoval skutečnou přítomnost Krista v Eucharistii, nýbrž také podal jakési objasnění tohoto přesvatého tajemství. Těm, kteří nemohli pochopit, jak je možné, že Kristus je přítomen svým tělem v nebi i na zemi, zároveň na mnoha různých místech, uvedený sněm praví: „Není rozporu v tom, že náš Spasitel je vždy v nebi na pravici svého Otce, podle přirozeného způsobu bytí (*iuxta modum existendi naturalis*), a že je nicméně na mnoha jiných místech svátostně přítomen svou podstatou mezi námi (*sacramentaliter praesens sua substantia nobis adsit*). Je to způsob bytí, jež můžeme stěží slovy vyjádřit; ale že je Bohu možný, to můžeme poznati rozumem věrou osvěceným, a musíme to pevně věřit“²

Svátostná přítomnost je přítomnost zcela zvláštní, ale přítomnost skutečná. Těleso je přirozeným způsobem přítomno na místě, a to jen na jednom místě, prostřednictvím svých rozměrů k tomu místu. Takovým přirozeným a viditelným způsobem jest přítomno tělo Kristovo v nebi, takže nemůže býti tímtež způsobem přítomno zároveň jinde. V Eucharistii je však tělo Kristovo přítomno svátostně, t. j. na způsob podstaty, jež nemá rozměrů a sama o sobě nemá ani vztahů k nějakému místu, a jež jest umístěna jen ve svátostných způsobách, ať je to kdekoli, třeba i na mnoha místech zároveň. Tak vysvětluje tridentský sněm a theologové toto přesvaté tajemství, jež zůstává tajemstvím i nadále. Toto vysvět-

¹ Diviš Kartus.: De Sacramento altaris, Sermo II.

² Denz. n. 874.

lení ukazuje pouze, že ono přesvaté tajemství neodporuje rozumu a že v něm není nic nemožného.

2. *Pozdvihování.*

Kristus, Bohočlověk, je tedy skutečně přítomen na oltáři pod způsobami chleba, v rukou kněze. Tvor drží svého Tvůrce! Úžasné tajemství! Proto kněz pokleká a klaní se svému Tvůrci a Pánu. Pak pozdvihuje sv. Hostii nad hlavu, ukazuje ji věřícím, aby i oni se poklonili svému Bohu a Pánu.

Pozdvihování svátostných způsob je pozdějšího původu. Pochází teprve z 13. století. V prvních stoletích křesťanských sloužil kněz mši svatou obrácen tváří k lidu. Přítomní věřící tehdy dobře viděli sv. Hostii v rukou kněze i bez pozdvihování. Později však působením různých okolností byl oltář posunut ze středu chrámu až do pozadí absidy, a kněz sloužil mši svatou obrácen k věřícím zády. V takových změněných poměrech přítomní věřící už nemohli viděti svátostné způsoby. Stále však toužili spatřiti je hned po proměňování. Této touze věřících se vyhovělo v liturgii armenské tak, že kněz se po proměňování obrátil k lidu, drže v rukou svátostné způsoby; v liturgii římské tak, že kněz po proměňování pozdvíhal svátostné způsoby nad hlavu, aby je všichni viděli. Tak vzniklo pozdvihování ve 13. století.

Z toho je tedy patrné, že pozdvihování bylo zavedeno na přání věřících, kteří chtěli viděti svátostné způsoby hned po proměňování a klaněli se svému Bohu a Pánu. Ukazuje-li se nám něco, je samozřejmé, že se díváme na to, co se nám ukazuje. Proto je nevhodné hluboce se sklonit při pozdvihování a bít se v prsa; ačkoliv tyto úkony samy o sobě jsou dobré, přece odporují cíli podzvihování. Udělat při pozdvihování znamení kříže, to má jistě smysl; znamení kříže má naznačit, že si chceme přivlastnit účinky smrti Kristovy na kříži. Ale bití v prsa je úkon lítosti. Proto nemá smyslu při pozdvihování, kdy je záhodno klaněti se přítomnému Kristu.

Jediný rozumný způsob, který souvisí s pozdvi-

hovááním, jest: pokleknout, a když kleká kněz a klaní se sv. Hostii, uklonit se s ním; když pak pozdvihuje sv. Hostii, pozvednout hlavu a dívat se na sv. Hostii očima tělesnými i očima víry; a třebas i pronést potichu nějakou kratičkou modlitbu; a když pak kněz znovu pokleká, opět se uklonit. A totéž opakovat i při druhém pozdvihování. - Aby věřící takto liturgicky sledovali pozdvihování, Pius X. udělil odpustky 7 let a 7 quadragen těm, kteří zbožně pohlédnou na sv. Hostii při pozdvihování a řeknou si potichu: „Pán můj a Bůh můj.“ (12. června 1907.)

3. *Proměňování vína.*

Po pozdvihování sv. Hostie přichází kněz k proměňování vína v krev Páně:

„Podobným způsobem, když bylo po večeři, bera i tento přeslavný kalich do svých svatých a ctihodných rukou, zase tobě díky čině, požehnal a dal učedníkům svým, řka: Vezměte a jezte z toho všichni, neboť

toto jest kalich krve mé, nové a věčné úmluvy - tajemství víry - která za vás a za mnohé bude vylita na odpuštění hříchů.

Kolikrátkoli to budete činiti, čiňte to na mou památku.“

Jako při proměňování chleba, tak i zde se opakují táž slova evangelia a tytéž pohyby kněze: znamení kříže nad kalichem, pokleknutí, klanění a pozdvihování krve Páně. Při slovech: „Toto je kalich krve mé,“ také víno se okamžitě mění v krev Páně. Když se pozdvihuje kalich, není v něm už podstata vína, nýbrž podstata krve Kristovy, téže krve, jež byla prolita na kříži za spásu lidstva.

Není to krev Starého zákona, krev staré úmluvy, krev zvířat, kterou museli obětovat židé, aby usmířili Boha; nýbrž je to krev „nové a věčné úmluvy“, kterou prolil Syn Boží na Kalvarii, a která se znovu prolévá den co den na našich oltářích za spásu všeho lidstva.

Oslavené tělo a Krev Páně nemohou býti od sebe odděleny, jako kdysi na Kalvarii, mohou však býti znázorněny odděleně pomocí znamení, tak jako je můžeme jmenovati odděleně. Skutečně byly odděleny na kříži; na oltáři při mši svaté jsou odděleny náznakově. Toto náznakové oddělení je patrné z dvojího proměňování: v prvním se mluví jen o těle, v druhém jen o krvi; je patrné ještě zřetelněji ze dvou různých způsobů: způsobou chleba je naznačeno tělo Páně, způsobou vína pak krev Páně, ačkoli Kristus je pod obojí způsobou přítomen celý se svým tělem i duší, se svým božstvím i člověčenstvím. Oddělení způsob chleba a vína naznačuje oddělení těla a krve Páně na kříži, naznačuje smrt Kristovu, naznačuje krvavou oběť Kristovu; a připomínkou a nekrvavou obnovou tohoto utrpení Kristova, jímž se Kristus obětoval Bohu, je mše svatá.³ Ale jako svátosti působí milost tím, že ji naznačují, tak i při mši svaté dvě různé způsoby tím, že naznačují a představují krvavou oběť kalvarskou, tvoří pravou a skutečnou oběť a působí všechny účinky oběti kříže.

Tak tedy dvojí oddělené proměňování tvoří podstatu eucharistické oběti a je vrcholem mše svaté.

P. Ant. Čala O. P.

Kurs o biblické inspiraci.

Kristus a apoštolé.

Postoj Krista a apoštolů k bibli Starého zákona byl zcela v duchu židovské tradice. Viděli tedy i oni v ní slovo Boží. Kristus se často dovolává Písma jako slova Božího. Kristus se táže saduceů popírajících, že není vzkříšení z mrtvých: „O vzkříšení z mrtvých však jste nečetli, co vám bylo řečeno od Boha slovy: Já jsem Bůh Abrahamův a Bůh Isákův a Bůh Jakobův? Není Bůh (Bohem) mrtvých, nýbrž živých.“¹⁰ Kristus cituje slova z Exodu (3, 6) a na-

³ Srov. Sv. Tomáš: Theologická Summa, III. 79.

¹⁰ Mat. 22, 31.

zývá je slovy Božími. Na jiném místě obviňuje Kristus farizey, že svými výklady porušují slovo Boží: „... rušíte slovo Boží svým podáním...“¹¹ Božský ráz Písma svatého Starého zákona vysvětluje z autority, jakou Kristus přikládal Zákonu i Prorokům, což byl jaksi úřední název všech knih Mojžíšových a prorockých. „Nedomnívejte se, že jsem přišel zrušit zákon nebo proroky; nepřišel jsem zrušit, nýbrž naplnit. Vpravdě zajisté pravím vám: dokud nepomine nebe a země, nepomine jediné písmeno nebo jediná čárka ze zákona, až se všechno stane.“¹² Tím, že poukazoval na mesiášský smysl některých proroctví a žalmů, jejichž vyplnění vztahoval na sebe, rovněž vyznával božskost Písem, alespoň potud, že to nebyly jen mrtvé litery nebo snad výlevy srdce přirozeně Bohu oddaného, nýbrž proroctví, jejichž tajemný smysl v daleké budoucnosti směřoval k němu jako k Božímu Slovu. I řekl k nim: „To jsou slova, která jsem k vám mluvil, byv ještě s vámi, že totiž se musí všechno naplnit, co je o mně psáno v Mojžíšově zákoně a proroctvích a v žalmech.“¹³ Zpytujete Písma, neboť se domníváte, že v nich máte život věčný. Také ona jsou to, jež vydávají o mně svědectví... Nedomnívejte se, že já budu na vás žalovati u Otce; jest, kdo na vás žaluje, totiž Mojžíš, v nějž vy doufáte. Neboť kdybyste věřili Mojžíšovi, věřili byste i mně; o mně psal on; pakli však nevěříte jeho písmu, kterak uvěříte mým slovům.“¹⁴ Jestliže se Kristus celým svým životem a jednáním představil světu jako Syn Boží, vyznal tím božskou povahu Písem, která o něm psala dávno před jeho příchodem. Víru v božský ráz Písem židů potvrdil, jen ještě poukázal na vyšší jejich smysl, jenž se vyplnil jeho příchodem. Jestliže na druhé straně Kristus tak ostře odsoudil mnohé ze židovských názorů a představ, a při tom nejen že ponechal jejich víru v Písma, nýbrž ji ještě potvrdil, vyznal tím otevře-

¹¹ Mark. 7, 13.

¹² Mat. 5, 17, 18.

¹³ Luk. 24, 44.

¹⁴ Jan 5, 39—47.

ně sám, že Písmo je skutečně dílo Boží, ne v obyčejném smyslu.

Apoštolé nejednali jinak než jejich Učitel. Při volbě nového apoštola na místo zrádce praví Petr jako hlava apoštolů: „Musí se naplnit Písmo, jež předpověděl Duch svatý ústy Davida.“¹⁵ Sv. Pavel cituje slova Davidova žalmu a místo Davida praví: „Proto, jak dí Duch svatý . . . Dnes uslyšíte-li hlas jeho . . .“¹⁶

Nad jiné však jsou cenné dva texty Písma Nového zákona o původu svatých knih. Sv. Petr píše: „A máme pevnější prorocké slovo a vy dobře činíte, dbáte-li ho jako svíce svítící na temném místě, až den zasvitne, a denice vzejde ve vašich srdcích, to předem vědouce, že žádné proroctví Písma nespočívá na vlastním výkladě; neboť nikoli z lidské vůle se stalo někdy proroctví, nýbrž Duchem svatým vedeni mluvili svatí lidé Boží.“¹⁷ V řeckém originálu čteme: . . . all'ypo pneumatos agiu feromenoi . . . latinsky přeloženo: Spiritu sancto inspirati. Duchem svatým tedy vedeni, nesení nebo nadchnuti. Slovy „prorocká řeč a proroctví Písma“ můžeme rozuměti buď celé Písmo Starého zákona, nebo alespoň mesiášská proroctví. V každém případě však zde máme svědectví pro vyjádření víry, že proroci nemluvili sami ze sebe, nýbrž pod vlivem a působením Ducha sv.

Sv. Pavel nám podává neméně vzácné svědectví o božském původu Písma. Napomíná svého učedníka Timothea, aby vytrval ve studiu Písem a v uplatňování jich v životě: „Ty však zůstávej v tom, čemu ses naučil a co ti bylo svěřeno, věda, od koho ses naučil. Vždyť od mládí znáš svatá Písma - ta iera grammata - jež tě mohou vzdělávati ke spáse, která je v Kristu Ježíši. *Veškeré Písmo božsky inspirované je užitečné k vyučování, k usvědčování . . .*“¹⁸

Praví tedy sv. Pavel: Veškeré Písmo - páska grafé

¹⁵ Skut. 1, 16.

¹⁶ Žid. 3, 7.

¹⁷ 2. Petr. 1, 20.

¹⁸ 2. Tim. 3, 16

- je Bohem vdechnuto. Ze souvislosti se může poznati, že sv. Pavel má na mysli knihy Starého zákona, jež byly označovány slovy: Písmo, Grafé.

Dále z toho písma plyne jasně božský ráz Písma: Je Bohem inspirováno. V řeckém originále je použito výrazu theopneustos, doslova božsky vdechnuté, což je v latině přeloženo divinitus inspirata. Výraz theopneustos se může bráti buď aktivně, tolik co Bohem dýchající, Boha vydechující, ve smyslu, že Písma mluví o Bohu a vedou k Bohu, anebo pasivně, což lépe odpovídá gramaticky i logicky tomuto místu, a jak to ve skutečnosti bylo též přeloženo tradičním latinským překladem. Je tedy Písmo skutečným dílem Božím, psaným pod vlivem Božím. Je to svaté Písmo, neboť jeho původ i jeho obsah je od Boha a směřující k Bohu, jak to vyjadřuje sv. Tomáš: „Písma se tedy nazývají svatá, protože nejprve, jak se praví: Duchem svatým vedeni psali svatí lidé Boží (2 Petr 1, 21). Za druhé, protože obsahují svatá . . . Za třetí, protože posvěcují“¹⁹

Tato svědectví samé bible vzata v celku svědčí o božském původu bible. Jiná je ovšem otázka, v jakém rozsahu lze tato svědectví uplatňovati na různé knihy bible. Ve skutečnosti také tato svědectví nestačí sama v sobě na určení, které knihy jsou psány božskou inspirací. Zde je nutno uchýliti se k tradici, která vymezuje v jednotlivosti, které knihy bible byly uznávány za svaté.

Tak jako byla víra, že sbírka svatopisů před Kristem, kterou nazýváme Starým zákonem, obsahuje božské knihy, jak o tom svědčí samo Písmo i židovská a prvotní křesťanská tradice, tak příchodem Kristovým se tato víra rozšířila i na další knihy, jež nazýváme Novým zákonem. Slova Páně byla zaznamenána svatopisci, jejichž dílo bylo přijímáno jako Boží. Tak jako starozákonní knihy byly přijímány pod názvem Zákon a proroci, svatopisy obsahující život Kristův a nauku apoštolů byly též odevzdány prvotní Církvi jako božské původem i obsahem. Tak se vytvořila poznenáhlu představa nových knih,

¹⁹ Sv. Tomáš, Ad Rom. cap. 1, l. 2.

jež obdobně podle názvu starozákonních dostaly jméno *Kristus a apoštolé*, nebo *Evangelium a apoštolé*. Tím byly novozákonní spisy postaveny na roveň starozákonním s toužé úctou a proto i věrou v jejich svatý původ. I když pro nový zákon nemáme v samém Písmě tak výslovné svědectví pro jeho inspiraci - neboť nelze jasně dokázat, zda slova sv. Pavla, veškero Písmo, se vztahuje i na nový zákon - toto postavení novozákonních spisů na roveň se starozákonními stačí jako *svědectví de facto o jejich inspiraci*.

Přece však lze uvést i některé citáty, které výslovně mluví alespoň o některých spisech novozákonních jako o Písmu, čímž je poukázáno na jejich božský ráz. Sv. Petr se zmiňuje o listech sv. Pavla a cituje je jako Písmo: „Nejmilejší náš bratr Pavel podle moudrosti mu dané vám napsal jako i ve všech listech, mluvě o těchto, v nichž jsou některé věci těžko srozumitelné, jež neučení a nestálí zhanobují, jakož i ostatní Písma.“²⁰ Na jiném místě zase sv. Pavel snad cituje sv. Lukáše, když praví ve svém listě k Timotheovi: „Praví totiž Písmo: Nezavážeš ústa volu mlátícímu a Hoden je dělník mzdy své.“²¹ První místo je z Deuteronomia (Deut., 25, 4, 15), druhé se vyskytuje v evangeliu sv. Lukáše (Luk., 10, 7). Tak je tedy v Písmech vyjádřena pravda o jejich původu od Boha. Nejsou sice tato svědectví všeobecná, ale tradice doplní jejich obsah.

Svědectví starých křesťanských spisovatelů.

Tak jako židovská tradice uchovávaná ve spisech rabínů doplňovala a vysvětlovala důkazy ze samého Písma, podobně křesťanští spisovatelé prvních dob uchovali ve svých spisech tuto víru v posvátnost bible. Tito vyjadřovali své přesvědčení o božskosti bible výrazy, že Písma jsou božské výroky, listy Boží, dílo Boží, že svatopisci nejednali sami od sebe, nýbrž z hnutí Božího. Všimněme si některých svědectví těchto prvních Otců.

²⁰ 2. Petr 3, 15, 16.

²¹ 1. Tim. 5, 18.

Svatý Ireneus († kol. 202) píše, že slova Mojžíšova jsou slova Kristova: „Poněvadž však Mojžíšova Písma jsou slova Kristova, praví tento k židům, jak Jan v evangeliu připomněl: Kdybyste byli uvěřili Mojžíšovi, byli byste uvěřili i mně. Jestliže však jeho písmům nevěříte, ani mým řečem nebudete věřiti. Zjevně naznačuje, že Písma Mojžíšova jsou jeho řeči.“²² V jiném textu píše neméně krásně tentýž spisovatel: „Jestliže nemůžeme najítí všechna řešení toho, co se v Písmech vyžaduje, přece nehledejme jiného Boha mimo toho, který je. To je největší bezbožnost. Musíme taková podstoupiti Bohu, který nás učinil, vědouce co nejsprávněji, že Písma jsou dokonalá, protože byla řečena Božím Slovem a jeho Duchem.“²³

Sv. Klement Římský nazývá Písma *daná Bohem*. *Origenes* († 254) praví, že v zákoně, prorocích, evangeliích i apoštolech jsou slova Boží. *Sv. Jan Zlatoústý* († 407) píše, že Bůh poslal člověku Písma skrze Mojžíše.

Sv. Ambrož († 397) mluví o svatopiscech a praví: „Naši spisovatelé nepsali podle umění, nýbrž podle milosti, jež je nade všechno umění, napsal totiž, co jim dal mluvit Duch.“²⁴ Na jiném místě výstižně píše tentýž Učitel: „Co je tedy žalm leč nástroj ctnosti, do něhož uhozoval tepátkem Ducha svatého ctihodný prorok, a vyluzoval sladkost nebeského zvuku na zemi.“²⁵

Sv. Jeronym († 420) zdůrazňuje, že svatopisci byli nástroji moci Boží: „Jsou to slova Páně a ne jejich, a co praví jejich ústy, jako by přes nástroj Pán řekl.“²⁶

Sv. Augustin († 430): „Poněvadž oni (evangelisté) napsali, co jim on (Kristus) ukázal a řekl, nikterak se nesmí říci, že on to nepsal, když to činily jeho údy, co poznali z diktování hlavy. Cokoliv chtěl,

²² Adv. haeres., 2, 3. (MG, VII, 977.)

²³ Adv. haeres., II., 28, 2. (MG, VII, 804.)

²⁴ Ep. VIII., 1, 10. (ML, XVI, 912.)

²⁵ In psal. I. (ML, XIV, 969.)

²⁶ Tract. de psal. 88.

abychom četli z jeho skutků i slov, to jim jako svým rukám nařídil.“²⁷

Ve svém výkladu na žalmy podává sv. Augustin obraz Písem jako dopisu poslaného lidem na zemi: „Z oné obce, kam putujeme, nám přišel dopis: to jsou Písma, jež nás povzbuzují, abychom dobře žili. Putujeme totiž, vzdycháme, pláčeme. Přišel k nám dopis z naší vlasti, předčítáme vám jej.“²⁸ Bůh nejprve skrze proroky, potom sám, pak skrze apoštoly mluvil a také založil Písmo, jež se nazývá kanonické, nejvyšší autority.“²⁹

Sv. Řehoř Veliký († 397): „Ale kdo to napsal, velice zbytečně se hledá, když přece se věří věrně, že Duch svatý je autorem knihy. On totiž to napsal, jenž diktoval, co se má napsati...“³⁰

Sv. Řehoř Nysský († kol. 395) krásně shrnuje tuto nauku o biblické inspiraci v několika větách: „*Bohem vdechnuté Písmo, jak je nazývá Apoštol, je Písmo Ducha svatého...*“³¹

„*Cokoliv praví božské Písmo, to jsou hlasy Ducha svatého.*“³²

„*Zdaž mocí Ducha Bohem vedení ze svatých nebyli nadchnuti? A proto celé Písmo se nazývá Bohem vdechnuté, protože je naukou Božího vdechnutí.*“³³

Těchto několik svědectví z patristiky stačí, abychom viděli, jak se víra v inspiraci projevovala v nejstarších křesťanských stoletích. Byla tato víra jasná, i když ještě nebylo bližších vymezení Církve. Nebylo toho ani potřeba. Definice Církve přicházely vždy až tehdy, když nějaká pravda víry obecně vyznávaná a v pokoji přijímaná byla napadána anebo popírána. Pak teprve zakročila Církev jako povoláná vykladačka Božího zjevení.

²⁷ De consensu Ev. I., 35, 54. (ML, XXXIV, 1070.)

²⁸ In psal. 90, Sermo II, 5. (ML, XXXVIII, 952.)

²⁹ De civ. Dei, XI, 3. (ML, XLI, 318.)

³⁰ Praef. in Job. c. I. n. 2. (PL, LXXV, 517.)

³¹ Contra Eunomium, VII, 1. (MG, XLV, 741.)

³² Tamtéž, 744.

³³ Tamtéž.

Blahoslavenství.

Bývá-li člověku častěji teskno a tak krušno, že by se raději viděl hluboko pod zemí, a zdá-li se mu, že má před sebou a kolem sebe něco ještě těžšího a pochmurnějšího než tisíciletí očistce, zdá se to téměř nepochopitelně, že právě pro něho a pro takovou příležitost jest přichystáno naučení o osmeru blahoslavenství, v němž lze čísti a nalézti jedinou jistou naději a pomoc.

Jistě má Bůh pomoc proti všemu. Kdo jako Bůh? A každý si může říci: Je-li Bůh se mnou, kdo proti mně?

Ale na to právě třeba jest upozorniti, že věc lidská není vždy a všude věcí Boží. Spravedlnost není v lidech, nýbrž v Bohu. Ti, kteří věří ve svou spravedlnost, jdou pyšně a sebevědomě vpřed; oni věří sobě a věří i tomu, že jim Bůh musí pomoci a že vítězství jest jejich. Ale jest to omyl. Co jest lidská spravedlnost? Nemůžeme se chlubit a nevěříme tomu, že jsme spravedliví a že naše spravedlnost se zjeví úspěšně a vítězně. Jsme přesvědčeni o své nespravedlnosti; jsme přesvědčeni o tom, že si zasluhujeme trestu a že nám to může říci každý; jak ten, který věří ve spravedlnost Boží, tak i ten, který věří ve spravedlnost toliko svou. Nemůžeme se kroučiti a vymlouvat i odmítati trest, bídu a ponížení, neboť dostává se nám toliko toho, čeho jsme si zasloužili, a každá rána, ať přichází odkudkoliv, jest vedena rukou Boží. Nemáme příčiny se ohlížeti a posuzovati ty, kteří provádějí trest nad námi. Co by nám to pomohlo nejen před světem, nýbrž obzvláště před Bohem? Můžeme někomu vytýkati, že nás trestá, ač sám jest nespravedlivý? Vždyť to právě patří k našemu trestu, že jej musíme snášeti, ať přichází odkudkoliv. Ale hlavní jest to, že musíme uznati, že náš trest jest spravedlivý a že právě u Boha není proti němu odvolání, neboť můžeme věřiti nikoliv ve svou spravedlnost, nýbrž toliko ve svou nespravedlnost. To jest jediná věc, která jest jista a nepo-

chybna. A je-li pro nás v něčem nějaká naděje, pak jest v tom, že nevěříme ve svou spravedlnost.

Nemůžeme ovšem křivě pohlížeti na ty, kteří věří ve svou spravedlnost. Těch jest lépe si nevšímati a neuvažovati ani o jejich cestách, ani o vnitřním obsahu jejich srdcí. Jest lépe nedráždiť svou podezíravost a svou škodolibost a nevzbuzovati v sobě naděje, že náš zasloužený trest bude od nás odňat tím, že se snad zvrtnou cesty těch, kterým náš trest byl svěřen. To bychom opět začali věřiti ve svou spravedlnost, opět bychom ztratili víru ve svou nespravedlnost. Ale musíme přijmouti za nezviklatelnou pravdu, že spravedlnost jest toliko v Bohu a že spravedlnost Boží nám ukládá nic více a nic méně než dvě přikázání lásky, totiž k Bohu a k bližnímu, a že tedy nezbývá nám v naší bídě než milovati Pána Boha ze vší síly své a bližního svého jako sebe samého; a že nám tato spravedlnost Boží zakazuje ohlížeti se na to, co jiní považují za svou vlastní spravedlnost, a že naše spravedlnost může záležeti jen v poznání toho, jak jsme nespravedliví a jak daleko ještě máme k tomu, co od nás žádá spravedlnost Boží.

Nelačněme tedy a nežízňme po spravedlnosti své, abychom se nemýlili a tím hlouběji nezapadali právě do toho; zač nás Bůh právem tak trestá. Hledejme spravedlnost Boží. Vždyť odměnou toho bude blahoslavenství. Nám, bídným, ubohým a zneuctěným, se může dostati blahoslavenství. Po tom všem, co se stalo. Právě nám se ho může dostati, poněvadž naše zahanbení jest veliké a hořké a naše slzy jsou nám samým protivny a hnusny. A místo potupy ještě větší může se nám dostati blahoslavenství. Co tedy chceme více? *Jaroslav Durych.*

Přání nejúplnější a nejlepší

V dominikánské mešní liturgii modlí se kněz tolikrát za den jak ve mši svaté, tak v breviáři krásnou modlitbu *Misereatur*...

Její obsah je zároveň nejkrásnějším přáním, jaké možno podati přátelům a známým. Přání opravdu křesťanské: Smiluj se nad tebou všemohoucí Bůh a odpusť tobě všechny hříchy tvé, osvoboď tě ode všeho zlého, spas a utvrď v každém dobrém díle a přiveď tě k životu věčnému...

Všechno jest obsaženo v tomto přání. To nejpotřebnější nejprve, aby nám Pán odpustil naše hříchy. To je nejpotřebnější milosrdenství, které nám Pán prokazuje nejprve a základně. Všechna ostatní zla jsou již menší a podle toho, jak by mohla ohrožovati naše spasení, prosíme, abychom my i naši drazí jich byli ušetřeni. Obvyčejně přejeme svým hodně štěstí. Ale tato modlitba a toto přání přeje a vyprošuje utvrzení v každém dobrém díle. Není většího bohatství, než když jsme bohatí v díle dobrém, než když nám dá Bůh činiti dobré, než když vede naše kroky, než když nás svou milostí posiluje v dobrém životě, protože život je pohyb z nitra, vychází z naší bytosti, a když jsme děti Boží, aby i naše činnost byl život dítěte Božího, aby to byla činnost dobrá, tak dobrá, abychom byli přivedeni milostí Boží k životu věčnému. Tím vrcholí přání. Nic lepšího a většího již nemůžeme nikomu přát. Lidé se rozplývají v obecných rčeních, opakují jakési neupřímné, ohmatané fráze, když si navzájem blahopřejí, a zde jsou všechna přání, která člověk může mít, zde jsou seřazena a logicky za sebou postavena. Opakujeme sobě i svým známým toto křesťanské přání. Vše ostatní, co bychom si přáli, buď je v tomto přání obsaženo, a není-li, nestojí za to, aby bylo přáno. - *Braitto*.

Oběť

Přišel člověk ze země, kde je vše uniformováno, organizováno. Viděl novou mládež. Ukázněnou, hrdou ve svém chování, možná i ve svých srdcích čistší než mládež kolikrát u nás...

Mládež tato jest obětována ideálu velikého státu, velikého národa. Obětuje mnoho, protože obětuje své osobnosti, potlačuje touhy po svobodě a volném rozvinutí. Ale je to opravdu tak veliká oběť? Nezapomeňme, že tato mládež jedná, zapálena nadšením, okouzlená velkým cílem, zde dosažitelným. Není větším hrdinstvím snášeti opovržení, příkoří, nevýhody těch, kteří nejsou užiteční, hodní, kteří jsou vedle či stranou?

Jisté je, že tohoto nového ducha kázně a oběti, ducha, schopného všech obětí pro pozemský cíl, nepřemůžeme křesťanstvím povrchním, prostředním, křesťanstvím přikrčeným. Je již vlastně nesprávné užívatí o takových křesťanech ještě slova křesťanství, které znamená obléci a stále oblékati Krista, což se nemůže spojit s polovičatostí. Kristus totiž prohlásil o lidech polovičatých, kteří vztahují ruku k pluhu a ohlížejí se, že ho nejsou hodni.

Tohoto ducha oběti pro blízký a jenom lidský cíl přemůže jen mládež, vychovaná v živém vědomí cíle křesťanského, cíle nejvyššího, aby totiž žil Kristus v nás, abychom byli přetvořeni v něho. Jen tato mládež, jen křesťané, vědomí nesmírnosti cíle nadpřirozeného budou schopni přinášeti také nesmírné oběti pro cíl, který je stále ještě v naději, jenž tu dává jako závdavek pohrdání a pronásledování. - *Braitto.*

Smrtonoš

Bolí nenávist, ale nenávidějícího nenávist bolí a tíží ještě hůře než nenáviděného. Nenávidějící stále je stravován chmurným, těžkým ohněm. Stále myslí na svou nenávist, na nenáviděného člověka, jak by mu mohl uškoditi. Každé příznivé slovo o něm, každý jeho úspěch, každý jeho pohyb, všechno, všechno ho nesmírně zneklidňuje, rozčiluje a ničí.

Všechny myšlenky ustoupí této jediné myšlence, jak nenáviděného zničiti. Všechnu svou vědu, umění, schopnosti, čas i ostatní hodnoty a vlohy všechny postupně zapíná do služby své veliké nenávisti, tato velká jeho nenávist stává se zvolna jeho láskou. Tak si zamiloval svou zlobu, že si ji chová, hýčká, že o ní nejraději mluví. Když může o nenáviděném člověku nebo jeho díle někde s někým promluvit, ihned mu bývá ulehčeno. Na chvíli, aby pak ještě divněji byl šířán ohněm, který zase v sobě tak rozdmýchal.

Takový člověk uzavřel svou duši docela Bohu Bůh je lás-

ka a člověk nenávidějící musí cítiti svou opuštěnost od Boha, musí cítiti, že je mu cizí, že sám je v nenávisti u Boha, jenž musí nenáviděti nenávist. V takové duši pak je prázdno, smutno a temno, taková duše nerozumí Bohu, je docela nevšímavá a nechápavá k věcem Božím. Všechno to je jí tak cizí, nesrozumitelné! Takový člověk si pak otravuje celý život. Všude jej provází jen nenávist. Nemá již radosti ani z umění, ani z krásy přírody, ani z nevinnosti a svatosti. Všeho chce použití ke své nenávisti a co se nedá použití, nemá pro něho významu. Všichni, kteří se nespojí s jeho zákaznou nenávistí, jsou mu lhostejní a zvolna se stávají i jeho nepřáteli, až je za chvíli nenávidí.

Člověk nenávidějící je nejbližší peklu, protože satan je ten, který dovede mistrně nenáviděti, jenž teď žije z nenávisti, jenž nenávidí nejdokonaleji, protože nenávidí Nejdokonalejšího Boha z celé své síly, ze vši své mysli...

Nenávist posléze ochuzuje. Netvoří. Nenechává tvořit. Všechno pořádá jen k ničení. Tak stravuje oheň nenávisti i skutečné schopnosti, že se z nich nic kloudného nepostaví. Na ohni nenávisti se nikdo neohřeje. Nenávistník je ke konci strašně chudý a prázdňý. Je sám. A i když protivníka třeba zničí, není uspokojen, protože nenáviděný kdesi přece jen žije. Nenávistník cítí příšerněji, než kdo jiný nesmrtelnost duše. Ta ho pálí nejvíce. Tak je na konec on poražený, protože se mu přece nepodařilo nenáviděného zničit a odstraniti nadobro... - *Braitto*.

Aby skrze nás lidé chválili Boha

Největší chválu, kterou mohl vysloviti svatý Augustin o své matce, svaté Monice, jsou slova z jeho Vyznání: Kdokoliv ji znal, velmi v ní chválil a ctil a miloval tebe, protože cítil přítomnost tvou v srdci jejím, jak to dokazovalo ovoce svatého obcování. Kniha I. hl., IX. odst. 5.

Neznám lepšího a ideálnějšího apoštolátu, ale také účinnějšího, než je tento apoštolát vyzařování svaté přítomnosti Boží. Mnoho lidí se namáhá výchovou, stále mluví o Pánu Bohu a přece výsledky jsou pražalostné. Když se diví mnozí, i křesťanští vychovatelé, proč mají tak bedné výsledky v náboženské výchově, měli by možná zpytovat svědomí, aby si uvědomili, zda z nich opravdu vyzařuje Bůh, zda mluví

z nich Bůh. Možná, že by si pak mohli odpustiti více aktivních slov o Bohu, kdyby Bůh více pasivně třeba mluvil z jejich nejvšednějších slov. Čím více všedních slov a činů bude proniknuto naším proniknutím láskou a přítomností Boží, tím více můžeme pak šetřiti slavnostními a slavnými slovy o Bohu. Tak mi připadá kolikráte, že bychom si mohli tolik slov ušetřiti ve styku s nejbližšími, kolik bychom jich vnitřně promluvili s Bohem. Bylo by to krásnější a bylo by to plodnější. Kazatelé a apoštolé úřední musejí sice stále vhod či nevhod, stále hlásati slovo a pravdy Páně, ale ani jejich slovo nebude mít ohlasu, nebude mít síly, jestliže nebude v něm zároveň zníti slovo Boží, jestliže z něho nevycítí sílu přítomnosti Boží. - *Braitó.*

Modlitba křesťanských dělníků

Pane Ježíši, obětuji ti celý svůj den, svou práci, své boje i své těžkosti. Popřej mně, jakož i všem mým bratřím a sestrám JOC smýšleti jako ty, pracovati s tebou a žíti v tobě.

Dej mi, abych tě miloval z celého srdce a abych ti sloužil ze všech svých sil! Přijď království tvé do dílny, do kanceláře i do našich domů!

Kéž setrvají v milosti tvé všechny duše dělníků, které dnes budou v nebezpečí.

A kéž pro milosrdenství Boží dělníci, zemřelí na čestném poli práce, odpočívají v pokoji!

Při mši svaté.

Rukama svých kněží, našeho biskupa, našeho nejvyššího Velekněze obětujeme sami sebe jako malé hostie vedle Tvé veliké, abychom celým svým životem oslavili Trojici nejvyšší.

(Vydali jsme tuto modlitbu s krásným symbolickým obrazem našeho spoluobětování jako uměleckou pohlednici.)

Ó cesty křivolaké! Běda odvážné duši, která doufala, že, když odstoupí od tebe, bude mít něco lepšího. Sem a tam a zpět a na stranu a dovnitř a všechno je tvrdé a jen ty jsi spočinutí. A hle, tys zde a osvobozuješ nás od ubohých bludů. Stavíš nás na cestu a těšíš nás, řka: Běžte, já vás ponesu a dovedu a tam vás osvobodím.-- *Confessiones I. VI. c. 16; 3.*

Křesťanství není jen pasivní, nýbrž vede k nejvyšší aktivitě

Křesťanství je náboženství nejdokonalejšího vyvážení všech hodnot a jich používání, proto se vyhýbá křesťanství všem výstřelkům per excessum i per defectum, pravice i levice. Směry, které jdou jedním z těchto výstřelků, nedovedou ovšem jinak chápat křesťanství, než právě zase těmito brejlemi mámení nějakého stranictví, nějakého výstřelku. Tak extrémní směry zdůrazňují lidskou osobnost, vytýkají křesťanství, že ničí lidskou osobnost, že vychovává lidi jen k altruismu, že je vychovává jen ve společnosti a pro společenství. A je komické skoro slyšeti zase vyznavače jen kolektivní tendence, kteří hlásají: ty jsi nic a tvůj lid je všechno, že Církev vychovává příliš individualisticky, že příliš zdůrazňuje lidskou osobnost.

Slavný je zápas Církve mezi všemi těmito extrémy. Církev bojuje na všechny strany. Vždycky s nevděkem přijímaná, ponechávaná sama ve svých bojích, které se ukáží užitečné a důležité, až když je pozdě, až když výstřední směry přivedou nějakou katastrofu.

Tak volají dnes v Německu mnozí, že křesťanství jest náboženstvím nedůstojným pro své zdůrazňování pokory, sebezáporu, tichosti. Hrdost, volné vyžití plně rozvinuté přirozenosti, boj hrdý proti nepřátelům, ne odpuštění a ne mírnost, ne tichost, nýbrž dokonalé zdrcení nepřítele, to prý je heslo dneška proti změkčujícímu křesťanství.

Omyl. Křesťanství není jen pokora a jen tichost. Protože křesťanství dovede také učiti energickému odporu proti všemu špatnému, proti všemu malému. Také učí nesmlouvavosti, nesmiřitelnému boji se vší mravní špatností. Učí pokoře, ale ne slabosti, naopak, opravdové upřímné pokoře, která nevidí jen sebe a právě proto je třeba pokory ke správnému chápání povinnosti ke kolektivu, právě k této pokoře je třeba neobyčejné mravní síly. A sebezápor není myšlen jen sám pro sebe. Nám není askese cílem, nýbrž jen prostředkem, abychom se tak zkázabili, abychom dovedli pak vycvičení odolávat všemu nízkému, špatnému, povrchnímu, malému, které by nás chtělo zotročiti.

Křesťanská askese, sebezápor, je nutný a je požadován prá-

vě k nejvyšší mravní hodnotě, aby byl člověk osvobozen od všeho malého a nedůstojného, od jenom přizemního, od nízkého, které by chtělo nedůstojně celého člověka zaujmouti.

Braitto.

Pravá podoba světců

Sestrou úcty, jakou vzdáváme světcům, a lásky, jakou jim radostně přinášíme, je touha po seznání bližších podrobností jejich života a po spatření alespoň nedokonalého obrazu jejich skutečné tělesné podoby. Proto nás i v ikonografii ještě více než všechny sebekrásnější ideální a idealisující obrazy světců lákají jejich autentické portréty. Tak nás na příklad více než onen slavný Gérardův obraz svaté Terezy od Ježíše - jemuž ostatně Maurice de Guérin nadšeně věnoval svoji nejkrásnější báseň a ježž Barbey d'Aurevilly neméně vášnivě odmítal - poutá onen prostý portret, ježž podle živoucí svěťice maloval pokorný řeholník bratr Juan de la Miseria. Této naší touze po seznání pravé a skutečné podoby světců odpovídá krásné obrazové dílo „Das wahre Gesicht der Heiligen“, které sestavil Wilhelm Schamoni (naklad. Jakob Hegner, Lipsko 1938, XLVIII, * 288 str., cena RM 12.50). Je to dílo, v němž jsou podány vybrané autentické portréty světců od nejstarších dob Církve, od mučedníků třetího století po Kristu až po svěťce století devatenáctého, skvělá galerie Božích přátel počínající snímkem ostatků mučedníka Laurentia, který byl umčen L. P. 258 v Římě, a jdoucí přes mince, fresky a mosaiky světců Církve východní a veliké svěťce středověku až k světcům dob posledních, k svaté Bernadettě Soubirous, k svatému Don Boscovi, k svatému Konrádu z Parzhamu a k svaté Terezičce, jejíž fotografie z posledních dob života knihu uzavírá. Dílo přináší jen pravé a historicky doložitelné podoby světců. Kdo by v něm hledal jen subjektivní výkony umělců a nikoli objektivní zjev svatých, mohl by mnohým obrazem snad býti zklamán. Ale tím bohatěji bude odměněn ten, kdo tu hledá podobizny věrohodné, neboť většina podaných obrazů má jakousi hlubokou a opravdovou přesvědčivost, která nám znázorněného svěťce přibližuje snad ještě více než sebe dokonalejší dílo umělecké. A při pohledu na fotografii svatého Don Bosca anebo svatého Konráda z Parzhamu na smrtelném loži chtělo by se nám latin-

skými verši svatého Otce Lva XIII. opakovati chválu umění fotografického, že nám s nejdokonalejší pravdivostí zachytilo tyto tváře drahé každému křesťanovi. - O. F. Babler.

slovo k době

Odešel otec

Zemřel náměstek Kristův, jeden z největších, jaké znají dějiny papežů. Osiřela velká rodina katolické Církve, protože odešel Otec. Smutno je v domě, do něhož se vetřela smrt a svou nelítostnou rukou odňala hlavu rodiny. Které dítě nezaplakalo v okamžiku, kdy se loučilo se svým otcem na dlouhou dobu, až do chvíle, která je spojí na věčnosti? Zaplakal katolický svět nad smrtí svého drahého Otce, jehož tolik miloval. V černý závoj smutku se oděla Církev svatá a soustředila své myšlenky u jeho rakve. A jestliže myslí tyto dny na něco jiného, je to myšlenka prosby, aby dobrotivý Bůh jí dal v nástupci velkého Pia XI. muže, který by svým bystrozrakem ovládl naši těžkou dobu.

Kdo by byl roku 1922, kdy byl zvolen kardinál Achilles Ratti papežem, pomyslel, že tento učenec, jenž ztrávil většinu svého života u knih, se stane tak dokonalým a všestranně praktickým vůdcem katolického lidu! Není snad jediného moderního problému, do něhož by Pius XI. nezasáhl, o němž by nepromluvil, k němuž by nezauljal jako hlava křesťanstva své stanovisko, které je stanoviskem všech věřících. Myslím, že to byla především nezměrná láska ke Kristu a k jeho mystickému Tělu Církvi a pak houževnatost, vytrvalost v práci, které vedly velkého papeže po celou dobu jeho pontifikátu. Zdá se, jako by byl stále čímśi vyšším puzen jako Pavel, když psal: *Charitas Christi urget nos*, láska Kristova nás nutí. Proto nezná bázně. Neleká ho námaha z práce a nelekají ho nástrahy a nenávisť nepřátel. *Fides intrepida*, *Neochvějná víra* je jeho titul podle prastarého proroctví biskupa Malachiáše. *Neochvějná víra* v pomoc Boží, víra, která se nebojí ztráty života, která kotví tak pevně v Bohu, že vše pozemské nemá žádné přitažlivosti.

Neochvějná víra Pia XI. se nezastavuje před žádným bludem, které zplodila doba. Nezastavuje se Pius před žádným nebezpečím, protože má víru a protože nemá bázně. Máme vypočítávat velkolepé skutky jeho požehnané vlády? Je diplomat a prvním jeho úspěchem v tomto ohledu je Lateránská smlouva, jejíž předzvěstí bylo požehnání Orbi et Urbi v den jeho volby s balkonu sv. Petra. Je organisátor a vidí do nejmenších podrobností nebezpečí doby. A výsledkem tohoto vidění je Katolická akce, v níž volá laiky k účasti na hierarchickém apoštolátě. Katolická akce, vyvolaná k životu ve chvíli, kdy mnohé vrstvy laiků se odcizily křesťanské pravdě, Katolická akce, zdůrazňující, že prvním apoštolem kterékoliv třídy lidské společnosti musí býti členové této třídy, byla dílem nanejvýš prozřetelnostním. Doby, které přijdou, ukáží ještě, jak velká byla tato myšlenka, po staletí zapomínaná, a jak důležité její uskutečňování.

Miloval pravdu, jejímuž studiu zasvětil celý svůj život. Můžeme se divit, že s takovou neohrožeností se vrhá všude tam, kde je buď popírána nebo falšována?

Každá doba má své bludy, jejichž vznikání je podmiňováno jednak nesprávně usměrněnými filosofickými problémy, jednak otázkami rázu politického, hospodářského a sociálního. Naše doba, která je tížena tolika otázkami rázu sociálního, úpí hlavně pod jhem dvojího protichůdného bludu: komunismu a nacionalismu. Z těchto dvou bludů vyrůstá celá řada jiných, které jsou praktickými důsledky zásad nacionalistických nebo komunistických na tom neb onom úseku života. Neochvějná víra Pia XI. bojuje proti každé lži a proti každému bludu, který hrozí Kristově pravdě. Proti totalitním názorům na školu a výchovu mládeže vydává velkolepou encykliku o výchově, která se stává směrnicí pro katolickou výchovu. Posvátnost a nerozlučitelnost manželského svazku liájí v památné encyklice Casti connubii, dělnickou otázku řeší na základě evangelia v encyklice Quadragesimo anno, nejednou se staví s největší rozhodností proti všem, kdo okrádají katolický lid o jeho nezadatelná práva svobody. Ani otázky poměru katolíků k filmu a rozhlasu nenechal bez povšimnutí.

Jeho oko vidělo daleko a proto řešení, jež přináší v tom nebo onom ohledu, je vždy velkorysé. V ohledu katolických misíí se nespokojuje tím, že posílá misionáře. Pochopil, že

nejlepší apoštoly může dodat vždy samo prostředí, v němž se má provádět apoštolát, a proto usiluje všemožně o výchovu domorodých kněží a světí biskupy japonské a čínské. Výchově kleru věnuje zcela zvláštní pozornost. Vydává encykliku o kněžství a pořádá theologická studia budoucích pracovníků na vinici Páně.

Svémi velkolepými činy se stal Pius XI. opravdu osobností světovou. Není to jen jeho úřad, je to zvláště jeho osobnost, jeho skutky, které jsou předmětem úcty a obdivu i tam, kde bychom toho snad nehledali. Dovedl být spravedlivý ke všem, dovedl se ozvat ve chvílích nejvážnějších a tím si postavil v srdcích jednotlivců i národů nehynoucí památku.

R. Dacík.

Papež o katolické akci biskupům Filipinských ostrovů

Nemůžeme nevědět, drazí bratří, že k vyléčení všech škod moderní společnosti nemůže už stačiti práce kněží, třebaže sebevytrvalejší a nadšenější. Protože, i když necháme stranou jiné vážné důvody, je jisté, že mnozí lidé, patřící ke všem druhům společnosti, zapomněli na Boha nebo jsou daleko od něho a od jeho Krista a že odolávají nebo dokonce odporují evangelizační činnosti kněžské.

Proto ona naléhavá nutnost, aby byla dána účast na hierarchickém apoštolátě také jaksi laikům, kteří, vychováni a vyučeni duchovně kněžími a žijíce bezvadně křestansky, připraví cesty ke světlu pravdy a k posvěcující činnosti milosti v kruzích vzdálených nebo nepřátelských působení Církve. Toto dílo mají konati jako pracovní a podrobení spolupracovníci se samou Církví.

Z toho je jasné, že toto poslání laiků je v jistém smyslu totéž poslání, jako svaté hierarchie a Ježíše Krista: totiž zprostředkovati jiným duším nadpřirozený život, živiti jej a chrániti jej. Následkem toho stává se jejich činnost vzácným doplňkem a pomocí tohoto kněžského úřadu.

Z tohoto důvodu jsme od začátku svého pontifikátu vydali otcovské pozvání hierarchii i lidu, aby věřící byli vhodně připraveni a organisováni k tomuto apoštolátu, jež jsme označili pod vlivem textů Písma svatého jako účast laiků na hierarchickém apoštolátě a nazvali jsme jej Katolickou

akcí. Říkáme tomu Katolická akce a mohli bychom také říci katolický život, protože není činnosti bez života. Katolická akce si dává za cíl vychovávání upřímných katolíků, kteří znají, milují a dokonale žijí křesťanskou víru, ukazující, jak je možné v jakémkoliv prostředí a okolnostech sociálních i stavovských naplniti dokonale povinnosti, které ukládá.

Mimo to, takoví katolíci bezúhonní a vzorní, prodchnuti pravým duchem křesťanským a učenliví k našemu hlasu, nemohou necítiti živě touhu a povinnost spolupracovati s hierarchií na vybudování a vzrůstu Mystického Těla Kristova skrze spojení nových údů.

Proto můžeme tvrditi v pravdě, že v těch, kteří opravdu milují a uskutečňují Katolickou akci, shodují se dokonale vzorný a horlivý katolický život a život apoštolsky činný. Tento katolický život s jedné strany roste a se zdokonaluje v jednotlivci a s druhé strany se rozlévá zasahujíc bratry, v nichž je tento život nedokonalý, nebo i někdy uhaslý.

Proto jsou členové Katolické akce v jisté míře šířitelé a obhájci nadpřirozeného života duší.

Z toho se dá jasně vyvoditi, že Katolická akce nepatří nikdy k řádu hmotnému, nýbrž duchovnímu, že není z řádu pozemského, nýbrž nebeského, nemá cílů politických, nýbrž náboženských. Její vlastní cíl ji jasně odlišuje od jakéhokoliv hnutí, jakéhokoliv spolku, jenž si dává za cíl věci časné, pozemské, třebaže vznešené a hodné chvály.

Nicméně ale jest zároveň akcí sociální, protože přispívá k největšímu dobru společnosti, totiž království Kristovu. Mimo to nemůže se nezajímati o velké problémy, které pracují na lidské společnosti a mají odraz i v životě náboženském a mravním. Studuje je a blíží se k nim s pravými řešeními podle principu křesťanské spravedlnosti a lásky.

Ale, musíme říci, že nás poučila dlouholetá zkušenost, že osud Katolické akce jest v rukou kleru. Klerus musí poznati theoreticky i prakticky tento nový způsob apoštolátu, jenž jest částí posvátného úřadu.

Chceme zdůrazniti podstatný bod, jenž má tvořiti nezměnitelný zákon Katolické akce, že se má totiž pro svou vlastní povahu rozvíjeti pod přímým řízením biskupů v každé diecési. Když je totiž Katolická akce účastí laiků na apoštolátu, přísluší biskupu právo a povinnost ji stanoviti, orga-

nisovati a řídití ve své vlastní diecési, ale tak, aby byla umožněna její koordinace národní.

Osservatore Romano z 10. VI.

Rodí se nová budoucnost Církve

Jenom člověk bez víry v Prozřetelnost může věšeti hlavu nade vším, co stíhá Církev po širém světě. Církev katolická jest jediným zřízením, kterému vše prospívá, i to, co by jiným bylo k záhubě. Všechny dějiny světa, všechny filosofie, všechna kacířstva, všechny zločiny lidí v Církvi i mimo ni, to všechno slouží tajuplným způsobem řízení Božímu. Bůh dal lidem jejich svobodu, ale ponechal si při tom svou všemohoucnost. Jen jeho Dobrota jest všemohoucí. Zlo, ani ďábelské ani lidské, všemohoucí není. Proto se nemůže měřiti zloba lidská s dobrotou Boží.

Všechny osudy, veškerá pronásledování, vše, co se děje ve světě, v Rusku i v Německu, všechno slouží očištění, omlazení Církve. Katolíci jsou jen poučení o malé poměrně účinnosti svého činění se, svého horečného shánění, vidí, že především řídí svou Církev Bůh, že on si ji především zabezpečuje. Když křesťané nekonají svých povinností, dopouští na ně pronásledování, aby si zajedno své odpykali a za druhé, aby musili si se zvětšeným úsilím vynahraditi svou liknavost. Čím více se holedbali a byli pyšní na to, jak oni Církev zabezpečují, tím více jim ukáže Bůh lidskou bezmocnost, aby tím více bezpodmínečněji se spolehli jenom na Boha. Katolíci musejí hledati prostředky co nejduchovnější, nejnadpřirozenější, musejí se přivinouti s naprostou důvěrou k Bohu, úplně tak, jako opuštěné, ožebračené děti se přivíjejí k mocnému a silnému Otci. Roste tím duchovní jistota lidí v Bohu, oprou se naprosto o Boha, stanou se tím živěji jeho dětmi. A není jiného smyslu křesťanského náboženství, než abychom vzdali Bohu poctu jako Otci; důvěřující, milující děti se vrhnou docela do náručí svého Otce, uznávají, že jeho nadpřirozené synovství je to nejvzácnější, nejdražší, co mohou lidé mít.

I Církev učící se učí na tomto řízení Božím. I ona vidí ve zkušenosti ovoce jak svého učení, tak neposlušnosti vůči svému učení a vidí, co musí teprve zdůrazňovati, proti čemu se musí se zdvojnásobit úsilím postaviti.

Církev pak sama, onen tajemný organismus mystického

Těla Kristova, prožívající vše, co se na celém světě na tomto Těle děje, procituje, čeho je především zapotřebí. Tak ze samého tohoto Těla, vedeného hlavou Kristem, a srdcem Duchem svatým, jak říká svatý Tomáš, rozsvěcují se staré pravdy, uložené v jejím lůně jako pravdy, které je třeba znovu připomenouti, znovu zdůrazniti, znovu oživiti. Tyto pravdy pak kvasí v Církvi, Církev jimi prokvasí skrze své křesťany celý svět a svět jde novými cestami. Nic jí neuškodí, Církev vším roste a prospívá.

Braitto.

žeň

Z duchovního života

BOPP LINUS: *Missa est.* Herder 1938. Str. 252, cena 3 Mk, v plátně 3.60 Mk. Liturgické hnutí svědčí o prohloubení moderního života. V církevních oficiálních modlitbách jsou zhuštěny závěry posvátné nauky i projevy mystické lásky. Kniha profesora Boppa má sloužiti za cestu k pochopení myšlenek liturgie mše svaté. I předměty, používané při nejsvětější oběti, jako svíce a roucha, mají svou hlubokou symboliku. Autor prochází celou kalvarskou obětí a přináší nové pohledy, nezapomíná ani na původní způsob slavení mše svaté a čtenář bude jistě obohacen z nekonečných pokladů liturgie, jež mu přiblíží tato vzácná kniha.

CATHEDRA PETRI: *La paix et la patrie!* Desclée de Brouwer, Bruges. Str. 484, cena 25 frs. Ve sbírce Cathedra Petri vychází výbor z papežských encyklik, proslovů a úředních projevů Církve, pokud se dotýkají pojmu vlasti a míru. Najdete tu odpověď na naléhavé otázky nemocného moderního člověka, tápajícího mezi přehnaným nacionalismem a internacionalismem. Budete překvapeni, jak se splnila slova Lva XIII., poznáte a naleznete správnou cestu mezi přirozeností a věrou.

CONSIDINE DANIEL S. J.: *Paroles d'encouragement.* Přel. z angl. de Vaulx de Champion. Str. 183. Edition Universel, Bruxelles, 1939. Slova P. Considine jsou určena lidem, kteří obětavě a účelivě jdou po cestě duchovního života, aby dospěli až k vrcholu dokonalosti. Duchovní vůdce prostým způsobem, z něhož vyzařuje hloubka theologie srdce, dogmatiky prožité, vede povzbuzováním, radami a vysvětlováním tajemství života Božího, duši stále výše, krok za krokem pomáhá jí oprostiti se ode všeho břemene zbytečných a zdržujících myšlenek. Nejlepší dispoice pro sjednocení s Bohem - pro mystiku. Kniha jedinečně užitečná!

DACQUÉ EDGAR: *Das verlorene Paradies*. Verlag R. Oldenbourg, München. Str. 450, cena váz. 7.50 Mk. Odborník světového jména v přírodní filosofii i v ethnografii věnoval svůj život spojení všech vymožeností ethnografie s křesťanstvím. Jeho dílo je napadáno sice s obou stran, i od katolíků, i od zastánců vývojových teorií, ale pozornému čtenáři poskytne pohledy závratné hloubky a katolík velmi mnoho získá četbou, nenechá-li se zmásti jmény „pověst, mythus, magie“ podle jejich vulgárního smyslu a když pochopí, jak je autor myslí. Hlavní myšlenka celého díla je: člověk, který v ráji byl naprosto od prvního okamžiku své existence odlišný druhově od všeho ostatního tvorstva a ve spojení s Tvůrcem, ztratil tento ráj, upadal, až teprve křesťanství je návratem k tomuto původnímu dokonalému člověku. To ukazuje na pravěkých pověstech, zprávách a obřadech, usilujících o spojení s Bohem. Židovství je mu jediným náboženstvím, které si zachovalo spojení s onou „praduší lidství“, křesťanství pak mu není pouhým pokračováním židovství, ani jen zdokonalením, nýbrž průlomem božství do lidství skrze vtělení. Škoda jen, že autor nemá v sobě katolického křesťanství, a že je posuzuje v divné nedůslednosti ke své ostatní nauce tak, jak je posuzováno protestanty, neznalými skutečného života katolického. Přesto však zasluhuje kniha největší pozornosti odborníků; kdo je poučen o skutečnostech praehistorických a dogmatických, nalezne v tomto díle skutečně hluboké myšlenky pro odůvodnění these Dacquéovy, že křesťanství je ve všech svých naukách vyvrcholem lidské kultury a skutečným vykoupením lidstva. -es-

DEMPF ALOIS: *Christliche Philosophie*. Buchgemeinde Bonn. Str. 240, cena váz. 4 Mk. Kniha Dempfova je právem označována za první dílo o filosofii křesťanského názoru na svět, kterou s užitkem i s chutí dočte inteligentní neodborník až do konce. Jeví se tu filosofie křesťanská jako vysvětlení postavení člověka mezi Bohem a světem a náležitého poměru k oběma pólům. Hlavní rysy jsou v úvodní nauce o stvoření, o svobodě, o svědomí, o nesmrtelnosti. Autor ve skvělých obrysech líčí názory mistrů Augustina, Anselma a Tomáše Akvinského. Potom rozvinuje správný obraz člověka, správný obraz Boha, správný obraz světa. Končí návodem ke hlubšímu poznání křesťanské filosofie pohledem do jejích dějin, do její řeči, do obsahu samého jména křesťanské filosofie a do rozsahu její nauky. Dempfova práce bude vděčně přijata též od školených filosofických pracovníků, neboť jen oni dovedou oceniti svrchované universální ovládnutí látky a proto také podivuhodnou obsažnou přesnost i stručnost výrazu. -es-

FAIVRE NAZAIRE: *Jesus en Galilée*. Nakl. Lethielleux, Paris. Str. 408, cena 30 Kč. Nadaný autor vydal třetí svazek díla Ježíš, Světlo a Láska. Probírá dobu působení Krista v Galileji a osvětluje evangelní obrazy oživujícím duchem. Používá vědecké exegese, narodopisu i místopisu biblického,

ale jeho podání zůstává přece tak jasné a odpovídající vnitřní náladě děje. Doporučuji!

GATERER M.: *Das Vatikanische Konzil*. Nakl. F. Rauch, Innsbruck. Str. 275, cena 4 Mk. Tímto svazkem jest ukončena sbírka „Římský katechismus“. Naleznete zde konstituci vatikánského koncilu o víře a o primátu papeže „Pastor aeternus“, seznam papežských listů (o svatém přijímání papeže Pia X., o komunismu Pia XI.) a v heslech sestavený výťah z církevního zákoníku a dokumentů svaté Stolice. Kniha může prohloubiti praxi katechese a kazatelů, protože přivádí k pramenům víry.

HUCK J.: *Joachim von Floris*. Str. 310, vyd. Herder, Freiburg i. B., 1939. Cena 12 Mk. Znamý historik scholastiky podává kritickým a přesvědčujícím způsobem zhodnocení díla opata Joachima, který na sklonku XII. století uvedl v rozruch celou kulturní společnost svými spisy, prorocky pohlížejícími do budoucnosti. Některé názory Joachimovy odsoudil IV. koncil lateránský. Od chvíle jeho odsouzení rozvířila se diskuse o jeho pravověrnosti a dodnes je často uváděna mezi heretiky. Huck věčným rozbořem a citací papežů ukázal na bezúhonnost a svatost Joachimovy osobnosti a naprostou věroučnou čistotu jeho prací. Huckovo dílo je význačné i pro nové objevy v textové kritice a uveřejnění několika, dosud nevydaných Joachimových traktátů.

JANVIER OP.: *Dans votre église*. Vyd. Flammarion, Paris. Str. 50, cena 2.25 frs. Vynikající francouzský theolog a básník oživuje poměr křesťana k chrámu, jeho tajemství a jeho služebníku-knězi, aby znovu se stal středem života.

KARRER OTTO: *Die Geheime Offenbarung*. Str. 184, cena 41 K, váz. 51 K. Benzinger, Einsiedeln-Köln 1939. Kniha zjevení svatého Jana nesmí býti dále zahradou zamčenou, nepochopeným dílem ze souboru knih Písma svatého. Tajemství života křesťanského, který spěje ke své jednotě s obětovaným Beránkem a vítězství boje, který svádí duše se světem, když se rozhoduje věčně pro svého Ježíše, jsou chápajícimu rozjímajícímu Apokalypse lahodným, povzbuzujícím vůdcem, dávají sílu, nadšení a naději, že pro nás je na věčnosti něco nesmírného připraveno. - Karrer doprovází bezvadný překlad Zjevení poznámkami, které shrnují moudrost věků, jimiž tato posvátná kniha již prošla, a seznamuje se všemi podrobnostmi křesťanského myšlení a kultury. Doporučujeme stálou četbu tohoto díla!

KOLÍSEK KAREL: *Lurdy 1858—1938*. Nákladem vlastním. Str. 576, cena 42 K. Autor, známý svým vřelým poměrem k Lurdům, podává dějiny tohoto střediska mariánské úcty v křesťanském světě. Pokračuje v díle svého bratra, který vydal prvou důkladnou práci o tomto poutním místě v češtině roku 1899. Od té doby se mnoho změnilo, proto bude mile přijata tato kniha zejména od těch, kdo osobně poznali kouzlo Lurd. Je to i projev úcty k 80. jubileu zjevení Neposkvrněné prostému venkovskému děvčátku, Berna-

děť Soubirousové v jeskyni Massabielské. Účastníci národních poutí z ČSR naleznou v této knize radostné vzpomínky a ostatní poznají aspoň částečně toto vznešené místo.

KREITMAIER: *Peter Lippert*. Herder, Freiburg. Str. 154, cena 3 Mk. Dva roky po smrti Petra Lipperta vychází jeho životopis, aby podtrhl vynikající rysy tohoto kněze-jesuity. Píše jej řeholní spolubratr, který prožil 25 let s Lippertem a znal i jeho duši. Ukazuje jeho životní dráhu jako kazatele ve velkoměstech, vůdce hnutí katolíků, spisovatele, ukazuje jej i jako člověka.

LEFEBVRE OSB.: *Petit Missel quotidien*. Opatství S. André, Bruges. Str. 1096. I soukromá modlitba je pramen vody živé, tryskající do života věčného v našich srdcích, ale je to nade vše oficiální modlitba Církve, liturgie, která tryská z Ducha svatého. V ní skrze Krista jdeme k Bohu a z ní čerpáme opravdový život křesťanský. Proto každé nové vydání a zpřístupnění misálu je otevření nevyčerpatelného pramene milostí pro věřící. Toto krásné belgické vydání úplného misálu je nejlepším vůdcem k Bohu francouzským katolíkům.

MALLIE-GUILLEMIN: *La vie aimable de St. François de Sales*. Ed. Téqui, Paris. Str. 130, frs. 10. Hagiografie dosud zapomínala na nejmenší čtenáře. Vyšlo již mnoho svatých vzorů, určených pro vychovatele, lékaře, kněze a dělníky, ale neměli jsme životů svatých pro děti. Autorka, stará matka vychovatelka, napsala roztomilý životopis sv. Františka, určený mládeži. Dílko je doporučeno biskupem z Besanconu.

MARCEL CHANOINE L. E.: *Dictionnaire de culture religieuse et catéchistique*. Prodej u autora de Prauthoy. Str. 767, brož. 54 frs, váz. 60 frs. V nedávné době vyšlo ve Francii několik skvělých knih a mezi ně patří i toto dílo. Je to celý naučný slovník, obsahující stručná pojednání o všech otázkách náboženských. Naleznete zde souhrn nauky z mravovědy, věrouky, asketiky, hesla z Písma i z práva, ze sociologie, historie i života Církve, přihlíží k námitkám protivníků a podává i směrnice Katolické akce. Práce je dělana se zvláštním zřetelem na potřeby moderního katechety, ale přinese velký prospěch i jiným vychovatelům, veřejným pracovníkům a kněžím v duchovní správě.

MATHASER P. V.: *Bonifacius Wimmer und König Ludwig von Bayern*. Pfeiffer, München. Str. 200, Mk 3. Kniha podává soubor dopisů mezi P. B. Wimmerem a bavorským králem. Tento benediktin je vzorem apoštolského ducha, horlivý misionář a nositel národní myšlenky. Opat Bonifác Wimmer ve Sv. Vincent ve Spojených státech severoamerických soustředil kolem sebe německé vystěhovalce, aby se neodcizili víře a národu. Tato korespondence je kulturní historií let 1849—67.

MORICE H.: *La mère de Jésus*. Téqui, Paris. Str. 246, frs 15. Stále nové knihy vycházejí o Matce Spasitele a každá má své nové zabarvení, každá oslavuje Marii svým způso-

bem. V těchto 31 meditacích se ukazuje na zvláštní podobnost mezi Ježíšem a jeho Matkou; vždyť Ona byla prvou vychovatelkou svého syna a mluveno po lidsku, jeden druhého takřka pronikal. Evangelia mluví jen v několika náznacích lakonických. Poznati nitro Mariino si vzal za úkol autor, známý svým psychologickým spisem *L'âme de Jésus*. Kniha psaná básnickým slohem, vás obohatí duševně.

MRÁZ BOHUMIL: *Blahoslavená Anežka Česká*. Nákl. vl., Budějovice. Str. 38. Naše česká světice byla zas oslavena projevem lásky. Legendy o jejím životě psaly se nejen ve středověku, ale i dnešní věřící vyjadřují své city způsobem tak milým a vroucím, jako se stalo v této básnické legendě.

PARSCH: *Festteil des vollständigen Stundengebetes der hl. Kirche*. II. str. 276, Mk 1.50; III. str. 276. Volksliturgischer Verlag, Wien 26, Klosterneuburg. Prožití liturgie je barometrem hloubky duchovního života. Je proto krásným svědectvím moderní doby čerpat víru, naději a lásku z modliteb Církve. V breviáři najdou duše nevyčerpatelné bohatství světla a proto je záslužnou prací vydání dalších částí této knihy v německém překladu, na nějž jsme upozornili v minulém čísle. Nyní vyšel díl II., zahrnující část roku od Zjevení Páně do doby postní a svátky od 11. ledna do 12. března. V III. díle je doba postní až do Bílé soboty a svátky od 17. března do 14. dubna. Vhodný dar pro laiky.

PELIKÁN: *Hra o duši*. Vyd. SKM Praha II. Str. 150. K 5.—. Oblibu knihy dokazuje již V. vydání a 20.000 rozebraných výtisků. Je to knížečka psaná pro poučení mládeže v nebezpečných chvílích života. Diskretně odpovídá na nejvnitřnější hnutí přirozenosti, aby dala posilu.

PRZYWARA ERICH: *Deus semper maior*. Herder, Freiburg. Str. 380, Mk 5.80. Je to druhý svazek theologie exercicií, obsahující druhý týden. Autor nepodává sbírku ethických, morálních nebo asketických pojednání, ale systematiku, filosofický a theologický základ exercicií, na němž mají býti vybudovány duchovní cvičení sv. Ignáce v moderní formě. Kniha dává hlubší pochopení Písma sv. a přináší duši světlo, v němž uvidí velikého Boha ještě větším. Dílo je určeno pro exercitatory, aby pronikli k vlastnímu smyslu exercicií.

RAMBAUD OP.: *Notre Christ Jésus*. Nakl. Vitte, Paris. Str. 306, 20 frs. Bylo již napsáno mnoho knih o Kristu a mohlo by se zdáti, že tento obor je již vyčerpán. Než tato kniha P. Rambauda nemůže být nahrazena žádným starším spisem. Analogicko-synthetickým způsobem podává celou theologii osobnosti Spasitele a podivuhodně prohlubuje naše poznání vnitřního bytí Ježíšova. Je to zároveň hluboká meditace, pronikající psychologie i jasná vědecká práce.

RANFT Dr.: *Augustin Gruber von Salzburg*. Str. 253, Felizian Rauch, Innsbruck Leipzig, 1938. Nový vzestup pedagogických zájmů jeví se i v pedagogice náboženské. K vyjasnění vlastní funkce a rozsahu i metod této vědy sáhl Ranft do doby nedávno minulé a osvobodil ze zapomenutí osobu vel-

kého arcibiskupa salzburského, ve které jsou klasicky zjevné velké ideje náboženské pedagogiky právě tak, jak je nyní potřebujeme vidět. Stálým zřetelem k pedagogice - ve stadiu vývoje i v období uzrání - dosáhl Ranft originální formy biografické, kdy neosobnost vědy a osobnost arcibiskupa, silná a věrná, pojí se ve vzácný výraz zdařeného životního díla.

SCHNEIDER ODA: *Die Macht der Frau*. Verl. Otto Muller, Solnohrad-Lipso, 1938. Str. 400. Námět se rozpíná od nejstarších dob až do dnešních časů, ale přes tuto rozsáhlost se podařilo spisovatelce podati správný a živý obraz postavení ženy v dějinách a ve společnosti lidské. Všímá si pravěku, pohanství, Starého zákona, Nového zákona; probírá poutavě a s psychologického hlediska jednotlivé úseky ženského zrání, ženských bojů i odměny za nadpřirozeně hodnotný ženský život. V dnešní době potřebujeme takových knih, aby si ženy uvědomily, v čem vlastně je smysl jejich života.

STEIDLE BASILIUS OSB.: *Patrologia*. Str. XVIII., 294. Váz. Mk 6.—, Herder i. F. 1937. Latinské dějiny starokřesťanské literatury jsou u Steidle výborně podány. Kniha má všechny přednosti patrologie Altanerovy, kterou vydal Herder loňského roku, při tom má zvláště výhodně rozdělenou látku podle územního rozdělení v nejst. období Církve. Dílo je po všech stránkách bezvadně provedeno. Ohromná zásoba literatury, kterou doprovází pečlivý autor každý údaj své knihy, přímo svádí k dalšímu studiu svatých Otců. Třebas patrologie není přímo nadpřirozeného rázu, ale k pochopení dějin Církve a dogmat je předpokladem nepostradatelným.

STEINBÜCHEL THEODOR: *Die philosophische Grundlegung der kathol. Sittenlehre*. Bd. I. 1. 2. Str. 410 a 300. T. Schwann, Düsseldorf. Dva díly prvního svazku Tillmannem vydávané Katolické mravouky. Obsahují nejzákladnější části ethiky. Určil si úkol probádati a odhaliti novodobým poznatkům odpovídající metodou základy katolické mravouky, jak jsou dány v samé bytosti člověka, nepřihlížeje přímo k tomu, co je dáno Zjevením. Má se přesně stanoviti souřadný poměr mezi etikou a theologickou mravovědou na základě existenčních podmínek dnešního člověka. Předmětem zkoumání je tedy člověk, jakožto nositel a vykonavatel mravnosti, pokud v povinném nadpřirozeně-mravním životě zachovává si svou přirozeně lidskou podstatu a uvádí ve skutek svou vrozenou schopnost poznávací a svobodně zachovává mravnost. - Práce má čtyři oddíly: nejprve zjištění vlastní problematiky „člověk a ethos“; filosofické a anthropologické předpoklady mravnosti, zakořenění, uvědomení a vykonávání mravnosti v člověku; fenomenologický pohled do podstaty mravnosti; odůvodnění hodnoty mravnostní, její poměr k „svatému“ a její absolutní platnost osobní. - Nové pohledy se tu otvírají na problém mravnosti právě ve světle zvláštního filosofického směru autorova, který však nikde nepřichá-

zí do sporu se Zjevením a všude pečlivě zachovává pravověrnost. Odborník snad touto cestou se dopravuje cesty odůvodnění katolické mravouky u lidí orientovaných jinak než oficiální filosofií katolických škol. -es-

WAST: *Les aventures de Don Bosco*. Desclée de Brouwer, Paris. Str. 377. Tuto knihu treba zariadiť medzi vybranejšie životopisy sv. J. Bosco. Celá je preplnená najrozličnejšími udalosťami zo života moderného apoštola mládeže. Niekedy v žartovných epizodách kreslí autor veľkú dušu svätca, ktorý vedel využiť každý prítomný okamžik k vlastnému zdokonaleniu a tiež k vzdelaniu druhých. Kniha je písaná pútavo, bude zaujímať vodcov katol. mládeže. - J. M.

WEBER, Dr. HEINRICH: *Das Wesen der Caritas*. Caritasverlag Freiburg i. Br. Str. 380, cena 3 Mk. Universitní profesor a dlouholetý pracovník v Charitě sestavil konečně první soustavnou a úplnou učebnici o povaze a díle křesťanské lásky k bližním. Nechybí v ní skutečně nic. Jazykozpyt, dějepis, filosofie tvoří pozadí všestranného rozboru theologického o této ctnosti. Z rozboru je zřejmé, co musí Caritas býti, aby nebyla pouhým lidumilstvím, nýbrž pravým „bohomilstvím“ ve svých cílech, ve svých prostředcích, ve výchově dávajícího ve způsobu předmětu dávaného i v poměru k osobám, jimž se taková láska prokazuje. Kdo chce v Charitě pracovati slovem nebo činem, nemůže býti bez prožití této knihy. -es-

Škola a praktické cvičení v ctnostech a křesťanské dokonalosti, neboli křesťanská askese, III. svazek, čís. 7.—8., str. 577—792. Dokončení tohoto svazku o cíli, účelu a prostředcích Tovaryšstva Ježíšova.

Z různých polí

BITNAR VILÉM: *Postavy a problémy českého baroku literárního*. Praha 1939, Cyrilo-metodějské knihkupectví Gustava Francla. Str. 230, cena brož. 28 K. Autor, který pro svou vědeckou literární činnost v oboru baroka záslužně si dobyl titulu člena Královské české společnosti nauk, přináší české veřejnosti nový přínos do literatury o baroku, v němž nejen že rozvíjí poznání o Bridelovi a Rozemplitovi, ale přináší čtenáři naprosto nové objevy o premonstrátském baroku, o problému periodisace a o terminologii literárního baroka, v němž dnešní věda dosud balancuje. Z toho je patrný veliký význam této knihy, zvláště pro ty, kteří chtějí pracovati na poli baroka.

BRNĚNSKÁ A.: *Hana*. Vyšehrad, 1938. Str. 145, cena 2 K. Poutavý román líčí příběhy ze života statečné ženy, které prožívala za světové války na slezském nádraží.

BRUNO-GAY-LUSSAC: *Les enfants aveugles*, Roman. Grasset, Paris 1938. Str. 270. Fr. 18. Málokde je mládí dospív-

vajících dětí tak hluboce psychologicky a věrně chápáno, jako právě v tomto díle. Zaslepenost, která je způsobena nezkušeností a poddávání se podivným náladám, tak nezvyklým pro náhle dospělé dítě, to je látka románu s krátkým dějem, ale dokonale vystihujícího první osudovou ránu, když mladý Eduard poznává, co vlastně chce dívka v lásce. Slepota dětí Adamových mohlo by se nazvat toto dílo, poněvadž ve skutečnosti zde ani jeden člověk, ať starý či mladý, nevidí jasně skutečnost a vždy na ni špatně reaguje. Jakoby v pozadí stránek, v těchto několika situacích, kde je jemně poukázáno na chrám a mši sv., stála výstraha: Hřích vás zaslepil, zbývá vám ještě Bůh! Malá Irena vidí ještě svět nejčistěji, poněvadž je dítětem. - Snad každý čtenář nalezne v těch stránkách svoji historii.

COL RUDOLF: *Výbor z bajek moudrého Lokmana*. Nákladem vlastním. Str. 22, cena 3 K. Z těchto dvaceti arabských bajek poznáte mentalitu Orientu, nám neznámou. V závěru každé bajky jest odkryto zrnko hluboké pravdy moudrého Lokmana, jenž je symbolem moudrosti lidské. Překlad je dělán podle originálu.

GEVERS: *Heideglöcklein*, Habel, Regensburg, 1939, str. 90, váz. Mk. 1.80. Roztomilé vypravování radostného a křesťanského života na vlámském venkově. Opět nový skvělý talent vlámského umění, které zastupují dnes většinou katolíci a dobývá vlámskému národu velké důležitosti. Rozkošné obrázky namaloval k tomu vedoucí vlámský spisovatel Timmermans.

GUENECHES: *Principia iuris politici*. Universitas Gregoriana Roma. Str. 325. Dílo profesora římské university nechce vyčerpati celou látku politické právovědy, ale probírá jen základní a hlavní otázky, mající význam v pastorační a v nauce církevního práva. Rozbírání pojem státu podle čtyř příčin a pak se zabývá mocí veřejnou a ovládající stát. Podrobuje kritice platné systémy a ukazuje na jejich výhody a nevýhody. Autor zná podrobně úpravu ústavní v různých státech, zná moderní teorie státovědy a podává filosoficky a křesťansky správný postoj k otázkám, které se přímo dotýkají všech občanů. Dokončení v II. díle vyjde co nejdříve.

GUNNARSSON G.: *Advent im Hochgebirge*. Str. 92, kreseb 15. Reclam Jun. Lipsko, 1938. Rozsahem povídka, obsahem překrásný román nitra pastýřova. Starý Benedikt je člověk s životem dokonale vyrovnaný. Jeho nitro má plnost klidu, který si pastýř chodí každoročně dobývat do pustých hor, hledaje ztracené ovce. Analogie duše kněžské, která chodí po neschůdných cestách, v mrazu a nebezpečí, aby našla zadostiučinění dosti veliké, jakmile zachrání bezbrannou ovci ze chřtánu živlů. Gunnarsson tu vyjevil za clonou stále ochoty k oběti typ člověka po všech stránkách, i v poměru k přírodě dokonalého.

KOSSAKOVÁ: *Z lásky*. Vyšehrad, 1938. Str. 256, cena

2 K. Autorka, známá velkolepou epopejí „O Kristovu korunu“, románově zpracovává život národního světce svatého Stanislava Kostky. Tato díla vyšla jako III. řada lidové knižnice „*Rozmachu dobré knihy*“.

KOŠTÁL: *K ujasnění*. Zábřeh 1939. Kazatel evangelické církve v Zábřeze poslal nám tuto drobnou knížku svých náboženských meditací. Nehledá v nich nic jiného, než jak vlítí svým ovečkám sílu a světlo z věčných pravd Ježíšových.

KUBÍČEK V.: *Katechetika*. Matice cyrilometodějská, Olomouc. Str. 340, cena 32 K. V několika měsících bylo rozebráno I. vydání této knihy. V dnešní době jsou oblíbeny knihy, psané pro praxi a čerpané ze životní zkušenosti. Dr. Kubíček má za sebou dlouhou řadu let působení na školách i jako profesor katechetiky na theologické fakultě, proto svůj obor ovládá důkladně. Jeho dílo podává systematicky stručně teorii katechetiky, spojenou s konkrétními příklady z praxe. Přes některé zastaralé výrazy je to naše nejlepší katechetika.

LABRIOLA ANTONIO: *La concezione materialistica della storia*. Bari 1938, Ed. Gius. Laterza e figli. Str. 312, cena 22 L. B. Croce vydává toto dílo svého učitele Labriola, rozšířené o několik vlastních dodatků. Dílo může být zajímavé spíše jako doklad o způsobu chápání komunismu v Itálii koncem minulého století a bez poznámek vydavatelových by dělalo dojem nejasný a nevyhraněný, jak Croce sám přiznává. V díle je též kritika díla Masarykova. Úvodem píše kniha o manifestu komunistů z roku 1848, pak o historickém materialismu a konečně o vzniku a zániku italského marxismu (1895—1900). - J. V.

LOIDL FRANZ: *Menschen im Barock*. Nákladem vlastním. Nábožensko-mravní život doby barokní, jak se jeví v jejím nejlepším představiteli, slavném kazateli vídeňském - Abrahamovi a Sancta Clara. Kázání jsou vybrána ze všech oborů a krásně ukazují kritický postoj kazatelův k různým otázkám své doby. V úvodu se zmiňuje spisovatel o důvodu, proč knihu o baroku píše. Je to německví. Tehdy bylo Rakousko spojeno s Německem pod jednou hlavou - německým císařem z rodu Habsburského. Nyní konečně opět bylo přijato do svazku národa německého. Úvod je plný chvály na německé hrdiny, kteří zachránili Vídeň roku 1683 od Turků. Podotýkám jen, že Vídeň byla zachráněna českým rytířem Kašparem ze Sulevic, jenž řídil hájení Vídně, a posádkou, jež byla z větší polovice česká. O tom ovšem v knize není ani zmínky. Pak zásluhy krále Jana Sobieského nejsou dějinami přeceňovány, a jistě jen díky jeho válečnému umění a pomoci Boží dosáhlo se vítězství proti dvojnásobně silnému nepříteli. - BN.

LUTZNER HEINRICH: *Vom Sinn der Bauformen*. 370 st. Freiburg 1938. Herder 6.80 RM, plátěná vazba 8.80 RM. Myšlenka díla se dá vyjádřiti asi takto: Pozoruje uměleckou

cestu, kterou se ubírá západní kultura. Nové tvary ve stavitelském umění nejsou nic nahodilého ani neživotného, protože jsou výsledkem a vyjádřením duševního pochodu uměleckého života a jsou navázány na celé dosavadní dějiny umění. Moderní stavitelské umění jest zachycení tohoto vývoje v nynějším stadiu, vyrůstá ze všeho, co předcházelo, počínajíc od umění starokřesťanského jde přes romantiku, gotiku, renesanci a barok a přibíralo na sebe v každé době charakteristiku duševního života té doby. Ani nejnovější umění není osamocené, nýbrž zachovává tento zákon vývoje, i když každá doba a každý mistr do svého díla vtiskne svůj osobitý ráz, který ovšem byl v každé zemi a u různých národů různý, odpovídající duševní podobě každého národa.

J. M. SLAVÍK: *Melodie soumraku*. Str. 7. Poesie k 25. výročí Družiny literární a umělecké v Olomouci.

SLEZÁK: *Tiché srdce*. Vyšehrad, 1938. Str. 190, cena 2 K. Popisuje katolickou učitelku, která se neomezila pouze na školní vyučování, nýbrž snažila se přivést k Bohu i rodiče svých žáků.

TREVOR DAVIES: *Spaniens goldene Zeit*. Přel. J. Klein. Str. 320, 80, Oldenbourg, Mnichov 1939, cena váz. 7.50 Mk. Věcné, vážné a při tom nesmírně poutavé je toto vyličení dějin španělského imperia v roce 1501—1621. Sláva této velmoci spočívala na výtečné politice svých vládců, zvláště Filipa II., jehož význam a velikost doposud nikde nebyla tak průkazně doceněna, jako v této knize. Poněvadž historická pravda je rozhodujícím hlediskem i pro posouzení současných událostí, dostává náhle nové osvětlení nynější tragedie pyrenejského polostrova, rozžhaveného revolucí, a pozorné pročtení Daviesova díla zanechá v nás stopu hlubokého porozumění pro zvláštní cesty, jimiž se ubírá rozvoj španělského národa. Úplně nová tvrzení a takřka objevy o postavě a politice Filipa II. jsou dokumentárně doloženy a přispívají k vysoké úrovni tohoto díla, kde i kultura a umění zlatého věku jsou pochopeny v celku národního života.

VERSCHAEVE CYRIEL: *Rubens*. Herder, Freiburg 1938, 126 str. Monografie o Rubensově díle. Verschaeve, jenž byl odměněn Rembrandtovou cenou, čestným doktorátem a státní belgickou cenou pro vlámskou literaturu, je autor nad jiné povolaný, aby s pochopením mluvil o velkém mistru šerosvitu, plnosti života a síly. Činí tak s velkou oddaností a láskou k němu i svému národu a vyjadřuje věrně nadprůměrnou povahu mistrový duše, jež ve svých dílech vytiskla podobu nespoutané energie, vášnivosti i velkorysé tragiky. Kniha jej představuje s různých stránek jeho charakteristiky, jako universálního genia, malíře náboženského, dovršitele renaissance, mistra, překypujícího životní silou a velikostí. - Kniha obsahuje 16 hlubotisků a barevnou podobiznu mistrovi.

Wege und Ziele, Ein Lebensbuch für junge Mädchen. Müller, Mnichov 1938. Str. 133. Vynikající autoři-básníci, spiso-

vatelé i vychovatelé, spojili své plodné úsilí, které vyústilo v překrásné knize pro mladé dívky. Všechny situace života rodinného i společenského, života vnitřního i vnějšího, do kterého se může dostat mladé děvče, všechny problémy, které dívku zaměstnávají, mají zde v básních, povídkách a článcích skvělé odpovědi, poučující, bavící i vysvětlující. Obsah věnuje pozornost i umění a přitahuje mladé duše k následování velkých vzorů, jejichž životy jsou nedlouze, ale podstatně podány. (Na př. život Kristiny Švédské, Alžběty Anglické atd.) Naléhavě doporučujeme studentkám!

WEIRICH DR. M.: *Staré a nové Česko-Slovensko*. Národohospodářský přehled a práce 1918-38. Je to u nás první příručka, která shrnuje a popularisuje všechna dosažitelná statistická data o vývoji našeho národního hospodářství od r. 1918 do r. 1938 a podává bilanci ztrát po osudném přelomu v září 1938. Je to velice dobře a populárně dělaná příručka, z které se čtenář v zásadních rysech dozví vše o Česko-Slovensku. Knihu, čítající 396 stran a 26 diagramů a vyobrazení, ukončuje věcný rejstřík s 1600 hesly a zeměpisný rejstřík s 350 jmény. Vyšla v řadě Praktické knihovny, kterou vydává Odborné knihkupectví Ferd. Svoboda, nást. Jaroslav Samec, Praha II., Václavské nám. 57, za cenu brož. Kč 40, váz. Kč 50.

VOKOLEK: *Poutní píseň k dobrému lotru*. Pardubice 1939. Veliká bývala dříve úcta v Čechách ke svatému lotru s kříže, jenž našel první ovoce vykoupení a milosrdenství Páně a tak ukazuje na věky nevystihlou dobrotu Boží. Krásně vyzpíval Vokolek tento údiv nad láskou slitovávající se v této písni.

VYKOPAL AD.: *Přebytečný majetek*. Nákladem vlastním, v Brně 1938. Str. 123. Přebudování státu potřebuje provádění podle správného řádu sociálního. Nezdravé systémy se zhroutily a rozpadla by se i nová představa republiky, nebude-li budována na spravedlnosti a právu. Tato práce řeší otázku přebytku majetkového podle principů metafysiky a etiky a objasňuje ji naukou svatého Tomáše a sociálních encyklik. Je třeba více takových důkladných studií, a doufáme, že autor bude i dále pracovat v tomto oboru.

ZIMMERMANN: *Philosophie und Glaube*. Duncker et Humbolt, München, 1938. Str. 145. Zimmermann snaží se najít pojitko medzi istotou právd, podmienených vývojom časovým a niekedy tiež miestnym, a medzi večnou a absolútnou istotou právd zjavených. V krátkosti preberá metódy vedeckého pozorovania prirodzených vied a zároveň určuje hranice, cez ktoré ľudský duch už neprejde. Ako náhle však pozná pravého a neomylného Boha, verí mu ako neomylnéj pravde, zdokonalí svoje rozumové poznanie vierou, ktorá sa stáva kritériom ľudského badania. Kniha sa hodí pre tých, ktorí chcú mať stručný prehľad o pomere filosofie k viere. - J. M.

ZÁSADY

Z „Poutníka Cherubínského“

Věčná smrt

*Smrt, které duše má se nejvíc ze všech štítí,
je ta, z níž nevzejde už nikdy nové žití.*

Čas je věčností

*Čas jako věčnost je a věčnost jako čas,
když nevytušíš sám, jaký v tom rozdíl as.*

Pramen je v nás

*Ty Boha nevolej, vždyť pramen v tobě je:
Když výtok neucpeš, on ven se rozleje.*

Ne jen chlebem živ jest člověk

*Chléb sám tě neživí: V něm živí tě jen Bůh,
svým Slovem odvěkým živí tě Život, Duch.*

Duchovní archa a džbánec many

*Budeš-li ze zlata srdce i duši mít,
můžeš i archou ty i džbánkem many být.*

Všechno s Bohem

*Já k Bohu s Bohem, v Něm i Jím se modlívám:
On je má řeč, můj duch, můj žal a vše, co znám.*

Boha chválíme tichem

*Což myslíš, človíčku, že hrdla tvého řev
zní Bohu tichému co správný chvalozpěv?*

Dnes je den spásy

*Nevěsto, ženich jde! S ním vejít smí jen ten,
kdo každý okamžik byl na to připraven.*

Souznění různých hlasů

*Čím více v písni se ozývá rozdíl hlasů,
tím více celý zpěv nám zjevuje svou krásu.*

Stvoření zpívají chválu Boží

*Nic není bez hlasu: Bůh zná svá stvoření
a ví, že v každém z nich zpěv k Jeho chvále zní.*

Pij z vlastní studně

*Jen pošetilý muž jde z cizí louže pít,
když z vlastní studně moh' by čistý nápoj mít.*

Moudrost Šalomounova

Proč Šalomouna duch tvůj bez vsi míry ctí?

Vždyt stát se můžeš jím i jeho moudrostí!

Užívání Boha

*Kdo Boha užít chce, s Ním splynout a v Něm
vzrůstat,*

musí jak Jitřenka u Slunce svého zůstat.

Bůh se stává dítětem

Bůh do dítěte sám se přišel uzavřít:

Ach, kéž bych dítětem v tom Dítěti směl být!

Mlčením se vše vyjádří

*Kdo podstatného cos chce říci o věčnosti,
ten dříve ať se slov i planých řečí zhostí.*

Hříšníkovi

Hříšníku, obrať se a uč se Boha znáti:

Vím, že pak brzy Jej už budeš Otcem zváti!

Přichylnost

*Blesk Syna Božího prosvítí ve chvíli
srdce, jež oddaně se k Němu přichýlí.*

Beránek i lev

*Kdo podvolil se zlům i protivenstvím všem,
ten jistě zároveň byl beránkem i lvem.*

Musíš býti rozšířen

Ty rozšiř srdce své, by Bůh v něm mohl dlít:

Buď Jeho královstvím, on chce tvým Králem být!

Vše budiž ošaceno zlatem lásky

*Křestane, každý čin svůj zahal v zlatý šat -
jinak Bůh nebude tvé dílo vidět rád.*

Slabí musí čekati

*Když ještě nemůžeš sám vzlétnout, ptáčku milý,
v hnízdečku klidně lež, až nabudeš víc síly!*

Angelus Silesius, přel. O. F. Babler.

Jak přicházíme k Bohu

Gaudete in Domino semper . . .

Svatý Dionysius praví: Je šest stupňů, po nichž duše přichází k Nejvyššímu.

První jest, když Bůh otvírá duši, jak praví v Písni Písní: Otevři mi, moje přítelko, otevři mi, moje holubičko, otevři mi, moje neposkvrněná! - Pane, ty ji nazýváš neposkvrněnou, i když ještě leží v hří-

ších? - Ano, ona jest mojí neposkvrněnou v mé věčné prozřetelnosti. Neboť když duše pozná škodu a poskvrnu, kterou má ze hříchu, upadá v nářek sama nad sebou a stává se povolnou a otvírá se Bohu v každé době.

Druhý jest, když Bůh duši soustředí a s nejnižšími silami ji pozvedá ze všech rozmanitostí k silám nejvyšším a nejvyšší silou ji upevňuje na Boha. Pak se Bůh rodí v duši, zatím co se jí zjevuje novým způsobem v božském světle. Jak svatý Augustin praví: Je-li žádost láskou roznícena, Bůh se rodí v duši. Duch svatý to je, jenž lásku rozněcuje. Plod Ducha svatého je světlo, radost a pokoj.

Třetí je, když Bůh duši obrací. Obrací ji pak Bůh k sobě a k ní samé, zatím co se jí zjevuje v božském světle s novým poznáním. Neboť v nevědomosti se od Boha vzdalujeme, v poznání a ve světle se mu přibližujeme. Svatý Pavel praví: Přišli jste z temnosti ke světlu. Nyní kráčíte ve světle jako děti světla. - Pak přichází duše ve světle poznání a v poznání Bohu tak blízko, že již více nehřeší a hřešit více ani nemůže. Nejen že nemůže spáchat hřích, ona na hřích zapomíná, poněvadž myslí na pravdu. Ochutnejte a vizte, praví David. Nepraví: Vizte, nejdříve vizte a potom ochutnejte. Mnozí chtějí létat dříve než mají křídla. Kdo chce patřit dříve než chutnat, ten patří bez pořádku a bez cíle. Proto praví: Ochutnejte a vizte! Tak musí duše Boha ochutnávat ve všech jeho dílech, že všechna jeho díla se stávají dobrá a dobrotivá. Tak ochutnává a vidí Boha bez kolísání. Čím více ochutnává, tím více patří, a čím více patří, tím více do ní Bůh zapadá. Čím patří, praví Augustin, tím také ochutnává. A obráceně. A to je obraz, v němž Bůh tvoří duši podle sebe. Tak tomu bylo u svatého Pavla, když byl vnesen do třetího nebe a viděl tajemství Boží. Neboť čím viděl, tím slyšel, a obráceně. Viděl Slovo, jež je věčně Otcem plozeno, z něhož vyšly všechny věci. Tak patří duše na Boha v jeho jasnosti a výsosti. Neboť tak vysoko přichází duše, že vidí Boha v jeho bytí.

Čtvrtý jest, když Bůh hýbá duši. A duše poznává v sobě přirozený obraz Boží a vystupuje sama nad sebe a ochutnává Boha. Nato bývá sražena sama do své přirozené slabosti a vidí jeho velikost a svoji malost. Potom přichází božské světlo a prozařuje její přirozenou sílu a posunuje ji dále nad její přirozenou sílu do síly nadpřirozené a posunuje ji z přirozeného světla do světla nadpřirozeného. Tak hýbá Bůh duši. Jak praví Job: Pane, zjevil mi své světlo a ve svém světle jsi mi zjevil, co smím podržeti. Zalekl jsem se ve svém srdci, a moje srdce se pohnulo na jiné místo. A Pavel: Tedy mění ji od jasnosti k jasnosti.

Pátý jest, když se Bůh spojuje s duší. Neboť pak přichází božské světlo a běře tvar duše a vnáší ji do tvaru Božího a sjednocuje a tvoří ji tak v Bohu, že ji proniká božské světlo a že se ona již nepoznává v přirozeném světle, nýbrž poznává se ve světle božském . . . Jako na sluneční záři, která prozařuje a prosvěcuje vzduch, vidíme, že nezáří jako vzduch, nýbrž jako záře sluneční, tak také božské světlo prozařuje duši, že ona sebe sama nepoznává více, leč v božském světle. Svatý Pavel praví: Prosím Krista a jeho Otce, aby vám dal svého Ducha svatého a osvětlil vaše srdce, byste poznali pravdu.

Šestý jest, když Bůh duši pozvedá a běře ji k sobě, takže ji v božském světle nejen proniká, nýbrž ona sama je božským světlem. Podobně když někdo vezme krystal nebo beryl a postaví je do slunce, ztrácí svou barvu a stávají se stejnými se světlem. Andělé jsou zrcadlem, které prozařuje božské světlo, praví Dionysius. Hledí navzájem na božské světlo. Tak jsou svaté duše prozářené prozařujícím světlem. Totéž světlo, které prozařuje jedny, totéž prozařuje jiné.

Proto praví svatý Pavel: Radujte se, neboť Bůh je vám nablízku.

O stvořeném a nestvořeném duchu.

„Sešli Ducha svého a stvořeny budou všechny věci.“ Jeden mistr praví: Je jeden nestvořený duch,

to jest Bůh a jest stvořený duch, který z nestvořeného ducha vychází: anděl a duše.

Otec obrací své oko na své bytí, jež je jeho přirozeností, a patří na sebe. A když tak patří sám na sebe, vidí všechny věci najednou. A tvoří Slovo a mluví se do Slova a všech věcí, a Slovo mluví nazpět do Otce. V tomto skvělém patření, v němž se vidí Otec ve svém Synu a Syn se tak skvěle vidí v Otci, v tom mají tak velikou blaženost, že všechna rozkoš, kterou si kdy všichni duchové, i sama Maria, získali, není nic proti nezměrné blaženosti, kterou mají ve zjevení božské přirozenosti.

Chceme-li nyní přijati Ducha svatého, musíme si tak počínati, jako Duch Boží. Musíme obrátiti oči rozumu na sebe a nahlížeti vznešenost našeho duchovního bytí, jak jsme podle Boha utvořeni a stvořeni k tomu, abychom byli sjednoceni s duchem Božím. Když pak vidíme skvělost sebe samých, jak máme s ním požívat jeho skvělosti, měla by nám z toho vzejít tak veliká radost, že bychom již mimo ni nehledali jinou. Tedy musíme jednati jako nestvořený duch.

Druhý jest duch stvořený. To jest anděl. Také jako on musíme si počínati, chceme-li denně přijímati Ducha svatého. Neboť anděl nepřetržitě upřeně hledí do zrcadla božství, a každý přijímá z božského světla více nebo méně, podle své hodnoty, v níž jest k Bohu seřazen. Každý přijímá a dává dále dalšímu. Tak museli bychom také stále hleděti do zrcadla božství a co by nám bylo od Boha zjeveno, to bychom museli s těmi sdělovati, kteří nepřijímají bezprostředně a kteří jsou též přirozenosti. *Hane Karmelitán, přel. P. A. Svatoš O. P.*

Bdi nad sebou

Kurs o duchovním očišťování 4.

Zpytování svědomí odhalilo nám naše slabosti, základy našich chyb. Vidíme, v čem ještě Bůh v nás nevládne. Proč také neslyšíme dokonale jeho hlasu? Když je pravda, že milost neničí lidskou přiroze-

nost, nýbrž že ji doplňuje, stejně platí, že s druhé strany nesmí lidská přirozenost vzdorovati této zdokonalující činnosti milosti. Lidská přirozenost není dokonalá, třebaže nevěříme s Lutherem, že by byla dokonale zkažená a špatná a neschopná jakýchkoliv dobrých činů ani po očištění, po přetvoření skrze milost Boží. Stali jsme se přece opravdu dítkami Božími. Bůh v nás opravdu působí, jsme opravdu milostí účastni jeho života.

Ale tento život jest ohrožován porušeností lidské přirozenosti. Tuto porušenost, která stojí v cestě působení milosti a jejímu dokonalému rozvinutí, tuto porušenost třeba mít v patrnosti, proti ní bojovati, ji odstraňovati. Nesmíme tuto porušenost nechat se rozvinouti v duši v našem duchovním životě. Nebyli jsme ponecháni jen své přirozenosti, natož porušené. Mešní liturgie se modlí, že Bůh podivuhodně stvořil lidskou přirozenost a ještě podivuhodněji ji obnovil a znovu stvořil. Nesmíme proto žíti jen přirozeně, nýbrž je třeba otevřít se jak nadpřirozenému, tak také nadpřirozenému upravovati v sobě cestu, aby se mohlo v duši rozvinouti. Nesmíme žíti jen jako tvorové rozumní, nýbrž jako rozumné děti Boží. Proto nestačí jen zříditi vášně. Je třeba je podříditi nejenom rozumu, nýbrž rozumu osvětlenému věrou a láskou. Je třeba celou svou činnost otevřít víře, lásce, darům a vedení Ducha svatého.

Tak je důležité očišťovati svá prvá hnutí, k jakým nás strhuje naše porušená přirozenost. Cítíme totiž, že od přirozenosti každý z nás má určitou náklonnost k něčemu nesprávnému ve světle života dítěte Božího, že tak a tak nemá jednati dítě Boží. Myslím tu prvá hnutí netrpělivosti, pohodlnosti, smyslnosti, hněvu, ješitnosti a podobně. A protože se náš život tak pohybuje v činnosti, i tato činnost sebe spravedlivější, činnost našeho povolání jest nebezpečná po stránce duchovní, abychom jí nepropadli jako čistě přirozené činnosti, jako hlavnímu a jedinému smyslu celého života, který i v této činnosti má vyšší určení vůle Boží a u nás, dítek Bo-

žích má za cíl dovésti nás k takovým plněním vůle Boží na tomto místě a v tomto postavení k Bohu, k poslednímu našemu cíli.

Nesmí propadnouti dítě Boží činnosti řízené jen čistě přirozenými cíli, přirozenou zálibou nebo snad i nelibostí. Pravý křesťan se nesmíří s činností neposvěcenou, ne dosti podřízenou vůli Boží a ne dosti zaměřenou k poslednímu cíli. To není křesťanská činnost, která tryská jenom z přirozené povahy ze záliby, ze snahy zajistiti si pouze tento život, ze zvědavosti z potřeby míti třeba nějaký vliv. Nebo aby se o nás mluvilo, abychom to v životě někam přivedli. To všechno jsou čistě přirozené pohnutky naší činnosti, ale nejsou to pohnutky důstojné dítěte Božího, které ví, že smí vše chápati jen jako cestu dítěte k Otci.

Když se oddáme své přirozené touze, může i naše činnost býti velmi bohatá. Může býti zdánlivě také velmi užitečná, i plodná, ale ve skutečnosti znamená užívati činnosti, věcí i lidí, na které působíme k tomu, abychom si zajistili nějaký vliv, abychom my se stali slavnými a vlivnými a velkými. Tak se takovou činností stáváme my středem a Bůh je vypovězen kamsi na okraj naší činnosti.

Takový život dává dokonce i jakési zdání horlivosti a apoštolátního ducha. Ale zatím je to apoštolování pro svůj zájem, pro svou velikost. Zabíhá to až k duchovní obludnosti, kdy se stává služba Boží a služba Církvi a bratřím záminkou pro vybíjení prostě přirozené energie. Je to pak sport. Jako někdo hledá rekordy ve vzpírání břemen anebo sbírá známky, tak takový člověk zdánlivě horlivý uplatňuje prostě svou přirozenou schopnost a sílu a místo sbírání známek řeční a píše a jest činný v různých oborech apoštolátních.

Ale i naše činnost má se státi naší cestou k Bohu. Má býti především naší cestou k Bohu. Máme jí posvěcovati nejenom druhé, nýbrž především sebe. Abychom mohli odolati přirozené tendenci naší přirozenosti a přirozené činnosti, jest důležité očišťovati, ovládati a řídit naše přirozené sklony, který-

mi právě se vybíjí a odchyluje naše přirozená činnost, že jest a zůstává přirozenou.

Má-li se státi naše činnost a celá naše bytost duchovní, jest důležité bdíti nad sebou, aby neovládal nás, naši povahu a naši přirozenost a činnost duch tohoto světa, nýbrž duch Kristův, tak jak jej Ježíš prohlásil ve svém kázání na hoře, ve svém osmeru blahoslavenství, kde Kristus nevelebí chytré a tvrdé a hrdé a ty, kteří se dají nésti zájmy a duchem tohoto světa, nýbrž ty, kteří jsou tiší, chudí, kteří žízňají po spravedlnosti, kteří jsou plni posvátné vážnosti . . .

Proto je třeba umrtvovati, očišťovati své sklony citlivosti, hněvivosti, pomstychtivosti, sobectví, sebelásky, pýchy. Když zvítězíme nad těmito hnutími naší porušené přirozenosti, odoláme pak také, abychom nepropadli jen přirozenému tíhnutí naší přirozenosti, která touží pýchou, ješitností, sobectvím a ostatními nedokonalostmi propadnouti jenom sobě, jednati jen pro sebe a podle sebe a pro své cíle a podle svého přirozeného rozumu.

Kdo rád propuká neláskou, trpkostí vůči bližním, ať si vzpomene na slova Kristova, že se má vrátiti raději od oltáře ke smíření s bratrem ten, kdo si u oltáře vzpomene, že zarmoutil bratra. Protože Kristus blahoslaví tiché. Kdo neumí být tichý, není Kristův. Nejedná jako dítě Boha, jenž dovede odpouštět, jenž dovede lidem poslati vlastního svého Syna, třebaže ho tolik urazili a urážejí.

Žádostivost není zdaleka maličkostí. Kristus nás učí, abychom raději si oko vyloupili neb ruku uťali, abychom opustili to, co je nám drahé jako ruka neb oko, jestliže nás to ohrožuje v našem životě dítěte Božího. Je třeba povznést se nad přirozené chápání takových sklonů. Kdo jen přirozeně chápe takové sklony, nevidí jejich nebezpečí již v začátcích. Dovede si je opentliti, dovede si je omluviti, místo aby proti nim statečně bojoval, protože ví, že by toho musil zanechat. Proto raději později zanechá duchovního života, když vidí, že se s tím duchovní život nedá smířiti.

Jak je třeba bdíti nad pomstychtivostí. I ta se zdá ze začátku tak oprávněnou, tak spravedlivou. Říkáme si, že se nesmíme dáti, že by nás lidé pomalu zašlapali, kdybychom netrestali zlo. Říkáme tomu boj proti nespravedlnosti, nazýváme to vykořenění zla, aby neohrozilo dílo Boží. Ale, v jádře jedná se nám o to pomstíti sebe, zdeptati toho, kdo se opovážil nám učiniti zlé. To jen předstíráme Boží čest a Boží zájmy. Ale, taková pomstychtivost roste v duši. Člověk, který přirozeně hledá pomstu svou, propadá zlu, které zdánlivě pronásleduje. V jeho duši se usazuje nenávist, přemýšlí, jak by zlým postihl svého bratra. Nemůže se rozrůst život Boží v duši toho, jenž jedná tak pod nátlakem zlého. Hořkost, vynalézavost ve zlém, otráví posléze duši.

Tato pomstychtivost jest dokladem hodně živé sebelásky, nezřízené sebelásky v duši. Sebelásku ale nemůžeme nechati v duši růsti. Protože dokonalost jest v plnění vůle Boží, v hledání toho, co se líbí Bohu a ne právě nám. A dorůstá tato pomstychtivost sebelásky, dorůstá hněvem až k nenávisti. I nad tímto hnutím je třeba bdíti. Mnozí mluví o posvátném, spravedlivém hněvu, ale více získáme duší na lžičku medu než celým sudem octa.

Hněv povstává proti člověku jako proti nepříteli. Dítěti Božímu ale nesmí nikdo býti nepřitelem. Jak se kdo oddává hněvu, tak se vzdává synovství Božího, protože jakmile se přestane k někomu chovati jako k dítěti Božímu a nepřemáhá svůj hněv vůči němu, ztrácí sám své vlastní synovství Boží. Ne-ztratí je jistě naráz vždycky. Drobné hněvy, hořkosti, trpkosti neopuštěné a nepotírané smazávají pomalu s duše bližních pečeť jejich synovství Božího. A jakmile jednou podnikneme něco vážného proti dítěti Božímu, ztrácíme tím samým své vlastní synovství Boží. Nenávist taková ale obyčejně se vybíjí. Vyrůstá z drobných antipatií, z drobných hněvů nepotíraných a neovládaných.

A podobně přirozená láska k bližnímu. To není láska křesťanská. Nesmíme milovati bližní jen pro jejich přirozené vlastnosti. Nás stmelil Kristus v no-

vou rodinu a nové bratrství, v bratrství synů Božích. Proto je důležité tento podklad naší lásky pěstovati v sobě a nahrazovati lásku jen čistě přirozenou, pozemskou a lidskou. Právě tato nadpřirozená láska nám dá sílu všechny oběti přinést pro bližní, všeho se pro ně odvážiti. Jinak když budeme odvažovati jen na přirozených vázkách svou lásku, nikdy nebudeme schopni všech obětí pro své bratry.

Bdíš dosti nad svou pýchou? Každý je k ní náchylný. Každý je pokoušen nějak se pokládati za vynikajícího svou silou, za velkého sebou samým. Bůh pak opouští takové lidi, ponechává je jejich domnělé síle, aby poznali, co tedy dovedou sami ze sebe. Taková pýcha odvádí od pokorné modlitby, protože takový člověk, který není si vědom své ubohosti, neprosí ustavičně o sílu až jednou klesne hluboce, jako klesne každý, kdo se nemodlí, kdo neprosí pokorně Boha o sílu proti svým slabostem. Klesne tak či onak, ale k ničemu jinému nevede pýcha a falešná soběstačnost.

Na každého číhá satan někde jinde. Každý má někde jinde svou slabinu. Známe ji? Měli bychom. Jen tehdy můžeme začít proti ní bojovat. A když ji poznáme, očišťujeme svou lásku k sobě, svou přirozenost v tomto zraněném místě, aby nás nezchvátila nákaza z toho místa po celé naší duši a v celé naší činnosti.

P. Silv. M. Braitto O. P.

Obětování stále žijící v Kristově srdci

Jak to říká svatý Augustin, duši vnějšího apoštolátu je vnitřní obětování, vnuknuté láskou k Bohu; je zároveň klaněním, prosbou a díkůčiněním. Jako myšlenka je duši vyjádřeného slova, jako láska je duši vydávaného svědectví, tak vnitřní obětování je duši oběti vnější, která bez něho by neměla naprosto žádnou cenu mravní ani náboženskou. Bez něho by byla jako oběť Kainova: mrtvolou Božího kultu. To je ráz modlitby farizejské.

Připomeňme si, co oduševňovalo oběť Kříže, abychom lépe pochopili oběť mše svaté. Nesmíme jistě

přehlédnouti vnitřní úkon celebrujícího kněze, ale především nechť se naše myšlenky obrátí ke knězi Nejvyššímu.

Duch oběti kříže.

Pán Ježíš řekl (Jan X. 11—18): Já jsem dobrý pastýř. Dobrý pastýř dává život za ovce své *Proto miluje mne Otec, že dávám život svůj, abych jej zase přijal.* Nikdo neodnímá ho ode mne, nýbrž já jej dávám sám od sebe. Mám moc jej dáti a mám moc jej zase vzíti. Příkaz tento dostal jsem od Otce svého.“

Totéž lze čísti u svatého Matouše, XX, 28 a u svatého Marka, X, 45: Syn člověka nepřišel, aby mu bylo slouženo, nýbrž aby sloužil a dal život svůj na vykoupení za mnohé.“

Obětování, sebedarování je duší oběti při poslední večeři: „Toto jest tělo mé . . . toto jest krev má . . . která se vylévá za mnohé na odpuštění hříchů. (Mat. XXVI. 26—35, rovněž Mark. a Luk.)

Modlitba v getsemanské zahradě a oběť na kříži jsou nejvyšším vyjádřením lásky k Bohu a k duším. „Větší lásky nemá nikdo nad tu, aby kdo položil život svůj za své přátele. (Jan XV, 13.) Ježíš dává svůj život i za nepřátele a za své katy a ještě se za ně modlí. Jen k vůli nim zcela se vydává na utrpení, kterému jinak mohl zabránit, a umírá se slovy: „Otče, v ruce tvé poroučím ducha svého. Dokonáno jest!“ Hle, co znamená obětování na kříži!

Duch oběti kříže je vyjádřen svatým Pavlem. (Ef. V, 2.) Buďte tedy následovníky Božími, jako dítky milé a žijte v lásce, jakož i Kristus miloval nás a vydal sebe sama za nás v dar a oběť krvavou Bohu k vůni líbezné.

Též svatý Tomáš vyjadřuje tuto myšlenku, když mluví o tajemství Vykoupení (III, q. 48, 2): Ten dostičiní za urážku, kdo podává uraženému věc, již ten stejně nebo více miluje, než nenávidí urážku. Kristus pak, když trpěl z lásky a poslušnosti, podal Bohu něco většího, než toho vůbec vyžado-

vala náhrada za urážku celého lidstva. A tak utrpení Kristovo bylo nejen dostatečnou, nýbrž nadměrnou náhradou za hříchy celého lidstva, podle toho I. Jan. II. 2.: On jest obětí smírnou za hříchy naše, ale nejen za hříchy naše, nýbrž i za hříchy celého světa.

Duší oběti na kříži je láska, která vnukla Kristu, aby se obětoval! Tato láska byla zároveň úkonem vůle lidské, která z nestvořené Osoby Slova čerpala nekonečnou cenu pro své úkony a zasloužila nám tak spásnou milost. Byl to úkon theandrický, božský zároveň i lidský. Lidský, poněvadž vycházel z lidské vůle Ježíšovy. Božský, poněvadž zároveň vycházel z osoby Boží. Byl to dobrovolný čin vtěleného Božího Slova, dokonalé sebedarování, nejvyšší celopal, jaký lze vůbec si představit.

Boholidský úkon lásky, který oduševňoval celý pozemský život Ježíše Krista, byl až do chvíle smrti *záslužný*. Dokud Ježíš nedospěl k cíli svého pozemského života, pokud byl poutníkem, viator et comprehensor, potud nám získával zásluhy. Po smrti skončilo pro něho období zásluh, jako jednou pro nás skončí s posledním naším dechem. Zmizela však z duše Ježíše Krista láska k hříšníkům, jakmile zemřel? Přestalo klanění? Přestalo díkůčinění? Nemodlí se již více? Není již Veleknězem oběti mše svaté?

Duch oběti mše svaté.

Nikdy neztratíme s mysli tu velikou pravdu, že Ježíš je sám hlavním obětníkem a knězem při oběti mše svaté, právě tak, jako je obětí, skutečně přítomnou na oltáři. Tridentský koncil, přirovnávaje mši svatou k oběti kříže, praví: „Jedna a táž je zde oběť, týž kněz je to, který se obětuje na kříži a který se obětuje na oltáři skrze své služebníky. Pouze vnější způsob obětování jest odlišný.“ Často byla tato nauka potvrzena vnitřním hlasem, který zaslechli služebníci Boží.

Ve středověku i nyní jsou ještě někteří theologové, kteří jsou toho názoru, že Kristus se zde obě-

tuje ne novou přítomnou obětí (actualiter), nýbrž v síle oběti první (virtualiter), pokud totiž ustanovil mši svatou, přikázav, aby se oběť vykonávala až do konce světa. - Tento názor drží to minimum, které je nutné, aby člověk právě neupadl do here-se. (Je to mínění P. de la Taille, *Mysterium Fidei*, vysvětl. 9, str. 103, vysv. 23, str. 295. Též názoru byl Skotus, skotisté a Amicus.)

Jestliže však někdo chce připustit jen to minimum, zdá se, že povážlivě zmenšuje skutečnou velikost Kristova vlivu na nás, a to se zdá naprosto odporovati skutečnosti. Dávejme dobrý pozor na slova, která kněz při mši svaté pronáší, a uvidíme, že je říká ne ve svém jménu, ani přesně řečeno ve jménu Církve, nýbrž ve jménu samotného Krista, jehož je služebníkem, nástrojem, jehož hlasem sám mluví. Při proměňování neříká: Toto je tělo Ježíše Krista, nýbrž: Toto je tělo mé. Hoc est enim corpus meum. To Kristus mluví ústy svého sluhy. Kněz nepřednáší pouze událost, jak se sběhla při poslední večeři; on skutečně v této chvíli slouží Kristu, který obětuje tuto oběť.

Je jisto, že náš Spasitel chce dáti proměňujícím slovům transsubstanciační moc ve chvíli, kdy je kněz pronáší, moc a sílu, kterou se mění podstata chleba v podstatu těla a podstata vína v podstatu jeho drahocenné Krve. Svaté Kristovo člověčenství je vědomým nástrojem, spojeným s božstvím k provedení předpokladu, ke skutečnému zpřítomnění Kristovu v obětních darech a k rozlití milostí z Eucharistie.

Zároveň pokračuje Ježíš jako člověk a kněz na věky ve svátostném sebeobětování, aby nám bylo připočteno zadostiučinění a zásluhy jeho utrpení. Chce nyní skutečně pokračovati v sebeobětování a ve sdílení svého života našim duším. Naše víra to potvrzuje: Je-li celebrující kněz roztržit ve chvíli proměňování nebo kdykoliv při posvátném obřadu, Kristus roztržitý není. On, jako nejvyšší kněz, proniká svojí svatou duší všechny chvíle obřadu mešního a dává vyzařovati do netušených důsled-

ků veliké účinnosti své svaté Oběti. Dokonce i když kněz je služebníkem nehodným, chce-li sloužiti mši svatou tak, jak ji Kristus Pán ustanovil, mše svatá je platná a má nekonečnou cenu, která pochází z obětovaného Beránka a z velikosti obětujícího Velekněze.

Když sv. Otec Pius XI. ve své encyklice o Kristu Králi píše: *Christus sacerdos se pro peccatis hostiam obtulit perpetuoque se offert*, vyjadřuje jen obecné církevní přesvědčení, podle kterého Kristus pokračuje v sebeobětování v Eucharistii, aby nám byly připočteny dřívější zásluhy jeho utrpení. (Cf. Dz. 2195.)

Jeho sebeobětování pokračuje i ve svatostánku. Mimo mši svatou však toto obětování je čistě vnitřní, stále hoří v Kristově srdci, není však obětí ve vlastním slova smyslu. K tomu je nutno, aby bylo doprovázeno svátostným obětováním, které je vnějším úkonem, podaným na oltáři ve chvíli proměňování.

Někteří theologové zdůrazňují více vnitřní Kristovo obětování, jiní zase vynášejí hlavně stránku vnější. Je nutno sjednotit obojí, vnitřní skutečnost i vnější znamení, aby zde stála v plném slova smyslu oběť skutečná, která musí býti zároveň vnější i vnitřní, musí býti *jediným* úkonem veřejného kultu.

Tak bude oběť mše svaté přinášena Kristem Veleknězem až do skonání světa. A až poslední mše svatá bude skončena, nebude již v nebi oběti ve vlastním slova smyslu, neboť nebude zapotřebí znamení, skrývající skutečnost tam, kde celá skutečnost Boží bude zjevna. Bude však věčně dokonávána tato oběť v blaženosti vyvolených, kteří budou žíti s Vykupitelem. Věčně trvajícím kult bude obsahovat klanění a díkůčinění, jak již ve mši svaté je naznačeno v jásavém *Sanctus, Sanctus, Sanctus*, zpívaném ke cti Trojjediného Boha. Po skončení světa nebude již oběť prosebná a smírná, nýbrž klanění a díkůčinění věčně budou zníti. V tomto smyslu nikdy nepřestane živé obětování v Kristově Srdci, navždy bude se projevovati, právě tak, jako

jeho svatá duše stále bude nazíratí v blaženém patření, bude v ní stále horoucí láska k Bohu i k duším blaženým! Tyto úkony jeho duše nelze měřit časem, nýbrž jedinou skutečností věčnosti. Jak napsal svatý Tomáš: *Mensurantur aeternitate participata.* (I, 4. 10, o. 3 a 5.)

Jak Kristus v nebi stále se za nás modlí až do konce časů?

Svatý Pavel nám říká: Kristus je vždycky živ, aby za nás orodoval. (Žid. VII. 25.) Jak se tomu má rozumět?

Jisté je, že v nebi již Kristus nezískává zásluh a nepřináší za nás bolestné dostiučinění. Došel k cíli svého poslání, není již poutníkem na cestě k věčnosti. Utrpení i možnost získávati zásluhy ustoupily vznešenějšímu jeho postavení na pravici Otcově.

Ale přestal se též modliti za nás? Jisté je, že nejvyšší Panna a svatí, kteří jsou v blaženosti, nezískávají zásluh a přece za nás prosí; modlí se, aby zásluhy Ježíše Krista byly nám přičteny a na nás v určitém okamžiku uplatněny. Prosíme o to denně ve Zdravas Maria a v Loretských litaniích. Modlitba v nebi není ovšem toho druhu, jako slzami doprovázené prosby pozemšťanů, jako modlitby Krista v Getsemanské zahradě, ale přesto je modlitbou opravdovou. Proto se doporučujeme do modliteb Marie Panny a svatých.

Někteří theologové řekli, že Kristus v nebi neprosí za nás, nýbrž pouze ukazuje Otcí svoje člo- věčenství a oslavené rány, jako znamení minulých zásluh.

Mnoho ostatních theologů, kteří se opírají o svatého Augustina a svatého Tomáše, vidí v tomto způsobu nazírání velmi ztenčené chápání a ochuzené porozumění slovům svatého Pavla, který praví: „Kristus stále žijící, nepřestává se přimlouvati za nás.“ Říká to dále i v ep. k Řím. VIII. 34, a k Žid. VII, 25: Kristus Ježíš to jest, jenž za nás umřel, ano i z mrtvých vstal, jenž je na pravici Boží, jenž

se též přimlouvá za nás.“ - Řekl to i sám Kristus Pán (Jan XIV, 16.): *A já budu prositi Otce a jiného Utěšitele dá vám, aby s vámi zůstával na věky.*

Je to opravdová modlitba. Kristus přimlouvá se za nás, aby jeho minulé zásluhy byly připočteny a uplatněny někomu z lidí, zvláště umírajícím, dokud neztratili plně vědomí. Tato modlitba je jen novým výrazem jeho nekonečné lásky.

Tak to chápe Církev, tak to vyjádřil svatý Tomáš ve svém výkladu v epišt. k Žid. VII, 25: „Kristus v nebesích prosí za nás jako náš přímluvec, když ukazuje Otcí svoje člověčenství, které přijal, aby nás spasil, a ve kterém za nás trpěl; přimlouvá se tak za nás, vyjadřuje Otcí svoji touhu po naší spáse.

Dále v ep. k Řím. VIII, 34, praví svatý Tomáš: Nynější jeho přimlouvání za nás je vůle, kterou má k naší spáse.“

„Otče, chci, aby, kde jsem já, byli se mnou i ti, které jsi mi dal.“ (Jan XVII, 24.)

Andělský učitel píše ještě v Theol. Summě II, II, č. 83, o. 11. Modlitba za druhé vychází z lásky. Svatí ve vlasti, čím mají dokonalejší lásku, tím více se modlí za živé, kterým lze modlitbami pomoci. A čím úžeji s Bohem jsou spojeni, tím účinnější jsou jejich modlitby. Je v řadě Boží Prozřetelnosti, že vynikající vlastnosti vyšších, splývají na nižší, jako jasnost slunce do ovzduší. Proto se praví o Kristu (Žid. VII., 25.): Proto také může dokonale spasit ty, kteří přistupují k Bohu skrze něho, jsa vždycky živ, aby za ně orodoval.

Ježíš Kristus v nebesích, v eucharistii a zvláště ve mši svaté prosí za nás, ne že by musel, nýbrž z nadměrné plnosti svého oslavení a z nejněžnější synovské úcty k Otcí, kterému tím vzdává pocty.

Svatý Ambrož říká: Zmrtvýchvstalý Kristus stále hájí před svým Otcem naši při; a svatý Řehoř Velký: Kristus po všechny dny prosí za svoji Církev. A dále svatý Ambrož: Kristus jako kněz, modlí se za nás i pokud je naší hlavou; jako Bůh pak nás vyslyší!

Kristus v nebi tedy nemodlí se se slzami, zničen a stráven bolestí a smutkem, jako v Getsemani. Dokonalé spálení oběti již bylo vykonáno. Stále však od té doby prosí, aby plody jeho oběti nám byly připočteny ve vhodném okamžiku, zvláště v hodině smrti.

Vnitřní oběť, kterou stále přináší svatá duše Kristova, jest obětí klanění, prosby a díkůčinění. Nelze je již měřiti pomíjejícím měřítkem času. Je to oběť věčné hodnoty, účastná věčnosti. Není v ní vnitřní přerušení, ani obnovování, je trvalá, stále je v duši Ježíšově, jako je tam blažené patření a láska k Bohu a k duším, která z tohoto pohledu plyne.

Tento vnitřní úkon oběti, stále žijící v srdci Ježíšově, je duší oběti mše svaté. Podstatně je to táž oběť, jako oběť kříže, jako je stále totéž Kristovo člověčenství, které trvá na věky, třebaš nyní není již podrobena bolestem a ani smrti.

Tato pravda je povznesena nade všechny theologické diskuse. Jest to pravda, která spadá do svrchovaného oboru víry, pravda, podle které podstata oběti mše svaté je ve svátostném, skutečném a přítomném obětování, které přináší Kristus Velekněz.

Považme, že Kristus, když se takto denně při každé mši svaté Bohu přináší v oběť, spolu i naše obětování přináší před tvář Boží a rozmnožuje tak naše klanění, prosby, smír a díkůčinění Otci.

Shromážděme se pod tuto velikou modlitbu Kristovu, která vyzdvihuje i prosby naše. A jestliže v našich modlitbách není sdostatek pokory, zbožnosti a důvěry, prosme Spasitele, který je naší hlavou, aby doplnil, co chybí nedokonalosti naší, a dal z našeho srdce vytrysknouti modlitbě čistší, modlitbě za nás, za zemřelé, za uklidnění nešťastného světa. Prosme často i o milost šťastné hodiny smrti, sjednocující se se všemi oběťmi mše svaté, které se právě na celém světě konají. Pomůže nám to v poslední chvíli obnoviti oběť vlastního našeho života ve sjednocení se mší svatou, která prostřednictvím tolika kněží bude sloužena ve chvíli našeho

odchodu ze světa. Tak zůstaneme sjednoceni s naším Veleknězem na věky. Podle slov svatého Pavla: Vše mohu v tom, jenž mne posiluje. Nikdo jiný mimo Krista nemůže nás spasit a zachránit, nemůže obrátit toho, kdo je ve stavu smrtelného hříchu, a nemůže spravedlivému zajistit vytrvalost a konečné vítězství. Je-li dílem velikého milosrdenství náprava hříšníka, není menší ta dobrota, která spravedlivého chrání a opatruje jej od nákazy zla pro věčnou blaženost. *P. Garrigou-Lagrange O. P.*

Boj proti tělu a láska

Před lety jsem se začtl s velikým zájmem do krásného životopisu irského hrdiny-kněze P. Viléme Doyle T. J. Nepochybuji, že v každém čtenáři vzbudí upřímné sympatie pohled na tuto prostou, veselou, zbožnou a hrdinskou duši. Ale stejně je jisté, že vypravování o jeho strašných kajícnostech působí zarážejícím dojmem.

Co souditi na příklad o tom, když tento muž vstával v noci a vcházel do studeného sklepa k modlitbám nebo sestupoval za chladné zimy do rybníka, a ponořen až po krk ve vodě, modlil se za hříšníky? Nebo když se bičoval břitvami, opasoval rozžhaveným ciliciem, chodil obnažen lesem palčivých kopřiv? A co souditi o jeho zásadě, že třeba „přinést úplnou a bezpodmínečnou oběť každého požitku, každé radosti, každého smyslného uspokojení, každého pohodlí“? Zavrhnou-li mnozí z katolíků tyto svaté pošetilosti, zdaž neschvaluje řada učitelů duchovního života Doyleovu zásadu jako ideál největších světců?

Jak srovnati takové zjevy v životech světců s dobrotou a něžností Spasitelovou, jenž tak milosrdně přijímal hříšníky a žil sám tak prostě a nenápadně se svými učedníky, že se jeho život silně odrážel od strohých učedníků Janových? Nepřináší náboženství Kristovo hříšnému lidstvu spíše uklidnění, pokoj a radost, než výzvu k ustavičnému pokání a sebetrýzni?

Schopenhauer ovšem kdesi tvrdí, že křesťanství záleží v úplném sebezáporu. V Novém zákoně je prý svět líčen jako slzavé údolí, život jako očistné dílo, proto symbolem křesťanství je mučednický nástroj (kříž). Odřikání, sebezapření, dokonalá čistota - toto nejrozhodnější popření vůle k životu - je prý podstatou původního pravého křesťanství. Měl by však pravdu tento nevěřící myslitel?

Nepřivádí snad okázalé a trvalé horlení pro sebezápor křesťanské kazatele do blízkosti indické nebo novoplatonské askese, která vidí jedinou cestu ke zdokonalování člověka v zamítání každé radosti, jimiž okrášlil dobrotivý Stvořitel lidský život?

Nemá snad nakonec pravdu pozitivista Seailles, když praví s opovržením o křesťanském asketismu: „Ideálem křesťanského askety zůstává anticipování smrti násilím činěným na přirozenosti, která se ztotožňuje s hříchem?“ Nebo říká-li tvrdě známý Ibsen: „Žití se stalo skrze něj (Krista) umíráním. Lidský způsob života stal se od jeho doby nedovoleným?“

S druhé strany zase je v duchu křesťanské mravouky jisto, že všechna dokonalost člověka spočívá v lásce Boží, v lásce vnitřní, v lásce vůle, poněvadž taková láska nás spojuje s naším posledním cílem. Andělský Učitel praví krásně v Theologické Summě: „Láska dává přímo člověka Bohu.“ (S. Th. 2—2, q. 82 a. 2 ad 1.) Zdaž neměl pravdu svatý Jan od Kříže, když napsal: „Nejmenší úkon čisté lásky k Bohu má v očích Božích větší cenu a větší užitek pro Církev a pro duši samu, než všechny ostatní vnější práce dohromady?“ Nebo je jen nepravdivou nadsázkou, dí-li blahosl. Petr Eymard: „Jediný úkon lásky přináší Ježíši více slávy, než všechen apoštolát vesmíru?“

Jestliže je tedy trvalá, činná láska podstatou dokonalosti a vrcholem i cílem všech ctností, proč by bylo třeba zabývat se neobyčejným trápením sebe? Což neočišťuje a neposvěcuje láska víc, než všechno trýznění a oslabování těla? Zdaž nejsou nám nej-

sympatičtější ti světci, kteří nevybíjeli svou horlivost v odporu proti tělu, nýbrž dbali především na ryzost úmyslu ve všem a na nejčistší lásku k Bohu, jako na příklad svatý František Saleský nebo jeho vzdálená učednice svatá Terezie Ježíškova?

Slovem, nebylo by lepší aspoň dnes dbáti více na cvičení v lásce, než na drsné metody thebaidských poustevníků? Není možno buď úplně nebo aspoň z veliké části nahraditi tělesné umrtvování láskou duše?

Máme-li odpovědět správně na tyto otázky, musíme připustiti, že všechna dokonalost člověka záleží v Boží lásce, a to lásce vnitřní. Vnější skutek má tolik ceny, kolik jest oduševněn láskou vnitřní. Avšak je též neméně pravda, že láska k Bohu zde na zemi spočívá na oběti naší duše i našeho těla. Teprve v nebi budeme moci milovati Boha tak, že nebude třeba umrtvování těla.

Určiti vzájemný poměr umrtvování a lásky, stanoviti, která z těchto ctností má pedagogicky a psychologicky přednost, není snadné.

Všichni bohoslovci uznávají, že, srovnáme-li jejich vnitřní hodnotu a cenu, mají úkony lásky první místo, poněvadž dokonalá láska je cílem celého duchovního života.

Ohledně otázky, kdy se má cvičiti člověk v lásce a kdy se má umrtvovati, všichni svorně učí, že oba prvky - i úkony lásky i umrtvování - jsou nerozlučné, musejí býti pěstovány současně a musejí se vzájemně pronikati, poněvadž na zemi není pravé lásky bez zapření svého já a sebezápor pro Boha podstoupený je jedna z nejlepších známek lásky.

Spor vedou theologové jen o to, co třeba zdůrazňovati prakticky, zda povinnost lásky k Bohu či povinnost boje proti nepříteli!

Z různých škol duchovního života jsou jedny pro horlivější pěstění lásky, druhé pro větší zdůrazňování sebezapírání a umrtvování sebe. Škola ignaciánská, nejlépe representovaná Alfonsem Rodriguezem, a francouzská škola, soustředěná v Berullově oratoriu, zdůrazňují na prvním místě, zvláště

u začátečníků, energické ukřižování starého člověka se všemi zlými návyky a žádostmi. Třebas jsou si vědomi, že láska je cílem duchovní práce, nenaléhají příliš na její cvičení. Bojí se, aby duše neupadly v sebeklam a nepovažovaly za dokonalou lásku zbožnost jen citovou a zdánlivou. Jen duše zvyklá od začátku na kříž, obstojí ve chvíli těžkých pokušení a hořké duchovní vyprahlosti.

Zástupci jiných škol, na příklad školy benediktinské, františkánské, dominikánské, především však svatý František Saleský, příkládají první cenu lásce i v dobývání lásky. Tento světec říkal krásně a duchaplně: „Nejvhodnějším, nejsnadnějším, nejkratším, nejprospěšnějším prostředkem k milování Boha z celého srdce . . . je milovati Boha z celého srdce.“ (Camus, *L'ésprit de S. François de Sales*. (K tomuto směru „serafínské metody“ náleží nepochybně i svatý Alfons Maria Liguori. (Keusch, *Aszetik des hl. Alphons 1926*, 237.) Tyto školy však nepodceňují umrtvování a sebezápor, tím méně aby jím pohrdali. Pro každého, pro začátečníka jako pro dokonalého, platí zákon umrtvování, inspirovaného ovšem vždy a všude láskou.

Naše přirozenost totiž, ač není zkažena, je přece zraněna hříchem dědičným. Rozum a vůle nemají nad vnějšími smysly a nad vnitřní žádostivostí oné vlády a moci, jež jim patřila v ráji. Aby si tělo navyklo poslouchati rozumu, ať prostého, přirozeného, ať osvětleného věrou, musíme je vychovávat sebezapíráním. Kdo si nedovede odepřít nic dovoleného, zatouží zanedlouho po věcech zakázaných, a poněvadž si nenavykl odporovati svým sklonům, podlehne pokušení.

Rozhodujícím důvodem pro umrtvování těla je pro každého křesťana učení a příklad božského učitele Ježíše Krista a nauka i příklad apoštolů. Jest ovšem lží, tvrdí-li Schopenhauer nebo Ibsen nebo kdokoliv, že Ježíš Kristus nepopřává v „blahé zvěsti“ žádnému učedníku sebemenší radosti, že pravé křesťanství záleží v nenávisti k životu pozemskému a ke všemu ryze lidskému. Kristus popřál i sám

sobě čisté radosti, popřál ji také svým učedníkům, až mu to zazlívala ponurá askese farizeů. Kristus však žádá neúprosně, abychom nepřikládali srdce k radostem vezdejšího života, nýbrž abychom se cvičili v odříkání - pro větší zásluhu pravého života na věčnosti i pro jistější vítězství nad pokušením.

Věčně slavnou obranu a účinnou pobídku podávají křesťanskému asketismu slova Kristova: „Chce-li kdo za mnou přijíti, zapři sebe sám a vezmi kříž svůj a následuj mne. Neboť kdo by chtěl život svůj zachovati, ztratí jej; kdo by však ztratil život svůj pro mne, nalezne jej.“ (Mat. 16, 24. 25.) - Aby nám usnadnil plnění tohoto příkazu, sám se podrobil největším dobrovolným útrapám, nejbolestnějšímu umrtvování. „Celý život Kristův byl kříž a mučednictví.“ (Kniha o následování Krista II, 12, 7.) Podle napomenutí knížete apoštolů má jíti každý křesťan ve šlépějích božského Mistra: „Kristus trpěl za nás, zůstává vám příklad, abyste následovali šlépějí jeho.“ (1. Petr. 2, 21.) Bez dobrovolného sebezáporu nelze mluvit o následování Krista a o přijetí jeho evangelia: „Ti, kteří jsou Kristovi, ukřižovali tělo své i s vášněmi a žádostmi.“ (Gal. 5, 24.)

Konečně mimo tento individuální osobní účel má umrtvování ještě jiný širší sociální význam. Každý úkon dobrovolného umrtvení, jímž podrobujeme tělo duchu a posilujeme vůli, může obohacovati i naše bližní. Ježíš Kristus trpěl toliko za jiné, sám pro sebe nepotřeboval umrtvení; my však můžeme spojití obojí účel. Podle slov svatého Pavla můžeme tak „vyplňovati na svém těle to, co zůstává z útrap Kristových pro jeho tělo, kterým je Církev.“ (Colos. 1, 24.) Tím se rozplývá námitka, že Bůh nemůže mít radosti v našem utrpení. Ne pro sebe, nýbrž v náš prospěch je žádá.

Ačkoliv nekatoličtí učenci a vychovatelé neuznávají smírné ceny našich umrtvení, prohlašují přece mnozí z nich nutnost sebezáporu i pro slušný život přirozený. Na příklad Fonsegrive píše, že nelze ani v pedagogice, ani v přirozené morálce „počítati

s tělem, leč že s ním dříve sčítujeme“. I Spencer musí uznati, že člověk se tím více povznáší, čím větší je jeho odříkání a sebezapření. Nakonec dí krásně: „Tedy obět vlastního já není méně důležitá, nežli zachování svého já.“

Dejme si konečnou odpověď na otázku. I láska je nutná k duchovnímu životu křesťana i sebezapření. Láska je duší, mrtvení je tělem, jež musí býti pronikáno a oživováno touto duší. Tělo bez duše nemá života, umrtvování bez lásky Boží nemá záslužnosti pro život věčný. A jako duše nemůže náležitě pracovati bez těla, tak ani láska se dobře neuplatní bez umrtvení. Ovšem, duše má přednost před tělem a láska před sebezáporem.

Proto nemůže nikdy nahraditi vzbuzování tak zvané afektivní lásky osvědčování umrtvování. Nikdo nemá práva napodobovati slepě některé světce v jejich mimořádných způsobech sebetrýzně. Co činili světci, bývalo často účinkem zvláštního volání Božího. „Lidským způsobem“ křížovati své tělo je však úkolem každého věřícího. Žádný, kdo se upřímně snaží o dokonalost, nesmí se dispensovat od této povinnosti pod záminkou cvičení v lásce, jež je vznešenější ctností.

Na takovou záludnost by patřila odpověď ctih. Olieria jednomu z přátel, jenž chtěl raději častěji sloužiti mši svatou nežli užívat discipliny, poněvadž mše svatá má nekonečnou cenu. Světec mu odvětil: „To není docela nic chytré, abychom tak marnotratně zacházeli s Krví Kristovou a tak skoupě se svou.“

P. dr. Stan. Špůrek CSsR.

Základní rysy salesiánské zbožnosti

„Zbožnost, dokonalost, svatost křesťanská je podstatně jedna. A shrnuje se celá v plnění přikázání Božích - to jest ve velikém zákoně lásky a v následování Ježíše Krista, učitele, vůdce, vzoru každé duše na cestě do nebe.

Ale v této podstatné jednotnosti mohou býti a skutečně jsou formy zvláštní a odlišné. A tak, ač

v lůně křesťanství, a to na poli zbožnosti a dokonalosti, či asketiky, jsou rozlišné duchovní směry.

Když již nejmenujeme jiné, je to zbožnost, jež se nazývá benediktinskou, dominikánskou, františkánskou, karmelitánskou, ignaciánskou, sulpiciánskou, redemptoristickou.

Rozdílnost dob, poměrů, výchovy, povahy, zkušeností vhodnosti, ale nade vše vliv ducha velikého a silného, který zanechává na tomto poli viditelněji svou stopu nebo přímo vtiskuje nové hnutí, v němž pak pokračují synové, žáci, zbožný dav - to jsou významné příčiny těchto rozdílných směrů, jež se nazývají též *duchovními školami*.

Zřejmé je zbytečné hledat mezi těmito školami podstatné rozdíly, ježto jsou *podstatně totožné*. Vznikly a vyrostly z jediného pramene, z Církve. Jsou živeny toužou životní mízou, jež vychází z Krista, který je hlava všech, poněvadž jsou jako rozličné pohledy jeho božské a tudíž nekonečné a nevyčerpatelné svatosti. Je to postava Ježíše Krista, jež různě broušená odráží se jakoby hranolem.

Ale je to neklamné, že rozdíly a zvláštnosti existují, jako existují a jsou zjevy ve fysiognomii a v tazích tváře kteréhokoliv člověka, jakkoliv se sobě podobají.¹

Jedním z duchovních směrů je též salesianismus. Poukázat na základní rysy salesiánské zbožnosti je úkolem našeho článku. Salesianismus, jak zajisté i jiné duchovní směry, nezrodil se přes noc, ale „je to proud, prýstící z Krista přes sv. Jana, sv. Augustina, sv. Benedikta, sv. Dominika, sv. Filipa Neri, a jemně se ohraničuje a téměř zosobňuje ve sv. Františku Saleském.“²

Základním principem salesianismu jest idea lásky Boží. Bůh je láska. Nebylo doby po Kristu, kdy by se tomu nevěřilo. Svatý Augustin napsal, že „nejhlubší důvod vtělení Kristova je vůle Boží, ukázat nám svou lásku“. Na jiném místě však míní, že ne-

¹ E. M. Wismara: Duševnost Dona Bosca - přel. Fr. Jurečka S. S.

² Wismara, l. c.

být dědičného hříchu, slovo by se nestalo tělem. Scholastikové řeší otázku s hlediska spravedlnosti. Bylo by ovšem zmýlené, chtít středověku připisovat jen myšlenku spravedlnosti Boží a sv. Františku Saleskému jen ideu lásky Boží. Obě pravdy, spravedlnost i láska Boží, určovaly za všech dob křesťanské smýšlení. Ve středověku stojí obě pravdy vede sebe jako dvě centra. Svatému Františkovi Sal. patří zásluha, že úplně v duchu Ježíšově postavil lásku na vrchol. „V Církvi vše patří lásce, děje se v lásce, pro lásku a z lásky.“ (Traité Pref. IV, 4.) Láska zde není jen cílem, ale i cestou: To je pokrok nad svatého Ignáce.³

V exerciciích u svatého Ignáce motiv bázně se zajisté nevylučuje. Exercitanti, který ještě úplně nitkami svého srdce lne ke svým hříchům, může motiv strachu pomoci. Dále v první části Základu je stále řeč o moci a vladařství Božím. Z toho se hned vyvozuje povinnost služebnosti, pokory, poddanosti. Proto v čelo exercicií staví svatý Ignác větu: Člověk je stvořen, aby Boha, našeho Pána, chválil, v bázni ctil, sloužil a tak spasil svou duši.⁴

V ústech svatého Františka Sal. by první věta exercicií zněla takto: Člověk jest od Boha stvořen, aby ho miloval a tak se spasil.⁵ Svatý František Sal. má pro poměr mezi Bohem a člověkem docela jiné přirovnání, než vládce a poddaného, soudce a dlužníka, pána a otroka. Naopak jsme „pod ochranou Boží, jako kuřátka pod křídly matky své“.⁶ Poměr mezi duší a Bohem je takový, jako poměr mezi králem a královnou. Již ve svém dopise z roku 1604 potěšuje jednu nemocnou paní slovy: „Když náš Pán pněl na kříži, byl dokonce od svých nepřátel prohlášen za krále. Duše, které pod tímto křížem trpí, jsou vlastně královny.“ V Bohumile líčí duši v obraze mladé princezny, která jest od svého manžela velmi něžně milována. V pojednání

³ M. M. Müller: Frohe Gottesliebe, str. 163—5.

⁴ W. Sierp S. J. Ignatianische Wegweisung, str. 65—8.

⁵ Müller, l. c. str. 166—6.

H. Bordeaux: Sv. František Sal. a my, str. 41.

o lásce Boží rozvíjí parabolou o zasnoubení mocného krále s mladou princeznou. Jednoho dne odvedli ji k důvěrné rozmluvě do odlehlé komnaty. Sotva promluvil několik slov, spatřil, jak náhle zbledla a v mdlobách padala k zemi. Král velmi polekaný byl by téměř sám upadl do mdlob, neboť ji miloval více, než svůj vlastní život. Ale právě láska, která mu přinesla tak hroznou bolest, dodala mu ponehledu i síly snést tuto bolest. Vzbudila jeho činnost sílu. Co nejrychleji se snažil pomoci své družce života od zla. Rychle otvírá skříň . . . vyjímá velmi vzácný srdeční lék, naplní svá ústa, otevře násilím sevřené rty milované princezny a vdechne a kape drahocenný lék ze svých úst do úst ubohé omdlelé. Pokropí jí obličej zbytkem z láhvičky a tře její spánky, až konečně přišla opět k sobě. Něžně ji pozvedl. Pomalu se postavila opět na své nohy. Tiše se s ním procházela sem a tam, avšak ne bez jeho pomoci. Teprve, když dosáhla opět svého dřívějšího zdraví, chtěla se procházeti opět sama, spoléhajíc na své síly. Milý manžel nedržel ji již tak pevně. Jeho ruka ležela nyní volně v jejích rukou, jeho ramě objímalo ramě její a její hrud. Duše, vysvětluje svatý František, která se nachází ve stavu ospravedlnění, je nevěstou našeho Pána . . . Dopustí-li se nějakého hříchu, upadá do duševní mdloby. Syn Boží byl tak dojat nad tímto neštěstím, že zemřel na kříži, aby nás vykoupil. Neporovnatelné milosrdenství otvírá brány jejího srdce napomenutími a výčitkami svědomí. Vonnou a živou vodou přivádí duši opět k sobě. Jestliže duše dobrovolně následuje milosti, tu vede ji Bůh pohyby víry, naděje a lítosti zpět k pravému duševnímu zdraví, k lásce. Tu pokouší se duše opět jíti sama a stát na nohou, ale „pomocí tohoto zdraví a milostí této svaté lásky, kterou Duch svatý vložil do jejího srdce“.⁷

Jiné podobenství, znázorňující poměr mezi Bohem a duší, nacházíme též v Pojednání o lásce Boží na jiném místě. „Představme si slavného a nikdy

⁷ Muller, Frohe Gottesliebe 69—70. Přel. V. Fuglík, S. S.

dosti vynachváleného Ludvíka svatého, který vstoupil na loď, aby se plavil za moře; a vizte: Jeho drahá žena a královna vyplula s Jeho Veličenstvem. Kdyby se byl kdo otázel této statečné pannovnice: Kam pluješ, ó paní?, byla by bezpochyby odpovídala: Jedu tam, kam jede král. K kdyby se byl znova tázal: Zdali pak víš, ó paní, kam jede král?, byla by také odpověděla: Ano, řekl mi to, ale jen tak všeobecně; nicméně nežádám si ani vědět, kam jede, mou jedinou starostí jest, abych jela s ním. A kdybychom jí znova kladli otázku: Ty tedy, ó paní, při této cestě nemáš žádného cíle? Nemám, řekla by, mým jedinkým úmyslem jest, býti se svým drahým pánem a manželem. Dnes bychom jí také mohli říci: Manžel váš jede do Egypta a z Egypta do Palestiny: tam pobude nějakou dobu v Damiettě, v Arku a na jiných místech. Máš, ó paní, úmysl plaviti se tam též? A on aby byla odvětila: Opravdu, nemám jiného úmyslu, jen býti u svého manžela, a místo, kam zamíří, je mi lhostejné. On je král, a má před sebou cestu; já před sebou nehledím na cestu, já ho jen po ní následuji.“⁸ Pro svatého Františka Sal. pohnutkou odevzdanosti do vůle Boží není mohutný majestát Boží, ale láska.

Jestli poměr mezi Bohem a duší je poměrem nevěsty k ženichu, pak chápeme, že pro svatého Františka „zbožnost je dokonalá láska . . . pravá zbožnost není nic jiného, než láska k Bohu“.⁹

Pro svatého Františka, jak jsme již dříve poukázali, byla láska nejenom cílem, ale i cestou. Tedy nikoliv pokora je „vrchol ctností“ (Makarius), jak se domnívali svatí poustevníci a Otcové pouště IV. století, svatý Bernard, svatý František z Assisi, skladatel Následování Krista, ani víra (Hermas), trpělivost (Tertulián), spravedlnost (Lactantius), zbožnost (svatý Ambrož),¹⁰ čistota svatý Jan Bosco). V mravouce Církve stojí a stála vždy - srov-

⁸ H. Bordeaux: Svatý František Saleský a my 199—200.

⁹ Filotea I. 1., 2.

¹⁰ Müller I. c. 149.

nejte jen svatého Augustina, Bonaventura, Tomáše, Františka Sal. a jiné - neochvějně věta: Láska je sluncem celého mravního života.

Rozdílné nazírání svatého Františka Sal. lépe poznáme, když si všimneme, odkud při Pojednání o zbožnosti vychází svatý Tomáš a odkud svatý František Sal. Andělský učitel vychází od základní ctnosti spravedlnosti, která vyžaduje, aby člověk svůj dluh či právní povinnost vůči Bohu vyrovnal. Zbožnost - devotio - je tedy sklon vůle k úkonům služby Boží. (S. th. II., 2, q. 82. a. 1. et 2.)

Svatý František Sal. nepředkládá nijaký theologický systém, ale postupuje metodou negativní, poukazuje předně, v čem pravá zbožnost nespočívá a uzavírá, jak jsme již výše uvedli, že zbožnost spočívá v dokonalém milování Boha. To je veliká zásluha světce.¹¹ Pochopiv dobře svatého Tomáše, postavil se rozhodně proti falešné pokoře, která v člověku nechce viděti žádných světlých stránek a dobrých vloh osobnosti, pocházejících z dobroty Boží. Bylo by to bezpráví na Bohu páchané, vztahovat větu „Poznej sebe sama“ jen na poznání naší ubohosti a slabosti. Již svatý Ambrož napsal: „Každý ať pozná své přirozené vlohy! Ať poznává to dobré, které má v sobě, ať je si však též vědom svých chyb!“ Svatý František Sal. je téhož mínění.¹² - Pokračování.

Fr. Jurečka C. S.

Katolická akce a bohověda

Bohověda obsahuje soustavu nauk o Bohu a o věcech, i jednání a dění, pokud se k němu vztahují. (S. th. I, q. 1, a 7.) Základní bohověda ukazuje oprávněnost i povinnost přijmouti pravdy, obsažené v těch pramenech, které o Bohu a zmíněných věcech mluví. Prameny těmi jsou Písmo sv. a tradice, uložená v neomylném podání Církve katolické. Proto jest další částí bohovědy soustava nauk o Písmu sv. Starého i Nového zákona - které jednak

¹¹ Müller l. c. 149—57.

¹² Müller l. c. 83.

dokazují původnost, hodnověrnost a neporušenost všech knih Písma svatého, jednak je vykládají a připravují tak látku věrouce.

Věrouka jest opět soustava pravd, které o Bohu víme, a čerpá své poznání jak z pouhého rozumu, tak i z Písma sv. a tradice. Obsahuje vše, co můžeme o Bohu a jeho činnosti věděti. Nejedná však o tom, jaké povinnosti nám toto poznání Boha ukládá. (Chr. Pesch, Prael. dogm I, 28-Herder 1915.) Tomu se opět věnuje mravouka, která sestavuje naše vědění, čerpané rovněž z Písma sv. a tradice, v souvislou nauku o tom, jak nutno jednati, aby se naše činy a život srovnávaly s vůlí Boží. (Lehmkuhl, Theol. mor., Herder 1914.)

Protože však pojímá velice rozsáhlé pole, vznikly z ní další části bohovědy, a to jednak návod k vyšším a vyšším stupňům křesťanské mravnosti - asketika a mystika - které se dnes často nazývají „duchovní theologií“ a vztahují se na život jednotlivců - jednak pastýřské bohosloví, souhrn to návodů a zkušeností, jak nutno vésti mystické tělo Kristovo v celku - a to v celku především farním. - Podle zákona přirozeného a podle zjeveného zákona, uloženého jednak v Písmě sv., (Aichner, Corp. iuris eccles., Briksen 1911) jednak v tradici a všech ustanoveních Církve sv., vznikla nauka o církevním právu, vykládající jednak jeho prameny, jednak vysvětlující jednotlivé zákony. -

O vývoji zjevení Božího v lidstvu jednají pak v celku církevní dějiny; podle toho, obsahují-li děje Církve katolické obecně nebo zabývají-li se rozvojem určitých úseků, jsou buď obecné, nebo na př. dějiny dogmatu, církevních sněmů, papežů a pod.

Bohověda nebyla vždy takto rozdělena. Jedna část vznikala po druhé, podle toho, jak se vytvořil její obsah a jak si vyžádal vlastního zpracování. Tak na př. teprve po 16. století vznikla samostatně mravouka (Pesch, str. 29), a teprve v 19. století se od ní odloučila pastýřská bohověda. - Duchovní theologie - o mimořádném poznání Boha - mystika - a o křesťanské dokonalosti - asketika - teprve

v nejposlednější době nabývají samostatného místa.

Jako vývoj těchto jednotlivých oborů se řídil buď jejich vnitřní povahou nebo vnější potřebou doby, tak i Katolická akce jakožto nová forma katolického života, vyžaduje vlastní nauky a směrnic, vlastní soustavy zásad. Tato soustava má oprávnění, aby zaujala v theologii vlastní místo. Mohla by býti z některých důvodů zařazena do pastýřského bohosloví, avšak více důvodů podporuje snahu dáti jí samostatné místo, jakožto vlastnímu theologickému oboru.

Především - a to jest považovati za rozhodující - proto, že theologie pastorální jedná o práci kněžské, a to popředně, ne-li výlučně, pokud se vztahuje na vedení věřících - na corpus Christi mysticum in actu - k vlastní jejich spáse. Katolická akce však právě v celé své koncepci není práce výchovná - to jen přechodně - nýbrž práce apoštolská, t. j. snaha po vyhledání a záchraně lidí, jsoucích mimo Církev; nejedná o přítomném stavu, nýbrž spíše o doplnění minulých nedostatků a o záchranu jak duší tak i prostředí a celého života pro Krista a spásu do budoucnosti. A hlavně: Není činností kněžských, nýbrž laiků. Není tedy vůbec činností pastoračních. Jen tu část Katolické akce bylo by možno zařaditi do pastorační theologie, v níž jest úkolem kněžským vychovati a vést laiky ke Katolické akci. To však není vlastní Katolická akce, to je příprava a pastore laických apoštolů. Podle přípravy nelze však nazývati věc, která svou podstatou jest jinou.

Je-li tedy akcí laiků, zdálo by se, že tedy není ani oborem theologickým. Než v tom jest právě i jedna ze známek Katolické akce a z nových známek doby, že jest právě Katolická akce řádnou součástí katolické propagandy víry, že jest řádně včleněna - nikoli jako náhodná a dobrovolná a tím i nesouvislá - nýbrž jako organická složka do katolické soustavy apoštolské práce. A ježto právě dříve neměla tohoto systemisovaného místa, má tím i právo zaujmouti své vlastní postavení jak v životě, tak i v katolické theologii.

Toto postavení jest jí možno bez obav přiřknouti. Katolická akce není totiž - jak vysvitne z dalších pojednání - nesouvislé a neurčité použití jednotlivých vědních výsledků - nýbrž má zcela podle požadavků vědní theorie jak vlastní předmět, tak i vyžaduje dokonalé a pevné soustavy. Jako při každém zrodu vědeckého odvětví, tak i zde předchází údobí předvědecké práce. - Mluvíme-li již nyní o vědecké theorii neb metodě Katolické akce, činíme tak právě u vědomí, že i tyto studie jsou pouze touto předvědeckou podstavbou.

Katolická akce jest vskutku novým vědním theologickým oborem, a to nikoli jen po formální stránce - že lze totiž jakoby monograficky vytvořiti pro ni výbor jednotlivých pouček z ostatních bohovědných oborů - nýbrž i proto, že přináší i dokonce nový předmět a nové nauky. Tak na př. these o kněžství laiků jest použití zcela nové po stránce věroučné, jako opět nové povinnosti laické aktivity jsou nové přínosy do theologie mravní.

Z toho lze vyvoditi, že Katolická akce vyžaduje samostatné místo jako odvětví praktické theologie.

Tím se ovšem vynořuje otázka, jaký bude míti poměr k ostatním bohovědným oborům.

Ačkoliv jest jasno, že čím je který obor blíže vlastnímu prameni bohovědy, tedy Písmu sv. a věrouce, čerpající i z tradice, tím jest nadřaděnější, přece nutno, jedná-li o Katolické akci jako o hlavním předměť, nazvati jiné obory vzhledem k ní pomocnými. - Tak si počíná každé theologické odvětví. V tom smyslu nutno říci, že Katolická akce jakožto nauka má k ostatním oborům vztah jednak přijímací, jednak doplňující.

Vědní obory, z nichž čerpá Katolická akce, jsou jak theologické tak i světské.

Především skýtá Katolické akci pevný základ věda novozákonní (bibl. novoz. exegese), když vykládá na mnoha místech, jak přímé příkazy Páně neb sv. apoštolů, tak i hojné příklady apoštolské činnosti laiků a pomáhá vymeziti jak mravní závaznost, tak i hranice této snahy - na př. Philip. 4,

3 - 1 Petr 2, 5 - otázka charismat a pod. (Sr. Will K. Aktion. str. 25—28, 56, 59, 80).

Věrouka jest hlavní pomocnou vědou Katolické akce. Katolická akce je především šíření víry Kristovy. Aby byla katolická, musí státi dokonale na znalosti i pravosti katolické nauky. Ale nejen to: Z věrouky přejímá Katolická akce správný pojem těch základů, které jí dávají vnitřní a vlastní zdůvodnění, na př.: o biřmování, kněžství, Církvi (Will, tt. 79, 98, 103).

Mravouka určuje závaznost i práva laiků ke Katolické akci, jakožto její formální část, jako opět materiálně nebo obsahově vymezuje její cíl, neboť Katolická akce má právě vnést křesťanské mravní zásady do života jednotlivce i společnosti. Mravouka vykládá závaznost různých papežských a biskupských nařízení a mravní váhu pokynů vedoucích orgánů Katolické akce.

Církevní právo vymezuje jak příslušnost určitým orgánům Katolické akce, tak i bude musit kanonicky vřadit do církevní správy nové útvary, vzniklé právě zrozením této akce. (Na př. právní formu a jejich místo v církevní správě - otázky finanční a pod.)

Katolická akce jen tehdy dosáhne úspěchu, budou-li ji provádět lidé věrní, obětaví, spolehliví, vytrvalí a zbožní. Ale takové lidi tvoří právě řádný, dobře vedený duchovní život. Jako se musí přeorientovat celá nábožensko-mravní katolická výchova od dosavadní pasivity k aktivitě, od neodpovědnosti k pospolitosti, tak musí přijmouti tento nový ráz, nový stupeň, nový cíl i asketika a vychovávat k činnému, duchovně pevně podloženému, apoštolskému životu ony věřící, kteří dosud spatřovali zbožnost právě skoro úmyslně jen v životě skrytém, vnitřním, ale navenek nečinném. Podle výsledků mravoučného studia přejme i asketika do svého souboru tyto povinnosti a učiní apoštolskou práci jednak předmětem ctnosti a dokonalosti, jakožto cestu k dokonalé lásce, Boží i k bližnímu - jednak pojme do duchovní výchovy - do svého procesu

očistného, osvětlného a spojujícího - prvky, které by duši připravovaly k dobré apoštolské službě, tak, aby i Katolická akce získávala oddané a připravené pracovníky, i aby oni sami apoštolskou prací vzrůstali ve ctnosti. Zvláště kolektivní výchova asketická v duchovních kroužcích musí se doplniti tímto novým a dnes duchovnímu životu podstatným prvkem. (Srovnej List Pia XI. o K. A. episk. Brasil. 28. X. 1935 ke konci.)

K tomu přistupuje i rozšířená úloha pastorální theologie. Jednak přijímá od ní Katolická akce zásady a zkušenosti moudrého jednání s lidmi, předpisy o přípravě nevěřících neb jinověrců ke vstupu do Církve, o způsobu katechisování konvertitů a pod., jednak však také přiměje kazatelství - jež jest součástí tohoto bohovědného odvětví - aby rozšířilo svůj rozsah od výchovy věřících k osobně křesťanskému životu, k zájmu o činnosti laiků o zájmy království Božího a spásy duší. (Seb. Tromp. S. J. Actio C. et. Hier. Periodica de re mor., can., liturg., Roma 1936, fasc III. str. 106, od. 2) - Sem náleží i nutný pokrok a rozšíření cílů katechetiky, která nutně pojme do svých snah i výchovu dětí k činnému, apoštolskému smýšlení, cítění i jednání. (Viz list. k ep. Bras. 1935 ke konci.)

Změna, která musí nastati ve prospěch Katolické akce v těchto oborech theologie - hlavně pokud jsou normativní a výchovné - je tak značná, ale právě tak nutná a důležitá, že tvoří takřka vzrůst jejich obsahu i rozsahu o polovinu a že jest nutno, aby církevními činiteli byla tato akomodace co nejdříve provedena.

Církevní dějiny jsou rovněž důležitou pomocnou vědou Katolické akce. Jednak jako osvětlení smýšlení Církve v té které době, jednak jako pramen zkušenosti poskytnou Katolické akci jak příklad tak i výstrahu.

Ale i světských věd musí Katolická akce použiti. Protože však přímo nesmírné pole Katolické akce uvádí ji ve styk s tolika obory lidského vědění a života, kde se všude má uplatniti zákon Kristův,

musí již každý pracovník v určitém směru sám studovati podle katolických zásad způsobu, jak by jednak odborných znalostí využil pro šíření království Kristova, jednak jak by je v nich uplatnil, na př. v umění, v literatuře. Přece však se zmíníme o třech vědních oborech, které jsou důležitými pomocníky Katolické akce: Je to především filosofie, která má poskytovat záruku přesného myšlení, jasných pojmů a znalosti lidské duše.

Světské dějiny jsou důležitým činitelem. Jak jen na př. náš národ je myšlenkově řízen svou minulostí! Nutno mu tedy z dějin porozuměti. Z dějin pak speciálních důležité místo mají dějiny literatury, která tvoří myšlenkovou základnu života.

Důležitou úlohu mají v katolické činnosti sociální poměry. Proto znalost sociologie, a to jak katolické, tak i světské, jest nutným předpokladem organického zařazení Katolické akce do vývoje lidské společnosti. Mnohé světské obory jsou pomocnými vědami i pro bohovědu, na př. světské právo pro církevní - možno tedy míti za to, že i vztah Katolické akce ke světským vědám lze zařaditi do rámce pojednání o jejím vztahu k bohovědě.

Tyto úkoly doléhají na theology ve zmíněných oborech velkou váhou a nutí nás, abychom pro zdárnou činnost, sjednocení a úspěchy Katolické akce vytvořili pro ni pokud možno jasnou a spolehlivou theorii. *P. dr. Jan Ev. Urban O. Fr. M.*

Co nás těší . . .

Velmi se mluví o dosažení vyššího stupně náboženského života, o životě duchovním. Velmi se též zapomíná, že se jen tehdy může toto úsilí potkati se zdárným výsledkem, zachovají-li se nejdříve a zachovávají-li se stále jisté samozřejmosti. Nelze totiž ani v duchovním životě vyřaditi polovic člověka a přes ni jíti k výšinám; neboť by to bylo také polovičaté dílo, hned od počátku odsouzené k nezdaru. Náboženský a duchovní život musí býti dílo celého člověka, jak bylo již řečeno.

První taková samozřejmost, nezbytný předpoklad počátku a zdaru duchovního života jest budování za doprovodu první trojice vášní, kterým dal sv. Tomáš jména amor, desiderium, delectatio - milování, touha, potěšení. Osou této trojice a vlastní styčný bod se skutky člověka je potěšení či radost, neboť je cílem obou ostatních. Nemůže vzniknouti cit záliby v něčem, nemůže se ozvati pocit trapného a žádostivého postrádání, nepocítí-li člověk, že bude nasyčena jeho záliba, utiшено trapné postrádání, že bude radostně šťasten, až dosáhne milovaného a vytouženého. Tehdy koná člověk něco s potěšením, s radostí, má-li vědomí, že dosáhne věci, která nějak bude mu hodnotou.

V duchovním životě též není možný rozmach a pokrok jinak, není-li práce v tomto oboru potěšením člověka a proto práce konaná s radostí, nikoli jako pouhá vážná, strohá povinnost nebo těžký úkol, který si člověk dobrovolně dal. Aby byla potěšením, musí se člověk naučiti rozlišovati mezi radostí a radostí. Svatý Tomáš Akv. k tomu dává tři zásady.

Největší radosti jsou radosti duševní, protože při nich nejušlechtlejší předmět, duševní krása a dobro, jest hledán a dosahován nejušlechtlejšími silami člověka, rozumem a vůlí. Proto musí býti nábožensky žijícímu člověku podezřelým hnutí každého potěšení, které se v něm ozývá, a při blízkém pozorování se ukáže, jak rozrušuje pouze smyslovou stránku člověka ve kterémkoli z pěti vnějších smyslů, nebo fantasií a smyslovou žádost. Z nepozornosti na potěšení vzniká pak nejen nízké smýšlení člověka, nýbrž nastávají i všelijaká podivínství, utkvělé myšlenky, ba i zrudnosti v projevech životních.

Druhá zásada praví, že lidská i mravní hodnota člověka se hodnotí podle toho, co člověka těší. Proto je nezbytné, aby nábožensky žijící člověk si podrobně vydal počet ze všeho, co jest mu potěšením, zda má při nich vůli správnou nebo nesprávnou. Správnost či nesprávnost pozná upřímným zjištěním cíle, kterého chce vůle dosáhnouti v tom, co těší a nač se těší; zda totiž cílem je přirozená nezbytnost nebo

právo člověka nebo snaha o nějakou mravní hodnotu, nebo zbytečnost a škodlivá zbytečnost.

Třetí zásada ukazuje cestu k potěšení. Potěšení vzniká z poznání nové hodnoty, kterou člověk může získati. Nábožensky žijící člověk si s velikým užitekem promyslí cesty, které udává sv. Tomáš, aby se uniklo vždy omrzelosti, a také, aby se uniklo svodům nepravých radostí. Ve své Theologické Summě, I. II. ot. 32 udává devět cest, kterým dává tato jména: práce, změna, naděje, vzpomínka, smutek, součinnost s druhými, dobročinnost, podobnost, úžas.

Již podle přírodního zákona každá poctivá práce působí radost, má-li pracující na mysli smysl a účinek každé práce, totiž dosažení nových hodnot. Náboženský život je teprve tehdy úspěšný a radostný, když je skutečnou prací, nikoli jen jakýmsi hraním nebo jaksi trpným čekáním, co přijde a co Pán Bůh dá. Při práci však je třeba změny a obměňování. Sv. Tomáš praví, že setrvávati stále při jednom působí omrzelost, protože jednostranně vyčerpává síly člověka a velmi brzo se přijde na konec a nelze více získati. Změna však umožní hledati vždy nové cíle, umožní osvojení všech hodnot se všech stran. Jiný pramen radosti, který s těmito souvisí, jest naděje obvykle spojovaná se vzpomínkou. Náboženský život musí se stále držeti živé naděje nových úspěchů, nesmí si připustiti myšlenku, že dále je cesta zavřena. Kdyby se snad zdálo, že není důvodu k další naději, poví vzpomínka, jak pravdivé a hluboké je svým obsahem slovo žalmu 76: „Vzpomněl jsem si na Boha a potěšil jsem se.“

S hlubokou psychologickou jemností praví sv. Tomáš, jakým způsobem lze i ze smutku najíti cestu k potěšení. Člověk s láskou a touhou vzpomíná na to, co ztratil, uvědomí si, že přece jen nepozbyl všeho, že přece nějak byl zachráněn a že má možnost nabytí nových hodnot. Součinnost s druhými je třeba vyhledávati, aby se duše rozechvěla radostí. Tvoří se nové hodnoty, větší, než jaké by mohl vytvořiti jednotlivec, uvědomujeme si svou vlastní hodnotu, nalézáme nové síly a spojenými silami dosáhneme

mnohem větších hodnot. Moderním způsobem bychom mohli říci, že to je práce v Katolické akci. Ta je neúsilovnější a nejobsáhlejší součinnost s druhými na nejhodnotnějším díle, na poli lásky k Bohu a k bližnímu. Proto je tato práce v Katolické akci zdrojem hlubokých duševních radostí. Součinnost, konaná v duchu náboženském, je vždy nějak dobročinností, a tak novým pramenem potěšení. Dobročinnost udržuje vědomí plodnosti vlastní práce, vědomí šíření dobra, dává jistotu záslužného, dobře užitého života, který přinese úrodu v příhodný čas. Při té příležitosti skoro vtipně upozorňuje sv. Tomáš na nebezpečí her a zápasů o ceny, jestliže se zvrhnou v úsilí druhému uškoditi, a nepřestávají-li na radosti z vítězného uplatnění svých větších schopností. Podobnost zdvojnásobuje hodnotu. Jako pramen radosti má pro duchovní život vyhledávání povah podobně usilujících o dobro, neboť častý styk s nepodobnými kalí pramen hluboké radosti. Naposled též úžas je pramen radosti, jakožto sbírání nových poznatků. I úžas má svůj praktický význam a své místo v nalézání radosti náboženského života, uplatní-li se ve vyhledávání a vždy lepším poznávání vynikajících vzorů ctnostného života a náboženského úsilí.

Aby zdůraznil nutnost takového hledání pramenů duchovní radosti, ukazuje na konec sv. Tomáš (tamt. ot. 33) na rozdílné účinky potěšení hmotných a potěšení duševních. Hmotná potěšení nutně vždy přivedou k nechuti a omrzelosti, nejsou-li velmi mírněna; rovněž překážejí bezvadnému úsudku rozumu, neboť mysl rozptylují. Avšak duševní potěšení nikdy se neomrzí, podle onoho výroku Páně v evangeliu Janově, 4: „Kdo bude píti z této vody, bude opět žízniti.“ Zdokonaluje také každý skutek člověka, takže dosahuje největšího dobra a co největšího štěstí z něho.

Vášeň hledání potěšení a radosti je tedy skutečně tím, co již Aristoteles udává jako starou životní moudrost ze zkušenosti, že „potěšení zdokonaluje dílo jako zdravost díla.“ *P. Em. Soukup, O. P.*

Do Filip

Pokračování.

Apoštol v poutech a evangelium
(1, 12—26).

Chci však, bratři, abyste věděli, že moje nynější postavení spíše přispělo k rozšíření evangelia. Vždyť v celém pretoriu i u všech ostatních se stalo známo, že nosím okovy pro Krista. I většina bratří v Pánu, důvěřujíc mým okovům, osměluje se více a beze strachu hlásati slovo Boží.

Někteří sice hlásají Krista ze závisti a soupeřství, druzí však z dobré vůle. Tito z lásky, vědouce, že jsme zde pro obranu evangelia. Oni však hlásají Krista ze sobectví, nikoliv z čistého úmyslu, domnívajíce se, že mi učiní okovy ještě těžší. Než, co na tom? Jen když všelikým způsobem je hlásán Kristus, ať již s úmyslem vedlejším, či upřímně! A z toho se raduji a budu se radovati, neboť vím, že mi to bude pro vaši modlitbu a přispěním Ducha Ježíše Krista ke spáse. Očekávám a doufám, že nebudu v ničem zahanben, nýbrž že s veškerou neohrožeností, jako vždycky, tak i nyní, bude zveleben Kristus v mém těle, ať mým životem, ať mou smrtí.

Vždyť pro mne žítí jest Kristus a umřítí zisk. Je-li mi (určen) život tělesný, to znamená pro mne plodnou práci. Nevím, co bych vyvolil. Kolísám mezi obojím; zemřítí a býti s Kristem - to jest mnohem lepší pro mne. Avšak zůstatí v těle jest potřebnější pro vás. A v to důvěřuje, vím, že s vámi všemi zůstanu a pobudu k vašemu prospěchu a radosti ve víře, aby vaše chloubka se rozhojnila v Kristu Ježíši na mně, mým opětným příchodem k vám.

Filipští jistě již s netrpělivostí očekávali zprávy o osobě Pavlově. Pavel, který se na počátku listu nazývá „otrokem Kristovým“ pod zorným úhlem pravého služebníka Kristova, líčí svůj stav ve vazbě. Mluví sice o svém přítomném stavu, ale pouze

potud, pokud souvisí se šířením evangelia. K našemu zámutku - historik života Pavlova by toužil znáti co nejvíce drobností z doby apoštolova zajetí - není zde mnoho zmínek o životě apoštola národů, na příklad o jeho zdravotním stavu, denní práci anebo utrpení.

S radostí může Pavel Filipským oznámiti, že jeho *vazba* nejenom nebyla na újmu evangelia, nýbrž naopak, byla *spíše k prospěchu a rozšíření zvěsti Kristovy*. Ze slůvka „spíše“ (12. v.) můžeme usuzovati, že skutečně Filipští, když se dověděli o Pavlově vazbě, byli asi naplněni obavou, že apoštolův soudní proces a vazba budou na úkor jeho misijní činnosti. Než, jak se stalo již častěji v dějinách Církve (a Pavel sám mohl ukázati na příklad Štěpánův, kdy jeho smrt byla povellem k pronásledování a rozeznání Kristových věrných, ale tím i k rozšíření nového náboženství mimo Palestinu), Pavlova vazba se obrátila k dobrému. Přispěla k rozšíření evangelia jednak mezi těmi, kteří dosud Krista neznali, jednak mezi věřícími.

V celém pretoriu¹ i u ostatních se stalo známo, že ne pro nějaký zločin anebo přestupek nosí pouta, nýbrž pro Krista. Dvě léta byl Pavel pod dohledem vojinů (Sk. ap. 28, 16), a tak při střídání stráží se stal známým u četných vojinů. I tvrdí muži nebyli prosti obdivu pro Pavla, když se přesvědčili, že trpí nevinně, jako oběť židovské nenávisť. Jeho okovy mluvily stejně jako Pavlova ústa v soudní síni při procesu, kde bylo možno slyšeti o Kristu, jeho životě, nauce, utrpení i smrti, zmrtvýchvstání i nanebevstoupení. V těchto chvílích se stávala Pavlova obhajoba kázáním a soudní síní kostelem.

Druhý účinek vazby byl, jak píše apoštol, že

¹ Pretorium bylo původně místo v táboře, určené pro hlavního velitele (praetor); pak znamenalo buď pretoriánskou kohortu (Plinius St. Hist. Nat. XXV, 2; Tacitus Hist. II, 11), nebo dům, palác šéfa provincie (Suetonius: Tiberius, 39; srv. Sk. ap. 23, 35). Pavel má v listě na mysli spíše vojínu a ne palác, protože mluví ihned v následujícím zase o osobách „o všech ostatních“.

„I většina bratří v Pánu důvěřujíc mým okovům, osměluje se více a bez strachu hlásati slovo Boží.“ Pavlův příklad byl pobídkou k větší horlivosti i těm, kteří již Krista vyznávali. Jejich horlivost se projevovala zvláště v neohroženém kázání evangelia.

Avšak apoštol nebyl ušetřen ani bolesti. Několik následujících veršů epištoly je krásným svědectvím Pavlovy velkodušnosti (15—18). Mezi hlásajícími evangelium byly dvě skupiny: *jedni hlásali evangelium s čistým úmyslem a dobrou vůlí, druzí z osobního odporu k Pavlovi, s úmyslem rozmnožiti Pavlovy bolesti v okovech.*

Tato malá narážka nám dává tušiti, jaké byly asi poměry v římské církevní obci. Někteří z hlásatelů evangelia těžce nesli Pavlovu převahu v křesťanské komunitě. Ve své malicherné závisti a ješitnosti chtěli zvýšenou horlivostí ukázat, co sami dovedou, a tak dáti Pavlovi najevo, že i bez něho by bylo možné rozšíření pravé víry. Domnívali se, že tím učiní apoštolův pobyt ve vazbě těžší, že rozmnoží jeho bolesti v okovech. Avšak právě naopak, ne bolest rozmnožují, nýbrž radost. Jak málo znají velkodušnost apoštolovu! Ve službě Kristově jeho vlastní osoba ustupuje do pozadí. Hlásání slova Božího není Pavlovi prostředkem k vlastnímu vyvýšení a chvále. *Jeho jediným cílem je čest a sláva Boží, proto se Pavel vždycky raduje a bude radovati z prospěchu zájmů Božích, i když ti, kteří káží evangelium, svou neláskou působí Pavlovi bolest.*

Tato obdivuhodná duchovní radost apoštolova koření v jeho důvěře v Prozřetelnost, která obrací vše v dobré, jak sám Pavel kdysi napsal právě Římanům: *„Víme však, že těm, kteří milují Boha, všechny věci pomáhají k dobrému“* (8, 28). Krásně k tomuto místu poznamenává svatý Jan Chrysostom: *„Pavel, neúnavný apoštol, vyzkoušený tisícero překážkou a pronásledováním, tuto svoji důvěru nebuduje na zásluhách ze svých prací; v plné pokoře se dovolává modlitby Filipských a pomoci*

- důvěřuje, že se mu jí dostane - Ducha Kristova.² (PG 62, 197.)

Apoštolský život Pavlův s nesčetnými obětni, plný pronásledování a nebezpečí (II. Kor. 11, 23n.), byl oslavením Pána v „těle“ apoštolově. Tak tomu bude i v budoucnosti. Ať Pavel již vězení více neopustí, ať jest z vazby propuštěn, v obojím případě bude zveleben Kristus. Zemře-li totiž mučednickou smrtí, bude tím oslaven Kristus, bude-li propuštěn na svobodu, bude Pán oslaven novým apoštolátem Pavlovým. Proto píše apoštol: „*Jako vždycky, tak i nyní bude zveleben Kristus v mém těle, ať mým životem, ať mou smrtí.*“

Neboť obsah a účel celého života apoštola je vyjádřen jediným slovem: *Kristus*. Vždy a ve všem Kristus. Ať zemře jako mučedník ve vazbě, ať je propuštěn, vždy si je jist, že nalezne Krista: „*Vždyt pro mne žiti jest Kristus a umříti zisk.*“

Pavel vidí před sebou dvě možnosti: *Život* s apoštolskými pracemi a jejich ovocem. *Smrt*, po níž následuje radostné spojení s Kristem. Kdyby apoštol myslel jen na svou osobu, dal by přednost tomu, co je nepoměrně lepší, věčnému spojení s Kristem. Vždyt popatřil až do slávy nebes, byl vtržen až do třetího nebe a uslyšel slova nevypravitelná, kterých nepřisluší člověku mluvit. (II. Kor. 12, 2—4.) Myslí-li však na svůj apoštolát, na Filipské, pro něž je stále ještě tak nutný, pak touží po další možnosti apoštolské práce.

Když myslí na nutnost dalšího rozšiřování a upevňování evangelia v Církvi jím založené, zdá se mu pravděpodobnější, že Bůh, který skrze něho u Filipských započal dílo evangelisace, dá mu opět možnost, aby svou milovanou obec znovu viděl a pokračoval v započatém díle. Z lásky k milým neofytům jest ochoten vzdáti se, či lépe řečeno oddáti své dobro osobní.

² Duchem Kristovým nazývá sv. Pavel *Ducha sv.* Tak na př. v listě k Římanům 8, 9 Ducha sv. nazývá i Duchem Božím (Boha Otce) i Duchem Kristovým, poněvadž vychází od Otce i od Syna.

Čím více pak Filipští budou prospívatí ve víře, čím krásnější budou přinášeti ovoce víry, tím větší bude jejich sláva u Krista, ale tím také více získá i jejich apoštol za první semena víry, jež sám zasel, za její další rozkvět.

Prosba svatých

Ať se obrátíme kamkoli, na dosah ruky jsou svatí. Na zemi není člověka, od něhož by je oddělovala snad jen o krok větší vzdálenost. Jsou blízko všem.

A přece jen jakoby chvílemi a tu a tam se vztáhnou po nich ruce - a strhnou do jejich náruče za sebou člověka, zatím co kolem chvátá zástup, a zdá se, že jde nevyrušen ze svého spěchu. A snad právě teď se vytrhlo několik lidí z náruče svatých a vrátilo se k němu a běží s ním ještě šíleněji a odhazuje stranou ty, kdo se pohybují tempem pomalejším. A opět a opět se vztahují něčí ruce a strhují do náruče svatých za sebou člověka. A zatím kolem spěchá dav.

Ano, ať se obrátíme kamkoli, na dosah ruky jsou svatí. A stokrát od nás zrazení, nás přijímají znovu a nevzdalují se od nás ani o krok do poslední vteřiny našeho života na zemi.

Chtějí milovat.

Zástup je však tísněn jejich přítomností a neví, co ho to tísní, a neptá se. A toto nepovšimnutí přijímají vděčně.

Neprůhlednými hlubinami je pro něho jejich bolest neslyšitelnou hudbou jest pro něho jejich pláč . . . A toto nepochopení přijímají vděčně.

Ano, v tomto všem přijímají od zástupu vděčně dar, jež dají Kristu, aby jej obětoval za zástup.

Skryti v Kristu, stenají pod tíhou nepochopení, jímž mu odpovídají duše . . . Stenají v něm opatrně, aby nikdo z těch, kdo je poranil, je snad nezaslechl. Nežádají zadostiučinění; oni dokonce v nedostatku lásky bratří oplakávají svůj nedostatek. (Toto snad odkrývá vrchní vrstvu tajemství

síly, jíž vytrvávají u všech lidí do konce jejich pozemského života.)

Tak se už o nikom nedomnívají, že by jim snad kdy ublížil. Znají jen jedno zlo - hřích. A když přece jen podlehnou pohnutce k němu - pohnutce, kterou jim dal někdo z bratří, nevyčítají onomu bratru, ale sobě a odprošují pokorně Boha, že jej v té chvíli nepřijali jako Krále - Krále, který chtěl z tohoto místa útočit na srdce onoho bratra a na srdce všech lidí, a jemuž by snad bylo tak kolik duší podleгло a svíjejí se bolestným štkáním, aby naplnil vítězně ono místo, a aby z něho vládl a uchvacoval duše. A věří, že je neodmítne.

Tato víra je jejich mírem - mírem z milosrdenství Lásky, jež nikdy na zemi neodepře ani jediné duši svou vládu a dobytí všeho, co ztratila. A jenom tenhle pokoj - pokoj z milosrdenství je mírem svatých, neboť světci už nemohou míti v sobě jakýsi pohodlný klid maloměšťáka, který si vypočítává před sebou svoje zásluhy a záslužky o dobro občanstva. Nemohou míti v sobě tenhle vylhaný pokoj, neboť vidí svou nicotu, jež je však už neznepokojuje, protože ji dali Kristu a ten že rozevřel náruč Boží a do ní ji vložil.

Tajemným pro nás je plán Boží - a tajemným pro nás je jeho naplnění, jež učinil Kristus... Krůpějí své Krve vykoupil Kristus svět. A přece div tajemství své lásky neukončuje ani na svém kříži - v tomto divu své lásky pokračuje ve svém mystickém těle... Ale nejenom pokračuje, ještě je rozšiřuje... přijímá od jeho údů jejich nedokonalost, znedokonalenou jejich hříchy, a sjednocuje ji s tajemstvím vykoupení.

Je tedy zcela pochopitelné, proč svatí oplakávají svou vinu na všech hříších, které kdy jsou lidstvem páčány, a proč jsou vázáni ve svědomí svolávat tak úpěnlivě na všechny Boží milosrdenství.

Tehdy v tajemství vykoupení pochopí s nezvyklou jistotou smysl, pro nějž bylo celé jejich já přijato za úd mystického těla Kristova, a neptají se už, proč že v nich Kristus pokračuje ve svém díle

vykupitelském, když vykoupil už svět krůpějí své Krve.

Pro tuto pokoru však Bůh jim zjevuje, třebaže ještě jakoby z dálky, hlubiny tohoto tajemství už zde na zemi.

Jsou na dosah ruky, ať se kamkoli obrátíme... To Bůh jim dává účastenství na své všudypřítomnosti, protože chtějí milovat všude. A každou novou prosbu o lásku, již k němu zavolají, vyslyší. Vždyť chce, aby se rozšiřovalo jejich účastenství na jeho životě.

Svolili, aby je Bohočlověk sjednotil se sebou. A z něho a v něm a skrze něho žijí z všudypřítomné lásky Trojice nejsvětější... A z něho a v něm a skrze něho chtějí se rozdat bratřím. Nemohou jinak. Bůh, z něhož žijí, chce se duším dávat...

Tak po celý svůj pozemský život, život, jež žijí z Krista a v Kristu a skrze Krista, prosí, abychom je přijali. Nechtějí míti nic, co by nám nedali... čím by nám nepomohli, vzdát se mu. Jsou od nás na dosah ruky, ale chtějí býti v nás.

Prosí...

Oni, nejztyranější, nejčistší, nejnesobečtější ze všech lidí, předstupují před všechny s pocitem viny... Štkají (před nimi neslyšitelně) k Bohu, aby alespoň v poslední chvíli jejich života na zemi je tak poranil, aby všude v sobě a ve všech jim daných vteřinách a se všech míst, jichž se nějak dotkli, bolestí museli vykřiknouti za slitování výkřikem tak mocným, aby jím rázem odstranili všechno, čím jim zastoupili cestu k němu. Pak, proniknutí nadějí, že Milosrdenství je slyší, těší se, že v nebi budou osvobozeni od únavy, s níž nyní zápasí, když chtějí milovat - těší se, že v nebi vzrostla láska, již na zemi milovali, že v nebi vzroste jejich láska Kristova...

Ten, kdo uchopen milostí, se k nim blíží, poznává je zprvu jako šílené láskou. Ve chvíli však, kdy jimi prochází a klesá do náruče toho, který jej uchopil a vlekl, náhle chápe, proč že, předstupující

před všechny s pocitem viny, se tak nevýslovně sladce usmívají a proč že se usmívají kouzlem tak přitažlivým... a chápe, proč že tak úpěnlivě je prosí...

Svatí prosí.

A zatím před jejich obrazy poklekají tu a tam lidé s křížem tak zcela podobným, jako nesli oni, a volají, aby jim jej pomohli svou přimluvou strhnout s ramen... volají úpěnlivě s důvěrou, že budou vyslyšeni, protože ti, k nimž volají o pomoc, znají jeho strašnou tíhu... a milují. Pak vstávají snad uklidnění a vděční, nevědouce, že těmi výkřiky vyháněli ze svého srdce světce, kteří chtěli jejich kříž obejmout a donést na Kalvarii - ne už jako kříž podobný kříži, který byl dán jim, ale jako kříž týž - Kristův, ale světci, že je přespříliš milují, a takto odmítnuti, zůstali čekat - neodešli.

Zůstali a prosí...

Poselkyně.

ŽIVOT

O řeči

Řeč lidská jest projevem lidského založení společenského. Člověk totiž mluví ke druhému. Ke druhým. Od druhých se učí mluvit. Řečí se zasazuje do společenství národního a křesťanského a lidského. Ve svém mládí jsme přijati do vlastního života lidského, národního a křesťanského. Otvírá se totiž našemu osobnímu životu vše, co skrývá a obsahuje společenství lidské, národní a křesťanské.

Křesťanství nám dává nový život a proto také nový obsah a nový význam lidské řeči a lidskému slovu. Lidská řeč přijala poselství Boží. Bůh v Kristu promluvil lidskou řečí. Řečí se šíří zvěst o království Božím a obsah jeho. Řečí, slovem totiž svátostným stáváme se údy Kristovými, jsme přivtěleni k jeho Církvi, slovem se nám dostává jeho Těla, slovem se nám dostává jeho odpuštění.

Proto je důležité, aby si křesťan vážil řeči, aby si vážil slova. Mělo by to býti opravdu zvláštním předmětem péče

vychovatelů, hlavně učitelů a profesorů jazyků, aby naučili mladé lidi chápati i metafysický význam a smysl řeči a slova. Několikrát jsem na to již poukázal, a v posledním čísle Výchledů poukázal na to opět prof. Matouš ve článku K reformě střední školy.

Proto je podle svatého Basila křesťanská řeč, či má býti křesťanská řeč „jasná a stručná; pochází posléze od Ducha sv.“. Spasitel to naznačil, když žádal, aby naše řeč byla: Ano, ano, ne, ne! Řeč má vyjadřovati a ne zakrývati a zatemňovati pravdu. Proto má býti jasná.

Především jasná a prostá musí býti naše řeč o Bohu. Bůh je jednoduchý, třebaže plnost sama. Tak jednoduchý, jak jest jeden, jediný a jednotný v sobě. O to tedy je krásné usilovat, abychom se ve své řeči přiblížili k této jednoduchosti Boží, abychom co nejvíce ve své řeči a hlavně v řeči o Bohu potlačili co nejvíce svou mnohost, abychom se odvažovali řeči o Bohu teprve tehdy, až se soustředíme v prostotě srdce, oddaného jen Bohu a plného jen Boha. Taková pak řeč neunaví a neomrzí se. Svatý Dominik mluvil podle zpráv jeho životopisců jen o Bohu anebo s Bohem, a přece zapaloval, či právě proto zapaloval a vábil ke svému slovu tisíce.

Pak je ještě slovo úzkosti, ve kterém hledá člověk někde útočiště ve své bídě a opuštěnosti. Volá, křičí po pomoci útěchou, posilou, pozvednutím. Takovému slovu smíme se odvážiti dáti jen slovo, vycházející z plnosti Boží přítomnosti v nás. Jen to nezraní ještě více, jen to je chladivým, léčivým olejem. - *Braitto*.

Rouhání malomyslnosti

To je podobné rouhání, říkati: Nevím si již se sebou rady. Já se nikdy nikam nedostanu. Nepokročím. Nemohu. Je to již můj úděl, abych zůstal stát a po případě ještě stále hlouběji beznadějně klesal. To je podobné rouhání, jako mysliti, že naše hříchy jsou takové, že nám je nemůže Bůh odpustiti. Toto rouhání, nekajícnost z podceňování Boží moci, všemohoucnosti odpouštějící a slitovné lásky je právě tak strašné jako vyslovená nebo praktická domněnka mnohých lidí, že v jejich duchovním případě nedá se nic dělat.

Přece prohlásil Spasitel: Beze mne nemůžete ničeho, ale také: Doufejte ve mne, já jsem přemohl svět. Kristus přemohl svět. Nechtějme jej proto v sobě přemáhati sami. To

by byla pýcha. My jej ovšem nepřemůžeme. Ale on jej již jednou přemohl i pro nás, a proto máme naději, musíme mít jistotu, že i naše slabosti, že i v nás přemůže Kristus tento svět. Kdo by o tom chtěl pochybovat, vysloveně nebo zkrátě rouhá se všemohoucnosti síly Kristovy.

Svatý Pavel volá vítězně vzhledem k síle Kristově: Všchno mohu v tom, který mne posiluje.

Ono je pohodlnější utéci se do nářku nad svou nemohoucností a nad svou slabostí, než utéci se do ran Kristových a do jeho síly a dát se nésti jeho silou a tak v této jeho síle bojovati statečně proti své slabosti a proti svým chybám. Je to pohodlnější, ale také dokonale zbabělé a nespravedlivé k hořkému utrpení Páně a k nekonečné Boží síle, která může a chce pomoci všem, kteří vzývají sílu jeho. - *Braitó*.

Ve zmatku není Hospodin

Jsou lidé, kteří se domnívají, že vedou duchovní život, a domnívají se, že je to tak důležitá zpráva, že tím musí všechny své známé i neznámé zaměstnávat. Libují si přinío v jakémisi duchovním sebeobnažování. Nemohu souhlasiti s tímto nedostatkem duchovního studu. Vážím si nesmírně duchovního studu, kterým skrývá duše opravdu plná Boha svůj vlastní vnitřní život před dotěrnými zraky lidí. Nevěřím na opravdový duchovní život tam, kde se lidé takto vydávají na pospas, řekl bych ulice, se všemi svými tajemstvími, ať skutečnými nebo domnělými. Svůj duchovní vnitřní život vedu sám s Bohem, přítomným ve mně, a proto o něm mluvím jen se svým duchovním vůdcem. Mohou nastati výjimky, kdy duše potřebuje přelíti opravdivou plnost Boží duši důvěrně známé. Ale to jsou jednak výjimky, jednak ani taková duše s tím nejde na tržiště veřejnosti nebo široké známosti.

Jak může taková duše, která žije v ustavičném zmatku názorů, plánů, programů duchovních, spousty dobrých předsevzetí, jak může taková duše pokračovati v duchovním životě. Každého dne si dělá jiné předsevzetí. Od jednoho duchovního vůdce přelétá ke druhému, od jedné knihy přesedlává ke druhé. Každou chvíli se jí zalíbí jiná cesta a jiná metoda a jiná škola duchovní. Výsledek toho je nepopsatelný zmatek, v němž se nakonec ani ona duše sama nevyzná.

Stále musí někoho zaměstnávat i baviti o sobě. Velmi

ráda naříká na svou nedokonalost, na to, že nečiní pokroků v duchovním životě, ale když jí dá duchovní vůdce přesné směrnice, neprovede je. Ona potřebuje přijít zase zítra a zase fňukati a zase baviti uštvaneého kněze, uhoněného tisícerymi starostmi, o své duchovní bídě.

Chlubilo se jedno děcko, že její dospělý bratr hraje ve zvukovém filmu. A co tam dělá? Rámus. Tropí hlomoz při různých scénách, potřebujících hřmotu. Tak bych mohl odpovědět také na otázku o mnohé duši, která si říká, že vede duchovní život. Na otázku, co při tom dělá, řekl bych: tropí hřmot, povyk a hlomoz...

Myslíte, že v téhle duši mluví Bůh? Vždyť by ho neslyšela. Bůh potřebuje jen jednoho, praví mistr Eckehart, abychom mu otevřeli klidné srdce. A Následování Krista moudře a zkušeně radí: Opusť všechno a nalezněš všechno. Zanech žádostí a dostane se ti klidu. III. 32. - *Braitto*.

Marné mluvení

Nejzbytečnější a nejmarnější mluvení jest mluvení o sobě samém. Mluvit o sobě s Bohem je dobré, ačkoliv ještě lepší je mluvit s Bohem o Bohu. Ale ke komu jinému by člověk vylil svou bídu a komu jinému by otevřel své srdce a kde by jinde načerpal síly a světla? Dobře, ale to je tedy má záležitost mezi Bohem a mnou. Proč ale svou velikostí a svými zážitky a svými vnitřními hnutími a podobně zaměstnávat lidi, kterým do toho ničeho není?

Nejprve totiž člověk sděluje věci pravdivé a z dobrých úmyslů, aby někoho povzbudil, aby se sám potěšil, ale potom se to stává bezduchou žvavostí, která se rozlévá všude, kam jen může a kde jí slušnost druhých neklade hrází. Je to jako jarní nebo podzimní zátopa. Nic není před touto povídavostí jisté. Všechno zaleje a - znečistí. Nejprve své vlastní nitro. Nevěřím, že by někdo, kdo rád o sobě mluví, se udržel v pravdivosti. Za chvíli si bude vymýšleti, aby byl dále zajímavý, bude prostě lhát. A tak je již ve dvojí ďábelské síti. V síti ješitnosti, která je dcerou pýchy, a v síti lži, která je rovněž příbuznou pýchy. Duše taková se tak zamotá do lži a do své povídavosti, že posléze sama nerozezná, co je pravda a kde začíná pracovati obrazivost. Proto také nevidí upřímně do sebe a nepracuje poctivě na sobě. Protože pak lží oslepená nevidí správně a nepodá přesné zprávy o sobě

ani duchovnímu vůdci, jehož myslí, že má na bavení, k tomu, aby měla někoho, kdo by se jí obdivoval a ji utvrzoval o jejích výsostných mystických stavech. Prchejte, drazí bratři, velební páni, před takovou povídavou svatostí.

Učte lidi, aby více mluvili s Bohem o něm, než o sobě samých. Aby se mu prostě v tichu a prostnosti svého srdce klaněli a co on pak sdělí a jaké světlo pak sešle, to rovněž uchovejte v hloubi svého srdce. Buď nám v tom příkladem Panna Maria, která uchovávala podle Písma všechna tajemná slova a nepochopitelné události do svého srdce. V tichosti tichého úžasu nad velikostí Boží otevře se nám pak Bůh sám. - *Braitto.*

slovo k době

Pius XII. u svatého Filipa Neri

Svatý Otec Pius XII. přišel velmi záhy do styku s duchem a tradicí svatého Filipa Neri v Římě. Svátý Filip Neri je čistě římský světec, jenž shrnuje ducha římské zbožnosti a vytvořil dále tento typ. Mladý Pacelli patřil od svého dětství k oratoriu při kostele, stavěném Filipem Neri, Chiesa nuova. Patřil ke kroužku, v němž ožil starý duch oratoria Filipova. Zde také začal svou duchovní dráhu jako ministrant.

Kostel svatého Filipa Neri stal se také vyvoleným kostelem mladého kněze, kde denně celebroid, a to tak dlouho, pokud byl v Římě. Zašlehlé zpovědnice kostela ve Vallicelle viděly ho vysedávati, jako jeho svatý učitel Filip, dlouhé a dlouhé hodiny ve svátostných zpovědnicích. Je to zpovědnice, která nese pořadové číslo IV. První nalevo od vchodu. Zde kázal o prvních pátcích o svaté lásce Srdce Ježíšova. Jeho kázání přivábila husté zástupy Římanů, kteří si rádi poslechnou dobrá kázání. Ještě jako nuncius v Mnichově, když se na krátký čas vracel do Říma, konával tato kázání a tyto pobožnosti. Když byly obnoveny v celé slávě pouti k sedmi basilikám, jak je zavedl svatý Filip v postní době, kardinál Pacelli tehdy jako státní sekretář sám vedl první takovou slavnou a oficiální pout.

Tak vyrůstal svatý Otec Pius XII. ve stínu a v teple příkladu a Ducha svatého Filipa Neri, který je stále živý v Římě, vyrůstal pod jeho dechem jako každý pravý římský du-

chovní, když je k tomu ještě Římanem rodilým, a vyrůstal pod jeho zvláštním vedením jako zvláštní ctitel, který svou duchovní dráhu začíná a koná u hrobu světce, reformátora Říma a celého křesťanstva. Jsem přesvědčen, že veliký a milý a dobrý světec Filip Neri povede svého svěťence svým vlastním duchem k ustavičné obnově Církve z ducha Kristova, že jej naplní onou velikou láskou a pochopením, které byly hlavním prostředkem apoštolátu Filipova a obrody Církve. - *Braitto.*

Člověk stvořitel

Myslíme-li, že si uděláme lepší pravdu, než ji udělal Bůh, lepší církev, lepší společenské zřízení - Bůh nám v tom překážeti nebude. Respektuje svobodu vůle člověka do takové míry, že spíše připustil dědičný hřích, než aby ji omezil.

Za to si však musíme odnésti sami všechny důsledky svého činu. Všechny, bez výjimky, bez pardonu.

To hlavní, čeho se člověk zbavuje, jakmile se vyřazuje z některého řádu života, Bohem určeného, třeba z řádu Církve nebo z řádu pokory a bázně Boží, je, že ztratí rozeznávací znamení. Značky cesty. Protože pohrdá tím, co je Bohem k prospěchu duší - velkodušně - dáno, musí se spokojit pravdou vlastní výroby, řádem vlastní výroby, orientací ve světě podle vlastních vynálezů. Zatím co Církev dává zadarmo každé duši své zkušenosti dvou tisíciletých zápasů a otevírá ochotně přebohaté pokladnice milosti Boží, Kristem a Duchem svatým jí svěšené, člověk, stvořitel vlastního světa, klopýtá namáhavě za svými vynálezy, které nikde se nechtějí shodovat s podmínkami jeho bytí. Je zcela spravedlivé, aby každý, kdo nežije a nechce žít s Církví, musel hledat na svoji pěst a musel trpět na svoje útraty: což je spojeno s tak nesmírnými ztrátami energie a života, že se zisku nikdy nedopočítá.

Církev je tedy tak ukrutná? „Tak mstivá!“ píše mi kdosi.

Právě tak by se potom muselo mluvit o „nemravnosti“ jablek nebo „závistivosti“ umění. Umění nemůže být ani mstivé, ani závistivé, protože je neosobní. Umělci mohou být mstiví i závistiví, protože jsou jen lidé, a často hříšní lidé. Církev nemůže být ani ukrutná, ani mstivá, protože je neosobním zřízením. Katolíci arci mohou být - a také jsou, jako všichni hříšní lidé - hříšní, tedy také třeba ukrutní ne-

bo mstiví, jako i pohané, atheisti. Ale že by to mělo co činiti s Církví, s jejím řádem nadpřirozeným, neosobním a nadlidským, nemůže nikdo vážně dokazovat.

Kdybychom odmítali pravdu jen proto, že mnoho lidí lže, daleko bychom se nedostali. Jde o pravdu, o řád Boží, o hodnoty života *pro nás*, a máme se o ně především starat bez jakéhokoli ohlížení se po druhých, abychom už jednou mohli - vážně začít. - *Marie Štechová.*

Liturgie a mystika

Musí se uznat veliký pokrok v experimentálních vědách ve prospěch katolické mystiky. Dříve mystika existovala jen skoro výlučně v knihách, hlavně scholastických theologů, zatím co ve skutečnosti byla všeobecně považována za něco nereálního. Moderní rozkvět psychologických studií však byl příčinou, že se počaly zblízka studovati veliké typy katolických světců a pozorovati jejich duchovní projevy. To je vidět hlavně v posledních letech. Byli to nejen katoličtí vědci, nýbrž i jiní, kteří se začali zajímati o veliké zjevy katolických mystiků. Jsou to na příklad jména Wiliam James, Leuba, Delacroix, Boutroux a Bergson.

To mělo své výhody i nevýhody. Mystikové se stali předmětem hlubokých a důkladných studií a zároveň cílem obdivu mnohých. Stali se tak známější ve vědeckém světě.

Ale tato metoda experimentální psychologie, biologie a fysiologie nebo srovnávací vědy náboženské, která se se zálibou uplatňovala na světcích, má též své nedostatky, že totiž vždy nezachycuje pravou povahu věci a zaměňuje někdy podružné zjevy za podstatu věci a jaksi snižuje úroveň mystiky jen na pozorovatelná fakta, která však nebývají neklamnými projevy věci tak vnitřní, jako je mystické spojení s Bohem ve smyslu nadpřirozeném. Ale i u katolických spisovatelů nebyl vždy správný pojem mystiky, která byla považována spíše za mimořádný stav subjektivní zbožnosti.

Moderní rozkvět mystických studií spolu se všemi přednostmi, které přinesly v tomto ohledu experimentální vědy, očistil pojem mystiky od podružných doprovodů a vykázal jí místo v duchovním životě jako řádnému činiteli opravdového křesťanského života. Nedaly by se ani vypočítati všechny důkladné studie o tomto předmětu.

Uvažujeme-li mystiku jako něco řádného v křesťanském

životě, můžeme vidět též její vztah k liturgii. Je to vlastně liturgie, která je též jedním z pramenů, kde se živí křesťanská mystika. Základ mystiky spočívá v tom, že duše dospěje jakéhosi intuitivního patření na Boha, hlavně pod vlivem darů Ducha svatého, pokud je to ovšem možno na zemi ve stavu patření jakoby v zrcadle, a že dospěje vlivem milosti určitého spojení s Bohem a jakoby zkušenostního okoušení Boha na zemi. Avšak tyto předpoklady jsou dány již v duši každého křesťana. Neboť křtem je dán základ ke spojení s Bohem, biřmováním je zdokonaleno toto spojení a Eucharistií je životně udržováno a rozmnožováno.

Každý křesťan ve stavu milosti žije v určitém stupni spojení s Bohem. Hlavně v Eucharistii je fysicky spojen s Kristem, takže každý křesťan má možnosti určitého mystického obohacení, pokud totiž ustavičně podle míry své milosti a povolání k vystupňovanému životu dává v sobě růst duchovnímu životu.

Liturgie to krásně vyjadřuje, když se Církev modlí za svůj lid, aby dosáhl co největšího spojení a okoušení Boha. Uvažuje tedy tento mystický život jako něco, co je dáno v jádře všem křesťanům, živým údům těla Kristova. „Prosíme tě, ó Pane, aby svátosti v nás dokonaly to, co obsahují, abychom ve skutečnosti pochopili, co nyní slavíme pod znameními.“ Je zde prosba, abychom dosáhli onoho spojení s Bohem co nejužšího, ale nejen ve stavu blaženosti, nýbrž do jisté míry již nyní, abychom co nejvíce pronikali až k podstatě toho, co máme skryto ve svátostech. Jestliže vidíme rozdíl mezi těmi, kdož jsou někdy nazýváni mystiky, a mezi obyčejnými křesťany, bývá to proto, že se mnohdy neuvažuje podstata věci, nýbrž se soudí jen z vnějších projevů, které mohou být někdy jen výsledkem temperamentu nebo tělesného rozpoložení. Tak na příklad pozorován svatý Alfons by jistě nebyl zařazen do řady mystiků při svých úzkostech na konci života, které bývají u začátečníků duchovního života, nebo při jeho některých pokušeních. A přece, kdo by se odvážil říci, že tento tak veliký světec se svou intensivní láskou k Bohu nepatří mezi skutečné mystiky?

Liturgie naopak chápe lidské nedokonalosti, jež bývají často spíše projevy slabosti organismu než bolesti duše. V liturgii právě je tolik lidské shovívavosti pro všechny slabosti a nedokonalosti, jež provázejí někdy duše sebevícе zakře-

něné v lásce Boží. Jeví se to v jejích modlitbách, kde tak často je řeč o těchto nedostacích, které provázívají lidskou povahu, aniž jsou vždy neklamným znamením nedostatku vyvinutého života duše, tak jako zase vnější projevy, na pohled nadpřirozeně mystické, nemusejí vždy neklamně prozrazovati vnitřní svatost duše. - P. Šv.

Církev volá své ztracené dítky zpět

Navrať se, vzpurná dcero izraelská, dí Hospodin, a neboří se tvář má zuřivá na vás; neboť já dobrotivý jsem, dí Hospodin, aniž chovám hněvu na věčnost. Jen toliko poznej nepravost svou, že jsi od Hospodina, Boha svého, odstoupila, a sem i tam běhala cestami svými k cizím pod každé dřevo zelené, a hlasu mého neposlouchali jste, dí Hospodin. - Dám vám pastýře podle srdce svého, kteří pásťi vás budou rozumně. (Jerem. 3, 12—14.) - Navratte se, synové vzpurní, a uzdravím odvrácení vaše. Rcete: Aj, my jdeme k tobě, nebo ty, Hospodine, jsi Bůh náš. (Jerem. 3, 22.)

Církev svatá bude vždy truchliti nad ztrátou svých dítek, nad oddělenými ratolestmi od vinného kmene (Jan 15, 1), ať si to kdo vykládá, jak chce, i když bouří odpadovou byla očištěna a vnitřně zesílena.

Ona touží a toužiti bude vždy po jednotě, protože *to patří k její podstatě*. Jeť tajemným tělem Kristovým (I. Kor. 12, 27) - a zdaž může býti Kristus rozdělen? (I. Kor. 1, 13.) Zdaž my všichni nejsme údy těla Kristova? „Vy jste tělem Kristovým a (jeho) údy“ - praví apoštol v I. Kor. 12, 27. Zdaž i ti, kteří se od Církve odštípili? I oni *zůstávají* jejími údy, ovšem oddělenými. A jako celý organismus tělesný pocítuje bolest, je-li některý úd odňat, tak i tajemný organismus těla Kristova - Církev.

Každé odloučení od Církve je odchýlení a poblouzení, je však zároveň i výstřednost. Proto sekty bývají výstřední až k šílenství.

Touha Církve po sjednocení *není touhou po nadvládě a moci*, jak se povrchnímu pozorovateli zdá, ale vroucí touhou po uskutečnění slov velekněžské modlitby: „Aby všichni jed-

no byli.“ (Jan 17, 21.) Je vnitřní nutností Církve, plynoucí z jejího božského poslání. Tomu ovšem nemůže porozuměti, kdo se na Církev dívá jako na vnější společenský útvar, mající za účel na příklad udržovati ve společnosti lidské morálku.

Církev *musí* volati po jednotě, protože by jinak sama rozložila svazek božského s lidským, který se v Církvi uskutečňuje, „nebudovala by tělo Kristovo, až bychom se všichni sešli v jednotu víry a poznání Syna Božího“ (Ef. IV., 12, 13) a „nespojovala a neslučovala by jednotlivé údy svazkem služebným (to jest pomocnými klouby) v jedno tělo, jehož hlavou (neviditelnou) jest Kristus“. (Ef. IV. 16.)

Volání Církve po jednotě a k návratu odloučených a jí odcizených údů třeba tedy chápati se stanoviska vyššího, ne lidského, ne pozemského. „Jako slepice shromažďuje kuřátka pod křídla svá“ (Mt. 23, 37), tak i ona jako dobrá matka své dítky.

Proto také Církev neustále se modlí za jednotu a spojuje zvláště v nynější tak rozhárané době za tím účelem modlitby všech věřících v jeden mocný chorál (jak se to děje v oktávě za sjednocení Církve).

Je zvláště třeba všem českým katolíkům a především nám konvertitům modliti se za návrat těch, kteří pod vlivem nepříznivých okolností a také našim vlivem od Církve se odtrhli a ztratili orientaci, již svými lidskými silami nalézti nemohou, a jejichž duše zastínila tma náboženské skepse, nevěry a nedůvěry k Církvi. Třeba se modliti, aby „ten, který řekl, aby ze tmy světlo zasvitlo, zasvitl v srdcích našich i jejich, aby se rozsvítilo poznání Boží ve tváři Krista Ježíše. (II. Kor. 4, 6.)

Naše snahy musejí býti čisté a upřímně náboženské, to jest musíme při tom míti „mysl Kristovu (I. Kor. II, 16), který přišel, aby hledal a spasil, co bylo zahynulo“ (Lk. XIX, 10). Třeba při tom „vše sněsti, abychom nezpůsobili žádné překážky evangeliu Kristovu“ (I. Kor. 9, 12), hlavně pak abychom „byli Kristovou vůní líbeznou mezi těmi, kteří bývají spaseni, i mezi těmi, kteří hynou“ (II. Kor. 2, 15). Dnes snad více, než kdy jindy, platí pro nás napomenutí apoštola Pavla (Tit. 3, 14): „Naši lidé se musejí učit vynikati v dobrých skutcích pro naléhavé potřeby, aby nebyli jako stromy bez ovoce.“

Při tom třeba veliké *shovívavosti, velkodušnosti, opravdovosti, světlem Božím osvěcené rozumnosti, laskavosti* a vůbec, „abychom vynikali tím, co slouží k budování Církve“ (I. Kor. 13, 12). Tu právě zrovna tak, jako apoštol Pavel v Efesu, „máme otevřeny veliké dveře k činnosti a ovšem i odpůrců mnoho“ (I. Kor. 16, 9).

Je nezbytno dále *odstraňovati všechny předsudky*, jako by Církev katolická byla našemu národu cizí, ano dokonce nepřátelská. Vůbec znalosti o Církvi musí býti prohloubenější. Vždyť mnozí zapomněli, že Církev je pro všechny národy (proto se jmenuje katolická = pro všechny) a že není možno si ji představovati jako útvar čistě lidský a pozemský, který k některému státu nebo národu může být v poměru přátelském a k druhému nepřátelském. Církev je přece živým organismem těla Krista - a *každé odchýlení od ní je zároveň odchýlení od Krista*, je porušením jednoty s ním a tato mezera nedá se vyplniti ani nejkrásnějšími řečnickými obraty o Kristu anebo o křesťanství. Odloučením od Církve otevírají se nám opravdu široké cesty, označené „svobodou svědomí“, a tyto vedou nás sem i tam k „cizím pod každé dřevo zelené (Jerem. 3, 13). Odloučením od Církve vrháme se do poblouzení a vnitřní rozpoltěnosti. „Všichni jako ovce zbloudili jsme, jeden každý na svou cestu obrátili jsme se“ (Is. 53, 6). Toť úděl odpadnutí od víry.

A jestliže v Církvi katolické je základ apoštolského prvenství, jestliže tu pevná skála, jaké to požehnání právě v dnešním chaosu různých zmatků a ideologií, jichž nejsou ušetřeny ani různé náboženské společnosti!

V rozpoutané bouři tmavé noci stojí tu maják na pevné skále, ozařující širý oceán tohoto světa. A hlas Petrův se nese do hlukotu vlnobití. Je to hlas autority, jemuž s úctou naslouchají i mocní tohoto světa.

Ano, dobře to tak zakladatel Církve ve své moudrosti božské učinil! - *Jos. Židek.*

Salus populi ego sum . . .

V introitu mešního formuláře ve čtvrték po III. neděli postní praví Bůh národu pokořenému a zarmoucenému: *Spásou národa jsem já, praví Pán; z jakéhokoliv soužení budou ke mně volat, vyslyším je a budu jejich Pánem navěky.*

Je to hlas Hospodina, Boha lidu vyvoleného. Je to hlas, při-

pomínající, že jen on je náš Bůh, protože my jsme jeho lid. Proto je v něm spása národa. *Nebudeš mítí bohů jiných...* Vzešli jsme z lidu, který si Jahve vyvolil a kterému dal naděje vykupitelské, protože jsme údy Kristovými. Na nás přechází zaslíbení Hospodinovo a on je naší spásou, ve kterou máme právo doufat. Ale pouze tehdy, když spoléháme jen na něho. Hospodin je Bůh žárlivý a nesnese, abychom hledali pomoci také jinde než u něho a abychom se domáhali záchrany u jiných bohů, u nichž jí nalézt nemůžeme.

Hledali jsme, hledali, ale vždy jen tam, kde jsme nalézt nemohli, a zapomínali jsme tolikrát v životě, že spása národa je Bůh náš...

Ale vždyť jsme tolik prosili a Bůh nás neslyšel...? Volali jsme k němu a uzavřelo se k nám jeho srdce. Marné byly naše modlitby a prosby; zdá se nám, jako by zanevřel na svůj lid. Čím jsme se prohřešili?

Plakala naše duše v pokoře před Hospodinem a on odvrátil od nás svou tvář. Smíme se ještě k němu přiblížit?

Ano, hledal jsi jej ty a hledal jej tvůj bratr. Volalo k němu tvé dítě. Ale prosil jej národ roztržený a rozdvojený a roztržitý a rozbíhající se na všechny strany, jen ne na tu, kde byla pro něho spása?

Těžké jsou hříchy těla a Bůh je trestá ve své spravedlnosti, protože jimi člověk lne k zemi, která mu má být pouze mostem k nebi. Trestá je Bůh a musí je potrestat, protože člověk, ač má od svého stvořitele rozum a má povinnost rozlišovat dobro od zla a hodnoty od nicot, zaměňuje jedno s druhým a tvorům prokazuje lásku a čest, jaká náleží Tvůrci. Není dovoleno člověku klanět se ani člověku, ani půdě, ani tělu, ani hmotě, protože klanění je vyhrazeno Bohu, jedinému Pánu všeho stvořeného.

Těžké jsou proto hříchy těla. Ale mnohem těžší jsou hříchy ducha, které vycházejí z prvních, doplňují je a činí je vlastně velkými a těžkými. Hříchy těla jsou obyčejně výrazem lidské slabosti, protože ke zlému je nakloněna lidská vůle. Ale hříchy ducha jsou plody pýchy. *Nebudu sloužiti*, ozývá se v každém hříchu ducha. Dostačím sobě, netřeba mně pomoci druhého. Jsem silný sám sebou, nepotřebuji, abych byl silný Bohem.

A po pýše, odmítající Boha a jeho pomoc a spásu, přichází obyčejně pád. - Ale což jsme nevolali k Hospodinu, neprolévali jsme slzy, hořké utrpením a tíhou bolesti? Nevzpínali

jsme dosti dlouho a dosti vytrvale svých rukou k Bohu svému...? A nevyslyšel nás...

Ano, volal jsi ty a volal jsem já. Ale volal národ? A Bůh slibuje vyslyšení národu, bude-li volán národem. Ke komu však volal národ rozdvojený a více než rozdvojený? Ke komu vztahoval své ruce, prose o pomoc...? Zapomněli jsme, že síla je pouze v jednotě a že rozdrobenost je začátek zániku.

Přesto však platí dále slovo Hospodinovo: *Spásou národa jsem já, praví Pán*. A to je naše útěcha, jako to byla útěcha našich otců. A je to útěcha pevná a silná tak, jako je pevný a silný ten, jenž je pramenem této útěchy.

My víme, že nezhyne rod, jenž věřit neustane... - R. Dacík.

Katolík a kino

Katolická akce v Praze IV., Hradčanské nám. 8, vydala brožuru, ve které zaznamenává všechny filmy, které recensovala a třídila během roku 1938. Upozorňujeme na tuto brožuru, protože může způsobit nesmírně mnoho dobrého, dostane-li se do rukou těch, jimž patří. Není pochyby, že kino může právě tak vychovávat jako ničit. Kdyby si byli katolíci vědomi své povinnosti bránit špatnému filmu, kdyby uměli nenavštěvovat filmy, urážející city mravní nebo náboženské, měli bychom u nás brzy jen nejlepší kusy, které mohou opravdu vzdělávat rozum a cit národa. Kdybychom spočítali návštěvníky špatných filmů, zjistili bychom, myslím, velmi snadno, že jsou to z velké části katolíci. Ne snad nejlepší z nich, ale přece jen katolíci. A to je věc smutná, která nás nutí myslet na to, že velká část věřících nežije podle své víry. Kdybychom se uměli semknout v pevný šik proti nevěře a nemravnosti i na poli filmového umění, vykonali bychom pro národ mnohem více, než si dovedeme představit. Pius XI. ve své encyklice o filmu praví zcela právem: „Každému je zřejmo, jak veliký vliv na duše diváků mají takové neslušné výjevy, které vynášejí chvály žádostivosti a chtíčů a poskytují příležitost k neřestem; v klamném světle předvádějí způsob života, zatemňují a zeslabují snahy dokonalosti, konečně porušují čistou lásku, posvátnost manželství a nejdůvěrnější obcování domácího života... Je proto velmi nutno v našich dobách bděti a všemožně usilovati, aby takováto divadla se nestala školou zkázy, nýbrž spíše aby hodně přispěla ke správné výchově lidí a k vyšší důstojnosti mravů.“

Bylo by, myslím, velmi užitečné, aby se tato brožura, třídící velikou řadu u nás běžících filmů, co nejvíce rozšířila. Čím méně budou navštěvovány filmy pochybných hodnot, tím větší je naděje, že konečně zmizí úplně. - R. Dacík.

žeň

Z duchovního života

ALGERMISSEN: *Konfessionskunde*. 890 lex. 8., cena 18 RM. Verlag Giesel, Hannover 1939. - Nazval bych to velkou encyklopedií o Církvi a o křesťanských vyznáních. Kniha je neobyčejně bohatou snůškou materiálu. Pro nesmírnou obsáhlou látku jsou themata spíše jen schematicky vypracována a spíše naznačena. Teprve touto obsáhlou knihou se jeví velmi zřetelně, jak širokou a rozvětvenou naukou jest již dnes nauka o Církvi a jak bylo chybováno, když se nauka o Církvi odbývala jen jakousi lacinou a povrchní apologetikou. Kniha vychází především z toho, čemu se dnes říká Dogmatika Církve. Algermissen patří k autorům, kteří budovali a spolupracovali na novém vytvoření této theologické disciplíny, kterou dnes zoveme Eklesiologií a která právě v dnešních dobách došla velké pozornosti. Algermissen rozebírá pojem Církve, obsah Církve, její zřízení a její zasazení do života, její vnitřní strukturu a i její projevení se v životě. Dále probírá všechny odlišky, úlomky od Církve a zkoumá je přísně a spravedlivě na Kristově myšlence o Církvi.

BAUER: *Werde Licht III*. Herder, Freiburg, str. 691. V tomto III. díle liturgických úvah o církevním roku jsou probrány neděle po svatodušních svátcích. Letnicemi je uzavřen liturgický kruh, soustředěný kolem Vykoupení. Ale vykoupením začíná teprve život křesťanský, život dítek Božích. Ovoce tajemství se nám stává chlebem, z jehož síly jdeme s nadějí vstříc dnu příchodu Páně, jdeme silni do bojů našeho vyhnanství. Třeba jen s dychtivostí se přisát k obětnímu kalichu a prožít slova, pronášená u oltáře milující Církvi. V těchto úvahách poznáte hloubku liturgie a poznáte i cestu k pochopení jejího smyslu.

FELDER: *Jesus von Nazareth*. Schöningh, Paderborn 1939, str. 392. Skvělé dílo současné literatury o životě Krista od známého badatele a znalce kristologie. Kreslí život Kristův jako Boha i jako člověka, shrnuje o něm názory staré i dnešní doby. Hluboká víra a jasnost všech otázek dávají dílu životnost a vzlet, že čtenář je nejen přesvědčen o božském poslání Spasitele, ale je bezděčně uchváten láskou k Němu. Nezbytná kniha pro kněze i laiky, kteří chtějí znáti pevnost a neochvějně postavení postavy našeho Spasitele. O její oblibě svědčí druhé vydání v posledních dvou letech.

GUIBERT JOS.: *Séminaire ou noviciat?* Spes, Paris, str. 187. Před jinochem, citícím volání milosti, zvoucí k službě Boží, jaksi přirozeně vyvstane otázka: být řeholníkem nebo jít do semináře? Cílem obou je zasvětit sebe Nejvyššímu, ale cesty jsou odlišné. Autor shrnuje výsledek dosavadních prací a studií a podává řešení problému. Sám je členem řeholní společnosti, je známý autor mystických pojednání a má osobní zkušenosti. Odlišuje soluci a priori od konkrétních poměrů, shrnuje i nauku církevních Otců a pak určuje, které motivy jsou směřodáté při rozhodování.

Herders Laien-Bibel. Str. 1060 a dvě mapy, cena váz. v plátně 10 RM, v kůži 22 RM. Úvodní slovo od kardinála arcib. Karla Jos. Schulte. Obsahuje vše, co má každý křesťan vědět ze Starého a Nového zákona. Podává vybraná poučení z Bible, která by sloužila k vedení křesťanského života v dnešní době, něco podobného jak používali sv. Otcové bible k poučení křesťanů a jako se jí užívá v liturgii. Při takovém výběru snadněji pozná laik celý smysl bible a v ní obsaženou Boží výchovu člověka. Zároveň je obeznámován s tím, jak se Církev na různé obtíže v bibli dívá a kam až dovoluje věřícím při různých jejích řešeních. Text bible je nově přeložen co možná nejvěrněji podle originálu. -Š.

S. LAURENTII A BRUNDISIO: *Opera omnia*, vol. V pars II, Patavii. Str. 492, cena 85 lir. Členovia benátskej provincie O. kapucínov podujali sa vydať všetky diela sv. Vavrinca Brundis. Piaty sväzok obsahuje výklady evanjelia na štyri nedele postne. Sv. Vavrinec mysticky vysvetľuje mnohé deje sv. Písma, pri tom ale využíva príležitosť, aby objasnil niektoré články viery, alebo aby zdoraznil mravný význam zjavených právd. Pre kazateľov vhodná príručka. -im-

LELOTTE: *Pour realiser l'action catholique.* Nákl. Casterman, Paris, str. 216. Mluví se mnoho o Katolické akci, ale důsledky tohoto velkolepého díla se u nás projevují ve zmenšené míře. Proto každá práce, pokud objasňuje podstatu Katolické akce a její uplatnění, neměla by zaniknouti. Vždyť jde o vřazení laiků do apoštolátu církevní hierarchie. Musí proto proniknout Kristův duch smýšlení i činnost věřících, aby byli jedním organismem pod jedním vedením. V této knize poznáte metody organisování a pracovní i praktické důsledky pro apoštolát individuální, v společenském prostředí i davový podle vzoru Jociťů, aby postavení katolíků nebylo obranné, ale útočné.

G. DE LUCA: *Parole sparse della B. Cabrini.* Roma, Instit. Grafico Tiberino 1938, str. 270, cena 12 L. Blahoslavená Františka Cabrini je jedna z oněch řeholnic, které s nebojácností, zakotvenou v Bohu, jdou světem, neohlížejíce se napravo ani nalevo. Byla duší plnou víry a lásky a uměla rozsévat jen dobro a milosrdenství. Její slova, která čteme dnes, mohou vést jen k životu lásky a oběti, k jaké se odhodlala ona v dalekých misiích. Kniha povzbudí a osvíti a přivede k rozhodnutím, jakých potřebuje každá křesťanská touha. -D.-

NEWMAN: *Die Kirche und die Welt*. Nakl. Hegner, Leipzig. Str. 220, Mk 5.5. V pěkném německém překladu Theodora Haeckera je zde podáno 14 řečí významného anglického kardinála. Byly proneseny sice téměř před sto lety, větším dílem v kostele St. Mary v Oxfordu, ale obsahem jsou blízké naší době a dnešním poměrům. Učí náboženství činnému, řídícímu se naukou tajemství víry, ukazuje na rozdíl mezi světem, vírou a Církví. V krásné formě podány hluboké náboženské úvahy, které by měly býti zpřístupněny našim čtenářům.

PARSCH PIUS: *Das Buch des Lebens*. 2. vydání 1939, str. 240, cena RM 5. Liturgické hnutí poslední doby nemůže si naříkati na nedostatek vhodných knih. Známy vůdce tohoto hnutí v Německu vydává opět příručku liturgického života pro laiky. Skutečný rituál laiků, jenž povede od kolebky ke hrobu. Pojednává o všech svátostech a svátostinách, doprovází je texty obřadů a doplňuje je úvahami pro život každého člověka. Obsahuje liturgické denní modlitby, mešní texty, že křesťan v nich čerpá posilu a poznává krásu obřadů Církve. Žije s Církví a Církve žije v něm. Vkusná úprava zvyšuje hodnotu knihy. - A. VI.

PINSK JAN: *Sakramentale Welt*. Ecclesia orans sv. XXI. Herder, Freiburg. Str. 214, RM 2.80. Známy pastorační pracovník německých velkoměst a akademické inteligence odpovídá touto knihou na často opakovanou palčivou otázku, jak spojit skutečný život se skutečně žitým náboženstvím. Ukazuje zde člověku zmítanému starostmi a prací, jak proměnit život pozemský v život posvěcený Kristem a jím vedený nejen všeobecně, ale ve všech chvílích života, ve výchově vlastní osobnosti, ve vztazích k okolí i ke světu, aby projevilo jasné působení Vtělení a svátosti. Je to kniha pro duše hledající Boha.

DE SESSEVALLE FR.: *Histoire de l'Ordre de Saint François*. Le moyen-age I. str. 750, fr. 85, II. str. str. 690, fr. 85. Le Puy-En-Velay, Ed. de la Reme d'histoire franciscaine. 1935, 1937. Bylo třeba zvláštní odvahy k vydání tak podrobné historie řádu sv. Františka. Když roku 1924 byla založena Revue d'histoire franciscaine, bylo jejím úkolem sbírat dokumenty a uveřejňovati studie z dějin Menších bratří. Ale k soustavnému a úplnému zpracování obrazu osudů díla Patriarchy z Assisi bylo nutno dvanáctiletou práci doplniti prameny z nespočetných archivů a sbírek. Tato historie bude ukončena v 5 svazcích; první dva díly jsou věnovány středověku, další 2 novověku a poslední zpracovává dějiny II. a III. řádu sv. Františka. V recensovaných svazcích se pojednává v 6 oddílech o všeobecných dějinách duchovosti, vědě, činnosti ve službách Církve, na kazatelně a v misiích. Zatím co jiné dějiny církevní si všímají více vnějších osudů, obrací autor pohled spíše do vnitřní struktury řádu a ukazuje tak opravdové dějiny hnutí františkánského v pravém jeho významu.

SCHMAUS MICHAEL: *Katholische Dogmatik*. Max Hueber-verlag, München. Str. 480, cena 10 RM. Druhý svazek

církevně schváleného vydání akademických přednášek profesora dogmatiky na Münsterské universitě. Probírá nauku o stvoření světa, o bytostech stvořených, o pádu lidstva a vykoupení skrze Ježíše Krista. Nezatěžuje text dokladným aparátem, nevyhne se žádnému, třeba jen zdaleka s naukou souvisícímu problému, jako na př. o stáří lidstva, zpracovány jsou nejen názory neinovějších nekatolických myslitelů, jako na př. dialektická theologie, věnovaná jest i pozornost autorům nepíšícím vědeckým slohem, na př. Quardinimu. Nám je autor zvláště sympatický tím, že se otevřeně přiznává k tomismu tomášskému ve všech otázkách do probíraných oborů patřících. Při tom se dílo čte tak dobře, že pro poutavost zapomenete na charakter akademických vědeckých přednášek. Snad nejkrásnější je to, že autor ve svém díle stále dbá vyzdvihnutí jednotnosti řádu všeho. -es-

Stunde des Christentums. Eckart-verlag, Berlin-Stieglitz. Str. 336, cena 6 RM. Citátem z Martina Luthera, že „Boží milost stojí přede dveřmi, a jest jako přechodný místní déšť, který se více nevrátí“, uvádí se v této knize svědectví 27 básníků a básnířek, povětšinou evangelických, že nyní nastala hodina oživení křesťanského ducha u německého lidu, ve smyslu skutečně pravověrného křesťanství. Má tu příspěvek i Ruth Schaumann, Petr Dörfler. I katolík si přečte tyto projevy s dojmem opravdového zanícení pro hluboce prožívané krásy a hodnoty nadpřirozeného křesťanství. -es-

ŠILICH: *Christus und die Kirche.* Nakl. Müller & Seiffert, Breslau. Str. 268, RM 12. Námět této disertační práce o Kristu a Církvi podle učení sv. Bonaventury je tak široký, že by se sotva vyčerpal v jedné knize. Autor vychází z nauky o vykoupení a chce podati systém kristologie, jak je dnes vypracován katolickou dogmatikou. Podává téměř úplnou snůšku látky z nejrůznějších autorů, theologů, filosofů i estetů, pokud se dotýkají probíraných bodů, ale příliš široké téma snad zavinilo, že některé otázky se opominuly a jiné probraly příliš obšírně. Přesto takové speciální studie mají svou hodnotu a jsou užitečné k důkladnému pronikání do tak složitého problému, jako je vztah mezi Kristem a Církví.

TEIXEIRA DE PASCOAES: *Paulus, der Dichter Gottes.* Nakl. Rascher, Zürich. Str. 324, fr. 85. Ve směsi mísící se nauky Božího zjevení a filosofických proudů pohanského odsouzení a vykoupení křesťanství, nad zkostrnatělým judaismem se majestátně zvedá postava Učitele národů. Jeho mohutný zjev a neuhasitelný zápal pro Kristovu nauku v moři pohanského světa přilákal i tohoto nadaného portugalského autora, přeloženého do němčiny. Není to dílo theologické ani exegetické, ale dílo básníka. V mohutných barvitých popisech projevuje svou uměleckou inspiraci. Popisuje Pavlův život, jeho vášnivou povahu, kreslí jej jako hrdinu i světce, básníka i umělce. Naši čtenáři asi ovšem sotva sáhnou po této knize, když v poslední době česká hagiografie byla obohacena o dvě vzácné práce o životě Pavlově.

TYCIAK J.: *Erlöste Schöpfung*. Nakl. Pustet, Regensburg. Str. 148, Mk 2.5. Mezi dnešními theologickými spisovateli se najde málo těch, kteří by jako Scheeben oživovali své spisy myšlenkami mystiky a liturgie, kteří by měli porozumění pro odkrývání hlubokých symbolů ve věcech. Tyciak v tomto díle ukazuje stvořené bytí jako podivuhodné zrcadlo božství. V celém kosmu vidí jednu hierarchii, stoupající ke Stvořiteli, v němž je všechna krása, již částečně shledáváme okolo sebe na úlomcích bytí. Jen pohled křesťana na svět dá jednotné chápání světa, a vysvětlí, co svět je ve své vnitřní povaze a k čemu jest určen. Kniha je vzácná dogmatika stvoření.

WALZ ANGELO O. P.: *Studi Domenicani*. Herder, Roma. Str. 147, cena 10 lir. Je to sbierka prednášok a článkov, v ktorých dr. W. podáva svoje štúdia o dominikánskej reholi. Vynikajú najma kapitoly o dominik. pedagogii a o úcte k Najsv Srdcu. I táto kniha hovorí o veľkej láske autora k reholi, ktorej slávne dejiny pozná dokonale. —im—

WALTHER-WITTENHEIM G. von, O. S. B.: *Die Dominikaner in Livland im Mittelalter*. Vydal historický ústav dominikánský, Řím, Sv. Sabina, 1938. Kniha pojednává o rozšíření řádu dominikánského v krajích Lotyšska. V jedenácti kapitolách probírá dějiny jednotlivých domů, o vztazích dominikánů lotyšských ke svému okolí a konečně o zániku lotyšské dominikánské provincie vlivem protestantismu, když byli ze svých domů vyhnáni a majetek jim zabaven. Se zájmem si přečte tuto knihu historik, zajímající se o dějiny řádu. - B. N.

Le vrai visage de la liturgie. Cours et conferences des semaines liturgiques. Louvain, Abbaye du Mont Cesar, 1938, str. 280. Odborníci, jako jsou Vonier, Festugiere, Massaux, Cappel a jiní mluví o základních otázkách liturgických. Nesmírně zaujme studie o křesťanském kolektivismu, vyjádřeném v liturgii, o liturgii jako Církvi modlící se, o liturgii, pokud je stálou připomínkou Kristova života a jeho tajemství. Litujeme, že se můžeme jen tak zběžně zmínit o této vzácné knize, která odhaluje nejednu krásnou stránku liturgické modlitby. - D.

Exerciční dům ve Frýdku vydal nové brožurky. Životem čís. 313 „*Zdvořilost*“, probírá základy slušného chování. PhDr. Amalie Svobodová ukazuje ve spisu „*Stát pro blaho lidu*“, číslo 314, že křesťanské zásady o řízení státu jsou věčně platné a každá odchylka od nich je neštěstím pro jednotlivce i celek. „*Sjednocení Slovanů ve víře*“, čís. 315. Tato brožurka je právě pro nás tak důležitá, protože naše republika jest opravdu mostem k východu. Každá brožurka stojí 50 hal.

Z různých polí

BEDNÁŘ KAMIL: *Milenka modř*. V knihovně klasické i moderní tvorby „Poesii“ vychází nová sbírka Kamila Bednáře. Kniha veršů, ve kterých mládí rozhořelého srdce a vznícených smyslů zpovídá se z opojení životem, který přináší stejně

šťestí, jako bolest, víru jako zklamání, jas jako chmury. Vydal Melantrich, cena 12 K.

BERNE: *L'élan jociste*. Ed. Spes, Paris. Str. 165. Příliš brzy utichl u nás zájem o jocisty, ale jinde se nezmenšuje jejich rozmach. Na sjezdu ve Francii roku 1937 sjelo se 80.000 mladých dělníků a dělnic, aby manifestovali za spravedlivé požadavky práce, za spravedlivé mzdy, ale také aby ukázali své křesťanské zájmy a cítění. Mezi hosty byli 4 kardinálové a 38 biskupů. Byla to přehlídka práce, vykonané za prvé desítiletí. Dělníci sami chápají bohatství a krásu víry, o kterou okrádá své stoupence komunism. Z této knížky, jež vytryskla ze sjezdu 1937, poznáte pramen nadšení jocistů a poznáte i způsob práce mezi nimi - v moderní Katolické akci dělníků.

BODIN: *La doctrine Sociale de l'Eglise et la Science Economique*. Ed. Spes, Paris. Str. 132. Je to souhrn přednášek, pořádaných Sociálním sekretariátem v Rennes, probírající otázky národohospodářské politiky. I v tomto oboru veřejného života se musí uplatnit zásady Církve, vyjádřené pravidly mravovědy a sociálními encyklikami posledních papežů. Nebyl by se tak vžil socialismus, komunismus a hospodářský liberalismus, kdyby včas byly proti nim postaveny správné zásady. Právnick Bodin zde osvětluje vztah hospodářské vědy k právu, sociologii, náboženství a morálce, a ukazuje, jak mravně nepřipustné směry byly svedeny na scestí vědeckým omylem, neboť mezi sociální naukou Církve a vědeckou ekonomikou je soulad. Kniha může ukázat cestu, jak se dostat k národohospodářům z opačného tábora přijatelným způsobem.

BRUCCULERI ANGELO S. J.: *Il giusto salario*. Roma 1938, ed. „La civiltà cattolica“, Via Ripetta 246, str. 64, cena 4 L. Autor zde probírá jednu z nejzákladnějších a nejsložitějších sociálních otázek. Ukazuje, jak byla chápána spravedlivá mzda ve starověku, jak ve středověku u scholastiků, jak v křesťanské sociologii, jak v papežských encyklikách a konečně v korporativním uspořádání státu. Vřele doporučujeme. — Ač.

BRUCCULERI ANGELO S. J.: *Lo stato e l'individuo*. Roma 1938, ed. „La civiltà cattolica“, Via Ripetta 246, str. 62, cena 4 L. Autor v tomto dílku krásně ukazuje, jaký je cíl státu, jaká jsou nezadatelná práva jedince a konečně jaký je poměr mezi státem a jedincem. Své závěry opírá autor o papežské encykliky. Knížka zasluhuje vřelého doporučení. — Ač.

D'ARCAIS FLORES: *Quattro saggi su l'educazione estetica*. Padova, Cedam, 1938, str. 106 velkého formátu, cena 12 L. Autor se obrací svou estetickou výchovou k umělci, pozorovateli, estétovi a nakonec učí, jak třeba vychovávat k estetickému vkusu. Je to pokračování jeho díla *Il valore educativo dell'arte*, které bylo velmi krásně přijato. Jestliže první dílo bylo rázu spíše teoretického, všímá si v tomto díle více problémů praktických a jeho dílo se stává použitelné pro nejširší vrstvy. Tím, že je mu umění pokusem o vyjádření absolutní

Krásy, vidí jasně a snaží se ukázat také druhým, jak umění nutně vychovává. — D.

DE HÉNAUT P.: *L'Egypte ancienne, moderne, contemporaine*. 6. vydání. Collège de la Sainte-Famille, Faggallah, Kairo, Egypt, str. 448, a dvě mapy. Podává dějiny Egypta od nejstaršího známého nám faraona Menes (ze 4. tisíciletí př. Kr.) až po naši dobu. Třeba se obdivovati, jak jasně, výstižně a krátce jsou zde podány tyto dějiny a kultura několika tisíciletí této tajemné země. A při tom není nic opomenuto, co by měl o nich vzdělaný člověk vědět. Mnohá vyobrazení egyptských památek zpřijemňují četbu této knihy. — Š.

MALÝ R. I.: *Marx a Řím ve světle živé skutečnosti*. Obsahem nové knihy R. I. Malého „Marx a Řím“, která vyšla nákladem A. Neuberta v Praze, str. 140, cena 10 K, je rozbor marxismu s hlediska autorova „křesťanského realismu“. Není to kniha jen informativní, nýbrž dílo, které především chce ukázat, jak by bylo třeba se dostat z bludiště Marxovy nauky, v níž zaludně se mísí smysl pro realitu s obludnou ideologií - na zdravou cestu reálného života sociálního i kulturního. Křesťanské hledisko autorovo je tu dokumentárně podloženo zejména encyklikami právě zesnulého papeže Pia XI., kterého autor pokládá za nejjasnějšího vykladače a obhájce křesťanství právě i po stránce nového realismu. Proti Marxovu materialismu staví tedy R. I. Malý křesťanský spiritualismus a totální realismus. Marxova nauka mu je špatná právě proto, že vynechává vlastně víc než polovinu, neznajíc a nechápajíc právě ty duchovní hodnoty a síly, pro které lidský život především stojí za to, aby byl žit. „Člověk bez Boha a bez víry,“ píše v tomto směru R. I. Malý, „není celým člověkem. A život je- nom tělesný a hospodářský bez prvenství duchovního - je jen karikatura a škleb, ne život skutečný. Marxismus zbavuje člověka jeho vyšší důstojnosti a ponechává mu jen smysl biologický a hospodářský: je pro člověka nedůstojná urážka a lež“. Kniha „Marx a Řím“ je novým dokladem, jak R. I. Malý přesně a rázovitě myslí, nedávaje se zlákat ani svůdnou jednostranností a povrchností, ani snadnou navyklostí běžných formulí. Je to kniha zároveň originální a zajímavá i velmi užitečná a právě i dnes mnoho vysvětlující. Proto ji vřele každému doporučujeme.

PÉRIER: *Le transformisme*. Paris. Beauchesne. Str. 327. Podle dnešního stavu přírodní vědy původ člověka je dosud nerozlučným problémem a pravděpodobně nebude nikdy plně objasněn. Přesto se hlásá často z universitních kateder i v radiových přednáškách descendenční teorie vývojová, jako vědecky dokazující vývoj člověka z nižších organismů. Tato apologetická studie podrobuje teorii vývojovou podrobné vědecké kritice, přesně odlišuje důkaz od pravděpodobnosti a možnosti, což zaměňují stoupenci této teorie. V druhé části se zabývá důvodem člověka podle zásad filosofie, Písma, teologie, biologie i paleontologie a podává některé vysvětlující domněnky. Kniha časová i u nás, dá mnohé vědecké osvětlení problému.

ZÁSADY

Matka Boží Pomocná

Dítě ubohé, jež ví, že na ně nejsou pyšni a že je
nikdo nemá příliš rád,
když na ně náhodou vlídnější pohled pad',
celé se zardí a usmívá se statečně, aby se nemusilo
do pláče dát.

Tak na tomto zlém světě sirotci a ti, jež vydědil
lidský rád,
ti, kteří nemají peněz, ani vědomostí, ani obraznosti
smělé,
jako se musí obejít bez všeho, obejít se musí i bez
přítele.

Chudí se zřídka kdy otvírají, ale není nemožno
jejich srdce si získat cele:

Stačí jim prokazovati trochu úcty a účasti vřelé.
Vezmi tedy tento pohled, chudase, vezmi mou ruku,
ale nespolehej na ni.

Brzy budu mezi sobě rovnými a na tebe už
nevzpomenu ani.

Chudý nemá jistého přítele, nenajde-li člověka ještě
chudšího, než sám je teď.

Proto přijď, má sestro sklíčená, a na Marii hled!
Ubohá ženo, jejíž muž se opíjí a jejíž děti nevědí, co
zdraví a síla,

když nemáš peněz na nájem a když bys raději mrtva
byla,

ach, když je nouze o všechno a když je člověk až
příliš nešťasten,

přiď do kostela, mlč a na Matku Boží dívej se jen!
Ať jakákoli nespravedlnost nás stíhá a jakékoli bídy
a nedostatky,

když děti trpí, vždy ještě bolestnější je neštěstí
matky.

Pohled na Onu, jež je tu jako bez naděje a ani slova
nářku nedí,

*jako chudý, jenž našel ještě chudšího, a oba na sebe
mlčky hledí.*

Paul Claudel, přeložil O. F. Babler.

O zaplavující blaženosti

Mé srdce ve mně hoří, kdo je může ochladiti?
Roznítil je ten, jehož láska jest oheň, který nikdo
uhasiti nemůže.

Pane Bože, jak dlouho mám býti vzdálen toho,
který mně je bližší a více uvnitř mne jest než já sám?
Ach, můj Pane Bože, kdy uzřím jej otevřenýma očima
a obejmou blaženě náručím své lásky, jako blažení,
jejichž blaženost spočívá v tomto objetí? Můj
Pán, můj Bůh, který obtížil vytouženým jhem své
lásky všechna stvoření. Toto sladké břímě, tuto milou
tíži nesou všechna stvoření se vši pílí, neboť všechno,
co všichni tvorové činí, působí božská láska
v nich.

Zvláštní však je, jak zvláštními pouty lásky přitáhl
člověka k sobě. Dal mu pravdivá znamení lásky
a stal se mu druhým Já, člověk jako on, ale nade
všechnu míru blažený. Tak mají jej blažení jako
nezměrný poklad v lásce poznání. Ó, oznamte mu,
jemuž jsem nikdy nemohl uniknouti, že trpím muka
jeho lásky a nepřitáhne-li mne k sobě, zemru smrtí.
Řekni nám, kdo jest, kde bydlí. Nalezneme-li jej,
oznámíme mu to.

Rád, pokud to jest v mé moci. Nuže, pozorujte se
vší bedlivostí. Nejprve chci říci, jak blaženě on
v blažených bydlí a jak je blaženými činí. Nyní
slyšte, kterak svatí a učitelé vyprávějí o dvojí odměně.
Jednu jmenují odměnou podstatnou, druhou
odměnou případnou. Podstatná odměna záleží v poznání
a lásce Boží. Případná odměna záleží v oslavení
těla a v patření člověčenství našeho Pána Ježíše
Krista a ve společnosti svatých a v jiném tohoto
způsobu.

Nejprve budu mluvit o odměně podstatné, a k tomu
chci říci trojí: jak blažení Boha poznávají a jej

milují, a v čem z těchto dvou naše blaženost záleží.

Nejdříve slyšte, jak Boha chápají. Pravím, že chápají jej zvláštním způsobem. Nuže slyšte, jak.

Každá síla, ať již duchovní nebo smyslová, má-li něco poznati neb pochopiti, musí to míti zpřítomněno buď samo o sobě anebo obrazně. Tedy jak? Předmětem mého zrakového smyslu jest barva. Mé oko by nemohlo nikdy něco poznati, kdyby nebyl obraz barvy v oku. Stejně tak je to s mým rozumem. Můj rozum poznává kámen nebo dřevo. To by nikdy nemohl, kdyby nebyl obraz kamene neb dřeva v rozumu. Pravím však, kdyby byly kámen neb dřevo tak nehmotné a nepatrné, že by mohly býti samy o sobě v rozumu zpřítomněny tak, jako nyní jsou jenom svým obrazem, mohly by býti lépe poznány, než jsou nyní poznávány skrze svůj obraz.

Nejdříve tedy vězte, že každá věc, která má býti jiným poznána, musí mu býti jak již řečeno, zpřítomněna buď sama sebou, anebo svým obrazem. A mohla-li by býti zpřítomněna sama sebou, byla by mnohem lépe poznána, než jest poznána svým zobrazením. Bůh je tedy každému stvoření vnitřnější, než ono samo sobě, jak praví sv. Augustin. Poněvadž je tedy můj rozum ve světle slávy tak pozdvižen a zesílen, že může poznávati, co je v něm vnitřnější, než on sám, proto může poznati Boha zvláštním způsobem, aniž potřebuje nějakého prostředku, nebo přirovnání, neb obrazu. Neboť jak již řečeno, rozum potřebuje obrazu jako náhrady přítomností věci, které má porozuměti, která však sama sebou není v rozumu zpřítomněna. Nyní poslyšte, jak může světlo slávy pozdvihnouti můj rozum k tomuto patření. Neboť, ať je tomu tak, jak jsem pravil o sv. Augustinu, že totiž jest Bůh v každém tvorů vnitřnější, než on sám v sobě jest, přece jest přes tuto blízkost nezměrná vzdálenost mezi Bohem a každým tvorem.

Obzvláště toto zření jde nade všechnu míru. Neboť ono dává mi Boha ve zvláštním způsobu, který jest všemu ostatnímu tvorstvu cizí, a v kterém jest

on sám sobě jedině vlastní. Avšak jak mě může světlo, které přece má míru - neboť jest stvořeno - pozdvihnouti k tomuto nezměřitelnému? Nemůže-li žádná věc působiti nad svou sílu a nad svou přirozenost, jak potom může něco, co má míru, působiti nezměrné dílo? K tomu pravím správně, žádná věc nemůže působiti svou vlastní silou sama nad sebe, nad svoji přirozenost. Avšak pomocí jiné síly to není nemožné. Tak může světlo slávy, poněvadž působí v nezměrné síle Boží můj rozum, ano celé bytí mé duše jistým způsobem nad ni pozdvihnouti.

Tak se tážeme, jak jej budeme milovati. Na to odpovídám, že jej budeme milovati dokonale, tak jak jej dokonale poznáváme. Kdybych zde na zemi žil věčně - bylo-li by to možno - mohl bych neustále přibíráti na poznání Boha. Avšak přes věčné přibírání nemohl bych nikdy vyrůst do tak dokonalého poznání Boha, jaké má nejmenší svatý, který jest v nebi. Neboť nikdy bych se nedostal k tomu poznání Boha bezprostředně. Neboť k tomuto poznání náleží pozdvižení světlem slávy. A to samo působí více, než by činilo věčné přibírání. Rovněž tak pravím, že láska bude taktéž dokonalá. Kdyby člověk věčně žil na zemi a věčně přibíral lásky, jak jen možno, přece by nebyla jeho láska nikdy tak dokonalá, jako láska toho nejmenšího svatého, který je v nebi.

A to jest ono, o čem praví prorok Isajáš: Mluví Pán, jehož oheň jest na Sioně a jehož obětní krb plane u Jerusalema. Jerusalem znamená tolik, jako obličej míru, a značí nebeské město, kde jest věčný mír. Sion ale je tolik jako patření, a znamená lidi, kteří zde na zemi patří na Boha ve světle víry. Tím chce říci, že zde na zemi v srdcích Boha milujících lidí je sotva jiskřička ohně božské lásky, ale nebeské město, to v ohni jeho lásky zcela hoří. Neboť tam je krb ohně, ale zde je sotva jiskérka. Aby ale tuto jiskřičku přinesl na zem, sestoupil s nebe, jak praví sám v evangeliu svatého Jana: „Přišel jsem na svět, abych přinesl oheň, a co chci jiného, než aby hořel.“

Teď byste mohli říci: Kdybych byl věčně na zemi a věčně přibíral božskou lásku, jak by bylo možno, že by se tato láska nikdy nevyrovnala lásce nejmenšího svatého, který je v nebi? Ta má přece svou míru. Ta druhá by ale mohla při věčném přibírání růsti jistým způsobem do nekonečna. O tom pravím, co jsem řekl již dříve: že se jí nemůže nikdy vyrovnati. Neboť ať přibírá jakkoliv, bude to přece vždy láska onoho, který běží k cíli, láska onoho, který nepoznal dosud Boha dokonale a bezprostředně. Ale druhá láska je láskou onoho, který cíle dosáhl, který poznal Boha dokonale a bezprostředně. A poněvadž láska následuje poznání, takže je větší nebo menší, podle toho, je-li poznání větší nebo menší, jest tedy ona láska dokonalou, kdežto tato by nebyla nikdy tak dokonalou, i kdyby sebevíce přibírala.

Poněvadž blažení poznávají Boha bezprostředně, poznávají dokonale, že jest ryzí, nesmíšené, věčné dobro, které v sobě uzavírá vše, co je ve všech věcech dokonalého, radostného a dobrého a něžného. Jsou taktéž povzneseni nad všechny časné proměny ve věčné neproměnitelnosti. Proto jej musí milovati věčně a bez proměny v donucení, které přece je svobodné a volné a ani by nemohli jej nemilovati, a nikdo nemůže jim zabrániti, aby nemilovali dokonale nade všechny věci a sami nad sebe.

Na otázku, v čem moje blaženost více záleží, zdali v milování nebo v poznání, musím říci, že o tom je veden veliký boj mezi mistry . . . Nebudu nyní zkoumati, čím důvody více přesvědčují. Pravdou je, že ukončení mé blaženosti je v lásce. Neboť láska, jak sami dobře víte, jde nad poznání a u každého díla, které nesestává zrovna z ubírání, je posledek nejdokonalejší.

Dále vůli náleží, aby si Boha vzala za poslední cíl, a to nepatří k poznání. Proto záleží moje blaženost více v milování.

Myslím opravdu, že láska sjednocuje více než poznání. Neboť - i když tam budeme poznávati bez-

prostředně, beze všech podobenství - co se týče rozumu, přestává přece na obraze věcí, kterou chce poznati. Ale láska nespokojuje se s žádným obrazem, nýbrž chce se zcela sjednotiti s tím, co miluje, takže nenalézá dříve pokoje, dokavad s ním není zajedno. Zaplavující blažeností rozlévá se z vyšších sil do nižších a do těla, takže tělo se stává nesmrtelným, hbitým a sedmkrát nad slunce jasnějším. O tom však nemohu nyní více říci.

Čest a chvála budiž tomu, který hledí bez omrzení na celé nebeské vojsko, miluje s touhou věčně hořící a chválí nekonečně. A já vás prosím znovu a znovu, abyste jej milovali z celého srdce svého a všechna svá díla řídili k jeho chvále, neboť vpravdě je toho hoden.

O nevyslovitelné blaženosti.

Moje blaženost bude záležeti též v tom, že vstoupím do pospolitosti věčného rození a že jistým způsobem společně s věčným Otcem dosáhnou Syna a společenství Lásky s ním. Abyste porozuměli, dávejte pozor: Tážeme se, zdali blažení ve věčné blaženosti poznávajíce Boha, mluví Slovo nebo ne. Mnoho mistrů odpovídá a praví: Ano. Neboť každému dokonalému poznání a porozumění následuje: mluvit Slovo. Nuže, jestliže duše jistým způsobem s nebeským Otcem mluví věčné Slovo, je přece Slovo, které budeme mluvit, Slovem nezosobněným, aniž je to osoba vzhledem k našemu rozumu, nýbrž je to Slovo. Není a nemůže se vzhledem k našemu rozumu nazývati Synem, poněvadž nevychází z našeho rozumu, aniž jest mu roven přirozeností, aniž má to ostatní, co patří vzhledem k našemu rozumu k pravému synovství. Blažení budou míti jistým způsobem pospolitost lásky s nebeským Otcem. Otec nebeský miluje svého Syna a je jím milován nezměrnou láskou. Tak bude láska blažených jistým způsobem nezměřitelná.

Není-li v tom blaženost? Ano, a to taková, že ji ani myšlenka, ani slovo, ani rozum změřiti nemůže.

Neboť jako duchovní věci jsou ušlechtilější než tělesné, tak i duchovní rozkoš jest ušlechtilější než tělesná. Ten nejnižší mezi duchy, ano dokonce ten nejhorší ďábel je podle přirozené šlechtnosti ušlechtilější, než všechno tělesné. Proto jest nejmenší kapka duchovní rozkoše, obzvláště té, již mají blahoslavení od Pána pánů, všech duchů jemnější a ušlechtilější, než všechna tělesná rozkoš. Ano, všechna tělesná rozkoš není - nic - proti této kapce.

Ta rozkoš je veliká a ušlechtilá, po které nenásleduje žádná omrzelost. Po veškeré tělesné rozkoši následuje znechucení, neboť tělesná rozkoš záleží v působení tělesných sil, která se svým působením znaví. Ale po duševní rozkoši nenásleduje nelibost, neboť záleží v působení takových sil, které se ve svém působení nikdy neunaví, jak každý sám pocítí. Ona je z nezměrného dobra, které žádné stvořené poznání nebo láska změřiti nemůže. Není podrobena běhu času, nýbrž spočívá v okamžiku věčnosti, kterého se nemůže běh nelibosti dotknouti.

Dále: Viděti zázračné věci a býti u milých přátel, to jest blaženost. Nuže, tam budeme věčně názíratí na zázrak, kterému se na věky nikdy dosti nenadivíme, totiž zázrak Trojice osob v Jednotě bytí. Uvidíme též zázrak duchovních stvoření, se kterým se žádný tělesný zázrak porovnatí nedá. A našemu milému Příteli, našemu Pánu Ježíši Kristu, který nás miluje nezměrnou láskou a jehož též budeme milovati láskou jistým způsobem nezměrnou, tomu budeme blíže než sami sobě. Tím budeme zažívati blaženost, která jest nevyslovitelná. Amen. *(Neznámý mystik z doby Eckehartovy.)*

Přel. P. Ambrož M. Svatoš O. P.

Potřeba trpného očišťování smyslů

(Kurs o očišťování 5.)

Když si nás přitáhne Bůh blíže k sobě, povstává v lidské duši jakoby nový život. Duše si vydechne, že již není otrokyní porušené přirozenosti. Ale ihned

tu číhají nebezpečí a pokušení. Nepřítel náš nespí a když vidí, že mu duše uniká kamsi, kam sám nedohlédne, snaží se ji zadržeti na začaté cestě. Začátečníci sami se na této cestě zdržují přílišným vychutnáváním duchovní radosti, kterou procítili ze svého přiblížení se k Bohu. Také se ihned přiblíží duch pýchy a lži a kreslí člověku před očima jeho dokonalost, staví mu ji do vynikajícího světla ve srovnání s tím, jak žijí ostatní lidé. Anebo také bývá začátečník pokoušen k domněnce, že učinil již dost, že další cesta je těžká a nemožná nebo opovážlivá. Čili, řekl bych, trojí pokušení tu přichází; duchovní smyslnost, velmi jemná, ale přece jen smyslnost, duchovní pýcha a duchovní lenost.

Sedm hlavních hříchů má své jemné otisky i v duchovním životě, ale hlavně se již soustřeďuje na tyto tři duchovní choroby.

Tyto tři duchovní nemoci duchovní smyslnosti (zdánlivě to zní protiřečně), pýchy a lenosti škodí nejenom v našem duchovním rozvoji, nýbrž také v našem apoštolátě. Takoví lidé, kteří jen dychtí po cítěné přítomnosti Boží a po cítěném prožívání jeho blaženosti, neradi vstávají od svých rozjímání, od svých duchovních cvičení ke službě bližním. Chtějí požívat Boha a ne sloužit Bohu. Snadno se dají svést k tomu, aby zoufali nad ostatními hříšníky, pro které jako by bylo marné něco podnikati. Z toho pak ovšem povstává duchovní únava, jakmile se duše věnuje jinému než sobě.

A ve vlastním duchovním životě tu přichází zaměňování sladkostí, které prožívá naše nižší část ve styku s Bohem, za Boha samotného. Bůh je přece duch, a ti, kdož se mu klanějí a kdož ho milují a hledají, musejí ho milovat a hledat v duchu především a ne ve sladkostech jeho, v něm samém a ne v jeho tvorech.

Známe kolik takových duší, které jsou ihned strženy netrpělivostí, rozčileností, neklidem, jakmile se Bůh vzdálí se svými útěchami. To je znamení, že nehledali jeho, nýbrž jeho útěch, že to byla láska,

jak říkám dárková. Konec pak bývá velmi žalostný. Mnoho lidí krásně začalo, vzdalo se všeho, rozhodně se odvrátilo od hříchu, hlavně těžkého, ale pak si začali ti lidé hrát, pak si začali libovat v tom, co je prostředkem, závdavkem anebo návnadou Boží, opovažují se říci. Další boj, další snaha o proniknutí k Bohu naprostým zapomenutím a obětováním sebe již jim připadala těžká a nesnesitelná.

Jindy opět, když Bůh zahrne některé duše útechou, zmocňuje se jich pýcha. Soudí přísně své bližní, jejich chyby a nedokonalosti. Přísnost v úsudku o bližních je často známkou zastavení se duchovního vývoje touto duchovní pýchou. Tato pýcha pak učí začátečníky prchatí před duchovními vůdci, kteří neschvalují jejich cest a cestiček, kteří je pokouší, vychovávají a kárají. Vydají se na cestu za vůdci líbivými, kteří by jim schválili všechno, co oni jim předloží, kteří poslouchají vedených, jak by je měli vésti. Svatý Jan od Kříže praví: „Tato pýcha vede začátečníky, aby prchali před vůdci, kteří neschvalují jejich ducha a končí posléze tím, že cítí k nim odpor.“ (Temná noc, kn. I. hl. 2.) „Vydají se na cesty za vůdcem, který by plně odpovídal jejich domnělé cestě, jejich duchovním zálibám...“

Toto vše volá u začátečníků nutně po zásahu Božím, který se nemůže díti jinak, než že sám Bůh zasáhne očišťováním, kterému se musí prostě člověk klidně otevřít a dát se očišťovati. Protože tu působí převážně Bůh kladně a člověk je tu předmětem, proto nazýváme toto očišťování pasivním. Je potřeba, aby se člověk dal očišťovati, aby se stal povolným nástrojem Božím, aby ho mohl Bůh výše vynést.

Svatý Jan od Kříže praví, že pasivní očišťování smyslů je zjevem obecným a že jím prochází většina začátečníků. Proto je třeba na to upozorniti všechny duše začínajících (a kolik je těch, kteří začínají stále, až do smrti!), aby nebyli zmateni a zneklidnění. Je třeba také upozorniti duchovní vůdce na tento stav, aby nebyli tvrdí ke svým svěřencům,

kteří si v těchto hořkých chvílích přijdou k nim o poradu a jistotu. Temná noc duše, kn. L. hl. 8, praví doslova: „Pasivní očišťování smyslů jest obecné a přichází u většiny začátečníků.“ Proto je nesprávné, když někteří teoretikové duchovního života tvrdí (jako na příklad ještě kompilátor theologických repetitorií Tanquerey, který také vydal učebnici Mystiky, píše, díl II. str. 402, knihy *Précis de théologie ascétique et mystique*), že toto očišťování patří do třetího údobí duchovního života, do stavu cesty jednotící.

Chyby, o kterých tu mluví svatý Jan, že je třeba nad nimi bdíti a které potřebují tohoto očišťování, jsou typické chyby začátečníků. Mohli bychom připojit ještě další chyby, které se vyskytují u začátečníků a které nutně potřebují pasivního očišťování, bez něhož pro tyto chyby se takové duše nedostanou dále a zůstanou civěti na jediném mrtvém bodě svého duchovního života.

Takoví začátečníci se dopouštějí chyby zvědavosti. Posvátná zvědavost, která je ctností, stává se u nich planým hloubáním a hledáním těžkostí a ještěitným hledáním pak vlastního, hodně původního a osobního řešení. Z toho ovšem povstává pýcha, která se vynáší nad všechny, kteří věci řeší poněkud jinak.

Vůbec jsou nakloněni hodně si o sobě mysliti a třeba dochází i k takové obludnosti, že se vynášejí nebo cítí povznesení nad druhé, právě protože jsou přesvědčeni o své pokoře a nepokoře druhých. Pracují, jak říkají, pro věc Boží, ale při tom žárlí na druhé, kteří pro ni také chtějí pracovati. Malými, nepatrnými poznámkami snižují práci druhých. Žárlivě si střeží tak zvané své věrné, své duše, jako by to měla býti nějaká sekta, kteří se varují každého jiného kněze, jenž nemůže býti tak dokonalý a svatý, jak jim to vsugeroval o sobě jejich duchovní vůdce, nebo lépe řečeno vůdce té jejich sekty . . .

Tyto chyby pak se jeví i v horečném soustřeďování a uchvacování všeho pod své jméno, pod svůj

štit a pod svůj řád vylučováním všech ostatních ze spolupráce, zaskakováním ostatních, nebo opentlováváním prajednoduchých podniků tituly, hesly a honosnými označeními. V apoštolátu jsou unášeni touhou po úspěchu, po hodně velikém kvantitativním laciném úspěchu. Neúspěch je okamžitě sráží k zemi a bere jim chut. Nemohou se pak ani dobře modlit ani rozjímati.

To vše ukazuje, že hledají především sebe tito začátečníci, že zůstali začátečníky, že je jim duchovní život a práce, jak říkají, pro Boha a pro bližní ještě stále sportem. Proto je nutné očišťování této sebelásky. Bůh sám musí přiložit sekeru ke kořeni a odejmouti začátečníku, jemu samému jeho sebezalíbení. Jsou to totiž zbytky našich hříchů, naše sklony, zbytek našeho vzpurného ještě já. To vše ovlivňuje náš celý život a proto také náš duchovní život. Kazí to povahu i charakter.

Svatý Jan od Kříže praví, kn. 1. hl. 3.: Duše nezavírá se těchto chyb, dokud ji Bůh sám nepostaví do pasivního očišťování temné noci. Jest ovšem nutné, aby také ona podle svých sil se činně očišťovala a zdokonalovala; tak si zaslouží milost Božího léčení, kterým Bůh léčí bědy, jež unikly osobní vůli. Neboť nezapomínejme, že přes všechnu šlechtinnost duše se neočistí sama dokonale... Je třeba, aby Bůh sám vložil sem ruku a očistil si duši v ohni, temném pro ni.

P. Silv. M. Braitto.

Sv. Terezie a sv. Jan od Kříže

Ráz jejich duchovní nauky.

Sv. Terezie a sv. Jan od Kříže představují vrchol španělské duchovnosti. Kdežto theologové, kanonisté a exegeté století XVI. bojovali proti protestantismu, obírali se sv. Otcí a vykládali jejich nauky, aby ukázali tradici, porušenou luterským bohoslovím, ve vši její ryzosti - nejvnitřnější život Církve

dostupoval výšin ve dvou obřích duších, kteří spojují všechna světla, všechny žáry a extatické vzestupy dosavadní, aby je povznegli na stupeň nejvyšší, jehož byl schopen vroucí náboženský cit španělské duše. Mystika sv. Terezie a sv. Jana od Kříže, ústící ve volání po živé lásce, je protivou protestantské theologie, jež dusíc křesťanskou lásku nemůže žíti leč v studené duši Sasově. Mystika sv. Terezie a sv. Jana od Kříže je v podstatě jedna. Ti, kdož viděli v jejich naukách dva opačné směry, nerozuměli jejich dílům. Nejde o dvě rozdílné soustavy, nýbrž o dvojí stránku téže nauky. Proto jsou učitelé jedné a téže školy.

Že mohly být viděny v těchto dvou učitelích duchovního života dva odchylné zjevy, pochodí odtud, že jsme na každý z nich hleděli s jiného stanoviska. U *sv. Terezie* jsme se setkávali s líbeznou naukou, vyloženou mezi něžnými vzdechy k Miláčkovi a tak jsme určovali její ráz. Vážili jsme její vysoká vidění, její extasi, zázračné probodení její hrudi. Představovali jsme si ji v posledních komnatách hradu jí opěvovaného, ana sedí, majíc kužel v ruce a pracovní košíček s krajkami u nohou. Utkvěla nám v mysli s úsměvem na rtech, s nichž splývají půvabná slova, že opojení a nadšení touto sympatickou a přitažlivou stránkou zapomínali jsme zcela ostatních. Nepronikali jsme to, co tajil tento slibný zevnějšek. Neuvědomovali jsme si, že její nauka lásky objímá s růžemi i trnovou korunu, že její něžné projevy lásky předcházely hořké slzy i pocity opuštěnosti i nesmírného bezútěší. Nevěděli jsme, že se její jasná vidění začínají hlubokou a chladnou temnotou, že její extase a sladké mdloby jsou plodem neúprosného a nemilosrdného pokání a mučení zkrvaveného těla.

Se *sv. Janem od Kříže* se dělo opačně. Poděšení strohými zásadami jeho sebezapírání, jež nacházíme vryty do svahů jeho mystické Hory, vídali jsme ho v temnotách jeho „nocí“, vyhublou jeho tvář, osvětlenou pablesky ohně, deroucími se z hlubokých

slují smyslu, kde obývá náš mystik. Jeho „nic nic...“¹ stále zní v uších našeho ducha, i zdá se nám, že čtouce listy jeho děl, nemůžeme pustit s očí obraz nevládného a neodbytného mnicha, který nám prstem ukazuje na kostrbatou a vyprahlou cestu, kde neroste tráva, odkud nevidíme světlo ani neslyšíme zpěv ptáka, ani se nám nedovoluje obrátit, abychom se podívali, že jsme kráčeli tímto studeným krajem, podobným smrti. Jak hrozný a bezútěšný je Výstup na horu Karmel!

Protože jsme rozuměli špatně jeho „nicotám“ a byli zaslepeni tu chvíli temnotami jeho „nocí“, neviděli jsme, že je na druhé straně naplněný světly a zpěvy, kde jsou lesy a křoviny, obklopující květnatou lučinu, již protéká křišťálový pramen, který je jako vytoužené oči Miláčkovy. Nepozorovali jsme, že se po nevládné a trýznivé nauce o sebezáporu slyší zpěv hrdličky a sladkého slavíka, že se drsný zvuk jeho zákonů o sebezničení brzy promění v tichou hudbu a hořké pokání tělesných a duševních smyslů stane vínem a moštem z granátových jablek. Připomínáme si hluboké sluje smyslu a zapomínáme, že jsou ozářeny nejživějšími záblesky rozžatých lamp.

Byl tudíž sv. Jan se svou naukou označován jako temný prvek, který tvoří zápornou stránku mystiky a jež vidíme v jeho „nocích“ a „nicotách“, kdežto se v svaté Terezii spatřovala veliká učitelka kladné stránky, představované sluncem, osvěcujícím ustavičně komnaty Hradu. Jedno i druhé pojetí je neúplné. Toto nepřesné oceňování hodnot svatého Jana od Kříže a svaté Terezie pochází z doby velmi dávné, již z prvních dnů karmelitské reformy a zatížilo, ba znetvořilo většinu studií o nauce těchto nedostižných učitelů pravé mystiky.

Zde není rozdílu v nauce. Oba jednájí o obou stránkách mystiky, a jestliže u sv. Jana od Kříže

¹ Náš mystik žádá od duše spějící k dokonalosti nejprve, aby vypudila z duše všechnu náklonnost k tvorům, aby v ní nebylo *nic* než místo pro Boha.

bije do očí záporný prvek, není to proto, že by kladnému prvku nepřikládal takovou důležitost jako sv. Terezie. Sv. Jan zřetelně rozlišuje oba prvky, takže se jeví v jeho dílech odděleny jako tma od světla. U svaté Terezie se směšují, i neukazuje se tma tak temnou.

Nicméně nauky obou světců se od sebe skutečně liší, ale nikoli tak, že by každý z nich tvořil školu pro sebe, naopak obě nauky se vzájemně doplňují. Kde sv. Jan podává důkazy, tam sv. Terezie prostě tvrdí nebo popisuje.

Sv. Terezie nám líčí skutečnost, potvrzuje jsoucnost zjevu a nejde dále. Její popisy duše před tváří Boží mají všechnu přesnost a kouzlo věci živé, kterou má před očima. Její mystika není tedy věc mrtvá, nýbrž cosi živého, co se hýbe na oněch výmluvných stránkách jejich děl, že vzbuzuje touhu dáti se „cestou dokonalosti“ a vstoupiti beze strachu před havětí do nitra Hradu. Měla milost osvěcovat, kdykoli se chopila pera, a vrhá jas na nejskrytější dění, jež se uskutečňuje v hlubinách duše. Její díla jsou zjevením mystiky. Její jemná analýse naplňuje podivem a její rozlišování činnosti duše od činnosti ducha připomíná bystré distinkce sv. Augustina ve Vyznáních. Že nezná filosofie, jak o sobě praví, na tom nezáleží. Přesto ji najdeme v jejich spisech, ovšem takovou, které se nelze naučit v knihách, nýbrž jen přímým zkoumáním věcí. Je to filosofie samovolná a přirozená, která vychází ze svrchované inteligence řeholnice-karmelitky. Nehledejme ovšem u ní znalost všeobecných principů, které vysvětlují účinky příčinami a které dávají nauce a jejímu výkladu onu jednotu, jež jí náleží!

Tento úkol byl vyhrazen svatému *Janu od Kříže*. Je-li u sv. Terezie podána mystická nauka popisem, nabývá u sv. Jana vší jasnosti a pevnosti rozumového důkazu. I sv. Jan užívá popisu, ale přidává ještě vědeckou metodu. Svatý Jan má stejně jako sv. Terezie zkušenost o tom, co píše, ale má mimo to hluboké vědomosti filosofické a theologioké, které

mu dovolují proniknout až k podstatě jevů. Tento církevní učitel byl nadán nejbystřejším chápáním. Zdá-li se někdy, že si pohrává se slovy, poznáme nakonec, že nejde o hru obraznosti a důvtipu. Orlí oči objevují tu nové jsoucnosti a odchylné způsoby bytí, kterých jsme vůbec netušili.

Skoro vždy postupuje sv. Jan podle zásad nejhlubší metafysiky, přímo s neúprosnou logikou až k posledním důsledkům. Řeklo by se, že jeho dílo je jako jeho Hora: všechny její čáry se spojují v jednom bodě. Stoupají po svazích, úžice se k vrcholu nebo sestupují od vrcholu, rozšiřující se k úpatí a ke všem výběžkům. Tak si počíná s principy. Jednou se k nim povznáší od pozorování fakt, dochází k všeobecným pojmům poznáním jednotlivin, po druhé sestupuje od věcí všeobecných a abstraktních, aby vysvětlil povahu věcí zvláštních a skutečných. Jak všechno objasní, užívaje jednoho z těchto principů! Při tom nejde o povrchní vysvětlení: paprsek světla proniká až k podstatě popsaného jevu, který zůstává jasný. Proto je nesprávné tvrzení často opakované - že je nauka svatého Jana temná. Zkrátka pověděno: autor Výstupu na horu Karmel nám podává mystickou nauku s takovým skloubením a takovou pevností, jakou může mít věda zpoila spekulativní, zpoila empirická. Sv. Jan dal vědeckou formu mystice karmelitského řádu.

Kdyby karmelitský řád měl jen svatou Terezii, mystika karmelitské školy byla by zůstala velmi kusá pro nedostatek onoho vědeckého prvku, kterým se honosí každá škola. Nebylo by dostačilo, že by jiní moudří lidé uvedli v pevnou soustavu popisy svaté Terezie přísným použitím principů. Stavba by byla zevně podepřena, ale chyběla by jí vnitřní pevnost. Bylo nutno, aby týž člověk zakoušel v sobě jev a vysvětlil nám jej zároveň poukazem na jeho příčinu. Jinak může býti ocenění jevu křivé, máme-li vysvětlit, čeho jsme na sobě nezakusili, a pouhá možnost, že někdo špatně vysvětluje cizí zkušenost, dostačuje, aby odňala mystice povahu všemožné jisto-

ty, které potřebuje. Věda musí být v mystikovi, aby mohl být vykladačem svých zkušeností.

V opačném případě by šlo o vědu aprioristickou, která nemá co činiti v mystice. Kdo by chtěl rozluštit záhady mystického života tím, že by na ně použil svých výpočtů a svých principů, nakládal by s mystikou jako na př. s geometrií - ale tím by ji jen znetvořil. Mystika se zajisté nerodí z filosofie, nýbrž filosofie se povznáší jako nejkrásnější rozkvět mystiky. Když se věda zakládá na zkušenosti a osvětluje oči mystikovy, aby vnímal jevy mystického života, a místo aby je měřil vědou, přizpůsobuje vědu jevům, popíraje spíše vědu a principy než zkušenost a jevy, je-li co popírati: tehdy získává věda své místo v mystice. A takové bylo dílo svatého Jana od Kříže.

Tak se doplňují oba vznešení reformátoři karmelitského řádu. Svatá Terezie vypravuje věc a sv. Jan klade vedle ní příčinu a důvod její. Spisovatelka Komnat popisuje, autor Výstupu dokazuje. Proto jsou oba učitelé karmelitské školy, která je nemůže pomíjet, a kdyby bylo třeba rozhodnout, koho z obou by mohla spíše postrádat? Odpovídáme: bez sv. Terezie by škola snad obstála, nikoli bez sv. Jana. Škola potřebuje vědeckého prvku a toho není v díle svaté Terezie. Není však prvku, který by neobsahovaly spisy svatého Jana.

U jednoho i u druhého vynikají zvláštní rysy karmelitské mystiky. Než ve Výstupu a v Temné noci se ukazují v pronikavějších barvách než v Cestě k dokonalosti a v Komnatách. Sv. Jan od Kříže vymezil mocnými tahy karmelitskou školu, takže nikdo nemůže její nauku směřovati s naukou ostatních škol, třebas jsou také křesťanské a zrodily se z karmelitské.

Na sv. Terezii nás jímá její zalíbení v člověčenství Kristově, něžné a láskyplné rozjímání života Spasitelova, které nemusí ochladnouti ani na vrcholcích extatické kontemplace, když se ocitá duše tváří v tvář Božství. Tajemství sloupu a kříže v jímavém

kontrastu s tajemstvími jeslí a studny Jakobovy skýtají látku k svatým a vroucím rozjímáním, která unáší duši k výšinám dokonalosti. Je to látka pro všechny náklonnosti, takže vyloudí slzy z čistých očí Matky i jejích dcer a pobouří smělou hrud synů. Sladká postava dobrého Ježíše - jak Jej volala sv. Terezie - neodloučí se nikdy od duše „bosých“.

Po svatém Janu od Kříže máme více výrazných rysů. Uvedení všeho dokonalého života na cvičení se v theologických (božských) ctnostech, jako na nerv a podstatu mystiky; z toho vyplývající zapírání vidění, řečí a zvláštních zjevení, postavující duše na břeh protivný všemu iluminismu a sentimentálnímu mysticismu, který se živí ze slz a vzdechů; onen duch strádání, který se vyjadřuje v nicotách a jehož cílem je Všechno, kam se dochází prázdnotou zálib, popřením světských i nebeských rozkoší, který - protože bije do očí ve spisech našeho učitele - stal se právě v pojetí mnohých lidí jakoby jediným a všeobecným rysem karmelitské školy; ona harmonie mohutností duše v mystickém povznesení, která se sdílí dokonce nízkým mohutnostem smyslovým jako božský přebytek ducha těla, líčený v Duchovní písni obrazem „stálé hostiny“ Písma. Všechno toto je dědictvím karmelitské školy po sv. Janu z Kříže.

Tak představují základní nauky školy, obsažené ve spisech obou učitelů, podivuhodný zákoník, z něhož nebudou muset vycházet jejich žáci, budou-li hledat řešení různých záhad křesťanské mystiky. (Srov. P. Crisogono de Jesús Sacramentado, La escuela mística carmelitana!) F. S. Horák.

Do Filip

Pokračování.

Výzva k jednotě, horlivosti a pokoře. (1, 27-2, 18.)

Jenom žijte důstojně evangelia Kristova: Abych viděl, budu-li k vám moci přijíti, nebo když zůstanu vzdálen, alespoň slyšel o vás, že pevně stojíte

v jednom duchu, jako jedna duše zápasíte o víru v evangelium a v ničem se nedáte zastrašiti protivníky. To jest pro ně znamením záhuby, pro vás však spásy, a to od Boha. Neboť vám se dostalo milosti nejenom věriti v Krista, nýbrž i trpěti pro něho. Bojujete tentýž boj, jaký jste viděli při mně a jak nyní o mně slyšíte.

II. Je-li nějaké povzbuzení v Kristu, nějaká útěcha, pocházející z lásky, je-li nějaké spojení duší a soucit srdce, naplňte mne radostí. Buďte téhož smýšlení, majíce touž lásku, jednu duši a smýšlení. Nic nečiňte ze sobectví ani ze ctižádosti, nýbrž v pokoře považujte jeden druhého za dokonalejšího sebe. Nemyslete každý na své dobro, nýbrž také na dobro druhých.

Mějte mezi vámi totéž smýšlení, které (máte) v Kristu Ježíši. On, který byl ve způsobě Boží - nepokládal to za věc uloupenou, že jest rovný Bohu - sebe sama zbavil (slávy), přijav způsobu služebníka a stav se podobný lidem. Ve svém vnějším zjevu byl shledán jako člověk, ponížil sebe sama, stav se poslušným až k smrti, a to smrti kříže. A proto ho Bůh povýšil a dal mu jméno, které je nade všecko jméno, aby ve jménu Ježíšově pokleklo veškeré koleno těch, kteří jsou na nebi, na zemi i v podsvětí, a aby každý jazyk vyznal ke slávě Boha Otce:

J e ž í š K r i s t u s j e P á n e m.

Proto, miláckové moji, jak jste vždycky poslechlí, pracujte s bázní a chvěním o své spásy, nejen v mé přítomnosti, nýbrž mnohem spíše i nyní v mé nepřítomnosti. Neboť Bůh je to, jenž působí ve vás i chtění i konání podle dobré vůle (své). Všecko číňte bez reptání a bez rozpakování. Pak budete bez úhony a čisti, bezhříšné dítky Boží, uprostřed pokolení nešlechtného a převráceného, mezi nimiž záříte jako hvězdy ve vesmíru. Držte se pevně slova života, abych se mohl ke dni Kristovu chlubit, že jsem neběžel nadarmo, ani se nadarmo nenamáhal. A kdybych i v obět přinesl svůj život, nad obětováním a přisluhováním vaší víry se budu rado-

vati, spoluradovati s vámi všemi. Podobně však se radujte i vy, spolu se mnou se radujte!

Pavel projevil v předcházejícím verši naději, že se ještě jednou shledá s Filipskými. Avšak, ať se tato naděje uskuteční anebo ne, jedno je stále nutné a důležité: *aby Filipští vždy vedli život podle evangelia Kristova*. Je to velmi častá výzva v Pavlových listech. „Napomínám vás tedy já, vězeň v Pánu: Žijte hodně toho povolání, kterým jste povoláni.“ (Efes. 4, 1.) „Žijte hodně toho Boha, který vás povolal do svého království a své slávy.“ (I. Thes. 2, 12.) Ať se již o tom může přesvědčit osobně anebo pouze z doslechu, je věcí vedlejší, jen když budou Filipští státi pevně jako jeden muž, prodchnuti týmž duchem, stmeleni společným bojem za víru Kristovu.

Aby svatý Pavel dodal Filipským vytrvalosti a důvěry, ukazuje, jaký dojem zanechá jejich neohrožené vyznání víry u protivníků. Křesťané svou stálostí a věrností ve víře vydávají svědectví pravdivosti evangelia. Víra je vítězstvím, přemáhajícím svět. Pro protivníky znamením záhuby, pro věřící znamením spásy od Boha.

Filipští nesmí v pronásledování klesati na mysli, naopak, musí si uvědomiti, že jejich boj za víru není břemenem, křížem, nýbrž milostí a nesmírnou ctí. Je-li nesmírným darem a milostí víra v Ježíše Krista, milostí ještě větší jest možnost pro Krista trpět. Vždyť na něm, na Pavlovi, který je přece jejich duchovním otcem, vlastníma očima viděli, co to znamená být učedníkem Kristovým. Byli přece svědky, jak pro Kristův apoštolát právě ve Filipzech trpěl. (Sk. ap. 16, 11-40.) A o tom, jak dnes je pronásledován pro Krista, vědí z doslechu.

Slyšíce Pavla, ukazujícího utrpení jako znamení lásky Boží, jako bychom slyšeli ozvěnu nauky jeho Mistra: „Blahoslavení jste, když pro mne budou vás tupiti a pronásledovati a mluvití všecko proti vám, lhouce: radujte se a veselte se, neboť odplata vaše hojná je v nebesích.“ (Mt. 5, 11-12.)

V prvních verších druhé kapitoly vybízí svatý Pavel Filipské velmi důrazně ještě k jednomyslnosti a pokoře. Nevíme sice, nač apoštol naráží, ale z důrazného tónu - který však není prost srdečnosti - možno usuzovat, že svatý Pavel viděl v nedostatku pokory a vzájemné lásky veliké nebezpečí pro křesťanství ve Filipech. Jeho napomenutí je velmi osobní: „*Je-li nějaké povzbuzení¹ v Kristu, nějaká útěcha, pocházející z lásky, je-li mezi mnou a vámi nějaké spojení duší a soucit srdce, naplňte mě radostí: Budte téhož smýšlení!*“ Nedostatek svornosti a pokory byly asi stíny nadějně církevní obce ve Filipech, a proto zakladatel této první křesťanské komunity na evropské půdě považoval za nutné ihned v zárodku nebezpečí odstraniti. Ve v. 3. a 4. uvádí proto dva prostředky - vždy negativ a pozitiv - jimiž jednota v obci bude zajištěna. Sobectví a ctižádostivost jsou tímto nebezpečím pro jednotu v obci (v. 3.). Pokora a péče o blaho druhých jsou naopak prostředky, které jednotu v obci udrží (v. 4.).

Pavlova výzva k pokoře a jednotě vrcholí ve v. 5.—11., kde staví Filipským před oči příklad nejkrásnější a jistě také nejúčinnější, příklad Kristův. Kristus, Syn Boží, svým vtělením a zřeknutím se slávy, která mu náležela i jako člověku, musí býti Filipským nejvyšším vzorem. Těchto několik veršů je nejdůležitějším úsekem a vyvrcholením celého listu. Uvážíme-li, že celá souvislost tohoto místa není dogmatická, nýbrž morální, že Pavel nechtěl zde Filipským podati pouze pravdu dogmatickou, nýbrž hlavně vodítko pro život mravní, tím působivější je dogmatický charakter tohoto místa. To jest důkazem, že tento základní článek víry byl čtenářům běžný, že tvořil součást apoštolské kate-

¹ Παράκλησις v původním řeckém textě znamená buď útěchu anebo povzbuzení. Zde jest možný smysl obojí. Ze souvislosti nelze s jistotou říci, zda apoštol měl na mysli útěchu, které se mu dostane, když Filipští poslechnou jeho rady, anebo přímě povzbuzení ke svornosti a pokoře. Vulgata překládá ve smyslu prvním (consolatio)

chese, že byl základním článkem, který žádný z křesťanů nesměl neznat a že Pavlovi stačilo učiniti pouze narážku, aby věřící ve Filipech pochopili celý obsah Kristova příkladu pro svůj mravní život.

Svatý Pavel vyzvav ve v. 5. adresáty, aby mezi sebou² v církevní obci měli *totéž smýšlení, které mají v Kristu Ježíši*, kreslí před jejich duchovním zrakem obdivuhodný obraz Syna Božího, který, jsa Bohem, dobrovolně se zřekl pro své lidství slávy, která mu jako Bohu náležela. Obsah těchto hlubokých veršů jest: Kristus, který je od věčnosti Bohem, téže podstaty s nebeským Otcem, zřekl se božské slávy, která mu plným právem náležela. Přijal lidskou přirozenost, objevil se mezi námi jako jeden z nás, se všemi nedokonalostmi lidské přirozenosti. Kristus přijal nejenom lidskou přirozenost, nýbrž stal se člověkem nepatrným, prostým a chudobným. Kristus svoji pokoru dokázal nejenom tím, že se stal člověkem, ukazoval ji i za svého pozemského života. Po celý život byl poslušen svého Otce a nevyhnul se ani zákonu, jemuž jsou podrobeni všichni lidé, zákonu smrti. Jeho pokora vyvrcholila ve smrti, ve smrti nejpotupnější, ve smrti kříže.³

Jak zdrcující je příklad Kristův, jehož pokora a zřeknutí náležející mu slávy nezná mezí, jestliže ji Filipští srovnají s nepatrnými oběťmi, jež jsou nutny pro jednotu a šťastný život v církevní obci ve Filipech!

² Řecké *ἐν ὑμῖν* může míti dvojí smysl: *ve vás* (vnitřně, v srdci vašem), anebo *mezi vámi* (vespolek, navzájem). Rozhodl jsem se pro překlad druhý, který spíše odpovídá souvislosti. Následující: *ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ* vyjadřuje zpravidla u sv. Pavla spojení věřících s Kristem. Pak smysl 5. verše jest: Mějte mezi vámi, v křesťanské obci, totéž smýšlení, které máte v Kristu Ježíši, jako údů Krista Ježíše. Nebo jinými slovy: Chovejte se jeden ke druhému jako údové Krista; ono spojení, které máte s Kristem, obnovujte ve vašem společném životě. Nezapomínejte, že jste údové Krista Ježíše!

³ Historie i exegese tohoto hlubokého místa jest vylíčena v knize H. Schumachera, *Christus in seiner Praeexistenz und Kenose nach Phil. 2, 5—8*. Rom, 1914.

Toto pokoření Syna Božího bylo drahým předmětem meditace křesťanského starověku. Zvláště svatý Augustin se zahloubal do mysteria pokory vtěleného Slova: „Pokorou Boží,“ praví, „pýcha lidská byla zahanbena a vyléčena.“ (P. L. 40, 283.) „Stydíš se snad napodobit člověka pokorného? Napodobuj Boha pokorného!“ (P. L. 35, 1604.)

Pavlův hymnus na pokoru Kristovu - čtenář řeckého originálu cítí přirozený rytmus - jest uzavřen strhující proklamací Kristova božství (v. 9.—11.). Pro nesmírnou pokoru Kristovu povýšil ho Bůh a dal mu jméno, které je nade všechno jméno (v. 9.). Vyvýšení Kristovo se stalo tím, že mu Bůh dal jméno *Pán* (*Κύριος*), to jest *Bůh*, který má nárok na všechnu čest a slávu, patřící Bohu. Označením *Pán* je jasně vyjádřeno božství Kristovo, protože tento termín je překladem hebrejského *adonaj* a *ha adon*, velmi častých ve Starém Zákoně, ale užívaných výlučně o Bohu. Svatý Pavel užívá také termínu *jméno* (*τὸ ὄνομα*) a ne sláva, čest, jehož smysl jest širší a znamená hodnost, udělenou osobě. Dáti Kristovi jméno nade všechno jméno, znamená udělit mu nejvyšší slávu a moc. V náboženské terminologii pohanů i židů vzývat, ctít jméno Boží rovnalo se kultu samotného Boha.⁴

Když Bůh dal Kristu člověku jméno, které jest nade všechno jméno, je třeba, aby již v lidském, občanskému jménu Kristově, ve jménu Ježíš se vzdávala Kristu božská úcta od nebešťanů, pozemšťanů i těch, kteří jsou v podsvětí, (v. 10.) a aby každý ke slávě Boha Otce učinil vyznání: *Ježíš Kristus jest Pánem*. Tato kratičká formule, drahá Pavlovi,⁵ jest obsažným vyznáním křesťanské víry v Bohočlověka: *člověk Ježíš jest zaslíbeným Vykupitelem a Bohem*.

Tím, že apoštol národů ukázal Filipským Krista v protikladu jeho největšího ponížení při smrti na

⁴ Srv. J. Vendryès, *Le Langage. Introduction linguistique à l'histoire*, Paris, 1921, p. 216.

⁵ Řím. 10, 9; I Kor. 12, 3

kříži a jeho největšího oslavení, ve slávě Boha Otce, dal jim nejenom nejvznešenější a nejúčinnější příklad pokory, ale dodal i důvěry a posily ke konečnému vytrvání na dobré cestě.

Podloživ věroučně svoji výzvu, může ji ještě jednou, znovu opakovati: „*Proto, miláckové moji, jako jste vždycky poslechli, pracujte s bázní a chvěním o své spáse, nejen v mé přítomnosti, nýbrž mnohem spíše i nyní v mé nepřítomnosti.*“ (12.) Apoštol ví, jak jeho pobyt ve Filipech byl důležitý pro duchovní život Filipských, ale jejich horlivost nesmí býti vázána pouze na jeho přítomnost. Spíše naopak, jeho nepřítomnost je musí přivádět a nutit k horlivosti ještě větší. Dílo spásy, které započali, nutno i dokončiti, a to s bázní a chvěním, protože jde o dílo nesmírné důležitosti. Pouhá snaha však nestačí, protože v řadě spásy nejsou ani jedinou, ani hlavní příčinou: to jest Bůh a jeho milost. Proto připomíná apoštol Filipským: Bůh je to, jenž působí ve vás chtění i konání podle dobré vůle své. (13.) Bez milosti Boží nemůžeme dosíci spásy, ale také Bůh nepůsobí v nás samotný, je třeba i naší spolupráce a dobrých skutků, abychom dosáhli spásy.

Budou-li Filipští svoji povinnost jako křesťané konati bez reptání (ne jako židé na poušti) a bez rozpakování, pak budou mezi pohanským okolím - jež je v moci a ve stínu tmy - zářit jako hvězdy na nočním nebi. Pak budou bezhříšnými a milými dětmi Božími. Když budou svým křesťanským životem zářit, tak dokáží, že slovo, které jim Pavel kázal, se pro ně stalo slovem života. A tak dojdou Filipští nejenom vlastní spásy, nýbrž budou i příčinou oslavy - až nadejde den Kristův - pro jejich apoštola a zakladatele Církve ve Filipech, pro svatého Pavla. Budou živým důkazem, že Pavel nadarmo neběžel ani nadarmo nepracoval. Až stane před soudnou stolicí Pána, bude se moci pochlubiti svými duchovními dětmi.

Závěrečná myšlenka se týká opět přítomného stavu apoštolova. I když v předcházející kapitole

(v. 12. a 25.) se ozývala naděje v příznivý výsledek procesu, přece má stále na mysli i možnost mučednické smrti. Ale i kdyby tato možnost se stala skutkem, Pavel smuten nebude, naopak, bude se radovat, a to radostí, v které podle jeho přání mají míti účast i Filipští.

Dr. Jan Merell.

Jedna svatá

Pokračování.

5. Smysl bully Unam Sanctam.

Bulla Unam Sanctam především zdůrazňuje dvě pravdy: že mimo Církev není spásy ani odpuštění hříchů, a že Petr a jeho nástupce jest nejvyšší viditelnou hlavou Církve. Potom vykládá o poměru moci duchovní a moci světské a o moci Církve vůbec. Výklad se opírá o středověkou theorii dvou mečů. Podle evangelia jsou dva meče v moci Církve: duchovní a světský (Mat., 26. 52., Luk., 22. 38.). Literární smysl těchto míst je ovšem jiný. Nutno však míti na paměti, že ve středověku dávali přednost alegoricko-mystickému výkladu Písma svatého před výkladem prostým. Obojí meč jest v moci Církve, duchovní i světský: duchovní pak meč má tasen býti od Církve, světský pro Církev, duchovní rukou kněze, světský rukou vladařů a vojínů, ale na pokyn a svolení kněze. Jest pak třeba, aby meč meči byl podroben, světská vláda vládě duchovní. Jako duchovní statky předčí světské, tak moc duchovní svou vznešeností má přednost míti před jakoukoliv mocí pozemskou. Neboť podle pravdy (*veritate tenstante* - podle pravdy nabyté ze zkušenosti) má moc duchovní ustanovovati (*instituere*) moc světskou, a souditi ji, není-li dobrá. Tak se o Církvi pravdivým osvědčuje proroctví Jeremiášovo: Hle, nad národy a královstvími dnes jsem ustanovil tebe. Důležitý je poměr dvou těchto vět: *Nam veritate tenstante . . . a Sic de Ecclesia . . .* V první větě má papež jistě na mysli historickou skutečnost: a tu v následující větě prohlašuje za splnění proroctví Jeremi-

ášova. Je zřejmo, že proroctví Starého zákona se plní v Novém zákoně. V Písmě svatém Nového zákona však nenalézáme ani jediného výroku, že by byl Spasitel svěřil Církvi světskou vládu nad pozemskými vladaři. Splnilo se tedy proroctví Jeremiášovo historickým faktem politické moci papežské. Proto slova: *veritate tenstante* připouštějí jen jediný správný smysl: podle skutečnosti, podle pravdy nabyté ze zkušenosti. Co pak následuje, má smysl spíše *narrativní* než *imperativní*. Slovo *instituere* může sice míti v pozdější latině smysl poučovati, a v tom případě by měla celá věta jiný, mírnější význam: kdyby však skutečně slovo *instituere* mělo na tomto místě značiti pouze poučovati a nikoliv ustanovovati, neměly by dvě shora uvedené věty přirozené souvislosti. Druhá se počíná slovem *sic*, což značí, že obsah její má potvrzovati pravdu vyslovenou v první větě. Jeremiášovo: ustanovil jsem tebe - nemohlo se zajisté splniti pouhým pedagogickým výkonem moci. Je tedy nepochybně, že *instituere* se má v bulle překládati ustanovovati.

V dálejšku dovozuje bulla, že duchovní moc je *svrchovaná*, takže toliko od Boha, ne od člověka může souzena býti. Původem svým je to moc božská a každý, kdo se jí protiví, Bohu samému se protiví.

Na konec obsahuje hlavní dogmatické prohlášení: „A tak prohlašujeme, pravíme a stanovíme, že podrobeni býti Římskému Veleknězi jest všemu lidskému stvoření k spáse nezbytně třeba.“

Zkoumáme-li myšlenkový postup bully, nesmíme zapomínati, že podnět k ní daly jediné události v letech 1299—1302. A že to byl podnět zcela místní: nebylo to chování všech knížat světských, tím méně všech křesťanů. Mimo to, že účelem jejím bylo toliko zdůrazniti, že pro každého člověka, který chce spasení dojíti, jest naprosto nutno, aby náležel k Církvi římskokatolické. Tuto nutnost hlásá papež všem bez rozdílu (*omni humanae creaturae*), tedy i světským vladařům. Že při tom mluví o poměru moci světské a duchovní, je zcela přirozeno. A že tento

poměr stanoví podle theorie dvou mečů, nebude divno tomu, kdo zná vývoj papežské moci. Boží Prozřetelnost dala papežům svrchovanost nad vladaři pozemskými, tak že dosazovali a sesazovali panovníky, jak žádalo blaho poddaných a Církve. Bůh řídí zajisté nejen osudy jednotlivců, ale i celých národů. Měli-li papežové de facto moc nad vladaři světskými, příslušela jim konem Boží Prozřetelnosti, a bulla U. S. právem uvádí vznik moci té v souvislost mocí svazovací a rozvazovací, poněvadž i faktická moc politická i hierarchická moc duchovní jsou božského původu. Dogmatický závěr bully neobsahuje o poměru moci duchovní a světské ani slova, nýbrž stanoví pouze, že všem lidem, tedy i knížatům křesťanským jest k spasení třeba, aby náleželi k Církvi římskokatolické a podrobeni byli náměstku svatého Petra. Zdůraznění učení o primátu papežském bylo v daném případě vhodné i nutno, poněvadž Filip Sličný byl vlastně předchůdcem pozdějších gallikánů a s pověstnými svými rádci Petrem Flottem a Vilémem Nogaretem praktickým popěračem primátu.

6. Dogmatický dosah bully *Unam Sanctam*.

V každé dogmatické bulle pokládáme za pevnou, nezviklatelnou pravdu jen tu myšlenku, která se zcela zřetelně jeví jako definovaná, jako nauka ex cathedra. V Církvi římské se všichni apologeti, dogmatikové a kanonisté shodují v názoru, že ne všechno, co se praví v dogmatickém dekretě, ať je to bulla papežská či nález církevního sněmu, jest považováno za článek víry, nýbrž jen právě definici samu, kdežto premisy, důkazy a vysvětlivky mohou býti nedostatečné.

Myšlenkový postup bully je tento:

Papež vychází od určité pravdy víry a odůvodňuje ji z Písma svatého (jednota Církve).

Jednota Církve jest mu zároveň důkazem jednoty nejvyšší hlavy Církve, a z toho důsledek, že každý člověk, který chce náležeti k ovčím Kristovým, tedy

i světský vladař, musí býti podroben nástupci Petrovu.

Potom odůvodňuje papež pravdu, že duchovní moc není podrobena žádnému člověku, nýbrž toliko Bohu, poněvadž je božská.

A na konec definuje nauku víry, že každý člověk, který chce spasení dojíti, musí podroben býti římskému papeži.

Máme-li tento postup na mysli, vidíme, že téměř celá bulla je řadou důkazů a výkladů, definici pak obsahuje toliko závěr: Porro etc.

Závěr tento připomíná výrok svatého Tomáše Aq. v díle *Contra errores Graecorum* stojící v čele odstavce: „Ostenditur etiam, quod subesse Romano Pontifici sit de necessitate salutis.“ (S. Thomae Opera omnia, Parmae, 1864, Tom XV. p. 248.)

Koncil lateránský 1516 potvrdil definici bully uživ shodného obratu: „De necessitate esse salutis, omnes Christi fideles Romano Pontifici subesse.“

Je tedy jasno, že definicí Porro . . . nepraví bulla nic, co by věřící křesťan nemohl a neměl za pravdu míti. (Franz Ehrmann, *Die Bulle Unam Sanctam des Papstes Bonifacius VIII.*, München 1896.)

Nelze tvrditi, že by bulla U. S. učila, že Církev má nejen svrchovanou přímou moc duchovní, nýbrž i moc světskou nade všemi státy. Píší-li i někteří moderní spisovatelé v tom smyslu, není to názor Církve, nýbrž mínění soukromé: je zřejmo, že i katolíku je možno vysloviti se pro přímou moc Církve světskou s hlediska historicko-politického nebo pragmatického, ovšem vědom si musí býti, že Církev si jure divino neosobovala vrchní moci a vlády politické nad jednotlivými státy a neprohlašovala světských panovníků za pouhé své vasały.

V druhé knize svého díla *Du pape* mluví Joseph de Maistre o poměru k světským mocnostem. Snaží se ukázati, že středověké právo papežů sesazovati vladaře a zbavovati poddané slibu věrnosti nemůže býti pokládáno za nerozumné a že neodporuje božskému původu světské moci, bylot zárukou, že ta

moc bude řádně vykonávána. Světská moc je sice ve svém oboru neobmezena, ale pro blaho obecné obmezována byla rozhodnutím církevního monarchy. Jak slepi jsme, praví, papež už nezprošťuje slibu věrnosti, ale národové se zprošťují sami, bouří se, sesazují knížata, probodávají, na popraviště vláčejí . . . mně je papež milejší. (ch. 3—5, 9—II. 16.)

Že by moc světská byla pouhou emanací duchovní moci církevní, ač bulla U. S. tuto fikci podporuje aspoň na první pohled, není správné. Náзор takový, zdá se, že zastává či zastával Jaroslav Durych. Napsal v článku *Presbyterium*: „V privilegiích hierarchie jest zahrnuta veškerá vláda a veškerá moc. Poněvadž veškerá moc pochází od Boha, jest vlastně hierarchie předurčena k nejvyšší vládě. Poněvadž ten, kdo ovládá ducha, ovládá i všecko ostatní, jest ve vládě duchovní obsažena i možnost, dosažitelnost a reálnost vlády světské. Tuto možno vykonávati buď bezprostředně, totiž tak, že vladař duchovní je sám ve své osobě svrchovaným vladařem státu, nebo prostřednictvím vladaře světského, který vykonává přenesenou vladařskou moc pod dozorem osoby hierarchické, která se sice pro svou osobu formálně zřiká vladařského titulu, ale ve skutečnosti vykonává rozhodující vladařský vliv. Tento poměr jest logicky správný, neboť jest výrazem plně využití vladařské moci, a hierarchická moc zajisté nebyla dána hierarchii k tomu, aby si ji dala do archivu, nebo aby jí používala jen pro sňatkové a postní dispense; moc je totiž od Boha, a co jest od Boha, to má platnost svrchovaného zákona a je v tom impuls, podle kterého se jíti musí. Je-li tedy dána hierarchii moc, musí hierarchie chtěj nechtěj tuto moc prováděti, opatrovati, chrániti a pěstovati až k její plnosti a zralosti.“ (Rozmach, Praha 1924, č. 2.)

Kristus sice odevzdal své Církvi veškerou moc duchovní, ale nikde v Písmě svatém nečteme, že by ji byl také ustanovil vládkyní a královnou nad říši světskými, a také nečteme, že by světská moc byla v moci duchovní obsažena. Božským právem

tedy nepřísluší Církvi přímá moc světská nad státy a národy a Církev také nikdy neučila, že by jí příslušela. V Syllabu se sice odsuzuje jako blud: *Ecclesia vis inferendae potestatem non habet neque potestatem ullam temporalem directam vel indirectam.* (H. Denzinger, *Enchiridion Symbolorum* 1724, Friburgi, 1908.) Podle výkladu Lämmerova je v Syllabu řeč jen o moci časné, nikoliv o moci duchovní ve věcech časných, *potestas spiritualis in temporalia.* (Wetzer und Welte's *Kirchenlexikon*, v. Unam Sanctam.) Pročež neplyne z tohoto článku Syllabu nic pro pojetí poměru Církve a státu.

Kurs o biblické inspiraci

Výnosy Církve.

Církev jako pokračování Krista se stala majitelkou bible, neboť jí patří celá nauka Kristova, psaná i uchovaná životem. Starý zákon jako příprava na Krista, Nový jako psaný život Kristův s určitých hledisek. Tyto knihy, obsahující život Kristův buď v jeho přípravě nebo v jeho vyplnění, jsou svěřeny Církvi jako část skladu víry.

Pro autentický výklad těchto knih a pro jejich uchování vynaložila Církev mnoho úsilí, hlavně v době moderního racionalismu. Právě útoky na některou nauku, týkající se Písma, přiměly Církev k přesnému vyměření pravdy víry. Nezasahuje Církev vždy hned svými definicemi. Před každou definovanou pravdou je doba klidné víry, kdy pravda je pokojně vyznávána nebo aspoň není formálně popírána, i když se nějak výslovně neprojevuje její víra. Tato pokojná víra se projevuje v obvyklém učitelském úřadě Církve, jenž je sám život Církve, která jako taková se nemůže mýlit, majíc oporu své správnosti v zaslíbení Kristově. Když však něco ze skladu pravd víry je napadáno nebo uváděno v pochybnost a hlavně popíráno, Církev používá svého charismatu neomylnosti k správnému výměru

popírané nebo napadané pravdy a určuje její původní smysl. To jsou vlastně dějiny všech církevních definicí.

Po dlouhá první století křesťanství nebylo třeba zakročovati ve prospěch inspirace. Písmo bylo prostě přijímáno jako kniha Boží. Spory se vyskytovaly jen o některou knihu z posvátného kánonu, ne že by vznikla pochybnost o inspiraci, nýbrž jen, zda tato určitá kniha patří do sbírky svatých knih, neboť bylo přesvědčení, že do kánonu náležejí jen ty knihy, jež jsou dílem Božím. Proto v těchto prvních stoletích není žádného zvláštního výnosu o svatých knihách, který by se týkal výslovně inspirace.

Od 3. až do 13. století mezi podvrtné živly křesťanské patřila temná nauka manichejismu, jejíž skryté síly se projevíly ve středověku u albigenských. Proti této nauce jsou první výnosy Církve o svatých knihách, ne sice formálně o původu těchto knih, jako spíše o tom, že jeden a týž je Bůh, který je původcem Starého i Nového zákona. Manichejci a albigenští tvrdili, že původcem Starého zákona je nějaký zlý princip. Proti tomuto bludu byl vydán Církví asi v polovině 5. stol. tento výnos v dokumentu *Libellus in modum Symboli*: „Jestliže by někdo řekl nebo věřil, že je jiný Bůh Starého zákona a jiný Evangelii, budiž vyloučen z Církve.“³⁴ Není tu sice v přímé linii výnos o božském původu bible, nýbrž spíše o jejím předmětu, přece však nepřímou lze vztahovati tato slova i na božský původ bible, pokud je v bibli řeč o tom, že Bůh mluvil skrze proroky nebo poručil napsati některá slova.

Papež sv. Lev IX. (1049—1054) vyjadřuje proti témuž bludu katolickou nauku: „Věřím také, že i Nového i Starého zákona, Zákona i Proroků i Apoštolů je jeden autor, Bůh a Pán všemohoucí...“³⁵ Tatáž nauka je vyslovena v předepsaném vyznání víry pro Duranda z Osky a jeho soudruhy.

Jak je viděti z těchto dokumentů, všude je zacho-

³⁴ E. S. n. 21.

³⁵ E. S. n. 26.

váno správné znění katolické nauky o božském původu bible, ačkoliv tyto dokumenty jsou formulovány proti jiným bludům, než je popírání inspirace. Dogma o inspiraci zůstalo po uplynulé dlouhé věky nedotčené ve svém významu.

Florentský koncil (1438—1445) přejímá v těchže výrazech dosud vyloženou nauku dřívějších dokumentů, ale přidává k nim ještě jasnější znění o inspiraci a odůvodnění, proč Církev tyto knihy bible přijímá s takovou úctou. „Přesvatá římská Církev... vyznává, že je jeden a týž Bůh autorem Starého i Nového zákona, Zákona i Proroků i Evangelia... protože z vnuknutí téhož Ducha svatého mluvili svatí obojího zákona, jejichž knihy přijímá a uctívá.“³⁶ A vypočítává tentýž sněm, které jsou to knihy, jež přijímá.

Nebylo až dosud hlavním předmětem všech předšlých výnosů církevních, definovati nauku o inspiraci. A nebylo to ani cílem sněmu Tridentského (1546—1563), který přece tolik učinil pro bibli. Doposud všechny výnosy Církve se netýkaly této pravdy, která nebyla popírána, nýbrž v celku všeobecně přijímána. I když v některých dokumentech jest výslovná zmínka o inspiraci, není to formální vyjádření nauky, nýbrž jen konstatování toho, co bylo přijímáno. Sněm Tridentský vyšel ve svých výnosech od Písma svatého. Ne však proto, že by nebylo Písmo přijímáno jako božské, neboť protestanté tuto nauku uznávali. Šlo jen o to, přesně vymeziti, které knihy kánonu jsou inspirované, protože o některých ještě byly pochybnosti i u církevních autorit, a pak protestanté nepřijímali knihy tak zvané deuterokanonické, které nebyly vždy s jistotou všeobecně přijímány jako kanonické, i když nikdy nechyběly v oficiálních církevních katalozích. Aby bylo jasno, odkud čerpá Církev svou nauku, proto začal Tridentský sněm od přesného vymezení kánonu posvátných knih. Dále kladl sněm ve svých výnosech důraz na to, že vedle psaného evangelia

³⁶ E. S. n. 32.

jsou ústní tradice, jež jsou uchovány v Církvi jako vyšlé od Krista a apoštolů, a proto mají tutéž závaznost jako samo evangelium. Výnos Tridentského sněmu je tento: „Přesvatý sněm si to vždy stavěl před oči, aby se odstranily bludy a zachovala v Církvi čistota evangelia, jež zaslíbené dříve proroky v Písmech svatých Pán náš Ježíš Kristus, Boží Syn, vlastními ústy nejprve zvěstoval, a pak svými apoštolý jako zdroj veškeré a spasitelné pravdy a kázně mravů poručil kázati, a pozoruje (tentýž sněm), že tato pravda a kázeň jest obsažena v napsaných knihách a nepsaných tradicích, jež, přijaty byvše z jeho úst apoštolý anebo od samých apoštolů z vnuknutí Ducha svatého jakoby vlastnoručně předány, došly až k nám, následuje příklady pravověrných Otců, všechny knihy jak Starého, tak Nového zákona, poněvadž obojího jest autorem jeden Bůh, jakož i samy tradice, jak k víře, tak k mravům patřící, jako ústně od Krista nebo od Ducha svatého vnuknuté a uchované v Církvi katolické ustavičnou posloupností, přijímá a uctívá se stejným pocitem zbožnosti a úcty...“ Nato následuje výčet všech knih Starého i Nového zákona.

A dále pokračuje koncil: „Kdyby někdo celé knihy se všemi jejich částmi, jak se obvykle čtou v katolické Církvi a jsou ve starém vydání Vulgaty, nepřijal jako svaté a kanonické, a řečenými tradicemi vědomě a s rozvahou pohrdal: Buď vyloučen z Církve.“³⁷

Formální nauka tohoto dogmatického dekretu o Písmě svatém je, že Písmo i tradice jsou rovnocenným pramenem zjevení Božího, protože v nich jest obsaženo psané nebo ústně dochované evangelium Ježíše Krista. Důvody k tomu jsou ty, že autorem knih obého zákona je Bůh, tak jako ústně dochované tradice mají svůj původ od Boha. Konečně přesné vymezení kánonu výčtem jednotlivých knih bylo definitivní po dlouhých nejasnostech v některých věcech, takže tímto dekretem byl uzavřen bib-

³⁷ E. S. n. 42.

lický kánon i s hlediska svého vyjádření vzhledem k nám.

Vlastní vymezení a vyjádření dogmatu o inspiraci je dílem teprve Vatikánského sněmu (1869 až 1870). Jeho výnos o biblické inspiraci předcházela veliký vývoj racionalismu, který se jevil i v názorech o bibli, tak jako zasahoval i jiná odvětví myšlení a dění. Zárodek biblického racionalismu byl dán již v zásadě, která byla položena protestanty, že každý jest oprávněn sám vykládati bibli, protože jest osvěcován vnitřně Duchem Božím. Tím byla dána cesta k různým teoriím o inspiraci, jež ji nakonec učinily nepoznatelnou nebo skončily v naprostém racionalismu.

Již Sixtus Sienský (1520—1569), jinak velmi dobrý znalec Písma svatého z dominikánského řádu, podal nesprávnou definici inspirace, jejíž podstatu vkládal do církevního schválení, jež podle něho stačilo k tomu, aby nějaká kniha si zasloužila víry, neboť i kdyby byly sepsány biblické knihy světským autorem, jestliže jsou, třebas dodatečně Církví schváleny, zasluhují si víry. Po něm někteří autoři buď opakovali toto tvrzení, nebo je pozměňovali v ten smysl, že dodatečné schválení Boží stačí k tomu, aby některá kniha byla prosta omylů. Tak jesuita Bonfrerius († 1642) rozlišoval trojí druh inspirace: předcházející na způsob sugesce, doprovázející, již nazýval negativní asistencí, a konečně následující, na způsob schválení Božího. První způsob se podle něho uskutečnil v prorockých knihách, kde působila inspirace na způsob sugesce, jíž Bůh zjevoval některé pravdy a dojmy proroků. Druhý způsob aplikoval na historické knihy, při jejichž sepsání působila jen pomoc Boží, aby svatopisci se vyvarovali bludů. Třetího způsobu sice nepoužil pro žádnou svatou knihu ve skutečnosti, ale dal by se uplatnit podle této nauky u ztracených knih, kdyby se našly. Kromě toho připisoval ještě tentýž autor svatopiscům jakýsi všeobecný zásah k psaní se strany Boží.

Již v názorech těchto theologů se jeví odklon od původní a přesné nauky katolické, podle níž Bůh je skutečným autorem Písma svatého. Počínají omezovati inspiraci jen na neomylnost posvátných knih, která však není podstatou inspirace, jak uvidíme, nýbrž vyplývá jako následek z její povahy. Nastává tu odklon od nauky a přesvědčení, že Bohu přísluší autorství v bibli. Když pak postupem času biblický racionalismus se vyvíjel a dospěl k popření zvláštního božského rázu Písma, vydala Církev na Vatikánském sněmu definitivní výnos, týkající se výslovně v první řadě inspirace. Tento dekret sněmu Vatikánského, rovněž dogmatický, má velikou důležitost pro otázku biblické inspirace: „... Knihy Starého a Nového zákona celé se všemi svými částmi, jak jsou vypočítány v dekretu téhož (Tridentského) koncilu a jsou ve starém vydání Vulgaty, se musejí přijímati jako svaté a kanonické. *Ty pak má Církev za svaté a kanonické ne proto, že pouhým lidským přičiněním byly sestaveny a pak její autoritou schváleny, ani jen proto, že obsahují zjevení bez bludu, nýbrž proto, že z vnuknutí Ducha svatého bytí sepsány, mají jako autora Boha, a jako takové byly svěřeny Církvi.*“³⁸

Podstata dekretu tedy je v tom, že knihy Písma jsou sepsány z vnuknutí Ducha svatého a že jejich autorem jest Bůh. Zároveň negativní a vylučovací cestou se ukazuje, co nestačí k této inspiraci. Ani dodatečné schválení Církve - neboť Církev netvoří nové pravdy, nýbrž jen zjevené autenticky vykládá - ani nestačí jen tak zvaná negativní pomoc Boží, již by byli svatopisci uchráněni bludů při spisování svatých knih, nýbrž jsou to proto svaté a kanonické knihy, že jsou Bohem sepsány. K anatematu, jež vydal Tridentský sněm, přidává Vatikánský ještě důvod, proč je třeba přijímati knihy bible jako svaté a kanonické: protože jsou božsky vdechnuté. „Kdyby někdo knihy Písma svatého celé se všemi jejich částmi, jak je vypočítal svatý Tridentský

³⁸ E. S. n. 62.

sněm, nepřijal jako svaté a kanonické, anebo popřel, že jsou božsky vdechnuté: buď vyloučen z Církve.“³⁹

Tyto knihy Písma jsou proto posvátné, že jsou skutečným dílem Božím, takže ve vlastním smyslu Bůh je jejich autorem. Nelze bráti tento ráz bible jen metaforicky, nýbrž vlastně, takže Bůh je skutečně první příčina sepsání těchto knih. Není to proto přirozená činnost svatopisců, nýbrž, jak uvidíme při důkladnějším rozboru povahy inspirace, svatopisci byli při sepsání božských knih jen nástroje nadpřirozené božské činnosti. Poznámky tohoto sněmu k přesnému vyjádření této nauky ještě podrobněji vysvětlují smysl dekretu: „Tyto knihy jsou sepsány z vnuknutí Ducha svatého. Bylo to tedy nadpřirozené působení Ducha svatého na lidi k sepsání samých knih. Tím, že působení Ducha svatého se odnášelo k sepsání knih lidmi k tomu vybídnutými, samy knihy jsou a apoštolem se nazývají Písmo božsky vdechnuté. Konečně ona činnost inspirace byla taková, že Bůh je původcem knih čili autor sepsání, takže i zaznamenání věcí neboli sepsání se musí přidělovati předně božské činnosti v člověku a skrze člověka působící, a proto knihy obsahují slovo Boží napsané.“⁴⁰

Mnoho vzácných myšlenek o inspiraci lze konečně nalézt i též v encyklice Lva XIII., jež měla za účel povzbudit hlavně studující theologie k horlivému pěstění biblických věd. Shrnuje bohatě vše, čeho lze použít jako hlavních důkazů v bibli samé pro inspiraci; opírá se o mnohé citáty Otců a velkých církevních myslitelů, jakož i o výnosy předešlých koncilů, zdůrazňuje Lev XIII. tutěž pravdu o inspiraci a ještě ji podrobněji vykládá. Při tom se odvolává na nauku Andělského učitele v této věci, totiž na působení Boží, které se děje skrze lidi jako nástroje. S tímto výkladem se ještě setkáváme při bližším určení povahy inspirace.

³⁹ E. S. n. 64.

⁴⁰ Acta et Decreta sacrosancti et oecumenici Concil. Vatic.

Na těchto několika výnosech Církve si můžeme ověřiti její pečlivou snahu, aby přes všechny opačné názory uchovala božský ráz bible ve vlastním smyslu. Tak uhájila Církev přes dlouhá století nauku, jak ji přijala od apoštolů, že svaté knihy nebyly dílem lidí, nýbrž že jsou z božského vnuknutí.

P. Švach O. P.

Německá mystika XIV. století

Pokračování.

Blahoslavený Jindřich Suso.

Jindřich Suso, jehož vřadila Církev do počtu blahoslavených, zaujímá zcela zvláštní místo v německé mystice XIV. století. Miluje Ekeharta, svého drahého Mistra, na něhož nemůže nikdy zapomenout. Pokouší se ve svém prvním dílku *Knížečka o Pravdě* o nejhlubší spekulaci, takže bychom v něm viděli strohého intelektualistu školy ekehartovské. Zatím však je Suso a zůstává po celý svůj život mužem srdce, podivuhodným dítětem a miláčkem Boží Moudrosti, takže byl právem nazván nejroztomilejším z mystiků. Život a dílo Susonovo zdá se býti jedinečnou syntesou rozumu a srdce, moudrosti a lásky, jakou můžeme nalézt v dějinách křesťanské mystiky. A zdá-li se nám na první pohled, že srdce a cit ovládají zcela mystickou cestu velkého rozjimače Kristova umučení, stačí pohlédnout hlouběji v jeho duši a dílo, abychom viděli, že bouřící se srdce a cit jsou co nejdříve spoutávány a ovládány rozumem.

Dějiny nám nezachovaly rok narození blahoslaveného Jindřicha, jenž se nazval po své milované matce Seuse neboli Suso. Kolem roku 1300 spatřil světlo tohoto světa, a jak sám píše, bylo to ve svátek svatého Benedikta. Podobně nelze s jistotou říci, zda místo jeho narození byla Kostnice nebo Ueberlinden.

Do řádu dominikánského vstoupil velmi mlád - bylo mu tehdy třináct let - asi na přání své zbožné

matky, která toužila vidět své dítě na cestě svatosti, kterou kráčela sama. Suso vyznává, že zdědil po matce srdce plné svatých tužeb, které nedovedlo nic uspokojit. Po krátké době řeholního života ho zachvacuje šílená touha pozvednout se nad všechno prostředí, a všechno, co dosud vykonal na cestě křesťanské dokonalosti, se mu jeví jako zrada na svém povolání. Krutý boj se odehrává v jeho nitru. S jedné strany mluví opatrnost tohoto světa, která radí umírněnost a varuje před upřílišňováním, s druhé strany zve hlas touhy po nejvyšších stupních mystiky, které předpokládají naprosté zvládnutí přirozenosti. Boj dobojován šťastně. „Brzy zavrhl věčná Moudrost špatné rady, řkouc: Kdo chce rybu - úhoře - za ocas držeti a svatý život vlažností začít, v obou případech se zklame . . . Kdo chce zpykané a odbojné tělo laskavostí přemoci, sotva je při zdravých smyslech. Kdo chce míti svět a při tom přece sloužiti Bohu, žádá si věci nemožných . . . Dosti dlouho se zmítal v tomto boji. Konečně se vzmušil a odvrátil se *násilím* od tvorů.“¹

Když pak čteme, jak se vyvíjel další život světcův, vidíme jasně, že ono *násilí* nebylo malé. Tělo mladého řeholníka bylo podrobeno nejhroznějšímu trýznění, jaké si dovede vymyslet nezkrocená touha obejmout co nejdříve čiré Božství. Ukazovatelem cesty byla mu slova Kristova, která zaslechl jednoho dne ve vidění: Nevíš, že jsem branou, kterou musejí vniknouti všichni opravdoví přátelé Boží, kteří chtějí dojíti věčné blaženosti? Musíš proniknouti mým člověčenstvím, chceš-li se opravdu dostat k čirému božství.²

Šel za Kristem trpícím cestou křížovou, aby podrobil tělo duchu. Nedopřál mu pokrmu ani nápoje, nedopřál mu spánku. Žíněná košile a železný řetěz, tvrdé lože ze starých rozbitých dveří, pobitých hře-

¹ Svěžívotopis v překladu P. S. Braitto, Praha 1935, str. 12, 13. Výtečnou studii o bl. Jindřichu napsal A. Lang, Praha 1923.

² Tamtéž str. 35.

bíky, těžký kříž a kruté důtky, to byly nástroje na zdolání těla. Sám vyznává, že svým mučením si způsobil takové rány, jako by jej byl medvěd drápy poškrabal. A celé jeho tělo bylo zpuštěno.³

Zpuštěna byla však také jeho duše, nad níž se konečně smiloval Bůh a ukázal jí, že všechno toto vnější mučení by mohlo býti bez ceny bez dokonalé odevzdanosti do jeho svaté vůle. V té chvíli světec zahazuje všechny nástroje kruté askese a v jeho duši nastává blažený mír a pokoj. A z divokého askety se stává horlivý apoštol a vůdce duší. Láska Boží, která ho hnala k nezlomnému trýznění těla, vedla jej nyní cestou odevzdanosti a apoštolské horlivosti. Jeho touha trpět pro Krista byla i nyní ukájena, i když se jí dostávalo utrpení v podobě pomluv a nactiutrhaní, neuznání a pronásledování i se strany nejvěrnějších přátel. A Suso pochopil, že větší jest utrpení duše, odevzdané Boží prozřetelnosti, než nejrafinovanější utrpení těla.

Čím přísnější byl k sobě, tím láskyplnější byl Suso k druhým. Snad právě tato okolnost způsobila, že byl tolik milován a vyhledáván, jako jedinečný vůdce na cestě křesťanské svatosti. Ostatně věděli o něm, že jeho slova, zvoucí k životu v Bohu a na cestu kříže, nejsou naučenými frázemi; věděli, že sám prošel cestami, kterými vede sobě svěřené. Byl milován a jeho díla byla čtena s největší dychtivostí. Což není jméno *bratr Amandus* - bratr, který musí býti milován - jehož se mu dostalo, jasným důkazem obdivu a úcty, lásky a náchylnosti duší jemu svěřených? Žádný z mystiků německé školy nedosáhl takového přijetí jako Suso. Jeho knihy nabýly velmi brzy takového rozšíření, že je můžeme srovnávat jen s knihou *Následování Krista*. A myslím, že to byla především Susonova cesta lásky, která uchvátila duše. Bůh je nesmírně dobrý a jeho láska nezná míry. Každý může k němu, i největší hříšník má právo se k němu blížit s naprostou důvěrou. Je třeba odhodit všechnu bázeň a strach a

³ Tamtéž str. 41.

jíti prostě a dětinně k němu. V tom je Suso předchůdcem Cestičky svaté Terezie Ježíškovy. I když způsob jeho podání je značně odlišný, nauka je stejná. A tou přitahoval Suso duše k Bohu.

První jeho literární dílo je *Knížečka o pravdě*. Dílo mladého řeholníka, nadšeného pro svého Mistra Eckeharta. Nejtěžší spekulativní problémy jsou jeho předmětem: Boží bytí, jeho jednota, nejsvětější Trojice, spojení duše s Bohem. Snad měl Suso úmysl tímto dílem bránit mistra Eckeharta proti křivým výpadům, snad chtěl také potírat pantheisující směry falešné mystiky. Svou filosofickou hloubkou a nedostatečnou jasností zůstalo dílo celkem nepřístupné širší veřejnosti.

Nesmrtelnou slávu si získal světec *Knížečkou o věčné Moudrosti*, kterou později zpracoval také latinsky pod jménem *Horologium Sapientiae*. Nebylo ve středověku kláštera, nebylo zbožné duše, která by neměla v rukou toto dílo, které jest opravdu nejkrásnějším květem německé mystiky. Od nejzákladnějších křesťanských myšlenek o smrti a soudu, o pekle a nebi, o Kristově utrpení a bolestech jeho svaté Matky pozvedá se Suso až k nejvyšším vrcholům mystického života v Bohu. Nemluví tu teoretik, nýbrž duše, která hledala a našla. „Od dětství jsem něco hledal s palčivou žízní,“ píše, „a ještě jsem dokonale nepoznal, co to jest... Nevím, co to je, ale přece je to něco, co táhne srdce i duši mou k sobě a bez čeho nenaleznu klidu. Zprvu jsem to chtěl hledat ve tvarech, leč čím více jsem hledal, tím méně jsem našel...“ A pak mluví Věčná Moudrost k Služebníku: „Já jsem to, cos hledal...“ A Služebník jása: „Ó věčná Moudrosti, kéž by se na tisíc kusů rozskočilo mé srdce a objalo tebe, svoji slast, a v ustavičném milování a chvalo zpěvu všechny dny trávil s tebou.“⁵

⁴ Wilms, Der selige Heinrich Seuse, Dülmen i. W. 1914, str. 161.

⁵ O věčné Moudrosti, přel. P. S. Brait, Olomouc 1937, str. 15, 16, 17.

Tak rozmlouvá Služebník s věčnou Moudrostí a jejich rozmluva je mystická hra lásky, jedinečná v dějinách duchovního života. Není divu, že křesťanský středověk, toužící po splynutí s tajemným Božstvím, hledal a nalézal v Jindřichových knížkách jedinečnou cestu k tomuto závratnému cíli.

Svéživotpis Susonův je druhé hlavní jeho dílo, největší epos lásky k Bohu, jak jej nazval Görres. Zcela zvláštním způsobem vzniklo toto jedinečné dílo mystické literatury. V důvěrných rozhovorech se svou duchovní dcerou dominikánkou Alžbětou Stagelovou vyznal Jindřich mnoho ze svého vlastního života, co mělo sloužiti Alžbětě jako poučení. Alžběta však pilně zapisovala vše, co se dověděla od svého duchovního vůdce, až jednoho dne se mu svěřila se svým pokladem. V první chvíli se zarmoutil Jindřich, rozkázal jí vydat rukopis, který chtěl vhodit do ohně. Boží hlas jej však přiměl, aby jej neničil. Ponechal si jej, rozšířil a opravil, aby zkušenosti jeho vlastního života byly poučením pro druhé. Prostota, s jakou jsou vypravovány jednotlivé události bez nejmenší afektovanosti, upřímná dětinnost poměru Susonova k Boží Moudrosti a veliká důvěra duše, odevzdané Bohu, jsou charakteristickými známkami této knihy, která byla vždy čtena s největší dychtivostí.⁶

Knížečka o lásce a Listy ukončují dílo blahoslaveného Jindřicha.⁷ (Pokračování.)

Stará východní moudrost

Křesťané zajisté nepotřebují chodit pro moudrost jinam, než ke Kristu, ale není snad bezúčelné, srovnávat někdy, jak *duchovní pravda* prolíná celé

⁶ Český překlad P. S. Braitto vyšel v nakl. Vyšehrad 1935 pod názvem *Mystikovo srdce*.

⁷ Český překlad P. M. Habáně vyšel ve sborníku *Po cestách mystiků k lásce Boží* v Edici Krystal, Olomouc 1937. Německé vydání spisů bl. Jindřicha Suso nejpřístupnější je Heinrich Seuse O. Pr., Deutsche Schriften, Regensburg 1926.

tvorstvo a jak dávno před Kristem Bůh připravoval její formulaci v lidských duších.

V jedné východní sbírce životní moudrosti - tuším bylo to v Dhammapadam - ale už nevím, je tomu hodně dávno, co jsem to četla - přišla jsem kdysi na výrok, který mi utkvěl navždy v mysli. Říká se tam:

Také zlý má časy dobré, pokud ovoce jeho skutků nedozrálo, také dobrý má časy zlé, pokud nedozrály jeho dobré skutky.

Mluví se o *zrání díla*, a můžeme to plně přenést na zrání osobnosti i života, skrze něž duše do věčnosti prochází. Všechno na světě je možno, tedy i nespravedlnost, i křivda, i zlo, i lež, i špatnost jakéhokoli pomyslitelného druhu. Není to vyloučeno - protože to bylo *zaséváno*. Cokoli bylo člověkem - jeho osobností, jeho dílem - zaséváno, dozraje jednoho dne ke žnám. Budou oběračky na viničích, budou obžínky před stodolami, bude vinobraní i klasobraní života. Aby nebylo, je vyloučeno: proto hospodář dává okopávat vinice a proto rozsevač vychází se zrním - i koukolem. A protože je tu i hospodář, i vinice, i pole a všechno, čeho je třeba k dílu, budou plody - bude žeň.

Lidé jsou netrpělivi, potká-li je nějaké nezaviněné neštěstí - někdy zdánlivě nezaviněné - ztrácejí hlavu, zdá se jim, že pevná půda pod jejich nohama mizí. Dočkejte trochu, doba sklizně nevyhnutelně přijde. Je také možné, že se jí nedočkáte, proto však přece obilí bude svezeno do stodol a hrozny do lisu.

Kdo s tím nepočítá, bude - a bývá vždy - velmi překvapen. Jsou rodiče, kteří chtějí na stará kolena klidit lásku dětí, kterou láskou k dětem nezasévali. A lásky nenacházejí. Nezasévali, a chtějí sklizeň.

Jsou lidé, kteří celý svůj život promarnili v marnivé práci, sebezbožnění a sebeuplatňování - a vykládají nám se smutnou tváří, že nikdo jich nechápe, jejich dílo že nemá řádných dělníků ani tvůrců, že jsou sami. Co vnitřně dali do svého díla, to kli-

dí: marnivé a duté gesto, které zajisté brzy se ztratí z lidské pozornosti a nebude k ničemu.

Také zlý má časy dobré: po jistý čas všechno běží bezvadně. Je možné špatně vychovávat děti a nenarazit při tom na žádnou nesnáz, je možno prodávat špatné zboží a nebýt zavřen, je možno psát špatné knihy a články a mítí velikou slávu - všechno je možno. A někdy se nejlépe, ba skoro vždy, platí taková nejpochybnější díla, nejvíce se roztrubují, nejvíce se roznášejí, větrem i vším jiným, takže se zdá, jako by svět patřil jen jim.

Také dobrý má časy zlé. Všechna dobrá, trvalá a veliká díla, ať je jimi láska matky k dětem, nebo symfonická skladba, nebo zbožná modlitba nemohla by vůbec jinak uzrát, do své plnosti narůst a něco *nést*, kdyby nebyla tříbena utrpením, nesnáze, nepochopením a těžkostmi všeho druhu. Nedostala by se ke kořenům života, nezabrala by život v jeho mohutné šíři a skutečné hloubce. Byla by jen vláním na povrchu věcí, jak je tomu u všech děl pomíjivých a nic nenesoucích, nic nerodících. Tak ten dobrý musí mítí hodně zlých časů, než přijde zrání a uzrání jeho díla!

Kolikrát se mi zdálo, že na vinice přišel špatný čas, že dešťů je příliš mnoho a větrných dnů nazbyt a práce že se na stanovený čas udělat nedá, ale oběračky dopadly dobře, když se udělalo spravedlivě to, co se udělat dalo a mohlo. A někdy jsme sklízeli brzy a jindy velmi pozdě, víno kvasilo dlouho nebo příliš krátce podle našeho zdání - ale za rok se vidělo, že se to všechno vyrovnává. Byly-li některé roky až příliš dobré, musely přijíti jiné, které byly „slabé“, jako by si je byl sám průměr úrody vynucoval, a vinice musela odpočívat, byť jsme ji nutili sebevíce do práce.

To, co se do díla dává, co se v něm zasévá, nutně se nějak projeví v jeho zrání. Krásná velkodušnost v osobnosti a růžová barva na slupce jablíčka. Snad bude jen slabou růžovou září na slupce jablka, které hospodář na podzim očese, ale bude nepochybnou

růžovou barvou, obláčkem červeně. Neztratí se a nemůže se ztratit.

Tak i opravdové touhy, opravdová láska k Bohu jsou pro náš život skrytým zasetým zrnem.

Ve světě viditelném i neviditelném všechno dozrává, když čas nadešel.

Dozrává zlo a dozrává dobro, dozrává ošklivost a dozrává krása, a dozrávají všeliká naše zanedbání, opomenutí, všechny naše hříchy a chyby. Nelze tomu ujít.

Přijde plod - plod stromu života. Snad červivý, zakrnělý, nakyslý, nechutný, nabubřelý různými nádory a plísněmi, jež nezdolávala ruka hospodářova - shozený větrem, proděravělý červy hnije na zemi. Uzrál k zániku. Uzrál k nicotě. Nikdo se nepotěší ani jeho vzhledem, ani jeho chutí.

Jeden anglický básník říká, že v mládí si kouzlíme hrady, zámky a světy, které vystavíme a dobudeme - a na konec jsme rádi; když je z toho ze všeho aspoň stodola. Asi jsme málo jednali a mnoho dumali, když to tak dopadlo. Co se vkládá do života jako skutečné *jednání*, vycházející z duše, z její touhy a opravdovosti, je schopno vystavět nejen hrady nitra a zámky Boží, ale i dobýt celý svět, který musí zůstat ležet u našich nohou jako válečná kořist. Duše bude jednoho dne stát *nad ním*, a to je asi to nejvyšší, co se jí může při dobývání přihodit.

Z plachého květu, rvaného větrem, a jak se zdálo, mrazem světa již spáleného - vyzrál skutečný plod: vonný, jadrný, skutečný plod. *M. Štechová.*

Život

Bouře na moři

Kristus káře učedníky, kteří se báli za bouře, ačkoliv on byl s nimi. Tato výtku: Co se bojíte, malověrní, platí všem, kdož se strachují, jako by nad námi nebděl Bůh silný a sta-

roslivý. To platí všem, kdož nerozumějí smyslu bouří a těžkostí a navštívení. Jejich smysl není nás zdrtiti, nýbrž nám dáti právě příležitost, abychom mohli svou víru projevit, abychom mohli zápasiti s těžkostmi a tak růsti a síliti ve své víře, ve své duchovní mohoucnosti. Máme totiž přemáhati překážky, máme s nimi zápasiti a neskládati ruce v klín, jakmile přejde chvíle pohody a klidu.

Jenom bojem, jenom zápasem roste vnitřní člověk. Roste v nás totiž bojem a zápasem naše láska k Bohu, naše víra v něho, naše jistota v něm. Když musíme přemáhati náklonnost lidské přirozenosti po nezdravém, nehybném klidu, když musíme napnouti všechnu svou víru, abychom viděli i ve tmě nejdivější, když musíme svou lásku k Bohu změřiti na všem ostatním, na nebezpečí, na laciném pokoji a pohodlí, na průměrnosti a prostřednosti, která jest sice laciná, ale ne slavná, v tom všem jest velký dar Boží, a takto musíme bráti jeho dopuštění a navštívení a zkoušky.

Uvědomme si, že On je stále s námi i s našimi svatými starostmi a zájmy, že On nespí, že bdí Ten, jenž ostříhá Izraele. On jest ochoten dáti všechny milosti a síly, abychom mohli žíti i v protivenstvích i v těžkostech tak, jak On si to přeje. Jenom je důležité, abychom chtěli bojovati a zápasiti o Boha a o uchopení a naplnění jeho vůle i tam, kde tomu nerozumíme a narážíme na těžkosti.

Přece není naše víra k tomu, aby od nás vzdálila všechny těžkosti a všechny překážky. Vždyť přece žádná překážka nám nemusí bráti blízkost Boží. Je nám dána síla, abychom mohli právě touto věrou překážky a obtíže přemáhati, přetvářeti láskou. Náboženství není lacinou pojišťovnou pozemského zdaru časného požehnání, zdaru v lidských podnicích. Časný pokoj a požehnání není odměnou lásky Boží. Vlastní odměnou této lásky Boží jest její vzrůst a její vrcholení, naplnění všech schopností a sil lidských, ať v radosti nebo ve zkoušce. Slova Kristova k učedníkům bojícím se v časném nebezpečí ztroskotání znamená výtku za bázeň nad časným neštěstím jako nad úplným a drtícím neštěstím. Kdo zakotvil v Bohu, tomu nikdo nic nemůže vzít, tím nic netřese. Všechno ho jenom blíže k Bohu přivede. A záhuba znamená jen: přistrčení do náručí Božího, do věčného jeho objetí. - *Braitto.*

Poznej svou víru

Na víru se můžeme dívat jako na ctnost, tedy jako na vlastnost, na úkon, ale také můžeme chápat víru jako obsah této ctnosti, a tak znamená uchopení oněch pravd, které nám Bůh zjevil. Znamená také souhrn oněch pravd, které přijímáme od Boha o něm a o sobě, o něm a o tom, jak přijdeme k němu do jeho důvěrné blízkosti, ke které nás Ježíš povolal.

Tato víra dává zřetelné odpovědi na všechny životní otázky. Oceňuje správně všechno, náš život soukromý i veřejný. Staví Boha na první místo a všechno ostatní ukazuje v tomto světle jen jako cestu a prostředek k němu. Prostředek ovšem nesmí mít první místo, nesmí zastíňovat cíl.

Nesprávné názory stojí jako nepřítel, jako útočná hradba proti této víře, proti tomuto chápání Boha a jeho práva na celý život, na první místo ve všem, ve státě i v rodině i v životě soukromém v našem chtění i myšlení. Ale nebezpečné jsou nesprávné názory nebo bludy jen tehdy, jestliže najdou víru neuvědomělou, nepřipravenou, slabou. My musíme vědět, co věříme a proč věříme. Naše víra musí být rozumná, jak chce Církev, která stále zdůrazňuje v tak zvané fundamentální theologii rozumnou služebnost našeho rozumu.

Potom nemusíme mít obav o víru svou ani o víru bratří. Taková víra dovede si již vše srovnati, oceniti, rozsouditi a státi v poznané pravdě za každou cenu. Proto se starejme o uvědomení, o osvětlení, prohloubení víry své i duší nám blízkých anebo svěřených.

Kdyby bylo uposlechnuto našeho hlasu, který voláme již 14 let, že první a hlavní starost důležitější, než všechno ostatní časné zajišťování vnějších zřízení Církve a katolíků jest vnitřní prohloubení náboženství, kdyby toho bylo uposlechnuto místo všelijakých obviňování, očerňování a zesměšňování, udávání a umlčování, možná, že bychom dnes byli mnohem klidnější! Ale neztrácejme času ani chuti ani odvahy. Pracujme vytrvale na posílení osvětlení a prohloubení víry své i nám blízkých lidí a můžeme se potýkati klidně s každou nesprávností, s každým bludem. Proto znovu vybízíme: Rozšiřujte všude naše myšlenky a naše hnutí. Rozšiřte náš časopis do vrstev nejširších. Dejte jej do ruky těm, kteří jej od-

řekli z důvodů nejrůznějších v poslední době. Pomůžete nám finančně zdolat tak velké dílo, které nyní konáme tolika časopisy a knihami, jež jsme v poslední době vydali. - *Brailo*.

Církev a Kristus

Apoštolové viděli Krista a věřili v Církev. Dlouho v ni musili věřit, než vyrostla z Krista před jejich zraky. Ale, právě protože vyrostla a roste dále, protože roste v lidských jednotlivcích, v čase lidí, v životě lidí, právě protože vidíme Církev, právě proto věříme v Krista.

Věříme v Krista ustavičně přítomného v Církvi, protože nic lidského nedovede zastřít jeho pravdu. Tolik myslitelů právě z těch, kterým byla svěřena pravda, tolik jich pravdu zastřelo, skreslilo, pokřivilo a pravda tím neutrpěla. Jen dala příležitost druhým, poctivějším a pokornějším, kteří se uměli lépe modlit a více dbát na hlas Boží a na hlas života, trvajících ve staletích pravdy, aby tuto pravdu jasně vyjádřili, aby ji vyjádřili slovem srozumitelným době a lidem, kteří toho právě tak potřebovali.

Věříme v Krista ustavičně přítomného v Církvi, když vidíme Církev, věříme, že On je přítomen v Církvi, když ustavičně tato Církev jako plodná matka rodí nové a nové syny Boží, naplněné příkladem a svatostí Ježíše Krista. Věříme v Krista posvěcujícího Církev právě proto, že tolik lidí v Církvi žilo a žije dále příliš lidsky i z těch, kteří volají ke svatosti a rozdávají prostředky svatosti.

Nedíváme se na lidi v Církvi, nýbrž především na Krista, na jeho učení, na jeho milost, na jeho božský život, který chce skrze Církev dále dávat. Tak rozumíme slovu, že Církev je pokračování Krista. Byl Bohem a proto žije v Církvi božské dále, rozlévá se i část na Božím životě na ty, kteří jsou přivtělení ke Kristu a chtějí se jím dát vést. Byl také člověkem a proto se jeho církev uskutečňuje v lidech. Umírá v lidském těle za lidské hříchy, aby celou lidskou viditelnou společnost přetvořil v novou rodinu dítek Božích. Viditelní jsou tito údové lidské společnosti a viditelná a tak všeobecná jako lidská společnost musí také býti tato Církev. Jen tato Církev, takto obecná a takto viditelná, jest pokračováním Kristovým, protože on přijal lidskou přirozenost, aby vytvořil nové pokolení, novou rodinu, které tedy říkáme Církev a která jest

královstvím Božím, tedy bojujícím o to, aby bylo království Boží v duších jednotlivých, ale směřujících ke království slavnému, kde bude Bůh všechno ve všech. Proto věřím v Krista, když vidím Církev! - *Braitó*.

Jeden Jidáš stačí

Není to strašné pomyšlení, že jeden Jidáš stačí, aby vydal Krista největší potupě? Že stačí jeden jeho kněz, a jeden jeho skutek, který jest anebo se zdá zradou, aby celé dílo Kristovo, celé jeho učení bylo uvedeno v opovržení, aby byla vržena nedůvěra mezi lid k celému kněžství, k celé Církvi a k celému jejímu učení pro jediného kněze, pro jediný jeho skutek. Při tom skutku mohou s ním býti ničemové a lidé čestní ze všech jiných povolání, žádné jiné povolání nebude posuzováno a napadáno než to jediné, totiž kněžské.

A nikdo také nedovede tak Krista zhanobiti jako Jidáš. Představte si, že by se nebyl Jidáš oběsil, že by ho byli velekněží, kdyby stáli zač a nebyli tak domýšliví jako hloupí, uchovali pro své potřeby. Kdyby tak byl Jidáš napsal své „svědectví“ o Kristu. Nikdo nedovede tak hluboko klesnout jako ten, kdo stál hodně vysoko, a nikdo nedovede tolik nenávidět, jako ten, kdo byl povolán k hodně intimní důvěrnosti s láskou Boží. Ten pak dovede spílati a tupiti a lháti, že se až pekelné základy samy otřásají.

Jeden Jidáš dovede prodati Krista. Těch Jidášů bývá vždycky vlastně velmi malý počet, ale stačí na své dílo. To mně bylo vždycky záhadou a zůstane pro mne tajemstvím, jak to přijde, že postaviti dílo Kristovo si žádá tolik spolupracovníků, tolik potu, lopocení, oběti, ale zhasnouti že může celé to dílo u mnohých lidí jediný otravný dech jediného Jidáše. Totiž aspoň na čas u několika lidí.

Hrůzné tajemství, že tajemství Jidášovo má se také opakovati v dějinách na té, která je pokračováním Kristovým a tedy také pokračováním jeho celého osudu. Proto má také stále své Jidáše, kteří ji zrazují, kteří ji vydávají laciným výmluvám tolika malověrných věřících, kteří rádi přijímají všechny Jidáše skutečné anebo domnělé, aby mohli omluviti svou zbabělost.

Protože ustavičně budou lidé souditi Církev podle jejích sluhů a hlavně podle Jidášů. Může míti nesčíslný počet mu-

čedníků, kteří všechno dají pro Církev a spásu bratří, ale jakmile objeví jednoho jediného, pro něhož by mohli odvrhnouti jeho Kristovo, ihned se pohorší a utekou od Krista. Jidáš, tys nevěděl, že tisíce lidí jiných budou krýt tebou svá denní jidášství, že jsi otcem na věky veškeré zrady na Kristu a všeho útěku od Církve. - *Braitó.*

Umění přijímat život

závisí arci na našem *já*. K tomu je vskutku třeba našich vlastních sil — našeho vlastního *činu*. Bude to výkon, podmíněný mnoha různými okolnostmi, a omezený mnohými hranicemi — protože jsme stvořeni jako tvorové řádu Božímu podmíněni a určitými hranicemi životních podmínek spoutaní. Nemůžeme si diktovat, máme-li se zrodit v Číně, v bohatých nebo chudých poměrech, s velkým nebo malým nadáním, s malým nebo velkým utrpením.

Jen to, co v těchto podmínkách *vykonáme*, bude zcela naše. Tvůrčí elán života je náš. Tvar díla je náš. Rozpětí vůle je naše. Proto je také třeba dobře chránit tento provozovací kapitál a nepromrhat z něho nic zbytečně.

Tedy je zcela bezúčelné, bereme-li si za svoje Boží starosti, a chceme dělat něco, k čemu nejsme ani povoláni, ani nuceni zvláštními podmínkami svého života. Chceme-li si přivlastňovat rozhodování o pravdě, anebo se o všechno starat, jako kdybychom měli na starosti spásu světa — Bůh není povinen nám pomáhat v našich osobních podnicích — a také to nikdy nedělá.

Postavil nás na úsek života velmi určitý — a velmi omezený — a postaral se o to, abychom si mohli *opatřit* všechno, co tam ke svému živobytí potřebujeme. Když s tím nejsme spokojeni, a chceme více — nebo snad i méně — musíme brát za každý svůj zbytečný krok odpovědnost se všemi následky. Tak se člověk dostává do zbytečných zápasů: bojuje se svými vidinami a předpoklady, jako bludný rytíř Don Quijote de la Mancha bojoval s větrnými mlýny.

Je to ubohá svrchovanost lidského rozumu, který odběhl z laskavé a milosrdné soudržnosti Božího řádu, tlumočeného tak věrně a hluboce Církvi. Bůh nemůže mluvit k člověku vždy z hořícího keře: a také asi by člověk málokdy tomu

chtěl naslouchat. Je tu tedy bezpečné zřízení. Jeho bezpečnost nepoznáváme ani tak mnohým přemýšlením, k němuž všichni lidé nemají schopnosti — ale mnohým zkoušením, mnohou zkušeností. Ty nám ukazují bezpečnost a spolehlivost cesty. A také to, že se k cíli vskutku dostaneme. Proto můžeme hlavní úsilí vynaložit na to, abychom šli — a nikoli abychom o cestě ustavičně přemýšleli a znovu a znovu ji zkoumali. Taková pevná půda pod nohama je lepší, než bloudění na vlastní pěst, kdy všechny útraty cestování musíme platit sami. -Marie Štechová.

slovo k době

Posvěcujeme naše rodiny

Celá řada starých pravd křesťanských začíná býti zase více chápána věřícími. Více se o nich píše, káže a mluví. A především se z nich více žije. Víme, že je to působení Boží Prozřetelnosti, která dává zvláště vystupovati určitým křesťanským pravdám, které jsou s to právě nejvíce působiti na ozdravení dobových chorob, neb čeliti nejrůznějším bludům.

Když jsme zdůrazňovali ustavičně, že Církev je tajemné tělo Kristovo, snad jsme ani netušili, že je to lék právě proti všem kolektivním snahám, které dnes se snaží semknouti různé národy v dokonale stmelenu jednotu. Tato pravda o tajemném těle Kristově ukazuje také nejednu jednotu, kde jsme nesmírně sobě blízcí, kde jsme velmi těsně a intimně spolu spojeni. V této jednotě máme všichni za všechny posvátnou odpovědnost. Všichni žijeme ze všech a všichni všechny můžeme obohatiti. Zde v této jednotě Kristova tajemného těla si můžeme všichni porozuměti, protože není jednoty duchovnější, a proto hlubší. Ani národní jednota není tak hluboce založena.

A toto tajemné tělo Kristovo se dále rozmnožuje. Mateřstvím a otcovstvím duchovním i tělesným. Jsou dvě svátosti, které jsou svátostmi křesťanského rodičovství, tohoto svatého kolektiva mystického těla Kristova. Svátost manželství a svátost kněžství. Manželství jest základní buňkou tohoto svatého

těla Kristova, z něhož mají vzejítí nové údy těla Kristova. Kněžství pak jim dětem lidským toto dětství Boží, toto synovství Boží dává, vrací, rozmnožuje skrze celou síť milostí a svátostí. Základem ale jest svátost manželství. Křesťanské manželství jest více než smlouva, než spojení dvou lidí. Manželství křesťanské jest svátost, to znamená viditelné znamení neviditelné skutečnosti. Viditelné odevzdání se oněch dvou znamená spojení dvou v buňku neviditelnou neviditelného těla Kristova a zároveň také v buňku viditelnou oné viditelné společnosti, kterou se ono tajemné společenství zde na zemi uskutečňuje. Je důležité vychovávat naše věřící, hlavně mladé naše, kteří již dovedou žít z hloubky křesťanských pravd, aby takto chápali posvátné své manželské spojení, aby chápali svou nesmírnou důstojnost, rozšiřovali totiž toto království Boží, býti buňkou živou tohoto tajemného Kristova těla. Jest důležité jim ukazovati, jak velké jest poslání křesťanských rodin: toto svaté synovství dítek Božích v dítkách lidských pěstovat, opatrovat, živit, podle toho vychovávat. Když toto budeme mít, o nic se nemusíme bát. - *Braitto*.

O podstatu Katolické akce

Zase nové směrnice a organizační zásady a pokyny? Toho všeho je již nad hlavu. Ale jednoho však bylo zapotřebí zhustiti do několika desítek stran myšlenku Katolické akce, aby všichni viděli její důležitost, velikost a závaznost. Proto podal P. Dacík čistě theologickou studii. Dacík prostudoval k této knížce celou bohatou literaturu, která mu jen byla přístupná. A naše redakční knihovna je dnes již velmi bohatá, čítajíc několik tisíc svazků. Proto je kniha O podstatě Katolické akce neobyčejně důležitá, že když mám něco chtít nebo milovati, musím věc dobře znát. Nepoznané nemohu milovati, je stará scholastická zásada. Proto také se mnoho a přemnoho laiků i kněží stavělo a staví jaksi pochybovačně ke Katolické akci, protože neznají dosti dobře jejího jádra. Dacík správně ukazuje ze starobylosti myšlenky Katolické akce její obecnou závaznost a důležitost, ale také strukturu hierarchickou, která je neobyčejně důležitá v době, kdy hrozilo nebezpečí, že laici pracující pro království Boží budou pracovati na vlastní pěst a někdy i proti hierarchickému zřízení s jistou dávkou pohrdání a nedůvěry vůči kněžím.

Proto tvrdím, že by kniha Dacíkova měla být četbou pro všechny pracovníky v Katolické akci, a že by se jí měla věnovat mimořádná pozornost, protože je to kniha velmi seriosní a potřebná.

Bez důkladné znalosti bude celá práce v Katolické akci zase jen voluntérstvím neukázněným, nebo snad dokonce prokazováním milosti Církvi. Anebo bude to jen náhodné a tápající pokusnictví, které brzo omrzí a nevydá onoho obecného plodu, který čekáme od Katolické akce ve všech oborech a povoláních. - *Braitó*

Naše hrady

S houževnatostí snaží se horlivé duše na Moravě i v Čechách, aby byl založen druhý Karmel jako nová bašta duchovního života u nás. Řád dominikánský, který se tak krásně rozkvetl v našich zemích, plánuje také uskutečnění staré krásné myšlenky, vybudovati klášter sester druhého řádu, klášter čistě kontemplativního života. Jako jsou karmelitky kontemplativní větev činného řádu karmelského, podobně také sestry dominikánky druhého řádu mají za úkol ustavičnou obětí, sebezposvěcováním, modlitbou, spojováním duše s Bohem, vyprošovati pracujícím bratřím kazatelům a všem kněžím celé Církve a celé Církvi vůbec vyprositi milosti, hříšníkům obrácení, svatým setrvání.

Ale nejsme přece jen tak chudí na útulky kontemplativního života. Dávno jsem choval živou touhu viděti jediný ženský mnišský monastýr u nás. V Předklášteří u Tišnova v rozkošném údolí Svratky leží tajen jako perla ve škebli krásný klášter cisterciáček Porta coeli. Opravdová Porta coeli, brána ráje. Vystavěn matkou bl. Anežky České, královnou Konstancí. Před třiceti lety byl obnoven tento klenot české země. Do mnišského úlu nastěhovaly se včeličky tiché a pracovité. Cisterciáčky žijí podle řehole sv. Benedikta a podle Charta caritatis sv. Roberta, který je zakladatelem cisterciáků. V Porta coeli se setkáváme s celým původním starobyklým mnišským životem, který zněl ora et labora. Sestry mají přísnou klauzuru a celý den žijí v práci a v modlitbě jen uprostřed svých zdí. Věnují se polní a hospodářské práci a celé chórové modlitbě. Více možná než mnohý tak zvaný kontemplativní řád. Mají celé hodinky, které překrásně v pravém chorálním du-

dovedou dát Bohu. Vedle toho se věnují výchově ženské mládeži zpívají. Noční chór obětují za ty, kteří noc ani den neděže, jak to bylo zvykem ve středověku. Neboť i nejkontemplativnější řády musejí se věnovati aspoň domácím pracem a různým ženským pracem, kterými se živí. Tak mnišské druhé řády se věnují jak práci na poli, tak výchově, ale hlavní část dne zaujímá Opus dei, Služba Boží. Važme si tohoto jediného mnišského kontemplativního řádu u nás a upozorňujme na něj dívky, které touží zasvětit se Bohu v obět dokonalou. - *Braitto*.

Sv. Otec Pius XII. o apoštolátě ženy

15. dubna promluvil svatý Otec Pius XII. k účastnicím druhého mezinárodního kongresu žen, pracujících v Katolické akci. Jeho teplá slova, volající dnešní ženu k apoštolátu Kristova království, musejí být slyšena v celém katolickém světě.

Přišly jste, pravil náměstek Kristův, abyste vyplnily program našeho předchůdce: utváření a příprava katolické ženy v různých odvětvích apoštolátu ke křesťanskému přetvoření současné společnosti. Utváření a příprava k apoštolátu? Slyšte, sv. Pavel vám odhalí základy samy tím, že vám postaví jako příklad Ježíše Krista: Ukázala se zajisté milost Boha, Spasitele našeho. Tou nás učí, abychom, odřeknouce se bezbožnosti, spravedlivě a pobožně žili na tomto světě. Nepřipodobňujte se tomuto světu, nýbrž přeměňujte se s obnovou mysli své. — To je program dokonalého duchovního přetvoření. Neboť apoštolát nejúčinnější, nejméně nahraditelný, je apoštolát svatého a zbožného života, jednající a uskutečňující se příkladem a modlitbou. Proto mezi různými formami vaší činnosti tento apoštolát příkladu zaujímá první místo. Proto přicházíte především se modlit a vyprosit si pomoc milosti u hrobu knížete apoštolů...

Byly snad doby, kdy apoštolská činnost ženy se mohla omezit na uchovávaní a udržování křesťanského života u rodinného krbu. Dnes už tomu tak není. Veškeren rodinný život je nutně a bezprostředně ovlivňován sociálním prostředím, ve kterém se vyvíjí. Na tomto sociálním prostředí bude záviset z velké části duchovní ovzduší rodiny, tedy její morální a náboženský život. Proto katolická žena dneška je si vědoma svých sociálních povinností...

Ve všech velkých dílech lidských tak jako i v boholidském díle vykoupení učinil Bůh ženu družkou a pomocnicí muže. Ale tato ženská spolupráce v šíření a hájení království Božího zdá se nám býti dnes potřebnější než kdy jindy.

Zlo, jímž trpí lidstvo, je zapomenutí, pohrdání a mnohdy i naprosté popírání neviditelných skutečností, nejvznešenějších hodnot mravních a všeho nadpřirozeného ideálu. V tomto století mechanismu není lidská osoba mnohdy nic více než zdokonalený nástroj práce, nebo, bohužel, zápasu. Naše lidská společnost hrozí, že brzy nebude jednotná, tak se prvky, které ji tvoří, drobí před našima očima hmotářským egoismem, kde se sápu jedni proti druhým. Co zůstává z pravého sociálního života tíhne k tomu, aby bylo ovládáno buď hrou zájmů soukromých nebo právem tužeb kolektivních. —

Je sice pravda, praví papež, že tu byly pokusy učinit nápravu, ale je-li východiskem těchto snah týž blud, který je příčinou náboženského a sociálního zmatku lidstva, nelze odtud ničeho očekávat. Zbývá jen jediný prostředek k nápravě dnešní společnosti: návrat lidského ducha a srdce k poznání a lásce Boha, společného Otce a toho, jehož poslal jako Spasitele světa, Ježíše Krista. A tento lék mají přinášet dnešní společnosti i ženy, které jsou už od přirozenosti uschopněny k tomu, aby svým jemným citem a něžným srdcem získávaly duše Bohu. —

Jen pak se uskuteční tato jednota řádu, *Unitas ordinis*, o níž mluví sv. Tomáš a jež má být ideálem vašich duší, nejvyšším cílem vašich snah. Ale pak také, když bude pracovat každá z vás pro blaho všeobecné, bude pracovat každá z vás pro záchranu své vlasti a pro blaho své rodiny právě proto, že tento řád je jeden. Nemůže vládnout v duších, v národech, v lidstvu celém, není-li každá věc na svém místě, nezaujímá-li také Bůh všude jediné místo, které mu patří, totiž první. Pak konečně pevný řád přivodí na zemi také mír, který je předmětem vroucích tužeb národů.

Nuže, takové je vaše poslání. Je velké a vyžaduje nadšení a vytrvalosti, mnohdy i heroismu. Ale je mu zajištěno vítězství, protože duch nakonec vždy vítězí nad hmotou a právo triumfuje nad troskami, které způsobilo násilí. Dějiny to dokazují a Bůh nám to slíbil, když řekl, že mírou našeho vítěz-

ství je naše víra: Haec est victoria, quae vincit mundum, fides vestra. I. Joan. V. IV. —

Kongresu se účastnilo asi tisíc žen z třiceti různých států celého světa. - R. Dacík.

K historii sv. Kateřiny Sienské

Jako XXI. svazek *Fontes vitae S. Catharinae Senensis historici*, které vydává *Cattedra Cateriniana university sienské*, vychází *Tractatus de Ordine FF. de Poenitentia S. Dominici di F. Tommaso da Siena*. První vydání tohoto vzácného dokumentu pro poznání nejen začátku Třetího řádu, nýbrž i života svaté Kateřiny, obstarali P. Hyacint Laurent O. P. a prof. Fr. Valli. Zvláštní pozornosti si zasluhuje úvod P. Laurenta. Začátky Třetího řádu jsou zahaleny neproniknutelným závojem mlčení dokumentů. Je to teprve Tommaso Caffarini, zpovědník svaté Kateřiny, jenž se pokouší napsat na základě dokumentů, které měl po ruce, vznik a počátky terciářské družiny dominikánské. Učinil-li tak na vyzvání tehdejšího generála řádu bl. Raymunda z Kapuy, či ze své vlastní iniciativy, nelze dobře zjistiti. Své dílo *Pojednání o bratřích a sestrách kajících svatého Dominika* začal Caffarini roku 1402 za pomoci svého řeholního spolubratra Bartoloměje od sv. Dominika ze Sieny, který tehdy byl v Benátkách a mohl mu snadno opatřit dokumenty archivů severní Italie. Hlavní idea, která se vine jeho dílem, je snaha ukázat, že řád kajících sv. Dominika předcházel řád kajících sv. Františka. Byl založen sv. Dominikem pod titulem *Voje Kristova* a dostalo se mu velmi brzy mnohých výsad od svaté Stolice. Dnešní stav náboženské historie středověku se dívá na věc ovšem poněkud jinak, než jak ji viděl Tommaso Caffarini.

K pochopení života sv. Kateřiny je velmi důležitá řehole tehdejších terciářů v překladu bratra Tomáše ze Sieny do sienského dialektu patnáctého století, uveřejněná jako doplněk spisu, jakož i mnohé jiné dokumenty této doby. Jen pomocí studia doby a jejího ducha lze pochopit také ducha velké světky sienské, která vyrostla jak na výsluní krásné Sieny, tak na výsluní dominikánské řádové a theologické tradice. — Knihu vydal G. C. Sansoni, Editore, Firenze. Stojí 50 lir. - R. Dacík.

Z duchovního života

AKTMANN ULRICH: *Vom heimlichen Lebender Seele.* Töpelmann, Berlin, 1939, str. 152, cena 3 Mk. Uvedení do mystiky z protestantského pera. Jest zajímavé, že se i protestanté chápou těchto otázek, před kterými dříve uhýbali nemajíce pro ně ve svém učení podkladu. Autor si všímá hlavně německé mystiky, kterou ovšem nepřesně hodnotí, vkládaje jí do úst zásady a směry, které se někdy zdají existovat, ale které je třeba chápat v celé souvislosti zdrojů německé mystiky. Jinak je kniha velmi vřelé touhy po nejintimnějším spojení s Bohem vděčná za cestu, kterou tu mystika ukazuje. Velmi cenné jsou studie o domnělé neživotnosti a nepraktičnosti mystiky.

ARQUILIERE: *L'Église au moyen âge.* Paris, Bloud & Gay, 1939, str. 194. Ve sbírce Bibliothèque Catholique des sciences religieuses vychází tento svazek jako dobrá studie církevního života a myšlení ve středověku. Autor se nebojí podívat i na stíny středověku, které se prodlužují až v renesanci a nešťastné reformaci. Stručnost a výstižný pohled na jednotlivá fakta středověku jsou charakteristickou známkou této studie, určené samozřejmě širším vrstvám čtenářů.

Causeries religieuses de Radio-Paris. Librairie Bloud & Gay. Svazček 48—64 str., frs. 4. Nejlepší kazatelé francouzští mluví každou neděli do pařížského radia. Aby nezanikla jejich slova vysílaná do éteru, vychází koncem měsíce promluvy v těchto svazčcích. *Dieux: Des hommes!* je energický apel k mužnosti křesťanské po příkladu Bohočlověka. *Ducattillon: Quand le monde oublie Dieu* ukazuje na podstatu hříchu a rozbírá současnou duchovní společnost. *Lhande: La baulieue verte*, první kazatel pařížského radia, živý vyprávěč, líčí své dojmy ze své pastorece o bídě ale i naději duchovní obrody Francie. *Carré: Un Dieu qui parle.* Předmětem těchto úvah je Boží odlesk na Kristově tváři. Vychází ze zaslíbení mesiášských, aby tím více vynikla vznešenost a nedostupnost Vtělení, v němž Bůh se k nám snížil a stal se naším bratrem, aby ukončil postupné zjevování se Boha. Je to sbírka krátkých promluv, ale bohatých myšlenkovou hloubkou.

CHAUTARD: *Duše veškerého apoštolátu.* Edice Smíru, Přerov, Šířava 7, vydala právě II. vydání této klasické knihy. Kniha je moderní Kempenský pro všechny, kdo jsou v nebezpečí, že se vnější činností stanou mělkými dušemi a že nedostatek intensivního života učiní jejich činnost neplodnou a připraví ji o Boží požehnání. Vkusně vázaná za 18 K.

DANDER: *Christus alles und in allen*. Nákl. Rauch, Innsbruck. Str. 102, RM 2.20. Autor podává zde své přednášky z kněžského kursu v Innsbrucku. Ukazuje, jak se má rozuměti katolické pravdě víry jako poselství spásy a jak je nutno vybudovati pastorální dogmatiku s Kristem jako naším střediskem. Nekonečnou propast mezi člověkem a Bohem překlenul Bohočlověk svou vykupitelskou obětí. Rozvinouti plnost života milosti, života dítek Božích v duši křesťana je svatým úkolem kněží, kteří v těchto myšlenkách prohloubí své theologické a kněžské vědění.

ESCHOLIER MARE: *Les témoins du Christ*. Nakl. Plon, Paris. Str. 250. Komu se zdají Skutky apoštolské příliš prosté a suché, najde v této knize v moderní formě téměř dramaticky zpracovaný život apoštolů Petra a Pavla. Autor zná dobře historické podrobnosti, studoval exegesi i archeologii, použil apokryfů i talmudu. Proto z díla mluví k vám doba prvního velkého apoštolátu křesťanského neskreslenou mluvou a přečtete ji se zájmem až do konce.

FREY MAGH.: *Das Buch der Weltpolitik Gottes, Kapitel 40—55 des Propheten Jesaja*. Calwer, Stuttgart, str. 296, cena váz. RM 5.50. Tak zvaná druhá kniha proroka Isaiáše pojednává o vysvobození Izraele z vyhnanství a ze zla mravního. Vysvoboditelem z tohoto druhého zla je tajemná postava „služebníka Božího“. V této knize prorokově je podivuhodné, jak toto vysvobození je líčeno s pozadím vysvobození fyzického, jež provede Hospodin. Než i toto vysvobození fyzické, poněvadž je dílem Božím, jeví se jako boj Boží se světem o svět, s mocnými tohoto světa o vysvobození věrných, boj říše Boží s násilím říší světských. Vykladatel se snaží podati ve výkladu tyto různé a zajímavé pohledy prorokovy. K jednotlivým oddílům přidává theologické úvahy, které osvětlují ony prorocky nastíněné zásady Boží do světového dění. - šk

GAECHTER PAULUS S. J.: *Summa introductionis in Novum Testamentum*. Rauch Felizian, Innsbruck, str. 276, cena neváz. RM 6.20, váz. RM 7.20. Tento úvod do novozák. knih vyznamenává se metodickým podáním látky nejvhodnějším pro studující theologie. Krátce a výstižně jsou tu podány výsledky dosavadního studia biblického v této věci. K jednotlivým otázkám je přidána důležitější literatura. - šk

GREGOR VON NYSSA, *Der versiegelte Quell*, Výklad velepisně. Přeložil do němčiny Hans Urs von Balthasar, vydal Otto Müller, Salzburg-Leipzig, 1939, str. 167, váz. 3.90 RM. Německá duchovní literatura je opět obohacena o krásnou věc, o překlad jednoho ze spisů nejhlubšího z východních theologů, sv. Řehoře Nyssenského, „In cantica canticorum“. Slovům velepisně je zde dán hluboký křesťanský smysl. Píseň sama je alegorická a tak zde vhodně ukazuje své umění mistr

alegorie, sv. Řehoř Niss. Škoda, že v češtině máme dosud tak málo z velkých děl prvotních bojovníků Církve, sv. Otců. BN

KREUSER MARTIN, *Laiendogmatik*, 200 str., kart. 2.20 RM. Nakladatel: Benzinger, Einsiedeln, Köln a. Rh. Lidově a velice stručně podaná celá katolická věrouka. Pro německé čtenáře má jistě velký význam a užitek. V češtině máme obsáhlejší a užitečnější práci tohoto druhu, od P. Dacíka, vydávanou naší edicí. - BN

KUSS: *Was ist Christentum*. Pustet, Regensburg. Str. 88, 1.5 RM. Malá ale jasná knížka myšlenek z Nového zákona ukazuje, co je to pravé křesťanství. Vychází z pohledu na svět nevykoupěný, naznačuje pak život nového člověka, osvobozeného láskou Boží a probírá různé otázky, které přineslo křesťanství. Je to knížka vysoké myšlenkové úrovně a krásy, biblické hloubky. Autor, který se dívá duchovně na palčivé problémy naší doby, chce naučiti i druhé hleděti na ně světlem nadpřirozena.

Pro všechny, kteří pracují v eucharistické výchově mládeže, vydala edice Smíru v Přerově, Šířava 7, III. vydání „*Květů nejsvětější Svátosti*“. Jsou to eucharistické povídky, jedna milejší a poutavější než druhá. Hodí se zejména pro dětské besídky, za pomůcku na přípravy k sv. přijímání, jako památka na tento svatý úkon a na sv. biřmování. Cena 8 K.

LAUCK W.: *Inneres Werden*. Habbel. Regensburg. Str. 228, 3 RM. Autor nejprve chce osvoboditi duši od nepravé zbožnosti. Proto ukazuje, co je osobnost a určuje hranice jí určené mezi nepřirozenem a nadpřirozeném. Pak vede na cestu svobody, již je život věřící duše, učí přímému pohledu na sebe i na Boha. Konečně rozvádí princip organického růstu vnitřního života a upozorňuje, že Bůh mnohými cestami vede duše ochotné řídit se vnitřním vnukáním k dokonalosti. Autor uveřejňoval již podobné studie v časopise „Seele“.

MARMION: *Vie de Jésus*. Flammarion, Paris. Str. 48, 2.55 Fr. Díky edici „Directives“ byl zpřístupněn všem věřícím francouzům život Kristův tak, jak jej vylíčil Marmion ve svém překrásném díle. „Christ et ses mystères“. Mohutný tento komentář života Krista Bohočlověka bude mít hlubokou ozvěnu v duších lidí dobré vůle.

REBSTOCK B.: *Vom Wort des Lebens*, 1 sv. 272 str.; váz. 5.50 RM, Verlag Laumann 1939, Dülmen in Westfalen. Evangelium sv. Jana, které je tajemnou skřínkou křesťanské mystiky a zároveň výrazem apoštolského pochopení Kristova božství a vykoupění lidstva, má v Rebstockovi skvělého komentátora. Podtitul knihy zní: Gedanken zum Joannesevangelium im Geiste der heiligen Väter, a duch církevních otců vane celým dílem. Nejde pouze o vysvětlování textů, nýbrž nauka sv. evangelia je probírána se všemi důsledky pro duchovní život a zde hlavně vrcholí význam celého díla. Průvodní text je

bezvadným překladem textu řeckého. Doporučujeme tuto knihu pro její hluboký obsah, pro její radostnou víru, jež z ní vyzařuje a táhne ducha, aby se bezpodmínečně světil božskému vedení, a naplnil svůj vlastní život Kristem. - Kt.

RENAUDIN: *Le jardin mystique de la France* (Les éditions du Cerf, Paris, 1930, str. 350, cena 10 frs.). Cenný výbor z mystické zahrady francouzské. Výběr byl proveden velmi šťastně podle plánu duchovního života, takže tvoří sbírka živou jednotu. Jsou zastoupeni všichni spolehliví duchovní spisovatelé od 17. do 19. století ve kterých se hlavně rozvíjela tak zvaná francouzská škola, reprezentovaná hlavně oratoriány, sulpiciáry, se kterými souběžně šli svou duchovní cestou dominikáni a jesuité, kteří měli v této době obzvlášť silnou linii mystickou. To vše jest sneseno ukázkami v této knížce.

Br.

ROCHOLL NORBERT: *Die Ehe als geweihtes Leben*. Ver. Laumann, Dülmen in W. Str. 176, RM 2.90. O sviatosti manželstva nikto z laikov nenapísal dosiaľ takú hlbokú teologickú štúdiu ako Rocholl. Je to laická theologia o láske a o manželstve. Mladí manželia najdú v tejto knihe odpoveď na každú otázku, a to jak s hľadiska prirodzeného, tak i nadprirodzeného. Kniha je už preložená do francúzštiny a odporúčame ju všetkým, ktorí chcú vedieť, jak hovorí o manželstve nie kňaz, ale laik. -im-

SEPPELT-LÖFFLER: *Papstgeschichte von den Anfängen bis zur gegenwart*. Kösel-Pustet, München. Str. 537. V novém zpracování vyšly velmi oblíbené dějiny papežů v jednom svazku, které byly přeloženy do několika řečí a v Německu rozšířeny již v 45.000 exemplářů. Zatím co dříve pod trestem exkomunikace byl zakázán přístup do vatikánských archivů, Lev III. dovolil přístup vědcům. Od té doby vyšla řada kritických dějin církevních a hlavně papežství, největší dynastie světa. Pro katolíka nejsou dějiny papežů jen vědou, historií, jemu jsou projevem osudů nositele Kristovy autority na zemi. Dílo přes obsáhlost zůstává přece jen přehledem a zejména v otázkách týkajících se poměrů v Čechách je příliš stručné a nevyrovná se Albertiho Dějinám papežů. Kladem práce je, že přihlíží k myšlenkovým a kulturním proudům doby a načrtává pozadí politických dějin světa, aby se lépe pochopily události Církve. V textu je 210 uměleckých obrazů.

SCHAMONI: *Das wahre Gesicht der Heiligen*, Verlag, Jakob Hegner, Leipzig, 1938, str. 288, cena 12.50 RM. Krásná kniha, kterou si s radostí a užitkem prohlédne každý, kdo má zájem o životy svatých. Krátké, věcné životopisy svatých a krásné obrazy světců všech dob, od sv. Vavřince, mučedníka až po sv. Terezii Ježíšovu, zcela se lišící od oněch sladkých, poutových obrázků, jaké jsme zvyklí dnes vídat, upoutají pozornost čtenáře. Kniha zasluhuje vřelého doporučení. - BN

SCHMID JOSEF: *Das Evangelium nach Markus*, Pustet,

Regensburg, str. 192, cena neváz. 4.40 RM, váz. 5.50 RM. Vychází jako druhý svazek nového překladu a výkladu Nového zákona u Pusteta. V jejich vydávání platí zásada: v nynější době dáti vzdělanému člověku takový překlad a výklad novozák. knih, který by mu odhalil prostotu a zároveň hloubku evangelii, aniž by se musel před tím dlouhým studiem seznamovati s exegetickými problémy jich se týkajícími. Tím však nemíní vésti čtenáře pohodlnou cestou, na níž by bylo vše samozřejmé, nýbrž pobádá ho, aby sám myslel a takto i osobním úsilím poznal pravdu o Kristu. I v tomto komentáři ev. Markova jsou kromě přiléhajících výkladů k jednotlivým statím přidány samostatné stati, jež osvětlují prostředí Kristova života a důležitější pravdy o Kristu a jeho poslání více objasňují. - šk

STERNAUX: *Ursprung und Bedeutung des Kreuzweges*. Nakl. F. Rauch, Innsbruck. Str. 48, 0.75 RM. Není to modlitba křížové cesty ani rozjímání, ale studie o původu, dějinách, církevně-právní úpravě a významu křížové cesty. Duchovní správce nemá čas sám důkladně studovat jednotlivé otázky z liturgie, proto rád sáhne po takové brožurce, kde najde v souhrnu probrané všechny otázky, týkající se křížové cesty, s nimiž se setká ve své pastoraci.

STEUART: *Des Menschen letzte Liebe*. Ars sacra, Müller, München, 160. Str. 126, 10 hlubotisků, M 2.15. V malém svazčku mluví autor o růstu křesťanské duše ve vnitřním životě, o přiblížení se bytnosti Boží v mystickém sjednocení. Vede až k prahu věčnosti, až k nejhlubším tajemstvím, aby duše odkryla v nich svoji pravou otcinu a směřovala k Bohu jako k svému domovu, jako k své jediné lásce.

Ste Thérèse de Jésus. Lettres - Sus éditions du Cerf, Paris, 1939, str. 600. Lidové a velmi levné vydání sebraných spisů sv. Terezie z Avily vydávají pařížští dominikáni ve svém nakladatelství Cerf. Jde o I. svazek listů zachycujících dobu 1541—1576. Je to sice lidové vydání, ale přitom přísne kritické s poznámkami, úvody i doplňujícími studiemi. Doporučujeme toto levné vydání, když španělské bylo zničeno a dlouho nebude opět k dostání. - Br.

TIEME: *Am Ziel der Zeiten?* Nakl. O. Müller, Salzburg. Str. 259, M 4.50. Ve formě rozhovoru podává autor své názory na blížící se plnost křesťanského věku a příchod Kristův k soudu. Nikdo neví dne ani hodinu a přes udané známky, které budou provázeti konec světa, zůstane stále tato chvíle hádankou. Je příznačné, že v Německu dnes vychází dílo, zabývající se touto otázkou - vždyť vždy věřící spojovali příchod Kristův asi s pětiletou vládou antikrista. Autor zkoumá eschatologické proudy ve staré církevní obci, ve středověku i v moderní době a hledá, které známky a pokud je možno uplatnit pro dnešní dobu, aby mohl určit, zda dnešní horečka světa je horečka dětská, pubertní, nebo známka blížící se ago-

nie. Je to kniha v určitém smyslu zajímavá, i když není čistě vědecká. Podobné knihy třeba přijímati s opatrností.

Vollständiges Stundengebet der hl. Kirche. (Část 4. Velikonoce až svatodušní svátky.) Parsch Volksliturgischer Verlag, Wien 26, Klosterneuburg. Stran 420, cena 1.50 RM. I tato část breviáře je velmi pečlivě přeložena a všem, kdo neznají latinu, dá nahlédnouti do krásy liturgických modliteb. Byla obava, že dílo nebude dokončeno, ale, jak vidět, vydavatel od něho neupustí, zvláště když se již blíží ke konci. - ch

WALTER: *Die Eucharistie.* Das Sakrament der Gemeinschaft. Herder, Freiburg. Str. 100, 1.40 RM. „V této svátosti se nám klade na srdce, jak máme milovati jednotu.“ Tato slova sv. Augustina jsou hlediskem, pod nímž píše autor své dílko. Chce rozvíti lásku k Eucharistii v plném smyslu, lásku k sjednocení s Kristem, s Církví a s věřícími. Prožijeme-li plně tuto pravdu, pak mše sv. bude ohněm značícím v požívání jednoho Chleba a Vína, Kalvarskou obětí Kristovu i celé mystické tělo Kristovo.

Zum Gespräch zwischen den Konfessionen, cena 1.20 RM. Verlag Kösel-Pustet, München. Brožura o 50 stranách, je vlastně výtah tří článků, uveřejněných v časopise „Hochland“, vydávaném týměž nakladatelstvím. Všechny tři studie jsou časové a zajímavě podané. Vycházejí hlavně z německých náboženských poměrů a proto mají hlavně tam význam. - BN

Žalmy. Podle kriticky upraveného textu hebrejského přeložil dr. Josef Heger, vydal Akord v Brně, 1939, str. 220, cena 39 K, váz. 48 K. - Hegerovým překladem Žalmů je obohacena nejen česká literatura biblická, nýbrž i básnická. Nejkrásnější básnické plody starozákonní, vytrysklé z duše národa, očekávajícího Mesiáše, napsané pod vedením Ducha svatého, jsou převedeny do češtiny jazykem a rytmem, který musí uchvátiti. Nezdá se vám ani, že čtete poesii, která byla napsána před tisíciletími. A vedle božské pečeti, kterou dává těmto zpěvům jejich hlavní autor Duch svatý, je to jistě i zásluha překladatele, jenž uměleckou formu hebrejskou nahradil dokonale formou českou a takto přiblížil svaté zpěvy dnešní duši, zmítané a hledající právě tak, jak hledala a zmítala se duše toužící po Mesiáši. Nemůžeme si než přát, aby kniha Žalmů, v Hegerově překladě věcně i básnicky dokonalém, byla brzy v rukou každého českého uvědomělého katolíka. - D

Z různých polí

BOPP: *Allgemeine Heilpädagogik,* Herder 1930, stran 420. Jednostranná výchova, která nepřihlížela k různým a velmi častým nepravdivostem v duševním životě dětí, náleží minulosti. Na všech stranách je dosti dobré vůle vychovávat i děti těžko vychovatelné nebo úchylné. Známý vychovatel Bopp

prvý sepsal soustavnou příručku pro tuto práci. Učitelské a vychovatelské kruhy v ní najdou mnoho věcí pro svou práci v tomto oboru. Kniha je psána odborně a zcela srozumitelně.

ENDERS F.: *Alte Geheimnisse um Leben und Tod*. Str. 224, 6.80 RM, Rascher Verlag, Leipzig-Zürich 1939. Tajemství smrti, které je předmětem věcné studie Endersovy, je úzce, velmi těsně spojeno s náboženstvím. Proto autor založil svoji práci na historickém základě pohanských mysterií a ukázal, jak polytheismus, který byl dlouho vžitou formou náboženskou, není než úpadkem náboženského citění, které je přirozeně jednobohé. Tajemství smrti i tajemství života, jak bylo chápáno u národů antických a postupně až k lidstvu dneška ukazuje, jak duch přes všechnu zaslepenost a nevědomost, vždy spoléhá na Boha jednoho, který vše - život a smrt sám ovládá. - Kt.

FILIP KAREL: *Sedmibarevníák*. Vydalo nakl. „Nové lyry“ Kutná Hora, 1939, str. 38, cena 10 K. Básník v tomto díle chce seznámiti toho, jenž bude se nořit v jeho verše s tím, co jej inspirovalo ze španělské války. Obdivuje hrdiny tohoto boje, kteří položili život za vlast a mnozí z nich i za katolickou víru. Sklání se v obdivu a úctě před jejich statečností a vlévá do duše paprsek světla útěchy a víry v slavnou budoucnost i naší vlasti. - ZV.

DR. ALFRED FUCHS: *Kurs křesťanské státovědy*. Praha 1938. Stran 160, cena 25 K. Kurs křesťanské státovědy, který vznikl z přednášek autorových na ústavě Studium Catholicum, je dobrou příručkou pro akademiky. Kdo ví, jak nevědecky a zlomyslně jsou zpracovány vysokoškolské učebnice pojednávající o poměru Církve a státu, o postavení Církve v životě mezinárodním, o konkordátech atd., ten pochopí důležitost tohoto díla Fuchsova. Je to kniha nejen pro odborníky, nýbrž i pro inteligenci a pro každého, kdo chce býti správně informován v tomto oboru. - Č.

JONCKHEERE: *Experimentální pedagogika*. Dědictví Komenského v Praze, stran 142. V knize jsou podány výsledky dlouhých a složitých pokusů o psychickém životě dětí od 3 do 6 let. Experimenty nabyli různí vychovatelé vzácných poznatků o dětských citech a vášních i o jiných mentálních stavech. Z těchto zjištění je možno učinit mnoho závěrů pro praktickou výchovu. Pokusy ukazují, kolik se toho ještě o duchovním životě dítěte neví. Někdy se však může pochybovat o jejich spolehlivosti a užitečnosti. - Ch.

KOPTA: *Hlídač* č. 47. Melantrich, cena 25 K. Svěžím slovem vypravuje Kopta osud traťového hlídače. Ztratil sluch, ale zase ho nabyl a tu se dovídá věci, které jej velmi rmoutí, které raději slyšet neměl. Odtud se pak rozvíjí děj, který dal látku i filmu. - Ch.

MÄRKER F.: *Symbolik der Gesichtsformen. Physiognomik und Mimik*. Erlenbach-Zürich, Eugen Rentsch Verlag, str. 166, cena 3 RM, váz. 4. Märker se již dříve proslavil svými studie-

mi „Typen“, „Autokraten und Demokraten“. Tento přítomný spis ještě blíže rozvinuje jeho myšlenky a výzkumy, jež učinil v tomto ohledu. Jeho práce jsou dílem bedlivého pozorování různých typů lidí a jejich povah podle rysů tváře, nosu, očí. Vyniká tato studie jako důvěřejší poctivostí. Své nálezy odůvodňuje a ozřejmuje na 70 obrazech, většinou fotografií různých lidí, jež představují ten nebo onen typ. Kniha je opravdu zajímavá a každý může v ní najít obraz pro sebe a pro rysy své povahy. Ovšem je třeba zdůraznit, že tyto typy nejsou tak se všech hledisek čisté, aby nebyly smíšeny s vlastnostmi jiných. - PŠ.

Vzkříšení. Pavlovy Rozpravy, sv. 39. Vydává J. Kroftová-Kočová, Praha, cena 3 K. Co znamená úcta k tomuto velkému tajemství křesťanské víry, jestliže v základu je blud! Těžko věřit výkladu toho, kdo proti všem zprávám evangeliím chce vykládat novým způsobem Kristovo vzkříšení zhmotňováním Ducha. Knižka může snad přivést alespoň krok blíže ke Kristu nevěřícího, věřícího by jen zmátla. - D

PFANNMÜLLER: *Jesus im Urteil der Jahrhunderte.* A. Töpelmann, Berlin, 1939, str. 580, cena 6.80 RM. - Není jistě bez velké zajímavosti vidět, jak kráčí Kristus dějinami lidstva od svého příchodu až na naše doby. To chtěl říci autor touto studií. Kristus v životě křesťanů, v theologii, ve filosofii, v umění literárním i výtvarném. Vliv Kristovy myšlenky na myšlení Evropy. Vliv Kristovy myšlenky na vytvoření nového člověka. Není pochyby, že nelze mluvit o duchovním vytváření lidstva, aniž bychom mluvili o Kristu a jeho evangeliu. Nuže, takový smysl má tato kniha, která je po mnohé stránce zajímavá, přináší nejeden dobrý postřeh, ukazuje správně, jak myšlenka křesťanská vždy vedla. Nesouhlasíme-li se vším, co je v této knize, to proto, že názor protestanta na Krista neuznáváme za zcela a ve všem správný. - D

Poselství. Družina literární a umělecká 1913—1938, Olomouc. Str. 408. Almanach k dvacátému pátému výročí DLU vydaný za pečlivé redakce prof. Svozila a Vrbíka. Není to pouze pohled zpět na vykonanou práci, je to spíše obraz dnešního stavu Družiny. V první části podány zdařilé ukázky prací členů ze všech oborů jejich činnosti, v druhé části seřazena tvůrčí činnost členů. Snad příští léta budou příznivější pro snahy Družiny, když dnešní veřejný život se uvědoměle vrací ke křesťanské tradici a kultuře. „Poselství“ je ukázkou tvorby poctivé hodnoty umělecké, prolnuté křesťanským a národním duchem a přejeme si, aby se stalo poselstvím nového a lepšího období českého uměleckého života.

REINERS HERIBERT: *Tausend Jahre Rheinischer Kunst.* 46 str. textu, 250 obr., cena 6.80 Mk. Buchgemeinde, Bonn. V prvním díle jest obsažen přehled dějin tohoto umění od jeho počátků až do přítomné doby. Kniha předvádí výsledky téměř tisícileté kultury náboženského umění malířského, sochařského

i stavitelského a je výrazem psychologie uměleckého pojetí každé doby, jak se v porýnském kraji vyjádřily různé slohy výtvarného umění a splynuly s celkovým zájmem povahy národa, nebo jak si vytvořily svou vlastní kontemplaci v církevním umění. Obsahuje však i jiné náměty, mimo obor církevního umění, hlavně z nejnovější doby. — O. B.

RÖNCK HUGO: *Ein Reich - ein Gott*. Verlag Deutsche Christen, Weimar. Str. 253, cena váz. 6 RM. - Druhé vydání příručky pro vyučování náboženství a hlavně konfirmandů ve společenství „Německých křesťanů“. Autor chce odloučiti „germanische Frömmigkeit“ od dogmatické konfesijní vázanosti a od všeho nearijského ve Starém i v Novém zákoně. Vědomě se varuje ostrých polemik slovních a s velikým důrazem ve výběru věcí a metody doporučuje „Německé křesťanství“. Zajímavá kniha pro odborníky. -es-

SCHEUERMANN: *Die Exemption*. Schöningh, Paderborn. Str. 254, 14 RM. Exempce je výluka z pravidelného právního řádu. Princip územní nebo osobní by byl někdy pro zvláštní okolnosti příliš tvrdý nebo nevhodný, zejména pro zvláštní povahu osob (personální exempce) nebo ústavu, útvaru, společnosti (věcná exempce), aby jejich činnost a působení nebyly rušeny místním nepochopením. Proto se podřizují takové právní subjekty přímo ústřednímu doзору. Zejména středověk přál exempcím, byl nakloněn rozšiřovati je i na úkor moci státní. Těmito výlukami sílil vliv centrálních úřadů a dával jim možnost zasahovati do jinak nekompetentního oboru právního. Dnes už nemají exempce takový význam a jsou vymezeny právem kodexovým. Tato práce pojednává i o vývoji, i o platném církevním právu. Vědecká díla z oboru církevního práva nejsou častá, proto vítáme tuto studii.

VERDIER (S. E. le Cardinal): *Problèmes sociaux. Réponses chrétiennes*. Paris 1939, Librairie Plon, stran 181. Autor v této knize jasně a přesně vymezuje, co je sociální otázka, a ukazuje, že mezi dvojím nesprávným řešením sociální otázky, t. j. mezi řešením socialistickým a řešením liberalistickým, jako mezi dvěma krajnostmi stojí jediné správné řešení katolické, jež „uvádí v soulad práva a povinnosti jedněch s právy a povinnostmi druhých: autoritu a svobodu, lidskou osobnost podřízeného a Boží autoritu nadřazených... neodděluje oprávněné péče o pozemkové statky od péče o statky věčné.“ Ve světle této katolické nauky pak autor pojednává zvláště o rovnosti, o práci a kapitálu, o soukromém vlastnictví, o spravedlnosti a lásce. Kniha zaslouží vřelého doporučení. - Č

VAJTAUER: *Jak po Mnichovu*. Melantrich. Praha. Str. 165, 25 K. Mnichovské rozhodnutí nás postavilo do zcela nového poměru k Německu. Bylo nutno radikálně změnit náš politický život. Tato studie, dnes ovšem již daleko překonaná skutečností, byla kamenem, budující přátelský poměr k největšímu sousedu. Ukazuje na náš vztah k Německu v minulosti

a hodnotí pak hospodářské poměry, které by u nás způsobilo přátelství s Říší. Je to kniha realistická a v mnohém směru pravdivá.

DR. JOSEF WEINGARTNER: *Tempel und Palaste*. 288 str. 54. obr. 8.60 RM, v plátně 9.80 RM. Nakl. F. Rauch, Innsbruck-Lipsko. Studie architektury hlavně z oboru církevního umění. Po antickém a maurském umění je zde zastoupena hlavně gotika, kdež spisovatel věnuje nejvíce pozornosti španělským katedrálám; důkladný je též rozbor baroka, a to římského, nejvíce však hornorakouských barokních staveb.

OB

SOMBART WERNER: *Vom Menschen*. Buchholz & Weisswange, Berlin-Charlottenburg. Str. 460, cena 12 RM. Pokus o vědeckou anthropologii, který se chce vědomě vyhýbat i metafysice i vědám přírodním, metodou, kterou autor nazývá „geistwissenschaftlich“. Velmi svědomitě a vážně kriticky pracované dílo, zkoumající problém lidství ve třech oddílech. První „Člověk ve svém svérázu“ usiluje ukázat člověka v jeho svérázné jedinečnosti, „abstraktivně povšechně“; druhý, „Lidé a národové“, jest vylíčení rozmanitých útvarů, ve kterých lidé žijí jako jednotlivci nebo jako národové; třetí, „Vznikání“, je souhrn všeho, co dosud věda dovedla povědět o vzniku lidství a národů. Duch díla je výstižně charakterisován jeho zakončením: „Všude jsme shledali totéž“: Člověk jest jedinečná bytost, náležející dvěma světům, jejímž údělem jest nositi v sobě tuto rozpoltěnost mezi duchem a přírodou, zápasiti s ní až do smrti. Celé jeho bytí je vyrovnávání mezi jeho duchovou bytostí a přírodními podmínkami. Obsah a smysl lidské bytosti tvoří to, co zvíře nezná, totiž polarisační napětí mezi jedincem a rodem, mezi dědictvím a úkolem. V boji mezi vázaností a svobodou má se člověk osvědčiti.“ Zvláště pozoruhodné jest odmítavé stanovisko k teoriím vývojovým o člověku a k malthusianismu. -es-

TRÉVAL EMIL: *Před čtyřiceti lety*. Soukromý tisk Josefa Hejdy pro rok 1938. Je to deník paní Marie Sixové, jež vzpomíná ve svých zápiscích na sociální a národnostní poměry před čtyřiceti lety v Uherském Brodě. Vypráví o záležitostech její rodiny a jak se sama stala Češkou, ačkoliv byla po německu vychována.

ALEXANDER WILLWOLL S. J.: *Seele und Geist*. (Ein Aufbau der Psychologie.) Herder, Freiburg in Br. 1938, str. 260, RM 5.60. Autor sám praví, že nezamýšlí podati učebnici psychologie ve školském smyslu, nýbrž nabídnouti volně zpracovaný pohled na lidský život, jako smysl a zdroje. V tomto smyslu může se kniha doporučiti, hlavně pro psychologické, ne „vědecké“ přednášky. Práce se řídí zásadami tomistickými, aspoň to autor prohlašuje, ale nepřehlíží ani moderní způsob psychologického postupu a vyjadřování. Jde tedy o práci eklektika, ale dobrou.

J. V.

Návrat k Církvi

Jsem odnoží vyvráceného kmene, ale tvůj stín leží
na mých vrcholcích jako stín vysokého lesa.

Jsem vlaštovkou, jež v podzimu nenalezla cesty do-
mů, ale tvůj hlas je jako šumot křídel.

Tvé jméno mi zní jako jméno hvězd.

Na žádných březích mých očí není obrazu, jenž by
ti byl roven:

Jsi jako kvetoucí sloup mezi samými mrtvými tros-
kami.

Jsi jako vzácný pohár mezi marnivými střepinami!
Králové před tebou vadnou a vojska blednou, neboť
jejich bratrem je vítr, tvými bratřími však jsou
skály.

Kdo mohl by mluvit, jak mluvíš ty? Kdo nepomi-
nul by před hněvem Nejvyššího?

Pozdvihuješ hlavu až k nebi, a tvé téměř není sežeh-
nuto,

sestupuješ až k okraji pekla, a tvé nohy zůstávají ne-
dotčeny!

Vyznáváš se z věčnosti, a duše tvoje se neleká.

Nařizuješ jistotu, a tvoje rty neoněmí:

Věru, oblaka andělů táboří nad tebou a bouře che-
rubů tě zakrývají,

neboť zelenáš se ve své opovážlivosti jako palma na
poušti, a tvoje děti jsou jako pole klasů!

Chtěla bych položit hlavu na chvíli ticha do tvého
lůna!

Chtěla bych na chvíli naděje spočinouti v tvém ná-
ručí!

Ale ty nejsi hostinec u cesty a tvá vrata se neotvírají
ven:

Nikdo z těch, kdo tě opustili, tě nepoznal!

Ty pravíš pochybujícím: „Mlčtež!“ A tázajícím se:
„Kleknětež!“

Ty pravíš prchajícím: „Vzdejtež se!“ A poletujícím:
„Spusťtež se!“

Tebou ochabne každé cestování, a každá pout se
tebou dostane domů.

Proto prchají mé dni před tebou, jako úder vzduchu
prchá před tichem.

Ale vím, že ti už neuniknu, neboť věru, jak proná-
sleduješ ty, tak může pronásledovati jen Bůh!

Matko, já kladu svou hlavu do tvých rukou: Chraň
mne před sebou!

Neboť hrozný je zákon víry, jež ty stanovíš.

Cizí je na všech lánách mého pohledu.

Doliny hodin a prostory hvězd o něm nevědí.

Mé nohy se na něm smekají jako na hromadách ledu,
a můj duch se na něm roztrhne jako na skleněných
skalách.

Jsi-li si jista, má Matko, že tě neošálil posel propasti?

Či že se ti neposmívali divoši z dvorany andělů?

Kážeš mi zhasiti jediné mé světlo a kážeš mi znova
je rozsvítiti temnotou noci!

Nařizuješ mi slepost, abych viděla, a hluchost, abych
slyšela!

Víš-li, co činíš? - Matko, já kladu svou hlavu do
tvých rukou: Chraň mne před sebou!

Gertrud von le Fort, přel. O. F. Babler.

O podstatě duše

Jistý mistr, který o duši nejlépe promluvil, pravil,
že se veškerá lidská věda nikdy nedostane k poznání,
co je duše ve své podstatě. To poznává věda nadpři-
rozená. Neboť když z duše vycházejí síly do tohoto
světa, nic o tom nevíme. Víme sice trochu, ale jest
příliš nepatrné, co o tom víme. Ale co duše vlastně je,
neví nikdo, a co víme, může býti jenom nadpři-
rozené a z milosti.

Svatý Augustin praví o ušlechtilosti duše: Kdy-
bych poznal ušlechtilost své duše, tedy bych poznal
také Boha. Neboť duše jest dcerou Otce, sestrou Sy-
na a nevěstou Ducha svatého. Ona jest také v moci

Otce silou, která povznáší, a v moudrosti Syna paprskem, který se odráží, a v sladkosti Ducha svatého zalíbením. Ona vychází bezprostředně z Boha a je nejušlechtilejším stvořením, jež bylo v Bohu kdy myšleno. Když Bůh stvořil duši, sáhl tak blízko k svému božskému Srdci, že by svou božskou přirozenost, kdyby ji byl mohl rozdělit, s duší rozdělil. To však nemohlo býti. Duše není z přirozenosti Boha, ona je z lásky Boha. Když tedy Bůh stvořil duše, sáhl doprostřed mezi Boha a božství a stvořil duši z ničeho. Odkud vzal ono Nic? Aby učinil všechny věci, k tomu vzal nic. Duše byla tak prostě v Bohu, že ho nemohla chváliti. Proto ji stvořil, aby jej mohla chváliti, sáhl doprostřed mezi Boha a božství a do své vlastní podstaty a stvořil duši z ničeho, aby jej chválila. Hle, k tomu směřuje všechna božská věda, aby Bůh byl duší lidskou chválen.

Odkud ale duše pochází, učí svatý Augustin a praví: Duše pochází z nebeské říše božského Srdce, jest utvořena z ušlechtilé hmoty božské Lásky a jest zrozena z vysokého rodu svaté Trojice a jest dědičkou Boha a velitelkou všech tvorů a majitelkou všech dober a radostí, které může působiti všemohoucí Bůh ve své věčnosti.

O jednotě a rovnosti duše s Bohem.

Každá věc obdrží jméno od toho, kým je ovládána. Podle hříchu je člověk nazýván hříšníkem a dle ctnosti ctnostným. Kdo hřeší, je služebník hříchu, a pozorujes při tom, že takoví se spolehnou více na přirozenost, aby jí užívali, než na božské napomínání, aby mu unikli. Svatý Pavel praví o tom: Kdo se drží Boha, je s ním jeden duch. To se děje láskou, neboť láska sjednocuje opravdu jako přirozenost. V čem jest rozdíl mezi oběma? Sjednocení skrze lásku činí stejnost v myšlenkách a vůli. U této rovnosti rozumíš dobře, že jsou a zůstávají podle přirozeností dvojí. Sjednocení podle přirozenosti znamená, když se ze dvou věcí stává jedna věc dle přirozenosti. Tak se člověk skládá z těla a duše a přece jest to podle

přirozenosti jeden člověk a ne dva lidé. Ono slovo, které praví: člověk bude jeden duch s Bohem, chápeme jako sjednocení v lásce, takže člověk bude přetvořen v pravdu, která je Bůh, v myšlenkách a vůli, a ne že se stane podle přirozenosti Bohem. Všechno, co jest zde řečeno o jednotě Boha s duší, musí býti chápáno tímto způsobem. Neboť tak, jako se nemůže státi kámen člověkem a při tom zůstati kamenem, právě tak se nemůže státi duch Bohem v jednotě přirozenosti. Svatý apoštol míní svými slovy sjednocení lásky, neboť praví: „a bude jeden duch s Bohem“, a ne „a bude duch, který jest Bůh“. Při sjednocení, které láska dokonává, nestává se jeden druhým. Ona ale činí, že jeden jest druhému roven v myšlenkách a ve vůli a v dílech.

To jest užitečná nauka pro neučeného člověka. Neboť často se říká „že člověk bude přetvořen v Boha“ a tato slova by si někdo mohl vykládati v nepravém smyslu, jako by se mysliło, že sjednocení záleží v přirozenosti a ne toliko v stejnosti vůle. Kdo by tak myslel, byl by velmi vzdálen pravdy. Pán pravil skrze proroka Davida: „Řekl jsem: Jste bohové a děti Nejvyššího.“ Pravil bohové a nikoli Bůh, aby tak poukázal, že nejsme Bohem dle přirozenosti, nýbrž božskými milostí. Kdyby Bůh nestvořil duši podle sebe, nikdy by nebyla Bohem z milosti. On ji stvořil proto podle sebe, aby se mu tím více mohla rovnati. Tak budou Bůh a duše jedno tímž způsobem, jako duše a tělo. Jako není rovna duše tělu, tím více jest nerovnější Bůh duši. Přes to se v mnohém Bohu rovná.

Jako jest Bůh jeden dle přirozenosti a trojí v osobách, tak jest duše jednoduchá v přirozenosti a trojí ve svých silách. A jako žádný prostor nemůže ohraničiti Boha, rovněž tak ani duši. Neboť ona jest tak jemná ve své přirozenosti, že zaujímá tak málo prostoru, jako by nebyla a právě, jako pro Boha jsou všechna místa jedním místem, tak jsou duchovně všechna místa duši jedním místem, neboť duše jest v těle na každém místě celá. A jako jest Bůh nenucen a

v sobě svoboděn, tak dal duši svobodu, že ji nikdo nemůže překonati. A jako má Bůh nevyhloubatelnou moudrost, tak jsou přirozené, jak praví jistý mistr, v duši všechny vědy a kolik vědomostí a moudrostí my zde na zemi získáme, tolik se nám stane skrytý poklad duše zřejmým. A jako Bůh ve všemohoucnosti tvoří všechny věci, tak má duše možnost a sílu, kterými všechny věci duchovně stvoří, ano, ona si stvoří svého Boha, který jest přece nestvořitelný, a ona mu dá tvar a obraz, Jemu, který sám o sobě nikdy neměl tvar aniž obraz. Ona se rovná svobodnou láskou Duchu svatému, moudrostí Synu a v moci svých stvořitelských sil Otcí.

Bůh stojí také mimo čas a prostor a duše se mu rovná tím, že může mysliti a milovati přes tisíce mil, jako přes jednu, a nad tisíc let, jako nad jeden den. Dle přirozenosti jest každá duše tak ušlechtilá, že může žíti, i když jest sama v sobě mrtva, neboť jako jest duše životem těla, tak jest Bůh životem duše a co činí smrt tělu, to také činí těžký hřích duši.

A tento duch rovná se Bohu zevně i vnitřně jak může. Bůh jest povznesen a rozdílný ode všech tělesných věcí a ode všech hmot. Tak odlučuje se také duch od tělesných věcí, jestliže chce a může, a vniká do tajemství Boha. Bůh ničeho nepotřebuje a také v tom se mu duch rovná, neboť čeho může postrádati, s tím nechce nic míti. Bůh jest nehybný v mírnosti a stálosti; právě tak duch.

Vše, co jest stvořeno, ať duchovní neb tělesné, jest v člověku spojeno, takže má rovnost se všemi tvory. Má společné bytí s hvězdami, vzrůst se stromy a vnějších pět smyslů se zvířaty a svou duchovní přirozeností jest roven andělům. Co mají všechna stvoření v sobě, jest v člověku zdokonaleno. Proto když duše toto vše láskyplně nahlíží a vnitřně pozorujíc prochází a sama sebe nazírá ve své ušlechtilosti, jak ji Bůh stvořil z nicoty k jsoucnosti a k čemu ji stvořil, totiž jen pro ni samu a jak jest dle něho utvořena, potom se v ní zrodí velká vnitřní radost a chvála a dík nad božskou dobrotou. A když se duše dostane

takto k poznání pravdy a jasně rozeznávajíc pozoruje každou věc, vidí, že každá věc jest tělesná, pomíjející a smrtelná a obklopena hříchy a ješitností světa, ale poznává ve světle víry, že ona sama jest věčná. Neboť duch jest z ničeho stvořený Něco, co věčně trvá. Ducha nazýváme rozumnou duší, která věčně zůstává v ušlechtilosti svých bohotvárných sil, neboť jest rozumně utvořena dle rozumu nade vším bytím, jímž jest Bůh. Proto nemůže duch zaniknouti, jako zanikne smrtelné tělo.

Když tedy rozumný člověk počíná nahlížeti, že jest stvořený z těla a duše a že tělo jest smrtelné, duše ale jest věčný duch, pak dává tělu a všemu zvířeckému na něm dovolenou, přidržuje se ducha a činí tělo poddáno duchu. A všechno jeho působení jest řízeno u vnitřním pozorování na ducha nad vším bytím, jak jej nachází, jak jej uchvátí a svého ducha s oním duchem spojí. Pak obrací se od těla k Bohu a od času k věčnosti. A duše s dychtivostí, s níž touží po Bohu, přivábí smyslové touhy k sobě a tak se s nimi spojí, že smysly nemohou toužiti po ničem jiném, než co chce duše. A to jest pravé sjednocení, když se tělo ponechá duchu a duch se poddá Bohu dle vůle Boží.

(Neznámý mystik z doby Eckehartovy.)

Přel. P. A. M. Svatoš.

Obětování v mystickém těle

Jak se spojit s obětí mše svaté.

Svatý Pavel nám podává podivuhodné tajemství dokonalosti v podivuhodném textu své epištoly k Efeským V. 2.: Následujme příkladu Krista, který nás miloval a vydal sebe sama Bohu za nás jako oběť a podání líbezné.

Uskutečníme tento ideál lásky, který jest nám předložen, tehdy, když se spojíme s jeho obětí a když jej budeme následovati ve svém životě. Jak se máme stále důvěrněji spojovati s obětí mše svaté, abychom z ní žili a následovali Krista v jeho oběti?

Je třeba proto rozjímati o životě svatých, kteří se stále těsněji spojovali svou osobní obětí s obětí Ježíše Krista, která stále žije v srdci jeho, jenž je hlavní kněz ve mši svaté.

S obětí, kterou nepřestal Ježíš podávati sebe, byla ze všech nejdokonaleji spojena Maria za svého pozemského života. Toto sebeobětování bylo v jejím srdci již v Betlémě, pak ještě více při obětování ve chrámě, kde slyšela Simeona o svých bolestech ve spojení s obětováním a posláním Ježíše Krista. Rovněž za útěku do Egypta a potom v tichém domě nazaretském. Posléze pak za stále rostoucích těžkostí veřejného života Kristova, když viděla, jak na Krista farizeové zanevřeli a hlavně u paty kříže. Obětovala svého Syna, zatím co on sám sebe obětoval za nás. Obětovala se tak sama za nás s ním a v něm skrze něho.

Maria nepotřebovala za nic svého zadostučiniti, když byla bez poskvrny počatá. Ale pro nás se spojila se strašným utrpením Páně, s jeho ponížením, pro naše spasení. Spojila se s obětí Kristovou více než kdokoliv jiný, více než velcí apoštolové, mučedníci, stigmatisovaní podle plnosti své milosti a lásky, kterou přijala, takže zasloužila názvu Spoluvykupitelky a obecné Prostřednice s Ním a skrze něho.

Maria nepřijala kněžské nezrušitelné znamení, ale přijala, jak dí krásně Olier, plnost kněžského ducha, jenž jest duch Krista Vykupitele.

Jak se spojovala Maria s obětí mše svaté, která byla před ní sloužena? Nemohla proměňovati podstatu chleba v podstatu těla Kristova, ale chápala dokonale, že tato oběť, oběť našich oltářů, zpřítomňuje v podstatě oběť na kříži, připomínajíc mystickým a svátostným obětováním ono obětování krvavé. Maria pochopila dokonaleji než kdo jiný, že hlavním knězem u oltáře jest náš Pán stále žijící, jenž se stále obětuje a přimlouvá za nás, když nám přivlastňuje ovoce svých zásluh. Maria viděla v tomto pokračování vnitřního obětování Vykupitele stále živého v nebesích a zpřítomněného na oltáři, viděla

v něm spojení nebeského klanění a díkučinění s oním Církve bojující.

Maria spojovala se svátostným obětováním obětování svého srdce, šlechetné přijetí všech bolestí, které cítila v době rodící se Církve, již začínala doba třístaletého pronásledování. Svatá Panna obětovala se dále jako pod křížem, jehož vzpomínka živě tkvěla v její duši. Obětovala se pro rozšíření království jejího Syna, ježž zúrodňovala svou modlitbou a duchem oběti. Dvanáct apoštolů bylo jejími zvláštními miláčky. Sledovala je duchovně na všech jejich apoštolských cestách. Obětovala se za duše pokoušené, za duše zkoušené, aby vyprosila sílu mučedníkům.

Maria byla až do smrti spojena s vykupitelským dílem Kristovým a proto také byla spojena s jeho slávou v den svého nanebevzetí. Tak se stala Jím a skrze Něho Prostřednicí obecnou, která prosí za nás vyslychajíc naši prosbu, aby prosila za nás hříšné.

Po příkladu Mariině kněz, který jest účasten na kněžství Kristově, má si připomínati, že Kristus jest zároveň i obětí i obětníkem a že má býti také účasten v míře, kterou mu Prozřetelnost určí na stavu oběti našeho Spasitele, že má totiž pracovati na spáse duší týmiž prostředky, kterými Ježíš pracoval a mezi nimi jest - kříž.

Spasitel obracel se ke všem, když pravil: Chce-li kdo za mnou přijíti, nechť se vzdá sám sebe, nechť bere denně svůj kříž a následuje mne. Tato slova řečená pro všechny křesťany, jsou řečena zvláště pro kněze, pro toho, jenž jest pastýř duší a jenž má umět obětovati i svůj život za své ovečky.

Tak to pochopili velcí biskupové, kteří kladli svůj život za dob velkých pronásledování. Tak to pochopili svatí kněží jako svatý Bernard, svatý Dominik, svatý Karel Boromejský, svatý Filip Neri, svatý farář Arský, jenž obětoval svá utrpení, když obětoval přesvatou krev Páně.

Když mluvíme o osobním obětování ve spojení s obětováním Ježíšovým, jest třeba mysliti zvláště

na oběť mučedníků. Mučedník obětuje svůj život raději, než aby zapřel svou povinnost. Tak je mučednictví úkon ctnosti síly ve službě víry a lásky Boží; jest to největší znamení lásky. Mučedník raději obětuje svou krev Bohu a tato krev spojená s předrahou krví Kristovou stává se velmi plodnou. Z ní vyrůstají nová pokolení věřících.

Za prvá tři století pronásledování zúrodnila krev mučedníků zemi a zplodila nesčíslná obrácení. Počet obcí křesťanských rostl s počtem mučedníků. Totéž uvidíme velmi brzo v Rusku a ve Španělsku.

Posléze se spojuje s nekrvavou obětí denní obětování bolestné všech těch, kteří nesou nadpřirozeně své kříže v trpělivosti a v lásce ve spojení s Naším Pánem. V nich se uskutečňuje, co psal svatý Pavel Koloským I., 24.: Jsem plný radosti ve svých utrpeních a doplňuji, co chybí z utrpení Kristových ve mém vlastním těle. Nic nechybí utrpení Kristovu o sobě samém vzatému. Jeho utrpení mělo nekonečnou cenu, ale chybí něco rozlévání se Kristova utrpení na nás, na jeho mystické tělo, jímž jest Církev. Ve mši svaté není jeho obětování již bolestné, ale přece má trvati bolestné obětování v mystickém těle Kristově až do konce světa. Tak jak to řekla jedna služebnice Boží (Marie Françoise de Jésus): „Mystické tělo Kristovo nemůže býti bez utrpení jako naše oči bez slunečního světla. Zde, čím jest nějaká duše bližší Bohu, čím více ho miluje, tím více jest zasvěcena bolesti.“

Pro tyto duše má oběť mše svaté, s nímž spojují svá utrpení snášená s láskou, pro ně má mše svatá velkou cenu. Chápu, že je třeba pokračovati v zachraně lidí týmiž prostředky, kterými Ježíš je zachraňoval, s ním, jím a skrze něho! Tak doplňují svým způsobem svátostnou oběť mše svaté, podávající mu člověčenstvo, kde by mohl On jako hlava tajemného Těla dále trpěti za hříšníky. V tomto smyslu jest Kristus v agonii až do konce světa. V údech tajemného Těla Kristova. Je to útěchy plná myšlenka, že Spasitel teď již nemůže trpěti a že my

můžeme trpěti na jeho místě, abychom s ním a skrze něho zachránili duše.

Proto spojujeme svá utrpení při oběti mše svaté, svá utrpení denní malá či velká. Chápeme, co řekli o tom velcí theologové: Kristus, hlavní kněz oběti mše svaté dále se podává v oběť a podává také celé své mystické tělo v oběť a hlavně lásku všech těch, kteří trpí a kteří nejvíce trpí. Toto sebeobětování spojené s obětí mše svaté má záslužnou cenu, cenu zadostiučinění, díků či prosby. Tato oběť, když pokračuje celý den všemi pracemi a bolestmi a starostmi, jest jakoby vyzařování mše svaté a svatého přijímání, jež nás učinilo účastny nejtajemnějších citů Krista kněze a oběti.

Takové má býti naše osobní sebeobětování při mši svaté spojené s obětí Páně, abychom prožívali tuto oběť a abychom měli na ní stále větší účast, aby tak údy mystického Kristova těla byly stále lépe spojeny se svou Hlavou a žily z ní a s ní.

P. Reg. Garrigou-Lagrange O. P.

Povaha trpného očišťování smyslů

(Kurs o očišťování 6.)

Popište některým lidem určitou chorobu a budou se hned domnívati, že onu chorobu také mají. Sám jsem znal lidi, kteří, když slyšeli vypravovati o někom nemocném pojednou si vzpomněli, že oni jsou podobně, ba, stejně nemocní a že by potřebovali hlavně podobných ohledů, podobných úlev a léčení. Podobně najdete lidi, kteří, když si přečtou o známkách temné noci smyslů, rozhodně budou tvrditi, že oni již dávno tím vším procházeli. Ale, něco jiného jsou některé zevní podobnosti a něco jiného jest pravý duchovní stav. To předesílám, aby někoho tyto řádky nezmýlily, aby mu nedaly omluvu na jeho duchovní, s prominutím, lenost.

Protože se duchovní člověk, který má býti zduchovněn, tak upjal na smyslové útěchy, že by pro ně zapomínal na Boha samého, jenž jest v duchu, je-

muž se musíme v duchu a v pravdě klaněti, jehož tedy také musíme v duchu a v pravdě především prožívat jako přítomného, proto dopouští Bůh na duše, které si chce očistiti a přitáhnouti k sobě, aby nezůstaly u prostředků, aby cítily naprostou vyprahlost jakoby neživotnosti smyslovosti v duchovním životě. Nemůžeme vyloučiti smyslovou stránku v duchovním životě. Jsme lidmi, nejsme dušemi, jak se často říká místo člověk. Jsme lidmi, kteří musejí i duchovní uchopiti cestou smyslů, kteří musejí prožívat i ve smyslech své spojení s Bohem. Ale, protože člověk se připíná příliš na tuto smyslovou stránku, protože zapomíná pro smyslovou stránku, pro naplnění dychtivosti a citu v duchovním životě na prodrání se k Bohu, duchu naprostému, proto je nutná tato zkouška, která odkáže smysly i v duchovním životě na jejich místo. Až bude člověk očištěn, pak přicházejí smysly opět ke svému, prožívají, jak říká Tomáš Akv., že člověk poznává zvláštní přítomnost Boží *ex quadam dulcedine amoris*, z jakési sladkosti lásky v duši, ale tu právě se ukáže cit a smyslová stránka a tělo vůbec ve své slabosti, když nesnáší přívalu Boží sladkosti a tušené a prožívané přítomnosti a uvádí člověka do vytržení. Přichází vyprahlost a suchopár smyslů. Dříve byly dobrou pomůckou při prožívání duchovních námětů při rozjímání. Teď již nic je nepřitahuje, nevábí, netěší při rozjímání ani při vnitřní modlitbě. Všecko se jí zdá prázdné, plané, neplodné. Duši se zdá, že kráčí jenom temnotami, že její srdce je chladné, takže by se jí chtělo vykřiknouti, že vlastně vůbec Boha nemiluje.

Někdy se tento suchopár vystupňuje ve smyslech až k nechuti k věcem duchovním. Ale tu se pozná pravá temná noc smyslů od duchovní lenosti. Kdo prochází temnou nocí smyslů, snaží se znovu i přes onu temnotu a vyprahlost dostat se zase nějak, tak či onak k Bohu, kdežto lidé procházející skutečnou a hříšnou nechutí k duchovním věcem prchají před nimi a sahají po hloupostech a hříšnostech.

Takový člověk připadá si obtížným sám sobě

i všem ostatním. Kdyby k někomu šel si pro útěchu, nedostane se mu jí, protože většinou lidé nerozumějí jeho řeči. Mluví řečí docela jinou. Žádné lidské slovo nedovede v takové chvíli uspokojiti, uklidniti, protože všechna lidská slova zní jen lidmi a duše je již slov syta. Táhne právě k duchovnímu, Bůh ji pudí k duchovnímu a proto je krutě zklamaná, když jde si vyžebrať ke tvorům úsměvy nebo útěchy.

Ti, kteří to s námi dobře myslí v takových chvílích, chtějí nás povyraziti, nabízejí a doporučují nám odpočinek, klid, rozptýlení. Obyčejně padne také omšelé slovo o nervech, o šetření, vypřáhnutí a podobně. Ale, to jsou jen ubohé řečičky lidí, kteří to sice dobře myslí, ale za mák tomu nerozumějí. Protože tento smutek je tajemný smutek svatých, člověka, který se přiblížil k Bohu a jehož smysly nestačí držeti krok v tomto rozletu k Bohu. Je to svatá nostalgie svatých, jak praví P. Lacordaire. Liší se velmi zřetelně od citlivosti, náladovosti a duchovní nechuti lidí duchovně lenivých.

V temné noci totiž zůstává opravdová a vlastní vnitřní zbožnost dále. Jestliže smysly umdlévají nebo nedrží krok s duší, vůle táhne dále, bolestně ale opravdově k Bohu. V tom je vlastní zásluha temné noci, že se člověk křečovitě drží Boha, i když nevidí na krok, i když mu to neulehčuje sladkost, snadnost a radost v duchovním životě, jak tomu bylo na začátku, jak to Bůh dává pro prvé krůčky okoušeti začátečníkům, kteří nesnesou zbroje Goliášovy. První nástin temné noci duše podal svatý Řehoř Veliký Moral. I. XXIV. c. 6. Ve středověku propracoval toto učení již dosti podrobně Hugo a Sto Victore In Eccles. hom. I. Hugo tu přirovnává proměnu, kterou prožívá duše v temné noci smyslu proměně, kterou podstupuje zelené dřevo ohněm. Vlhkost se stravuje, kouř oslabuje a ukazuje se vítězný plamen . . . až konečně odevzdá dřevu svou povahu. Tak i vášně srdce nejprve odporují. Proto je třeba tolik bolestí a neklidu. Je třeba, aby se rozptýlil hustý kouř. Duše zvolna zesiluje, láska roste a stává se žhavější, její

plamen jasnější, neklid mizí, duše začíná vcházeti do nazírání na pravdu.

Nejdokonaleji tuto nauku vypracoval svatý Jan od Kříže. Temná noc kn. I. hl. 9. S těmito mistry je důležité zdůrazňovati stránku kladnou těchto zkoušek. Základem pak této kladné stránky je živá touha očišťované duše dostat se k Bohu, k Bohu skutečnému, k Bohu, jenž je duch. Ještě více než temnoty a suchopár tu ostře vystupují tyto žhavé touhy, které by se již samy nechtěly spokojit s lacinou zbožností citovou. Svatý Jan od Kříže kreslí tyto známky právě temné noci podle Taulera: Temná noc smyslů vyznačuje se sice vyprahlostí vůči věcem duchovním, ale tatáž citová vyprahlost musí se jeviti také vůči věcem stvořeným, jestliže tedy při duchovní nechuti k věcem duchovním docela klidně se spojuje záliba v jakýchkoliv stvořených věcech, můžeme bezpečně určit, že neběží o temnou noc, nýbrž o praobvyčejnou lenivost, o nechut prostě hříšnou. To je známka, myslím, dosti spolehlivá. Ale protože taková nechut ještě není sama spolehlivým vodítkem, protože může někdo býti chorobně otupělý ke všemu, je třeba postaviti druhé rozeznávací znamení. Zároveň s touto vyprahlostí pojí se úzkostlivá snaha Bohu sloužiti. Duše myslí přesto často na Boha. Jedinou její obavou je, aby ho neurážela. Duchovní lenost, zvaná také vlačnost, jest naopak lhostejná k tomu, že neslyší Boha. Nevzpomíná si na něho, nesnaží se mocí k němu prodrati. Tento stav bychom vyjádřili slovy Kristovými: Duch zajisté hotov jest, ale tělo je mdlé. Bůh totiž uvádí člověka do vnitřní modlitby nadpřirozené, pasivní. Smysly by v tom vyrušovaly, protože by chtěly míti při tom svou vynikající část. Proto je třeba je zkáznit. Duše musí si odvyknouti na egyptské hrnce smyslům lahodící duchovní stravy, aby jen duch mohl se ponořiti do Boha a do jeho svatých věcí.

Proto dopouští Bůh třetí znamení, že teď je duši nemožné věnovati se modlitbě přemítavé, čili, jak se říká rozjímání. Duše jest napjata k Bohu-duchu a

proto je obrazivosti jakoby zahrazena cesta. Duše tíhne se dostat k Bohu samému a obrazivost nemůže ji sledovati na této cestě. Smyslový člověk by sice rád i svou obrazivost nasýtil i při modlitbě, ale vyšší touhy jej táhnou dále a výše a tam obrazivost nemůže. Nechává nás na cestě. Proto je nemožné v takové zkoušce věnovati se rozjímání přemítavému. Svätý Jan praví: Bůh se tu začíná duši sdělovati, ale ne již skrze smysly, nýbrž čistým duchem . . . kdy se Bůh sděluje duši prostým nazíráním.

Jak se má zachovati duše v tomto stavu? Není hlavní známkou a vlastností temné noci duše jen záporná stránka, že smysly nemohou provázeti účinně duši na její cestě k objetí Božímu. Hlavní stránkou jest trvalý a zřetelný již zásah darů Ducha svatého do našeho duchovního života. To, že duše nenalézá zalíbení v ničem stvořeném, jak jsme viděli u první známky temné noci, jest právě ovoce daru vědění. Duše ví všechno o tvorech, co jsou, co dovedou dát. Proto k nim nepřilne. Ví, že Bůh je jediné dobro, které duši stačí. Dává se vésti Duchem svatým při oceňování všech stvořených věcí. Duše prochází blahoslavenstvím lkajících, těch, kteří poznali cenu věcí a oplakávají, že jim kdy sloužili. Pláčí nad tím, že také mohli kdy hledat a bloudit jinde než v Bohu samém. Pláčí nad tím, jak je vše malé, vzdychají, aby již byli osvobozeni z pout malého nedostatečného světa a všech jeho darů. Lkají po Bohu živém. Lkají nad tím, že ještě nejsou uvolnění a nemohou ještě býti s Kristem, že ještě tu musí putovat a jako vyhnanci se chvět zimou v zemi pusté a nehostinné. Poznává duše v slzách, jak i nejčistší přátelství a láska na světě nestačí, jak ani nejkrásnější knihy neotevrou Boha Krásu a pravdu samu dokořán. Jako spodní tóny působí tu dary bázně synovské a síly. Duše necítí sice lahody Boží, ale bojí se, aby Boha neztratila, chvěje se úzkostí, že ho uráží, že mu neslouží dobře. To jest jiná vyprahlost, než vyprahlost, která je trestem za nevěrnosti, nebo následek toho, že jsme příliš věřili tvorům a byli jsme jimi zklamáni.

Tento suchopár duše jest požehnaný, protože zároveň nutká duši, aby bojovala o svého Boha, aby se k němu prodírala. Dar síly drží tu duši v tomto boji, v tomto zápolení. Duše totiž dychtí ze všech sil jen Bohu sloužiti a přijíti k němu za každou cenu. Tím ovšem roste zase jen láska v duši pod tajemným působením daru síly, který posiluje lásku. Dar síly dá člověku, aby přetrpěl hořkosti temné noci smyslů, aby nemalomyslněl, aby dovedl zakřiknouti smysly, když by příliš chtěly své a zdržovaly tak člověka na jeho cestě k čistému poznání Boha.

Když se tak duše očistila, počíná v ní působiti dar poznání. Poznává Boha čirým nazíráním. Začátečnickým, nemotorným, řekli bychom nazíráním, ale přece jen nazíráním bez obrazivosti. Duch ve svých nejvyšších rozletech ve svých výšinách, vrhá se na Boha, spočine v něm, hrouží se do něho. První náznak tohoto působení jest neobyčejné zjednodušení celého duchovního života, celého tíhnutí k Bohu. Bůh přebývá v duši a dává se jí tušiti, a zkoušeti právě jako čistý duch. Dar poznání dává poznávat Boha bez bludu, omylu, bez nedostatků poznání jen formulovaného a vázaného na obrazy a pojmy a soudy. Tak 2 II. q. 180 a. 6. praví Tomáš, že dar poznání očišťuje duši od růzností smyslových věcí, které jsou odlišné od Boha a chtěly by ho stále skoro výlučně duši znázorňovat, opak od ustavičného přemítání, které místo spočinutí v Bohu spočívá ve svém hledání, ve svých úsudcích. Příště pojednám o tom, jak se má duše chovati v této temné noci smyslů, aby nerušila působení Božího navštívení.

P. Silv. M. Braitto O. P.

Německá mystika XIV. století

Pokračování.

Bl. Jindřich Suso.

Předčí-li Suso všechny německé mystiky krutostí k sobě samému v umrtvování, je nejmírnější ve své nauce. Jeho mystika nese zřejmě stopy eckehar-

rovské spekulace, ale Jindřichovo srdce vytušilo intuicí lásky nebezpečná místa dialektiky rozumu. Hluboké theologické vzdělání usměrnilo srdce a srdce zase na svém místě přimělo rozum, aby se neztrácel v dialektickém slovíčkářství. Jestliže sám prošel krvavou cestou boje rozumu a srdce, dovedl se o výsledky svého boje sdělit s druhými k jejich největšímu prospěchu.

Mystika bl. Jindřicha se blíží nesmírně mystice Kristova utrpení a lásky k Vykupiteli, jak ji nalézáme u sv. Bernarda. Suso miloval utrpení, snad více než je dovoleno člověku je milovat, protože miloval nesmírně trpícího Krista. Jednal a učil zcela ve smyslu slov věčné Moudrosti: „Nikdo nemůže dosáhnouti božských výšin, ani oné nevýslovné sladkosti, neprojde-li prve mou hořkostí a lidským ponížením. A čím více se kdo snaží vyletět, aniž projde mým člověčenstvím, tím hlouběji klesne. Mé člověčenství je cesta, mé utrpení brána, jíž se třeba brátí tomu, kdo hledá to, co ty. . . . Nikdo nepožívá mé nesmírné sladkosti, kdo nestál se mnou v nejtvrdějším hoři.“⁸

Mystika bl. Jindřicha usiluje v každém ohledu o maximální požadavky. Nespokojuje se jen částí Božích radostí; chce všechny, chce Boha samého a celého. Ale jde k němu skrze Krista; cestou, kterou on naznačil svým utrpením, strádáním, chudobou a pokorou. „Často si stav před oči můj kříž, praví Služebník věčná Moudrost, a vroucně přemýšlej o mém hořkém umučení a podle toho zaříd' pak své utrpení . . . Uzavři se do otevřeného boku k mému srdci láskou zraněnému a zde si zvol bydlíště a stánek. Zde tě očistím živou vodou a ozdobím svou růžovou krví. Spojím se s tebou a nic nás na věky nerozdvojí.“⁹

Od Krista se má pak duše učit všem ctnostem, zvláště však odloučenosti ode všeho stvořeného a na-prosté odevzdanosti do vůle Boží. Eckehartovu a

⁸ O věčné Moudrosti hl. 2.

⁹ Tamtéž hl. 18.

Taulerovu zásadu, podle níž stupeň našeho přiklonění k Bohu odpovídá stupni odklonu od tvorů, vyjadřuje Suso v Návodu k prohloubení vnitřního člověka: „Kdo chce v nejvnitřnějším přebývat, musí se vzdáti vší *mnohotvárnosti*, třeba zbaviti se veškeré starosti o to, co „není oním jediným“.¹⁰ „Být nad věcmi povýšenu dá člověku více moci, než kdyby je měl“ (tamt.).

Tato odevzdanost musí stále růst, dokud je člověk zde na zemi, neboť tělo a smysly stále strhují dolů, k zemi, k vlastnímu já. Člověk se nesmí nikdy zastavovat a, je-li povolán výše a překročil začátky, je jeho povinností jít za hlasem, volajícím k výšinám. Své duchovní dceři, která měla právě tyto podmínky, píše: „Jest již opravdu na čase, abys výše pokročila a vyletěla z hnízda obrazivé útěchy začínajícího člověka. Rozepni jako mladý orel své urostlé perutě - totiž nejvyšší schopnosti své duše - a zalet do výše nazíravé vznešenosti a dokonalého života.“¹¹ Pak se uskuteční v této duši ona pravá odevzdanost, která začíná zde na zemi, aby byla dokonána v nebi v naprostém spojení člověka s Bohem. Pak dovede duše přijímat z ruky Boží všechno utrpení, které jí Bůh připravil, aby ji připodobnil svému vlastnímu Synu. „Odevzdaný člověk, praví světec, nikdy si nepřipouští neštěstí . . . Odevzdaný člověk nemá se stále trápiti o to, čeho potřebuje; naopak má hleděti, čeho by se mohl zříci. Chce-li se odevzdaný člověk spojit s pravdou, má se snažiti, aby odvedl dovnitř své smysly, neb Bůh jest duch. Za druhé má hleděti na to, aby se někde neupoutal. Za třetí nedává se v ničem vésti svým já. Za čtvrté má ve světle pozorovati přítomnost veškerosti božské bytosti v sobě a že jest pouze jejím nástrojem.“¹²

Láska ke Kristu a snaha napodobovat jeho život vedla nutně k velké lásce k jeho svaté Matce. Suso se nazývá pro svou lásku k Marii *kaplanem svaté Pan-*

¹⁰ Svěžívotopis str. 150.

¹¹ Tamtéž str. 142.

¹² Tamtéž str. 154, 155.

ny. Jeho poměr k Marii je tak upřímný a dětinný, že se zcela rozplývá něhou, když mluví o Marii, když o ní káže nebo píše. XVI. kapitola Knížečky o věčné Moudrosti, která je věnována chvále přecisté Královny nebes, je toho jasným dokladem. Středověká láska k svaté Panně, která vrcholí v řečech svatého Bernarda, nachází u německého mystika zcela zvláštní odezvu. Suso vidí především Matku bolestnou, která trpí se svým Synem pro nás. Sklání v duchu svou hlavu na její klín a pláče s ní, těší ji a přijímá zase její útěchu a laskání ve svých bolestech. Maria je mu společnicí v jeho bolestech a utrpeních, je mu cestou k užšímu přivnutí ke Kristu. Ona prošla sama cestou kříže, je proto spolehlivou vůdkyní na ní. I jeho poměr k ženám je určován láskou k Marii: v každé ženě vidí Matku Boží a proto ke každé se blíží s úctou, s každou mluví s láskou, každou se snaží přivést blíže ke Kristu. V tomto nazírání, myslím, je třeba hledat nesmírné úspěchy, jaké měl Suso jak v ženských klášteřích, tak také ve své pastorační činnosti ve světě.

Když pak umírá velký dominikán 25. ledna 1365 v Ulmu a je pochován tamtéž v dominikánském kostele blízko oltáře svatého Petra, sbíhají se k jeho hrobu davy těch, které miloval a kterými byl milován, ba přicházejí i jeho nepřátelé, aby si vyprosili u jeho hrobu odpuštění. Jeho knížky, kterými chtěl přivést duše k nejužšímu spojení s Bohem, jsou čteny s dychtivostí stále větší, jeho jméno jde světem a Církev jej ústy papeže Řehoře XVI. staví na oltář jako vzor a jako přímluvce u Boha.

P. Reginald Dacík O. P.

Modlitby kánonu po proměňování

Dvojím proměňováním byla dokonána nekrvavá obnova krvavé oběti kalvarské a tím zároveň skutkem připomenuta smrt Kristova, aniž to bylo vyjadřováno slovy. Aby však význam eucharistické oběti jako vzpomínky na Krista byl vštípen knězi

i lidu ještě hlouběji, vzpomíná Církev na Krista a jeho vykupitelské dílo také slovy v anamnesi „Unde et memores“ (Proto také pamětlivi jsouce). Nekrvavá obět Kristova se proměňováním stala také obětí Církve. Proto Církev už v anamnesi, ale zvláště v modlitbě „Supra quae“ podává Bohu tuto obět a v modlitbě „Supplices“ prosí o bohatý užitek, jehož se má věřícím dostati zvláště účastí při obětní hostině ve sv. přijímání.

1. Připomínka (anamnese).

Hned po proměňování se připomíná: „Kolikrátkoli to budete činiti, čiňte to na mou památku.“ Na tato slova navazuje první modlitba po proměňování:

„Proto také pamětlivi jsouce, Hospodine, my služebníci tvoji, ale i lid tvůj svatý, jak blahého utrpení a zmrtvýchvstání, tak i slavného nanebevstoupení téhož Krista, Syna tvého, Pána našeho, přinášíme přejasně velebnosti tvé z tvých darů a údělů obět čistou, obět svatou, obět neposkvrněnou, svatý Chléb života věčného a Kalich trvalého spasení.“

Vzpomínáme na celé vykupitelské dílo Kristovo, ale hlavně na jeho obět na kříži, jejíž obnovou je mše svatá. „Výslovně se připomínají tři události ze života Kristova, totiž: jeho utrpení, jehož připomínka rozněcuje lásku; zmrtvýchvstání, jež posiluje víru; a nanebevstoupení, jež posiluje naši naději.“¹ — *Bolestné utrpení* Kristovo je zde nazýváno blahým pro jeho blahodárné účinky.

Ve vděčné vzpomínce na své vykoupení přinášíme Bohu nejsvětější obět, která jest jeho darem: Obětované tělo a krev Páně jsou dary Boží podle zařízení Božího. Přinášíme obět *čistou*, podle předpovědi proroků (Malach. 1, 11), protože Kristus se zrodil z přečisté Panny, bez poskvrny hříchu dědičného; přinášíme obět *svatou*, protože hypostaticky spojenou se zdrojem svatosti; přinášíme obět *neposkvrněnou*, protože prostou jakéhokoli osobního hří-

¹ Diviš Kartus: Expositio Missae, art. 32.

chu. Třebaže jsme si vědomi své hříšnosti, přece *ta-
kovou* obět přinášíme velebnosti Boží s radostnou
důvěrou. Proto praví sv. Augustin: „Nic čistého ne-
našel Kristus mezi lidmi, co by obětoval za lidi: se-
be samého obětoval jako obět čistou. Šťastná obět,
pravá obět, obět neposkvrněná!“² Tato radostná
důvěra ještě vzrůstá, uvědomíme-li si, že Kristus je
nejen obětí, nýbrž i obětním pokrmem, jenž duši sílí
a oblažuje, a zároveň je zárukou života věčného.

Církev vzpomíná na smrt Kristovu nejen slovy,
nýbrž i symboly. Předpisuje, aby při slovech „obět
svatou“ atd. kněz učinil pětkrát znamení kříže nad
tělem a krví Páně. Tím obrazně připomíná pět ran
Kristových. Obět Kristovu na kříži připomíná též
široké rozpětí rukou při této modlitbě, jež bývalo
ve středověku všeobecné a jež se dosud zachovává
u některých starších řádů.³

2. Tři předobrazy.

Mše svatá je především obět Kristova. Ale ona je
též obět naše; neboť Kristus jako Hlava přináší Bo-
hu obět s celým svým mystickým tělem. Kristus obě-
tuje Bohu sebe i nás. Kristus je obět čistá, svatá a
neposkvrněná; ale my, ať činíme sebevíce, nikdy ne-
jsme dosti čisti vzhledem k jeho nekonečné čistotě.
Proto úpěnlivě prosíme Boha, aby milostivě přijal
naši obět:

*„A na ně s milostivou a vlídnou tváří rač shléd-
nouti a je sobě oblíbiti, jako sis ráčil oblíbiti dary
spravedlivého sluhy svého Abela a obět praotce na-
šeho Abrahama a onu svatou obět, neposkvrněnou
obětinu, kterou tobě přinesl nejvyšší kněz tvůj Mel-
chisedech.“*

Smysl této modlitby je zřejmý: Jestliže Bůh milos-
tivě přijal starozákonní oběti (Abelovu, Abrahamo-
vu, Melchisedechovu), nechť shlédne i na tuto naši
obět a přijme ji nejen jako ony oběti, nýbrž se zalí-

² Sv. Augustin: Enarr. in Ps. 149, n. 6.

³ U kartuziánů, karmelitánů, dominikánů a minoritů.

bením neporovnatelně větším; neboť starozákonní oběti byly jen předobrazem a stínem této naší oběti.

Abel, jenž byl pro svou bohumilou obět zabit svým bratrem Kainem, je předobrazem Krista, který byl na kříž přibit svým národem a jehož krev „mluví lépe než krev Abelova“ (Žid. 12, 24). Krev Abelova volala k nebi o pomstu, krev Kristova však prosí o milost a odpuštění.

Abraham poslušně obětoval svého vlastního syna Izáka; a byl by onu obět dokonal také zevně, kdyby Bůh sám mu to nebyl zabránil. Jeho obět je pouze obět duchovní.

Melchisedech obětoval jediný ve Starém zákoně ne už zvířata, nýbrž chléb a víno. A tím je zřejmě předobrazem Krista a jeho eucharistické oběti.

Tři významné oběti starozákonní předobrazují nejen obět Kristovu, nýbrž i *naši* obět, kterou přinášíme jako údy mystického těla Kristova. A lze říci, že tyto tři předobrazy jsou zde především jako předobrazy *naší* oběti; naznačují především, s jakým smýšlením máme přinášeti eucharistickou obět, aby ji Bůh přijal se zalíbením. Přistupujme tedy k eucharistické oběti vždycky s čistýma rukama jako nevinný Abel, s odevzdanou poslušností jako Abraham a s královským (t. j. velkodušným) srdcem jako Melchisedech. Pak Bůh přijme se zalíbením naši obět zároveň s obětí svého Syna, již tyto tři oběti předobrazují.

3. Nebeský oltář.

Potom se kněz hluboce skloní a prosí ještě jednou o přijetí oběti:

„Pokorně tě žádáme, všemohoucí Bože, rozkaž, aby tyto dary byly rukama svatého anděla tvého přeneseny na tvůj vznešený oltář před tvář tvé božské velebnosti, abychom, kdož přijmeme z této účasti na oltáři svatosvaté Tělo a Krev Syna tvého, byli naplněni všelikým požehnáním nebeským a milostí. Skrze téhož Krista, Pána našeho. Amen.“

Prosíme nyní o přijetí oběti za zvláštním cílem, abychom totiž dosáhli hojného užitku z přesvaté oběti ve svatém přijímání. Tato prosba je vyjádřena obrazně: kéž svatý anděl Boží tuto obět z pozemského oltáře donese na nebeský oltář; neboť jen tak nám může přinést milost a požehnání tato přesvatá obět, z níž budeme nyní požívat Tělo a Krev Páně.

Sv. Jan ve svém Zjevení praví, že viděl v nebi oltář, a na něm obětovaného Beránka, a kolem oltáře anděly, vykonávající jakousi slavnostní bohoslužbu: „A jiný anděl přišel a postavil se k oltáři s kadidelnicí zlatou; a bylo mu dáno mnoho vonných věcí, aby je dal k modlitbám všech svatých na oltář zlatý, který jest před trůnem Božím. I vystoupil dým vonných věcí k modlitbám svatých z rukou andělových před Boha.“⁴ Mimo to je známo už ze Starého zákona, že andělé přinášejí před trůn Boží modlitby a dobré skutky člověka.⁵ Tyto dvě představy jsou tedy spojeny v uvedené modlitbě. Církev prosí, aby anděl (není výslovně uvedeno, který; snad strážný anděl Církve, snad náš anděl strážný) přenesl obět Kristovu na nebeský oltář před tváří Boží.

Většina liturgistů vidí v onom „svatém andělu“ skutečného anděla, jak bylo naznačeno. Někteří však tvrdí, že oním „svatým andělem“ jest sám Syn Boží. Na př. D. Giulianiotti praví: „Ale kdo bude onen anděl tak hodný, aby nás s naším Bohem přenesl k Bohu, ne-li sám Kristus? On je Anděl nad všechny anděly. Anděl znamená vyslanec; a není Kristus nejvyšší vyslanec Otcův? Není to Ten, jenž byl poslán, aby nám přinesl dobrou zvěst? On je Izaiášem nazván „Andělem velké rady“. — On, jako Bůh, je v samém středu Trojice, a, jako člověk, ve středu a na vrcholu lidstva. Jemu tedy a ne jinému, Otec rozkáže nésti naše duše s Ním (naše duše posvěcené Eucharistií) z temného oltáře země na zářící oltář nebe.“⁶

⁴ Zjev. 8, 3—4.

⁵ Cf. Tob. 12, 12.

⁶ F. Giulianiotti: *Il ponte sul mondo*, Torino 1932, str. 149.

Aby kněz také zevně vyjádřil svou nehodnost a zároveň svou úctu k Bohu, modlí se tuto modlitbu hluboce skloněn; ve středověku při ní zkřížil ruce přes prsa, jak to ještě dosud činí kartuziáni a domínikáni. Při slovech: „z této účasti na oltáři“, líbá kněz oltář, a to jednak na znamení úcty, protože na něm spočívá Tělo a Krev Páně, zároveň však také na znamení úplné oddanosti Kristu, který jest znázorněn oltářem. Při slovech „všelikým požehnáním nebeským“ žehná se kněz znamením kříže, aby naznačil, že všechny milosti svatého přijímání vyplývají z kříže. - Pokračování. *P. Ant. Čala O. P.*

Styl a tajemství svatého biřmování

V předešlém článku jsem řekl o biřmování, co jsem považoval za nejdůležitější pro dnešní křesťany, kteří ve vlažnosti své víry a v ubohosti svého snažení nalézají přemnohé věci v křesťanství zbytečnými, protože neznají smyslu tohoto života nebo jistě smyslu křesťanského života. Řekl jsem nebo napověděl, že svátost biřmování je když ne nutná, tedy svrchovaně užitečná k následování Krista, jakožto vyznavače Otce a Pravdy, protože toto následování jest uloženo každému křesťanu a protože je nemožno splnit tuto povinnost jinak, leč skrze milost, kterou získáváme řádným způsobem toliko ve svátosti biřmování. V tomto druhém článku chci skončiti své pojednání o svátosti vyznavačství výkladem o jejím jménu, jsoucnu a podstatě; o osobách, jež se činně nebo trpně zúčastňují při jejím vytváření; a konečně o účincích nadpřirozených a vpravdě božských, jež tato svátost způsobuje v duši jejího přijimatele.

Nejpřípadnější jméno pro svátost vyznavačství jest biřmování. Toto slovo pochází od latinského *firmare*, utvrzovati čili posilovati, a hodí se zejména proto k označení druhé svátosti, že vyjadřuje její nejpřednější účinek a že je vzato ze samé svátostné formule biřmovací (*confirmo te chrismate salutis*).

Výraz *confirmatio*, řecky *bebaiosis*, má svůj základ v Písmě svatém (Lk 24, 49; Skut 8, 17; 2 Kor 1, 21; 5, 5), a je ho užíváno v Církvi k označení druhé svátosti všeobecně od polovice 5. století, vedle staršího názvu „vzkládání rukou“ (*impositio manuum*, řecky *epithesis cheiron*), který je rovněž z Písma (Žid 6, 2; Skut 8, 17). Kromě těchto dvou výrazů se vyskytují ve staré církvi ještě mnohé jiné, ale některých z nich užívají spisovatelé také o jiných svátostech. K těmto běžným označením patří *chrisma* nebo *sacramentum chrismatis* (u Řeků také to *myron*, to *mysterion tu myru*); *sigillum*, pečeť (řecky *sfragis*); *donum Spiritus*, dar Ducha (*dorea pneumatosis*); *consummatio*, dovršení (*teleiosis*). Názvy tyto jsou vlastně básnické figury, nahrazující takové slovo theologické, které by vystihovalo plně tento pojem svátosti biřmování: rukou prováděné mazání křížem na čele ve znamení kříže a provázené příslušnými slovy, ustanovené od Krista za symbol, kterým se pokřtěnému uděluje Duch svatý k utvrzení ve víře a k statečnému vyznávání víry před tváří jiných lidí.

Co se týče existence svátosti biřmování, byla jistě vždycky uváděna v pochybnost sektami, které jí od Církve nepřijímaly. Nejpádňější důkaz jejího ustanovení od Krista je to, že ji dnešní Církev prohlašuje za svátost Nového Zákona a že není možno dokázati, že by byla v dějinách Církve doba, kdy této svátosti nebylo. Naopak, kdokoli a kdykoli se odvážil v Církvi popírat zvláštnost svátosti biřmování, býval vždy umlčen od těch, kdo bděli nad církevním učením. Když si usmyslili protestanti považovati konfirmaci za obřad, při čemž dospělá mládež obnovuje a potvrzuje křestní závazek před zraky církevní obce, pronesl Tridentský sněm *anathema* na ty, kteří spatřují v biřmování jen takovou celkem bezvýznamnou ceremonii, místo pravé, božské a značně potřebné svátosti (Sed. 7). Ale již v dekretu florentském *Pro Armenis* jest jmenováno biřmování jako „druhá svátost“; ve vyznání

Michala Paleologa je nazýváno „svátostí, udělovanou křížmem pokřtěným“, a ve vyznání víry, předepsaném Valdenským, se mluví o „biřmování, jež je udíleno biskupem skrze vzkládání rukou“. Takto jest na místě protestováno vždycky proti všem, ať jsou to albigenští, viklefiisté, husité, protestanti všech směrů, lidé rozkolní a mající teprve osvědčiti víru, kteří smýšleli o biřmování nedbale, pochybně nebo bludně, a jest jim naznačováno, jak jim chybí přijetí nebo hodné přijetí této svátosti k zachovávání a vyznávání pravé víry a spasitelného chování.

Toto by věřícím musilo dokonale stačiti. Pro nevěřící je možno snést zbytečně velké množství důkazů jak z církevní tradice nejstarších dob, tak z Písma svatého Nového Zákona, při čemž ani Starý Zákon není možno zcela pominouti. Vždyť už proroci Starého zákona předpověděli pro Nový Zákon všeobecné vylití Ducha na ty, kteří budou Mesiášovi, a Kristus nejen mnohokrát slíbil seslání toho Ducha, nýbrž i prohlašoval, že všichni věřící budou potřebovati příchodu téhož Ducha k dokonání svého obrácení. Toto by stačilo k přítomné tradici, kdyby se v Písmě nadto nenacházelo mnoho míst, jež všechna dohromady dávají naprostou jistotu o existenci nové, od křtu odlišné svátosti, jíž se uděluje řádnou cestou všem věřícím Duch svatý skrze vzkládání rukou, jež jest jiné než vzkládání rukou při svěcení kněžském, a jež má účinky větší, vnitřnější a potřebnější než jsou pouhá charismata (dar uzdravování, proroctví a jazyků ve prospěch jiných). Příslušné texty Písma, jež patří k našemu důkazu, jsou tyto: Proroci: Is 32, 15; 44, 3; 59, 21; Ez 36, 25—28; Zach 12, 10; Joel 2, 28—32 (srv Skut 2, 16 a násl.); Kristus: Jan 7, 38—39; 14, 16; 15, 26; 16, 13; Lk 24, 49; Skut 1, 8; Apoštolé: Skutky apoštolské v kap. 2, 8 a 19; Pavel v listu k Židům (6, 1—4) a v narážkách 1 Kor 12, 13; 2 Kor 1, 21—22; Efes 1, 13; Tit 3, 5—6; Jan Evangelista v 1 Jan 2, 20, 27.

Nepřetržitost tradičního učení o svátosti biřmování lze jasně prokázati z Tertulliana a Klementa

Alexandrijského (Migne, Curs. theol. XXI. 567 sqq. a 1129 sqq.); z usnesení starých sněmů církevních (elvirského, laodicejského, sevillského 619, toledského 633, chalonského 813); ze starokřesťanských nápisů (viz příslušné příručky křest. archeologie!); ze shody všech východních církví s římskou v této otázce, o čemž existuje již znamenitá literatura; z učení všech theologů od stol. 11. a z narážek, jež činí různí spisovatelé o svátosti biřmování v době patristické, kdy bylo málo příležitosti mluvit zvláště o biřmování, protože se udělovalo většinou bezprostředně hned po křtu, jak se děje do dneška ve východních Církvích. Pro toho, kdo neuznává svátost biřmování, jsou všechny tyto historické doklady nevysvětlitelné, nehledě k tomu, že i bez nich platí víra Církve a živé podání uchované v praksi biskupů a kněží od nepamětných století. -

V čem záleží biřmování jakožto účinné znamení novozákonní milosti? Poněvadž Otcové staré Církve, právě tak jako staré rituály, mluví střídavě o kladení rukou, o mazání křížem a o znamenání křížem (*chrismare* nebo *signare*) jakožto o svátosti biřmování, a ježto už Tertullian a Cyprian připomínají svěcení křížma (sloučeniny oleje olivového a balzámu) od biskupa k používání při této svátosti, která se od nejstarších dob uděluje mazáním tohoto křížma na čele, nebo u Řeků též na jiných údech těla (podobně jako na Západě svátost pomazání na pěti údech a v nouzi také jen na čele!), jest nutně za to míti, že k platnému udělení této svátosti je třeba a stačí, aby platný přísluhovatel svátosti biřmování kladl ruku na čelo pokřtěného aspoň tak, že touto rukou maže čelo pokřtěného křížem od biskupa posvěceným, a to ve znamení kříže a s takovými slovy, která naznačují smysl a cíl toho úkonu. Na západě se ustavila od 13. století všeobecně tato formule biřmovací: *N, signo te signo crucis, et confirmo te chrismate salutis, in nomine Patris etc.* (*N, znamenám tě znamením kříže, a posiluji tě křížem spásy, ve jménu Otce atd.*), kdežto u Řeků platí

do dneška formule *Sfragis doreas pneumatosis hagi* (Pečeť darů Ducha sv.), která ve spojení s celým úkonem a úmyslem biřmovatelovým rovněž určuje jednoznačně smysl posvátného znamení. Ostatní věci v ritu biřmovacím (u Řeků na př. přimíšení ještě jiných vonných mastí k podstatě olivového oleje a balzámu, nebo střídání formule v různých východních a západních ritech průběhem dlouhých věků, nebo vztahování rukou mimo úkon mazání na čele, nepatří k podstatě svátosti a nejsou nutny k její platnosti. Co se týče řečeného vztahování rukou, byli theologové západu odjakživa přesvědčeni, že jest obsaženo v samém mazání na čele, děje-li se toto mazání právě rukou a nikoli nástrojem. Po Bedovi, Amalariovi, Rabanu Maurovi, Ratramnovi vyjadřuje Innocenc III. tuto nauku slovy: *Per frontis chrismationem manus impositio designatur, quae alio nomine dicitur confirmatio, quia per eam Spiritus Sanctus ad augmentum datur et robur* (vlození ruky je naznačeno mazáním čela křížmem, které se také nazývá biřmováním čili posílením, ježto se jím dává Duch svatý k rozmnožení a síle; *Decretum Gratiani* I. I, tit. 15, c. 1, § 7).

K platnosti svátosti biřmování vyžadují se však netoliko popsané podmínky se strany posvátného znamení, nýbrž i se strany osob, jež toto znamení udělují nebo přijímají. Platně může přijmouti svátost biřmování každý pokřtěný člověk, i když ještě nemá užívání rozumu. Proto udělují východní rity biřmování bezprostředně po obřadu křestním. Přesto se jeví účelnějším přijímati tuto svátost teprve tehdy, když nám nastávají těžší životní povinnosti a když jsme byli lépe vyučeni v chápání článků svaté katolické víry, což se na západě praktikuje od 13. století téměř všeobecně. Užitek přijetí je tím větší, čím větší a pečlivější jest příprava k této veliké svátosti živých. Platným přísluhovatelem biřmování jest biskup, který jest jediný přísluhovatel řádný. Platně může udělovati biřmování, používaje křížma, posvěceného od některého biskupa, také každý

kněz, který má zvláštní dovolení od nástupce svatého Petra, buď výslovné (jaké mívají latinští misiónáři v zámořských krajích), nebo všeobecné a zvykové (jaké mají kněží východních obřadů). Kněz je v tom případě mimořádný přísluhovatel biřmování, což nasvědčuje tomu, že tato moc jest radikálně a počátečně již v kněžském charakteru a potřebuje jen svého vnějšího zdokonalení jednak svátostnou hmotou, připravenou od biskupa, jednak udůstojněním, které nestačí způsobiti obyčejný biskup, nýbrž pouze hlava celého mystického těla Církve.

Co do účinků svátosti biřmování třeba věděti, že se jí neuděluje zpravidla Duch svatý po prvé, protože tato svátost jest právě svátostí živých a svátostí posilující. Jen kdyby křest nebyl vlil pro nedostatek přípravy vedle odpuštění hříchu dědičného také milost posvěcující, a kdyby na to bylo zapomenuto a byla přijímána svátost biřmování brzy po křtu s náležitou přípravou a aspoň všeobecnou lítostí nad hříchy před křtem spáchanými, vcházel by Duch svatý, to jest milost posvěcující, do duše biřmovanovy ponejprv. V řádných případech způsobuje svátost biřmování rozmnožení milosti Ducha svatého. Mimo to uděluje tato svátost zvláštní milost pomáhající, totiž milost posílení k duchovnímu boji, aby biřmovaný mohl vyznávat svou víru a žíti podle ní, aby mohl dokonati až k úplnému duchovnímu vítězství to, co v něm bylo založeno skrze křest a k čemu se zavázal dospěti skrze křestní slib. Nejposléze pak uděluje svátost biřmování zvláštní a nový, od křtu rozdílný, nezrušitelný charakter bojovníka Kristova, kterýžto charakter brání stejně jako při křtu a svěcení kněžském, aby svátost mohla býti opakována.

Čím se liší tento charakter od charakteru křestního? Zřejmě tím, že křest nás činí pouze jednoduchými údy Těla Kristova a prostými dítkami Božími, kdežto biřmování nás zdokonaluje v obojím směru: činí z nás údy silné a činné, dítky zralejší a milejší. Biřmováním se spojujeme s Kristem těsněji

a pevněji, dostáváme větší účast na Božím kultu a všeobecném kněžství, větší právo na růst v milosti. Kdežto křest uděluje trpnou schopnost k přijímání všech ostatních svátostí, uděluje biřmovací charakter schopnost činnou: činí z obyčejných občanů království Božího, kteří mají svá práva a své povinnosti, bojovníky Kristovy, podobné apoštolům, evangelistům, mučedníkům a vyznavačům, opravdové vojíny Kristovy, kteří se liší tak velice od pouhých pokřtěných jako se liší voják od dítěte. Biřmování jest duchovní odvod, biřmovaní nesou na sobě vojenské odznaky Kristovy; jestliže co, tedy biřmovací charakter propůjčuje biřmovanému právo a schopnost spolupracovati s kněžstvím na pokřesťanění celé lidské společnosti. Neklade-li biřmovanec mravních překážek, způsobuje v něm biřmovací charakter stupňování a zdokonalování života milosti. Teprve on má plnou výzbroj Boží (Efes 6, 11), aby mohl vítězně bojovati dobrý boj (1 Tim 6, 12). Zatím co je pouze pokřtěný člověk podoben nově narozenému nemluvněti (1 Petr 2, 2), jest biřmovaný prohlášen za plnoletého (Efes 4, 13), protože jest naplněn silou z výsosti (Lk 24, 49) a protože má Ducha svatého v mnohem vznešenějším způsobu, než tomu bylo před tím (Jan 7, 39). Má možnost žíti duchovně a růsti den ze dne, přemáhati všechny obtíže a porážeti všechny nepřátele, kteří se stavějí v cestu dokonalé snaze po ctnosti a záslužném boji ve službách Církve a Krista. Jest jen třeba „neuhášeti Ducha“ (1 Thes 5, 19), jehož jsme v biřmování přijali!

Konstantin Miklík CSsR.

Domácí práci ke sjednocení s Bohem

Chce-li mladá žena, zaměstnaná starostmi o rodinu, trávití všechen svůj čas v duchu Mariině, v ustavičném rozjímání, pak jsou ze začátku její všední dny vyplněny hodinami trýzně a utrpení.

Sjednocení s Bohem, které je ústřední myšlenkou a nejvyšší touhou její mladé duše, vyžaduje ke

svému vyvrcholení stálou pozornost k Duchu sv. a věrnost v konání povinností. Duchovní snažení v rozjímavém životě neulehčuje s počátku mladé ženě její domácí povinnosti. Spíše naopak. Jsou jí trýzní, trýzní tak velikou, že se jí zdá nemožným dále slučovati obě věci - domácnost a myšlenku na Boha.

Rozpoltění ducha je však dílem Ducha. Chce docílit jen toho, aby si žena brzy uvědomila, že jediné potřebné je skutečně jen jedno. Zatím co milost v duši bolí, bolest určuje hranice a pevný řád v jejím nitru. Matka Boží bdí nad mladou matkou, aby v těchto chvílích hrozných začátků vytrvala věrně a pevně.

V manželství není možno, jako v klášteře, zbaviti se všech starostí o hmotné potřeby a zajistit si tak podmínky pro volnější rozlet duše. Rodina vyžaduje odstupňovanou lásku a tedy i stálou pozornost. Na ženu padá starost o útulnost bytu, aby manžel a děti v něm našli příjemný a teplý domov. Musí pečovat o chutnou stravu a o množství těch domácích podrobností, které stačí po celý den vyčerpávat její síly a pozornost. Poněvadž však křesťanská žena a matka je křtem povolána na prvním místě k vnitřnímu životu, k poznání a důvěrnostem s Bohem, všechny všední starosti jsou při srovnávání nakonec přece jen něčím druhotným a nesmí pohltit jejího ducha. K dokonalé jednotě s milovaným Bohem nestačí na ni čas od času věnovat Mu vzpomínku. Je třeba cele se k němu obrátit a to naučí mladou matku Panna Maria.

Příklad a přímluva Mariina vedou ženu k tomu, aby do trvalého stavu modlitby vstoupila počátečním sebeobětováním. Je to pravidelný začátek, který je nutný a jen ten umožňuje, aby neulpěla se zálibou na sobě a na své práci, a úspěšněji oddálila každou snahu líbiti se a míti úspěch *u lidí*. Mnohá práce ženy vede k tomu cíli sama sebou. Dobře, nechme věcem přirozený průběh, ale samy hledejme jen *Boží* zalíbení. Nikdy si nezapírejme, že ať uděláme

cokoliv, naše práce zůstane vždy nedokonalá. Pokorně si uvědomujme tuto skutečnost, mnoho nám to prospěje.

Co musí dále vyznačovat mladou ženu, je schopnost rozdělení práce a času tak, aby nikdy nebyla nucena vzdáti se své pravidelné modlitby. Moderní tempo a výhody vynálezů musí umět využít ve prospěch svého života modlitby a chvály Boží. Náboženství vyžaduje stále prohlubované „studium“ tohoto druhu. Hospodárným rozdělením denní práce dovedla i Maria najít volné chvíle pro Boha.

Do života mladé ženy těžce zapadají obtíže rázu finančního a hmotného. V podrobenosti, již se naučí od Ježíše bičovaného a vysmívaného, dokáže i tyto strasti dobrá žena posvětit. Občas je třeba přerušit svoji práci, byť jen kratičkou chvilkou modlitby - nejlépe ve chvílích, kdy člověk pracuje opravdu s chutí. Zvolna se tak nalezne Bůh ve všech věcech. Jaké štěstí!

Maria Panna činí duši mladé ženy důvěrně milosti plnou, Sobě zcela podobnou. Jakmile je takto obdařena, má žena nyní všechny možnosti k dokonalému životu snoubenky i matky. Bohatost její obdarované duše ponechává ji v jisté nedotknutelnosti a neporušenosti od všedních vlivů. Je již skutečně sycena tím, proč se zrodila - nazíráním na Boha po příkladu Mariině.

Z protichůdnosti rozjímání a činnosti vzniká v duši ženy jistá vnitřní obtíž. Když se zastaví po příkladu Mariině, aby se modlila, pociťuje, jak Duch sv. používá té její lásky a povolné oddanosti, aby vedl její duši k dokonalosti. Ví, že vnitřní klid a růst je dílem výlučně Božím, ona sama jen prožívá Boží činnost na sobě. Na druhé straně však děti a domácnost vyžadují její pevné ruky a ona aby při různých příležitostech rozhodovala a měla v rukou vedení. V modlitbě ji táhne Duch sv. Její radost je v povolnosti. V činnosti zase ona musí vládnout jako paní svých schopností. Stane se, že její nitro tím rozporem činnosti s trpností strašně trpí a žena se

náhle rozhoduje buď úplně se věnovati rozjímání, nebo zcela se oddat činnosti. Zdá se jí, že pak by její život dostal onu žádoucí jednotu a usměrnost. To není správné. Žena si vybuduje svoji osobnost jen tehdy, až budou obě stránky jejích zájmů spojeny v Bohu, až se Jemu oddá a zřekne se vlastní vůle. Maria Panna také tak žila a zůstala při tom věrna i modlitbě i domácí činnosti.

Hospodárným využitím času může pro ženu vytrysknout radost z obojího proudu, jenž čerá hladinu jejího života. Má útěchu z modlitby, stále se blíží k důvěrnému poznávání Boha. Jejím štěstím je však i vytrvalá služba tvorům, poněvadž je to dokonalé následování Krista.

Při práci s dětmi musí pomáhat dětské duši k rozvoji. Když sama je vedena Duchem sv., poznává v maličkých známky vyvolení a působení Božího a má nový důvod k radosti. Spolupracuje s Bohem právě tak, jako se svým manželem.

Tak je vyplněna nejvyšší snaha čistého srdce mladé ženy po životě rozjímavém a její žití je ustavičným klaněním a uctíváním nejsvětější Trojice.

K. Trnka O. P.

Do Filip

Pokračování.

Naděje a záměry (2, 18-30).

Doufám v Pánu Ježíši, že k vám budu moci brzy poslat Timothea, abych i já se uklidnil, dověděv se něco o vás. Nemámť totiž nikoho jiného, jemu podobného ve smýšlení, kdo by se o vás tak upřímně staral. Všichni ostatní se totiž honí za svými zájmy, ne za zájmy Ježíše Krista. Jak se osvědčil, víte. Jako dítě otci sloužil se mnou evangeliu. Toho tedy doufám, že k vám pošlu, jakmile uvidím, co se stane se mnou. Důvěřuji však v Pánu, že vás navštívím brzy sám.

Zatím jsem však uznal za nutné poslati k vám Epafrodita, mého bratra, spolupracovníka a spolu-

bojovníka, jehož jste ke mně vyslali, aby mi přisluhoval v mých potřebách. Vždyt tak toužil po vás všech a byl zneklidněn, poněvadž jste se dověděli o jeho nemoci. Byl skutečně na smrt nemocen. Bůh se však smiloval nad ním, a nejenom nad ním, nýbrž i nade mnou, abych neměl zármutek na zármutek. Proto jsem ho tedy vypravil co nejrychleji na cestu, abyste se zaradovali, opět ho vidouce, a já abych byl méně zarmoucen. Přijměte ho tedy v Pánu s veškerou radostí a važte si takových mužů, jako je on. Neboť pro věc Kristovu málem by byl zemřel, nasadiv svůj život, aby doplnil, co chybělo ve vaší službě pro mne.

Ve verši 19. opouští Pavel tón exhortace, výzvy k pokoře a jednomyslnosti, aby sdělil Filipským své plány a záměry. I když některá z těchto osobních poznámek apoštolových nám není dnes zcela jasná - adresáti dobře rozuměli všem narážkám - jedno jest přece zřejmé: apoštolská a otcovská láska Pavlova k Filipským.

Protože se sám nemůže zatím dostavit do Filip, zamýšlí jim poslati jednoho ze svých spolupracovníků, který mu podá zprávy o stavu církevní obce ve Filipech. Ten, kterého vyvolil pro toto poslání, je jeho žák „můj syn milovaný a věrný v Pánu“ (1 Kor. 4, 17) *Timotheus*. Snad žádný ze žáků apoštola národů nebyl Pavlovi tak milý jako *Timotheus* z Lystry v Lykaonii. Jeho otec byl pohan, matka (*Eunice*) židovka. V Krista uvěřil *Timotheus* za Pavlova pobytu (při jeho první apoštolské cestě) v Lystře. Při druhé apoštolské cestě *Timotheus* Pavla doprovázel. Rovněž tak při třetí apoštolské cestě a v první římské vazbě byl *Timotheus* spolu s Pavlem. Když byl apoštol zbaven pout a odešel na východ, ustanovil *Timothea* biskupem v Efesu. Zachovaly se nám dva listy, v nichž Pavel podává biskupu *Timotheovi* návod, jak si počínati „v domě Božím, který jest církev Boha živého, sloup to a základ pravdy“ (1 Tim. 3, 15). Pavel se rozhodl poslati *Timothea* do Filip pouze na kratší dobu, protože se chtěl od něho

dověděti bližších zpráv o obci, aby mohl býti v klidu o jejím náboženském stavu (v. 19).

Vřelé doporučení, které Pavel dává svému spolupracovníku, zdůrazňuje jeho nezištnost a Timotheův dobrý poměr k Filipským. Timotheus nebyl Filipským neznám. Byl se sv. Pavlem při založení této církve (Sk. ap. 16 a 17 kap.) a navštívil je znovu při Pavlově třetí apoštolské cestě (Sk. ap. 19 a 20 kap.). Z těch, kteří mohou býti posláni k Filipským, zdá se osoba Timotheova Pavlovi nejvhodnější. Ostatní hledají spíše věci svých než věci Kristových. Poslání Timotheovo bylo vlastně vyznamenáním pro Filipské, protože Pavel posílá jim svého nejosvědčenějšího spolupracovníka, jak svědčí apoštolova slova: „*Nemám totiž nikoho jiného jemu podobného ve smýšlení, kdo by se o vás tak upřímně staral. Všichni ostatní se totiž honí za svými zájmy, ne za zájmy Ježíše Krista*“ (v. 20-21). Poslání Timotheovo jest i znamením Pavlovy velkodušnosti. Posílá jim jednoho ze svých spolupracovníků, jehož bude těžko postrádati: „*Jak se osvědčil, víte. Jako dítě otci sloužil se mnou evangeliu* (22 v.). Pavel chtěl asi původně napsati: „*Jako dítě otci mi sloužil*“; ale pak apoštol, jemuž vlastní osoba není ničím a evangelium vším, mění větu slovy „*se mnou sloužil evangeliu*“.

Jakmile bude známo, co se stane s Pavlem, Timotheus odcestuje do Filip. A jestliže proces dobře dopadne, apoštol důvěřuje, že navštíví Filipské brzy osobně (v. 24.).

Brzké poslání Timotheovo je tedy Pavlovým plánem; zatím jim však posílá zároveň se svým listem Epafrodita, který jako posel Filipských přinesl Pavlovi do Říma jejich dary. Dojemná jest apoštolova starost o toho, kterého nazývá svým *bratrem, spolupracovníkem a spolubojovníkem*. Zdá se, že Epafrodites nebyl pouze poslán do Říma s výsledkem sbírky filipské církevní obce, nýbrž že jeho úkolem bylo v Římě zůstatí a býti po ruce Pavlovi. Epafrodites však v Římě onemocněl, a to těžce; byl i v nebezpečí smrti. Ve své nemoci byl ještě zneklidněn vzpo-

mínkou na Filipské, kteří se o jeho chorobě dozvěděli. I Pavel byl zarmoucen, dnes však již může radostně zvěstovati Filipským: „*Bůh se však smiloval nad ním, a nejenom nad ním, nýbrž i nade mnou, abych neměl zármutek nad zármutek*“ (v. 27.).

Epafrodites ve své nemoci toužil po Filipských, proto ho nyní Pavel po uzdravení spěšně posílá domů, aby i Filipští, spatříce ho, se zaradovali. Bylo sice úkolem Epafroditovým, aby zůstal u Pavla v Římě, i apoštol by ho rád ponechal u sebe; když však Epafrodites tolik po Filipských toužil, nemůže nesplnit jeho přání. Necht ho tedy Filipští přijmou s láskou a bez výtek, tak jako by cele vykonal své poslání. Také své poslání vykonal, vždyť ve snaze prospět Pavlovi dal v sázku i život, což má větší cenu než hmotné podpory. Tímto heroismem doplnil Epafrodites dar Filipských a učinil, co oni sami učiniti nemohli: přidal k daru obce vlastní obět a službu.

Dr. Jan Merell.

Lacordaire

Vzpomínáme-li na otce Lacordairea my, kteří jsme ho měli velmi rádi, nepředstavujeme si jej jako někoho, kdo žil v prvních letech 19. stol. a zemřel dávno před tím, než my jsme přišli na svět. Byl přítelem našeho jinošství. Svěřovali jsme se mu. Psal nám dopisy. Stál v čele našich druhů, když jsme vstupovali do života. Možná, že to byl on, ten starší bratr, kterého jsem chodil každý týden navštěvovat do alumnátu v Issy nebo ten mladý kněz, který mi jednou na jednom sjezdu sillonistů pokynul, abych si šel přisednout k němu. Když pozoruji bedlivě portret, který maloval Chassérion u *Svaté Sabiny*, připadá mi, jako by jeho podivuhodný pohled vycházel z mé vlastní minulosti a jeho obličej mě dojímá jako obličej někoho, koho jsem znal a měl rád na tomto světě.

Ti, kteří mu vytýkají, že byl dítětem doby, jejíž nářky by dnes byly směšné, zapomínají, že to, čím se vzdor módě a povrchním proudům nejméně liší

jedna generace od druhé, je právě srdce mladého člověka a že to, co o tomto srdci pravil Lacordaire, je doplněním toho, co o něm kdysi řekl Bossuet.

Lacordaire se obracel k posluchačstvu, které se každým rokem obnovuje, ale je to stále totéž jaro: je apoštolem věčného mládí.

Tajemství jeho úspěchu, tajemství toho, čím působil Lacordaire za živa a dlouho po smrti na mladá srdce, je, zdá se mi, cele obsaženo v evangelijním bohatém mladíku: „Ježíš, pohlédnuv naň, si ho zamiloval...“ Bylo to přátelství, ale přátelství neskromné, které žádá mnoho, ba vše.

Nechci tu ani připomínat, že byl napřed mužem nauky. Napsal jsem kdysi ve své dvacetileté nerozvážnosti, že Lacordaire nebyl vůbec theologem. Není pochyby o tom, že jím byl, či lépe, usiloval, aby se jím stal, když téměř jako 40letý novic psal v *Quercii* paní de la Tour du Pin: „Máme vyučování v theologii dopoledne i odpoledne. Toto nové studium mě těší. Kdyby mi byl býval od počátku sv. Tomáš učitelem, byl bych si ušetřil mnoho trampot. Říkám si často, že naši mladí lidé jsou šťastni: dostávají se lacině k moudrosti, která mne stála mnoho slz.“

A vskutku, to, co měl H. L. dáti od Boha mládeži z let 1830 a 1848 i mládeži dalších pokolení, to nestojí v knihách; a z jeho díla zastaraly právě jen historické názory a nepravá vzdělanost, již je zanešeno. Dosud však žije jistý rys, o němž by se dalo říci to, co říkal L. o slovech Kristových: že vytvořila víc než lásku, totiž plodnou sílu v lásce.

A hle, přímo zázrak:

Tento akcent lze pozorovat při četbě L., zvláště v pojednáních věnovaných vnitřnímu životu jeho Učitele a všude tam, kde se k němu obrací přímo, s tou vášní, s tou nadpřirozenou něhou, která je jeho charakteristickým rysem a která nám umožňuje rozeznat jeho hlas mezi hlasy největších mystiků.

Vzpomínám na začátek 1. přednášky r. 1846. „Pane Ježíši, celých 10 let už mluvím o tvé církvi před tímto posluchačstvem a vždy jsem vlastně mluvil

jen o Tobě, ale dnes se dostávám jaksi bezprostředněji k Tobě, k té božské podobě, která je denně předmětem mého rozjímání.“ Ale domnívám se, ctihodní pánové, že znáte pokračování z paměti, a že znáte i ono překrásné místo z kázání o zřízení království Božího, to místo, které mě v mládí tak okouzlovalo a kde začíná tak čistě lidským nářkem:

„Hledáme lásku po celý život a nalézáme jí vždy jen velmi málo a takovou, že nám od ní krvácí srdce.“ Toto místo končí jedním z nejkrásnějších výkřiků, které kdy láska k Synu člověka vyrvala lidskému stvoření.

Jiní se obrazení k rozumu a učí jej nejdříve poznávati moudrost. L. naproti tomu se obrací k srdcím a vydává je přátelství s Kristem, které před ním ještě nebylo poznáno: nikdo nikdy nic nevynalezl ve vztahu člověka k Bohu . . . ale on zpřístupnil toto přátelství mladým mužům, svým vrstevníkům, kteří se napájeli z tolika kalných pramenů a předali nám jejich jed. Zpřístupnil toto přátelství vyznavačům Rousseauovým a Chateaubriandovým.

Bude vždy třeba přiznat jeho zásluhu o to, že jim převedl ze srdce do úst výkřik, který byl později výkřikem Claudelovým: „*A hle, najednou jsi kdosi.*“

Pro mne je otec L. na prahu současných dějin oním mladým knězem, který v hrozně scéně Ecce homo staví nakonec Piláta do pozadí, a postaviv se na místo stát. návladního, staví se svému Učiteli po bok a představuje jej davu. ne už rouhajícímu se, nýbrž klečícímu a slzícímu davu. Ejhle člověk, člověk jako vy se na vás dívá, člověk, který, pohleděv na vás, vás miluje.

Ctihodní pánové, je to krásné, že váš řád, proslavený Učitelem církve obecné, sv. Tomášem, jehož vlastním dílem bylo, jak praví Jacques Maritain, přivést do služeb Kristových všechny síly inteligence a jehož svatost byla svatostí rozumu osvětleného rozjímáním, je krásné, že obnovitelem tohoto řádu bratří kazatelů byl v naší Francii tento mladý kněz tak blízký každému z nás, tak zúčastněný na našich

debatách, na našich těžkostech a zápasech, člověk, jehož zvláštním půvabem bylo, že dovedl donutit mladíka bohatého i chudého, hrdinného i zbabělého jako jsme my všichni, k tomu, aby vydržel tento pohled byt' jen nakrátko, neboť možná, že právě v této chvíli bude jeho spása: „Jednoho krásného dne,“ zvolal otec na přednášce v Toulousu, „se zastavíme na ohbí ulice, na osamělé stezce, zaposloucháme se a hlas svědomí nám praví: Hle, Ježíš Kristus! Je to nadpozemský okamžik, kdy duše po tolika krásách, jichž ochutnala a které ji zklamaly, odkrývá upřeným pohledem krásu, která nezklame.“

Přátelství Lacordairovo ke Kristu bylo žárlivé. Zasvětil sice všechny své duševní síly tomu, aby mu získal učedníky, ale při tom byl ustavičně na stráži u nohou svého Krista, aby od něho odvrátil ty, kteří chtěli spojovat živoucího Boha se svou mrzkou lidskou politikou. Vášnivá láska Lacordaireova ke svobodě zná jen svobodu Kristovu a svobodu jeho církve. Až do smrti považoval za své protivníky ty, kteří spojovali osud katolicismu ve Francii nerozlučně s osudem zrušených politických režimů.

Ačkoliv byl přesvědčeným royalistou, zaradoval se, on, který byl viděl protikřesťanské řádění revolucionářů z r. 1830, když v únoru 1848 vzbouřenci neli s úctou a láskou kříž z kaple Tuilerií k sv. Rochu. Ne že by byl kdy měl sebemenší zájem na revoluci, ale tento čin svědčil o vysvobození Kristově, o které on usiloval všemi silami svého geniálního ducha.

Otec L. chtěl pro svého Mistra získat jedinou stranu, a to stranu duší, hříšníků, těch, které my všichni rádi stavíme na břeh, na kterém sami nestojíme. V politice osvědčil zdravý úsudek, který nebyl dostatečně oceněn. R. 1850 psal jednomu příteli: „Všechny mé politické názory se dají shrnout takto:

1. mimo křesťanství není možná společnost, leč společnost úpící pod despotismem jedince nebo všech.

2. Křesťanství může obnoviti svou říši na světě jen upřímným zápasem, v němž *by nebylo utlačovatele ani utlačovaného*. V tom žiji a vše ostatní je mi

cizí.“ Kdo z nás by nemohl vzít za své toto vyznání víry?

Nebudu dále rozebírat toto téma. Dlužíme mrtvým tolik křesťanské lásky, že je nesmíme vměšovati do našich sporů, zvláště když už za živa byli, jako otec L., napadání, ba i pronásledování. Nechť se jim dostane aspoň v hrobě klidu. A připomínejme si jejich drahou a posvěcenou památku, jen když chceme znovu shromáždit rozběhnuté stádo.

Odpůrce? Ten, jehož dnes velebíme, jich měl dost po celý život. Ale nepřátele? Tomu nevěřím. Velmi málo jich odolalo kouzlu, kterému podléháme ještě dnes a které vznikalo, zdá se mi, z toho, že se v něm projevovala různá činnost přirozenosti a milosti, abych mluvil slovy „Následování Krista“.

On si toho byl vědom, poněvadž se jako alumnus odvážil napsat: Jsem rád, že mě mají rádi a že si mohu schovat v semináři trochu lásky, vzaté světu. Ve skutečnosti ta trocha uloupené lásky byly lidské ctnosti stavší se nadpřirozenými.

Lacordaireovým životním tajemstvím bylo umění spojití s křesťanskou pokorou jakousi urozenost a hrdost, které zůstávaly na hranicích pýchy, aniž je překročily. Dovedl poslechnout s hlavou vztyčenou a s pohledem přímým. U něho pokořiti se nikdy neznamenalo ponížiti se. Mladík, který ho následoval, nepochyboval naprosto o tom, že byl těžce zkoušen a zlomen, ale věděl také, že si zachová vždy neporušenu onu důstojnost stvoření, které vyšlo jako svobodné z rukou Božích.

Otec Lacordaire ostatně našel učitele nejprísnějšího a nejnelítostnějšího ze všech, které by byl mohl mít na tomto světě, a tím byl - on sám.

Jistě jste meditovali o jeho životě a víte, jak velká byla jeho láska ke kříži a až do jaké krajnosti jej zavedla jeho vášnivá láska k utrpení Kristovu. Otec Chocarne, chtěje nám dokázat, že Lacordaire byl z těch mála, kterým kříž nenahání hrůzu, uvádí ukázky, které až zarážejí. Milovati znamenalo Lacordaireovi, jako všem svatým, podrobit se předmětu

své lásky a on miloval ukřižovaného člověka. Pochybuji, že bylo mnoho těch, kteří pokročili dále na této krvavé cestě. A snad i pronásledoval ve svém těle nepřitele, kterého znal jen on, toho anděla, který nás poličkuje, a opouští nás až po smrti.

Smrt přemohl Lacordaire už na tomto světě, poněvadž jste tu vy, ctihodní otcové. Žije v Bohu, ale vámi zůstává na zemi. Znam dědice jeho ctností, či snad i dědice jeho pohledu? Zdá se mi dokonce, že v některých z vás zahořel po 100 letech větší láskou k těm, kteří se živí prací svých rukou nebo aspoň, že je jim blíž. Jistě si ještě dopisuje s osobami tak dokonalými a význačnými jako byly paní Swetchinová nebo paní de la Tour du Pin, ale domnívám se, že dnes má mnoho obyčejnějších dopisovatelů.

Přesto by ho naše doba nepřekvapila, dovedl by pohledět jejím hrůzám přímo do očí: „Vždycky jsem hleděl jen vzhůru,“ zapsal, „abych tam četl své povinnosti a svůj osud. Je třeba mít naprostou, nekonečnou jistotu, že to, co přichází od Boha, je nejlepší, i když se nám to zdá s lidského hlediska nejhorší. Viděl jsem to mnohokrát v životě a vždy jsem si odnesl z této zkušenosti poučení, že je nejlépe odevzdati se úplně do vůle Boží. Toto odevzdání se je dnes mou největší silou.“

Učí nás důvěře, odevzdání. Doporučuje nám mírnost ve sporech, kterým se nelze vyhnouti. Děsil se lidí, kteří, jak píše, „hledajíce ve své mysli myšlenku, nacházejí tam vždy jen nadávku“. Chválí Ozanama podivným, ale velkolepým způsobem, když praví: „Byl spravedlivý k chybám.“

Otec Lacordaire byl nelítostný jen k sobě samému. Když se však blížila smrt, stal se lhostejným ke všemu, co nebylo jeho láskou, ba i k oné první lásce svého života, ke slávě, které si tolik přával.

Jen jednou jedinkrát se ukázal ve Francouzské akademii, a to už byl vyzrálý. Pokorný mnich souhlasil s touto poctou, poněvadž nepohrdl žádnou příležitostí, kdy mohl ukázat Francii, jaký šat nosí a seznámit s ním publikum. Ale především šel on, kte-

rý ve 20 letech odjel do Říma jako „poutník Boží a svobody“, naposledy před smrtí se dovolávací při této slavnostní příležitosti té svobody, jejíž jméno se smělo r. 1861 vyslovovat jen šepem.

Byl ještě oděn v bílé roucho a již držel v ruce palmovou ratolest a ukazoval tak s tohoto vysokého místa své vlasti, co může vykonat milost v jednom stvoření. Toho dne pochopil celičský národ, že není na světě nic většího než lidský duch, který se ztrácí ve svatosti.

Fr. Mauriac.

ŽIVOT

Jen láska Boží stačí

Kdo upřímně někoho miluje, rád by se mu celý odevzdal, rád by mu všechno dal. Pokouší se o to poctivě, ale čím více se o to pokoušíme, tím větší cítíme odpovědnost i za svou lásku. Napadá nám totiž, když se tak někomu úplně odevzdáváme, že ho tím zároveň nejenom obdařujeme, nýbrž také poutáme, že si ho připínáme na sebe. Jsi opravdu tak bohatý ve své lásce, že smíš někoho pevně na sebe upoutati? Dáš věru všechno, čeho milovaný člověk potřebuje? Necítíš, že i láska může být břemenem, když váže, poutá? Smíš opravdu žádat od milované osobnosti, aby se stala jedno s tebou, jak to činí každá upřímná láska?

Když toto všechno uvážíš, pochopíš, že to nejsou mnišské nebo asketické fráze, že pravou a jedinečnou postačující láskou může býti jedinečný Bůh. Jen on se nepronese, neomrzí, neunaví. Láska totiž tihne ke společenství úplnému, podobně jako na jeho navázání jest vybudována. Ale nikdo nemůže dát společenství tak dokonalé, trvalé, postačující jako Bůh sám. On je nám blíže, říká Tomáš Akv., než my sami sobě. A ještě více, činí nás účastny svého vlastního života. Ježíš přece proto přišel, abychom život, pravý život, ten život, kterým On jest sám, abychom tento život měli a abychom jej měli v hojnosti. To jest společenství, na kterém je vybudována Boží láska. Nikdy nebudeme míti Boha dosti, nikdy ho dosti nepronikneme, neokusíme, neprožijeme. Nikdy se nám nedá tak, aby se nám

nemohl dáti ještě více, protože neomezená je jeho láska, jako on sám je neomezený. Žádný tvor ji nemůže proto tolik přijmouti, aby jí nemohl přijmouti ještě více.

A pak je jeho láska věčná jako Bůh sám. U každé lásky víme, že to nejkrásnější si dáme. A kdybychom si dali všechno, ale naprosto všechno, tím samým bychom pochovali lásku, protože bychom si již neměli co dáti, neměli bychom na čem dále udržovati svou lásku. Bůh jedině trvá ve své lásce. On dá všechno, ale my nemůžeme všechno vyčerpat. My máme stále možnost více z tohoto daru, z této podané lásky načerpat, žít.

A jeho láska, třebaže je to láska Božská, přece nám není cizí. Bůh dovedl se vtělit z lásky k nám. Tato láska dovedla vzítí naše bolesti, plakati našimi slzami. Dovedla promluvit k trpícím, chladivou ruku položit na horká čela a duším uzoufáným říci: Jdi v pokoji! Když jsme zakusili Boží lásku i v lidském těle a ve všech okolnostech jako lásku rozumějící a slitovnou, otevřme se dokořán této lásce. Buďme vděční za lásky ostatní, ale neutoňme v nich, nýbrž jako ve stopách Lásky věčné jděme jimi k Bohu, který jediný je — Láska sama. - *Braitó.*

Hrad nitra

Svatá Terezie Ježíšova určila jednou provždy *povahu strategie*, již třeba zachovávat proti světu. Stahuje posádku duše do hradu nitra. V příkopech kolem hradu — ve světě — povaluje se všelijaká sběř, ohrožující duši — a někdy i velký útok na ni podniká. Ale hrad je nedobytný, odhodláme-li se ovšem jej bránit.

Obrana hradu děje se soustředováním všech sil duše. Vůdcem, pánem hradu je Ježíš Kristus. Proto musí k Němu všechno o radu a o rozkazy.

Kdo to chce dělat jinak, ztroskotá.

Třeba zdůraznit, že dílo v hradu nitra se musí *konat*, že tam jde o soustřeďující napětí duše, že všechny proklamace a programy jsou k ničemu, pokud se doopravdy nemíní válčit, pokud se na dílo chceme jen nečinně dívat. Je to místo ústřední akce — hlavního dění, kde kontemplace, modlitba jsou právě tak činem, jako každý jiný výkon.

Vzpomínám na slova jiné světice — Marie Mazarello — spolupracovnice Don Bosca: V práci buďte činné, radí svým řeholnicím. Tato slova nám dají dobré rozlišení, co prací je a co prací není. Ukazují, že, pokud duše s prací nespolutpůsobí — pokud s ní není ve vnitřní souhře — nemá z ní žádného užitku. Ale má-li jej, nemusí jí už záležet na ničem a na nikom — kromě na Bohu. Potom Bůh každé práci pomůže.

Hrad nitra stojí *nad světem*. Hluboko pod ním je všechno, co pro svět a ve světě má cenu, také i to, co ve světě platí za pravidla a příkazy. Hrad nitra se řídí jiným zákonem. Ani *pán světa* nemůže zvrátit jeho řád, třebaže obchází kolem hradu jako pokušitel a nabízí obyvatelům, že všechno jim dá, když budou se mu klaněti. Láká je, aby se vrhli *dolů*, že Bůh vyšle své anděly, aby je zachránili. Svádí je, aby žádali Boha o proměnění kamení světa v chléb — v zahradu života, hojnosti, bohatství.

Ale z hradu nitra se odpovídá *dolů*: Odstup, Satane! Ne samým chlebem živ je člověk. - Marie Stechová.

Náš Otec

Římský biskup jest středem Církve viditelné, ale jediné skrze Ježíše Krista. Ale přece jen je středem, protože každá lidská společnost má svůj střed. Mohou protestanté tisíckrát se nám vysmívat pro naši příchyllost k římskému biskupovi a stokrát vrtošivě — třebaže ne docela pravdivě říkat, že to není podle Písma. My víme, že náš život jest soustředěn v této jedné osobě, protože do ní byla soustředěna moc svátostná, moc učící, moc vedoucí, které nám dávají život dítek Božích. Pro protestanty vlastně žádný život dítek Božích nám není dáván, protože zůstáváme dále špatnými, ani milost nás vnitřně neproměnila a proto nepochopí nikdy, nikdy neporozumějí naší něžné lásce k tomu, v jehož rukou jest soustředěno svaté kněžství, svaté učitelství, do jehož rukou není vložena jenom bible, nýbrž také celý život celého křesťanstva, celé působení Boží v duších tohoto křesťanstva.

Proto, když líbáme ruku tohoto svého římského biskupa, víme, že v něm objímáme všechny své bratry po celém světě, že v něm jsme soustředěni, že tady nás nic v něm nedělí, že v tomto Otci jsme opravdu všichni bratři.

A tak je důležité chápati dobře toto svaté duchovní otcovství, abychom si více uvědomili své obecné bratrství se všemi v náruči tohoto Otce společného.

V něm cítíme svatou velkou jednotu všech dítek Božích, všech kristovců, totiž křesťanů. Jen Kristus je středem Církve a proto když mluvíme o římském biskupu jako o středu Církve, cítíme a chceme tím říci, že cítíme, jak je celá Církev pokračování Ježíše Krista, jak je rozšíření jeho svatého Vtělení, že žije dále tak, jak Ježíš Kristus žil, totiž viditelná, v lidech uskutečněná, s viditelnou vládou, s viditelným slovem, s viditelnou autoritou, s jakou Ježíš zde na zemi svolával roztroušené své ovce. - *Braitto*.

Utrpení Ježíšovo trvá v Církvi

Konvertita Benson staví svou knihu o Církvi, jakožto opravdu Církvi Kristově, staví ji celou na skutečnosti, že se v ní stále odráží a zpřítomňuje celý život Kristův. Tak se v ní ustavičně zpřítomňuje nejenom utrpení Kristovo, nýbrž také obecná vzájemnost utrpení křesťanů v této Církvi. Jako trpěl Kristus pro všechny, tak ustavičně žije v Církvi katolické přesvědčení, že když jsme všichni spojeni v jedno tajemné Tělo Kristovo, právě pro toto tajemné spojení v Ježíši Kristu nás všech vespolek a nejprve s Ježíšem, že právě pro toto svaté spojení může naše utrpení načerpat z utrpení Kristova posvátnosti a ceny. A protože pak jsme nejenom spojeni s Kristem my osobně, nýbrž přes něho také se všemi bratřími, kteří patří k němu, které on si vykoupil a ještě mohou býti k němu přivtěleni a spaseni, můžeme také svým bratřím prospěti. My, katolíci, věříme v zastupitelskou cenu křesťanského utrpení, my věříme, že spojení s utrpením Páně můžeme v jeho síle zasloužiti milosti, třeba i milosti nejvzácnější, totiž nového života svým bratřím. Věříme, že když by byl Hospodin býval nezapomněl nešťastných měst pro deset spravedlivých, věříme, že pro krev a utrpení bratří, spojených s utrpením Páně, také se slituje nad městem. Tak věříme, že i když již ničeho nemůžeme pro své bratry vykonati, než trpěti, než své ubohosti a slabosti a nemoci podávati Pánu ve spojení s utrpením Ježíšovým, věříme, že nejsme zbyteční a bezcenní pro svaté společenství, že nejsme bezcenní pro Cír-

kev a pro národ. My víme, že právě tyto bolesti a utrpení křesťanské mohou mnoho pro národ znamenati, že mu mohou mnoho síly pro těžké chvíle zjednati, zasloužiti totiž. Ovšemže jsme si vědomi, že to můžeme jen pro zásluhy Ježíše Krista, ale přece jen je to náš skutek, náš životný skutek, třebaže čerpá svou sílu jak k provedení, tak i svou cenu z Ježíše Krista.

V každém křesťanu, který trpí křesťansky, to jest s odevzanou důvěrou v Boha, že zůstává Otcem i v těchto dopuštěních, v každém křesťanu trpícím ve spojení s důvěrou Ježíše Krista, jenž trpěl v opuštěnosti muka nejstrašnější, v každém se zpřítomňuje Kristus trpící. V něm se uskutečňuje velké a jinak nepochopitelné slovo Pascalovo: Kristus jest v agonii až do konce světa. Proto je mi Církev katolická, která si tak váží tohoto smyslu bolesti křesťanské, proto je mi Církví bezpečně Kristovou. Také proto! - *Braitto*.

Poznati Krista

Přítel touží býti spojen s drahým přítelem. Tak volá svatý Pavel, že touží býti uvolněn a býti s Kristem. Již v tomto životě můžeme býti podobně těsně spojeni s Kristem. Když ho dobře poznáme. Kdo dobře zná, prožívá poznané i poznaného. Dobře poznati Ježíše Krista znamená okusiti ho rozumem i vůlí, až i své smysly naplniti prožitou jeho důvěrnou přítomností. Sv. Bernard prožil Ježíše jako neobyčejně blízkého sobě. Ježíš mu byl vším, útěchou, světlem, radostí, jistotou. Proto dovedl zazpívati své hluboké Jesu dulcis memoria. I náš zbožný lid prožil vroucně velikost a štěstí našeho Pána a dovedl zpívati překrásnou, až neuvěřitelně horoucí a dychtivou píseň: Mé jsi potěšení . . .

Ale, nemylme se! Nepozná Ježíše, kdo ho neprožije. A kdo ho neprožije v jeho ponížení, v jeho kříži a v jeho hořkém utrpení. Bez zalití srdce podobnou bolestí, pokud nevložíme prst svůj, dychtivě tápající po pozemské radosti, do ran Kristových, pokud nezaklesneme pevně svou celou ruku, toužící brát a brát, do otevřeného boku Páně, nepoznáme Krista. Poznáme nějaké poučky o něm, ale nepoznáme tlukotu jeho srdce. Až prožijeme jeho velkodušnost, která se dala úplně Otcí i lidem, pochopíme, co je On. Protože on je jako nesmír-

ná, nepochopitelná láska, neustávající, pokud nedá vše a pokud nebude přibita věčným obětováním.

Až se otevřeme utrpení Pánem seslanému, teprve můžeme dobře Ježíše poznati. Nebojte se, že by se vám jich nedostalo. Takhle rozumíme lidovému rčení, že koho Bůh miluje, křížem ho navštěvuje. Aby mohl poznati, jaká je šířka a délka a hloubka a výška lásky Páně. Aby mohl dobře poznati Pána.

Abychom dobře poznali Krista, musíme tomuto poznání otevřít všechny své schopnosti; vyobrazí se v nich Kristus. Jinak bude naše poznání čistě theoretioké a školácké.

Pravé poznání Ježíše Krista, Bohočlověka, může dát posléze jen Bůh sám, když nás svou milostí uvede do prožívání tajemství Páně, když v nás zapálí oheň, o kterém prohlásili učedníci, jdoucí do Emauz, že jejich srdce hořela při výkladu Páně Písma svatého.

Věrou vlil do nás Bůh přivtělení našich schopností, tedy především poznávacích k Ježíši jako Pravdě a Světlu. Když roste víra, když žije totiž, lépe a dokonaleji poznává Krista. A když se celý život všech schopností, především milující vůle, otevře poznávanému Kristu, poznáváme ho i ostatními schopnostmi, třebaže jejich vlastním způsobem. Milující vůlí ho poznáme jako nejvyšše láskyhodného a oblažujícího.

A když se s ním hodně a životně spojíme ještě v nejsvětější Svátosti oltářní, poznáme ho jako potravu svého života, jako lásku věčně se nám dávající k rozmnožení božského života v nás. Náš chudý, třeba i ubohý lidský život se rázem prosvítí, obohatí bohatstvím nejvyšším. V této prožité blízkosti, v Ježíši takto životně poznaném vím, že mám v sobě celé nebe i s jeho Bohem. Tak poznávám Krista jako celé své štěstí, bohatství, novou přítomnost nového života. Ale toto poznání se již nedá vyjádřit. Největší svatí a theologové už jen žvatlali anebo mlčeli. To je poznání Ježíše nejvyšší, až vím, že je víc než vše, co mohu poznati a říci o něm, až klesnu u jeho nohou celou svou bytostí a životem. - *Braitto*.

slovo k době

Já a můj Bůh

Začalo se opět říkat Bůh — s velkou písmenou — ale protože počet bohů se nezmenšil, sluší se psát obyčejně tak, jak se mluví a myslí.

Jsou místa, vyhrazená Bohu, kde naše já nemá naprosto co dělat.

Prvním takovým místem je všeobecně — oblast stvoření.

Druhým takovým místem je lidská duše ve svém poměru k Bohu.

Protože jsme svět nestvořili, nemá tam naše já žádného zvláštního místa — nemá nárok na žádný „vlastní“ koutek.

Protože jsme duše nevykoupili, nemáme práva, aby naše já o nich rozhodovalo. Toto právo má pouze Církev, jíž Bůh duše světil.

Lidé sice mohou pochybovat o oprávněnosti Církve *pro sebe*, neboť mají svobodnou vůli a mohou rozhodovat o své záhubě právě tak, jako o své spáse. Mají rozum, aby mohli za pravdou jít, pravdu od klamu rozeznávat a podle bezpečných rozlišení falešného od správného poznávat. Proto odpovědnost za svůj život ponesou sami.

Osobují-li si však právo, rozhodovat o druhých duších v těchto nejdůležitějších věcech, pak zcizují právo Boha na duše a dopouštějí se nejstrašnější viny. Matka ani otec nemá práva, odpírat křest svému dítěti, neboť tím je vylučují z dobrodiní Matky Církve, z obcování svatých, ze společných modliteb, z pevné vazby života přiroceného s nadpřirozeným.

„Já chlapce povedu ve víře v Boha, tak jako doufám a věřím v něho *já!*“ píše jeden z otců, odpírající pokřtění dítěte.

Ale v jakého boha to doufáte? Za jakého boha to mluvíte? Za boha svého svědomí — budiž — nicméně je to jen bůh vašeho vlastního vynálezu. Takový, jakého si jej právě této chvíle představujete.

Církev nám dává obraz zcela jiného Boha: zcela *určitého* Boha, Boha zjeveného, Boha, který prošel miliony srdcí světců a šlechetných lidí, miliony hlav výtečných mudrců — a přece vždy zůstal *týmž*, stejným Bohem, Bohem, který dal životu

určité pevné hranice a zřízení, a který je neporušitelný lidskou vymyšlivostí a obrazotvorností. Není to bůh, jak se komu líbí dnes, či zítra, ale Bůh *týž* dnes, včera i na věky. Jen takový Bůh může mít určitý a závazný dosah pro náš celý život. - Marie Štechová.

Vladimír Solovjev: Ženská otázka

Nezaujímá poslední místo v tom množství „otázek“, s nimiž se chystáme přijíti do XX. století. Jako se láska dělí, podle názoru jednoho studenta bohovědy, na upřímnou a neupřímnou, tak se vůbec všechny otázky dělí na vážné a nicotné. Za vážné nutno uznati ty, za nimiž stojí nějaká skutečná událost, nějaká změna, která se udála v lidském životě nebo vědomí — změna více méně obecného a tudíž společenského významu. Ženskou otázku nutno uznati za vážnou, ježto se za ní skrývá takováto změna. Mnoho žen a dívek se přestalo spokojovati rodinným životem, ztratilo schopnost seděti klidně doma a zaměstnávat se při tom domácími pracemi. Duševní neklid, který se jich zmocnil, se nezřídka projevuje smutným i komickým způsobem, a žádnými úvahami ani posměšky se ho nelze zbavit. A co lze také namítnouti lidské bytosti, která vám říká: takový život mne neuspokojuje, je mi toho málo, nechci býti jen nástrojem pro rození a výchovu druhých bytostí, chci také žíti pro sebe, míti svůj vlastní cíl? — V čem může záležeti tento cíl, co vlastně chtějí tyto ženy — to je zcela nejasné jim samým: je pouze jasné, že *nechtějí* toho, co bylo dříve, a na vždy se s tím rozloučily.

Úloha ženy v dějinách je úplně v souladu s její fyziologickou úlohou. Nemůže sama začínati nový život, ale nový život, počatý druhým, nosí ve svém těle a přináší na Boží svět, a bez této její účasti by se na světě nic nestalo. Pokud jde o duchovní život a ideje, které jej řídí, je to zrovna tak jisté, jako pokud jde o život fysický. Pro úspěšné splnění své úlohy ve společných dějinách lidstva je žena nadána dvěma opačnými vlastnostmi povahy, spojujíc konservatism s proměnlivostí. Pozorování lidové moudrosti: „žena je jako pytlík, co do něho položíš, to také nese“ — se nezbytně doplňuje světovou zkušeností: „ženy dychtí po novotě, trvanlivý svět je jim strašný“.

V dobách, kdy životní ideje, jež kdysi ženy nosily, zrodily a vychovaly, ještě vládnu lidstvem a dávají smysl jeho bytí, jsou mu ještě potřebné — ženy, spokojené svým dějinným dílem, projevují především společenský konservatism, a svou „dychtivost novoty“ uspokojují jen soukromě, oddávajíce se novým módám a osobním výbuchům milostné vášně. Avšak v těch dobách, kdy jsou staré formy životních zásad vyčerpány a vysíleny, ženy, ne-li dříve, tedy silněji a rozhodněji než muži zakoušejí nespokojenost s tradičními rámci života a touhu vyjít z nich vstříc novému, budoucímu. Dříve, než přijdou na to právě, se zanícením se chápají všeho, co se jim naskytne. Tak Marie Magdalena dříve, než našla Krista, prošla vládou sedmi běsů. Nenasbírám se to číslo i u těch lživých idejí, které se zčásti současně, zčásti postupně zmocnily soudobé ženy? A opravdu je jich sedm: běs „volné lásky“, běs politické agitace, běs zbožštěné přírodovědy, běs vnějšího „osvobození“, běs nuceného celibátu, běs „ekonomického materialismu“, běs estetické dekadence.

Všichni tito běsové mohou klamati a mučiti, ale skutečného uspokojení nemohou dát — a ženské duši ještě méně než mužské. Právě uspokojení dává pouze jediná pravda, která nemůže býti dnešní ani zítřejší, nýbrž je věčná. Jde však o to, že vnitřní přijetí věčné pravdy člověkem přerůstá ty neb ony dočasné formy svého projevu a účinku. Čekati zcela nové, neslýchané slovo, to je ovšem dětinská iluze. Jediné slovo pravdy bylo řečeno, a druhého neuslyšíme, poněvadž jiného není a nemůže býti. Nezastaralo ono, nýbrž zastaralo naše pochoopení tohoto slova. Nový způsob chápání, osvojení a uskutečnění věčného slova pravdy je vždy možný a nyní se stává nutný. Zmatek ženské duše — toť zřejmý příznak této potřeby a blížícího se jejího uspokojení. Rozšíření ženské otázky, jako i všech druhých vážných otázek — je ve srozumitelném, majícím smysl a zživotněném křesťanství. Ženy se první vydaly vstříc vzkříšenému Kristu. Smysl nynějšího ženského hnutí, až bude zbaveno sedmi běsů, jest v přípravě nových žen — nosiček myrhy pro nastávající vzkříšení všeho křesťanstva.

Neděle žen, které přinesly myrhu, 1897. Moskva.

„Sedm velikonočních dopisů.“

Horváth: Mládež bez Boha

Mladý literát Horvath, zemřelý nedávno ve Francii, píše svůj silný román „Mládež bez Boha“. Vyšel právě nedávno u Plona v Paříži. Prorocky jest zachycen nový svět, který roste kolem nás a který musí naplňovati pozorností i obavou všechny, kteří nepustili se zřetele Civitas Dei na zemi.

Námět románový zdánlivě prostý, ale rozhodně nový. Vidíme tu novou mládež, která jen sní o kolektivu a která všechny síly a zájmy skládá na tuto hromadu, na jedinou, z níž jediné chce žítí a na kterou chce snést všechno, co umí, co najde, co vidí kolem sebe. Cvičení a cvičení, až jednou jeden mladý jest zabit druhým. Profesor, vedoucí cvičení, dozná pravdu a jest zbaven místa, protože pravda jest z oné společnosti přísně vyloučena. Viník se zhroutl a pod výčitkami svědomí spáchá sebevraždu. Ale to není konec. To jest pouze rámec vlastního dramatu, vnitřního dramatu, boje v duších mezi Bohem a mezi tím, co se domnívá, že Boha dokonale vyřídilo. Kdyby nebylo Boha, pak by se ona tragedie asi skončila oním propuštěním profesora, sebevraždou druhého mladíka a pochováním mladíka prvního. Ale celou touto masou osudů pohybuje tajemná síla: Bůh. Bůh, o kterém řekl kterýsi duchovní, že jest to také nejstrašnější věc na světě.

Zajímavé jest, že Boha dokazují často ti, kteří ho popírají a tím, jak ho popírají a když ho popírají. Profesor prožije jistotu přítomnosti Boží, kdy je zbaven místa, protože řekl pravdu. Cítí, že musí tu býti zdroj pravdy a ochránce pravdy, který všechny lži vyváží a rozdrtí jejich přediva a plány. Jinak by totiž všechna pravda pomalu zmizela se světa. Cítíme, že všechny křivdy na světě působí to, že někdo Ho nechce někde mít. A přece je Bůh při tom všem, jest v tom přítomen, protože jinak by se svět vyčerpал, jinak by svět zašel na svou mizerii a lidé na svou špatnost. Protože On je při všem, proto dovede vyvésti ze všech porážek a katastrof nové naděje a novou budoucnost. - *Braitó*.

Pod korouhví svatého Vojtěcha

Staří kronikáři, pokračovatelé Kosmy, zanechali nám záznam o korouhvi svatého Vojtěcha z kostela vrbčanského. Zá-

pis zní takto: „Kníže Soběslav před bitvou se Sasy (20. února 1126) poslal kaplana svého Víta do vsi, která slove Vrbčany, jemuž byla věc známa, kterýž nalezl na stěně kostela korouhev sv. Vojtěcha, biskupa, i zavěšena jest na kopí sv. Václava. Kopí to nosil zmíněný kaplan, pokud trval boj, v průvodu knížete, obklopeného jinými kaplany, probošty a světskými pány a vyzýval bojovníky k udatnosti pod ochranou svatých dědiců českých.“

Vrbčany opravdu náležely k panství Slavníkovců a můžeme tedy předpokládati, že tam byla uschována válečná korouhev slavníkovského rodu. Ale i kdyby tato korouhev byla jen symbolem, byl by to krásný symbol! Korouhev svatého Vojtěcha mohla býti ovšem jedině korouhví míru! I v době tak sveřepé a surové nebyl a nemohl být cílem sv. Vojtěcha boj, spíše naopak, pacifikace.

Sv. Vojtěch byl ostatně benediktinským mnichem a benediktinským heslem od dávnověku je: *Pax*. Ale i benediktinské heslo vytesané nad veřejemi klášterů desátého století předpokládá boj proti zlu. Zlo je neklid a vítězství nad ním znamená pokoj duše.

Vojtěch, jenž náležel k starému válečnickému rodu, změnil bojiště rytířské cti, síly a rivality za bojiště duchovní. Tam také tekla krev, krev mučedníka, který zmírá za zájmy vyšší než své vlastní cti.

Ale snad se někdy příliš staví na odiv idealismus sv. Vojtěcha jako protiklad energie a činorodosti, kterých se mu nedostávalo ve velké míře.

Vojtěch nelpěl na ničem, byla to povaha vpravdě mnišská, a kupodivu, jak již mnišské roucho mění vzhled člověka! Jeho srdce musí tím více změnití ovzduší duchovní ukázněnosti, jež osvobozuje ode všech vztahů, které odporují vanutí milosti.

Právem bylo již zdůrazněno, že sv. Vojtěch, jenž měl prvenství v mnoha duchovních oblastech (v době závodění o první místo nabývá tento rys zvláštní důležitosti) byl první českou osobností, již nestačil sevřený český obzor, v němž nevraživost a nezdravá ctižádost končila často vraždami, že on první razil Čechům cestu do světa!

Životem nebyl si jist ani Vojtěch, byv příslušníkem nenáviděného a pronásledovaného rodu. Ale jeho odchod do Říma,

do Polska a do Pruska není přec jen útekem před osobním násilím, spíše naopak, šel vsťříc jisté smrti, a věděl o tom. Krev mučedníků koluje dál v mystickém těle Církve. Mučedníci neumírají! A Vojtěch si zpřítomňoval ustavičně tuto skutečnost života. Břevnovská samota, svatostánek na návrší, dřevěný, primitivní klášter byly mu jen východiskem k novým duchovním výbojům. Jeho srdce neobruštal mech dřímotné spokojenosti.

Ze ssutin staletí a zpod vrstev tisíce let lze ovšem dost snadno si vyvolati jímavou postavu tohoto askety, vytrvalého bojovníka pod praporem křesťanství a průkopníka civilisace na úsvitu českých dějin! Bude to vždycky portret jen pravděpodobný.

V tomto velkorysém českém člověku hořel oheň nadšení, neuhasínající s mládím. V něm byla vždycky přítomna jitřní horlivost, žízeň po dobru, bez ohledu na kmenovou příslušnost, a přes všecku přízeň lidu, který ho chtěl mítí biskupem, necítil se tak osamělým v té době, jež má nejeden prvek společný s dobou naší: mravní skleslost, bezohlednost k slabým, nekázeň, hašteřivost a ctižádost neúměrnou duchovní síle a zdatnosti.

Jeho klášter srostl již s Prahou, jež se stala velkoměstem, a Břevnov je jejím předměstím.

Když se rozžehnou večer světla na návrších Prahy a zjeví nám v šeru její nynější velikost, zdá se, jako by byla odrazem velikosti tohoto knížete, biskupa a prvního českého benediktina. Ovšem, každá lidská velikost zůstane relativní a často i ilusorní.

Český národ vyvázl ze všech katastrof, všecky přetrpěl. Praha zůstane dál českou a křesťanskou, městem věrným sv. Vojtěchu, věčnému poutníku a misionáři, který prolomil zeď předsudků českopohanské uzavřenosti a spokojenosti se sebou, tak jako on zůstal věrným benediktinskému heslu, korouhvi, jež je symbolem míru. - *Chrysostom Mastik O. S. B.*

Tábory katolických studentů

Moderní způsob života si vyžádal nejeden podnik, o jakém před nemnoha lety nikdo ani nesnil. Útek dnešního člověka z tísnivých ulic města je jistě jednou z příčin vzniku táborů mládeže jakéhokoliv druhu. Máme je dnes v celém světě, má-

me je i u nás a máme jich mnoho. I když snad vychází myšlenka táborů katolických studentů z podobných potřeb jako myšlenka táborů vůbec, musí být jejich uspořádání a život v nich zcela jiný. Katolík ví, že nemá jen tělo a proto jeho osvěžení se nesmí zastavit jen u těla. Ví dále, že duše je mnohem více než tělo a že duše chce také žít. A chce tím více žít, čím je výše nad tělem. Ale to ještě není všechno. Jestliže duše člověka rozumového žije uměním a vědou, žije duše křesťana především Bohem. A proto katolickému studentu nestačí ani pouhý život duševní; chce žít duchovně, z Boha a s Bohem.

V tomto duchu a s těmito předpoklady jako samozřejmými zásadami, přijatými každým katolickým studentem, jsou vybudovány prázdninové tábory katolických studentů. Všechny tři složky života křesťanova jsou v nich v náležitém souladu uplatněny. Jsou to prázdniny studentů, kteří pracovali po celý rok ve školních lavicích: na táboře se jim dostane proto náležitého odpočinku tělesného i duševního. Vycházky, hry a zábavy osvěží tělo i ducha. Intelaktuální stránka dostane své v nejrůznějších přednáškách a debatách filosofických a literárních, uměleckých a sociologických, teoretických i praktických, vážných i veselých, přizpůsobených věku studentů. A stránka křesťanská dostane rovněž své. Duchovními cvičeními se zahájí tábor, mši svatou počíná každý den a duchovní promluvou a večerní modlitbou končí. Celý den je provánut vědomím Boha, pod jehož láskyplným pohledem je práce a zábava člověka nejkrásnější a nejradostnější. A dosavadní výsledky táborů katolických studentů ukazují, že cesta, kterou se ubírají, je správná. — Upozorňujeme na ně proto katolické rodiče a přáli bychom si, aby tato snaha studentů, vybudovat své tábory co nejdokonaleji, nalezla pochopení u katolické veřejnosti.

Informace žádejte v Ústředí katol. stud., Praha II., Václavská 12, nebo Brno, Klácelova 2. - *R. Dacík.*

Německá katolická inteligence mezi proudy

Žijeme v zátopě bludů. Nejsou zcela nové, jen jejich výraz, roucho, jinak jsou to staré herese, jichž Církev už tolik vyvrátila a přežila. A v tomto boji s bludy měla Církev oporu také v katolické inteligenci všech dob, v laicích, ať už jsou

to rytíři, Militia Christi, třetí řády, mariánské sodality, později katolické svazy. Je to obrovský řetěz laických družin, pomáhajících v boji s nevěrou, s nevědomostí, se zlomyslností i předsudky. Čím rafinovanější byly útoky na církev, tím hlouběji prožívala inteligence bolest urážené matky a bojovala pro ni mečem i perem. Bojovat pro církev je třeba z lásky, ale pro dobrý a úspěšný boj je třeba ještě dokonalé znalosti toho, zač bojujeme. Sestoupiti ke kořenům, posvětit sebe, poznat a prožít, studovat a věřit. To je také smysl práce „Na hlubinu“. Přestože německá katolická inteligence žije ve vlnobití moderních bludů superiority krve a nadclověctví nacionalismu a nemá těch možností apologie, jako mívala, vidíme pozoruhodné krystalisování charakteru u laické inteligence, a to díky dobrým knihám. Knižní produkce katolických nakladatelství v Německu v posledních pěti, šesti letech soustřeďuje se u základní bohovědy a obhajoby základních principů křesťanské víry. Vezmeme-li do rukou na příklad knihy Pustetova nakladatelství z Řezna, vidíme úplně systematický program k osvětlení, prohloubení a doložení pravosti katolické víry. Ve 23.000 exemplářích rozešla se mezi katolíky výborná Rudloffova „Kleine Laiendogmatik“ za pár korun (2.60 Mk), kterou autor, benediktin, dovedl stručně podat základy naší víry přístupným slohem a výrazem. Jeho přehled základů víry, shrnutý na závěr, je dogmatika pro inteligenci in nuce a hojný výčet literatury pro další studium ukazuje oprávněnost osmi vydání knihy.

Víra je však napadána v kořenech. Proto musejí katolíci znáti Písmo svaté. Vycházející výtahy z Písma svatého Starého zákona („Laienbibel“), vydává se Nový zákon důkladně komentovaný. Je tu třeba upozorniti na řezenské obsáhlé vydání, právě vycházející („Das Regensburger Neue Testament“). Nejde ale jen o Písmo svaté, je třeba znáti i prameny křesťanské tradice. Do nedávna bylo to skoro výhradně předmětem studia bohovědců, dnes přistupují ke studiu církevních Otců i inteligentní laici. To jest účel na příklad knihy pramenů k dogmatice „Das Zeugnis der Väter“ od téhož dra Leo v. Rudloffa, v níž všechny základní nauky katolické opřeny jsou o vhodnou a stručnou citaci církevních Otců Západu i Východu. Na ně navazuje a bohatý materiál až do nejnovější doby člení a soustřeďuje dílo jesuitů Neunera a Roose „Der Glaube der Kirche in den Ur-

kunden der Lehrverkündigung“, obdobné Denzingerovu „Enchiridion symbolorum“. Jsou tu nauky, přijaté i zavržené (naše bludařství zastoupeno je Husem) a protože moderní herese jsou staré bludy, je tu vyvráceno vše, co jest jejich zdrojem. Každý hluboce věřící člověk sáhne po těchto základních dílech se slovy Církve, svatých Otců učitelů a papežů. Podobně k základním otázkám věrouky je zařízena i ediční činnost ostatních a jiných vydavatelství.

Na tomto malém úseku vidíme, jak hluboce jde život katolíků v Německu, aby posílil apoštolát laiků. Není možný bez modlitby. Co se modlí německá katolická inteligence mimo běžné modlitby? Modlí se s Církví! Modlí se z misálu mši svatou, modlí se breviář! U nás ztroskotalo úsilí vydati překlad římského breviáře. U Pustetů se odvážili vydati „Das deutsche Brevier“, úplný překlad breviáře v pěkné úpravě slohové (od dra J. Schenka) i typografické ve dvou svazcích (nejlevnější v plátně po 10.80 Mk). Úspěch díla je patrný z toho, že se chystá druhé vydání. V době bojů proti náboženství vede se obrana - není-li veřejně možná - na poli, na němž Církev nikdo nikdy neporazil, na poli modlitby. Studium Písma svatého, základů víry, liturgické modlitby mešní i modlitby denní s Církví, to je mohutné působišť katolické inteligence v Německu mezi proudy, ve vlnobití ideologií. Zvítězí i zde jediné, co má nárok na plnost slova ideologie - idea a Logos. - *Josef Řezníček.*

Světlo a stín

Měsíčník „Zeitwende“ v Berlíně uveřejnil v dubnovém čísle 1939 vývody tohoto rázu: V jistém národně církevním listu popisuje kdosi bojové fronty, jak je vidí: „Na jedné straně je ztuchlý, středověký vzduch, který vydechuje církevnictví ražení stroze konfesionelního u katolíků a vyznavačského a frontového u evangelíků, na druhé straně nově vytvořené hnutí německých křesťanů, kteří se pokládají za dědice víry Otců. Prvý útvar hledí svými dogmaty zasáhnouti i onen svět, druhý (něm. křesťanské obce) drží se stranou každé lidské nečisté spekulace o věčnosti, ale vyzdvihuje úctu ke skrytému Bohu a důvěru v jeho starostlivé vedení, což jsou dva základní pilíře německého náboženského života.“ Takto pokračuje dál. Ukazuje ještě jiné protiklady, ale nestojí za to jimi

se obírat. Druhá skupina je plná světla, první je podána hodně černě, že je nakonec nutno se podívat, může-li za takového stavu vůbec trvat a je-li vůbec třeba proti ní bojovat. Německé křesťanské hnutí je něco tak zářného, že už dávno by muselo všude proniknout se svou nadměrnou přitažlivostí.

Že ve vášnivém boji ideí a zájmů bývají světlo i tma rozdělovány velmi nerovnoměrně, je známý důležitý taktický prostředek velkého významu. V německém způsobu boje v oblasti náboženské se s ním setkáme krok za krokem. Je však otázka, a všechny církevní skupiny by se jí měly zabývat, zda tato metoda je oprávněná také ve sporech mezi křesťany. Z Nového zákona je jisto, že jí neužil ani Kristus Pán ani apoštolové, a dějiny ukazují, že jí neznali ani první křesťané. Křesťanství nezvítězilo tím, že protivníka proklelo, nýbrž svou odvážnou vírou, radostným vyznáváním a hlavně smýšlením a činem lásky. Stávalo se ovšem potom častěji, že Církev, nedbajíc svého ustanovení a úkolu, používala i světských metod v boji, ale nikdy jí to nepřineslo požehnání. A že dnes jich bývá používáno ve sporech církevních povahově vnitřních, a to dosti často a bez uvážení, to je jednání proti duchu Ježíšovu, které musí nutně stihnouti kletba. To není boj se zbraní duchovní, nýbrž světskou. Tento boj nezdolá druhého, ale jen roztrpčí. Neujasňuje, ale rozdvojuje, protože nevyrůstá z pojetí lásky, ale z vědomí práva a nepřátelství. Je nesprávný a není mírumilovný. Proto ničí, kde by měl, veden Kristovým duchem, hledět budovat.

To není jedno, jakými zbraněmi Církev nebo hnutí, které se nazývá křesťanské, bojuje. Druh užitých zbraní odpovídá vždy druhu záměrů, jež stojí za nimi. Druh zbraní přispívá k tomu, a to rozhodujícím způsobem, zda věc vybojovaná je potvrzena a oslavena ve své ryzosti nebo pošpiněna a stává se nehodnou víry.

Proto je třeba dát si pozor na svůj boj! Spoutejte se tisíci pouty, aby tam, kde hrozí nebezpečí, nevplížily se lidské vášně a světské metody. A kde bojuje protivník po světsku, nechte si od něho diktovat zákon jednání. Neodpovídejte na urážku urážkou, na kaceřování rovněž tak, za očerňování neočerňujte. Kde bojují křesťané, platí: Kázeň. A ještě víc: Svatá kázeň. Kázeň, která se nekryje za pojmy lidské slušnosti ani za ohledy národního společenství, nýbrž stojí pod zákonem

Ježíšovým. Nejvyšší pravidlo i pro boj zní: „Všechny věci nechť se dějí v lásce!“

žeň

Z duchovního života

ALTMANN: *Sieben-Schmerzen Büchlein*. Ars sacra, Müller, München. Str. 32, 7 hlubotisků, RM 0.40. Františkán P. Odilo pláče při rozjímání o Sedmibolestné a pak se k Ní obrací s modlitbou, aby i do našich srdcí vložila heroickou sílu obětovat se z lásky k Bohu za druhé. Chce roznítit vděčnou lásku k Té, která bolestí se stala matkou nás všech.

CAPELLO FELIX S. J.: *Tractatus canonico-moralis de sacramentis*. Marietti, Torino. 2 svazky, str. 900 a 940, cena po 35 lirách. Třetí vydání pětisvazkového díla profesora na římské Gregorianě. Obšírnost díla umožnila autorovi umístiti všechny otázky praktické a také ze značné části otázky spekulativní o svátostech vůbec i jednotlivých, nejen z oboru vlastní morální theologie, církevního práva, z oboru pastýřské bohovědy a z dějin, i dějin dogmat křesťanského Východu. Dílo Capellovo jest asi toho času nejlepší příručka pro kněžské studium po dokončení studia oficiálního. Neboť není snad jediné potíže při udělování svátostí, která by tu byla opomínuta. Při tom je sloh autorův svrchovaně stručný a svrchovaně konkrétní, jeho úsudek při hodnocení názorových růzností jest velmi jasný, odůvodněný a jistý. Velmi instruktivní jsou v každém svazku obsáhlé dodatky o názorech východních křesťanských církví na svátosti a udělení jich. -es-

DUCHEIN: *Directoire du saint prêtre*. I.—II. Grand Séminaire, Montréal. Str. 395, 390, dol. 2. Jistě hlavní rysy kněžského života zůstanou vždy stejné, ale v podrobnostech se zabarvují různě podle potřeb Církve, nad níž bdí Duch sv., všechno obnovující. Tato obnova je životným úkolem Církve. Proto Pius XI. při každé příležitosti zdůrazňoval obnovu, obnovu zvláště kněžství, které by se stalo kvasem věřícím. Účelem této hluboké knihy je postavit před oči kněžím vznešenost jejich úřadu, oživit city nejhlubšího vědomí služebníků Ježíše Krista, ukázat svatost jejich života. Prochází překážkami v osobním posvěcení, aby pak naznačil, kterých prostředků je třeba užít k získání kněžských ctností. V druhé části rýsuje pak vzor kněze v duchovním životě a v pastoraci. Je to ovoce dlouhého rozjímání před Spasitelem a vzácné zkušenosti ve vedení duší. Dýchá z ní opravdové pochopení kněžských potřeb, jistota nauky a plodný duch víry. Svědčí o vysoké úrovni

kanadského kněžstva, že v krátké době bylo prvé vydání těchto úvah rozebráno. Dílo bude ukončeno v květnu.

Ein Samenkorn des göttlichen Wohlgefallens. Franz-Sales-Verlag. Eichstätt. Str. 128, RM 1.50. Je to německé přepracování francouzského životopisu sestry Marie Salesie Galerne z kongregace Navštívení P. Marie. V třiceti letech vstoupila do kláštera, kde rychle zrála duchovně, jako rychle se blížila ke konci svého života. Zemřela po sedmi letech, ale její duch žil dál mezi sestrami, žil i mezi lidmi pro její obdivuhodnou dokonalost. Životopis vyšel hned po její smrti a dočkal se již 3. vydání. Není to pouhý životopis, ale ukázka navštívení Páně u pokorné duše.

FASSBINDER: *Monika, die heilige Mutter.* Nákl. Paulinus-Druckerei, Trier. Str. 106, M. 2.2. Velký církevní učitel sv. Augustin měl stejně vzácnou matku, svatou Moniku. Mohla-li o svém synu říci, že jej dvakrát zrodila, fysicky i duševně, je světlým vzorem všem ženám-matkám, aby si uvědomily, že mají odpovědnost i za duchovní vzrůst svých dětí. V tomto smyslu je vzorem všem vychovatelům, ukazujíc cestu, jak modlitba vítězí nad vlivem světa. Tento malý životopis je jasný obraz života světice, její krásy duševní i její mateřské péče.

FITZSIMONS McGUIRE: *Restoring All Things.* London, str. 236, 6 sh. Po zkušenostech v Belgii, Francii a v Itálii, kde se Katolická akce dopracovala velkých výsledků a kde je bezvadně organizována, podávají autoři tuto knihu jako vodítko pro práci v Katolické akci nejen v Anglii, nýbrž všude. I když Katolická akce má v každé zemi jiné podmínky pro vývoj, hlavní práce a úkoly katolíků všech zemí jsou a budou vždy stejné. Stačí najít jen způsob provádění ve změněných poměrech. A tyto cesty zřetelně ukazuje tato kniha.

KOEPGEN GEORG: *Die Gnosis des Christentum.* Otto Müller-Verlag, Salzburg. Str. 360. Církevní imprimatur salzburského Ordinariátu. - Autor vychází z myšlenky, že dnes nám nedostačí harmonie mezi Bohem a přírodou, přirozeností a milostí, přejatá z řeckého myšlení. Nedostačí dialektická theologie, nedostačí pokusy reformátorů, nedostačí ani „apologetická harmonie scholastiky mezi milostí a přirozeností“. K tomu je potřebná „gnosis“. V náboženství totiž pravé poznání není to, co spočívá v pojmech vyjádřených dogmaty, nýbrž jest vedle pojmů (im Jenseits davon, in religiöser Wirklichkeit), v náboženské skutečnosti. Přesně vymezuje tuto gnosís takto: „Eine religiöse Schau in einem höheren Licht und ein Handeln aus einer neuen Freiheit“. Řekli bychom, že je to velkolepý pokus, zpracovati katolickou theologii ve smyslu fenomenologických zásad při zachování katolické pravověrnosti. S takovým zásadním hlediskem prochází autor pojmy Boha, andělů, člověka, dogmatu, Církve, starozákonní dogmata, Písmo sv. Nového zákona, hlavně sv. Pavla. Autor sám poznamenává: „Neobracíme se ke stojícím mimo katolickou

Církev ... ani na vlažné katolíky ... nýbrž na Vyzrálé, kteří vědí, na zakořeněné v náboženské skutečnosti“. Kniha je skutečně velmi hluboká, naprosto nová svým pojetím. Ale zasluhuje stejně hlubokého studia. I když se nejde bezvýhradně ve šlépějích autorových, přece kniha jeho znamená krásné zúrodnění theologické spekulativní práce. -es-

KRAUTWIG NOTKER: *Die Grundlagen der Busslehre des J. Duns Scotus*. Herder, Freiburg. Str. 170, 4.50 RM. Nauka o sviatosti pokánia je spojená s náukou o hriechu, o ospravedlnení, o milosti o sviatostiach všeobecne. Preto nie je ľahko určiť, čo učil ten alebo onen autor výhradne o sviatosti pokánia, nakoľko tato otázka je úzko spojená s radom iných vieroúčnych článkov. Toho si bol vedomý K., preto v knihe pojednáva o sviatosti pokánia podľa Skota vždy so zreteľom na iné tézy, ktoré vo vierouke háji Skotus. Pre theologa-historika kniha K. je vítaná. Srovnáva v nej náuku Skota s náukou súčasných theologov, a snaží sa kriticky poukázať na to, v čom sa vlastne Skotus od nich odlišuje. -im-

MSGR. MARMOTTIN: *Lecons et portraits*. Éd. Spes, Paris. Str. 208, fr. 18. Kniha obsahuje 18 príležitostných rečí. Autor jednoduchým slohom a príkladmi vysvetľuje, jak sa prejavuje Kristovo učenie v praktickom živote jednotlivcov, a jaký má vliv na blahobyť celej spoločnosti. -im-

NOPPEL: *Die neue Pfarrei*. Herder, Freiburg. Str. 232. Církev je mystické tělo Kristovo, skládající se z buněk, již jsou farnosti. Proto od posledního století šíří se hnutí obrozující farnost. Duchovní správce najde v této knížce pojednání o významu, dějinách a vnitřním složení farnosti, uvidí i požadavky, které klade moderní náboženská obec na své pastýře. Není to všední pojednání, ale opravdu duchovní, nadpřirozený pohled hluboko pronikající společenství věřících a jednotlivé jeho složky, chtějící všechny síly sjednotiti pro pevné zbudování mystického těla Kristova.

PACELLI: *Der hl. Konrad von Parzham*. Ars sacra, Müller, München. Str. 40, 1.40 RM. Jistě si nepomyslil prostý a pokorný bratr-fortnýř kapucínského kláštera v Altöttingu, že bude o něm mluvití příští sv. Otec. Je to překlad oslavné řeči, proslovené kardinálem Pacellim v prosinci 1934. Jako všechny projevy Pia XII. vyznačuje se i tento hloubkou a oduševněným pohledem na svět. Naše česká veřejnost má rovnocennou náhradu v Bojovníku pravdy.

POULET: *Histoire du Christianisme*. Beauchesne, Paris. Str. 236. Vyšel další sešit velkých Pouletových dějin křesťanství. Hlava XI—XIV, moderní doby obsahuje důkladné studie o náboženských válkách, o okrajových křesťanských státech evropských, o katolické reformě po koncilu v Tridentu a o francouzské obnově v XVII. stol. Výhodou díla je, že si všímá podrobně všech duchovních a myšlenkových proudů v křesťanství - není to pouhý dějepis Církve, ale opravdu dějiny křes-

ťanství. Zejména doba katolické reformace byla plodnou půdou světců. Nevýhodou je jako u všech cizích prací, že se probírá francouzská historie příliš obšírně a o naši najdete sotva několik vět, třebaže právě doba předbělohorská byla osudnou nejen pro Čechy, ale i pro celou Evropu.

ROCHE S. J.: *Chrétiens dans le monde*. Nákladem Blond & Gay; str. 200. Papež Pius XI. postavil laiky Katolickou akcí na pracovní pole Církve. Žádá se od nich, aby žili ve světě, ale posvěcovali své okolí, aby z jejich každodenního života zářil Kristus. Tato kniha chce ukázati, jak svět se může stát prostředkem vnitřního růstu duše; všední život snaží se sice pohltiti všechny lidské síly, aby nezbylo nic na Krista, skresluje představu vnitřního života, ale správně chápavý a rozšiřující se nadpřirozený život v duši pronikne všechny mohutnosti a posvěti vaši práci i přátelství. Pak svět nebude poutem, ale cestou ke Kristu.

SERTORIUS: *Katharina von Genua*. Lebensbild und Werke. Str. 266. Váz. RM 6.30, subskr. RM 5.60. Kösel-Pustet, Mnichov 1939. Mystická nauka Kateřiny Janovské zasluhuje ocenění, jakého se jí dostalo v tomto Hügel-Sertoriově díle. Jednalo se o poslední věci člověka a o tajemství, která jsou skryta pro člověka v životě očišťovacím za hrobem, tu poznání Kateřinino, posílené mystickou zkušeností, je plno hlubokých potřehů a připomínek, jež se snaží uvést křesťana na pravou cestu duchovní statečnosti v „Traktátu o očištění“ a v „Dialogu“. Výběr jednotlivých partií je veden rukou odbornou a zhodnocení osobnosti a významu Kateřiny Janovské je dokonalé. Doporučujeme jako duchovní četbu.

SCHREYER: *Der Weg zu Gott*. Zeugnisse deutscher Mystik. Str. 128, váz. 2.40 RM. Caritasverlag, Freiburg i. B. 1939. Texty, vybrané z klasiků německé mystiky, dominikánů - Mistra Eckeharta, Jana Taulera a Jindřicha Susona, jsou voleny v takovém pořadí, aby mohly být jakousi soustavnou příručkou duchovního života. Není třeba hodnotit obsah; mystikové, z nichž Schreyer čerpal, jsou známí svou životní a hlubokou prostotou. Je třeba však hodnotiti jemnost a pochopení, s nímž autor jednotlivé partie vybíral a sestavil je v knihu nesmírně praktickou a vroucí. Dílo naprosto nepůsobí dojmem kompilace, nýbrž je úplně jednotné.

SCHUTZ: *Christus mit uns*. Kösel-Pustet, München. Str. 288. Eucharistie bude stále pramen života uprostřed Církve a záruka rozkvětu křesťanství v příštích časech. V této knize uvidíte plnost eucharistické skutečnosti v systému víry, v životě Církve i v duši lidské. Studuje dogma, známky Kristovy v Eucharistii, její působení a sílu, staré nauce scholastické dává novou formu: Eucharistie a teorie poznání, metafysika, geometrie, fyzika a mystika. Je to dílo prožité theologie, dávající okoušeti, že nejsvětější Svátost je jako Kristus, Duch a život, že je svatým Grálem vyvolených duší a nadějí budoucnosti.

THOMÉ: *Einführung in den Geist der Messe*. Nakl. Pustet, Regensburg. Str. 110, M 1.7. Jsme účastni každou nedělí na mši sv., mnozí z nás každý den. Proč ale je pro mnohé tato účast neplodná? Z oběti na oltáři proudí milost a posvěcení, ale nalézá duše zavřené, ústa šeptající slova modlitby nevyjadřují city duše, oči netuší tajemství. Autor chce naučit rozumět smyslu mše sv., otevřít duši proudům milosti z Kristovy oběti, chce přiblížit člověka Bohu.

VONIER: *Les anges*. Editions Spes, Paris. Str. 88. Dílko „Andělé“ má výhodu, že při vši stručnosti probírá všechny zajímavé otázky vědeckým způsobem. Tato speciální část věrouky prodělala v nauce Otců značný vývoj, proto je nutno přihlédnouti k tradici a historii. Přečtete se zájmem některé kapitoly tohoto francouzského překladu, na př. život andělů, anděl strážný, svatost a hřích jejich.

WALTER: *Die Herrlichkeit der christlichen Ehe*. Herder, Freiburg i. B. 1939, str. 84. Nebude ve vážnosti manželství, dokud se na ně bude dívat člověk jen jako na smlouvu nebo něco ještě nižšího. Krása manželství je v jeho zapojení do mystického těla Kristova. Z Krista čerpají manželé sílu a jeho království mají zaručovat nové členy. V tom smyslu se dívala Církev vždy na manželství ve svých modlitbách, tak mluví o manželství Písmo svaté. Vzácná knížka, která vyzvedá, co je v manželství nejkrásnějšího.

WILLIBROD VERKADE O. S. B.: *Spuren des Daseins*. Mathias Grünewald-Verlag, Mainz, váz. RM 2.80. Krátké meditace a výroky o tajemství života, krásy, o přírodě vytryskly z duše malíře-mnichy, který se svým uměním spojil v celek všechny projevy lidské duše a seřadil je v pevný řád života a hodnot. Proto v tomto řetězu pevného spojení a vnitřní jednoty vyjádřil autor knihy mnoho moudrosti o smyslu, o štěstí a o kráse života.

Z různých polí

D'AMBRA L.: *Eheglück*. Str. 280, 4 RM. - Bruckmann, Mnichov 1939. Manželské štěstí není věcí, která přichází sama sebou. Je třeba si je teprve vytvářet, když mladí spolu začnou žít v pevném svazku. Láska vyžaduje na obou stranách oběti, ne vůli k pohodlí. D'Ambreův román je klasickou ukázkou normálního průběhu manželství lidí nepřipravených, neschopných oběti, na kterou nemyslí a ukolébávají se klidnou jistotou prvních let šťastného soužití. Závěr díla ukazuje, jak teprve dlouhá zkušenost životní přivádí člověka k umění žít.

BARROIS A. G. ORD. PRAED.: *Manuel d'archéologie biblique*. Éditions Auguste Picard, Paris VI. 82 Rue Bonaparte. Str. 530, cena 85 fr. První svazek; druhý svazek se tiskne. Účelem díla je stručné a soustavné zpracování biblické archeo-

ogie s využitím palestinských vykopávek v posledních 25 letech. Autor, jakožto profesor dominikánské školy biblické v Jerusalemě a osobní účastník vykopávek, má všechny příznivé podmínky ke zdaru takového díla. Dílo je skutečně zdařilé, ač je první v tomto oboru. Autor se omezuje pouze na Palestinu, kde sleduje původní semitskou kulturu v proudech ostatních kultur, které Palestinou prošly. Podává velmi poutavý obraz biblické kulturní situace v těchto oddílech: život kočovný - stará města - pevnosti - vodní zařízení - příbytek - urbanismus - činnost venkovanů - nářadí a zpracování kovů - keramika. Druhý svazek bude obsahovat stránku sociální a stránku náboženskou. 200 ilustrací činí dílo tím prospěšnější, takže lze říci, že v přítomnosti nemáme lepšího orientačního díla v biblické archeologii. -es-

DACQUÉ EDGAR: *Urwelt, Sage und Menschheit*. R. Oldenbourg, München. Str. 370, cena váz. 4.80 RM. - Osmé vydání díla pronikavého a originálního badatele v pradějinách lidstva. Dělí se na dvě části: přírodovědní, ve které nejvíce místa zabírají různé pokusy vysvětlování potopy a zároveň obsahují rozhodující rány vývojovým teoriím o původu člověka; zajímavý je autorův pokus, vysvětliti potopu „glacial-cosmisch“. Druhá část obsahuje „metafysiku v přírodě a v mytech“, metafysiku ne ve smyslu přísně filosofickém, nýbrž ve smyslu doslovného překladu slova, o nadpřirodních složkách v duševním majetku nejstaršího lidstva. Kdyby autor byl věřící katolík, měl by mnohem více jasnosti na svých cestách, nemusil by vynakládati tolik obdivuhodného důvtipu, aby zařadil křesťanství do „mythologie“. -es-

Deutscher Almanach 1939. Philipp Reclam jun. Str. 190, 1 RM. Značně pozdě byl poslán Německý almanach. Má mnohostranný obsah. Novela z Alp, studie o Schopenhauerovi, balady, básně i vkusné perokresby. Dnes už nás nepřekvapí, že úvaha sudetského Němce Rothackera o německé Praze začíná větou, že všechna města jsou německého původu a že Slované vtrhli jako poddaní Avarů do Čech. To stačí jako doporučení.

DEFFONTAINES, JEAN-BRUNHES DELAMARRE, BERTOQUY: *Problèmes de Géographie humaine*. Paris 1939, ed. Blond & Gay, stran 236, cena 21 fr. Tato kniha nám originálně podává pojem prostředí v lidské geografii. V první části zkoumá člověka a různé jevy biologické a demografické; v druhé části pojednává o fyzickém prostředí, o slunci, vodě, půdě atd.; ve třetí části pak o sociálním prostředí.

GLABAZŇOVÁ: *Země ve stínu*. Ed. Kozoroh, Kuncíř, Praha. Str. 136, 15 K. V trpké přítomnosti bude zvláště milá tato chvála naší vlasti, na níž spočinul stín neštěstí. Z knížky zářívá tvář rodné země ve své přirozené celistvosti a neporušenosti tak, jak zůstane pro nás navždy, i když ji můžeme objímat jen duchovním zrakem. Takovým pohledem se dívá na svou zem autorka. Odhaluje krásu vlasti od východu na západ, po-

nořuje se do hlubin duše jejich obyvatel a pozvedá pohled k svatým ochráncům, že z celé knihy stoupá pak modlitba o znovuvzkříšení země i lidu k bývalému štěstí. Kéž tato kniha nedá zapomenout!

H. GLOCKNER: *Das Abenteuer des Geistes*. Vyd. Fr. Frommann, Stuttgart, 1938; 376 str., cena RM 8.80, 10.80. Kapitoly: o dobrodružných výpravách ducha za poznáním; o osobnosti „filosofa“; o paradoxech mravní stránky v lidském životě a poznání; o štěstí. Kniha bude jistě přijata příznivě širšími vrstvami čtenářů filosofie pro poutavý sloh a básnické podání látky, jež zajímá věčně lidskou duši. Autor sám praví, že nepodává školskou filosofii v této knize, nýbrž meditace nad (vlastním) lidským nitrem (str. 1.). A sám též upozorňuje, že přináší jen málo skutečně nových myšlenek (str. 369). - Br. J.

CHASSANG PIERRE: *L'avenir des jeunes*. Ed. Spes, Paris. Str. 173, fr. 10. Jaká bude mládež, taká bude budoucnost národa. Práve preto o mládež vedie sa boj, a rodičia dost často nevedia, jak najlepšie zaistiť budúce šťastie svojich detí. V knihe Ch. najdú všetci vychovávatelia stručné ale jasné riešenie mnohých praktických problémov rodinného i spoločenského života. Knihu odporúčame rodičom. -im-

La Liberté et les Libertés dans la vie sociale. Gabalda, Paris. Str. 610. Francouzské sociální týdny mají své dobré jméno daleko za hranicemi. Proto vydaný sborník přednášek, konaných minulého roku v Rouen bude s pozorností přijat cizinou. Hlavní téma, problém svobody a její důsledky v životě sociálním, je otázkou, o níž se vede vášnivý boj. Jsou stoupenci, hájící naprostou volnost člověka bez ohledu na jiné zájmy, a je stejně silný proud popírající vůbec svobodu individua, aby lépe prospíval celek. Nauka Církve byla jasná od počátku a poslední encykliky zas varují před omyly. Staví všechny hodnoty do jednoho řádu, kde každý se uplatní podle své přirozenosti. Velkou cenu v této publikaci mají studie, psané odborníky o významu svobody a jejím rozsahu pro jednotlivé společenské stavy.

La femme catholique dans le monde contemporain. Vydal Plon, Paříž 1939, 240 str. V této dobré knize je několik pojednání o postavení a poslání ženy (katoličky) v dnešní společnosti, ať již jde o bytosti žijící v celibátě či vdané. Eng. Steenberghe mluví tu o místě ženy ve světě; dr. J. Hoogveld o osobnosti ženy; Duprazová o psychologii ženy; Naegelenová o různých protipřirozených a protikřesťanských názorech na ženu; Baersová o ženě v dnešní společnosti; o odpovědnosti ženy De Robien a P. Pillond O. P. o tom, jak se dívá Církev na poslání ženy ve světě. Doporučujeme. - Br. J.

MANN-TIECHLER: *Uns ist Leben anvertraut*. Str. 157, váz. 2.40 RM. Caritasverlag, Freiburg i. B. 1939. Kniha pedagogických ctností mohlo by se nazvat toto dílko, které pojednává přímo sugestivním způsobem otázku lásky, trpělivosti, odpovědnosti a s čistým chápáním vzájemného vztahu všech

lidí snaží se proniknouti do myslí i srdcí, aby je poučilo, aby je rozžhavilo obětavostí, která je v každém povolání základem křesťanské ethiky. Síla a ryzost, jež jsou hlavními dojmy, které kniha po přečtení zanechá, pramení zde z postavy a osobnosti Ježíše, našeho Pána, podané s velkým pochopením.

KARL RAHNER: *Geist in Welt, zur Metaphysik der endlichen Erkenntnis bei Thomas von Aquin*. Verlag Fel. Rauch, Innsbruck. Tato kniha je dokonale řešení podle zásad sv. Tomáše všech problémů, které způsobila moderní existenční filosofie. Člověk svou vlastní bytostí je metafysik a proto zaujímá tak nedispensovatelně odpovědné stanovisko v poměru ke skutečnosti a Bohu. Stojí na rozhraní mezi Bohem a světem smyslovým, mezi věčností a časem. Tam je duchovní situace lidského ducha. Nelze najít hlubšího zdůvodnění lidské bytosti.

STECKEL-BERNHEIM: *L'éducation des parents*. Collection Psychologie, Paris. Str. 242, fr. 20. Vážná kniha německého lékaře, i když ne zcela filosoficky přesná. Zdůrazňuje, že nervové a morální vady dětí nezavinuje jen dědičnost, ale i špatná výchova slabých rodičů, že však vždy nepořádný život rodičů má zhoubný vliv na potomstvo. Chce být připomínkou lékařům, kteří mají příležitost poznat kořeny rodinného života, že mají léčit vedle nemocného těla i chorobné vůle a mají vychovávat, ukazovat cestu ke štěstí. Obrací se i na snoubence a manžele, aby si uvědomili svoji odpovědnost, že mají být vzory a vůdci příští generace národní, nové a lepší.

VAN DER VLIET: *Sainte Marie ou elle est née et la piscine probatique*. J. Gabalda, Paris Rue Bonaparte 90; str. 210, r. 1938. Úvod ke knize napsal L. H. Vincent O. P., známý znatel posvátných míst v Palestině. S radostí přivítá tuto knihu každý, kdo má zájem o posvátná místa v Palestině. Projednává se v ní otázka, týkající se místa narození Panny Marie. Je známo, že jediným spolehlivějším místem, kde je toto tajemství uctíváno, je chrám sv. Anny v Jerusalemě, u něhož mají Bílí Otcové seminář pro výchovu kněží melchitského ritu. Spisovatel sám je jeden z profesorů onoho semináře, tedy s posvátným místem velmi obeznámený. V knize shromáždil a objasnil všechny dokumenty, které přispívají k rozřešení tohoto zajímavého problému. Text doprovází mnoha fotografiemi, týkajícími se hlavně druhé části knihy, totiž popisu stavby chrámu sv. Anny. V druhém oddílu knihy pojednává o bravním rybníku, u něhož Ježíš uzdravil člověka 38 let nemocného. Podává nejprve výklad oněch míst u sv. Jana, potom dějiny místa a konečně vykopávek u chrámu sv. Anny, které nám odhalily jednu ze vzácných památek z doby Kristovy.

WILBOIS J.: *Joie au travail et réformes de structure*. Paris 1939, ed. Blond & Gay. Stran 212, cena 21 fr. Autor zde ukazuje, proč pracující pozbyli radost z práce a jak se jim práce stane zase radostnou. Ukazuje, že je třeba poněkud pozměnit rytmus strojů, hygienu závodů, poměr mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem. Ukazuje pak, že je třeba velké změny ve vedení podniku, a v celé společnosti.

O východu z věcí časných a o příchodu do věčných

Kdo má oko svého rozumu vytríbeno a odloučeno od všech věcí, jež nejsou Bůh, ten může nazírat božskou podstatu. Čí oko jest ale nečisté a smíseno s časnými a vnějšími věcmi, ten nemůže nazírat na božské bytí. Chudoba není nic jiného, než postrádání, nedostávání se a býti prázden všeho, co není Bůh. Jsme-li chudi a prosti všech prostředků, máme přítomného Boha a hledíme na Boha. Čím více se duše odlučuje od věcí, tím více může vnitřně přítomnost Boha a jeho svatou jasnost nazírat. Proto máme nutiti myšlenky do prostoty první pravdy a jinému, co v nás vzniká, máme odporovati a nedbati toho, nýbrž máme nalézati dosti na pravdě, a nemáme se dát v myšlenkách másti žádnou věcí, ani minulou, ani budoucí. Jak o tom mluví sv. Pavel: vše, co jsem byl, jsem zapomněl, a odávám se tomu, co jest mi nyní přítomno.

Tak praví jistý mistr: Bůh jest podstata, která dlí v nejvnitřnějším, a božské působení v duši směřuje k tomu, že když rozum odstraní obrazy všech tvorů, takže jest odmyšlen od všech utvořených obrazů, pak přichází Bůh do duše, staví se na místo působícího rozumu a koná své dílo. Tu nazývá se rozum „rozumem trpným“, neboť trpí, co Bůh koná. Rozum nemůže obrazotvorným způsobem dílo pochopiti, a pak jest nazýván „vyšším rozumem“. Rozum pozoruje však dobře, že jest to dílo, které jde nad všechny stvořené věci, a že jest to nejlepší dílo, ve kterém jedině se stává duch blaženým. Proto se stále více za ním žene, aby je poznal a pochopil, ale v čase je nemůže nikdy pochopiti. Kdyby to mohl, pak by bylo nebe v čase. Přesto však, že je nemůže v čase pochopiti, neustále za ním běží a

nepřestává až do smrti. Běžení rozumu za božským dílem sestává z toho, že se obnažuje od všech stvořených obrazů a nestvořeným světlem vniká do temnoty skrytého božství. Neboť vycházením ze sebe sama a všech věcí přichází duch k Bohu, přitáhne jej zcela k sobě a spojí se s ním a stává se jeden duch s ním. Proto jest východ ze všech časných věcí příchodem do věcí věčných. A když jest lidský duch obsáhnut božským duchem, tu nutí jej poutem božské lásky, že mu musí být zcela oddán. Pouto božské lásky jest mu tak plno radostí, že jej všechny pozemské věci mrzí, neboť duch jest povznesen nad všechny čas a všechny věci pozemské. A tu jest mu zjevena radost a slast věčných věcí, a to v duchu tak zmohutní, že to vnikne do těla a duše pocituje předchůt věčného života. O této sladkosti mluví David v žalmech: „Okuste a vizte, jak sladký je Pán.“ Když nyní síly okusily, jak jest Bůh sladký, jsou tím přivábeny hnáti se stále za Bohem, jako se žene lovecký pes v lese, když našel stopu. Tak běží síly duše, když zpozorují, že Bůh jest v bytí duše a pozdvihnou svůj pohled na podstatu duše, v níž jest Bůh. Pak se bude vše, co jest v člověku, honiti za Bohem a hledati jej. Bytí a život všech tvorů záleží přece v tom, že hledají Boha a ženou se za ním, od něž mají své bytí a život. A Bůh se zjevuje a dává jim okusiti svůj pokrm. Vnímáním božské milosti jest duch víc a více lákán k tajemství Boha. Jako cítí vůdčí pes jelena a podle stopy jej vyslídí, tak jest přilákán duch, když ucítí božské milosti. O tom praví mistr: Jestliže v sobě pocítujeme, že toužíme po Bohu, pak se Bůh dotkl nejvyšší síly. Tímto dotekem je pohybována ze sebe sama vzhůru k Bohu. Že my jej nepocítujeme pochází od toho, že jsme přikloněni k nižším věcem.

Dle čeho poznám opravdu dobrého člověka.

Chceš-li poznati vskutku dobrého člověka, poznej jej podle toho, že vše k dobrému obrací, na-

pravuje a nic nezhoršuje. Mistr Eckhart praví: Jsem tím jist, že ať vidí dobrý cokoliv, stává se tím lepším. Neboť vidí-li zlo, děkuje Bohu, že ho před ním ochránil. Vidí-li dobro, pak touží po tom, aby je mohl dokonati.

Rovněž tak praví učitel: vše, co vidí Boha milující člověk, vzněcuje v něm božskou lásku ještě více. Neboť vidí-li dobro, nutí jej to k lásce. Vidí-li zlo, poznává na něm božskou nezměrnou dobrotu, jež to tak shovívavě snáší, a to jej nutí také k lásce. A vidí-li stvoření, tu na něj působí a připomínají mu první příčinu, která zde z nich září. A to jej též nutí k lásce.

Kdy chce Bůh, co já chci.

Někteří chtějí býti chudí bez nedostatku, pokorní bez potupy, trpělivi bez strasti, cudní bez umrtvení těla, zbožní bez tělesné námahy, dobročinní a lidem příjemní bez dobrých skutků, a tito všichni podvádějí sami sebe. Kdo chce přijíti k pravému náhledu, musí prchati před způsoby světa. Neboť jak mnoho mám v sobě pravého náhledu, tolik jsem poslušen Boha. Jak jsem poslušen Boha, tak míru plno jest mé srdce, tak moudrý jest můj smysl, a tak čistá má bytost. A jak čistá jest má bytost, tolik poznání Boha. A jak Boha poznávám, tolik jej miluji. A jak mnoho jej miluji, tolik zachovávám jeho přikázání, a tolik se varuji hříchu. A jak mnoho se varuji hříchu, tolik jsem sám u sebe, tolik pohrdám sám sebou a tak málo dbám cti a dobra tohoto světa a tak ochotně jsem chudý. A jak ochotně jsem chudý, tím méně si stěžuji na své nedostatky, a tolik jsem pokorný, a tolik trpělivý. A jak jsem pokorný, tím méně pohrdám svými nepřáteli, kteří mnou pohrdají. A čím méně jimi pohrdám, tím více jsem chudý duchem. A jak jsem chudý duchem, tím méně dychtím po světu. A čím méně dychtím po světu, tím méně náležím sám sobě a tím více náležím Bohu. A jak mnoho patřím Bohu,

tolik chci co chce Bůh. A kolik chci já, co Bůh chce, tolik chce Bůh, co já chci. K tomu nám všem dopomáhej Bůh. Amen. *Neznámý mystik.*

O lásce

Svatý Jan praví: Není větší lásky, než když člověk zemře pro svého přítele. To uvážili dobře svatí mučedníci, kteří zde toužili, směti pro víru a Boha zemřít. Pak řekne náš Pán: Nikdo nemá větší lásky . . . Velikost lásky nemůže zvážit žádný, než ten, který jest Láska sama. Láska se nepozná nikde, leč u Boha, neboť on jest láska sama. Jan praví: Bůh je láska. Láska a poznání jest jinak odděleno, avšak v Bohu jest to jedno. Žádný nemá plnou velikost lásky. Velikost lásky není ani v délce, ani v šířce, nýbrž záleží v její větší ušlechtilosti. Velikost lásky spočívá na třech věcech:

První, čím jest láska velká, jest svoboda. Láska jest zcela svobodná síla, která se nenechá nikdy chytнути, nedá-li se chytiti sama. Pravý rytíř nenechá se zajmouti, a jest také těžko zajmout, nedá-li se zajmouti sám. Ale poznání se nemůže nikdy ubrániti, jest chyceno pravdou. Pravda poznání polapí, jak lidé říkají: Musím doznati pravdu, ona mne zaujala. Svoboda jest lásce velmi užitečná, je-li provázená moudrostí. Není-li ale provázená moudrostí, pak je zcela škodlivá. Boží rytíř nemá se přikláněti k vnějším věcem, aby mohl tím lépe zastávati Boží rytířství. Kdyby chtěl rytíř provozovati kupectví, byla by to velká hanba. On má provozovati rytířství.

Druhé, v čem záleží velikost lásky, je docílení zisku. Láska dosáhne všeho, čeho chce dosíci. Nic jí není příliš drahé, ani čest, ani dobro, ani vše, co jest v nebi, a také Bůh sám ne. Augustin praví: Co jest jinak nemožno, lásce je možno dosáhnouti. Láska - praví moudrý, jest přemáhající síla, která vše, co chce, přemůže. Láska je zkušený obchodník. Na nepříteli získává více než na příteli. Neboť můj

přítel jest mi blízký. Kdybych i dobrým způsobem jej miloval, přece zmenšuje blízkost a vzájemná láska můj zisk. Ale můj nepřítel jest mi vzdálen, a má-li jej moje láska dosáhnouti, musí se natahovat i napnouti a protáhnouti a v tom je můj zisk.

Třetí, v čem záleží velikost lásky jest, že dovede nejlépe vyvoliti vše dobré. Láska má moc obrátiti se ke všemu dobrému a odvrátiti se od všeho zlého a uchýliti se k Bohu. Tu dokáže nejlepší volbu. Tak se láska svatých mučedníků vztahovala dále k jejich nepřátelům, neboť oni volili smrt pro Boha. Smrt se nezvoluje, protože jest plna muk. Ale aby dosáhli, co milovali více než sebe, proto volili smrt.

Giselher ze Slatheimu.

Jak Bůh utváří ducha

Tážeme se, nechá-li Bůh spočinouti ducha v sobě samém, když tento odložil všechny věci. Je-li duch zbaven všech tvarů a obrazů, v čem se cvičil, ujímá se jej Bůh a přeloží do Bohu podobné rovnosti, tak jako barva proniká vlnu, a světlo vzduch a oheň železo, neboť to vyráží cizí podobu a vtiskuje svoji. Vizte, tak vyráží Bůh z ducha vše, co mu není rovno a činí jej sobě rovným; ne, že by ducha zmařil, nýbrž že duch se jeví v bohupodobné rovnosti.

O milosti a slávě.

Tážeme se, může-li duch přijíti k svému nejvyššímu dobru a přirozenosti, nebo zdali potřebuje nadpřirozené síly. Sv. Augustin praví: Duše je stvořena z ničeho k věčné blaženosti, nemůže jí ale dosáhnouti bez zvláštní milosti, neboť svatí praví, že člověk žádné dílo, které je hodno věčné mzdy, nemůže konati bez milosti. Hleďte, tím méně ještě může duše nazírat na Boha jinak než ve světle slávy, milost a sláva jsou přece jedno. Jak praví sv. Augustin: Sláva není nic jiného, než dokonalá milost. Tudíž, že světlo slávy není prostředek mezi

Bohem a duší, nýbrž že duši přímo k Bohu pozvedá. Tak jako když mi někdo potřé oko mastí, která mne posiluje patřiti přímo do slunce, tak sílí světlo slávy ducha nazíratí přímo na Boha.

Hermann v. Fritslar.

Jak se zachovati v temné noci smyslů

Psychologicky i dogmaticky jsme prostudovali tuto tajuplnou skutečnost, která se nazývá temná noc smyslů. Také jsme ji odlišili od duchovní lečnosti, anebo planého snění. Napsala mi jedna horlivá představená kteréhosi ženského kláštera, že snad podáváme příliš mnoho pro naše věřící. Jest smutno, že se stále ještě vyskytují lidé i na místech odpovědných, kteří se domnívají, že křesťanství jest jen jakési vylepšení přirozené morálky, kteří se bojí závratných požadavků Kristových. Svatost jistě nezáleží jen v lopotění od rána do večera, i když se přikryje krásnou frází duchovní, že i práce jest modlitbou . . .

Jak se zachovati v oněch zkouškách, kdy si Bůh odtrhuje duši od ponoření do smyslového chápání duchovního života. Je to protiklad smyslové v duchovním a právě proto si Bůh vychovává duše, které chce učiniti podobné sobě, jenž jest čirý duch a proto je učí nehledati spočinutí ani ve smyslovém okoušení a ochutnávání Božích sladkostí. Bůh jest duch a ti, kteří se mu klanějí, v duchu a v pravdě mají se mu klaněti.

Běží tu o lidi, které Bůh přivádí k duchovnímu životu i vnitřní modlitbě, od modlitby rozjímavé k modlitbě nazíravé. Temná noc smyslů se poznává podle jakési vázanosti spoutanosti duševních schopností. Duše jest neschopná členiti své duchovní poznatky, rozebíratí je. Poznává, že Bůh je nekonečně více, než roztržštěná zmeť mnohých myšlenek. Čeho by se chtěla chopit, u všeho cítí roztržštěnost, a tak tíhne k naprosté Jednotě, kterou Bůh v sobě jest. Na to ovšem nestačí klikatý, trhaný

pohyb rozjímavé modlitby, kdy duše přechází od jednoho ke druhému. Přechází k modlitbě, která lépe zachycuje Boha - Jednotu naprostou, k nazírání, kterým krouží člověk jako orel takřka na jednom místě jednoho plného Božství.

V takových okamžicích zachvacuje cítění tušení této nesmírnosti Boží člověka tak strašně, že si někdy připadá jako nevěrec. (Viz případ svaté Terezie Ježíškovy.) Nerozumí theologům. Ničeho jí již nedovedou říci. Svátá Terezie Ježíšková říkala, že ji ze všech těch učených knih bolí hlava, že jí stačí již jenom Písmo svaté. Je třeba míti velkou lásku a trpělivost k těmto duším v takovém stavu. Potřebují někoho, kdo je pochopí. Běda těm, kteří zakrývají duším tyto nesmírné možnosti a hloubky, kdy se Bůh chce duši otevřít v celé své plnosti, kteří ji strhují, kteří jí stále huhlají o tom, že prosté a všední a obyčejné že je nejjistější. Duše cítí, že se vydává na divoké moře a neulehčíte jí tím, že ji budete ještě děsiti, že ji budete srážeti, když ona cítí, že za tímto vedením Božím jíti musí. Běda těm, kteří zaviňují a zavinili, že není dosti vůdců pro nejhlubší sestoupení do šachet Božích tajemství.

Tito vůdcové nebo jejich nedostatek zavinil, že máme sice tolik útulků a ústavů svatosti, ale že tak málo duší dostupuje k vrcholům. Kdo je zdržuje v tomto stavu u prostocvikových rozjímavých metod, uhaší oheň Ducha svatého. Ale i tito lidé sami se musejí míti na pozoru, aby sami neustoupili, aby se sami nedali zděsiti tím, že se Bůh odmlčel, že necítí jeho citové útechy. Nesmějí se vrátiti k egyptským hrncům smyslových útěch. Ony obtíže prostě tu musí býti, protože duše tu vstupuje do docela nového duchovního stavu, pro jaký nemá zkušenosti, sestupuje do Boha, jak k tomu nebyla ani vedena, ani, žel, připravována. Proto je jaksi ze začátku zmatena. Ale když cítí, že si ji Bůh přitahuje, že nemůže rozjímati, ačkoliv by ráda, že neokouší Boha, ačkoliv nic tak nemiluje jako

jeho, že neví co si počítí s oním pocitem hrůzy před velikou velebností Boží, jehož si představovala dosud po částech v různých jeho projevech a vlastnostech, kdežto nyní ji zaplavila celá velikost jeho Jednoty nesmírné a nekonečné, tedy je třeba, aby prostě zakřikla své smysly i svou smyslovou část a nepolevila jí, nedala jí, i kdyby sebevíce křičela a vyhrožovala, že je to asi nevěra, když jí je pojednou Bůh cizí.

V tomto stavu zakusí duše strašnou pravdivost slov Páně, že je úzká a kamenitá cesta, která vede k němu. Svátý Jan od Kříže, Temná noc kniha I. hl. X a svatá Terezie, Svěžívotopis hl. XIII zdůrazňují, jak je důležité, aby si duše zvolila dobrého, osvětleného a theologicky vzdělaného vůdce, který by rozpoznal, co je v duši a co se v ní děje, a který by ji vedl krok za krokem pevně, jako vzpouzející se třeba hříbátko, hodně na krátké uzdě.

Za druhé, radí sv. Jan od Kříže, aby se duše cvičily v tomto stavu především ve dvou důležitých ctnostech, totiž v důvěře a trpělivosti. Někdy je nejdůležitější míti trpělivost se sebou samým. Duše si musí uvědomiti, že není možné, aby ji Bůh opustil, když se mu tak šlechetně odevzdala, a že jí musí slyšeti, že jí musí pomoci a že právě jí nejraději sešle své světlo, až očišťováním vykoná na duši svou úlohu. Čím šlechetnější jsou úkony trpělivosti a velkodušné důvěry, tím rychleji se přenesou duše přes své první potíže, tím rychleji naučí smysly, aby se vžily do situace a uklidnily se a nevytrhovaly duši z jejího vzrůstu. Zdůrazňuji v tomto stavu ctnosti vysokého stupně, protože teď je důležité pevně vkořeniti duši do hlubokého duchovního života a to se nestane chabými, třebaže dobrými skutky. Svátý Tomáš učí, že chabými skutky se ctnost nezesiluje, aspoň ne ihned. Ale tu je třeba, aby člověk rychle vyrostl a řekl bych přerostl svůj dosavadní stav.

Duše má vystoupiti ve své lásce k Bohu nade všechno. Toto nade všechno tu má býti vzato opět do-

slovněji. Nade všechno i nad sebe i nad své smysly, toužící i v duchovním životě po svém, po svém nasycení. Ale je třeba přenést radikálně duchovní život z oblasti smyslové do oblasti, ve které vlastně přebývá a sděluje se Bůh, totiž do oblasti duchovní. Jsme stále na prahu osvětlené cesty, kdy totiž Bůh očištěnou duši chce přímo osvěcovati svým světlem.

Jak ale vytrvati v této trpělivosti a v této vnitřní nazíravé modlitbě? Ono se totiž lehko napíše: Je třeba, musíme, je nutné... ale, kde opřít tuto svou lidskou ubohost před náporom tak velkých požadavků Boží velebnosti, která nyní pojednou chce zalévati člověka?

Nejprve je to škola velké a naprosté odevzdání do vůle Boží. Jest to prožívání skutečnosti božského našeho otcovství a synovství našeho. Dále je důležité ponechat duši v klidu, nestarati se ani o rozjímání ani o přemítání, jak říká svatý Jan ve zmíněné knize v X. hlavě. Zůstat trpělivý i tehdy, když starý návyk žene člověka, aby přes všechnu nemožnost se přece jen pokoušel o to, co je naučené, co je předepsané, co paní představená právě přečetla a podobně. Kdyby totiž se násilím nutili do přemítání, zplodilo by to v jejich duši jen únavu, nechuť, neklid, rozpory vnitřní. Znamenalo by to jíti proti proudu milosti, protože teď chce Duch svatý sám unášeti proudem svého světla milosti duši. Teď má duše se odevzdati tomuto vedení či lépe řečeno nešení. Nemá jako děcko křičet, že chce chodit, že chce samo chodit!

A jako čtvrtou poznámku varovnou pravím, aby se nedali tito lidé másti tím, že neokoušejí duchovní uspokojenosti. Přichází jim jaksi, že nemohou probádati tento stav, že nevidí mu na dno, tak jako vidí jinak do své dosavadní činnosti. Ale, jak jsem řekl, není smyslem duchovního života nás nějak uspokojiti. Toto je třeba stále a stále připomínati těmto lidem, které si Bůh povolal k velkému přátelství. Jakmile by se duše chtěla v tomto stavu

ve chvílích, kdy Bůh sám chce v duši působiti, ji zalévati, ji zpracovávati v nejvyšších schopnostech, jakmile by duše chtěla zase sama jaksi se ujistiti o sobě, jaksi se zajišťovati svou činností, trhá pouta, kterými Bůh chce si duše přikovati docela k sobě. Ostatně brzo by poznala po těch prvních rozletech, že se takto sama nenasytí, že to byly třeba velké kroky, co podnikla, ale mimo cestu spojení naprostého s Bohem.

Jakmile začne člověk hlučeti v duši svou činností, jakmile stále zdůrazňuje to dětinské já sama, já sama, ohluší tím tiché vanutí hlasu Božího, jenž pracuje nesmírně tiše, takřka nepozorovaně.

Duše se nesmí zneklidňovati zdánlivou nečinností svých schopností. Bůh ji chce naplniti činností novou, činností svou, chce na několik okamžiků sám působiti v duši, chce, aby jeho činnost teď převažovala a aby se cítila také jako převažující. Člověk musí se prostě s tím smířiti, že nebude stále míti jistotu sebe vnímati, cítiti své schopnosti.

Duše má prostě se spokojiti s klidným, zdánlivě nečinným pohledem na velikost a lásku Boží. Jak onen sedlák z vypravování svatého faráře arského: Já se dívám na Boha a Bůh na mne, řekl. Tak také v tomto stavu musí jednati duše. Musí jí stačiti v tomto stavu obecné cítění Boží dobroty, obecná jistota této zkušenosti.

Ale co dělati, když jí zmizí i toto obecné poznání Boha? Má se zase vrátit k modlitbě přemítavé, rozjímavé?

Svatý Jan na to odpovídá, Výstup na horu Karmel kn. II. hl. 13: Nemyslím, že by začátečník měl docela přetřhnouti veškeré užívání této metody. Takový člověk se ještě neponořil dokonale do nazírání, že by se nemohl a neměl občas vrátit opět k modlitbě rozjímavé. Tedy, když nebude cítiti vanutí Boží, ať klidně se věnuje modlitbě rozjímavé a jen tehdy, když cítí, že jej Bůh sám od této metody odtrhuje, ať se odevzdá jeho vedení. Stačí

tu rozjímání o Otčenáši nebo na nějaký verš žalmu. Tak aspoň se bude udržovati v pokoře, když se vrátí pokojně k nižšímu prožívání tajemství Božích.

Tedy, když se svěříme dobrému vůdci a když budeme bedlivě naslouchati Božímu hlasu, vyhneme se všem úskalím, kterých se nesmírně bojí různí učitelé duchovního života, kteří snad i z jakési sobecké pohodlnosti neukazují všech pokladů katolické mystiky všem z bázně, aby snad nebyli pak příliš vyrušováni dušemi, které by se povolány nebo i nepovolány rozběhly tímto směrem. To ovšem ale není důvod, který by takové jednání mohl omluviti nebo ospravedlniti. *P. dr. Silv. Braitto O. P.*

Modlitby kánonu po proměňování

Pokračování.

4. *Vzpomínka na mrtvé.*

Potom se kněz modlí za zemřelé:

„Pomni také, Pane, služebníků a služebnic svých N. a N., kteří nás předešli se znamením víry a odpočívají spánkem pokoje. Jim, Pane, a všem v Kristu odpočívajícím, abys místa občerstvení, světla a pokoje popřál, prosíme. Skrze téhož Krista Pána našeho. Amen.

V Církvi vítězná je věčná radost, vycházející z ustavičného patření na Boha; v Církvi bojující je stálý boj o spásu duší a o vítězství Krista na zemi; v Církvi trpící je pozvolné očišťování, spojené se vzrůstající touhou po Bohu. Kněz se tu modlí za tuto poslední část tajemného těla Kristova.

Vzpomínku na zemřelé při eucharistické oběti považovali už sv. Otcové za zvlášť účinnou. Sv. Cyril Jerusalemský praví: „Vzpomínáme také na zemřelé . . . , poněvadž věříme, že tyto prosby nejvíce prospějí oněm duším, za něž jsou konány, zatím co před námi na oltáři spočívá nejsvětější a nejvznešenější Oběť.“¹

¹ Catech. myst. V, 9.

Vzpomínáme na ty, „kteří nás předešli“ na oně cestě, na níž ie máme všichni následovat; vzpomínáme na ty, kteří nás předešli „se znamením víry“, jež jim vtiskl křest a v jehož vyznání setrvali až do konce, a kteří „odpočívají spánkem pokoje“, poněvadž zůstali až do konce spojení s Církví. Pak jmenuje kněz ty, na které chce zvlášť vzpomenout.

Když je vyjmenoval, pokračuje ve své modlitbě, a prosí za všechny v Kristu odpočívající. Už sv. Augustin poznamenává, jak je to potěšitelné, že Církev při mši svaté pamatuje na všechny v Kristu zesnulé, takže za ty, kteří už nemají rodičů, ani dětí, ani přátel, denně se modlí naše Matka Církev². Všem těmto vyprošuje Církev *nebeskou blaženost*, již opisuje slovy: *místo občerstvení, světla a pokoje*. Ti, kteří jsou v očištění, nemají zatím přístupu k občerstvující nebeské hostině; ale „Beránek, který jest uprostřed trůnu, bude je pásti a dovede je k prameni vod živých“³. Ubohé duše v očištění jsou jako v temné noci. Ale až se očistí od svých chyb, přijdou do nebeské blaženosti, kde ve světle věčné slávy budou patřiti na věčné *Světlo*. Místo světla bude též pro ně místem *pokoje*. Už v očištění jsou si jisty, že dosáhnou Boha; a to jim dodává jakéhosi *pokoje*, jaký není možný na tomto světě. Ale tento pokoj je pro ně též zdrojem bolesti, protože následky hříchů jim ještě brání cele spočinouti v Bohu. Tuto překážku však odstraní Kristus. Proto vzpomínka na zemřelé končí pohledem na Vykupitele: „*Skerze téhož Krista Pána našeho.*“

5. Modlitba za nás (*Nobis quoque*).

Vzpomínka na zemřelé a na záhrobní život přivádí kněze k modlitbě za spásu svou i svých spolubratří. A proto říká:

„*I nám, hříšným služebníkům svým, kteří dou-*

² De cura pro mortuis gerenda, n. 6.

³ Zjev. 7, 17.

řáme v hojnost slitování tvých, rač udělití nějakého podílu a společenství se svými svatými apoštolý a mučedníky: s Janem, Štěpánem, Matějem, Barnabášem, Ignácem, Alexandrem, Marcelinem, Petrem, Felicitou, Perpetuou, Hátou, Lucií, Anežkou, Cecilií, Anastasií a všemi svatými svými, v jejichž společnost nás, prosíme, rač připustiti, ne jakožto hodnotitel zásluhy, nýbrž jako štědrý dárce smilování. Skrze Krista, Pána našeho.“

Církev bojující prosila napřed za Církev trpící, aby ji Bůh spojil s Církví vítěznou. Nyní vyprošuje tutéž milost i pro sebe, třebaže se jí považuje za nehodnou: Dej, Pane, abychom pro tvé velké milosrdenství, ne pro naše zásluhy mohli také my přijíti do společnosti svatých. Celá tato modlitba je proniknuta touhou po světle věčné slávy a zároveň velkou zkroušeností (proto se kněz bije v prsa) a pevnou nadějí v nesmírné milosrdenství Boží. Kněz u vědomí své hříšnosti pokorně prosí aspoň o nějakou malou účast („partem aliquam“) na slávě svatých, z nichž jest patnáct výslovně jmenováno.

Napřed je uveden svatý *Jan Křtitel*, posvěcený už v lůně své matky, jenž neohroženě hlásal příchod Kristův, a byl štat od Heroda, protože nemlčel k jeho hříchům.

Potom je jmenováno sedm mužských svatých, pak sedm ženských.

Mezi mužskými mučedníky je první uveden *sv. Štěpán*, křesťanský prvomučedník, ukamenovaný v přítomnosti žida Šavla, který se pak stal *sv. Pavlem*. - Druhý je *sv. Matěj*, učedník Kristův a pak apoštol místo zrádce Jidáše; někteří tvrdí, že byl ukamenován, jiní, že byl ukřižován. - Třetí je *sv. Barnabáš* z Kypru. Jeho pravé jméno je Josue nebo Josef. Byl však nazýván Barnabáš (t. j. syn útěchy), protože s velkou láskou těšil nešťastné a jim pomáhal. Často provázel *sv. Pavla* na jeho apoštolských cestách a býval jeho spolupracovníkem. Nakonec se vrátil na Kypr a byl od židů ukamenován. - Čtvrtý je *sv. Ignác*, příjímím Theo-

foros (Bohonosný), slavný biskup antiochijský. Byl žákem sv. Jana. Na rozkaz Trajanův byl odvezen do Říma a předložen dravé zvěři v cirku kolem r. 107. Římským křesťanům, kteří ho chtěli osvobodit od takové smrti, napsal: „Nebraňte mi státi se pokrmem dravé zvěře, abych došel k Bohu. Jsem pšenicí Boží; musím býti rozemlet zuby divoké zvěře, aby se stal čistým chlebem Kristovým.“ - Pátý je *sv. Alexander*, papež. Po deseti letech požehnaného pontifikátu zemřel mučednickou smrtí kolem r. 119. - Šestý je *Marcelin*, římský kněz, a sedmý *Petr*, římský exorcista, kteří byli spolu popraveni za pronásledování Diokleciánova, kolem r. 304.

Pak následuje řada mučednic, jež přes slabost svého pohlaví neohroženě vyznaly Krista. První je *sv. Felicita*, římská matrona. Napřed obětovala Kristu svých sedm synů, a pak byla umučena kolem r. 202 v Kartagu. - Druhá je *sv. Perpetua*, urozená Kartagiňanka. Když byla uvězněna, byla ještě katechumenkou; byla pokřtěna v žaláři. Pak byla předhozena dravé zvěři za Septima Severa, kolem r. 202. - Třetí je *sv. Hata*, urozená panna palermská. Slíbila Kristu ustavičné panenství. Byla obžalována jako křesťanka, uvězněna a mučena. Při posledním mučení se modlila: „Pane, jenž jsi mne stvořil a chránil od mého dětství, jenž jsi vysvobodil mé srdce od lásky světa a chránil mé tělo od porušení, jenž jsi mi dal zvítěziti nad okovy, mučením, železem a ohněm, prosím Tě, přijmi mou duši z této země do lůna svého milosrdenství“. - Čtvrtá je *sv. Lucia*, panna a mučednice syrakuská. Také ona slíbila Kristu ustavičnou čistotu. Když ji obžalovali z křesťanství a chtěli ji znásilnit, Bůh ji zázračně zachránil. Pak byla za živa upálena. - Pátá je *sv. Anežka*, římská panna. Poněvadž vyznala Krista a hájila svou čistotu, byla umučena ve třinácti letech, kolem r. 304. - Šestá je *sv. Cecilie*, urozená Římanka. Byla přinucena provdat se, obrátila ke křesťanství svého manžela Vale-

riána i jeho bratra Tiburia, kteří byli pak za víru umučeni. Cecilie byla pak uškrcena nebo udušena v koupelně svého vlastního domu. - Sedmá je sv. *Anastasio*, římská vdova, umučená za pronásledování Valeriana.

S těmito a všemi ostatními svatými toužíme býtí spojeni v nebi a úpěnlivě prosíme, aby dobrotivý Bůh nás připustil v jejich společenství, ne pro naše zásluhy, nýbrž pro své nesmírné milosrdenství.

6. Závěr kánonu.

Vzpomínka na zemřelé a modlitba „*Nobis quoque*“ jest jakýmsi přerušením velké eucharistické modlitby. Další modlitba „*Per quem haec omnia*“ navazuje na modlitbu „*Supplices*“ a jest jakýmsi přechodem k doxologii, jež tvoří skvělý závěr eucharistické modlitby a silně zdůrazňuje prostřednictví Kristovo.

Prosíme tedy, abychom byli připuštěni do společenství svatých prostřednictvím Ježíše Krista, který jest jediným naším prostředníkem, jediným mostem, spojujícím zemi a nebe:

*„Skrze něhož toto všecko, Pane, vždy dobré tvoříš, posvěcuješ, oživuješ, požehnáváš a nám u-
děluješ.“*

Prostřednictvím Ježíše Krista Otec nebeský tvoří všechny věci, jichž potřebujeme pro tělo i pro duši, jako stvořil i chléb a víno, jež skrze kněze posvětil, živil a požehnal a jež rozdělí našim duším při sv. přijímání.

Bůh tedy vyslyší naše prosby a přijme naši obět, protože mu ji přinášíme prostřednictvím Ježíše Krista:

„Skrze něho, s ním a v něm jest tobě, Bohu Otci všemohoucímu, v jednotě Ducha svatého všechna čest a sláva, po všechny věky věkův. Amen.“

Skrze Krista, protože On jest náš jediný Prostředník a věčný velekněz; s Kristem, protože bez Krista všechny naše oběti, naše modlitby a touhy státi se svatými, by byly bezvýsledné, jak nám

praví On sám: „Beze mne nemůžete učinit nic;“ v Kristu, protože jedině tehdy, když budeme zaštipeni na Krista jako ratolest na strom, přinese výborné ovoce a budeme Bohu milí.

Tak se rozvíjí kánon ve velkolepou oslavu Boha, jež má trvat po všechny věky. Slova této doxologie jsou vyjádřena též symbolicky. Kříže, jež činí kněz nad kalichem, značí, že tato oslava Boží pochází z kříže; jejich počet připomíná pět ran Kristových, pozdvižení kalicha s hostií znamená, že Církev naprosto dokonalou obětí Nového Zákona podává Bohu nejvyšší oslavu prostřednictvím Ježíše Krista.

P. Ant. Čala O. P.

Kurs biblické inspirace

Nástroje Boží.

Jestliže napsal známý biblický racionalista Loisy větu: „Bůh je autorem bible jako je architektem sv. Petra v Římě a Notre-Dame v Paříži. Představovati si, že Bůh napsal knihu, znamená jistě nejdětinnější z anthropomorfismů“¹, bylo to buď nepochopení nebo více než ironie. Tuto a podobné věty můžeme najít mezi těmi, jež jsou zavrženy v dekretu Lamentabili z r. 1907. Mohli bychom si činiti smíchy z mnoha věcí, ale je jisto, že nemůžeme Bohu upříti možnost zásahu do všeho stvoření. Je pravda, že se tato činnost nesmí brát příliš lidsky, nýbrž analogicky. Víme, že všechno, co je lidského v Písmě sv., pochází od lidských autorů, a co je v něm božského, to je od Boha. Nepíše sice Bůh knihy jako my rukama a perem, ale ve své výsostnosti může svým tajemným působením na tvora, jenž je schopen přijímati činnost Boží, způsobiti všechno to, co se dá vykonati rukou nebo perem.

Má-li se uchovat svatým knihám ráz skutečně božských knih, jimž přísluší zvláštní místo, nelze

¹ *Simples réflexions*, 1908, str. 42.

vykládati tento rys jen metaforicky, nýbrž vlastně. Tak nás tomu učí tradice i samo Písmo, jak jsme viděli v rozboru biblických a patristických textů. Víru v nadpřirozený charakter Písma udržuje Církev dále a přesně vymezuje. Nemůžeme sice pochopiti tuto nadpřirozenou činnost Boží, ale jsme o ní dostatečně poučeni mnohými svědectvími, jež ruto víru odůvodňují.

Písmo mluví o Božském vdechnutí, o tom, že svatopisci byli nesení Duchem svatým. Svatí Otcové píší o nástrojích Božích, o citaře Ducha svatého atd. Přichází theologie, jež není nic jiného než víra hledající rozumové odůvodnění - *fides quaerens intellectum* - a zmocňuje se těchto daných veličin Písma i tradice, aby našla spojitost mezi Boží činností a lidským podílem při sepsání svatých knih.

Vidíme již v Písmě, že jednou jsou jmenováni spisovatelé, jindy se však praví, že tak mluví Bůh. Tak na př. sv. Pavel cituje Levitikus v druhé části jedné své věty a při tom píše, že to praví Bůh: „Vy totiž jste chrámem Boha živého, jak praví Bůh: budu bydleti mezi nimi a choditi mezi nimi (II. Kor. 6, 16, druhá část je Lev. 26, 12). Je tak na mnoha místech Písma vyjádřena spolupráce božsko-lidská v bibli. Patristika rovněž v tomto smyslu podává inspiraci. Tak na př. sv. Jeronym píše: „... . cokoliv totiž svatopisci mluví, jsou slova Páně a ne jejich, a co jejich ústy praví, jako by skrze nástroj Bůh pronesl.“²

Po dlouhá století byla tato víra udržována, i když nebyla zvláštním způsobem definována. V theologii bylo Písmo považováno prostě za knihu Boží, takže sv. Řehoř Veliký napsal: „Kdo tato (Písma) napsal, velmi zbytečně se pátrá, jen když se věří, že autorem knihy je Duch svatý.“³

Je tedy inspirace činností Boží na schopnosti člověka, aby byly uzpůsobeny podati božské prav-

² In psalm. I., praef. PL, XIV., 969.

³ Praef. in Job., c. I. n. 2; PL, LXXV, 517.

dy v knihách. Liší se inspirace od zjevení. Zatím co ve zjevení, jež mívali proroci, se vlévá pravda Boží a zjevuje se nová pravda, v inspiraci se nevyžaduje toto vlití pravdy dříve neznámé, nýbrž jen soud o pravdě, třebas jinak již přirozeně poznané. Sv. Augustin a s ním svatý Tomáš nazývají inspiraci *instinctum propheticum occultissimum* - nejtajemnějším prorockým popudem, jež lidské mysli nevědomky přijímají.⁴ Inspirace je jakýsi nižší druh zjevení. V inspiraci se vlévá do lidských schopností rozumové světlo od Boha, ale ne jako u zjevení k poznání nových nadpřirozených pravd, nýbrž k jistému úsudku podle božské pravdy o těch věcech, jež jinak mohou býti poznány i lidským rozumem.

Božský vliv, s jakým byly psány svaté knihy, se odnáší v první řadě na rozum, protože hlavním předmětem božských knih je pravda. Není to proto jen pobídnutí vůle, jak se někteří domnívají, nýbrž osvětlení rozumu, jehož předmětem je pravda, jež měla býti ve svatých knihách napsána. Protože však tato pravda Boží v bibli se podává písemně, proto božský vliv s rozumu se přenáší i na ostatní lidské schopnosti tak, aby všechny byly uschopněny k vyjádření a sepsání božské pravdy. Nebylo nutné, aby svatopisec si byl vědom své inspirace. Praví výslovně svatý Lukáš, že všechno pečlivě vyhledal a uložil do své knihy. Zatím co proroci mluvili jen z uchvácení Božího a sdělovali jen to, co jim bylo z božské pravdy vlito v rozum v různých druzích vidění, svatopisci psali i ty věci, jež poznali přirozenou cestou, osobním chápáním nebo i hledáním, ale tak, že ve své činnosti byli podporováni zvláštní božskou silou, aby všechno správně a vhodně napsali, co mělo býti napsáno v knize Boží.

K sepsání však nestačí jen hmotné vypsání věcí. Je třeba soudu o tom, co se má psát a že se to má napsat. Je proto třeba, aby byl ovlivněn bož-

⁴ II. II., 171, čl. 5.

skou pomocí a světlem nejen praktický soud lidského rozumu, nýbrž i spekulativní, protože svatopisec nejen že poznával nutnost napsati nějaké věci, nýbrž měl také úsudek o tom, že to, co píše, je pravdivé. I když tyto věci poznal již dříve rozumovou cestou, jeho definitivní soud při sepsání posvátné knihy byl pod nadpřirozeným vlivem, jenž ho posiloval božskou jistotou, že to, co píše, je pravdivé. Všechno, co je v Písmě, má se věřiti božskou věrou. Proto také musely býti tyto pravdy chápány a napsány božským způsobem, aby byl poměr mezi cílem a prostředky. Předmětem bible je poučení o božské pravdě, ale v písemné formě. Proto v první řadě musí být osvěcena ta schopnost, jež hraje v poznání pravdy hlavní úlohu, to jest rozum ve svém spekulativním soudu. Ale protože zároveň měla býti tato pravda podána knižně, musely býti ovlivněny božským způsobem i všechny další schopnosti, kterých je třeba k sepsání knihy, počínajíc od vůle až ke všem výkonným orgánům. Tak rozbořem si dovedeme poněkud objasnit tajemnou boží činnost na svatopisce, který byl nástrojem Boha, sdělujícího se lidstvu ve formě psané pravdy. Pro lidi bylo napsáno Písmo sv., proto také lidským způsobem má býti lidmi chápáno. Poněvadž však božská pravda převyšuje svou nepochopitelností lidský rozum, bylo třeba, aby člověk byl pozvednut Boží rukou a držen při sepsání pravd, vedoucích k věčnému životu. A i když šlo jen o pravdy přirozené a rozumem poznatelné, bylo třeba Božího vlivu k oné jistotě o těchto pravdách. Proto všechny předběžné soudy svatopiscovy i jeho přirozené poznatky se pak staly účastnými této božské jistoty. Plyne z toho dále, že i všichni ti, kteří byli nějak činní při spisování božských knih, měli jakýsi, aspoň druhotný, podíl na inspiraci, asi v tom smyslu, jako když vliv rozumu a vůle přenáší člověk na všechny předměty, kterých je třeba k napsání nějaké knihy nebo k vykonání nějakého za-

mýšleného díla. Proto říkáme, že i písaři, kteří ve starověku měli velký úkol v psaní knih, byli jaksi účastni inspirace, již v první řadě podléhal svatopisec, osvícený ve svém soudu a své vůli. Toto nadpřirozené světlo inspirace však nebylo v mysli svatopisce jaksi trvale, na způsob určité pohotovosti, nýbrž přechodně. Ne tedy jako na př. kněžský charakter, jenž je trvale v duši kněze, nýbrž jen tehdy, když zastával svůj úkol jako svatopisec.

Jaký je poměr svatopisce při vykonávání jeho úkolu vzhledem k Bohu? Překrásně tuto součinnost vyjadřuje Andělský Učitel. Zatím co se vyskytli theologové, kteří chtěli jinak chápati tuto součinnost Boha a člověka při inspiraci, jako na př. Franzlin, Newman a j., a proto omezovali inspiraci jen na některá těžší místa, bylo dáno slavnostně za pravdu sv. Tomáši, když v encyklice Providentissimus Deus papež Lev XIII. takřka doslova převzal terminologii i výklad sv. Tomáše. Ptá se sv. Tomáš při výkladu slov: „Písmo božsky vdechnuté: Ale řekneš, jak to, že každé jiné písmo není božsky vdechováno, když podle Ambrože všechna pravda, ať se řekne kýmkoliv, je od Ducha svatého?“ Na to odpovídá tentýž Učitel: „Musí se říci, že dvojím způsobem se něco koná, totiž bezprostředně, jako vlastní dílo, na př. zázraky; něco prostřednictvím nižších příčin, jako přirozené skutky, jež však se dějí působením přírody. A tak v člověku poučuje rozum i bezprostředně svatými Písmy, i prostřednictvím ostatních písem.“⁵ Písma jsou tedy bezprostředním, vlastním dílem Božím, ne jen v přirozeném smyslu, pokud Bůh je autorem přirozeného řádu.

Tuto tajemnou činnost inspirace si zobrazovali duchovní badatelé představou součinnosti hlavní příčiny a příčiny nástrojové. Na jedné straně je to Bůh, kterému se připisuje celé Písmo jako autoru, zároveň však jsou známí historičtí spisovatelé těchto knih. Podíl obou autorů při sepsání svatých knih

⁵ Com. in II. Tim. III., 3.

je v takovém poměru, jako se má činnost hlavní příčiny k nástrojové. Píše sv. Tomáš: „Je dvojí činná příčina, hlavní a nástrojová. Hlavní pak působí silou svého tvaru, jemuž se připodobňuje účinek, jako oheň svým teplem zahřívá . . . Příčina nástrojová však nepůsobí silou svého tvaru, nýbrž pouze pohybem, jímž je hýbána hlavním činitelem. Proto účinek se nepřipodobňuje nástroji, nýbrž hlavnímu činiteli . . .“⁶

Protože tedy Bůh je hlavní příčinou v sepsání svatých knih, tyto knihy jsou Boží, jsou jeho vlastním dílem. Ale při tom současně nesou stopy lidských prvků a vlastností. Proto vidíme ve svatých knihách různost povah, slohu, literárních druhů, způsobu vypravování atd. To proto, že hlavní činitel neničí vlastnosti nástroje, jež přibírá k svému dílu, nýbrž mu ponechává jeho rysy. Tak jako umělec používá dláta, jež zanechává výsledky své činnosti v mramoru nebo jiné látce, ale tak, že hlavní dílo odpovídá ideji, kterou má umělec v hlavě, tak také svatopisci jako nástroje zanechávali ve svém díle stopy svých vlastností, ale tak, že výsledek této činnosti je kniha Boží, svaté Písmo. Boží činnost jakoby se přizpůsobila ve všem lidské, tak jako zase svatopisec byl zcela nástrojem ruky Boží, aby jednal podle Božího plánu, aby psal ve směru vlivu Božího, aby vhodně vyjádřil pravdu Boží písmem. To je světlo, které osvětlovalo mysl svatopisce, aby měl správný úsudek o tom, co psal. Síla Boží provázela schopnosti svatopiscovy, aby všechno věrně napsal. Při tom však zůstaly nedotčeny přirozené mohutnosti, nebyly poškozeny, nýbrž pozvednuty. Výsledek této činnosti Boží a zároveň činnosti lidské je kniha Písma, psaná jako jiné lidskou rukou, ale vedenou neviditelnou rukou Boží. Kniha knih je cele Boží a při tom tak lidská, neboť všechno, co chtěl Bůh a jak to chtěl, napsal svatopisec - a všechno, co chtěl hagiograf a jak to chápal, tomu se přizpůsobovala božská pravda, dává-

⁶ Sum. theol. III., ot. 62, čl. 1.

jící se lidským způsobem lidem, aby je pozvedla k chápání a prožívání božských pravd.

P. Švach O. P.

Jedna svatá

Pokračování.

7. *Bulla Unam Sanctam s hlediska právního.*

Chceme-li bullu U. S. posouditi s hlediska kano-nického, musíme stále na zřeteli míti, že Církev je společnost dokonalá a autonomní, a že jí přísluší prvenství ve všech věcech věčné spásy se týkající. Tuto autonomii a hegemonii Církve však rozlišujeme od historické státoprávní theokracie, vytvořené středověkým idealismem a uskutečněné spojením moci císařské a papežské. Theokracie byla útvarem dějinného vývoje, nezakládala se na neměnném právu božském, ačkoliv jejím principem byla jednota víry: člověk středověký byl zároveň věřícím i občanem. Proto právě byla herese stíhána jako útok na zákony politické.

Když ale byla porušena jednota víry, která byla předpokladem hierokracie, zvláště drtivými nárazy tak zvané reformace, musil se i poměr Církve a státu jinak utvářiti.

Uznává-li stát neodvislost Církve v jejím učení, kázni a ústavě, a sám si je vědom svého úkolu, totiž pečovati o časné blaho svých občanů, péči o blaho jejich věčné Církvi ponechává, není překážky, proč by Církev jej neuznala za instituci souřadnou, samostatnou a od Boha zřízenou. Tak činí Lev XIII. v encyklice *Immortale Dei* ze dne 1./XI. 1885:

„Bůh rozdělil péči o pokolení lidské na dvě mocnosti, totiž církevní a světskou, z nichž jedna je ustanovena k věcem božským, druhá k věcem lidským. Obojí moc jest ve svém oboru svrchovaná. Obojí má své určité meze, stanovené svou vlastní povahou a nejbližší příčinou své jsoucnosti: a tak se opisuje jakýsi kruh, v němž se činnost obojí moci

podle vlastního práva rozvíjí.“ (Denzinger, *Enchiridion*, 1866.)¹

K takové dokonalosti státoprávního názoru se ovšem nemohl povznést Bonifác VIII., když s hlediska své doby se snažil uvést právo hierokratické v úplnou, svrchovanost papežskou potvrzenou soustavu, která ovšem měla býti odůvodněna spíše pozitivním právem zvykovým a současným stavem církevně-politickým než alegoricky chápanými a nevhodně volenými texty Písma svatého. Myšlenkový postup důkazu o moci dvojího meče jest však logicky zcela správný.

Moc světská podléhá moci duchovní. To je these. Dvěma citáty ji dokazuje papež, z nichž jeden jest ze svatého Pavla (Řím., 13. I.), druhý z Diviše Areopagity (de eccl. Hier., I. cap. V.). Důkazné užití prvního jest: Co je od Boha, je spořádané. Moci jsou od Boha: tedy moci musí býti spořádány. Důkazné užití druhého: Podle zákona veškerenstvu daného se všechno v řád uvádí ne stejně a neprostředně, nýbrž, co nejnižšího jest, prostředním, co nižší, vyšším. Avšak moc duchovní důstojností a vznešeností vyniká nad moc světskou: tedy moc světská musí býti mocí duchovní v řád uváděna, to jest, souzena, nebyla-li by dobrá. Důkaz logicky bezvadný, jest oprávněna these: Církev má dva meče, duchovní a světský. Světský meč není jí ovšem dán ad usum, nýbrž ad nutum:

„Poněvadž moc světská nesmí svým poddaným překážeti v jejich snaze po věčné spáse, ke které je Církev jménem a mocí samého Krista vede, proto Kristus odevzdal svatému Petru také časný meč, nikoliv však v tom smyslu, aby ho užíval týmž způsobem jako meče duchovního, nýbrž aby jím

¹ Ita que Deus humani generis procuracionem inter duas potestates partitus est, scilicet ecclesiasticam et civilem, alteram quidem divinis, alteram humanis rebus praepositam. Utraque est in suo genere maxima: habet utraque certos, quibus contineatur, terminos eosque sua cuiusque natura causaque proxima definitos: unde aliquis velut orbis circumscribitur, in quo sua cuiusque actio iure proprio versetur.

světským panovníkům bez ustání toliko ukazoval poslední cíl každého člověka, spojení s Bohem v neprostředním patření na podstatu jeho a je varoval před každým zneužitím světské moci, a tak jim stále připomínal a na srdce kladl Bohem samým jim uloženou povinnost, že mají nad svými poddanými vládnouti „ut sic transeant per bona temporalia, jak Církev se modlí, ut non amittant aeterna.“ (Dr. Josef Pospíšil, *Věrouka* IVa 546.)

Má-li v bulle U. S. oprávněný názor o přímé nebo nepřímé moci Církve nad státem, bylo by zbytečno zkoumati, poněvadž je jisto, že katolický křesťan není vázán ani na názor o přímé moci, ani na názor o moci nepřímé, a může se držeti i jiných soustav, na příklad soustavy koordinační nebo theorie o direktivní moci Církve.

8. *Některé novější theorie o poměru Církve a státu.*

Boj Filipa Sličného s Bonifácem VIII. byl předzvěstí hnutí, které za tři století vzniklo ve Francii a bývá jmenováno gallikanismem. Gallikanism je názor, že papeži nepřísluší žádná, ani nepřímá moc ve státních věcech. Dalším stupněm emancipace světské moci byl febronianism. Od gallikanismu se liší tím, že nemá národnostního podkladu a že v něm převládá racionalism a servilní oddanost k vládám. Neuznává církevní samostatnosti a přisuzuje státu právo zasahovati do zřízení církevních. Uplatnil se zvláště v Rakousku.

O vědecké vyvrácení gallikanismu a febronianismu se zasloužili zvláště italští theologové a kanoisté. Obyčejně se drželi názoru středověkých kurialistů: o zmírnění jeho se pokusil Robert Bellarmín tím, že popíral přímou moc papeže ve světských věcech a učil, že mu přísluší pouze moc nepřímá. Podobně učil jiný člen Tovaryšstva Ježíšova, Suarez, že totiž papež má toliko direktivní či deklaratorní moc ve světských věcech.

Pomineme-li theorii pantheistické ideokracie zbožňující stát, podle níž jest Církev ve státě jen

trpěna, dokud není dosti silen, aby všechny jiné společnosti, tedy i Církev absorboval, máme theorii svobodné Církve ve svobodném státě, která hlásá odluku Církve od státu. Odluku však, ať je jakákoliv, nemožno pokládati za stav ideální, nanejvýše jen za menší zlo, hrozí-li pronásledování Církve nebo je-li třeba zabrániti jejímu zestátnění. Jako blud byla theorie odluky odsouzena v 54. větě Syllabu: „Ecclesia a statu statusque ab Ecclesia seiungendus est.“ (Denzinger, 1755.)

V mnohých státech amerických se vykonává zásada, že stát nemá míti na starosti nadpřirozeného cíle svých občanů a vůbec že nemá dbáti o jejich náboženství a víru. Zásadě této schází jakékoliv odůvodnění a oprávnění, poněvadž vladaři nemá a nemůže býti lhostejno náboženské vyznání jeho poddaných. Se stanoviska katolické Církve jest theorie o lhostejnosti státu k Církvi zavržitelná, protože jest oporou náboženského indiferentismu, odsouzeného v 79. větě Syllabu.

Oblíbena jest theorie o souřadnosti Církve a státu. Zakládá se na názoru, že Církev i stát jsou instituce stejnoprávné, že mají zvláštní původ i úkol, takže stát zásadně uznává svobodu Církve a nezávislost její na státě, Církev pak uznává nezávislost státu na Církvi jakožto společnosti, nikoli však nezávislost na náboženství. Theorie souřadnosti se uplatňuje v jednáních o konkordáty, oboustranné to a závazné smlouvy o poměru Církve a státu. Je zřejmo, že není možno, aby se v jednáních takových našla shoda naprostá, jak pro povahu Církve, která jest obecná a světová, tak pro povahu státu, který je jednotlivý a obmezený. *Dominik Pecka.*

Základní rysy salesiánské religiosity

Dokončení.

Jako přirozený důsledek optimistického Františkova nazírání na Boha a na člověka, rozohňuje se v jeho srdci tichá radost.

V dějinách Církve shledáváme se s dvojím postojem věřící duše: první, s pocitem vzdálenosti a bázně, druhý, vyznačující se láskou a radostným spojením s Bohem. Jako výrazy jednotlivých bývají uváděny „Miserere“ a „Magnificat“.

Spasitel praví učedníkům: „Vy jste čisti“ a učí je modliti se „Otče náš“.

Pokora a velkomyslnost jsou navzájem vnitřně spjaty. Již svatý Pavel se nazývá „nejmenším“ a pronáší veliké slovo „všechno zmohu v tom, jenž mne posiluje“. (Viz Th. S. 2, 2. ot. 35, čl. 1. k 3; ot. 82, čl. 3 proti a k 3.)

Je zde nebezpečí, že vědomí vlastní nedostatečnosti, slabosti a hříšnosti bude pláštíkem slabošské liknavosti a změkčilosti.

Rozvoji náboženského života je vždycky nebezpečná zasmušilost.

Otcům prvních století byla známkou přítomnosti zlého ducha, osmým hlavním hříchem. Kassián to pojímání přenesl na Západ. (Řehoř Veliký uvedl jich počet na sedm.)¹³

Svatý Jan Zlatoústý psal o tak zvané athymii, čili démonu smutku.

Svatý František Saleský též se načas octl v začarovaném kruhu smutné tváře a zevnějškovosti. Napsal: „Za svého prvního pobytu v Paříži usmyslil jsem si státi se svatým a dokonalým: Představoval jsem si, že za tím účelem musím věsit hlavu, odříkávat pěkně hodinky, poněvadž jsem to viděl u jiného spolužáka, který byl opravdu svatým. Počínal jsem si tak nějakou dobu, ale viděl jsem, že se nestávám světlejší.“¹⁴

Později nazval zádumčivost pokušením nade všechna pokušení.¹⁵ Radost srdce otvírá, zádumčivost je zavírá. Na konci pojednání o lásce Boží píše kapitolu O škodlivosti zádumčivosti ve službě Boží. Jakou spoušť působí smutek: kalí rozum, zesla-

¹³ St. Jurečka S. S.: Sv. Don Bosco, Vítězové V. 3, 17-18.

¹⁴ Bordeaux, I. c. p. 46.

¹⁵ Bordeaux, I. c. p. 166.

buje vůli, mate duši. Zádumčivost je pro rozvoj pravé zbožnosti nanejvýš nebezpečná. Jen Satan má z ní radost. Sám odsouzený k věčnému smutku snaží se člověku připravit stejný osud. Smutek - melancholie poskytují mu vítanou příležitost k vypuzení dobra z duše.¹⁶

Bude zajímavé srovnat názor sv. Františka z Assisi: „František věděl, jsa dobře obeznámen s cestami duševního života, že *veselost jest pro řeholníka nepostradatelnou*. Považoval ji za neklamný prostředek (lék) proti nesčetným osidlům zlého ducha. Říkal: „Tenkrát plesá ďábel nejvíce, podaří-li se mu uloupiti služebníkovi Božímu veselost duševní. Ďábel má vyhráno, uvolněn-li mu přístup do svědomí aspoň tak, že je může práškem zkaliti a tím bezúhonnost duše a čistotu života poskvřniti. Pokud však jest srdce naplněno duchovní radostí, darmo každé úsilí pekelného hada, aby do něho vstříkl smrtící jed. Ďáblové ničeho nesvedou se služebníkem Božím, najdou-li ho plného svaté radosti. Je-li však duše rozmrzelá a malomyslná a naříká-li, tu se snadno stává kořistí úplného zármutku, nebo tíhne za marnými radostmi.

Vnitřní veselost ducha světci nepostačovala. Jeho bratři měli i celým svým vzezřením a chováním projevovali radost. Byl v tom neúprosně přísný. Jednou pozoroval, že na obličeji jeho druha jeví se sklíčenost a smutek. Vzrušen tím, pravil mu: „Nesluší se, aby byl služebník Boží před lidmi smuten a rozmrzelý; vždy má býti vesel. Zhřešil-li jsi, zpytuj se ve své komůrce a plač a vzdychej jen před Bohem. Vracíš-li se k bratrům, odlož smutek a buď vesel jako druzí.“ A všem řekl: „Protivníci lidského spasení závidí mi velmi, a poněvadž mě nemohou oloupiti o veselost, namáhají se, aby ji rušili mezi mými bratřími.“

Proto přijal veselost v pospolitém obcování od počátku do programu svého řádu. Pamětliv jsa na-

¹⁶ Müller, l. c. p. 92-95.

učení sv. evangelia: „Nebudte zkormouceni jako pokrytci,“ vložil již do první řádové řehole slova: „Bratři nechtě se střeží, aby se neukazovali smutnými neb zasmušilými jako pokrytci; vždy ať projevují radost v Pánu a veselost a přívětivost, jak se to sluší.“ Tomuto rozkazu přiřítá takový význam, že jej při jedné generální kapitule dal vyvěsiti, chtěje tím celému shromáždění vtisknouti ráz radosti.“¹⁷

Zbožnost nevede tedy nikterak k smutku, ba naopak, napsal sv. František Saleský: „Jste-li při ukončení modlitby smutnými, vysvítá jasně, že jste se nemodlili, jak se sluší. Bůh jest Bohem radosti. Duch radosti jest tedy pravým duchem zbožnosti. Nemohu pochopiti, jak duše, které se odevzdaly dobrotě Boží, nejsou vždy veselé; copak je štěstí rovné tomuto? Abychom se zbavili truchlivých myšlenek, zabývejme se zevnější prací nejrůznějšího druhu . . . Hledejme pobavení se zbožnými osobami, jak mnoho můžeme. Třeba již snést, že máme přirozenost lidskou a ne andělskou. Ke svým nedokonalostem máme míti odpor . . ., ale nesmíme se k vůli nim hrozit a klesat na mysli . . . Bůh zajisté nemiluje naše nedokonalosti a malé hříchy, ale nás samy přesto velice miluje.“¹⁸

„Nepoddávejme se smutku - tak píše slečně Roanezové - a nedomnívejme se, že zbožnost záleží v trpkosti bez útěchy. Opravdová zbožnost, která v dokonalém stupni nalézá se toliko v nebi, jest plná radostného uspokojení, kterého se nám dostává při našem příchodu, při dalším putování a při konečném Korunování. Je to tak zářivé světlo, že vrhá svůj lesk na vše, co mu náleží.“¹⁹

Druhým základním rysem salesiánské zbožnosti je podtržení individuální svatosti. „Sv. Tomáš vidí základ lidské individuality v tělesné konstituci a závislosti duše na ní, takže prohlašuje: „Žádná du-

¹⁷ Dr. Felder O. M. Cap.: Ideály sv. Františka z Assisi, p. 186-187.

¹⁸ Müller, l. c. passim.

¹⁹ Bordeaux, l. c. p. 115.

še nemůže vejít do jiného těla, než které je její vlastní.“ (Viz 2. Sent. 32, 2 ad 3, S. c. Gent. 2, 73, 75, 81, 83. - De spir. creat. a 9.)

Sv. František Saleský jasně podtrhl význam individuální svatosti. Využil humanistického vynášení osobnosti. (Srov. 1. Kor. XII, 4-11.)

Život světců mluví: ani jeden si „nezjednodušil“ práci na pouhé kopírování. A nebyli žádní andělé. Pius XI. jako bludnou větu zavrhl, „že ti, kteří dosáhli vrcholu křesťanské dokonalosti . . . nebyli podrobeni týmž slabostem přirozenosti a nebyli vystaveni podobným nebezpečím.“ *Rerum omnium perturbationem*, 26. ledna 1923.²⁰

Životní katolický ideál podle sv. Františka Saleského je: „Být zcela tím, čím jsme, ale pokud možná v nejlepší formě.“

Sebepoznání je proto první povinností, která vyžaduje nejenom poznání vlastních slabostí a nedostatků, ale i poznání od Boha daných sklonů a předností . . . Zmýlený úsudek o vlastním já vede nutně k falešné představě o ideálu, za kterým máme spět. Záměrný sebeklam byl by zločinem, sebevraždou osobnosti, i kdyby se halil do roušky pokory. Neuvědomělý sebeklam byl by sice bez mravní viny, ale přesto neméně zhoubný.

Jistě každý ví více o sobě, než všichni ostatní o něm. Ale co on dokonale zná, to je jen zevnější stránka, hnutí, která jsou viditelná na povrchu. Jejich hluboký základ, z kterého vznikají, je vlastnímu oku často těžce poznatelný než oku cizímu. Proto vyžaduje sv. František Saleský otevřenou a upřímnou rozmluvu s duchovním vůdcem vedle vlastního úsudku. Duchovní vedení a individuální ideál se doplňují a navzájem v salesiánském systému podmiňují.

Nemáme jiného úmyslu, než býti správnými a zbožnými lidmi. Zalíbí-li se pak Bohu pozvednout nás k dokonalosti andělské, budeme i anděly. Zatím

²⁰ St. Jurečka S. S. I. c. p. 21.

však chceme se pokorně a zbožně cvičit v malých ctnostech.²¹ *Fr. Jurečka S. S.*

²¹ Müller, l. c. p. 120 etc. *passim*.

Opravdovost jako psychologický problém

I.

Otázkou opravdovosti duševního života a jeho projevů můžeme se zabývat jednak se stanoviska *psychologického*, jednak pod zorným úhlem *ethicko-pedagogickým*. Psychologické hledisko je buď *popisné* (fenomenologické)¹ - když opravdovost a její opak popisujeme, zjišťujeme její podstatu, povahu a projevy - nebo je *genetické*, zkoumáme-li, čím opravdovost (neoprawdovost) vzniká, co ji podporuje a co ji brzdí. První část naší úvahy budeme věnovat psychologickému zjišťování a popisu opravdovosti, v druhé se pokusíme najít příčiny neoprawdovosti, působnost vnějších vlivů a zásady pro pedagogické léčení neoprawdovosti.

O opravdovém a nepravém můžeme mluvit při citech, vůli a myšlení. Neoprawdovost není vnější. Mimika, gestikulace, chůze, slovní přízvuk, užívání slov a pod., jsou spíše projevy a známky neoprawdového, a nepatří k podstatě. Je důležité odlišovat od neoprawdovosti jiné duševní kvality-pokrytectví, prolhanost, neupřímnost, kdy běží o vědomé klamání druhých vnějškem, tedy o vnější fasádu.

Neoprawdovost je *uvnitř*. Je asi na půl cesty mezi vnějším simulováním a opravdovým zážitkem. Mluvíme o nepravých citech jako je radost, žal, překvapení, estetické dojetí, láska. O lásce je dokonce běžné rčení „pravá láska“ a sv. apoštol Pavel dobře věděl, co to znamená, když psal 13. kapitolu listu ke Korintským: „Kdybych rozdál na pokrmy chudých veškeren statek svůj a vydal své tělo k spálení, lás-

¹ Po této stránce věnoval pozornost problému opravdovosti Philipp Lersch (Ztf. f. angew. Psych., 1935).

ky však kdybych neměl, nic by mi to neprospělo.“ Byl bych jako „měď zvučící a jako zvonec znějící“. To je podstata toho, co nazýváme *nepravým zážitkem*. Úsilí o lásku ještě není láskou.

Abychom jasně pochopili tento rozdíl, musíme si uvědomit, jak vypadá duševní život.

Duševní život má dvojí druh obsahů: 1. Objektivní obsahy - vjemy, představy, pojmy a soudy objektivního světa (předmětného), jež jsou v naší mysli tak uspořádány, že na ně můžeme v jistém smyslu hledět. 2. Mimo to jsou obsahy, které se soustřeďují u subjektivního jádra osobnosti jako intimní duševní kvality. Jsou to obsahy, jež leží v obvodu toho, co Mistr Eckhart nazývá *duševním středem*. Tuto hlubinu duše si uvědomujeme jako již nerozeznatelný tvůrčí střed naší osobní existence, jako *absolutní niternost*, za kterou vědomí už vůbec nesahá. Tyto kvality duševního středu jsou jiné než ony subjektivní, periferní. Jsou těžištěm toho, co se nazývá životní pocit, prožívání, které má zvlášť silný přízvuk při strachu, úleku, extasi, dojetí a j. citech.

Niterné obsahy mají se k objektivním jako střed koule k povrchu. Objektivní obsahy vědomí nám dávají horizont předmětného světa (i když běží o svět naší fantasmie) - obsahy niterné však nejsou racionálně určitelné a pronikají jimi kvality podvědomí do vědomého života.

Podle toho můžeme duševní život rozlišiti takto: 1. vědomí je vyplňováno pouze obsahy *objektivními*, niternost je minimální. Vědomí je periferní obraz předmětného světa. Člověk je pouze světem a nemá téměř vlastní existence. Takové objektivní obsahy bývají na př. matematika, fyzika, logika, pozitivní historie a pod. 2. Stav vědomí, kdy je akcentována pouze niternost. Člověk má své živé bytí, ale uniká mu svět. Takovými vrcholnými stavy jsou extasis (daimonia, frenesis), dionysovské opojení a pod. 3. Synthesa těchto stavů, v níž se prolínají objektivní a niterné obsahy vědomí: dojmy jsou vnímány objektivně, ale jsou interpretovány a zpracovány ni-

terností. Na př. při vnímání krásného předmětu vzniká zvláštní vztah mezi předmětem a naší existencí. Dáváme předmětu smysl a při tom se jím obohacujeme. Tak vzniká *celistvost vjemová*.

Podobně je tomu i při *výrazu*, kdy psychický pochod není centripetální, nýbrž centrifugální. Niterné obsahy opět dávají smysl objektivním obsahům. Tak patří k výrazu smutku jisté představy - trudné myšlenky, představa víry, dále mimické rysy a gesta, jistá melodie a rytmus hlasu. Tyto zjevy dostávají smysl jen kvalitami niternosti, určitým životním zabarvením. *Výraz je projevem niternosti a niternost je smyslem výrazu*. Není-li vnější jev pravým výrazem niternosti, pak je to jen jevový obraz, chtěný a vyprodukovaný. Není to výraz, nýbrž pokus, vši svou tvářností udělat dojem sám na sebe, a to v naději, že z této tvářnosti - která není vlastně žitá, nýbrž je polovědomá - vznikne ona existenciální niternost a dojetí, jež je podstatným jádrem na př. smutku. Tento rys neoprávdovosti charakterisuje se často afektovaností, v psychiatrii se pokládá za první počátky hysterie. Chybí tvůrčí síla býti smutný (dojatý, zbožný, radostný a pod.), duše zůstává přes všechno úsilí impotentní. Stejně i u jiných citů - vděčnosti, lásky, nenávisti, je třeba jisté duševní substance.

Neoprávdový cit.

Pravý cit se vyznačuje tím, že dík duševní substanci niternosti pramení z tvůrčí hloubi a je transparentní ve všech projevech - představách, myšlenkách, pohybech, tvářnosti, přízvuku, atd., že je tedy v pohybu stejně střed i periferie osobnosti. Je-li cit neoprávdový, pak člověk ve svém chování usiluje o uskutečnění citu, ale pro duševní impotenci cit v hloubi duše vůbec nepropuká. Pravý cit je původní; nepravému chybí podstatnost. Chování a vzezření má forum a volumen, jemuž chybí substance existenciální, je duté, prosté, dělání *jakoby*. Podobně jako nepravý drahokam záleží v nepoměru mezi formou a obsahem, kvalitou. Člověk má dobrou vůli proží-

vat doopravdy, a tím se liší od pokrytce, který ani nechce prožívat to, co představuje.

Neopravdová vůle.

Neopravdová vůle je vůle rozštěpená. Člověk by sice rád, ale v hloubi duše nechce. Rád by, ale nepřeje si to. Vůle je nepravá tím, že člověk pro to nebo ono v nitru vůbec není rozhodnut. Právě chtění je jen tehdy, jsme-li v celé své existenci, v hloubi duše uchvácení nějakým cílem. Tato „niternost“ chtění prokáže se právě ve chvílích, kdy je cíl v nebezpečí. Tu způsobí zvlášť silný žár. Člověk je s to žítí svůj cíl ve chtění.

Neopravdové myšlení.

Základní formou myšlení je soud. Ten může být správný nebo nesprávný, podle toho, odpovídá-li zákonům logiky či ne. Může být pravdivý nebo mylný, podle toho, shoduje-li se s objektivní skutečností. Soudy však nemají vztah jen k formálním zákonům logiky a k objektivní skutečnosti, nýbrž mají vztah i k živému člověku, jehož výrazem soud jest. Tento vztah se označuje jako *přesvědčení*. Na každý vyslovený soud máme tedy trojí nárok: logický (aby byl správný), ontologický (aby byl pravdivý) a psychologický (aby vyjadřoval přesvědčení). A právě v tomto smyslu může být soud opravdový nebo neopravdový.

Opravdovost přesvědčení o nějakém soudu týká se již položení otázky. Každý soud je rozhodnutí, je-li předchází tázání jako existenciální znepokojení. Podmínkou všech soudů pravého přesvědčení je, aby vycházely tázáním z existenciálního zneklidnění. Je-li tomu tak, pak se osvědčuje jejich závaznost pro veškeren život člověka. O opravdovém myšlení (z přesvědčení) můžeme tedy mluvit tehdy, je-li celá naše existence, chování a jednání, vázáno platností toho soudu, je-li myšlení *čin*, za který jsme ochotni plně se odpovídat. Subjektivně se osvědčuje opravdo-

vost přesvědčení tím, že se ve svém bytí a životní orientaci cítíme vyrušeni, jestliže se dotčeným soudům odpírá uznání. Proto také můžeme ideovou toleranci pokládat za projev neoprávdovosti. Člověk opravdového myšlení jaksi existuje svým myšleným obsahem. Tedy i v okruhu myšlení znamená opravdovost vztah k niternosti a duševní hloubi. Aby byla myšlenka opravdová, musí být člověkem žita, musí být výrazem jeho existence. Neoprávdoví tedy jsou lidé, kteří vyslovují věty, aniž tyto vznikly jako rozhodnutí z existenciálního zneklidnění a aniž tyto soudy zasahovaly do jejich přítomného a budoucího života. Jejich souzení se stává pouhým „mluvením“, jsou to pouhé „řeči“.

Rozlišování opravdového a neoprávdového platí pro všechny soudy, pro čisté soudy, skutečnostní, pro soudy hodnotící a pro soudy mravní. U těchto je samozřejmě patrnější, poněvadž mají vyšší existenciální vztah, t. zn., že musí mnohem častěji svou opravdovost prokazovat v kritických situacích. I pro soudy faktické jsou možné takové „kritické situace“. Jestliže fysik stanoví nějaký fysikální zákon, může se opravdovost jeho přesvědčení ukázat tehdy, je-li bytostně nějak závislý na osvědčení své theorie. U mnohých faktických soudů se ovšem kritické situace vůbec nevyskytují (na př. v geologii).

Jinak je tomu u soudů mravních a hodnotících. Vezměme kteroukoliv větu z evangelia: „Já jsem Cesta, Pravda a Život.“ U někoho je to odpověď na existenciální zneklidnění, na otázku, jaký má pro mne smysl můj život, je to rozhodnutí, jež dává smysl a směr. Jiný to opakuje aniž byl existenciálně dotčen a je to pouhé mluvení - aniž to však bylo pokrytectví nebo lež. „Cokoliv jste učinili jednomu z nejmenších, mně jste učinili.“ „Hledejte nejprve království Boží, a vše ostatní bude vám přidáno.“ Takové věty žádají rozhodnutí takové, které je jednoznačným rozřešením životní problematičnosti. Jestliže jimi nežijeme, znamená to, že jsme neuvěřili z vnitřního přesvědčení. Neběží tedy o lež a přetvář-

ku, tu prostě vůbec chybí přesvědčení, soud je vysloven vnějšně, aniž zasáhl hlubinu existence. Tím lze si též vysvětlit, proč nemají úspěchu řeči moralistů a kazatelů, kteří sice mluví pravdu, věří tomu, co mluví, ale při tom to, co říkají, není otázkou jejich existence. Taková slova nemají síly a průbojnosti. Nežitá pravda podlehne proto často žité nepravdě. Angličané říkají: Who is true, not who is right! Kdo je opravdový (za tím lidé jdou), ne kdo má pravdu.

Formy neopravdového „mluvení“ byly nemocí demokracie, která byla ztotožňována s diskusí. Musíme u sebe zkoumat, co vzniklo jako rozhodnutí ze znepokojující otázky, co se nás vůbec nějak dotýká. Od mládí vyslovujeme obecné soudy, věty a moudrosti. Musili jsme je opakovat, a proto nebyly opravdové. Ve vlastním smyslu, t. j. ve smyslu niterného prožívání, vlastně vůbec nevíme, co mluvíme. Máme jen theoretické, předmětné vědění. Teprve později se z něho může stát vědění zkušenostní, s nárokem na přesvědčení osobní, vědění stane se živým.

Zvláštní formou neopravdovosti je *intelektuální rutina*. Tuse projevuje dobře ethická povaha myšlení. Intelektualismus je myšlení bez smyslu pro opravdovostní souzení bez existenčního zneklidnění. Intelekt je vytržen z kořenů. Z přesvědčení a žitého myšlení se stává ideologie, jejíž neopravdovost se prokáže v „kritické situaci“. *Dr. František Müller.*

Svatý Tomáš neboli svatost intelligence

Snad ani náležitě neznáme tohoto velikého světce, jehož úžasná učenost jako by bránila tomu, že se mu nedostává tak nábožné úcty, jak si zasluhuje. V oslňujícím světle, vyzařujícím z jeho intelligence a z jeho učení, zapomněli jsme totiž nakonec na velikost jeho lásky a na něhu a pokoru jeho světeckého srdce.

Už ani nevíme o tom, že jeho život osvětlovaly nejmilostivější a největší projevy Boží přízně (na

jeho cestě nechybělo ani růží, ani hvězd); že po jeho smrti následovaly nesčetné zázraky, pro které si ho zamilovalo celé křesťanstvo, jemuž byl do té doby jen scholastikem.

Co víme o tom, že se neustále modlil a že měl milost slz, že kázával s něhou, jímající srdce prostáčků, ale též s přísností, otřásající učenými, mistry i žáky theologie, když jim připomínal, jak velikou mají odpovědnost za duše, které se od nich nadějí pravdy!

Mši svatou sloužil s takovou láskou k Ježíši, že při vzpomínce na jeho utrpení propukal často v pláč a plakal tak dlouho, že k němu museli přistoupit bratři a dotknout se ho, aby se vzpamatoval. Při kázání ho bylo několikrát vidět, jak byl vyzdvižen od země a vznášel se ve vzduchu. Churaví se uzdravovali, když se za ně pomodlil nebo když se dotkli okraje jeho pláště.

Celých sedm let, od r. 1245 do r. 1252, studoval Tomáš Akvinský pod vedením Alberta Velikého, a to nejprve v Paříži a potom v Kolíně, kam přišel za ním. Než se setkal s Albertem, žil v Itálii. Narodil se v Roccasecca u Neapole a pocházel z urozené a bojovné rodiny. Jeho otec byl prasynovcem císaře Friedricha Barbarossy, matka byla normanského původu.

V pěti letech byl zasvěcen sv. Benediktovi a první kroky v nábožnosti a učení nastoupil v opatství montecassinském. Tam se probudila jeho inteligence a tam dal starému mnichovi, který pečoval o jeho výchovu, onu otázku, na niž byl později sám povolán odpovědět: „*Co jest Bůh?*“ Odpověděl na ni celým dílem svého genia i své svatosti.

Epistola ve mši na jeho svátek 7. března je vzata z knihy Moudrosti, kap. 7.: „Modlil jsem se, i byl mi dán rozum, vzýval jsem Boha, i všel do mne duch moudrosti... Jeť nevyčerpatelným pokladem lidem, kdož ho užívají, získávají si přátelství Boží...“

Ve svatosti Andělského doktora se podivuhodně

pojí vědění, inteligence a moudrost; ty jí propůjčují zvláštní ráz. Možno říci, že jeho svatost je „svatostí inteligence“. Právě v inteligenci sv. Tomáše se uskutečňují zázraky svatosti; jeho inteligence se zcela obrací k Bohu a míří k pravdě, kterou objevuje nebo která je jí objevována. Právě skrze ni se světec povznáší od země a právě jeho filosofické a theologické práce schválil Bůh: *Dobře jsi o mně mluvil, Tomáši...*

Velkolepé dílo sv. Tomáše je všechno věnováno oslavě Boží a oslavě inteligence, stvořené k tomu, aby měla účast na světle věčném. Je to dílo tak nádherné a důkladné a napsané za tak krátkou dobu - světec se nedožil ani padesáti let - že o něm papež Jan XXII., který Tomáše Akvinského kanonisoval, prohlásil, že „takové učení není možné bez zázraku“, a Benedikt XV. dne 29. června 1921 dodal, že „Církev prohlásila, že učení sv. Tomáše je učením Církve“.

Inteligence, osvětlená věrou, vytváří dílo theologické: když pak hledá pravdu pouhými mohutnostmi přirozenými, vytváří dílo filosofické. Sv. Tomáš je sice především theolog, ale přesto se nám především jeví jako strážce hodnoty inteligence a rozumu. A právě tím je tak milý Církvi, strážkyni zjevené pravdy a lidské neporušenosti.

Svatý Tomáš hlásá, že „naše inteligence poznává přirozeně jsoucno a co k němu jako takovému náleží; na tomto poznání se zakládá pojmání prvních principů“. Jacques Maritain píše v knize „Doktor Andělský“: „Svatý Tomáš zná jakožto filosof a theolog jen Pravdu... Rozestřel síť na celý vesmír a všechno, oživené inteligencí, odnáší do blaženého patření. Tato theologie pokojných je ve světle víry nesmírným myšlenkovým hnutím mezi dvojím nazíráním, nazíráním bytí a prvních principů rozumu, z něhož vychází a jež je mu dáno zde na zemi, a jasným nazíráním na Boha, k němuž směřuje a které mu bude dáno později.“

Principy metafysiky svatého Tomáše jsou schop-

ny zahrnout všechnu pravdu řádu filosofického a přirozeného asi tak jako - pokud lze srovnávat - zjevené principy víry zahrnují navždy celou pravdu řádu nadpřirozeného. Pokud pak jde o lidské činy, zachovává jeho učení tak svatě práva milosrdné lásky a spravedlnosti, že je lze přímo označit za evangelickou teologii, a je tak čisté, že se i nejlepší komentátoři stěží drží na jeho výši evangeličnosti.

V našem světě, v němž vládne výlučnost a neshoda, kde se každá osobní zkušenost neslučuje s druhou, nýbrž se jí vzpírá, kde rozlišovat mezi podstatným a přídavným je totéž jako štípati na kusy a ne být práv každé bytosti i s její svérázností, s jejími zvláštnostmi, s její bytostnou pravdou; kde se nechápe ani jednota vědy a víry, ani jednota vědy a moudrosti (i takový intelektualista, jako je Husserl, který velebí filosofii jakožto vědu, nenáviděl moudrost, která ho podle slov Šestovových „nanejvýš rozzuřovala“); kde i vzájemná spolupráce jednotlivých mohutností není dovolena a místo ní nastupuje umělý rozpor - svatý Tomáš nám svým životem, duchem i učením podává příklad nejvyrovnanější a nejúčinnější jednoty světél rozumu, víry a mystické zkušenosti. Je v něm trojí moudrost: moudrost jednoho z největších geniů lidstva, moudrost jednoho z nejpokornějších dítek Církve a moudrost jednoho z nejzázračnějších světců, milosrdně léčícího lidstvo z nevědomosti. Z tohoto titulu a také z jiných je vskutku „apoštolem moderních časů“.

Svému učení prospěl snad ještě více svatostí než hlubokým vzděláním. Což nepatřila k jeho nejplodnějším prostředkům pracovním modlitba provázená hojným pláčem, a což se neuchyloval o radu k Ježíši a neopíral se hlavou o svatostánek? „Zůstával tam s hojným pláčem a vzlykotem a potom odcházel do cely a psal dále.“ Nebesa se otvírala a tak přicházela filosofovi a theologovi v jeho nejistotách na pomoc. „Díky modlitbě“, jak praví věrný druh svatého Tomáše, bratr Reginald, „třebaže předtím, než se pomodlil, tonul v nejistotách, vycházel z nich

poučen.“ Podle vlastních slov nahrazoval mu obraz Ježíše Krista všechny knihy.

Tomuto velkému příteli a učedníku Kristovu dostalo se též radosti, že ho směl chválit „v hymnech a zpěvech“. Pokud bude trvat svět, bude se naň vy-
lévat něha poesie svatého Tomáše v oficiu o nejsvětější Svátosti, které po zavedení svátku Božího těla složil na prosbu papeže Urbana IV.

Neboť Anděl Školy, Doktor andělský, je zároveň Doktor eucharistický. Jeho nábožné uctívání svátostí, které nazýval „ostatky Vtělení“, odhaluje všechnu víru i něhu jeho duše. Jeho láska k Eucharistii propuká v těchto jeho posledních slovech a posledním pláči:

„Přijímám tě, ceno mé spásy. Přijímám tě, druhu mé duše na zemi. Z lásky k tobě jsem bádál, bděl, pracoval. Tebe jsem vždycky kázal a učil...“ Nazítří po tomto posledním přijímání, 7. března 1274, zemřel. Když se dověděl jeho bývalý učitel, Albert Veliký, o smrti svého zázračného žáka, zvolal: „Byl výkvětem a slávou světa!“
R. M.

Křesťanský duch

Je neobyčejně nesnadné vystihnouti krátce a stručně to, co je křesťanský duch v plné své kráse a bohatosti.

Ještě nejlépe se to dá ukázati na lidech, kteří ho nějakým způsobem ztělesňují: t. j. u svatých, u nichž můžeme skutečně viděti zásady křesťanského ducha. Již sv. Pavel pravil, že je to dokonalá shoda myšlenek a citů s Ježíšem Kristem, což velký apoštol uskutečnil sám lépe než kdo jiný ve své vlastní duši dříve, nežli to vyslovil. A všichni svatí by mohli hovořiti tak jako on, neboť každý žil svým způsobem podle této zásady, i když jsou mezi nimi velké rozdíly: jedni měli dar učenosti, jiní dar moudrosti. Mučedníci, panny, učitelé Církve mají různou aureolu, ale všichni do velké míry, podle ducha, který je vzněcoval, mysli a cítili jako Ježíš

Kristus. Křesťanský duch není nějaká zvláštní ctnost Kristových učedníků, ale jest jakoby souhrn dokonalostí v nich uskutečněný.

Křesťanský duch svítí jasnou září v duších této elity. Cožpak není výhradním privilegiem svatosti? Na první pohled by se nám tomu chtělo uvěřiti, ale při úvaze uvidíme, že tomu tak není. Kolikráte i při spatření zcela obyčejných křesťanů bez jakýchkoliv znaků svatosti jsme jakoby nuceni k výkřiku: „jaký křesťanský duch u toho muže, u té ženy, u toho dítěte!“

Tu jedna matka ve smutku, zlomena jako každá matka nad ztrátou svého syna. Ve své bolesti zachovává určitou míru, jistou důstojnost, jistou sílu, kterou příroda nedává, kterou ale umožňuje víra: ona má jistotu, že jednoho dne opět najde živého toho, kterého nyní tiskne k sobě jako chladnou mrtvolu. Světlo a sílu, kterou z toho čerpá, padají jako balzám na její bolestnou duši: ona má křesťanského ducha.

Tam zase otec rodiny připoutaný zákonem manželství k ženě postižené nezhojitelnou nemocí; dalek toho, aby myslel na rozloučení, které moderní zákony činí tak snadné, zůstává s odvahou na svém místě, bez naděje na lidskou odměnu, neváhá ani okamžik, aby splnil povinnost, kterou mu ukládá jeho víra: on má křesťanského ducha.

V továrně, v prostředí nepřátelském vůči náboženství a bojujícím proti společenskému řádu, mezi druhy s oslabeným, ne-li zkaženým mravním smyslem je mladík, téměř jinoch, který sám odporuje tomuto zamořenému prostředí a dokonce ponenáhlu získává své okolí pro svoji víru působením síly své duše: on má křesťanského ducha.

V těchto příkladech mohli bychom pokračovati do nekonečna. Tyto však postačí k našemu účelu. Co v nich nacházíme? Skutečné poznání pravdy víry, jejího bohatství, jejich požadavků. Toto vše je křesťanský duch.

Křesťanský duch je smyslem duše, kterým tato

chápe nadpřirozené pravdy jako *skutečnosti*, kterými též jsou. Dogmata zůstávají i pro určitý počet věřících jakoby ideálním světem odděleným od života. Pro křesťanského ducha nabývají tyto duchovní a nadpřirozené pravdy stejné a větší váhy než skutečnosti hmotné. I když člověk věří, je nesnadné oprostiti se od smyslů, které vábí takovým množstvím klamných zdání a drtí svou tíhou: kolik názorů je pokroucených pro tu lživou nádheru a kolik duší ponížených! Křesťanský duch vzpřimuje, pozvedá, věřící jím žije ve víře jako ve svém prostředí; pozoruje bezpochyby i věci pomíjející, ale usměrňuje je ke svému vlastnímu duchovnímu dobru a k duchovnímu dobru svého bližního.

Křesťanskému duchu nestačí vidět. Je nutno *jednat*, při nejmenším jako *opravdový křesťan*, když ne vždy jako dokonalý křesťan. Řekli jsme, že umožňuje jasné pochopení požadavků víry v životě. Tyto požadavky shrnuje jediné slovo, které shrnuje všechny zákon: *láska*. Jediná víra, která je co platná, řekl sv. Pavel ke Galatským (V, 6), „je víra, která jedná skrze lásku“. V tom je celé učení křesťanského ducha: nespokojuje se formulemi, přisvědčováním intelektuálů, výmluvnými, ale platonickými deklaracemi; chce činy a též k nim vede. Jest pravda, že mravních činů, k nimž dává podnět, je bez konce, ale všude, kde existuje, nachází se jistý stupeň dokonalosti, kterou vyvolává.

V přirozené ekonomii je „životní minimum“, které je zřejmě nižší než požadavky lidského života posuzovaného se všech hledisek. Podobné „životní minimum“ existuje též v nadpřirozené ekonomii a tam znamená vyloučení hříchu. Křesťan, který by neměl jiného ideálu, zůstal by sám značně níže, pod pravými požadavky života milosti. Základním zákonem celého života je dychtění za lepším. Pod trestem zkázy musí vše živoucí růsti a postupovati. Počíná sestupovati, přestalo-li stoupati. Křesťanský duch umožňuje přímé poznání tohoto zákona, který je jednou z největších sil života. Žák Kristův, který

chce následovati svého Mistra, chápe a cítí, že musí při nejmenším překonati „životní minimum“, vidí jasně všechna nebezpečí sobecké pohodlnosti a elán, který ho strhává, aby proplul tímto úskalím, vede ho k tomu, aby se jako Kristus a podle své povahy vydal ze svých sil pro Boha a svého bližního.

Plodů, které vydává křesťanský duch, je bez konce. Jedním z nich však je duch *katolicity*.

V určitých kruzích, často nepřátelských vůči Církvi a ještě častěji nevědomých o jejím hlubokém životě, patří k dobrému tónu stavěti proti sobě duch *katolicity* a duch křesťanský. Nic není chybnějšího.

Výraz „duch *katolicity*“ uzavírá v sobě dva výrazné znaky: myšlenku universality, obsaženou v samém slovu katolický, a ducha kázně, který římská Církev ztělesňuje skvělým způsobem a jímž jsou proniknuti všichni katolíci celého světa až do morku kostí, ducha náboženství a oddané poslušnosti vůči Kristu a jeho námětku na zemi. Při tom se přihází, že povrchní pozorovatel povšimne si jen těchto znaků a oddělí je, aby je zvětšil až do karikatury. Podkládají duchu *katolictví* myšlenku na ovládnutí světa a neživého právnictví. Nechtě tedy vědí, ničeho nepochopili z ducha *katolictví*, poněvadž ho oddělili od ducha křesťanství.

Všichni praví katolíci to ve skutečnosti vědí, anebo mají věděti, že není pravého ducha *katolictví*, který by nebyl současně rozkvětem nejčistšího ducha křesťanství. Plody, které všude nese, které je nemožno nevidět, není-li člověk slepý, uzrávají v této hojnosti jen tehdy, když v celém stromu obíhá štedrá míza křesťanského ducha. A jest žádoucno, aby toto duchovní bohatství bylo takové, aby i sami ti zevnější pozorovatelé byli nuceni přiznati: ano, pravý duch křesťanský je duch katolický.

Rudolf Kubů.

K úmrtí Rademacherovu

Rademacher patřil k oné řadě velkých německých katolických theologů, kteří nastoupili nyní službu v Německu za apologety, polemisty a theology. Dnešní německá katolická theologie má svůj docela zvláštní ráz. Němečtí katoličtí theologové nepolemisují s žádnými bludy, nýbrž je vyvažují řádnými protihodnotami katolickými. Kdo čte, rozumí, a proto netřeba polemiky. Nikdy nebyla katolická theologie tak vysoko v Německu jako nyní. Mezi tyto velké katolické německé theology patří také Rademacher. Rademacher zasáhl nejprve pronikavě v otázce nového chápání Církve, jak se říkalo. Když cítili mnozí katoličtí theologové, že definice tak zvaná bellarminovská jest definicí popisnou, stavěli proti ní pokus o určení podstaty katolické Církve. Tehdy proti popisné definici, proti převažování vnějšího a organizačního v Církvi hrozilo, že bude přepjata opět stránka vnitřní duchovní, mystická, stránka společenství. Proti tomu Rademacher, aniž by jmenoval theology, proti kterým píše, staví svůj varovný hlas, když ukazuje, že v Církvi jako v *completio oppositorum* musí býti vyvážena obojí stránka, duchovní i světská, vnitřní i vnější, božská i lidská, forma i náplň, společnost i společenství. To je jeho velké dílo *Kirche als Gesellschaft und Gemeinschaft*. Obojímu prvku stanovil přesné místo a tak stanovil také pevný základ dalšímu psaní o Církvi. Jsem sám osobně velmi zavázán Rademacherovi za jeho klasické rozlišení a vyvážení obou složek Církve. Při tom byl tak ušlechtilý a velkodušný, že na nikoho neútočil, že jenom ti, kteří ovládají nejmodernější theologickou literaturu, vědí, o koho tu šlo. A proto, že Rademacher byl tak šlechetný, že nikoho nejmenoval, ani my nebudeme jmenovati ty, kteří jsou jinak chloubou katolické theologie.

Před několika měsíci vydal ještě Rademacher své vrcholné dílo *Der religiöse Sinn unserer Zeit*. Vyšlo u Hansteina v Bonnu. Je to malé dílko o několika stránkách, ale velmi závažné. Ukazuje, že v dnešním třídním a národnostním roztržtění lidstva dozrává v křesťanech velká myšlenka ekume-

nická, myšlenka nutnosti onoho jednoho ovčince, o kterém Kristus mluvil, nutnost práce pro uskutečnění tohoto jediného ovčince, aby celé lidstvo uchopilo doslova Krista, aby se snažilo jeho slova uplatnit ve všem, ve všech oborech lidského života. Ukazuje, jak katolictví jest opravdové *completio oppositorum*, jak všechny lidské touhy v nejrůznějších katolických metodách různými lidmi uplatňovaných najdou své uspokojení a odpověď na své otázky.

Krásně poukazuje na to, jakým strašným nedorozuměním jest, že z Bohem chtěné různosti východu a západu se stalo nepřátelství a rozeklanost až k neporozumění. Správně řekl katolíkům strašné slovo, že, jestliže chtějí někoho obracet, musejí obrátiti nejprve sami sebe a býti opravdovými katolíky, kteří nedávají časnému, sebe krásněji nazvanému, přednost před ničím, že musejí obrátit sami sebe, aby si uvědomili, že katolictví znamená především žítí z Krista a ne ze své samolibosti a ješitnosti, že katolictví neznamená hrdost a pýchu nad tím, že jen my jsme v pravdě, nýbrž pokornou vděčnost, za pravdu a snahu žítí podle této pravdy. Jinak jsme horší pohanů. Tím jsme povinni všem těm, nad které se kolikráte vynášíme, které chceme obracet. Katolíci potřebují sami nejprve, aby se obrátili k plnosti společenství celého života ve všem s Kristem a s bratřími. Jinak nemožno mluvit o katolictví, nýbrž o katholicismu.

Želíme předčasného skonu Rademacherova a prosíme Pána, aby mu za jeho lásku i statečnost popřál věčného spočinutí ve své pravdě! - *Braitto*.

Obnovení oratoria sv. Filipa Neri v Římě

Ve staroslavném klášteře Vallicelle, vybudovaném svatým Filipem, budou tímto podzimem opět zahájena oratoria svatého Filipa tak, jak on je pojímal a prováděl. Myslím, že jeho myšlenka nikdy nezevšední, pokud bude mládež, potřebující poučení a zábavy. Myšlenka Filipova ožila v tisícerych způsobech besídek nejenom katolických, nýbrž i všech ostatních. Svatý Filip je opravdu původce a zakladatel těchto schůzek mládeže, aby se jí dostalo dalšího vzdělání a výchování i ochrany před svody při každém nadbytku volného času, se kterým si mládež málo kdy sama ví užitečné rady. Kolem Filipova kostela Chiesa nuova soustředil se větší počet orato-

riánů. Nezalekli se toho, že se během staletí z nich stali kaplani a faráři tohoto slavného kostela, který přijal farní správu, ale naopak vzali si svou farní obec jako středisko a východisko svého nového oratoria. Za základ vezmou si lid a mládež své farnosti. Budou se pořádati přednášky s katechetickými tématy, přednášky soustavné z církevních dějin. Po přednáškách bude dostatečná příležitost k otázkám a diskusím. Večery budou jako za dob Filipových zpestřovány hudebními produkcemi skladeb jak moderních, tak z doby svatého Filipa. V červnu byl učiněn první pokus, jakási generální zkouška. Několik mladých oratoriánů přečetlo několik míst z proroků, které pak vykládali. Následovaly lekce z církevních dějin a několik studentů, kteří zaplnili jako kdysi mladíci Filipovi starý Filipův sál, promluvili o několika krásných postavách svatých a moderních katolických osobností. Dnešní poměry, kdy je třeba katolickou mládež nábožensky podchycovati a vzdělávati v Katolické akci, vybízí naléhavě tyto osvědčené Filipovy metody k pokusu o uskutečnění jeho oratorií i u nás, i co se metody týká. Salesiánská oratoria jsou velmi blízká této myšlence. Jen je třeba rozšířit co nejvíce na nejširší kruhy mládeže tyto blahodárné prostředky. - *Braitto*.

Dosavadní výsledky náboženské psychologie

V brasílské revui Orden píše vynikající náboženský psycholog františkán P. Berge o výsledcích náboženské experimentální psychologie. Od dob výstavby experimentální psychologie vůbec německými učiteli Wundtem a Külpem počala se také tvořiti zvláštní náboženská experimentální psychologie. Mezi katolickými učiteli přispěli tu nesmírně k rozvoji této vědy dr. Wunderle, P. Gemelli se svými žáky Canesi a Castiglione, dále Lindworski, Staehlin, Bolley a jiní. Berge shrnuje zajímavě dosavadní výsledky badání náboženské experimentální psychologie. Náboženská experimentální psychologie zjistila bezpečně, že náboženská vloha patří k nejpůvodnějším a nejpodstatnějším vlohám. Všichni lidé duchovně a duševně zdraví nepostrádají této přirozené vlohy. Proto není žádnou zvláštní chválou to, co často opakují bezmyšlenkovitě

rádi naši lidé, že my jsme národ hluboce nábožensky založený. Tato vloha není výsledkem dlouhé výchovy umělého naučení, není také prostým citem, nýbrž prožitým vnitřním poměrem duše k nejvyšší bytosti, nebo třeba k vyšší bytosti. Tato vloha zdá se nejprve na první pohled být vlohou trpnou, přijímací. Tedy tak ji prožíváme, když si ji uvědomujeme, ale tato vloha sama ihned pudí k činu, k působení. Proto je zároveň silně čínorodá. Právě tato čínorodost, totiž snaha zařídití podle toho celý svůj život, jest hlavní známkou této vlohy.

Druhý výsledek náboženské experimentální psychologie dá se označiti jako schopnost lidská poznati onu nejvyšší bytost, k níž to něco přirozeně člověka pudí, protože chceme poznati vše, s čím přicházíme ve styk, nebo čeho příčiny tušíme a neznáme. Jest v nás v této vloze skrytá schopnost poznati nějak tuto nejvyšší bytost, ať již je to mysticky intuitivní nebo dogmaticky naukové.

Třetí pak rys této vlohy jest snaha chtíti tohoto Boha, chtíti jednat podle něho tak, abychom se mu líbili, abychom se mu podobali a přišli k němu. Všechny tyto rysy tvoří jednotu náboženské vlohy. Tato jednotu jest organická a živá.

Náboženská psychologie ovšem musí zůstatí ve svém oboru a pouze konstatovat fakta a netvořiti metafysiku, jak se to snažil dělat Freud. Pak může náboženská psychologie prokázati dobré služby náboženství, když totiž ukáže přirozené kořeny a bytostní zasazení náboženství do lidské duše a do našeho života. - N. K.

Theologický týden pro kněžstvo v Římě

Od 12. do 16. září bude se konati v Římě vyšší theologický kurs pro kněžstvo. Přednášky se konají na papežské universitě Gregorianum a mají dvojí cíl. Nejprve zopakovati hlavní theologické středy a pak probrati zvláště aktuální některé pravdy. Smyslem theologického týdne jest umožniti kněžstvu, které již vyšlo dávno z theologických poslucháren, udržeti krok s pokrokem v theologii. Přednášky chtějí probrati nejmodernější theologické diskuse, problémy, nově probuzené otázky. Bude kněžím ukázáno, co je nového vynikajícího v theologické světové tvorbě, a zároveň bude ukázáno, jak se dá a má použití těchto pravd, zvláště těch, které znovu se projevují, jak jich užítí plodně pro duchovní správu a pro

získávání duší vůbec. Zajímavé, že kurs také začíná otázkou milosti, jejího života, jejího vlivu na výstavbu křesťanské obce duchovní, jak jsme my začali před lety kursy pro laiky. Program tohoto kursu o milosti jest velmi zajímavý: Milost posvěcující. Život posvěcující milosti v duši. Nutnost posvěcující milosti k ospravedlnění. Potřeba milosti k setrvání ve spravedlnosti. Svátosti jakožto prostředky milosti. Svátosti a milost svátostná. Zkušenosti s učením a vysvětlováním nauky o milosti. Apoštolát k přivedení duší, aby žily z milosti.

Braitto.

Kritikové nad kněžími

Vžívá se u nás v Čechách odporná zvrácenost, že máme laiky, kteří si říkají a chtějí býti integrálními katolíky, kteří se považují za jediné katolíky a kteří jsou jistými tiskovinami tak oslepeni, že si dovolují ustavičné posuzování kněží. Je směšné, když laik, který byl bez vyznání, který bloudil po všech marxistických čertech a ďáblech, když pojednou se ho milost Boží dotkne, místo aby byl vděčný za milost víry a hleděl se nejprve naučiti katechismu, rozežene se po vzoru svého mistra proti kněžím a opovažuje se ve svých tiskovinách vyklizovati články a studie kněží s odbornými studiemi se zkouškami, kteří celý život theologii přednášejí. Jejich mistr je mistrem ve vytrhování vět a myšlenek a pravd ze souvislosti. Umí docela kacířsky vykládati Písmo a s touže metodou pak jde na studie a články kněží. Pro kněze, kteří se mu nekoří, kteří jdou svou cestou a u kterých předpokládá vliv nebo peníze, má nejsurovější nadávky a takový integrální katolík přidává honem ke své integrálnosti kritiku podobnou, jenomže ne již tak duchaplnou. Člověk si tu maně vzpomíná na slova svatého Pavla, kterého podobně kritisovali nevďeční laici korintští a říká si: Nic nového pod sluncem. Ono i to patří k údělu kněze, aby se tito laici, sedící teple v závětrří nějaké církevní instituce nebo kláštera, který je v nedostatku živí a podporuje duchovně i hmotně, o něho otírali. Oni jsou moudří, kdežto my nemoudří. Oni se nemýlí, kdežto kněží, kteří konají svou kněžskou činnost kázáním, hlásáním slova Božího slovem i písmem, kteří nepřetiskují zběsile a tupohlavě staré texty (které kdyby dnes byly napsány, tak by byly stejně trhány a kritisovány těmito horlivými

sběrateli veteší), jsou hlízou Církve. A přece, ač mají tito laici tisíc pedagogů, kteří se zobrazovali ve starověku s holí, mají jen jediného otce, totiž své kněze, kteří je Kristu zrodili, kteří jim vraceli milost, kteří jim lámou slovo Boží a podávají Ježíše svátostného. Jen aby takoví nevďěčníci nesvolávali dále na český národ nejstrašnější kletbu, jakou jsme byli postiženi, že totiž nedává Bůh kněze národu, který si jich neváží.

Braitto.

Kristus a Antikrist

Zdánlivě přemožené pohanství žije dále ve skutečnosti v těch všech srdcích, které dále žijí svým hnusným neřestem. Ale docela obzvláště se bouří lidský duch proti onomu ohni, jež Kristus rozdmýchal v noci po Zeleném čtvrtku. Všichni si lou se snaží udržeti si své místo. Dokonce i v křesťanství podávají si v jeho duchu ruce velcí duchové. Od Rabelaise po Montaignea, od Moliéra k Voltaireovi, od Spinozy ke Goetheovi a k Nietzschemu. Sem patří ti všichni, kteří nechtějí ničeho slyšeti o dědičném hříchu, nýbrž budují na člověku v dnešním stavu a věří v takového, kteří nechtějí ani čárky sleviti ze sebe a stále se ještě hlásí k ideálu „Pokrok a vývoj“. Moudří tohoto světa upadají přímo v zuřivost, jakmile se k nim přiblíží mystik, a volají o pomoc. Jak volá satansky prorok nadčlovectví! Jak zní a hlučí jeho divoká moudrost!: „Zůstaňte věrni zemi, moji bratři, silou své ctnosti! Vaše štědrá láska a vaše poznání nechtě slouží jenom smyslu země. Tak vás prosím a zapřisahám. - Neodlétněte od pozemského a netlucte křídly na stěny věčnosti! Jest stále tolik zatoulané a uletělé ctnosti. Veďte, jako já uletělou ctnost zase zpět k zemi, ano, k tělu a k životu!“

Posupná výzva. Nemělo by smyslu odpírati mu sílu a moc. Nezmůže ale ničeho proti těm, kteří uznávají, že tělo jest porušené, a že náš život nemůže prostě sloužit životem. Jestliže také stále tlukou křídly o zdi věčnosti, tak vědí tam o úzké brance, z níž tryská nebeské světlo, úzké brance, jíž mohou proklouznouti do záživé země svých snů. Zarathuštrův šílený, ostrý křik zaniká v děsivém mlčení. A z věčných dalek zaznívá píseň, která zní od velekněžské modlitby Kristovy na Zelený čtvrtek. Jsou to slova, jež vyslal Ježíš při pohledu na své učedníky k nebeskému Otci: Já jsem

v nich a Ty ve mně. Aby byli dokonale jedno, aby svět poznal, že Tys mne poslal a miloval je, jako jsi miloval mne.

Mauriac: Velký večer VII.

Jen když láska zůstane

Jeden z lidí, zaujímajících důležité místo ve veřejném katolickém životě, dostal se do dosti nepříjemné situace. A ten člověk míval šarvátky občas, nebo řekněme nerozuměl si ještě se dvěma jinými lidmi. A byli to právě ti dva lidé, se kterými křížil zbraně, kteří ihned podnikli všechny kroky, kteří si doslova mohli nohy uběhati intervencemi a snahou po pomoci.

Zamyslíl jsem se nad tím a řekl jsem si: Tak to tedy všichni dobře navzájem i se svými zápasy mysleli. Nakonec se ukázala velká láska, láska křesťanská, která v rozhodné chvíli dovede zapomenouti na všechny osobní neshody a vidí tu jen lidského bratra, jen křesťana a bratra z Církve bojující, jenž se neopouští, když je v nesnázích.

Když tedy jedna láska nás pojí v bolesti a ve smutných chvílích, nechtěli bychom se, přátelé, zamysleti nad skutečností, že přece jsme chtěli všichni jedno, že jsme chtěli co nejlépe sloužiti jednomu Králi, jedné Katolické akci? A že si pro příště rozmyslíme i svá škorpení, že si řekneme vždycky: On to jistě musí dobře smýšleti i se svými odchýlnými metodami. Budu hleděti podložit mu ten dobrý úmysl, který ukázal teď právě v rozhodující chvíli. Teď se osvědčilo jako ve zkoušce, že vede křesťanská myšlenka, a proto ji budu viděti ve všem i tam, kde se rozcházíme.

Vůbec: Na toto bych velmi rád upozornil teď, kdy neshody jaksi ustupují do pozadí: Smiřme se s tím, že nemůžeme míti jediný svůj názor, že právě věc Boží, která jest tak bohatá, právě proto, že je Boží, musí míti hodně možností a cest a že proto je nutná taková jakási svoboda dítek Božích. I když se nám někdy zdá a máme jistotu, že naše cesta jest správná a bližního nesprávná, připomeneme si, kolikrát i lidé s touto naprostou jistotou se přepočítali, připomeneme si, že svatí obyčejně stávali proti této domnělé jistotě většiny. Jest nutné, aby byla různá mínění, různá řešení, protože nejsme neomylní a pravá cesta se hledá; o tu se snažíme a všichni, kteří máme dobrou vůli, podle svých schopností a svého daru a světla každý se *musí* pokoušeti o řešení. Právě proto, že jsme různí,

různě vidíme, právě proto musejí býti mezi námi různosti. Ale tyto různosti ať se nestanou různicemi, hlavně ne různicemi nepřátelskými, kde bychom jeden druhému podkládali zlý úmysl, nebo chtěli druhému násilím znemožniti jeho cestu a metodu. Jednota neznamená totiž nemyslit, neuplatňovat svou individualitu, nýbrž právě uplatňovat ji v zájmu celku. - *Braitto*.

O řeči z prázdného srdce

Dominikánské apoštolátní heslo zní: *Contemplata tradere* . . Rozdávati prorozjímané. A svatý Tomáš praví, že dominikánský řád je svou podstatou řádem kontemplativním, v němž jeho členové mají rozdávati z plnosti. P. generál Gillet pronesl slovo velmi břitké, že to někteří chápou tak, jako by stačilo *Contemplata aliorum tradere* . . . Rozdávati to, co druzí prorozjíмали a duchovně zažili. I to je možné, i to se přihází. Ale je veliký rozdíl mezi slovem, které vychází z hlubin života, a mezi slovem, které vychází jenom z paměti nebo z přebohaté zásoby slov a frází.

Když mluví zkušenost, když mluví pravda zažitá, duše ihned vycítí životnost pravdy. Taková pravda má hned jiný zvuk. Udeří skoro jistě na duchovní strunu dobře připravenou a hned ji rozezvučí.

Slova vycházející jen z prázdnoty nebo z pouhé paměti, klouzají dutě po strunách naslouchající duše a vracejí se, pokud jsou pravdivá, do svého zdroje. Žiješ-li z pravdy a rozdáváš-li svůj vnitřní život, pak jsi obohacen zároveň také každým svým slovem, protože je prožíváš znovu, protože neučíš jenom druhé, nýbrž koupeš sám znovu svou vlastní duši v Božích pravdách. Tvá slova se stanou neobyčejně svěží a živá. Představte si souzvuk, když živé slovo mluví k živé duši, živá odpověď na živou touhu.

Apoštol je povinen svou vnitřní svatostí velkým Božím slovům, když jejich hlásání je jeho životním posláním. Aby nezavazel, aby nestál v cestě svou prázdnotou, svým vlašným životem ohni Božímu, který má hořeti v duších. - *Braitto*.

Spiritualismus nebo křesťanství ?

Pod dojmem převratných změn, odehrávajících se nyní v životech národů, dostávají se lidé opět častěji k nábožen-

ským otázkám a není proto divu, že ožívá znovu jeden starý, nikdy nevyřešený problém spočívající v otázce: spiritualismus nebo křesťanství?

Tato otázka není nová, nýbrž stojí za ní stále nový boj nadhistorického spiritualismu proti historickému křesťanství. Jest sice spiritualismus, který chce býti křesťanský, který ale to, co je pozemsky-historické bere jen za „symbol“ něčeho „metafysického“. Křesťanství je pak redukováno na náboženství a náboženství na své metafysické a psychologické jádro. Historie je v nejlepším případě totožnost, nebo znázornění toho, co jest jejím nejvlastnějším obsahem, totiž odcizení a opětné sjednocení duše s Bohem. Tento spiritualismus má u mistra Eckharta formu „víry na opravdovost duchovna“ v „představě o sestoupení života z Boha a vzestupu mnohosti k jednotě, který se koná v lidské duši“. Pro Šebestiana Francka je „historie se svou vší mocí a velikostí obrazem jediné opravdové Pravdy, boje duše s Bohem“. Pro Jakuba Böhma je všechna pohnutost historie jen odhalením „protikladů“ jako „zákonů života“: „bez černého nic bílého, bez Ne žádné Ano“.

Je to prastará otázka, která leží v těchto protikladech. Objevuje se již ve zprávách o božském zjevení. U synoptiků (Matouš, Marek, Lukáš) objevuje se Kristus jako zcela „obyčejný člověk“ uprostřed života a lidu, zatím co evangelium sv. Jana ukazuje ho jako Logos od Otce, sice zdůrazněné tím, že bylo učiněno tělem, ale ve „slávě jako jednorozeného od Otce“. V listech sv. Pavla žije křesťanství jako „přechod ze slávy do slávy skrze ducha Pána“, v listech sv. Jakuba ale jako praktická životní víra ve vzájemnou pomoc mezi lidmi na zemi.

Toto dědictví žije v dějinách křesťanské theologie - a to tak hluboce, že se protiklady samy zaměňují. V theologii sv. Irenea buduje se uzavřený, od světa odvrácený sakrální kosmos vykoupení, v theologii Klementa Alexandrijského a Origena staví se nejenom vědomě tváří v tvář ke klasické světské moudrosti, platonické tradici, nýbrž chápe se jako její přímé ujasnění a zdokonalení. Ale protikladem k etickému a psychologickému antropologismu antiochijských je tato alexandrijská theologie sama základem k účasti na duchovním Božství od světa odvrácené. A celá řecká theologie objevuje

se opět ve znamení světa se vzdalujícího (platonského) dualismu mezi ideálním Božstvím a stále hříšným lidstvem, který jde až ke hranici, kde by mohl hrozit pravý východní manichejský gnosticismus (dynamickým dualismem mezi božským duchem a ďábelským tělem) - zatím co protikladem k tomu dopracovává se právě z boje s manichejstvím k tomu, aby se na formu vnitřního protikladu dívala jako na strukturu zjevení samého Boha, jak tomu dává výraz ve svém zdůrazněném Ano k realisticky, lidsky viditelné Církvi. Ale následovníci sv. Augustina v „augustinianismu“ utvářejí se opět do sakrální uzavřenosti proti světu, který se se všemi svými vlastnostmi zdá býti stále více vyloučen z říše Boží, až k zavržení přírody reformatí a přísnému nepřátelství proti přírodě jansenismem.

Tu vystupuje proti tomuto augustinianismu theologie sv. Tomáše Aquinského: pro ni nejenom celá sféra přirozena jest vestavěna do říše vykupitelské milosti, nýbrž právě naopak celý řád vykupitelské milosti objevuje se v ní pod kategoriemi přirozené metafysiky jsoucna, čemuž odpovídá, že pro sv. Tomáše mluví „tvůrčím způsobem“ i zjevení a milost přistupuje bytostně jako „akcidence“ k přírodě jakožto „podstatě“, a to do té míry, že pro osvícenský racionalismus vše nadpřirozené se stalo „ušlechtilou přírodou“.

V těchto stále znovu se zaměřujících protikladech ukazují se určité věčné otázky vždy s jiné stránky. Je křesťanství theologie převážně negativní: pro ně všechna tajemství víry sbíhají se nahoru v jedno tajemství nepochopitelnosti Božské vůle tak, že celek vystupuje jako sakrální svět Božského mysteria proti viditelnému světu. Stejně jest ale též křesťanství theologie převážně pozitivní: pro ně všechna tajemství víry směřují obráceně dolů, do viditelného světa v jednom gestu sebezjevení, sebeoznámení, odosobnění se Boha, aby stal právě sám světem a lidstvem a přírodou tak, že pravý světský svět, pravé lidské lidství a pravá přirozená příroda jsou viditelným způsobem tohoto Boha. (Fil. 2, 1-11.) - Tomu odpovídá, že jest křesťanství, mající převážně formu „kontemplace“, v důsledku toho mysticko-náboženského zabarvení; pro ně se stal Bůh duši jediným a uzavřeným světem: *Bůh*, který se prožívá jako svět a proto se při změně smyslů na „duchovní“ bůh ve všem vidí, slyší, dýchá atd. Stejně je ale

křesťanství, mající převážně formu „akce“ a v důsledku toho eticky-náboženského zabarvení: v Bohu a s Bohem tvůrčím způsobem skutečně spolupůsobíc vejíti do světa pravého lidského dění (neboť Bůh svoji nejhlubší lásku vyznal a dal tím, že se stal člověkem a světem) a též prožívatí Boha jako svět a tedy v podrobení našich přirozených smyslů v to pravé „tajemství světa“.

První křesťanství je tedy křesťanství, v němž přijetí lidské podoby jeví se jako „přijetí lidské přirozenosti do Božství“ (*natura assumpta*) a vykoupení jeví se jako rostoucí „Bůh vše ve všem“, t. j. ze svého cíle.

Druhé křesťanství jest ale křesťanství, v němž toto přijetí lidské podoby jest vykládáno jako „sestoupení Boha do podoby člověka“ (*descendit de coelis*) a vykoupení se zdůrazňuje jako tajemství kříže, t. j. ze své vnitřní formy.

Je tedy první stránka ve svém pravém jádru spíše křesťanským spiritualismem, který ve sv. Duchu jako v duchu lásky, sestouplém na skutečný svět, poznává nejvnitřnější tajemství Boha v jeho odosobnění: býti tak velice suverénním božským majestátem, že se stane viditelným „tělem“. A druhá stránka je ve svém pravém jádru křesťanským realismem, který poznává jako hlubší pravdu skutečné pravdy právě toto božské „odosobnění“ ve světě a který přijetí lidské podoby vyzývá jako hlubší tajemství jako všemohoucnost božské lásky v bezmoci její světské a lidské podoby. - *Rudolf Kubů.*

Podlahova knihovna naučných spisů

Tak se nazývá nová sbírka theologické literatury, kterou zahajuje nakladatelství Vyšehrad v Praze skvělým dílem B. Maliny: *Dějiny římského breviáře.*

Při této příležitosti se můžeme zastavit jak u nového podniku, tak u nového díla. Nový podnik vítáme s největší radostí a nové dílo oceňujeme jako jednu z nejlepších historiko-theologických studií v naší literatuře v poslední době. Víme všichni dobře, že naše theologická literatura je stále jen chudá. Není to jen z nedostatku dobrých theologů; je to spíše velká obtíž s vydáváním takovýchto děl, protože malá spotřeba malého národa nesnese velkých nákladů a malý náklad činí knihu příliš drahou. Proto máme upřímnou radost, že nakladatelství Vyšehrad zahajuje novou theologickou sbírkou,

která, jak doufáme, nám přinese v brzkou řadu nových theologických publikací.

Dílo Malinovo, Dějiny římského breviáře, se může směle řadit mezi nejlepší studie cizí o tomto tématu. Odborníci vědí velmi dobře, že to nebyla práce snadná, protože začátky modlitby breviáře jsou zahaleny mlčením pramenů, ano, že i středověk křesťanský je v mnohých jednotlivostech velmi nejasný. Autor jde velmi opatrně ve zjišťování vývoje jednotlivých fází modlitby breviářové, a proto se můžeme na jeho závěry zcela spolehnout. Historie breviáře je probrána od nejstarších dob až po poslední reformy a nejnovější přídatky. Studie sama není nějakým suchým podáváním historických dat; je psána svěže, všímá si také smyslu jednotlivých oficií, řadí je do rámce církevního roku, takže četba knihy je nanejvýš zajímavá a poutavá. Objasní i mnoho jiných otázek církevního roku, které souvisí s modlitbou breviáře. - R. D.

VÁŽNÁ SLOVA

Nemám kdy

Hovořím s inženýrem, výborným odborníkem. Dostáváme se i na otázky náboženské. Prohlašuje, že na ně nemá čas. Je ochoten uznat existenci Boží. Je ochoten uznat i potřebu Církve. Ale on má plné ruce práce od rána do večera, má plnou hlavu problémů ryze odborných a starostí existenčních. Nemá na „takové věci“ kdy. Snažím se jej přesvědčit, že uznává-li Boha, Tvůrce světa, musí přece uznat, že i on sám je tvorem, jenž má k Bohu nějaké povinnosti. Ukazuji mu, že ani jeho samotného neuspokojuje život, který vede. Na to mi namítá: „A to bych si měl vzpomenouti na Boha jenom, když od něho něco potřebuji? To se mi nezdá být čestné, když se jinak o něho vůbec nestarám!“ — A vidíte: V této jedné věci, ale jen v této jedné věci má pravdu. Jsou mnozí, kteří se pokládají za dobré křesťany, ale znají Pána Boha jenom když jej potřebují, modlí se jenom za své osobní potřeby a nikdy nevzpomenou potřeb celé Církve, ba Pánu Bohu div nevyčítají, když se jim nevede dobře. Znají Boha, jenom když jde o jejich časné potřeby.

Než vraťme se k technikovi, který nemá na Pána Boha čas. Jak nelogicky dovede myslet člověk, i když má odborně vytrénovaný mozek! Nač vlastně nemáš čas? Na nejzákladnější otázky života, na nichž závisí všechno ostatní, i smysl a význam tvé odborné práce, které jsi věnoval všem svůj životní um a zkum! Jak je možno nemít čas na smysl života? Arnošt Hello vypravuje v jedné své knize starokřesťanskou legendu. Když se vracel svatý Jan po napsání Apokalypsy z ostrova Pathmu, zářila jeho tvář odleskem Zjevení, jehož se mu dostalo. Lidé však nesnesli pohledu na jeho tvář. Utíkali před tváří svatého Jana, zabírali se horlivěji do svého denního nicotného zaměstnání, do svých zábav, do svých her, jenom aby neviděli tváře světcovy. Tak si počínají i dnešní lidé. Nechápou, že technika sebedokonalejší nás nepřiblíží ani o milimetr k řešení nejzákladnějších životních otázek, že nás nevyvede z okruhu našich osobních problémů, že je marno prchatí před tváří svatého Jana. Kdo nemá čas na Boha, nemá čas ani na sebe. Je na stálém útěku, je životem štván. Nechce hledat útočiště jenom ve svých osobních potřebách. To je čestné. Ale pošetilé je nehledat útočiště, když se život bortí člověku pod rukama, když nemůže najít smyslu toho všeho, co prožíváme, ať jako celek, ať jako jednotlivci. Tváří v tvář základním otázkám života nevystačíme se pštroší politikou! - *Alfa*

Jednotvárné odříkávání?

Jsou i katolíci, kterým se zdá, že přednes žalmů v chóru, společná modlitba, recitace kněze u oltáře je příliš jednotvárná, monotonní. Shlídlí se ve způsobu modliteb protestantských, kde kazatel modlitby improvizuje a snaží se nejenom do jejich stylisace, ale i do přednesu vnést co nejvíce subjektivních pocitů. V tomto subjektivně zabarveném modlení se pak domnívají spatřovati pravou vroucnost, kdežto ve způsobu modlitby, jak jest obvyklý v katolické Církvi, spatřují mechanické odříkávání. Ti, kdož takto soudí, nepochopili vůbec ducha liturgie. V liturgii nejde o to, aby byly vyjadřovány subjektivní pocity jednotlivcovy. K tomu je místo a čas při modlitbě soukromé. Liturgická modlitba je objektivní formou objektivní normy. Vyjadřuje myšlenky celé Církve. Modlíce se liturgicky, modlíme se s celou Církví a celými staletími její tradice. Proto i zdánlivě monotonní způsob recitace není výrazem

lhostejnosti, nýbrž výrazem snahy o objektivitu, o řád. Modlitba nesmí záviseti na našich plýtkých citech a na naší náladě. Musíme se modliti i tehdy, když nálady nemáme, když jsme pokoušeni vnitřním suchopárem. Pro Církev jest modlitba povinností — officium. Liturgie nesmí míti ráz chvilkové nálady, nýbrž musí míti těžkost a váhu kvádrů, musí mít monumentalitu, již je právě tolik schopna latina. My katolíci soustřeďujeme veškeru modlitbu kolem skutečné Oběti mše svaté. My ani sobě ani Bohu nic nepředvádíme, nepředstavujeme, nýbrž něco skutečného konáme. Proto naše modlitba nesmí býti deklamací, ani rozplýváním v citech. Cítíme-li při modlitbě překypění citu, není to ještě daleko znamením, že jsme se modlili dobře. Proto i vnější forma recitace modliteb je monotonní jenom pro toho, kdo nemá smysl pro přísnou objektivitu řádu. Stejnoměrnost slov i přízvuku soustřeďuje myšlenky. Proto doporučoval svatý Ignác modliti se přímo někdy v taktu. Cituplná recitace jest libivější, ale jest mēlká. Teprve kdo pochopil hloubku liturgie, pochopil také plně hloubku modlitby. - *Alfa*.

Otec vás miluje

Ježíši, jak ti dosti poděkovati za tvé svaté ujištění, že Otec náš nás miluje, protože milujeme Tebe, když jsme uvěřili, žeš přišel od Otce? Ano, Pane, my jsme uvěřili, že jsi Synem Božím a proto tě milujeme. Milujeme tě za to, že jsi Syn Boží a přece ses nestyděl za člověčenství naše.

Milujeme tě za všechny tvé kroky, za všechny kapky potu, za tolik cest. Milujeme tě za to, že jsi zakusil všech našich bolestí, že jsi znal horko, hlad i žízeň, nevděk i nechápavost, že jsi přinesl nám v oběti své jméno a čest, když tě vlastní lidé prokleli a vyvrhli jako nepřitele národa. Milujeme tě za to, že jsi snesl, abys byl zrazen, prodán, zapřen těmi, které jsi tolik miloval. Že jsi v tom všem šel dávno před námi. Milujeme tě, protože jsi Bůh náš a přece jsi se k nám tak sklonil.

A za to, jaké štěstí, za to, že milujeme, tolik tvé lásky k nám, za to i Otec tvůj miluje nás! Co bychom ještě chtěli? Co by nám mohl kdo ještě přidati, vzíti? Co je všechna lidská láska, láska váhavá, láska vypočítavá, láska tak dnes horoucí, jako zítra zahrabaná, zapřená, co je veškerá láska proti Lásce Boží? Nejprve se vtěluje v Ježíši Kristu a miluje nás nepocho-

pitelně, hluboce a něžně a potom, když jsme přemoženi tajovou nekonečnou láskou Synovou a milujeme Syna (jak bychom ho mohli nemilovat?) i Otec miluje nás. Miluje nás jako Otec. Tak nás miluje jako Ježíše, jehož milujeme.

Opřeme se o tuto lásku svou i Otcovu. Když se chceme ujistiti jistotou nejvyšší a pravou hlubinou bezpečnosti, snažme se o to, abychom mohli klidně říci s Petrem: Pane, ty víš všechno, ty víš, že tě miluji! S naší láskou jest spojena zároveň velká a něžná láska Otcova, láska plná odpočinutí a síly, láska, která dává Otcovu sílu, abychom dovedli jako jeho Syn státi třeba proti celému světu, když jde o království jeho.

Důvěrný chce býti poměr našeho nebeského Otce k nám, ne strohý a slavnostní. Důvěrné má býti přivinutí k němu našeho celého života. Až k tomu dojdeme, došli jsme k podstatě křesťanství, stali jsme se opravdu a životně dítkami Božími, protože Otec miluje Syna a Syn miluje Otce a v něm miluje všechny, kteří se v Jednorozeném Synu Božím ve víře v jeho synovství stali podobně dítkami Božími, věříce v to lidsky neuvěřitelné, že totiž Bůh sám nás miluje jako své děti.

Braitto.

Přece

Když velí Kristus učedníkům po marné celonoční práci, aby zajeli na hlubinu a znovu zalovili, povzdychli si, že to již celou noc dělali, a že ničeho nepochytili, ale, že na slovo Kristovo přece ještě jednou to zkusí...

Člověk, žijící jenom přirozenými zásadami, dává se lehce lecčím zlomit. Zradou, neúspěchem, bolestí.

Věřící člověk má na všechny neúspěchy, bolesti a porážky své křesťanské: A přece! Ke tvému slovu rozestru síť. Ke tvému slovu uvěřím i bolesti. Rozumím navštívení, rozumím i porážkám. Vím, že to jsou jen zdánlivé porážky a katastrofy, vím, že každá bolest, kterou Bůh dopouští, má býti pro křesťana bolestí, ze které se rodí něco nového, nový život aspoň některé části.

Bolestí a porážkou má býti pochováno něco, co nám už neprospívá. Máme se prodrati krví k něčemu novému, k novému místu, k novému chápání práce a života a oběti. Někdy těžko se loučíme s vyšlapanými cestičkami, se sladkým již zavedeným jakýmsi pohodlím anebo aspoň s duševní pohodou. Jsou lidé a jsou národy, od kterých Bůh žádá ustavičné spoluprá-

ce, ustavičného napětí a vyvažování sil a schopností. Každé takové napětí jest více méně bolestné.

Křesťan je ten, kdo dovede najíti nový smysl nového života, nových Božích požadavků v takových změnách, v takových bolestných otřesech. Křesťan jen musí ostražitě napnouti sluch i zrak duchovní a vyhlížeti do dálky anebo i do nejbližších skutečností, co s nimi a co s ním v nich Bůh zamýšlí. A potom, ačkoliv bylo již v zavedeném pořádku, říci: A přece! Ke tvému slovu znovu zajedu na hlubinu i když to dá mnoho veslování a vydávám se velkému nebezpečí a znovu rozestru sítě. Protože věřím Bohu, věřím i jeho řízení a proto i jeho zkouškám a tudíž posléze i jeho bolestem a třeba i porážkám. Protože to nejsou porážky, nýbrž jen urychlené provedení bouračky, aby se mohlo něco nového a krásnějšího postavit. Pokud má s námi Bůh plány, s námi jednotlivci i s celými národy, potud není pro nás jiného prostředku než bolesti, bolesti odklizející staré řády, starou veteš, a volající do středu nitra, k napětí všech sil a k budování nových cest a skutečností.

Tedy, zase se rozjedeme na hlubinu a znovu rozestřeme sítě! - *Braitó.*

Zrcadlo tvého života

Nesčíslnými obrazy jest naznačován hlavně ve Starém Zákonu Boží zákon. Jest cestou, pravidlem, směrnicí, svítilnou a svatý Jakub přirovnává Slovo Boží, zákon Kristův, zrcadlu.

Jsou lidé, kteří se stále dívají do zrcadla, ale jen zběžně, takže hned zapomněli, jak vypadají. Jsou takoví pošetilci, kteří se nemohou vynadívati na svou tvář. Jsou křesťané, kteří se stále podívují zákonu Páně, slovu Kristovu. Stále mají Bibli jeho na rtech, stále ji citují, ale duch lásky jeho a duch smyslu jeho pro skutečnost a život opravdový jim dokonale zmizel. Ježíš přišel bojovati proti zkostratělosti farizejské, která učinila ze zákonů a předpisů, daných lidem z lásky a pro jejich dobro, nesnesitelné břemeno. K tomu ještě se dívali žárlivě, jestli si někdo to břemeno neulehčuje. Jsou křesťané, kteří stále mají Ježíše na rtech, především jeho slova, ale méně již jeho činy ve svých skutcích. To asi proto, že mluvíti a krásně a balzámně mluvíti jako pastor jest poměrně snadné.

Nestačí totiž jen se dívati na svatá slova, jen se jim podi-

vovati, nýbrž je nutné s nimi se spojit, v nich tak zakotvit, abychom od tohoto zrcadla již neodstoupili. Abychom se s tímto zrcadlem svých kroků tak zžili, aby nejenom naše mysl, nejenom naše paměť, naše rty, nýbrž především náš život se dokonale stmelil se svatým zrcadlem slov Páně, abychom od tohoto zrcadla slov Páně neodstoupili žádnou svou schopností, žádnou svou hodnotou, ničím, co nám bylo dáno, abychom to upravili, posvětili, proměnili podle zrcadla slov Ježíšových.

Ale toto přivtělení k zrcadlu jest přivtělení k nejvyšší svobodě. Lex libertatis, zákon svobody, nazývá svatý Jakub zrcadlo slova Božího. Zákon svobody dítek Božích, které ničemu neotročí, k ničemu nejsou připoutány, protože nic není hodné, aby tomu člověk otročil celým svým životem, a protože nic nemá práva, aby nás zotročovalo. Narodili jsme se jako svobodné dítky Boží a jediným naším zákonem jest, abychom rostli v oné lásce k Otci, kterou měl Ježíš a která jak u Ježíše, tak u Otce zahrnuje a proto i u nás má zahrnovati všechny spolusyny království Božího. To jest naše zrcadlo, zákon lásky, jediné lásky, stále věrnější a úplnější lásky k Otci a k bratřím. - *Braitto.*

Kdo zotročuje?

Nietzsche se vzepřel proti Bohu, protože prý myšlenka na Boha zotročuje, protože prý vůbec sama myšlenka Boží zotročuje. Pro Nietzscheho je člověk svým pánem. V Nietzscheovi bylo vykřiknuto nejžízlivěji: Nic než země a nic než člověk. A když ne tento ubohý člověk, s jakým se setkáváme, tedy člověk, který vyrostl na místo Boží. Protože prý křesťanství stále odvádělo myšlenku lidskou na Boha, odnímalو tím práci na sebezbožnění. Proto nemohl člověk růsti, protože stále otáčel oči po Bohu, místo aby hleděl růsti sám ze všech hodnot a vyrůsti až k nadčlověčství. Po Nietzscheovi ospravedlňují svůj boj proti křesťanství všichni, kteří věří, podobně jako Nietzsche, že není nic než člověk, že člověk je nejvyšší hodnotou, poslední hodnotou, že je jenom třeba jej nechati vyrůsti a zdokonaliti se.

Tedy, křesťanství zotročuje! Ale osvobozuje opravdu s druhé strany bezbožectví? Nepřikovává bezbožectví k přísnějšímu pánu, protože plnému chyb, k člověku, majícímu náklon-

nosti k nespravedlnosti, k sobectví tvrdému a nespravedlivému? Když postavil člověk sama sebe na místo Boží, postavil tím na trůn Boží a božsky ospravedlnil také všechnu svou ubohost, povrchnost, krutost, nespravedlnost až surovost zvířecí.

Ti, kdo škrtají křesťanství, snižují lidi na otroky, nutí je, aby papouškovali fráze těch, kteří chtějí se postavit na místo Boží. Kdo popírají Boha, tak jak jsou sentimentálně rozplakáni nad vzdálenými bratry, anebo nad zvířaty, tak jsou tvrdí a krutí k vlastním bratřím. Tak jsme viděli kolikrát, že tak zvaní pokrokoví učitelé sypali ptáčkům, učili dětičky, že i květina cítí, ale vůči katolíkům, vůči knězi měli tolik tvrdosti a nespravedlnosti, že tím až kolikrát diskreditovali takové hnutí pro ochranu zvířat a podobně.

Protože si člověk sám nestačí při řešení životních otázek, jakmile odvrhne Boží odpověď, stává se otrokem nejroztodivnějších právě v módě jsoucích řešení, stává se otrokem myšlenkové módy. Božího ovládání se bojí, ale zato tím hloupěji běží za každým pisálkem, který to dokáže hrát si na úžasně důležitého. Hlavně žurnalisté si dovedou takto hrát na takové ukazatele směru, tváříce se velmi důležitě ke každé nejapnosti, která jim právě uklouzla z pera. - *Braitto*.

žeň

Z duchovního života

ST. AUGUSTIN ON ETERNAL LIFE: *Burns Oates*. London 1939, str. 122, cena 5 šil. Výtečná studie o názoru sv. Augustina na věčný život. Celá augustinovská theologie o věčnosti, o věčné blaženosti jest v tomto díle mistrně shrnuta. Kniha sama jest nejlepším zevrubnějším poučením o věčnosti pro křesťana.

Correspondence du Cardinal de Bérulle. III. díl. Paris. Desclée. Třetí díl duchovní korespondence tohoto velikého kardinála, který byl duchem neobyčejně hlubokým. Byl duší celé duchovní školy zvané francouzské. Vynikal solidním theologickým vzděláním, které spojil s dokonalým vzděláním humanistickým, takže i jeho askese a mystika jsou jakoby ozářeny dechem lidskosti a vlídnosti. Jeho listy jsou dokonalé po stránce duchovního vedení. Mnohé z nich jsou celé traktáty duchovní. Zahrnují, řekl bych, všechny duchovní potřeby

a proto se hodí jako výborná duchovní četba. Také bude třeba z něho něco přeložiti.

GUARDINI: *Von heiligen Zeichen*. Mathias Grünewald-Verlag. München 1939. Nové laciné a při tom vkusné vydání této světoznámé knížky, i do češtiny přeložené. Knižka jest velepisní na předměty a znamení, kterými je vyjádřena liturgie. Cena je všem přístupná - 1 Mk.

GUARDINI: *Vom Leben des Glaubens*. Mathias Grünewald-Verlag, München. Guardini dovede mistrně v této knížce uváděti do hlubin křesťanských tajemství. Jsou to jemné psychologické a pastorální studie. Nemluví o víře jako tajemství, nýbrž o víře jako životě. Kniha dnes nesmírně časová a důležitá.

GUARDINI: *Das Gebet des Herrn*. Mathias Grünewald-Verlag. Nečetl jsem ještě žádný krásnější výklad modlitby Otčenáše nad tuto skvělou knihu. Guardini vrací lidi k této prvé a základní modlitbě a učí v ní nalézati všechny odpovědi a veškeré světlo a sílu.

Festteil des vollständigen Stundengebetes. Pátý díl německého laciného překladu celého breviáře. Jsou tu obsaženy svátky svatých, čtení a modlitby o svatých od 1. neděle po Duchu svatém až do konce července. Těšíme se již na český překlad breviáře, který chystá vydati olomoucký pan arcibiskup.

FIEDLER: *Saat in Blut*. Mathias Grünewald-Verlag, str. 94, cena 2 Mk. Kniha hrdinství prvých křesťanů. Ukazuje neznitelnost křesťanů, proti nimž ztroskotají zbraně krvavé i záludné, pronásledování i kupování, lichocení i hrozby. Četba vždycky nesmírně poučná.

La vierge immaculée et l'adolescent chrétien, Rodez, L'étoile de la jeunesse, cena 12 frs. Krásné přivádění mladých srdcí k Marii Panně jako k vůdkyni nejspolehlivější.

CHEVROT: *La vie de l'homme nouveau*. Desclée, Paris 1939, str. 345. Podstata křesťanství, která je nejlepším obhájením a doporučením potřeby křesťanství. Autor mistrně ukazuje nesmírnou cenu pro obohacení člověka i lidstva právě toho, co se pokládá za pasivní, za negativní v křesťanství. Kniha je shrnutím letošních konferencí notredamských. Celá kniha je velmi dobrým poučením i dobrou duchovní četbou.

WIBMER PEDIT: *Liebfrauenwunder*. Müller, München 1939, str. 192, cena 4.50 Mk. Rozkošný výbor legend mariánských o lidových a lidem oblíbených poutních místech rakouských. Kniha je čistá jako lesní studánka, řeč autorčina je románovitě bohatá a nábožensky upřímně zanícená.

SELLMAIR: *Der Priester in der Welt*. Pustet, Regensburg, str. 300. Takovou knihu kněžskou jsme opět potřebovali. Od posledních knih Novákových a Stonnerových nevyšlo nic zvláštního o knězi pro kněze. Teprve tato kniha je knihou základní, která na základě Newmanových a Sailerových zásad poučuje kněze o jejich povinnostech, velikosti, nebezpe-

čích, jak jim čelit. Kniha se vypořádává statečně a směle s přítomností. Nepomíjí žádné kněžské bolesti. Nazval bych knihu moderní kněžskou čítankou. Protože je kniha vybudována na důkladném studiu, proto je tak srozumitelná. Vřele ji spolubratřím doporučuji.

STEIDLE: *Die Kirchengüter*. Regensburg. Pustet 1939, str. 230, cena 3.50 RM. Řekli bychom, že je to určitá patrologie. Autor ukazuje nejdříve na život jednotlivých otců, uvádí a hodnotí jejich díla a veškeru jejich činnost a smyslem celého díla je přivést k hlubšímu studiu patristické doby. Dílko je psáno velmi svěže, takže dosáhne jistě svého účelu.

THOMA FRANZ: *Weg, Wahrheit, Leben*. Kösel & Pustet, Regensburg 1939. I. díl Unser Glaube, cena 1.60 Mk. Stručný nárys křesťanského učení a jeho praktické ceny pro skutečný život. Kniha velmi vhodná pro přednášky pro studenty a pro jejich exhorty.

THOMAS DE JÉSUS: *Chronique du Carmel*. Bruxelles 1939, str. 88. Odborná studie o velkém karmelitském teoretikovi mystiky P. Tomáši od Ježíše. Vylíčen jeho život, jeho působení a potom jeho duchovní učení. Jeho moudrá metoda duchovního života se nabízí hodně k uplatňování.

VILLER: *Ascese und Mystik in der Väterzeit*. Herder, Freiburg 1939, str. 339 lex. osmerky cena 7.80 Mk. Opět velké obohacení theologické literatury. Proti názorům jako by mystika byla novinkou posledních století křesťanských, dokazuje pečlivá tato odborná studie, jak hluboce chápali první křesťanští spisovatelé styk a spojení s Bohem. Autor probral svou látku systematicky podle různých škol, které čerpaly mystiky z křesťanského naukového pokladu. Škoda, že autor musil místy býti stručný. Rádi bychom někde se s ním, s jeho bohatými vědomostmi zastavovali déle u různých křesťanských velikánů mystického zanícení a systemisování.

Zeugen des Wortes. Herder, Freiburg i. B. 1939. Herder pokračuje ve vydávání svazečků, které mají být nepřímou síce, ale zato tím hlubší odpovědí na všechny současné bludy. Čtyři nové svazečky obsahují: Cyrill von Jer.: *Reden der Einweihung*; Johann Georg Haman: *Biblische Betrachtungen eines Christen*; Charles de Condren: *Geistliche Briefe*; Kardinál Newman: *Der Traum des Gerontius*. V každém svazečku se odráží duch doby, do níž patří. Výběr je opravdu jedinečný. A protože pochopit naši dobu lze jen tehdy, když rozumíme také dobám minulým, neboť mezi jednotlivými dobami světových dějin je vnitřní spojení, má tato sbírka velkou cenu. Pro mnohého je také útěchou, která dává myslet na lepší příští.

Z různých polí

Das Buch der Christenheit. Výborná myšlenka: Sebrati básně, vzpomínky a vyznání německých básníků, spisovatelů

a vynikajících vědců o vlivu Písma svatého na lidskou společnost. Nikdo nemůže nikdy dosti opěvovati tento krásný odkaz Spasitelův, v jehož sladkém zajetí svět vždycky zůstane.

BRUWAENE: *L'église vivante*. Bruxelles, Édition universelle, I. díl. Celé dílo bude mít 380 stran a bude stát v subskripci 25 franků. Vynikající dílo o Církvi pro laiky. Kniha, která projednává církev nejenom po stránce apologetické, nýbrž také po stránce dogmatické a historické. Příznačný je pro dnešní dny třetí díl, totiž církev jako učitelka v dnešním zmatku. Kniha chce být učebnicí pro střední školy belgické. Závidíme Belgii takovou knihu, když v našich učebnicích je Církvi věnováno několik apologetických stránek.

DUCATILLON: *Une renaissance française*. Plon, Paris 1939, str. 238. Podmínkou skutečné obnovy ve Francii jest návrat k prvému křesťanství a boj proti laicismu, který brzdí Francii v její duchovní úloze a v jejím vlastním duchovním životě. Ducatillon dovedl již několikrát statečně říci Francouzům přísná slova a i tato kniha je knihou statečnou a blahodárnou, bude-li jí porozuměno.

DUNIN-BORKOWSKI S. J.: *A la conquête des cimes*. Tome I. et II., Mulhouse, Salvator, cena každého dílu 18 frs. Kdo má mládež, toho je budoucnost. Dva svazky jesuity P. Borkowského přinášejí cenné postřehy o výchově charakteru. Kniha je prodchnuta láskou a úctou k mládeži, a proto se snaží dát jí to nejlepší. Studující nebo i dělnická mládež najde v této knize mnoho vzácného pro výchovu své povahy. Pracovníci v Katol. akci rádi sáhnou k tomuto dílu.

GILLET: *La valeur éducative de la morale catholique*. Paris, Gabalda. Páté vydání. Kniha generála dominikánského, která z jeho knih jistě nikdy nezestárne. Ukazuje rozdíl mravnosti obecné a křesťanské na základě nového života, který je život nadpřirozený. Ukazuje na její hodnoty, na její řešení. Skvělá je kapitola o falešných metodách vyučovacích na základě falešného chápání náboženství. Pro tuto kapitolu měla by kniha být ve všech knihovnách vychovávacích ústavů, v knihovně každého kněze a vychovatele.

Gli aggruppamenti di imprese nel l'economia cooperativa. Studie Vědeckého ústavu katolického university milánské pro vědy hospodářské. Obsahuje zákony a studuje jejich moralitu, účelnost, dává pokyny a řešení doplňující. Šlechtí to italské katolické vědce, že ihned zasahují činně do skutečného hospodářského života.

GUITRANCOURT: *Les principes sociaux du droit canonique contemporaine*, Librairie du recueil Sirey. Věrné zpracování moderního církevního zákonodárství. Autor ukazuje nesmírnou životnost a účelnost církevního práva. Ukazuje na jeho přednosti, na jeho řešení. Krásně jsou z Kodexu vybrány názory Církve na jedince a společnost a na jejich vzájemné vztahy, na práva a povinnosti lidí k Církvi i ke státní společ-

nosti a jí k lidem a Církvi. Studie neobyčejně plodná a bohatá.

HEINERTH: *Die Heiligen und das Recht*. Herder 1939, str. 120, cena 4.50 Mk. Prvý svazek nové Herderovy sbírky, totiž Studií právních. Prvý svazek je věnován docela zajímavé otázce, jaký vztah má svatost k právu. Kteří svatí se obírali právem, kteří byli právníky vzýváni a podobně. Ostatní studie již budou čistě odborné. Je krásné, že taková sbírka začíná přivínutím se stavu k patronu a k jeho příkladu.

Labelle *Frédéric Ozanam*. Bloud et Gay, Paris, cena 15 frs. Ozanam byl jedním z těch, kteří viděli daleko do budoucnosti a doporučoval účinně katolíkům prakticky si všimati sociálních těžkostí a přinášeti katolická pro ně řešení.

LAURENT: *De abbreviationibus et signis scripturae gothicae*. Roma, Angelicum. Vždycky potřebná kniha pro začátečníky i pokročilé, pro vědce a pro všechny, kteří se zabývají starými gotickými rukopisy. Knize chybí obrázky gotických rukopisných charakterů.

MARIANOV: *Aby všichni jedno byli*. Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje v Olomouci 1939, str. 200, cena 11 K. Informativní kniha o myšlence sjednocení všech křesťanů v lůně katolické Církve. Studie, písně a modlitby. Praktická příručka apoštolátní.

DE PONCHEVILLE: *Le chemin de Jérusalem*. Spes, Paris 1939, str. 316, cena 18 frs. Cestopis s historickými, archeologickými a uměleckými poznámkami. Pout věřícího a vnímavého člověka plná poučení a nabádavého rozjímání.

STEKEL WILHELM: *L'éducation des parents*. Gallimard, Paris 1939, str. 244. Ve sbírce Psychologie vyšla tato kniha, jež je přeložena z německého originálu. Autor vychází z předpokladu, že rodina je základem státu, a proto je třeba dobrých a zdravých rodin. V tomto svazku probírá všechny nemoci a zrudý povah, jako je nervosita a nepřirozené sklony a jiné mravní nedostatky, jež silně ohrožují manželský život. Z bohaté zkušenosti, již načerpal v životě, podává rady, jak předejít tyto zlozvyky.

SCHARNAGL: *Das neue deutsche Ehegesetz*. Kösel & Pustet, München. Kniha, která je potřebná dnes i u nás a vřele ji doporučuji našim duchovním správcům. Ušetří jim mnoho dotazů a rozpaků v úřadování.

TER HAAR FR.: *Casus conscientiae*. Marietti, Torino. Dva díly po 12 lirách. Dobrá příručka pro pastorální konference, pro klášterní konference a do přednášek praktické morálky. V knize jsou shrnuty případy jen možné a jsou velmi dobře podle principů a zdravého rozumu řešeny.

ZLÁMAL: *Dějiny sv. Mořice v Olomouci*. Dlouho se volalo po této knize a dp. Zlámál vykonal velmi krásné a vděčné dílo, když z nejrůznějších pramenů velmi pilně a kriticky napsal dějiny tohoto klenotu olomouckého.

O tvářnosti Boha

Jeden svatý praví, že svatost jest to, že poznáváme, co jsme byli před časem a co jsme v čase a co budeme po čase. Jan ze Sterngassen tu krásně promluvil o těchto třech.

Formans me - On nás utvořil podle sebe a se sebou. Utvořil nás podle svého obrazu. Jak nás utvořil, to máte věděti:

Jsme světlo v jeho čirosti.

Jsme slovo v jeho duchovnosti.

Jsme život v jeho vnitřnosti.

Tak nás před časem stvořil k svému obrazu.

Za druhé: Co jsme nyní v čase.

Jest v nás čirost, do které bez ustání září světlo božství.

Jest v nás duchovnost, do které bez ustání mluví slovo Trojice.

Jest v nás vnitřnost, ve které bez ustání působí život věčnosti.

Za třetí: Co budeme po čase.

Máme býti podstatně, jediné a úplně spojeni s Bohem.

Jak budeme podstatně spojeni s Bohem? Stane se to v nazírání a ne v podstatnosti. Jeho podstata se nemůže státi naším bytím, nýbrž má býti naším životem. Jak Kristus praví: Když tebe, Otče, kdo poznává a Syna Tvého Ježíše Krista, jest to věčný život. Nepraví, že jest to věčné bytí. Nyní byste mohli říci: Ach, pane, jestliže Bůh zasadil do naší duše takovou ušlechtilost a takovou vznešenost, že světlo Jeho Božství září v čirosti mé duše, a slovo Trojice ve mně mluví, a život věčnosti působí v mé vnitřnosti, odkud to, že to tak vskutku málo pozoruji? Tážeš-li se na to, chci ti ihned odpověděti. Především jest to vina toho, že se nedržíte tak odloučeně

a tak čistě, jak se pro vás sluší. A že jste sobě sami tak cizí a nedáváte pozor na nápady stvořených útvarů. Řeknu vám, jak to přijde, že jest tolik lidí, kteří mi nerozumějí. Především jest to vina toho, že Mu nežili. Mluvím-li o jednotě, jak mi má rozuměti člověk, jehož srdce jest úplně rozptýleno v rozmarnostech? Mluvím-li o věčnosti, jak mi má potom rozuměti ten, který má zcela dosti na čase a časných věcech? Mluvím-li o čistém srdci, jak mi může rozuměti člověk, který dovolí všem věcem, aby se uhostily v nitru jeho duše? Není přece dosti, když vyloučím stvoření vně ze svého majetku. Musíme je také vyhoditi, když jako obrazy vnikají do vnitra, neboť to jest tak škodlivé duši. Ach, ach - a kdybyste věděli, jak si sami škodíte, a jak byste rozuměli věčné Pravdě, kdybyste o svého vnitřního člověka neustále pečovali a jej střežili, hrozili byste se sami sebe. Hleděte, mohli byste věděti tolik co já, a ještě více. Jak to ale, že já vím více o Bohu než vy? Není to tím, že znám více knih. Pomoc vědy jest zcela malá. Vinou jest to, že se nedržíte tak bedlivě všech věcí svobodni, prosti a odloučení. Neboť jako jest nemožno, aby byli spolu Bůh a ďábel, tak jest nemožno, aby se spojil někdy Bůh s duší, pokud se neosvobodila od neklidu časného a obrazů stvořeného. Kdyby duše nelpěla na času a časných věcech a nedala se jimi vázati, zmohla by docela velké věci. A vězte, že by se velmi přiblížila božským dílům.

Slyšeti Slovo Boží.

Marie Magdalena seděla u nohou našeho Pána a poslouchala Jeho slova. Tu řekla Marta: Pane, nevidíš, že nemám kdy? Řekni, ať mi pomůže! Kristus pravil: Jen jedno jest třeba k věčné blaženosti, to jest, patřiti na Boha, požívati jej a trpěti.

Bůh by nebyl blažený, kdyby nemluvil Slovo věčné. Kristus by nebyl blažen, kdyby neslyšel Slovo věčné. Bytí všech tvorů jest v jejich působení. Když jejich působení zanikne, nemohou již býti.

Proto jest Boží působení jeho bytí. Nebyl-li by čin-
ný, nebyl by jsoucný. A jeho působení jest jeho mlu-
vení. Bůh nemůže působiti, nežli v mluvení Slova
věčného. Máme-li býti, musíme působiti a naše pů-
sobení jest slyšení Slova věčného.

Duše Krista byla jen proto blažena, poněvadž
slyšela Slovo věčné. To jest také moje blaženost, že
ve mně mluví Bůh. Kdekoliv Bůh mluví, tam pů-
sobí, kdekoliv působí, tam mluví. Bůh jest blažen,
poněvadž mluví Slovo věčné.

Seneca praví: Nikdo nemůže býti blažen a bohat.
Boháč tohoto světa není blažený, sloužil by pak
dobru. Sloužím-li bohatství, mám starosti. Mám-li
starosti, ztratil jsem svobodu a nejsem blažen. Kdo
má ale starosti o Boha, ten dovede používati všech-
ny věci v Bohu. Nemám-li moci nad sebou, nejsem
blažen. Koho žádné stvoření tak pevně nedrží, aby
ho mohlo přikláněti k rozkoši nebo zármutku, má
moc sám nad sebou. Kdo nemůže své bohatství míti
v Bohu, není blažen. Moje blaženost není nic jiného,
než abych směl nazírati, slyšeti a zakusiti nezahale-
ného Boha.

Maria slyšela Jeho slova. Mám-li slyšeti Slovo
věčné, pak musí všechny věci ve mně mlčeti. Doko-
nalost každého stvoření nechá druhé oněměti. Máš-li
něco, co v tobě mluví, tu Bůh mlčí. Všechny věci
musí býti domluveny. Kdekoliv jest Bůh, tam jsou
domluveny všechny věci. Kdo jest pln Boha, v tom
nenalézá nic jiného místa.

Pavel praví: Váš život má svítiti jako lampa, ve
které září věčný život. Tak musím též já v sobě sa-
mém mlčeti. Když se týká samého Božství, pak také
já musím mlčeti. Jsem-li utvořen podle Boha, jest
jeho obraz ve mně. Slovo, ve kterém jsem podle Bo-
ha utvořen, nemluví já, Bůh mluví je ve mně.
Mudrc praví v žalmech: Otevři ústa, chci je naplniti.
Příroda nemůže strpěti, aby jediná věc byla prázdná.
Jak to činí příroda přirozeným věcem, tak o-
tevři ústa své duše: musí býti naplněna Bohem s veš-
kerou mocí.

*Pane, ty máš mluvit, já mám slyšet.
Ty máš působit, já mám (tvé působení) trpět.
Ty máš tvořit ve Slovu věčném a já mám nazírat.
Nechť tedy mlčíme a chválíme Boha . . .*

Kdo jest Bůh.

Mudrc říká v žalmech: všechna stvoření se mne vyptávají, kdo jest Bůh. Tu jsem šel do sebe a shledal, že všechna stvoření jsou v sobě sama pomíjející ješitnost, a pozoroval, že všechna stvoření jsou v Božství neposkvrněná slast, a pocítil jsem, že světlo božského obličejce získalo ve mně podobu a rozuměl jsem, že veselost byla v mém nitru nekonečně uzavřena a byl ve mně klid a tichý mír ve všech vniterných věcech a mé srdce se pohnulo k nebesům. Můj rozum byl prost obrazů, můj duch byl prost prostředků, moje zbožnost byla prosta zastření a vidění mé mysli se změnilo. Tu do mne vešlo zapomnění sebe v Tobě, můj rozum byl naplněn Tvým duchem a Duchem svatým byl jsem veden do základu, v němž jest utvořen Syn a tu jsem poznal Boha v Bohu, a přirozenost Otcovu v Synu, a osobu Syna v Otci, a osobu Ducha svatého v Otci i Synu. Tu do mne vešlo zírání a dychtění a rozumění nade všechny míry. Nalezl jsem v sobě zapomnění všech věcí, zapomnění sebe sama a vědomost Tebe Bože samotného. Tu do mne přišlo nazírání Tvé věčnosti a pocítování Tvé blaženosti a nemohl jsem odvrátiti svého zraku od Tebe. Tu jsem se zprostil sebe sama a našel se v Tobě a Tebe v sobě. Nalezl jsem Tebe protvářen, shledal jsem se jedné podoby s Tebou, shledal jsem se zapuštěn do Tvé věčnosti a shledal jsem, žeš do mne vlil blaženost všech věcí. Shledal jsem se s Tebou Bytím jsoucí, a Slovem mluvící a Duchem oduševnělý. A Otec byl v mé duši všemohoucí, a Syn vševědoucí a Duch svatý vše milující. Ach, Světlo věčné, poněvadž jsi v mém nitru, poněvadž jsi nade všemi věcmi, buď mně tím, čím jsi: odvrácení od všech věcí do nevyslovitelného Dobra, jež jsi ryze sám v sobě.

Jan ze Sterngassen.

Žena kananejská

Dobré jest přemýšleti o tom, jak se Spasitel světa setkal v krajině tyrské s pohankou kananejskou a jak tato si od něho vyprosila uzdravení své dcery, posedlé ďáblem. Právě dnes, kdy to každého láká, aby si vyhledával v Písmě svatém všelijaké příběhy a podobenství podle své záliby a domnělé potřeby, jest lépe přemýšleti o takových věcech, které člověka podněcují spíše k vnitřní zkroušenosti a úpěnlivosti, než aby lichotily jeho vášním a dočasným žádostivostem. Kdo hledá v Písmě to, čeho chce užítí k potěšení mysli uprostřed strachu o věci tohoto světa, hledá neužitečně, a nalezne-li, nalezne marně. Nejprve musí padnouti na tvář. Pak teprve Spasitel ho uchopí za ruku a pozdvihne ho. Jinak jest každé přistupování k Písmu jen daremným pokusem, před nímž lépe jest utíkat.

Jakmile tedy žena kananejská uslyšela, že Syn Davidův přišel do města, vyběhla z domu, aby ho prosila o uzdravení své dcery. Pravila o ní, že od ďábelství zle se trápí. Toto trápení od ďábelství, které leckdy dlouho trvá skrytě, ale často se ukáže také zjevně, nepřestává na světě nikdy. A dobře bylo té ženě, že věděla aspoň to, že její dcera trápí se od ďábelství. To jest poznání, důležité pro všechny lidi, ať jsou to synové Abrahamovi, nebo ďáblovi. Rozdíl mezi těmito syny bývá totiž setřen, takže v životě světském často ho nelze ani odhadnouti.

A tato žena pohanská musila tedy jíti k Synu Davidovu s velikou ponížeností. Věděla, že se jí Židé štítí, neboť Kananejští měli podle rozkazu Božího býti do jednoho od Židů pobiti. Kdo jest kananejský a kdo má či aspoň měl býti zabit, to jest věc, kterou ví jen Nejvyšší Soudce. Jsou všelijaké věci, pro které mnohý člověk by měl býti vyloučen ze společenství s Otcem, či pro které by měl aspoň padnouti na tvář a nezdvihnouti očí. A přece mnozí takoví považují za spravedlivé a chtějí zasedati u soudu ne jako vinníci, nýbrž jako soudcové. Nehledí na dlu-

hy své, nýbrž na dluhy cizí. Ale Soudce zná všechny kananejské a ví, jak kterému odpovéděti.

Neodpověděl ženě kananejské, ať prosila sebe-
úspěšněji. Učedníci právem podle zákona chtěli ji
odehnati jako dotěrného a opovážlivého psa. On
sám pak jí posléze řekl, že přichází ke svým a ni-
koliv k těm, kteří nejsou jeho.

Ale byla to žena dotěrná a umíněná a troufala si
vetřít se za ním až do domu, kam neměla práva
vstoupiti. Neboť byla to pohanka a už její přítom-
nost znečišťovala dům. A Syn Davidův se právě
chystal zasednouti k večeři. Už byly na stůl polo-
ženy chleby. Syn Davidův byl po cestě hladov a
díval se na ty chleby, ale nemohl zasednouti za stůl,
dokud nečistá pohanka neopustí večeřadla. A ona
tu stála a pak klekla a křičela:

„Pane, pomoz mi!“

Tedy pohanka křičela s pláčem: „Pane, pomoz
mi!“ Věděla, jak se sluší volati k Synu Davidovu, ač
to byla jen pohanka kananejská. Ale vlastně neměla
práva ani klečeti a prositi. Syn Davidův také jí od-
pověděl:

„Sluší se, aby nejprve byli nasyceni synové. Není
spravedливо vzíti ohléd synům a hoditi psům.“

A tu se ta dotěrná žena lstivě opovážila říci tato
slova:

„Ovšem, Pane, tak jest! Ale vždyť i štěňátka jedí
pod stolem drobty, které padají se stolu pánů!“

Tyto drobty padají se stolu nebeského a se stolu
svatých. Pohanka kananejská ukázala, jak umí o
tyto drobty prositi. A nyní řekl jí Syn Davidův:

„Ó ženo, veliká jest víra tvá! Pro tato slova sta-
niž se tobě, jak chceš! Jdi! Vyšlo již ďábelství z dce-
ry tvé!“

Hle, jak se prosí a jaká prosba jest vyslyšena!
Není ďábelství věcí tak malou, aby o jeho vyvržení
mohl prositi každý v přesvědčení o své spravedl-
nosti jako farizeus v chrámě. Ten kdo prosí, často
jest toliko kananejský, a neví o tom. Proto dobré
jest pokorně čísti a uvažovati bez obmyslů.

A hle! Odešla pak žena do svého domu a našla děvečku svou, klidně ležící na lůžku. Neboť vyšlo již ďábelství od ní a uzdravena jest v tu hodinu.

Co k tomu říci?

Jaroslav Durych.

Ovoce trpného očišťování smyslů

Účinky trpného očišťování smyslů, které vykonává Bůh na duši, jež se mu otevře a která se dá vésti Duchem svatým, jsou tak bohaté, že právě na přebohatém jeho ovoci se může poznati velmi přesně, v jakém stavu je duše, zda je již na tomto stupni a jak se má chovati. Podobně také duchovní vůdce může míti v těchto účincích docela bezpečné a zřetelné vodítko, aby věděl, jak má řídit svěřenou mu duši. Svátý Jan od Kříže o tom pojednává v I. knize Temné noci ve hlavách 11-13. Všechny jím vypočítané účinky jsou těsně skloubeny a jeden působí druhý. A podobně u ostatních.

Nejprve je dokonale očištěna smyslová dychtivost, smyslovost, řekli bychom. Dále z toho pochází poznání sama sebe, lepší poznání Boha, hlubší pokora, nesmírný vzrůst opravdové lásky k Bohu a apoštolské lásky k bližním. Korunuje pak toto dílo v duši rozkvět dvanácti plodů Ducha svatého, jak je vypočítává svátý Pavel ve své velepisni lásky.

Duše zvítězila již nad svou smyslovostí v duchovním ohledu. Jistě že již nepodléhala smyslovosti v její vlastní nevázanosti, ale byla ohrožována tím, že se smyslnost jaksi sublimovala, že se přenesla do vyšších oblastí, že vedla člověka, aby hleděl smyslům mnoho a mnoho vyhovovat v duchovním životě, aby hleděl vyhovět jejich tíhnutí ke smyslovému uchopení, ale také skreslení, znehodnocení a zúžení duchovního života na převážně smyslové vychutnávání Boží sladkosti. Sedm hlavních hříchů má své subtilní odnože i v řádu věcí duchovních. Tak mluvíme o duchovní pýše, duchovním lakomství, které se uzavírá jen do sebe a nehledí rozlévati, co přijala duše a podobně. Ze začátku dychtila du-

še po smyslovém okoušení a prožití duchovních darů jako po cíli celého duchovního života. Tam se zastavuje nesmírně mnoho lidí, kteří si říkají, že vedou duchovní život. Právě tato smyslovost v duchovním životě přivádí oněch sedm hlavních hříchů ve zdánlivě zduchovnělém smyslu.

Tento silně na smysly upoutaný ráz duchovního života byl také příčinou oné jakési duchovně smyslové jistoty, kterou nalézá duše v usuzujícím přemítání a rozjímání. I této přirozené jistoty se musí nyní v tomto stavu očišťování člověk vzdát. Má se nyní spolehnouti na jistotu vyšší, než je jistota vlastního usuzování a přemítání. Ze začátku se to ovšem zdá ztrátou, ale jakmile si duše navykne na tuto jinou, nadpřirozenou Boží, Bohem vlitou jistotu, pozoruje ihned, že se její ztráty brzy vyrovnávají.

Tedy toto je první ovoce a zároveň první znamení vyššího duchovního života a přemožení hlomozící smyslovosti v duchovním životě, že jest tato smyslová část již umlčena, že již nevyrušuje, že neobtěžuje ustavičným hlášením se o své uspokojení právě duchovním životem a na účet duchovního života, že člověk nehledá sebe a uspokojení své nižší části. Vášně jsou zřízeny, je jim dán pravý předmět a správná míra jejich působení. Duševní suchopár a vyprahlosti, kterým člověk porozuměl jako potřebnému očištění, uspořádaly smyslovou část jeho i její místo v duchovním životě. Tak nastává velký pokoj a klid od smyslovosti v duchovním životě. Smysly již nevyrušují, nevyžadují neúměrně pozornosti a služby, tím méně uspokojení.

A z této první zkušenosti vychází jiný blahodárny účinek, totiž dokonalé poznání sebe. Ne pyšné pohanské sebevědomí, ani kalvínské zoufání nad zkažeností lidskou. Člověk poznal v boji se smyslovostí, v hořké vyprahlosti poznal svou bídu, svou ubohost. Ví, co dovede ze sebe, ví, jak je slabý, ví, jak nemá nároků ze sebe na nadpřirozené dary, jak přirozenost vlastně sama o to ani nestojí, jak si stále hude

svou. Proto pokorně se sklání nad svou slabostí. To je podle svatého Jana od Kříže jistá známka mystického působení v duši (hl. 12). Z této zkušenosti plyne pro duši lepší poznání, než jí může dát sebe-dokonalejší zpytování svědomí. Víme pak ze zkušenosti, co učí svatý Tomáš, že člověk sám ze sebe nedovede učiniti účinnou Boží obecnou milost, že je to opět dílo téže milosti, která nejenom že se dává člověku, nejenom že volá člověka, nýbrž jej také táhne, aby jednal touto milostí, aby z ní žil.

V tomto stavu vidíme darem v umění, jak je nutno umět používat tvorů, jak je nutno umět se na ně dívat, jak je třeba umět se dívat především na sebe. Takový člověk, vedený Božím vedením, umí se dívat na své schopnosti a neschopnosti, slabosti i síly podle skutečné pravdivosti, vidí, že člověk ze sebe je schopen jen zlého, jen ubohosti a že i k obyčejnému, přirozenému, dobrému skutku je třeba Boží pomoci, přirozené sice, ale přece jen pomáhající a vedoucí. Tím spíše pak v řádě nadpřirozeném umí člověk uhádnouti svou neschopnost. A to je právě jeho síla, protože pak se neopírá o svou slabost, kterou má ze sebe, nýbrž o sílu Boží, která jediná dovede člověka přetvořiti a vésti.

V tomto stavu vidí člověk svou ubohost a když říká, že je velký hříšník, není to fráze ani posa, nýbrž upřímné ocenění sebe. Ví dobře, že při všech Božích udělených milostech i sebemenší nevěrnost jest něčím velikým a vážným. Vidí své hříchy, nejenom podle zpovědního zrcadla, klasifikace učebnic morálky, nýbrž také a především ve světle všech milostí, všech darů, celého láskyplného vedení Božího. Ví, že kdyby Bůh dal jinému takové milosti, že by si jich ještě více vážil.

A tak, jak poznává člověk svou slabost a ubohost, poznává z podivuhodného Božího působení v sobě také Boha samého lépe a stále dokonaleji. Poznává jeho moc, poznává jeho nesmírnou dobrotu. Prožívá duše onen podiv svatých, který volával: Pane, co máš na mně, Pane, co se ti zalíbilo ve

mně? Potom také se dovede přibližovati k Bohu při veškeré dětinné důvěrnosti s nesmírnou úctou a synovskou bázní. Říká si často: Kdo jsem já, abych mluvil se svým Pánem? Pak si nežádá opovážlivě vznešených návštěv, mimořádných darů. Poznává také jeho velebnost, které se musíme klaněti. Aby totiž ono volání k dětinnému poměru k Bohu, aby se nezvrhlo v jakési kamarádské chování k Pánu nebes a země. Aby právě ono synovství, které nám Bůh dává, naplnilo nás velkou úctou a pokorou, která se koří této nepochopitelné lásce.

To je totiž další účinek této očistné činnosti Boží. Duše se sklání ve velké pokoře před tak velkým Bohem, jsouc si vědoma dokonale své ubohosti. Když jsme prošli očišťováním Božím, víme z vlastní zkušenosti, jak neučiníme sami ze sebe ani krůčku, jak sami ze sebe jsme tak přirozeně, smyslově a smyslně založeni, že bychom i celý duchovní život v tom utopili, že by člověk, kdyby nebyl poučen a Bohem veden a očištěn, že by v tom jedině ztrávil celý svůj duchovní život, totiž něco za duchovní život považované. Z toho vyrůstá nesmírná učenlivost a poslušnost, ráda se podrobující duchovnímu vedení. Poslušnost k představeným i v obyčejném životě, poslušnost ke všem řízením a pokynům Boží vůle, že pak je duše nejenom odevzdaná do vůle Boží, nýbrž také oddaná. Dovede pochopiti Boží řízení i ve zkouškách nejtrpčích, ví, že ať je to sebe-trpčí, že jen láska Boží to člověku sesílá, co mu sesílá. Ví, že si nezasluhuje ničeho jiného, že si nezasluhuje žádného uznání, žádné úlevy, že i ponížení, zkoušky a kříže i ústrky že jsou právě tak nejlepší pro ni. Teď je duše chudá duchem. K ničemu nepřilnula, proto že nepřilnula pro hlubokou pokoru z dokonalého sebepoznání především k sobě.

Teď již nic nepřekáží lásce, aby se nerozvinula bohatě, aby se stále nerozvíjela. Duše má jedinou lásku, svého Boha. Má jedinou žízeň, aby tuto lásku svou milovala, má jedinou touhu, aby mohla tuto lásku stále dokonaleji uskutečňovati, má jedinou

bolest, že Láska není milována, že od ní samé nebyla vždycky dostatečně milována.

Duše nyní žije svou láskou. Láska k Bohu proniká nyní celý život takové duše. Jest jejím vedoucím důvodem, světlem. Podle ní všechno posuzuje. Je touto láskou tak naplněna, že se pak tato láska přelévá i do citu, přelévá se i do smyslové části. Duše pak jako by okoušela jistotu lásky, jistotu, že Boha miluje, že je její, jistotu jeho přátelství, jeho svaté a důvěrné blízkosti a přítomnosti.

To je ona láska, kterou cítili svatí i uprostřed protivenství i v mukách. Tím vysvětluje jasný pohled světců i v dobách pokoření i v dobách porážek. Cítili tak Boží lásku a sladkost duchovní této lásky, že zapomněli na vše, že více cítili sladkost lásky, než hořkost svých bolestí. Proto také svatí druhdy i omdlávali rozkoší své žité lásky, takže volali i v mukách nejstrašnějších: Již dosti, Pane, tvé sladkosti, neboť toho více neunesu mé slabé tělo.

Souběžně s touto láskou k Bohu roste také ustavičně láska k bližnímu právě pro lásku k Bohu, jenž bližního miluje a chce jeho spasení, a od nás chce naši lásku, aby byla prostřednictvím a pomocnicí v tomto díle záchrany duší. Protože člověk tolik miluje Boha, chce, aby všichni jej podobně milovali a byli šťastni v něm štěstím, které jim také jeho láska připravila. Tak roste duch apoštolský, duch smíru, oběti, apoštolské horlivosti. Tato vzrůstající láska k Bohu učí odvážiti se všeho pro spásu bližních, pudí lidi milující Boha, aby se všeho pro spásu duší odvážili, aby hledali stále nové cesty. Proto také žijí v nesmírném pokoji a míru se všemi. Kde není tohoto vzrůstajícího pokoje a míru, není pravého vzrůstajícího duchovního života, není rozhodně mystického života. Proto se tak často lidé zdánlivě zbožní, ale štářiví vysmívají mystice, protože odsuzuje jejich nedostatek lásky. Nyní dozrávají v takové duši ovoce Ducha svatého, jak je vypočítává svatý Pavel: Láska, radost, pokoj, velkodušnost, trpělivost, dobrota, mírnost, věrnost,

skromnost, čistota a zdrženlivost. O tom zvláště jednou pojednám. Ale toto vypočítávání suché ukazuje celé bohatství velikosti a krásy, které působí Duch svatý již na začátku mystického života.

Proto, kdo by nezatoužil po tomto bohatství? A ti, kteří chtějí výše, ať přezkoumají na svém životě, zda přináší toto ovoce, aby neklamali sebe a druhé. A kdo tak vysoko ještě nedospěl, aspoň ví, že všechny hořkosti, zkoušky, boje a práce v duchovním očišťování stojí za toto bohatství.

P. Silv. Braitto O. P.

Křesťan a svět

Tělo, *svět*, ďábla přemáhám... Tak se modlí křesťan. A odpovídají-li skutky jeho slovům, plní tím svou základní povinnost, kterou na sebe vzal na křtu. Jestliže však musí stále přemáhat tělo, svět a ďábla, znamená to, že mezi ním a těmito mocnostmi je ustavičný boj, protože vítězství je pouze tam, kde se bojuje. Tak a podobně se modlili křesťané vždy, protože po uzavření brány ráje nebylo tu chvilky, kdy by nebylo potřeba bojovat. A v tomto boji jednou zvítězil člověk, jindy ďábel, jednou duch, po druhé hmota, jednou křesťan, jindy svět. Záleželo vždy na tom, jak pevně se držel člověk Boha, zda totiž toto přilnutí k Bohu bylo silnější nebo slabší než lákání světa.

Křesťanství stálo vždy v protikladu s tím, co nazýváme svět, a všechny snahy spojit tyto dva póly nespojitelné ukázaly se marnými a za všech dob skončily v kacířstvu.

Jinak ani nelze, protože křesťanství přesazuje člověka s tohoto světa do nového světa, přenáší ho ze smrti do života a učí ho, že zde nemáme trvalého přebývání, že naše obcování je v nebi, jak psal svým křesťanům svatý Pavel. Svět je pro nás pouze jakýmsi přechodem, mostem, na němž se nesmíme zastavit, chceme-li dospět na druhý břeh života, ke konečnému cíli.

Křesťan je podstatně člověk Boží, a proto nemůže

mít opravdového společenství s tímto světem. Což nepsal právě v tomto smyslu svatý Jan křesťanům ve III. hl. svého prvního listu: Vizte, jakou lásku nám Otec prokázal: dítkami Božími slujeme a také jimi jsme. *Proto svět nás nezná*, ježto nezná jeho . . ? Jak bychom mohli být dítkami tohoto světa, jestliže jsme dětmi Božími? Jak bychom mohli být dítkami tohoto světa, jestliže mu ve skutečnosti nenáležíme? A běda, kdybychom tuto lásku od něho chtěli! Znamenalo by to, že jsme jeho, protože svět miluje jen to, co je jeho. Ale to by znamenalo, že nejsme Boží, protože náležet zároveň k oběma pólům, které jsou a zůstanou neslučitelné, to je pro člověka nemožné.

Dály se a budou se dát vždy pokusy - bohužel, marné pokusy - sloučit křesťanství se světem. Jsou to, pravím, pokusy marné a člověku je líto těch sil, které se tu vyplývají. Což možno sloučit ducha s hmotou? Přátelství mezi duchem a hmotou je možné jen tehdy, když se hmota dá zcela ovládat duchem. A křesťanství je duch. Rozumíme pak naléhavým slovům svatého Pavla v listě ke Galatům V.: Bratří, žijeme-li duchem, ducha také následujme. Nenazývá tam Apoštol křesťany duchovními: *vos qui spirituales estis?*

Všechna moderní kacířstva lidí tohoto světa znamenají dosazení relativna na místo absolutna, vyloučení Boha z myšlení a života a nahrazení Boha hodnotami pozemskými; a všechny moderní bludy křesťanů jsou označeny snahou zachránit Boha, ale zachovat z hodnot pozemských tolik, kolik se domnívají, že by se dalo uchránit. Ti první mají svůj vzor v andělech odbojných, ti druhí v matce synů Zebedeových, která vyprošovala pro své syny, aby seděli v novém království jeden po pravici a druhý po levici, a musela slyšet od božského Mistra: *Nevíte, co žádáte.*

Nevíte, co žádáte. Křesťanství nezná ve svém myšlení kompromisu. Nezná koketování s hodnotami tohoto světa. Křesťané jsou spoluobčané svatých

a domácí Boží, a proto se musejí řídit zákony nebes a nikoliv zákony světa. Vše, čeho by se zmocnili na tomto světě, znamenalo by pro ně ztrátu, kdyby to nepodrobili zcela vládě Boží.

Od počátku křesťanství tu byly pokusy smířit věci ducha s věcmi hmoty, myšlenku evangelia s myšlenkou světa, a to tak, že měly v tomto smíření trpět věci ducha a měla být poddána myšlenka evangelia myšlence světa. Připomenu jen jeden z posledních pokusů na tomto poli, v němž se vlastně pokračuje v jistém smyslu dodnes, připomenu modernismus. Křesťanství se svými požadavky absolutní vlády ducha nad hmotou, s požadavky podřizovat všechny hodnoty relativní absolutní hodnotě Boha na všech úsecích lidského života, se jim zdálo zastaralé a nedosti odpovídající tužbám moderního člověka. Oháněli se vědou a jejími výsledky a dali se oslepit pokrokem v oblasti techniky. Zapomněli, že konec konců jsou to výsledky ducha a nikoliv hmoty, že je to zvládnutí hmoty duchem a že tedy by měli jít do důsledků a zvládnout hmotu v celé její šířce svým rozumem, místo aby se jí dali zotročovat. Tragika moderního člověka byla v tom, že v té chvíli, kdy dosáhl vrcholného panství nad hmotou, dal se jí také vrcholným způsobem ovládnout a podrobit. V té chvíli, kdy se domníval, že se stal pánem na zemi, pod zemí i ve vzduchu, stal se naprostým otrokem.

Nevíte, co žádáte, je jediná odpověď těm, kteří chtějí navazovat ať v ohledu myšlenky nebo alespoň v ohledu praxe styky s kacířstvími, která zaplavují svět. V každé době mají tato kacířstva jiná jména, v každé době se skrývají za jinými hesly, která svou líbivostí a časovostí hledí zlákat nezkušeného křesťana. Ale ve skutečnosti je to vždy týž naturalismus neboli odklon od Boha a příklon k hmotě, zrada ducha Božího a služba duchu tohoto světa. A pak v tom stupni, jak se člověk přiklání k duchu světa, odklání se od Boha, nebo jinými slovy: čím více se chápe relativního, tím více opouští

Absolutní. A víme dobře, že křesťanem přestává být člověk ne teprve tehdy, až odhodí všechno, co jej řadí mezi učedníky Kristovy, nýbrž už v té chvíli, kdy se dopouští první zrahy na jeho myšlenku, aby se dal vést myšlenkou, jakou mu nabízí svět. Bludářem se stává člověk i tehdy, když přijme nejmenší možný blud jako pravidlo svého myšlení nebo jednání. Autorita Boží, která je podkladem naší neomezené víry ve zjevení, je odmítnuta, je zneuznána, jestliže jen jedno její slovo je vzato v pochybnost a jestliže jen jeden její příkaz je vykládán převráceně. Křesťanství je nesmlouvavé ve svém pojetí pravdy, protože pravda nemůže být měněna, pravda má hodnotu absolutní a křesťan je držitelem pravdy Boží.

Vyřazuje se tím snad křesťan ze života světa, má plynout svět vedle něho a třebaš proti němu? Má být poměr křesťana ke světu vyjádřen naprostou nevšímavostí? Nikoliv. Jestliže jsme byli jednou postaveni do světa, je naší povinností přivést z tohoto světa co nejvíce k Bohu. Život křesťana ve světě je označen slovem *boj*. Už Job se takto díval na život lidský, když jej nazval bojem. A v tomto boji musí vítězit člověk nad světem, duch nad hmotou, a nakonec i božské v člověku-křesťanu nad lidským. Křesťan se musí snažit, aby se nedal strhnout světem, nýbrž aby přitáhl svět k sobě, na svou vlastní úroveň, na svou vlastní výši. Boj křesťana musí být proto bojem vítězným. A toto vítězství křesťanské znamená podrobení všeho stvořeného Nestvořenému, všeho časného Věčnému, všeho relativního Absolutnímu. Je to boj za řád u jednotlivce i ve společnosti. A tento řád nastane teprve tehdy, až bude každá věc na svém místě, až bude každé hodnotě vzdána pocta jen taková, jaká jí náleží podle stupně, na kterém stojí na žebříku hodnot. Každé zvrácení tohoto podřazení hodnot nižších hodnotám vyšším a všeho relativního absolutnímu znamená nedostatek řádu, a tam, kde není řádu, tam je chaos. A chaos znamená ošklivost, protože krása předpokládá

dá řád jak na poli estetickém, tak na poli mravním a konečně v každém úseku života.

Když psal svatý Jan křesťanům, vyjádřil nejlépe, jaký má být jejich poměr ke světu: Nemilujte světa ani těch věcí, které jsou v něm. Jestliže kdo miluje svět, láska Otcova v něm není. - Jistě velmi silné odůvodnění daného příkazu. Co bychom byli bez lásky Otcovy? A Miláček Páně nás ujišťuje, že v nás není lásky Otcovy, že ji tedy ztrácíme v té chvíli, kdy začínáme *milovat* svět. Je to sice kruté, ale je tomu tak. Neboť nelze milovat svět a milovat zároveň Boha. Naše láska je příliš malá než abychom jí mohli objímat dva protilehlé póly, jakými jsou Bůh a svět.

Je tedy na nás, abychom uposlechli příkazu Apoštola, abychom jednou nezplakali, neboť tam, kde není lásky Otcovy, tam nemůže být nic než pláč...

P. Reginald Dacík O. P.

Příprava k obětní hostině

Kánonem končí vlastní obětní úkon. Obětní dary, přinesené při obětování, byly proměněny v Tělo a Krev Páně při proměňování; nekrvavá obět Kristova byla zpřítomněna při slavné eucharistické modlitbě a podána Bohu Trojjedinému k jeho cti a slávě, a zároveň jako zadostučinění za naše hříchy.

Nyní následuje třetí a poslední hlavní část: *obětní hostina*, přijímání, spojení (*communio*) obětujících s Obětovaným.

Smysl této třetí části je zřejmý, všimneme-li si zvláště obětí starozákonních, s nimiž byla obyčejně spojována obětní hostina. Když bylo v chrámě obětováno nějaké zvíře, část byla na oltáři spálena. Obětováním bylo celé zvíře darováno Bohu, bylo posvěceno. Pak pozval Bůh k svému stolu ty, kteří přinesli obět, aby přijali Boží pokrm, aby se úzce spojili s Bohem. Toto spojení (*communio*) s Bohem bylo cílem a užitkem jejich oběti.

Oběti starozákonní byly jen stínem a předobra-

zem eucharistické oběti. I při eucharistické oběti se koná obětní hostina; obětující požívají obětované dary: tělo a krev Páně. Ale jejich spojení s Bohem je tu daleko užší; neboť při eucharistické oběti už nepožívají jenom dary Bohu zasvěcené, nýbrž samého Boha.

1. Otčenáš.

Jako druhá hlavní část eucharistické oběti (kánon) začíná slavnostním zpěvem preface, tak i třetí část je uvedena slavnostním zpěvem Otčenáše.

Otčenáš je nejkrásnější a nejvznešenější modlitba, jíž nás naučil sám Božský Spasitel. První tři prosby se vznášejí k nebi, směřující přímo k oslavě Boží, poslední tři se sklánějí k našim pozemským potřebám; čtvrtá prosba pak tvoří jakési pojítko obou částí a zároveň přechod, vztahující se na nadpřirozený chléb duše i na přirozený chléb těla.

Otče náš. - Už první slovo modlitby Páně nás naplňuje důvěrou. Obracíme se k svému Otci, jenž nás miluje jako své děti, a proto jistě vyslyší naše prosby. Proto mizí všechna bázeň. Nepředstupujeme před Boha jako otroci nebo žebráci, nýbrž jako jeho milované děti. Jsme děti Boží ne pro naše zásluhy, nýbrž jedině z milosti Boží. Bůh nás tak miloval, že nám dal účast na svém vlastním životě. Chtěl abychom dítkami Božími nejen sluli, nýbrž abychom jimi skutečně byli. Jsme tedy dětmi Božími, jsme jimi už od nynějška, už od křtu. Ale neukázalo se ještě, čím budeme. Víme jenom, že když se zjeví v plném rozvoji naše synovství Boží, budeme podobni Bohu, budeme viděti Boha tváří v tvář ve věčné blaženosti.

Jestliže Bůh je náš Otec, musí s námi jednati jako se svými syny. Synové bohatých otců jsou živeni, vychovávaní a vzděláváni bohatě... Jestliže jsme syny Božími, náleží nám božská výchova, božské vzdělání, a božské dědictví: „Jestliže synové, pak i dědici.“

Jenž jsi na nebesích. - Naše pravá vlast je v nebi. Zde na zemi jsme jen cizinci a poutníky, celý náš život má býti stále směřování k naší nebeské vlasti, k našemu otcovskému domu v nebesích. Nebe je sídlem našeho Otce, k němu mají tíhnout všechny naše myšlenky, tužby i skutky.

Tento úvod k modlitbě Páně obrací náš pohled k nebi, k našemu dobrému Otci, od něhož pochází všechno dobro a jenž s otevřenou náručí přijímá i syny marnotratné, vracející se do jeho otcovského domu.

Pak přichází vlastní modlitba, rozčleněná na sedm proseb. Tato modlitba nejen obsahuje všechno, oč můžeme Boha prosit, nýbrž učí nás též, v jakém pořadu máme přednášet Bohu své prosby. Prvním předmětem našich snah má býti Bůh sám. Proto v první prosbě žádáme:

1. *Posvět se jméno Tvé.* - Jméno Boží zde značí Boha samého. Bůh, jenž je svatost sama, má býti ctěn a oslavován. Oslava Boží je cílem všeho tvorstva. Každý tvor byl stvořen především k slávě Boží. Nerozumné tvorstvo oslavuje Boha nevědomky tím, že přesně plní vůli Boží; člověk však má oslavovat Boha vědomě a dobrovolně, svědomitým zachováváním příkázání Božích. Kéž všichni pochopí, že jedině Bůh je svatost sama a cíl všeho tvorstva, kéž jej poznají, milují a oslavují celým svým životem.

2. *Přijď království Tvé!* - První prosba se vztahovala na všechno tvorstvo, druhá se omezuje pouze na lidi. Aby lidstvo dokonale oslavovalo Boha, k tomu ustanovil Kristus svou Církev. To je ono království Boží, které má přijít k pohanům, které se má rozrůstat a přinášet plody svatosti u křesťanů. Nechť tedy přijde království Boží v celé své plnosti, nechť přijde do srdce každého člověka, nechť z něho vypudí všechno zlo a naplní všechny životem Božím.

3. *Bud vůle Tvá jako v nebi tak i na zemi.* - Třetí prosba se vztahuje na to, co je nutné k dosažení našeho posledního cíle. Především je třeba, abychom

věrně a svědomitě zachovávali přikázání Boží, vůli Boží; poněvadž to přesahuje naše síly, proto prosíme o pomoc Boží, abychom vždy plnili vůli Boží, nejen jak ji vyjadřují přikázání Boží, nýbrž i jak se jeví v jeho vnuknutí, abychom plnili vůli Boží vždycky, každého dne, každou hodinu, v každém okamžiku, i když to od nás vyžaduje oběti; Bůh nám k tomu dá svou pomoc.

Jako vzor poslušnosti nám Kristus uvádí anděly („jako v nebi“), kteří stále stojí před tváří Boží, poslouchající každého pokynu Božího. Kéž tedy všichni lidé poslouchají Boha tak jako andělé, kéž plní vždy jen vůli Boží!

4. *Chléb náš vezdejší dej nám dnes.* - Jiný prostředek k dosažení našeho posledního cíle je náš každodenní chléb. Ve slově „chléb“ je zde zahrnuto všechno, co je nutné k udržení pozemského života. Důvěřujeme v dobrotu Boží a v jeho Prozřetelnost, která o nás ustavičně pečuje, a která nám vždy dá, čeho potřebujeme. - Není třeba obávat se o budoucnost, protože se o nás stará náš dobrotivý Otec.

Ve mši svaté se však tato prosba vztahuje především na náš duchovní chléb, hlavně pak na Eucharistii. V tomto smyslu vykládají tuto prosbu též církevní Otcové. A hlavně pro tuto prosbu zařadila Církev modlitbu Otčenáše do mše svaté jako přípravou modlitbu k sv. přijímání.

Jako tělo potřebuje hmotného pokrmu, tak duše potřebuje pokrmu duchovního. Život Boží, který je v naší duši, musí být udržován nebeským pokrmem, chlebem, jenž sestoupil s nebe, tělem a krví Páně: „Nebudete-li jísti těla Syna člověka a píti jeho krve, nebudete míti v sobě života.“ Proto prosíme: „Chléb náš vezdejší dej nám dnes.“ - „Dávej nám jej po všechny dny. Nebo učiň, ať po všechny dny jsme v náležitých duchovních podmínkách, abychom jej přijímali bez hříchu. Dej nám také, pro všechny dny, chléb hmotný, ale jako prostředek, abychom mohli přijímati Chléb nebeský. Jestliže po všechny dny nenosíme v sobě Krista, buď duchovně nebo

eucharisticky, nosíme v sobě smrt, a se smrtí v sobě nemůžeme dosáhnouti Života.“¹

5. *A odpust nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim vinníkům.* - Tři poslední prosby žádají o odstranění překážek, které se stavějí proti našemu poslednímu cíli. První a největší překážka, jež nás přímo zbavuje nebe, jest hřích. Proto prosíme: „Odpust nám naše viny . . .“ - Dříve než přijmeme Pána, litujeme svých hříchů a prosíme za odpuštění.

Druhá část této prosby vyjadřuje lásku k bližnímu a připomíná, že musíme odpustit našim nepřátelům, chceme-li, aby nám Bůh odpustil naše hříchy. Jak bychom se mohli spojit s Hlavou Církve, kdybychom nebyli spojeni s jejími údý? Jak bychom mohli milovat matku Církve a nenávidět ony dítky, které ona miluje? Proto odpouštíme všem, kteří nám ublížili, a tak jsme nejlépe připraveni k přijetí svátosti jednoty a lásky.

6. *A neuvod nás v pokušení.* - Prosíme nejen o odpuštění minulých hříchů, nýbrž i o uchránění od hříchů *budoucích*: Neopust nás v pokušení, jež na nás doráží se všech stran, zvenčí i zevnitřku. Stůj při nás svou pomocí, a nedopusť, abychom spoléhali toliko na své vlastní síly, neboť bez Tebe nemůžeme nic. A dopustíš-li přece, abychom klesli, nedej, abychom ve hříchu setrvali.

7. *Ale zbav nás od zlého.* - Zbav nás konečně též následků hříchů a trestů za hřích. Zbav nás též zlého ducha, jenž se bez ustání snaží strhnouti nás s sebou tam, kam byl sám zavržen. Zbav nás, Pane, všeho pozemského zla, ale hlavně zbav nás hříchu. Upadneme-li do hříchu, dej ať z něho co nejdříve povstaneme.

V Otčenáši nám dal Kristus nejkrásnější vzor modlitby, naučil nás, jak se máme modlití, a jak máme své prosby uspořádat: Nejprve máme mít na zřeteli svůj cíl, Boha, a dbát o jeho oslavu a rozšíření jeho království, pak máme prosit o prostředky, nutné k dosažení svého posledního cíle; a konečně o od-

¹ *Giulioti: Il ponte sul mondo, Torino 1932, str. 169.*

stranění překážek, jež se stavějí proti našemu poslednímu cíli. Žádná jiná modlitba se nevyrovná Otčenáši ani formou, ani obsahem, ani uspořádáním.

Proto modleme se Otčenáš vždy s hlubokou zbožností, hlavně při mši svaté, kde je přítomen sám Kristus, jenž nás jemu naučil a nám jej přikázal. -

8. Poslední prosba Otčenáše je pak ještě rozvinuta, vysvětlena; důrazně v ní žádáme, aby Bůh nás zbavil všeho zla, zvláště všeho hříchu, abychom mohli žít v milosti Boží a pravém míru:

„Zbav nás, prosíme, Pane, všeho zla: minulého, přítomného i budoucího; a na přímlovu blahoslavené a přeslavné vždy Panny, Rodičky Boží Marie, a Tvých svatých apoštolů Petra a Pavla, Ondřeje i všech svatých uděl milostivě pokoje za dnů našich, abychom, přispěním milosrdenství Tvého podporováni, byli i hříchů vždy prosti i zabezpečeni přede vším zmatkem. Skrze téhož Pána našeho, Ježíše Krista, Syna Tvého, jenž s Tebou žije a kraluje v jednotě Ducha svatého Bůh, po všechny věky věkův.“

Zbav nás, Pane, zla minulého, t. j. zbav nás následků spáchaných hříchů, zacel rány našich nezřízených sklonů. Zbav nás zla přítomného, jež na nás doléhá se všech stran. Zbav nás konečně i všeho zla budoucího, hlavně hříchu a věčného zavržení. A jestliže naše modlitba je slabá, vyslyš ji aspoň na přímlovu Matky Boží, svatých apoštolů Petra a Pavla, Ondřeje a všech svatých.

II. Lámání svaté Hostie a smíchání s krví Páně.

1. Když kněz dokončuje dodatek k Otčenáši, při slovech „Skrze téhož Pána našeho . . .“, rozlomí nad kalichem sv. Hostii na dvě půlky; jednu položí na patenu, a při slovech: „jenž s Tebou žije a kraluje . . .“ ulomí z druhé polovice sv. Hostie malou částčku. A pak pokračuje: „*Pokoj Páně budiž vždycky s vámi*“; při tom malou částčkou činí nad kalichem tři kříže. Na to mu lid odpoví: „*I s du-*

chem Tvým"; a kněz pak spustí onu částechku sv. Hostie do kalicha, a při tom potichu říká:

„Toto smíšení a posvěcení těla a krve Pána našeho Ježíše Krista budiž nám přijímajícím k životu věčnému. Amen.“

2. Lámání sv. Hostie patří mezi nejstarší obřady naší liturgie. Je to obřad velmi prostý a zároveň velmi tajemný.

Židé pekli malé chleby, kulaté, asi na prst tlusté; proto chleba nekrájeli, nýbrž lámali. Tento židovský zvyk zachoval i B. Spasitel při poslední večeři; když proměnil chléb ve své Tělo, rozlámal jej a dával svým apoštolům. A přikázal jim, aby to činili na jeho památku. Ve Skutcích apoštolských čteme, že věřící se v neděli scházeli k lámání chleba. Tento obřad byl tedy s posvátnou úctou zachováván už v prvotní Církvi; a dokonce dal své jméno eucharistické oběti, jež byla nazývána prostě „*lámáním chleba*“.²

Středověk viděl v lámání sv. Hostie výrazný obraz násilné smrti Kristovy na kříži.³ Lámání sv. Hostie nad kalichem připomíná, že krev Páně, která je v kalichu, vytekla ze zmučeného těla Kristova.

Rozlomení sv. Hostie na tři části bylo vykládáno různě. Někteří v nich viděli Nejsv. Trojici; jiní pak tři hlavní tajemství našeho vykoupení (utrpení, zmrtvýchvstání a nanebevstoupení Páně); jiní konečně, a to většinou, tři části tajemného těla Kristova, totiž Církev bojující, trpící a vítěznou.⁴

3. Smíchání způsob chleba se způsoby vína, jež se nyní uskutečňuje spuštěním malé částechky sv. Hostie do kalicha, mělo původně zcela praktický význam: kvašený chléb za několik dní ztvrdl; proto

² Skut. apošt. 20, 7.

³ Sv. Tomáš v III, ot. 77, čl. 7. praví: „Jako svátostné způsoby jsou svátost pravého těla Kristova, tak lámání těchto způsob jest *svátost utrpení Páně*, jež bylo v pravém těle Kristově.“

⁴ Sv. Tomáš o tom uvádí pozoruhodný verš (Summa theol. III., q. 83, a. 5.): Hostia dividitur in partes: *tincta* beatos plene, *sicca* notat vivos, *servata* sepultos.

bylo třeba před požíváním jej ponořit do konsekrovaného vína, aby změkkl.

Později byl tento obřad vykládán symbolicky. Někteří v něm viděli obrazné zdůraznění skutečnosti, že tělo není odděleno od krve, ani krev od těla, nýbrž že pod obojí způsobou je přítomen celý Kristus, obět za naše hříchy a pokrm našich duší. - Jiní ve spojení těla a krve Páně viděli zmrtvýchvstání.

III. Agnus Dei.

Když kněz vpustí částečku sv. Hostie do kalicha, modlí se:

Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa, smiluj se nad námi.

Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa, smiluj se nad námi.

Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa, uděl nám pokoje.

Lámání sv. Hostie pro kněze i pro laiky trvalo dosti dlouho, a tak vznikla jakási mezera. Aby byla vyplněna, bylo ustanoveno za papeže Sergia I. († 701), aby klerus i lid zpívali Agnus Dei, jež se opakovalo, pokud trvalo lámání sv. Hostie, a vždy bylo ukončeno prosbou „miserere nobis“. Teprve později (asi ve 12. stol.), když bylo lámání chleba zjednodušeno, opakovalo se Agnus pouze třikrát. V třetím Agnus byla později změněna prosba v nynější formu: „Uděl nám pokoje“, asi pro těžké útrapy, jež doléhaly na Církev, jak uvádí papež Inocenc III. († 1216).⁵

Všemohoucí Bůh, Stvořitel nebe i země, se k nám snížil, stal se slabým člověkem, obětoval se za nás jako nevinný Beránek Boží, a svou smrtí nám zjednal život. Tento Beránek Boží se za nás znovu obětuje na oltáři a nabízí se nám za pokrm, chce nás posílit k životu věčnému. Prosme ho tedy vroucně, aby se nad námi slitoval, aby nám odpustil naše

⁵ De sacro altaris mysterio, l. 6, c. 4.

hříchy, aby nás očistil, abychom jej mohli přijmouti opravdu hodně a svatě. P. Ant. Čala O. P.

Do Filip

Výstraha před bludaři.

Spravedlnost z Boha (3, 1-11).

Konečně, bratři moji, radujte se v Pánu.

Psátí vám tytéž věci mně není obtížno, vám však jest potřebno. Varujte se těch psů, varujte se těch špatných dělníků, varujte se té seřízky! Neboť obřízkou jsme my, my kteří sloužíme duchem Bohu a chlubíme se Kristem Ježíšem a neskládáme své důvěry v těle, ačkoliv já bych mohl míti příčinu důvěry i ve svém těle. Jestliže se někdo jiný domnívá, že může skládati důvěru ve své tělo, tím více (mohu tak činiti) já. Byl jsem obřezán osmého dne. Jsem z národa izraelského, z pokolení Benjaminova, žid z židovských předků. Co se zákona týče farizej, co se horlivosti týče pronásledovatel Církve, co se týče zákonité spravedlnosti bez výtky.

Avšak co jsem považoval za zisk, naučil jsem se pro Krista považovati za škodu. Ano, vše považuji za škodu oproti dokonalému poznání Ježíše Krista Pána mého. Pro něho jsem to vše obětoval a považuji za nic, jen když získám Krista a budu nalezen v něm mající, ne svoji spravedlnost onu ze zákona, nýbrž onu, která jest z víry v Krista, tu spravedlnost (totiž), která pochází od Boha na základě víry. Jeho chci poznati i moc jeho zmrtvýchvstání a spoluúčast v jeho utrpení, připodobniv se jeho smrti, abych snad došel i vzkříšení z mrtvých.

List k Filipským bývá někdy označován jako velepíseň křesťanské radosti. Neustále se vrací Pavel v tomto listě k radosti, radosti pravé, v Kristu kořenící radosti. Sděliv nyní adresátům své plány a záměry, rozhodnutí poslati k nim zatím Epafrodita, chtěl asi opětnou výzvou k radosti uzavřítí svůj dopis: Konečně, bratři moji, radujte se v Pánu.

Výrazem konečně (τὸ λοιπόν) bývají zpravidla zakončovány Pavlovy listy (Fil. 4, 8; 2 Kor. 13, 11; Efes. 6, 10; 1 Thes. 4, 1; 2 Thes. 3, 1). I zde chtěl asi apoštol zakončiti svůj list; vzpomněl si však ještě jednou na bludaře a uznal za dobré znovu před nimi varovati Filipské. Kamkoliv přišel Pavel, kdekoliv založil Církev, nejnebezpečnějšími jeho protivníky byli judaisté. Byli to židé, kteří sice uvěřili v Krista, nechťeli se však vzdáti židovských náboženských zákonů a předpisů, zvláště obřízky. Hlavně v těchto viděli podstatu spásy, a Kristus byl pro ně spíše jakýmsi východiskem v nouzi, jehož pomocí měli doplnit, čeho sami nebyli schopni. Proti nim musel Pavel vésti velmi ostrý boj, protože jejich blud se dotýkal základů víry a bylo veliké nebezpečí, že tento směr na první pohled nevinný, rozleptá v církevních obcích založených Pavlem víru v Ježíše Krista. Proto, někdy až s přísností, která nás překvapuje, apoštol proti nim bojoval. *Psátí vám tytéž věci mně není obtížno, vám však jest potřebno.* Jest pravděpodobné, že již někdy dříve Pavel psal do Filip a varoval věřící před nepravými učiteli. List Pavlův se nám však nezachoval.

Pavlova strohost a nevybíravost ve výrazech v boji proti bludařům na první pohled až zaráží. Nebyla to však neláska, nýbrž otcovská péče a bázeň o milovanou církevní obec, která dala průchod výrazům: *Varujte se těch psů, varujte se těch špatných dělníků, varujte se té seřízky.* Ostatně, v uších čtenářů ani tak tvrdě výraz psi nezněl, protože psi byli ve starověku obrazem nečistých lidí. Sám Spasitel v horském kázání praví: Nedávejte věci svaté psům (Mt. 6, 7) a ve Zjevení sv. Jana jest psáno: Vně budou psi a čarodějníci a smilníci a vrahové i modláři a každý, kdo miluje a činí lež (22, 15). Užívá-li proto apoštol tohoto slova, označuje bludaře - v mluvě své doby - jako nečisté a bezbožné lidi.¹ Nazývá je dále špatnými dělníky, protože v obci roz-

¹ Srv. Strack-Billerbeck, Kommentar zum N. T. aus Talmud und Midrasch, sv. III, 621.

sévají sváry a nespokojenost a tím ruší, podkopávají dílo spásy. Konečně přechází apoštol až v sarkasmus, nazývá je jejich obřízku seřízkou, to jest pouhým vnějším obřadem bez vnitřní náplně. Obřízka neprávem požadovaná v Novém Zákoně jest pouhým vnějším úkonem, který nepřispívá ke spáse, nýbrž spíše k záhubě.

Proti tělesné obřízce, která není ničím jiným, než pouhou *seřízkou* (κατατομή) staví apoštol pravou obřízku (περιτομή), duchovní *obřízku* dítek království Božího.

Pro židy ve Starém Zákoně byla obřízka znamením smlouvy uzavřené mezi Bohem a Abrahamem a symbolem čistoty srdce. Tento symbolismus jest uzavřen Kristem. Není více obřízky, *neboť obřízkou jsme my, kteří sloužíme duchem Bohu a chlubíme se Kristem Ježíšem a neskládáme své důvěry v těle*. Pravou obřízkou, pravým lidem Božím jsme my křesťané, praví Pavel, my, kteří máme novou smlouvu a pravou spravedlnost, my, kteří jsme křtem a vírou v Ježíše Krista přijali Ducha Božího a kteří vedeni tímto Duchem, vykonáváme kult Boží a honosíme se v Kristu Ježíši podle vůle Kristovy. V Krista skládáme svoji důvěru a nikoliv v tělo, v přednosti totiž pozemské, v privilegium kasty, národnosti anebo zachovávání speciálních obřadů a předpisů Mojžíšova zákona.

V dalším, aby podepřel svoji nauku, užívá Pavel důkazu čistě osobního. Odpůrci, židé a judaisté, se chlubí tělesnými a pozemskými přednostmi. Hlavně příslušností k židovskému národu a věrností k zákonu. Stejně, ba ještě více, týmiž přednostmi by se mohl vykáhati Pavel. Kdyby tyto přednosti měly nějakou nadpřirozenou cenu, mohl by Pavel směle závoditi se svými odpůrci. Důkazy jeho autentického židovství jsou: Byl obřezán osmého dne po narození jak předpisuje zákon (Gen. 17, 12; Lev. 12, 3). Jest Izraelitou právem zrození a ne pouze vnějším přičleněním jako proselyté. Pochází dokonce z čestné třídy Benjamin, z třídy to, která se vyzna-

čuje zvláštní věrností. Žid z židovských předků. Rasově tedy čistý, v němž není cizí krve. Se kterým ze svých odpůrců by nemohl závoditi?

K těmto přednostem získaným dědičně může Pavel připojiti i své přednosti osobní, pro které si zaslouží, aby v očích Izraelitů byl ctěn a vážen. Jako pravý Izraelita přistoupil k farizeům, virtuosům to v plnění zákona. Ano, on nad nimi vynikal nenávisť a horlivostí v pronásledování Církve Boží. Co se zachovávání zákona týče, nelze mu věru ničeho vytknout.

Tyto zděděné a získané zásluhy byly pro Pavla před jeho obrácením v očích židovského světa ziskem a předností. Avšak v oné šťastné a milostiplné hodině svého života u bran Damašku, kdy poznal Krista, poznal i nicotnost, ba škodlivost těchto tak zvaných zásluh a předností: *Avšak, co jsem považoval za zisk, naučil jsem se pro Krista považovati za škodu.*

Apoštol ve své touze zřeknutí se jde ještě dále. Nejenom vyjmenované přednosti - příslušnost ke kmeni izraelskému, původ z čisté linie, farizeismus, úzkostlivé zachovávání předpisů - ale vše, všechny věci tohoto světa jsou pro něho *bezcenným brakem* *oproti dokonalému poznání Ježíše Krista*. Poznání a požívání Krista převyšuje všechny statky tohoto světa a je nejvyšší touhou Pavlova života. Pro Krista jest apoštol ochoten vše ztratit. Jen když získá Krista a pravou spravedlnost a svatost, která činí člověka přítelem Božím. Spravedlnost ne lidskou, získanou formálním zachováváním zákonů, nýbrž spravedlnost pravou, z víry, z víry v Ježíše Krista, spravedlnost to, která jest z Boha. Tato pravá spravedlnost bude pro Pavla nejvyšším ziskem, jehož se mu dostane, když získá Krista. To jest thema listu k Římanům, jež zde jest výstižně vyjádřeno v pavlovském kontrastu dvojí spravedlnosti, té, která pochází ze zákona a kterou člověk může nazvati vlastní, a té, která pochází od Boha a pramení z víry.

Od onoho okamžiku, kdy Pavel poznal a uznal

Krista jako Syna Božího, jest s Kristem spojen hlubokým spojením mystickým a nemá jiné touhy, než aby jeho poznání osobnosti Kristovy bylo stále dokonalejší. Poznání Krista jest Pavlovi spoluúčastí na mysteriu vzkříšení a utrpení. Býti v Kristu znamená býti spoluúčasten na jeho pokoře, utrpení a tak se připraviti i ke spoluvzkříšení s Kristem: *Jeho chci poznati, moc jeho zmrtvýchvstání a spoluúčast v jeho utrpení, připodobniv se jeho smrti, abych snad došel i vzkříšení z mrtvých.* Dr. Jan Merell.

„Duch Krista“ podle sv. Pavla

Jedna nápadná věta v první epištole ke Korintským staví nás náhle před výraz „Sensus Christi“, který se již v této formě nenajde v písmech apoštola. „Nos autem sensum Christi habemus“ (I Kor. 11, 16). Není nesnadné odhaliti původ této věty. Je ve skutečnosti vhodnou odpovědí na otázku obsaženou na začátku téhož verše: „Quis enim cognovit sensum Domini, qui instruat eum?“ Slova této otázky jsou vypůjčena od proroka Izaiáše (XL, 13) a uvedena doslovně podle Septuaginty: Sv. Pavel mluvil tuto větu, kterou ještě přepsal do své epištoly k Římanům (XI, 34).

„Sensum Domini, sensum Christi“: pořadí jest přirozené. Prorok chtěl vyvolati „pochopení Pána“, to znamená pochopení Boha: neboť „Dominus“ latinské Vulgaty odpovídá „Kyrios“ Septuaginty, který se rovná „Yahweh“ originálního textu. Apoštol mluví o pochopení Krista. Ale protikladem k prorokovi, který ukázal na nemožnost pro člověka, aby vnikl do tajemství Božích úradků, sv. Pavel zvěstuje lidem, kteří pochopili a chápou Krista a kteří s ním mohou obcovati v projevech svého náboženského života: „Nos autem sensum Christi habemus!“

Zdá se nám nezbytno precisovati dosah tohoto „sensus Christi“, které vyžaduje sv. Pavel a též rozlišiti ty, kteří se mohou radovati z jeho vlastnictví.

Po pravdě řečeno sv. Pavel se příliš nestará, aby

nás zasvětil do tajemství svého slovníku. Stačí mu, že užívá v těchto prvních kapitolách první epištoly ke Korintským odstíněného jazyka, který dává těmto stránkám značnou jemnost výrazu a velkou sílu přesvědčivosti. Jestliže chceme odělit vlákna, která se proplétají, aby vytvořila tento různobarevný koberec, je nutno pozorně porovnávat mezi sebou prvky tohoto jazyka, který je současně pružný i přesný a jehož všechna slova jsou pozorně volena. Abychom si ujasnili přesný smysl výrazu „sensus Christi“, musíme dát vyniknouti, stejně jako apoštol, protikladu, který se sám utvořil mezi tímto duchem Krista, duchem křesťanským a vším tím, co jím není.

Jasně se odlišuje od lidského rozumu s krátkou a omezenou moudrostí, jejíž nedostatečnost a zklamání apoštol v přísné obžalobě pádně podtrhuje. Přibližuje se však k ní jistými aspekty, neboť sv. Pavel aby vyznačil křesťanského ducha, rád používá řeckého výrazu „my“, které má v jeho řeči stále význam rozumu a matoucí inteligence.

Křesťanský duch a lidský rozum odkázaný na své vlastní prostředky mají tedy to společné, že jsou schopni vyjádřiti ve srozumitelné řeči a methodickým způsobem vyložiti známé pravdy. Ale, jak tušíme, objevuje se rozdíl v předmětech jejich zkoumání.

Připomeňme důraz, s jakým sv. Pavel ukazuje, jak lidská moudrost, to jest rozum omezený na své vlastní světlo, nemohla poskytnouti plného vzletu náboženskému životu lidstva. Nedovedla téměř dáti ani tu skutečnou znalost živoucího Boha, který jediný je s to živiti horoucí zbožnost. Jestliže by ji napadlo vyhlásiti existenci Boha, tento výsledek jejích úvah zůstal by chladnou, téměř prázdnou myšlenkou a předmětem neplodných spekulací a slovních rozepří. Když Bůh, aby ji vytrhl z jejího bloudění, postavil jasně před rozum překvapující skutečnost Kříže a když označil duchům osvobozující cestu víry, tato lidská moudrost zakoušela jen údiv a po-

hrdání. Tento Božský úmysl, který ji přesahoval, pokládala za zpozdilost, pošetilost a bláznovství. Vše ji odpuzovalo: hloubka křesťanského poselství i způsob úmyslně zbavený strojenosti, který Ježíšovi apoštolové dali jeho zvěstování. Též dávala umíneně přednost moudrosti čistě slovní (*sapientia verbi*) před tvrdou řečí kříže (*verbum crucis*).

Stačí přijati toto „*verbum crucis*“, aby člověk dosáhl křesťanského ducha? Nijak! Věřiti je dobré: ale jestliže člověk na místo, aby čerpal z této víry žádost napodobiti ukřižovaného v jeho sebezapření a jeho hlubokých poníženích, pokouší se využití, obrátiti k svému prospěchu křesťanskou moudrost, do které byl právě zasvěcen; jestliže o sobě prohlašuje, že je moudrým v Kristu, namísto aby se smířil s tím, že s ním bude nakládáno jako s bláznem pro Krista (I. Kor. IV, 10), převyšuje člověk skutečně tu lidskou moudrost, kterou tak rádi pohrdáme? Nechováme malicherné předsudky a příliš samozřejmé názory?

Nezastavujme se u té podivné pýchy věřícího na svou podstatu křesťana ani u pohrdání, které by mohl chovati vůči těm, kteří jím nejsou: Sv. Pavel to označuje za nepřirozenost a politováníhodnou úchylku.

Zkoumejme spíše s apoštolem postoj křesťana před Božským zjevením, které mu jest zvěstováno. Ta křesťanská moudrost, která chybí nevěřícím, je mu předkládána kazateli ustanovenými Evangeliiem: ale nevyčerpatelným pramenem, odkud mu tryskají všechny poklady pravdy je konec konců Boží Duch, „který proniká hlubiny Boží“ (II, 10).

Aby odpovídal požadavkům tohoto Zjevení učiněného *Duchem*, nacházíme v nejvnitřnějším koutě duše křesťana tajný dar tohoto *ducha*, který jest částí všeho nadpřirozeného blaha uděleného Bohem těm, kteří v něj věří a kteří přijímají s poslušnou vírou mysterium Krista. Tento „Boží duch“ dovoluje věřícímu oceniti, jak se sluší, jeho nadpřirozené povolání a jeho život v Kristu.

Všichni křesťané nejsou ve stejném stadiu jejich duchovního života. V jejich řadách rozeznává sv. Pavel děti a dospělé. Vyčítá svým korintským křesťanům, že zůstali nemluvnaty, která přijímají jen mléko, že zůstali bytostmi oddanými tělu a smyslům. S nimi nemůže člověk kráčet dále za základní učení křesťanské; podstatná strava, kterou by tvořilo prohloubení tajemství spásy, je pro ně příliš silná: neboť je nutno, aby člověk pomalu postupoval, aby byl s to oceniti plnost pravdy.

Nad tyto začátečníky staví sv. Pavel lidi „duchovní“, „dokonalé“, ty, kteří dospěli do zralého věku křesťanského života. Duchovní světlo, které jim bylo poskytnuto, dovoluje jim, aby měli prospěch z rozhovorů o křesťanské moudrosti, které jsou pro ně vyhrazeny. Tato moudrost, jejíž jas je jim dáno pochopiti, není nové učení, odlišné od toho, kterým se živí začátečníci. Ale pronikají v něm dále kupředu. Nikoliv pokročilejšími znalostmi technickými a vědeckými, ale úvahami širšího rozpětí, delším rozjímáním a poznáním hlubokých tajemství víry.

Byli by tito „duchovní“ lidé, kteří se účastní těchto rozmluv a kteří z nich mají největší zisk pro svoji zbožnost, schopni je řídit, kdyby na ně přišla řada a vésti náboženskou myšlenku svých „duchovních“ bratrů jako oni sami? Je dosti nesnadno o tom rozhodnouti, neboť sv. Pavel se spokojuje tím (I Kor. 11), že staví proti „nobis revelavit“ a „nos accepimus“ v 10. a 12. v., které se týkají, jak věříme, všech křesťanů, „loquimur“ ve v. 7. a 13., které se týkají mistrů moudrosti. Kdo jsou tito mistři? Bezpochyby Apoštolové a v širším pojetí kazatelé Evangelia. Ve skutečnosti jsou to jedni a ti samí mužové, kteří káží ukřižovaného Krista (I, 23) davům, jež zasvěcují do základů křesťanství a kteří v užších kroužcích křesťanů již vroucích a ctnostných činí ty hluboké výklady a podrobnější popis nadpřirozených pravd.

Podle své důstojnosti a svého poslání a ještě více

podle světla ducha, které mají v rozličném stupni, tito křesťané začáteční i „duchovní“ přijali „sensus Christi“, který jim dovoluje, aby následovali Ježíše Krista v jeho úloze mistra pravdy a svatosti. Jsou ustanovenými opatrovníky toho „křesťanského ducha“, který jest věcí zcela jinou, než pouhou křesťanskou mentalitou. Křesťanský duch je hluboká a význačná znalost nadpřirozených pravd, jejichž výklad je s to vyvolati u křesťanů dostatečně disponovaných nádherný rozkvět jejich vnitřního života.

Rudolf Kubů.

Pokoj Páně

Vraťte se, prosím, zpátky k bratřím, kteří se vám po tomto slově krutě vysmáli, a vposlouchávejte se alespoň chvíli v jejich doznívající smích. Nezdá se vám, že snad je jenom výrazem bolestného odporu k sobeckému oddávání se pohodlnému klidu, výrazem ještě příliš neuměle ztvárněným, ale přece jenom výrazem tohoto odporu a této bolesti? Kdo po tomhle zjištění by měl ještě odvahu myslet si, že dosud nepřišel čas, ve kterém jim má donést Boha!

Ale vy možná řeknete, že se jim nedivíte, že se to smáli beztak jenom dutému zvuku slova, pro které jste neměli vnitřní náplň. Možná také, že se pak pomalu rozhovoříte o tom, jak vábivě zaznělo pro vás vypravování některých životopisců o pokoji svatých, když jste byli unaveni časem, které jste opomenuli posvěcovat spolu s Kristem... že jste si tehdy řekli, že budete plnit zákon Boží, abyste taky jednou mohli dosáhnout onoho stupně osobní dokonalosti, kdy již byste byli s konečnou platností vyrovnáni sami se sebou. Ano, vy jste věřili, že pokoj svatých je ničím nerušený pokoj člověka od sebe sama. Teď jste však poznali, že jste příliš ubozí, příliš bídni, než abyste mohli doufat v nabytí tohoto příjemného ticha na zemi. Nevyčítáte to Bohu. Víte, že si je nezasloužíte, a přijímáte pokorně svůj neklid. Pán učí vás zvolna rozumět všem zklamáním a dává vám sílu, abyste nezoufali, když

vnořuje celý váš pohled zblízka do vaší nicoty. V jejich hlubinách jste pochopili, že z milosrdenství Božího jste co jste, poznali jste svůj omyl a začínáte si uvědomovat, že nemáte bojovat za jiný pokoj, než za pokoj z Boha, z jeho milosrdenství... a přece dosud vás nenaplňuje radostí tato vaše víra, pro boj, který za ni nyní podstupujete se sebou, se světem a s ďáblem... teprve až budete umdleni, tak umdleni, že i jemná její krása bude pro vás postačujícím jhem Páně, teprve tehdy budete se smět z ní těšit.

Pokoj z milosrdenství Božího bývá obyčejně prvním stupněm účastenství člověka na pokoji Páně. Ale na jedno je třeba upozornit: člověk totiž zprvu velmi často zápasí o víru v milosrdenství Boží proto, aby rozptýlil starosti o svou duši. Hlavní příčinou tohoto zápasu není tedy Bůh, ale je si jí sám. Tak je však dobrý Ježíš, že dává mu k němu sílu, třebaže každým úderem, který se bude k ní prodírat, Jej hluboko poraní. Proto je třeba, aby duše, jakmile si to uvědomí, napjala všechny své síly k odvažnému, někdy na prvý pohled zdánlivě nemožnému, zjednání nápravy.

Pokoj z dobroty Boží je dalším stupněm účastenství člověka na pokoji Páně. Pán zjevováním své dobroty uvádí lidskou duši v radostný úžas, a takto vytváří z ní zvolna půdu dobře propustnou pro prameny, tryskající z jeho svatého Srdce. Duše pocituje v sobě nezadržitelnou potřebu vidět Boha všude a obdivovat se mu. Ovšem i v tomto případě zprvu snad často propouští tyto prameny Boží lásky (aniž si to někdy sama uvědomuje), v první řadě k vůli sobě, ve druhé teprve k vůli Bohu samotnému. Pán však neustává ve zjevování své dobroty, až ji už zjevuje takovou měrou, že je pro duši neodolatelná..., že duše se už téměř ani nemůže dívat jinak. Ne, není obvyklé, že by snad člověk začal trvale milovat Boha pro Něho samotného naráz. Někdy velmi mnoho, s počátku třeba i značně dařících se pokusů ztroskotá, než se mu stane tato láska k Bohu

samozřejmou. Ale ani toto stadium, a to je třeba zdůraznit, není nerušeným odpočinkem po boji, je to jen válečné tažení proti peklu za výhodnějších podmínek, které opravňují, ale zároveň *zavazují* ještě k odvážnějšímu postupu.

Zahleďme se nyní ještě zpátky do života duše! Uvěřila, že v náruči nebeského Otce je v bezpečí. Svěřila mu se tedy zcela. Učila se mu rozumět na jeho otcovském klíně. S radostí zpozorovala, že si s ním chce hrát a hrála si s ním. Tak se učila chápat svůj život a jeho příhody. Někdy jí byly Otcovy náměty ke hře srozumitelné a velmi milé, někdy taky mu sama nějaký nabídla. Ale její důvěřivý pohled do jeho svatých očí mu měl zároveň hned povědět, že to je jenom žvatlání, aby si s ní hrál dál jak sám chce; kdo že by si uměl lepší hrát? Mimo něho nepoznává ostatně už nikoho, komu by mohla důvěřivě říci „staň se Tvá vůle!“ Ale to je taky jediná prosba, kterou může klidně, bez obav z omylu vyslovit vždycky za sebe a za celý svět.

Ať je to ve chvílích něžného přitulení se na jeho otcovské srdce, nebo ve dnech, kdy si zdánlivě marně protírá, někdy pozvolna, jindy zas jakoby náhle, osleplé oči, aby jej znova uviděla, nebo v čase, kdy zůstává stát pro okovy, kterými je připoutána k sobě nebo ke světu, nebo k ďáblům, a odvažuje se jen ztrnule zdvihnout zrak k Pánu, který je tak dobrý, ale ke kterému nemá sílu, ba ani dost vůle se rozběhnout, třebaže uznává jeho svaté právo, třebaže ji tento její postoj bolí . . . ano, ať je to v době plné světla, nebo ve vteřinách temnot, jenom důvěřivé „Fiat“ (staň se!), vyslovované nebeskému Otci jako prosba, je tichem nutným k rozpoznání jeho hlasu ve hlasech stvořeného. Bez tohoto „Fiat!“ by duše dny plného světla neunesla a klesla by pod nimi nakonec mrtva; bez tohoto „Fiat!“ nevyšla by duše z temnot; bez tohoto „Fiat!“ krutá bolest, kterou jí působí její bezmocnost, nebyla by posvěcena ve výkupnou bolest, osvobozující svět, ale stala by se počátečními trýzněmi bezmocnosti těch, kdo řekli Pá-

nu: „Nebudu sloužit“... bezmocnosti bez konce. Není okamžiku, ve kterém by toto „Fiat“ nemohlo a nesmělo zaznít, i kdyby se nám zdálo nejšílenějším výkřikem, nebo snad dokonce nejcizejší řečí, proti níž se v nás všechno vzpírá a bouří a vře.

Není náhody. Všechno spadá do hry, kterou si s námi hraje nebeský Otec.

Podle jeho svatého plánu sesouvá se nám nenápadně anebo zase prudce všechno, co jsme považovali za pevnou půdu pod nohama. Ne, nelze se divit, že světci uprostřed největších zápasů byli nejtišší, nejpokojnější, protože nemohli spoléhat na sebe, protože nemohli už spoléhat na nic, jenom na Boha, jenom na Boha mohli spoléhat.

V tomto pokoji, v pokoji z důvěřivého „Fiat!“, ve kterém si duše nevyhrazuje nic, ve kterém si nevyhrazuje už ani svoji spásu, ve kterém chce jenom vůli Boží, smíme a máme hrát se svým Otcem svou hru.

Příliš dobrý je nebeský Otec, než aby nakonec nezapomínalo dítě na sebe úplně, a aby mohlo toužit po něčem jiném, než po jeho slávě. (Není možno porozumět této touze a její svaté oprávněnosti jinak než nadpřirozenou láskou, než očima, které dobrota Boží očistila od lidského a ďábelského nazírání.) „Jestli mne miluješ, Tě miluji, jestli mne zavrheš, Tě miluji“, tato krásná slova jedné písně hluboce zachycují tento něžný vztah dítěte Božího k Otci, dítěte, které mu to potřebuje říci, protože ho potřebuje oslavovat. Potřebuje ho oslavovat. Proto nemůže uznávat za pravý pokoj, pokoj, který by nebyl pokojem ze slávy Boží.

Není to náhle vrženo světlo do hlubin, jejichž půvab byl nám až dosud nerozpoznatelný? Není nám najednou jasno, proč, že nám dal Pán život? Nezačínáme tušit, že snad proto, aby na naší nicotě zjevoval svoje milosrdenství, svou dobrotu, svou slávu? A není to krásné, nemoci už říci Pánu: „Ty mne neopustíš, protože já Tě vyhledával, já za přístup k Tobě bojoval...“, moci se už jenom rozjásat, že

nás neopustí, protože je dobrý, a že, i kdyby nás opustil, co že bychom o něm mohli říci jiného, než, že je dobrý, . . . ano, moci se už jenom rozjásat, že mu nemůžeme v žádném případě žvatlat něco jiného, než, že je dobrý! Ne, tohle není slovíčkářská hříčka. Tohle, kéž by alespoň z dálky vyjádřilo onen hluboký, a přece tak často nepostihovaný, rozdíl v názírání na Boha. Na nic jiného nemyslet, o nic jiného neusilovat, než o Boží slávu. Abychom si sami nebyli příčinou své víry v Boha. Abychom si sami nebyli opérou své naděje v Boha. Abychom si sami nebyli středem své lásky k Bohu . . . Aby jenom Bůh, jenom Bůh byl příčinou naší víry v Boha, naší naděje v Boha, naší lásky k Bohu.

Nerozvírá se nám to náhle při myšlence, že na naší nicotě Bůh zjevuje svoje milosrdenství, svou dobrotu, svou slávu, nový netušený nádherný pohled na svět?

Otče, dobrý nebeský Otče, mezi stvořenými není nic, čím bys nechtěl prohlubovat pokoj svých dětí ze své slávy!

Či nestačí k tomu jediný polní kvítek, aby u něho rozjásal svoje dítko, že tady vykoupil jeho Syn svět, aby oslavil Trojici Nejsvětější, že tady Ji oslavil za všechno stvořené, že tady, až všechno pomine, tady, kde kvetl den nebo snad dva tenhle kvítek, zazní jeho slova „Hle, obnovuji všechno“, zazní ze slávy Boží.

Náš Bože, kolik kvítků, kolik kaménků, kolik půvabu a bolesti má tento svět!

Neopomínáme však vposlouchávat se v tajemnou tvůrčí přítomnost Boží? . . . pronikat hukotem staletí k hudbě tepotu svatého Srdce Božího Syna . . . slyšet ji jako hudbu právě jdoucí, nám svěřené vteřiny, ne už jako vzdálenou, ne už jako blízkou, ani ne znící vedle nás, ale v nás, královsky drtící nás a vladařsky vstupující kolem v prostor a všude v prostor, a kolem v čas a ve všechen čas. Ano, neopomínáme vnímat bezprostřední přítomnost našeho života, prožitého Božím Synem . . . přítomnost, která se chce

v nás vtělit a rodit nás k účastenství na sobě a tvořit z tvarů, kterými jsme dříve vyjadřovali svoje já, svůj tvar?

Poranila Ježíše celou svou hloubkou všechna vzpoura proti Bohu. Poranila Ježíše celou svou hloubkou tedy všechna bolest, kterou nám působí tajemná přítomnost jeho života, když se v nás vtěluje a rodí nás k účastenství na sobě a přetváří tvary, kterými jsme dříve vyjadřovali svoje já, ve svůj tvar. Ne, nezapírejme si! Nejsme hebkými předměty, které by mohl brát Boží Syn do svých rukou pro příjemný pocit svého hmatu... jsme ostny, které vráží do svého svatého těla. Každý vzrůst našeho účastenství na jeho životě předpokládá prve toto jeho poranění. A přece není to pokaždé právě takhle jeho bolest, bolest výkupná a osvobozující svět, oslavující Boha, skrytá v síle, již cítíme, že nás zabodává v sebe zas o kus hlouběji?

Přestaňte, bratři, kteří jste ztratili všechnu odvalu k apoštolské práci, lomit rukama nad sebou, nad svým okolím a nad svou dobou! (Nebuďme malověrní!)

Přestaňte, bratři, kteří jste plni síly k apoštolské práci, načepýřeně si navzájem vjíždět do vlasů pro rozpory v nazírání na způsob, kterým by se lépe daly ulovit duše! (Nevidíte, že vaší hádkou poplášeny, od vás daleko prchají?)

Žijte životem Božího Syna v jeho tajemném Těle! Vbodávejte do něho svoje bratry, a vbodávejte je vždy hlouběji! Či nečinil a nečiní vám Pán podobně? Svou Krví, vytrysklou z rány, kterou mu sebou zasazujete, chce vás obmýti. Proč se horšíte nad bratřími, místo co byste jeho svatou Krví, Krví vytrysklou z rány, kterou vám do jeho Těla sebou zasadili, je měli obmývat? Ničím nepřemůžete sebe a svoje okolí a svět, leč svatou bolestí Pána... a nikde mimo ni nenajdete pravý pokoj ze slávy Boží.

... a kde jinde, kde jinde mimo ticho tohoto pokoje se můžeme modlit, Pane, Tvou modlitbu... aby všichni jedno byli...?

... Však kolika ještě krásám krásy Života v něm budou naslouchati duše, když bez konce, bez konce nový úžas připravuje Bůh všem, kdo jej milují, ze své slávy ...? *Poselkyně.*

Jedna svatá

Pokračování.

9. Hlavní zásady kanonické pro řešení poměru Církve a státu a jejich uplatnění.

Jest nevyhnutelno uznati, že stát je samostatný ve vlastním svém oboru právním. Podle slov Lva XIII. jest obojí moc, jak duchovní tak i světská, ve vlastní své oblasti svrchovaná.

Avšak Církev trvá na přesvědčení, že jest zřízením Kristovým, majícím vlastní účel, vlastní prostředky k němu a tudíž i vlastní právo. Jako taková nepodléhá Církev ve věcech duchovních ni žádné moci světské. „Cokoliv jest v lidských věcech jakkoliv posvátno, cokoliv náleží k spáse duší neb službě Boží, ať jest to takové svou přirozeností, ať se takovým vyrozumívá pro účel, k němuž se vztahuje, to vše jest v moci a rozhodnutí Církve.“¹ (Leo XIII, *Immortale Dei*, Denzinger, 1866.) Věcmi číře duchovními se rozumějí svátosti, církevní pravomoc, odpustky, výchova kleru, bohoslužba, průvody a pouti, ustanovování a rušení svátků a postních dnů, církevní kázeň a správa církevního jmění.

S hledem k poslednímu cíli jest Církev nadřazena státu, poněvadž její účel převyšuje účel státu. Tato nadřazenost nesmí se však chápati s hledem na cíl přirozený, který stát má, poněvadž to by znamenalo, že stát jest společností nedokonalou. Avšak toliko s hledem na cíl nadpřirozený, tak že stát jako spo-

¹ Quidquid est in rebus humanis quoque modo sacrum, quidquid ad salutem animarum cultumve Dei pertinet, sive tale illud sit natura sive rursus tale intelligatur propter causam, ad quam refertur, id est omne in potestate arbitrioque Ecclesiae.

lečnost nižší v tomto smyslu má poskytnouti Církvi prostředky svého řádu, aby jich užila k vlastnímu svému cíli.

V konfliktu Církve a státu nesmí býti činnost Církve znemožňována ohledem na časné škody, ať domnělé či skutečné. Zásada zní: *Cura boni spiritualis praevallet et missio Ecclesiae impediri nequit.*

Jako dokonalá společnost má Církev právo na všechny prostředky k svému cíli, tedy nejen duchovní, nýbrž i časné, pokud jich potřebuje k dosažení nadpřirozeného cíle. Toto právo uplatňuje podle can. 1495 C.I.C., který zní: „Církev katolická i Apoštolská Stolicе mají vrozené právo svobodně a od světské moci nezávisle nabývat, podržovat a spravovat statky pozemské k dosažení svých vlastních cílů.“²

Těmito zásadami nevniká Církev v obor státního práva, poněvadž neupravuje světského řádu s hledem k nadpřirozenému cíli a neupírá státu svrchovanosti ve vlastním jeho oboru. Jsou však i věci, které mají přímý vztah k obojímu cíli, jak přirozenému, tak nadpřirozenému, a proto přímo podléhají obojí moci. Hlavní zásadou o těchto smíšených věcech, ať přirozených, na příklad smlouvách, výchově dítek, ať přirozených sice podle povahy, ale řádem Božím v nadpřirozeno povýšených, na příklad manželství, ať číře nadpřirozených, na příklad křtu, jest, že stát nesmí o nich dávat zákony bez ohledu na to, co Církev již v těchto věcech nařídila. Stát může svým zákonem upravovat smíšené věci řádu přirozeného, má právo přímo o nich rozhodovati: a proto zákony o smlouvách uznává i Církev za závazny, pokud neodporují právu božskému, podle can. 1529: „Co stanovilo v zemi světské právo o smlouvách, buď obecně, buď zvláště, ať jmenovaným, ať nejménovaným, a o zrušení, totéž ve věcech církev-

² *Ecclesia catholica et Apostolica Sedes ius nativum habent libere et independenter a civili potestate acquirendi, retinendi et administrandi bona temporalia ad fines sibi proprios prosequendos.*

ních právem kanonickým budiž zachováno s týmiž účinky, nepřičí-li se právu božskému, nebo není-li právem kanonickým jinak stanoveno.“³

Podobně může stát svými zákony zřizovati školy: nutí-li však věřící katolíky, aby na ně platili a své dítky do nich posílali, má též dbáti toho, co Církev o výchově dítek stanovila. Can. 1372 to připomíná: „Věřící všichni tak mají býti vyučováni od dětství, aby nejen nic jim nebylo předkládáno, co odporuje katolickému náboženství a čistotě mravů, ale zvláště aby se uplatnila výchova náboženská a mravní.“⁴

Nic nemůže stát stanoviti ve věcech smíšených, které jsou buď řádu nadpřirozeného, na příklad křest, nebo které jsou do řádu nadpřirozeného povýšeny, na příklad manželství, a sice co se týče podstaty těchto záležitostí a účinků od podstaty neoddělitelných.

Ve věcech manželských tedy nemůže stát rozhodovati o tom, co náleží k jeho podstatě, totiž o manželském souhlasu, o formě uzavírání manželství, o rozluce a překážkách manželství. Rovněž nemá právní moci rozhodovati o účincích, jež jsou neoddělitelné od podstaty manželství, totiž o legitimitě dítek a o kohabitaci. Přísluší však státu rozhodovati o ryze občanských účincích manželství, poněvadž jsou svojí povahou časné a od podstaty manželství oddělitelné. Can. 1016 stanoví: „Manželství lidí pokřtěných se řídí právem nejen božským, ale i kanonickým, ale tak, že nedotčen jest obor moci světské pokud se týče občanských účinků téhož manželství.“⁵

³ Quae ius civile in territorio statuit de contractibus, tam in genere, quam in specie, sive nominatis sive innominatis, et de solutionibus, eadem iure canonico in materia ecclesiastica iisdem cum effectibus servantur, nisi iuri divino contraria sint aut aliud iure canonico caveatur.

⁴ Fideles omnes ita sunt a pueritia instituendi, ut non solum nihil eis tradatur, quod catholicae religioni morumque honestati adversetur, sed praecipuum institutio religiosa ac moralis locum obtineat.

⁵ Baptizatorum matrimonium regitur iure non solum divino.

Zásady, které byly právě vyloženy, mají se uplatniti hlavně v jednáních konkordátních. Moderní státy sice zaručují svým občanům náboženskou svobodu ústavními svými listinami, ale ve skutečnosti nejsou vladaři a státníci moderní Církvi nikterak nakloněni, a jde-li o náboženská práva, řkou, že každý bude míti tolik práv, kolik si jich uhájí, tedy ne tolik, kolik mu spravedlivě náleží. A divno je, že si mají občané teprve dobývati, co jest jim ústavou zajištěno. Divno, ale konec konců nic jiného nezbyvá. Politika je péče o veřejné blaho. Pokud je blaho veřejné podmíněno rozkvětem Církve jakožto šířitelky mravnosti a kultury, potud je povinností katolických občanů státu hájiti jejích práv i politicky.

Že veřejné blaho je založeno nejen na státním právu, nýbrž především na mravnosti, uznávají i politikové Církvi nepřizniví. Masaryk napsal:

„Rozumí se samo sebou, že strany politické za svůj konečný cíl prohlašovati musí státní právo, rozuměj, politickou samostatnost. Avšak běží o to, aby si hlasatelé byli vědomi prostředků, vedoucích k tomu cíli, a aby hlásající tento cíl, nepřestávali na hlásání, nýbrž neúměrně kde kdo v oboru svém pracovali v své i jiných vzdělanosti, jak Palacký to žádal. Samostatnost neudrží a nespasí žádného národa, národ si musí udržet samostatnost - spasí nás mravnost a vzdělanost: i politická samostatnost je jen prostředkem pravého života národního - pozbyli jsme jí, když jsme přestali jako národ mravně žíti. U nás i politická strana vedle svého užšího programu politického musí státi na pevném základě programu kulturního.“ (T. G. Masaryk, *Česká otázka*, Praha 1895.)

Slova, která zasluhují pozornosti. Masaryk ovšem chtěl vybudovati mravnost a kulturu národa na základech humanitní filosofie, kterou pokládal za kořen našeho obrození a obrodních ideálů. A to byla politicky holá abstraktnost. To cítil Masaryk sám, a proto se bál katolicismu v české politice právě pro jeho životní konkrétnost a jasnou určitost. Citovaná

slova jeho jsou v theorii pravdiva. Kulturní, nikoliv politický a národnostní program nás spasí. Jsou v oběhu mnohé kulturní a náboženské programy, ale nemají hloubky ani rozvahy. V tom se většinou shodují, že zamítají Církev jako kulturní instituci, a to mnohdy ani ne z důvodů zásadních, jako spíše z upřílišného historismu, který právě Masaryk tak křiklavě konstruoval, a který současně i dříve už několik protestantsky smýšlejících novelistů a novinářů hlásalo tvrdíc, že národ pro svou minulost nemůže býti přítelem Církve. Tito novelisté pokládali dějiny za jakousi lidovou školu lásky k vlasti, palestru vlasteneckých ctností, a tudíž žádali od historické pravdy, aby se líbila, aby hýbala a rozněcovala. Alois Jirásek o tom napsal: „Je pravda, že tendencí často umění trpí. Ale jsme v zápase a bojujeme o život. A život národa nade všecko. Pro něj všechno musí zápasit - i umění.“ (Dr. Jan Frič, *Život a dílo Aloise Jiráska*, Praha 1921.) Vznikly historické romány, v nich neštěstí národa a utrpení jeho nekriticky kladeno za vinu Církvi, její představitelé líčeni nepřívětivě a v odporu s historií, romány byly čteny, pravda se líbila, ba co horšího, byla za pravdu pokládána a tak cítění národnostní uváděno v rozpor s přesvědčením náboženským a příslušností k Církvi.

Toť způsob mnohých schismaticů a popěračů Církve a její moci od dob Filipa Sličného. *D. Pecka.*

Muž a žena

Sv. Pavel, který nám odhalil velké tajemství rodného křtu, řekl doslova: „Muži, milujte své ženy, jak Kristus miloval Církev a se pro ni obětoval...“ To znamená, že muži mají milovat své ženy tak, jak milují své vlastní tělo. Ten, kdo miluje vlastní ženu, miluje sama sebe. Neboť ještě neměl v nenávisti své vlastní tělo; naopak každý mu dodává potravu a pečuje o ně, jako Kristus pečuje o Církev svou.

Úkol muže.

Postavení muže v rodině je toho druhu, že při vykonávání svých povinností má v rodině stále nalézat zdroj inspirace. Může je vyjádřiti 2 slovy: zasvěcení a oběť. Mladý muž, který může spolupůsobit při přijímání darů, jež mu daruje život jiného, bývá si vždy vědom toho, jak ohromné břímě má jemu býti svěřeno? Kněz, který začasťe zná více tajemství než on, a jenž snad viděl, kterak se pomalu rodila a rostla láska mladé dívky, pocituje často velkou úzkost. Je si toto velké dítě, které často jen v roztržitosti naslouchalo obvyklým promluvám, je si vskutku vědomo toho, jaké poklady se mu mají svěřit a že musí se obrnit neochvějnou pevností, že musí ukázat, že je skutečným mužem - zachráncem velkých nadějí?

Je nepochybné, že přechoasto pravdu mají oni malověrní proroci, kteří tvrdí, že za našich dnů svatební den nikdy neznamená zasvěcení jedné bytosti bytosti druhé. Avšak to není zásluhou samotného manželství, ani zásluhou egoismu, ani přirozeným výběrem, nebo jak se tomu obyčejně říká, že mladý hezký muž dovede si vždy vybrat podle svého vkusu bytost, jež jej má doplňovat: ve skutečnosti oba toliko plní vůli a dílo Boha, když jdou za svými přirozenými sklony. Na počátku každé manželské neshody bylo toto velké drama lidského egoismu: každý si přál, aby se mu ten druhý přizpůsobil, zatím co pro společné štěstí domova je nezbytné, aby oba manželé se vzájemně přizpůsobovali jeden druhému.

„Milujte své ženy, tak jako Kristus miloval Církev.“ To znamená až do sebeobětování. Kolik mužů vybralo si z těchto myšlenek sv. Pavla jen to, co potvrzuje jejich autoritu. A v jakém područí chovají tuto křehkou bytost, kterou příliš pohodlně odsuzovali a již i trochu pohrdají! Zapomínají, že z těchto myšlenek musí si vybrati to skutečné bohatství. Nečiní tak pod záminkou, že toto bohatství je z jiného světa, než je svět, jemuž oni rozumějí, poněvadž je příliš skromný a vyhýbá se násilí.

Krvavou obětí Krista Vykupitele je nutno napodobovat každodenními drobnými obětmi v drobných starostech, bez nichž společenské soužití bylo by nemožné. Jaké nesmírné možnosti! Tento způsob vedení života předpokládá ovšem, že bude plněna základní podmínka, již sv. Pavel uložil manželskému svazku a již křesťanská charita tak často vkládá na naše rty: miluj bližního svého jako sebe samého.

Dívejte se se očima otevřenými na bytost, již milujete.

Neříkejte, že je to egoismus. Je to něco docela jiného, jestliže jsme dovedli odkrýt hodnotu své duše, jestliže jsme si uvědomili ve chvíli osvětlení, jaké poklady nám Bůh svěřil, a jestliže též cit odpovědnosti a ctižádostivosti dovede při tom ochránit bytost sotva probuzenou, zatím co vlohy Bohem jí svěřené přinášejí stonásobný užitek. To božská láska již očišťuje náš zrak a muž dovede vskutku milovat svou ženu, jako miluje sám sebe, poněvadž miluje sám sebe.

Člověk musí být na sebe neustále opatrný, velmi náročný a zcela neústupný v rozhodnutí, míti oči stále otevřeny, pozorně otevřeny na bytost, již miluje. Jen toto hledisko vlastního svědomí, které je si vědomo vlastní hodnoty lidské a božské, je-li vskutku opravdové, poskytuje schopnost rozeznávat mezi štěstím zdánlivým, které, byť si bylo sebe skvostnější, dovede okouzlit a unést jen na okamžik, a mezi poklady skutečnými, jež jsou skryté, avšak té ceny, že jejich objevení a další pěstění stojí za to, aby se jim člověk věnoval, ba dokonce, aby se jim zasvětil.

Úkol ženy.

Muž se svou přirozenou povahou a funkcí sociální je určen k tomu, aby stále dlel venku. Žena jej přitahuje zpět do rodinného kruhu, v němž sama vládne. Ovšem ale, nemá nejmenšího práva požadovati na muži oběti, jež by nebyla provázena stejnou obětí

s její strany. Je-li trapný pohled na některé muže, stejně odpudivý je pohled na nesnesitelný egoismus některých žen, které se domnívají, že jsou zrozeny jen k tomu, aby byly obsluhovány a zbožňovány. Známe několik mladých mužů, jichž nejlepší oporou byl apoštolát sociální, nebo dokonce náboženský a kteří po roce manželství, někdy i dříve, vyškrtnuli ze svého života tuto nezbytnou potřebu. Za toto gesto je zodpovědna jen jejich žena, neboť (kdo by to mohl popřít?) nejprve si musí hledět své ženy a ze slovíčka „pro jednu“ je k „výlučně jen“ jenom malý krůček a už je dobré předsevzetí ztraceno. A zatím jejich osobité vlastnosti by se měly spíše zmnohonásobovat a rodinný krb by měl zlepšovat a plnit sociální potřeby světa, jehož představují jen malou buňku.

Láska k prvnímu dítěti. Církev se modlí za ženu, poněvadž veliká je její moc a poněvadž zázračné štěstí má takřka na dosah ruky. Stačí jen, uvědomí-li si velikost darů, jimiž ji zahrnuje její muž, je-li proniknuta svatou čistotou jeho těla, těla křesťanského a olejem pomazaného, živeného krví a tělem Vykupitele a je-li si vědoma toho, že láska jejího muže, jež musí prodělati mnoho krisí, není jen k tomu, aby byla vychutnávána, ale že ona sama musí nad ní bdít jako matka a obětovat se za její vykoupení. Koho vskutku miluje, je její první dítě.

Muž o tom neví, že je to přáním Boha. V nejinimnějších chvílích manželského života pro každou ženu slůvko „ano“ znamená odevzdávání sebe samé. Pokaždé, co se oddají jeden druhému, byť i to bylo v těch nejubožejších poměrech, přijde oběma manželům na mysl první den, kdy se odevzdali jeden druhému. Rovněž je třeba, aby žena spolupracovala s Bohem, neúnavně, tak, aby souhlas, jež dává svému muži, nebyl jemu jako Adamovi nástrojem hříchu a aby bez obav mohl si nechat podat chutné jablko, jež má udržet jeho život.

Dovede-li při tom manželka spolupracovat s Bohem, tu se zdá, jako by v jejích očích se rodilo zářivé,

jasné světlo. Vidí dále než její muž, který je zaneprázdněn světem a unaven prací. Vidí hlouběji a vidí i více nahoru. Muž, který objeví v očích své milované bytosti tuto průzračnou důvěru a klidnou sílu, stane se brzy neschopným k tomu, aby déle se protivil Bohu. Je-li nevěřícím (jaký je v hloubi svého srdce? On to sám neví), naučí se jejím prostřednictvím rozhovorům s Neviditelným. Ale to on nevěděl, že to bylo přání Boha.

A tak jen žena, která dovede spolupracovat s vůlí Boha na utváření duše svého muže a domácího krbu, jen ona je s to, a to i když těžké zkoušky zpřevrátily jeho životní štěstí, dosáhnouti toho, aby svou láskou odevzdala svému muži klíče ke světu, jež dosud nikdy nepoznal.

„Ano“.

Tohle můžeme říci všem mladým křesťanským mužům, kteří na prahu manželství váhají, poněvadž někdo ze zlomyslnosti jim vyprávěl o nesnázích a o dnešní nejisté době a uváděl jim odstrašující příklady na těch, kteří své sny o dětech museli přizpůsobit tvrdé skutečnosti. Rozhodně nejste již předem určeni k tomu, abyste rozmnožili řady těch, kdož nevěří a jsou životem zhnuseni. Ti, kteří se vysmívají vlastnostem svého mládí a smějí se vaší dětinskosti, to jsou ti, kteří nedovedli rozpoznat pravou cestu, již ukazuje Anděl Zvěstování Panny Marie, ti, kteří dosud nedovedli říci ono „ano“ a nebyli s to „věřit v lásku“.

A. M. Carré.

ŽIVOT

Nemůžeme zjednodušovati

Čtu Sorela, jeho myšlenky o síle jediné myšlenky, mythu, jež musí se státí věrou, musí galvanisovati davy. Doporučuje nemysleti příliš, nedisputovati, nenechat inteligenci rozšlapati takovou vzácnou, protože jedinou myšlenku.

Tohle my jsme u nás prováděli dávno, ba, pradávno: Pokrok strašil u nás jednoznačností věru půlnoční. Říkalo se tomu Hus a Komenský, Volná myšlenka a boj proti nemravnosti protiklerikální a byl to stále stejný, jen pro různé zákazníky různě natřený pokrok.

Proto měl tento protikatolický boj tak velký úspěch. Byl to úspěch u vděčného obecenstva, vděčného za toto zjednodušení za to, že se nemusí mnoho lopotiti myšlením.

Těžší úlohu má tu katolictví. Ještě těžší než protestantství. Protestantství jest také útek k prostoduché jednomyšlenkovitosti, která si zoufala nad shlukem a spleť různých otázek. Protestantství si také razilo jeden mythus, a tím je jejich modlářství bible bojující se života a vývoje jeho v náboženském ohledu. Uzavřeli si celý život do bible. Co není v bibli, není život.

Katolictví má opravdu těžší úlohu. Nemůže přijmouti jedinou myšlenku, nemůže zjednodušiti ani život, ani křesťanské učení o životě na jedinou myšlenku. Mnoho myšlenek přinesl Kristus, a k tomu ještě zasadil je do života, aby v něm dále působily a odpovídaly na budoucí otázky, které samy v život vyvolají.

Katolictví stojí jako záchrana bohatství lidského života a skutečnosti vůbec. Nemůže, nesmí zjednodušiti svůj myšlenkový obsah. Je pro všechny lidi a pro všechny jejich potřeby. Má povznést celý lidský život, a lidský život je bohatý. Tak se nemůže a nechce spokojiti s nepravdivým zjednodušováním a odváděním všech otázek a problémů na nějaký obecný všeholék, na jednu jedinou myšlenku, která by pro svou prostoduchost uchvátila masy, takže i nejhlopější si může při ní mysliti, že je velmi moudrý, ba, vznešený, protože je nositel té jediné, tak vznešené a moudré myšlenky.

Náramně se bavívám, když vidím lidi při různých slavnostech, sletech a parádách nositi v odznacích a ve tvářích s bohorovnou důležitostí vědomí své vznešenosti pro příslušnost k té jediné, vykřičené, davem uznávané, protože plytké a prostoduché až k naivnosti, myšlence.

Katolictví pracuje zvolna jako kvas, který rozkládá tyto jednomyšlenky, mythy, zvolna, neznatelně, ale jistě, třeba to trvá i desítky až staletí. Protože odpovídá aspoň hrstce lidí vidících životu až ke kořeni, působí skrze tyto lidi na ostatní

šlechterné, kteří se nedají dokonale opítí a ospatí onou jedinou myšlenkou. Odpovídá zvolna, neznatelně, pomalu, až dozraje nová obroda skrze katolickou myšlenku. Proto se ničeho nebojíme a s úsměvem díváme se jakékoliv přítomnosti do jisté, protože Boží budoucnosti. - *P. Braitto*.

Nebezpečí dialektické theologie Barthovy

Barth tvrdí ve své *Dogmatice, Prolegomena*, 2. polosvazek str. 972, že je úkolem dialektické theologie proti jistotě jakéhokoliv systému vysoko držeti zásadní nezásadavost dogmatické metody. Barth je důsledný luterán, který zoufá i nad možností rozumu správně a zřetelně a bezvadně souditi. Protože i lidský rozum je naprosto zvrácen, nemožno postavit ani v theologii jakékoliv pevné, nezvratitelné zásady. Proto je dialektické theologii katolická theologie zradou křesťanství a tím, že chce dosáhnouti pevných pojmů a jistoty, rozleptává prý křesťanské zjevení. Snaha o rozumové zdůvodnění víry znamená podle Bartha snahu o to, aby rozhodnutí se rozumu pro pravdy božské bylo bezbolestné. Katolická věrouka prý znamená rozleptání tajuplného a nepochopitelného ve Zjevení Božím. Zase se tu objevuje nešťastný, moderními autory oblíbený blud o víře jako o iracionálním jevu, jako by to byl jen a jen úkon milosti bez spolupráce lidských schopností, zatím co katolická theologie tu zastává důstojnost lidského rozumu, jenž je sice milostí veden, milostí skloněn k přijetí nepochopitelného, ale při tom je to přece jen on, rozum, jenž ty pravdy přijímá. Blouznivé zdůrazňování síly a důležitosti iracionálna podobá se již dnes poraženeckému zoufání nad lidským rozumem. Katolická nauka ale tvrdí, že rozum není zkažen, jen oslaben, a to podle tomismu ani ne v sobě, nýbrž pro nedostatek pomoci a souhry nižších přísluhujících schopností. Tak znamená katolická theologie nejvyšší projev důvěry rozumu posilněného, osvětleného a pozvednutého milostí, která jej neničí, nýbrž teprve zdokonaluje.

Braitto

Podstatné a nepodstatné v křesťanství

Bernhard Bawick (Frankfurt, 1938, 85 str.) se pokusil v knize *Wesentliches und Unwesentliches im Christentum* znovu

rozlišiti to, co je podle něho podstatného v křesťanství od nepodstatného. Obyčejně se to rozlišuje ve spojitosti s otázkou jednoty v Církvi. Hledají se články víry, jež by musili všichni přijmouti, kdo chtějí být křesťany, v nichž se tedy všichni sejdeme, abychom v tomto souhlase tvořili onu Kristem chtěnou jednotu jeho učedníků.

Potíž je v tom, co kdo považuje za podstatné a nepodstatné, co je třeba přijmouti a co možno cdvrhnouti. Jsou přerůzná řešení a jedno z takových je řešení Bawickovo. Označuje za „neudržitelné“ vypravování o Narození Páně, Nanebevstoupení Páně, nauku o svátostech, o Trojici. Podle něho jsou základními a ode všech přijatelnými věty o Stvořiteli, nauka o vykoupení a pak nauka o království Božím. Při tom ale pisatel obětoval učení o božství Kristově a jeho zmrtvýchvstání. Tento krok, jakož i podobné kroky protestantů jiných jen zřetelně ukazují, že Písmo samo ani u protestantů není jediným zřídlem pravdy, protože i z tohoto Písma si pak škrtají, co chtějí. Čili, že Písmo samo neuchrání a jako že neuchránilo protestanty před rozkladem, že musí přistoupiti živá autorita toto Písmo držící, vykládající a doplňující zjevením živým a žijícím v Církvi. - *Braitto*.

Dissart: La montée čili nový typ románů

Není to prvý pokus o zromanisování duchovního života. Romanopisci pomalu objevují hlubokou dramatickosti vnitřního života. Zajímá je vliv, působení a místo vyhrazené milosti, vzájemné střetnutí, vyvažování, až vyvážení nadpřirozeného v lidském životě. Není důvodu, proč by měli romanopisci zásadně se vyhýbat tomuto tématu. Jen mám osobní pochybnost duchovního vůdce. Já bych se totiž zeptal, jak zná romanopisec tyto propasti duchovního života, temných nocí smyslů a duše zasazené do dnešního života dnešního člověka? Řekl bych z vlastní zkušenosti duchovního vůdce, že jsou to věci tak nevyslovitelné, že duše samy Bohem navštívené ani sobě ani Božímu navštívení nerozumějí. A duchovní vůdce, má-li jen trochu úcty k Božím tajemstvím, zachovává cudnou mlčenlivost. Tak by tu byla třetí možnost, dost nepravděpodobná, ač ne vyloučená, že by umělec to vše sám dobře na sobě zakusil. Ale, pak by asi pravděpodobně mlčel...

Tak jsou všechny tyto romány konstrukcemi podle nábož-

ných duchovních knížek, z drobtů důvěrných, ale náhodných vypravování různých duchovních vůdců a potom hlavně zromanisovanými principy, vyčtenými z různých teoretických Navedení k duchovnímu životu. Dissartův román je tudíž zajímavým teorematem přioděným masem a krví živého a žijícího člověka. Z mnohaslibného názvu Montée, Výstup, zůstal tragický moment, že člověk vystoupí teprve tehdy, až pozná a uzná svou nicotu a všechno očekává od Boha. Nečekejte, co titul nepovídá. To je výstup pouze schematický, možný, ale nic neříkající a v ničem nepoučující. Myslím, že by tyto romány se neměly u nás ujmouti. Ani překládati.

Braitó

Kongres pro sjednocení církví v Tambaranu

Ustavičně se zabývají protestanté myšlenkou sjednocení církví. Sami nejenomže porušili tuto jednotu, nýbrž svým typickým individualismem ji dále i mezi sebou rozleptávají. Tato touha se jevila velmi zřetelně na velkém kongresu pro sjednocení církví v Tambaran u Madrasu. Bylo přítomno 470 zástupců z celého světa. 190 jich bylo z misijního území. Tito volali po sjednocení nejvíce. Všichni delegáti zdůrazňovali potřebu jednoty a vůli k jednotě přes národní a jiné různosti. Akademický kazatel z glasgovské university Craig byl tak uchvácen touto touhou po jednotě, že tvrdí: „Nad celým kongresem se vznášel duch jednoty. Cítili jsme se všichni již jakoby v jiné budoucnosti. V tomto společném úsilí viděli jsme zřetelněji a krásněji než jindy Církev obecnou.“ Jednou z úloh, která byla zástupcům dána, bylo, aby nesli tuto touhu a tuto krásnou vidinu dále.

Jak již bylo řečeno, hlavně zástupci misijních území naléhali na živou práci pro sjednocení. Uznávali veřejně potřebu duchovní jednoty a byli velmi vděční za to, že se vůbec o ni jedná, že se pracuje na vzájemném dorozumění. Prohlásili za svůj cíl utvoření viditelné a také vnější jednoty mezi křesťany. Proto navrhovali poctivé studium růzností a příčin jejich. Na tuto touhu i po vnější jednotě odpovídá Wochenblatt für den deutschen Protestantismus, September, str. 93, že tato snaha o vnější a viditelnou jednotu jest něčím nežádoucím, protože to by buď musilo vésti ke spojení s Římem anebo vytvoření nějaké mimořádké jednoty protestantské. Celkem řekli prav-

du a jsme přesvědčeni, že když věřící protestanté půjdou dále a poctivě ve své snaze po jednotě, a když ji sami v sobě a ze sebe najítí nemohou, že ji přece jen také se pokusí aspoň hledati tam, kde je životním principem, totiž u Církve, která je proto obecnou, že jest jednou, jednotnou a jedinou. - *Braitto.*

Apoštolát

Svatý Jan Zlatoústý praví jako odpověď na vaši otázku: Kdybychom všichni žili, jak se patří na křesťany, žasli by pohané více, než kdyby nás viděli zázraky konati. Čistý křesťanský život zavírá ústa každému posuzování.

Služebníci neužiteční

Teprve tehdy smíme říci podle Ježíše Krista, že jsme služebníci neužiteční, až učiníme všechno, co na nás jest. Mnozí to říkají dříve, aby nemuseli ničeho dělat a ještě tomu říkají svatá pokora. Přezbožně pokrucují očima a říkají: Jsme služebníci neužiteční. Jenže Ježíš velí nám to říci teprve tehdy, až učiníme vše, co jest v naší moci, až jsme napjali všechny své síly, až jsme dali do služby své všechny schopnosti.

Jinak nemáme důvodu k pokoře, nýbrž k lítosti. Důvod k pokoře má ten, jemuž bylo s pomocí Boží dáno, aby dokázal něco velkého a krásného. Jiný má jen důvod k bázni služebníka ne užitečného, nýbrž lenivého, který bude velmi přísně potrestán za to, že promrhal dary a schopnosti svého Pána. - *Braitto.*

PRACOVNA

Poznámky o žárlivosti

Odkud pochází závist? Od ďábla, praví sv. Jan Zlatoústý. Závist je horší než válka. Válka mívá důvody. Závist jich nemá. Válka skončí, závist nekončí. Závist je stav ducha ďábelského.

Závist končí v nenávisti.

Nenajdeme krutější nenávisti než u žen, když se zmocnila závist jejich mozku. Proč ženy tak snadno žárlí?

Protože touží být milovány, ale hlavně že touží, aby byly

první. Žel, i zbožné osoby dají se ovládati závistí. Ale pak je zbožnost pouze přetvářkou. C. Roux pravil ironicky: Jsou lidé, kteří milují Boha tolik, že jim nezbude místa na lásku k bližním. Ti zapomínají na podstatná slova Ježíšova: Po tom poznají, že jste moji, budete-li se milovati navzájem.

Závist se podobá psu na řetězu, jenž kouše, aniž by štěkal. Závist se podobá podle sv. Augustina molu, jenž požírá šat, rezu, šírajícímu železo, housence, ohlodávající zelené lupení.

Bůh a ďábel

Někdy se povrchnímu člověku zdá Bůh jako nepřítel člověkův. Chce od člověka všechno. Všechny jeho síly, všechny jeho schopnosti. A nechce je jen pro sebe. Ty máš všem dávat. Všichni mají mít na tebe právo, pokud jen ti síly stačí. Tak se zdá, že Bůh vyvlastňuje ty, kteří mu chtějí sloužiti, že je vyvlastňuje ale i pro druhé. Jsou lidé, kteří se domnívají, že se dá bližní odloučiti od Boha a že by Bohu i rádi sloužili, ale proč jen chce Bůh, abychom sloužili také jeho bližním a abychom také svým bližním dali všechny své síly?

Tak se někdy zdá Bůh býti lidským nepřítelem. Nepřítelem, který jen ustavičně od něho něco chce, jak onen pán lenivého služebníka, který žne, kde nesil.

Ale v tom je Bůh naopak našim největším přítelem a dobrodincem, že nedopouští, abychom lehkomyšlně promrhali své síly, abychom ztrávili život službou malým cílům. Tím je Bůh našim největším přítelem, že chce, abychom ze svého života a ze všech svých schopností učinili něco velkého, krásného.

Naproti tomu ďábel stále našeptává, že budeme jako bohové tehdy, když nebudeme sloužiti, jakoby Bůh nedával ustavičně, jakoby stále nerozdával, stále neoblažoval, stále neobšťastňoval své tvory. Ďábel učí sloužiti malému cíli, učí zkostnatěti, zakrněti ve svém sobectví, zakrněti v sobě samém ve službě jen sobě a svým zálibám. Jest to děsivé ochuzení člověka, jenž mohl v Božích službách vykonati se svými schopnostmi a dary velké věci, jenž mohl sloužiti slávě Boží a obšťastnění svých bratří a zatím slouží jen jako kámen úrazu, jako ten, před nímž se musí ostatní mít na pozoru, jenž se plíží jako zloděj kolem slávy Boží. Ďábel učí člověka, aby se uzavřel v sobě, a tím ho ochuzuje o ustavičné obohacování

se Bohem a tak jej ponechává sobě samému a své malosti a ubohosti.

Kdo neslouží, podobá se satanu, a vše, co si člověk vyhrazuje jenom pro sebe, to ho připodobňuje satanovi a přivádí do jeho služeb. Může se to třeba i zdáti navenek sebe krásnější, ano i sebe světlejší. Kdežto kdo slouží Bohu a skrze něho bližním, ten je králem, protože ničemu nepodléhá, vším může stále růsti a ode všeho zůstává svobodný. - *Braitto*.

Bůh imanentní a transcendentní

Nikdo nám není tak blízko, jako Bůh náš. Je nám blíže, než my sami sobě. Je naším Otcem, je v nás jako přítel a předmět k uchopení intimnímu.

A s druhé strany je to Bůh nekonečné velebnosti, o němž spíše můžeme říci, co není, než co je. Jest zdrojem, pánem velebnosti neskonale. A zase celá tato velebnost neskonalá se nám podává k obejmutí.

Protože je nám Bůh tak nesmírně blízko, je srdce plné něžné lásky k němu, ale protože nás tak přesahuje, nedovedeme dokonale vyjádřiti, co jest.

Co jest Bůh, tázal se malý Tomáš ustavičně svých mistrů na Monte Casinu. To jest otázka nejzávažnější.

Ovšem, odpověď na ni je pohotová: Balbutiendo de Deo loquimur, praví svatý Řehoř Veliký. Protože o něm nemůžeme všeho říci, neřekneme nic. Jen Bůh o sobě dobře mluví. Slovo Vtělené nám proto dostatečně Boha vyjádřilo. Bůh je tak nevýslovný, jako je nesmírný. Proto mlčení je jeho největší chválou.

A přece nás zve Starý i Nový Zákon, abychom ho hledali. Ale hledejme ho správně. Jak prostě o něm mluví Ježíš! Mluví v podobenstvích nejprostšími, našimi, denními obrazy. Mluví o Bohu slovy a pojmy, které známe, kterých užíváme. Ale praví, podobno jest: To není totéž, jen je podobné. Aspoň si takto můžeme představit Boha a jeho království.

Ale není to totéž. Svatý Augustin praví, že když mluvíme o Bohu, předbíhají pojmy slova, skutečnost předbíhá pojem. Ke všem pojmům a slovům o Bohu musíme připojiti, že Bůh je nesmírně, nekonečně více než toto vše, než tyto obrazy, pojmy a slova. Ale i to je již veliké poznání o Bohu, pozna-

menává svatý Tomáš, že o něm víme: Jest více než vše, co o něm můžeme poznati.

Toto poznání v úctě posvátné pokory je poznání neobyčejně plodné, protože naplňuje Boha a jeho živou přítomností všechny schopnosti, rozum, vůli i srdce.

Když poznáme Boha, poznáme teprve i sebe. Když On, tak velký a nesmírný, sklání se ke mně, veliká je jeho láska ke mně a mám velikou cenu pro tuto jeho lásku ke mně.

Proto, ačkoliv je neúplné naše poznání o Bohu, přece je plodné a užitečné. A musíme se snažiti poznati Boha tak, jak jen můžeme. Tak je důležité Dacíkovo dílo „Věrouka pro laiky“, které vychází po ročních svazcích. - *Braitó.*

Z modlitby k bratřím

Mnozí křesťané vidí jen své těžkosti, jenom své rány, jen své potřeby, a to, kdyby je viděli, ne, oni nevidí své potřeby. Oni vidí jen svůj pozemský ráj, jen své pohodlí, vidí jen své sobectví a říkají tomu modlitba, a když jsou již příliš upřímní, tak říkají, že se modlí za sebe, za své potřeby. Zatím ale si nerozumějí, a oč prosí, přemnohdy by je zahubilo a nic by jim aspoň neprospělo. Ti lidé dokonce tomu říkají v nepochopitelné slepotě modlitba. Zatím ale modlitba tě nesmí oddělit od bratří, modlitba tě jim nesmí odciziti. Protože když se modlíš, máš se modliti k Otci, a to k Otci všech otců, jenž se stará i o toho vrabce na střeše.

Kdykoliv tedy se modlíš dobře, kdykoliv se vrháš na srdce Otcovo, kdykoliv se chytáš ruky Stvořitelovy a Spasitelovy, nemůžeš při tom odstrčiti své bratry, kteří se zároveň s tebou Otcovy ruky drží, protože stojí vedle tebe, protože k jednomu cíli si je všechny Otec přitahuje, protože nemůžeš na ně zapomenouti, nemůžeš se bez nich obejít.

Kdykoliv se dobře modlíš, kdykoliv se ponoříš opravdu do Boha živého, do Boha skutečného, jak jej Ježíš nám hlásal, vždycky musíš zároveň také stát v plnější lásce k bratřím a pohotovější, abys jim sloužil. Když se sžíváš v modlitbě s Otcem lásky ke všem, nutně se tímto naplňuješ tímto duchem otcovské obecné lásky.

Proto nemůže býti ovocem modlitby: utéci před zlým světem, zlomiti nad ním hůl a odciziti se své úloze, která znamená posvětití silou Boží, kterou jsme čerpali v takové mod-

litbě jako spojení s Bohem, posvětití ty, kteří jsou nám postaveni na životní cestu, kteří jsou nám svěťeni.

Protože kdo toto nenačerpává z Boha, nemodlil se s Bohem, nespojoval se s Bohem, nýbrž jen se svým sobectvím, které přiblížkl nějakým pitvorným šatem nábožného dervise.

Jen ten je nešťasten, kdo nikoho nemiluje. V modlitbě se právě učíme dávat, všem své srdce otvírat. Proto je modlitba také léčivá od tohoto největšího neštěstí, jakým je být sám a nikoho neumět čistě a šlechetně milovat!

Dobře se modliti znamená sáhnouti do plnosti Božího bohatství a jako štědrý Bůh je dále rozdávat a plnými rukama rozdávat! Všem rozdávat! To dělá šťastným. - *Braitto*.

Dar Zjevení

S tisíci stožáry vyplouvá na moře mladík, tisíce stožárů jsou jeho touhy a přísliby, a co se stane? Tiše na záchranném člunu vrací se do přístavu stařec... V duchovním životě nelámou se stožáry. V duchovním životě jen nové narůstají či srůstají v jeden veliký, věčný, až do nebes sahající stožár, který se nezlomí, protože věky do něj bijí vichřicemi všech lidských ubohostí, všech lidských slabostí, zloby a nikdy ho nezlomily, protože všechny bouře nepřátelství pekelných se o něj lámaly až zlomily.

V duchovním životě není zklamání a není stáří. V duchovním životě nevrací se zlomený stařec. Jen v bouři a žáru utvrzený, vyzrálý křesťan, zesílený bojem o nejvyšší štěstí roste až do poslední chvíle k podobnosti se samým Bohem. Roste ze všeho, roste vším, co se mu přihodí na cestě. Nevrací se na záchranném člunu pozdě večer jako stařec do přístavu, nýbrž, jako velký vítěz ve slavném doprovodu svého Krále do širokého přístavu věčnosti.

Křesťan hodný toho jména neptá se sentimentálně: Co mi dal život, nýbrž děkuje za každý okamžik, ve kterém směl milovati Boha a růst k němu, že mohl ho použít jako cesty k němu. Křesťan není zklamán životem, protože od něho neočekává svého štěstí, nýbrž od Boha, jehož možno milovati ve všem, v každém ohledu a ve všech okolnostech. Kdo žije opravdu z Boha ke konci svých dnů, prohlásí vděčně: Ani jsem netušil, že je Bůh tak dobrý, že je v něm takové bohatství a že mi z toho bohatství tolik dá, že se se mnou, ubohým

člověkem tolik rozdělí. Vždyť se rozdělil se mnou o svá tajemství, o svůj život, o své štěstí. Ve Zjevení to rozhodil plnou hrstí, v Ježíši to dal a skrze něho dává stále. To je pro nás Zjevení. Ne vpád Boha, násilný a cizí, do domnělé kantovské autonomie rozumu a vůle, nýbrž obohacení člověka, jemuž bylo vzato jen jeho nedokonalé a božské bylo učiněno milostí tak sourodé, že to mnohým připadá již jako samozřejmé. - *Braitto*.

Oblo hltati

Tento výraz je od Petra Chelčického, mistra české řeči. Myslím, že úspěch jeho heresí byl především podmíněn skvělou výrazností, s níž hájil svoje bludy. „Oblo hltati“ je ovšem výraz staročeský, ale Chelčický v Postile dovedl jej zasadit jako perlu do zlata, když líčí jedno z nejnebezpečnějších scestí duchovního života.

Znamená to rychle a v hrubých kusech něčím se nacpávat. Duchovní ústa ani nemají čas na rozmělnění potravy, tak se jí duch přecpává, a jako vchází do úst v hrubých kusech, tak vychází nestrávena. Je to tedy choroba u českých lidí velmi stará, když už se jí zabýval jako s povážlivým nebezpečím zakladatel Jednoty bratrské. A dnes nebezpečnější tím, že je přenášena tiskem.

V hrubých kusech se čtenáři předhodí spousta různé potravy, a ten rychle a spěšně se jí zmocňuje. Nedovařena, nedopečena spisovatelem, nejde ovšem ani k duhu čtenářům. Ale na vzhled objemná, zdá se toho hodně, a je to lacino na prodej, a člověk může číst hodinu, dvě, čtyři a stále je to stejné, jako když se točí mlýnkem na prázdno.

Je jakási rutina ve vzbuzování náboženských citů, které se děsili všichni velcí a svatí duchové, protože rutina rodí zase rutinu. Česky řečeno: lidé, kteří mají zálibu v hojných frázích a všeobecnostech, jsou tím tak zmoření a zmalátnují na tolik, že nejsou schopni už trávení, stravování duchovního, které jediné jde duši k duhu - ale jen „oblo hltají“. Jako když se po kůži hladí, zůstalo to jen na pokožce. Ale ještě něco horšího to má za následek: navykají tak této rutině psaní a čtení, že jim řádně připravená potrava ani nechutná. Chtějí to mít snadno a rychle, s oslňujícími frázemi, city a jinými okrasami, že prostá hutná potrava zdá se jim vedle jejich

„okrášlené“ ne dosti vznešená, ne dosti krásná. Co se nepíše pro jejich zálibu, co nemá šimravé a lichotné lísavosti k jejich zálibám, neznamená pro ně nic. A tedy nemohou nikdy dopředu, nemohou nikdy léčit své choroby, nikdy poznávat skutečně svoje hříchy a vady, protože jsou vůči sobě v jakémisi ustavičném rozněžnění, které působí planý spisovatel, když sype lidem na hlavu ustavičně fráze a uspává je do dřímotné nehybnosti.

Tito lidé všechno chtějí mít upraveno na tento způsob: faráře, kazatele, ba i Písmo svaté!

Jednou při kázání v jistém kostele jedna paní hlučně šeptala všem sousedkám okolo, jak se jí nelíbí kázání, jak z něho ničemu nerozumí, a jak se tento kněz do jejich kostela (rozuměj: do jejího kostelíčka) nehodí. A šlo o dobrého kněze, dobrého kazatele, a šlo především o kněze, neboť kdyby tam neměla tohoto, který se jí a některým jí podobným dámám „nehodil“, nebylo by tam vůbec žádného... I povšimla jsem si blíže paní, která měla tak mocného Rejpala, že jí ani v kostele, ani při kázání pokoj nedával - a viděla jsem: živila se „hltáním obla“. Obla ovšem okrášleného. Jak se tím nacpávala v rozkochanosti ke své osobě přímo nábožně! Jak to vyhovovalo jejím zálibám, stále plavat v jakémisi neurčitém náboženském všeobecně, vždy přísný pozor na druhé, a nikdy pozornost přivracenu k sobě! Nikdy nic určitého před takovými lidmi nestojí - a neobstojí: udělali si Pána Boha podle obrazu svého, a kdyby mohli způsobit, museli bychom všichni se klaněti jejich modlám, kazatelé by museli kázat, jak jim se líbí, spisovatelé psát, jak to lahodí jejich zálibám a smyslnosti, a byli by tak přesvědčeni o své svatosti a dokonalosti, že by dali zavírat všechny, kteří se jim v tom nepodobají.

Tihle lidé mají tak blátivý názor o Bohu - tak neurčitý a tak zmatený - protože nikdy za žádnou skutečností duchovní nejdou, o žádnou neusilují, na žádné nepracují. Jen se zdobí planými okrasami a rozkočávají nad svou znamenitostí. Jejich dřímotný stav způsobuje hltání obla, před nímž staré Čechy tak důtklivě varoval Chelčický. - Marie Stechová

Chci všechno

To je křesťanství: nespokojiti se nikdy s málem, nikdy se nespokojiti s ničím ani se stavem duchovním ani s tím, jak

jsme oblekli Krista, jak jsme se přiblížili k Bohu podobností dětí se svým Otcem. Celá dokonalost byla dána jako cíl, celá dokonalost Boží byla nám otevřena. Máme se snažit o to, abychom milovali Boha z celého srdce, ze všech sil, z celé mysli, abychom oblekli Krista, abychom dosáhli věku dospělosti jeho svatosti.

Protože si Bůh jako nekonečné dobro zasluhuje nekonečné lásky, nikdy zde na světě podle svědectví svatého Tomáše nedosáhneme dokonale tak svého cíle, abychom se již nemohli, nemusili snažit dále. Ustavičně můžeme a máme růsti.

Tak je tento duch nesmírné totality, totality absolutní duchem křesťanství. Tak jsou směšné všechny řeči nerozumných a hloupých, protože povrchních lidí, kteří chtějí vidět v křesťanství něco, co by omezovalo, poutalo člověka, co by bránilo jeho vzrůstu, jeho rozletu. Dříve se tomu říkalo pokrok a zušlechťování lidské. Kristus chce od svých všechno, a chce, aby mu všechno dali, aby přijali doslova jeho zákon, aby všechno opustili, aby roztrhli všechna pouta, která by je chtěla vázati a dělití jejich síly. Proto již z přirozeného hlediska je důležité, aby bylo křesťanství vděčně uchopeno a doporučováno jako nevysychající zdroj věčné síly.

Křesťan nemůže nikdy říci, že by pokročil dosti, že byl dosti dokonalý nebo svatý, protože bylo jasně řečeno, že kdo je dokonalý, zdokonalí se ještě a kdo je svatý, posvětiž se ještě. - *Braitto*.

Rozměňování osobnosti

Aby znemožnil svoje uzrání a vyvrcholení - dotvoření své osobnosti - počíná si člověk dvojím způsobem: prchá před samotou - a je nadměrně činný.

Mezi tím je těsné spojení. Prchá před samotou, protože neví, co dělat se sebou. Je si na obtíž, je si těžký, nudí se sám o sobě. Je nadměrně činný, aby nudě se, sobě samému unikl.

Nemysleme si, že lidé studují náruživě mikrobiy z lásky k mikrobům, nebo z lásky k vlasti. Dělají ze svého studia náruživost, protože si chtějí opatřit nějaké opojení. Právě tak se dělá ctnost z ustavičného pěstování společenských styků - ačkoliv nic tak nezabíjí duši jako zbytečné a nadbytečné styky. Kdybychom si dali jen trochu pozor, kolik styků v našem životě bylo nutných - opravdu vyplývajících jak z rytmu

našeho života, tak z našich potřeb časových - i věčných - museli bychom si přiznat, že jsme v tomhle všichni přímo hříšnými marnotratníky. A nejde jen o styky společenské. Je tu také četba, cestování či stýkání se s věcmi.

Jak druzí žili a žijí, co dělali a dělají, víme poměrně dobře, ať už se jedná o první století po Kristu, o středověk či dobu barokní, o druhořadá básníky a romanopisce, o katedrály Porýní či jihoitalské. Staráme se tak vydatně o poznání všeho možného, že nám nezbyvá už času - pro nás samy.

Paní, která mne vůbec nezná, ale má se mnou někdy kus stejné cesty z kostela, usiluje o to, abych s ní chodila na procházku, jako by její spása ležela ve mně - a ne v ní samé. Lidé zcela cizí zvou nás na výlet a přemýšlejí čile, jak nám znemožnit chvíle samoty, tak žárlivě strážené. Zacházela jsem si často velký kus cesty do kostela, aby mne nedoprovázel krejčovský tovaryš, který chodil tudy do práce, protože mne vždy poučoval o nejnovějších událostech, které si den před tím přečetl v A-Zetu. Lidem je nepochopitelné, že se chceme sami modlit a procházet. Oni se chtějí modlit jen kolektivně a procházet jen společensky.

Nebezpečí je epidemické: strach ze samoty zachvacuje kde koho. Lidé jsou odhodláni spokojit se kýmkoli, jenom ne sebou. Pracují či chtějí by pracovat za celý svět a nemají nikdy dost spolků, v nichž by byli členy - ale nepracují téměř nikdy za sebe a pro sebe - v pravém slova smyslu. Ne ve smyslu dělání hromad zlata a stříbra, ale ve smyslu dělání osobnosti - kterou může formovat jedině duše. Sami toho mnoho nemáme, ale rozdáváme hned celému světu a staráme se o kde koho druhého. Dříve, než jsme si udělali vlastní střechu a sklepy a schody, zveme do domu celý okres.

O čem máme stále s druhými hovořit? Proč jsou tak nenasytí hovorů a knih a dívání? Nikoli vzhledem k našemu mínění: mají svoje vlastní mínění a hovor nebo četba knihy je jim jen jakousi záminkou k rozvíjení dalekosáhlé řeči, která stále něco mocného v nich umlčuje.

V nejpřísnějších řádech je zavedena doba mlčení, vůči níž je doba mluvení jen nepatrným intervalem. Zakladatelé znali dobře cenu řeči. Stačí dorozumívat se jen o nejnutnějších věcech a budeme na tom daleko lépe, než vedeme-li sáhodlouhé rozhovory, při nichž nikdy nelze uniknouti hříchu.

Kdyby mluvení nezabíjelo velké věci života - vyhrazené samotě a mlčení - nebylo by tak nebezpečné.

Samotu musíme vyhledávat - samotu si musíme bránit, míníme-li to vážně se životem. Je silným znakem lásky k Bohu, když lidé dávají přednost samotě i před společností lidí nejvyšších. Máme vždy vážný důvod, abychom si samotu bránili, protože máme vždy vážný důvod, být s Bohem o samotě.

Řeč, která za něco stojí, kupuje se jen za dlouhé - za bolestné doby mlčení. Tvořila se v samotě. A jako duše může být s Bohem jen o samotě, tak osobnost může zrát jen ve chvílích, kdy je vylučována ze všelikého tření a ze všeliké čínorodé kolektivity. Teprve potom může být jakákoli akce účinnou, totiž působící svobodně vlastním tlakem a tíhou - a působící rytmicky, v souladu s veškerenstvím.

Marie Štechová

Křesťanství a stoicismus

V době pohnutých událostí ve světě musíme dávat pozor, abychom nezaměňovali postoj křesťanský s postojem antických stoiků nebo budhistických vyznavačů Nirvany. Stoikové pokládali za vrchol ctnosti ataraxii, to jest chlad a lhostejnost vůči světu. Kdo dovedl býti lhostejným dokonale, sešel se světa elegantní sebevraždou, a tak podle jejich mínění přemohl bol a tíži všehomíra. Podobně učí indická filosofie: Máš bolest světa překonávat tím, že se ti svět stane naprosto lhostejným. Vrcholem blaženosti je Nirvana, splynutí se světovým Velikým. Jediným Věčným Nic. Křesťan jest ovšem také v jistém smyslu povznesen nad události tohoto světa. Ale ne v tom smyslu, že by mu byly naprosto lhostejné. Jest ovšem pravda, že náš poslední cíl jest na věčnosti a že proto naše skutečné radosti mají býti radostmi v Bohu. Ale blaženou věčnost, jež jest naším posledním cílem, získáváme nebo ztrácíme podle toho, jak jsme žili zde na zemi. Proto není tento život pro nás lhostejným průchodním domem nebo přestupní stanicí, jak nám často vytýkají naši odpůrci. Kdybychom za dnešních dob viděli svoje radosti jenom ve statcích pozemských a slastech tohoto světa, měli bychom jistě radostí málo. Ale z toho neplyne, že nemáme vůbec sledovati, co se kde děje, že máme vůči shonu a zájmům jiných lidí míti jenom povznešený úsměv lidí,

kteří už vyhráli, kteří mají již duchovně vystaráno a kteří proto mohou klidně vstrčit ruce do kapes a čekat na smrt. To by snad byla stoická ataraxie, ale nikoli křesťanská láska. V jistém smyslu jest ovšem pravda, že nám křesťanům se nemůže nic stát, že naše vlast je v nebesích a že nám každé dobře prožité utrpení pomáhá k dosažení odměny věčné. Ale z toho neplyne, že nemáme míti vůbec vztahu k životní aktualitě. Naším cílem nemá býti, abychom se k bolesti stali lhostejnými. Bolest nás musí vésti dále a výše. „Když radost života mi dveře uzavřela, tu pokyn bolesti je dálkám otevíral.“ (O. Březina.) Bolest nám otvírá nové a tajemné dálky. Misit ignem de excelso Dominus et erudivit me. Prakticky řečeno: Kdybychom přicházeli k dnešním lidem, zmítaným tisícerými starostmi, úzkostmi a nadějemi, a říkali jim jenom, aniž je pořádně vyslechneme: „To všechno nic není, pomodlete se, oběťujte to Pánu Bohu jako smír, nedbejte o nic, ať se děje cokoli,“ bylo by to sice s křesťanského hlediska správné, či lépe řečeno, nedalo by se proti tomu nic namítat, ale doopravdy potěšit by mohla taková slova jenom toho, kdo je již na takovém stupni dokonalosti a umrtvení, že by již vlastně podobné útěchy nepotřeboval. Než vyslovíme tyto obecné zásady, musíme projevit i zájem o konkrétní starosti a bolesti bližního, nesmíme mu jenom abstraktně kázat. Dříve, než někomu řekneme, že ne samým chlebem živ jest člověk, musíme dříve učiniti všechno, abychom mu i tento pozemský chléb opatřili. Naše obecné pravdy musejí současně býti pravdami prožitými, prožitými v tisíci drobných a všedních zkušenostech a pak bude působiti také naše slovo duchovní útěchy. Teprve, když budeme míti živou účast o děje světa i o drobnou všední práci lidí okolo sebe, když se vystříháme všeho duchovního snobismu, pak bude míti i váhu naše kázání, jež hlásá právem odstup od světa, ne proto, že by nám bylo vše lhostejné, ale že se snažíme viděti všechno v Bohu. Pak nebudeme stoiky, nýbrž křesťany. - *Alfa*.

žeň

AERTNYS-DAMEN: *Theologie Moralis Marietti*. Torino, 1939, str. 764 a 824, cena 80 lir dohromady. Velmi mírná

cena pro tak důkladnou školní morálku. Autor je redemptorista, a to zaručuje umírněnost a moudrost a při tom neshovívavost, kde je jí třeba. Odborník v morálkách P. Lehmkuhl ji velmi chválí pro její průhlednost a srozumitelnost. Morálka je psána pro naše poměry a nenechala si uniknouti žádnou z moderních otázek a problémů. Při tom je kniha stavěna podle systému morálky svatého Tomáše. To je její přednost.

BLOKŠA: *Ministrant*. Návod, jak má konati svoji vznešenou službu. Nově upravil A. Šuránek. Vydal Velehrad, naklad. v Olomouci. Vedle dobrých pokynů a poučení pro ministranty je tu vše, čeho potřebuje ministrant při své službě u oltáře. Bylo by si přáti, aby se příručka co nejvíce rozšířila mezi našimi ministranty.

BÜCKERS: *Die Makkabaerbücher, Das Buch Job*. Herder, Freiburg, i. Br., 1939, str. 518, cena 11 Mk. Kniha Machabejských líčí pohnutou dobu vítězného pohanského helenství, kterému se postavilo do cesty židovské náboženství. Kniha je nesmírně poučná líčením hrdinských bojů za otcovskou zděděnou víru a za národ. Při tom je kniha krásně přeložena a velmi srozumitelně vyložena. - Druhý díl tohoto svazku obsahuje knihu Job. Je to všem známá kniha Job, kniha o velkém trpiteli, který i v nejkřutějších ranách věřil Bohu, věřil, že jej ze všeho vysvobodí. Trpí, cítí bolest, svíjí se pod ní, ale přece statečně ji dále nese, když si je jist Boží pomocí a ochranou. Obě knihy vyšly v neobyčejně důkladně stavěné sbírce *Die heilige Schrift für das Leben erklärt*, která v objemných svazcích vydává Písmo svaté s důkladnými výklady a již hotovými použitými pro školu a kazatelnu i soukromý život.

CAPPELLO: *Tractatus canonico moralis de Sacramentis*. Díl III. Marietti, Torino 1939, str. 670 a 620, cena 50 lir dohromady. Objemné a spolehlivé dílo, probírající všechny svátosti s hlediska církevního práva a morálky. Tento svazek vynikajícího jezuitského kanonisty je vyhrazen svátosti manželství. Na nic autor nezapomněl v této studii, která dává spolehlivou příručku pro všechny duchovní správce, a nejprve pro profesory a studující theologie. Je to dobrá pomůcka pastorační. Zvláštní studie je věnována manželskému právu východní církve a jak se to rozumí u knihy vydané v Itálii, také italskému státnímu manželskému právu. Že kniha je velmi dobrá a hledaná, ukazuje její čtvrté vydání, v krátkosti pořízené.

CZESKA MACZYNSKA: *Kristův rytíř*. Nakl. Velehrad, Olomouc. Historický román, jehož středem je náš světec svatý Vojtěch. V dobách svatovojtěšských i taková kniha jest cenný přínos, zvláště když se jedná o skutečně umělecky hodnotný román, jak o tom svědčí již druhé vydání v krátké době.

DELAYE: *Elements de la morale sociale*. Paris, Spes 1939,

str. 200, cena 12 frs. Sociální morálka je částí sociologie, a myslím, že nejdůležitější, tak důležitou, že mnozí sociologové jen o ní vlastně by chtěli jednat. Není ponechána jedna otázka sociálního života, jeden zjev bez odpovědi, a to bez vážné odpovědi theologické, podložené dobrým úsilím vědeckým. Rodinná mzda, práce, pojištění, stávky a pod., vše je v knize krásně řešeno. Dobrá učebnice, protože velmi srozumitelná a praktická.

LAROS: *Zde jest evangelium pro dnešek*. II. díl. Naklad. Velehrad, Olomouc. Otázky a odpovědi. Laros dobře nahrazuje zesnulého Tótha. V mnohém ho předčí, totiž v jeho hodně teplém poměru k životu. Navazuje na nedělní evangelia, a to činí tuto knihu hodně použitelnou pro kazatele, katechety, ale hlavně bych ji doporučoval laikům ke svatému prožití neděle, aby pochopili, jaké poklady skrývá pro ně takový nedělní úryvek pro celý všední život.

ALOIS LANG: *John Henry Newman*. Nakl. Vyšehrad, Praha 1939, str. 310. Nové překvapení od dra Langa. Ještě se, bohudíky, neodmlčel. Ještě vydal to, co dlouho připravoval a nač jsme netrpělivě čekali. Studii o jednom z největších duchů katolických poslední doby. Newman má velikou zásluhu o rozvoj katolické náboženské spekulace. Prošel jako moderní člověk všemi těžkostmi a proto on, hluboká duše, dovedl dáti na všechny otázky odpověď podobně hlubokou, jak jsou hluboké těžkosti. Kdyby Bůh nebyl tak nesmírný, neměli bychom o něm tolik otázek. Kdyby nebyl Kristus tak božský učitel, nelákalo by nás jeho učení k ustavičně novému nahlížení skrze dobové těžkosti do tajemství a propastí jeho pravdy. Životopis Newmannův je nutným předpokladem k porozumění této vznešené katolické postavě, tak dlouho nechápané.

GAMBONI: *L'Enciclica Ad Catholicos sacerdotum*. Commentata al clero e agli alunni dei Seminari Teologici. I. Marietti, Torino 1939, cena 8 L. Autor rozebírá překrásnou encykliku Pia XI. o kněžství. V první části, která zatím vyšla, jedná autor o velikosti kněžského poslání v katolické Církvi. Nejde jen o plané teoretisování; autor se snaží dát seminaristům a kněžím před oči jejich velký ideál, a ukazuje zároveň až do nejmenších podrobností cestu k dosažení tohoto ideálu. Je to kniha, která může přinést zvláště mladému knězi velmi mnoho povzbuzení i poučení.

CHASSANG: *L'avenir des jeunes*. Spes, Paris, str. 170, cena 10 frs. Statečné slovo informace pro francouzskou mládež, co ji v kterém povolání očekává, jaké vyhlídky a jaké oběti, čeho vlast potřebuje a kde jest již přesycení. Všechna nebezpečí a ohrožení mladých bludy a omyly, se kterými v různých povoláních mládež musí a bude musiti ještě zápasiti. Tedy kniha praktická i dostatečně teoretická.

Missale romanum. Malý kapesní formát 6 x 10. Pouze černý tisk. Dobrá úprava, vazba podle přání. Typy velmi

čitelné. Vyšel v Turině, u Marietti 1939. Doporučujeme co nejvřeleji tento velmi levný kapesní misálek. Dopište si o podrobné prospekty: Torino, Casa Editrice Marietti, Via Legnano.

MOSSHAMER: *Werkbuch der religiösen Mädchenführung*. Herder, Freiburg 1939, III. díl, str. 416, cena 6 Mk. Obsah tohoto svazku je Cíl všech cest a celého života. V deseti hlavních kapitolách je tu probrána nauka o Bohu a o cestě ženy k němu, jak sama má jíti k němu a jak má jako matka a žena a dívka své drahé k němu vésti. Čítanka, jak rozuměti pokání, svátkům a modlitbě. Kniha je dobrou pomůckou pro výchovu a náboženské vzdělávání dívčí mládeže. Podává nejenom teoreticky metody, nýbrž také hned učí, jak prakticky těchto metod používati.

PECKA: *Tvář člověka*. Edice Akord, Brno, cena 12 K. Pecka hledá smysl člověka a smysl všech věcí, i nejtragičtějších, bolestných věcí pro člověka. Křesťan je šťastný, že pro něho není katastrof, že pro něho je léku i pro přemožení tragična, jak o tom krásně píše v prvních kapitolách. Pecka ukazuje celou krásu absolutna v Bohu a v tom, že smíme míti za životní cíl obejmouti jej a spojití se s ním celým životem. Peckova kniha je knihou, která dovede mnohemu člověku vrátiti jistotu, světlo vlíti do spleťtých životních otázek. Ukazuje vysoký smysl lidského kolotání.

RAMUZ: *Míra člověka*. Laichter, Praha 1939, str. 130. Ramuz se živě brání zmechanisování lidského života, proti tomu, aby člověk byl jen součtem tématických hodnot. Věří v sílu víry, víry nejprve jakékoliv a pak tím spíše víry duchovní. Hledá ve všem klady, i tam, kde jsme zvyklí obecně zavrhovati. Převrací věci v myšlenky na všechny strany a poctivě se snaží ze všeho dobýti živné jádro.

SCHMITZ: *Nach dem Willen des Vaters in Christus Jesus*. Kösel-Pustet, München 1939, str. 270 a 280, cena 7.60 Mk. To že má býti učebnice pro střední školy? Žasnete nad pružností autorovou, který dovede odložit zbytečný pseudoškolský balast ze svých přednášek o náboženství. Dovede krásně ze středu křesťanství křesťanství samo probírat. Dovede je soustřediti kolem ústředních myšlenek. Katecheté rádi sáhnou po této vzácné knize. Ale i pro křesťanská cvičení a kázání ve spolecích se kniha dobře hodí.

SORAS: *Atcion catholique et action temporelle*. Paris, Spees 1939, str. 220, cena 12 frs. Zajímavé studie a pokyny, jak zasaditi Katolickou akci do skutečného života, jak spolupracovati ve veřejném a odborném životě právě ve smyslu a intencích Katolické akce, aby přišlo království Boží právě tam, kde je nejvíce ohroženo.

O božském základu duše

Bytí, které přichází zvenčí dovnitř, jest nestálé. Avšak to, které vychází zevnitř ven, to jest pravdivé. Bůh mu připravil a uchovává v duši místo, které nikdy nebylo aniž kdy bude dotčeno stvořeními. Bylo-li by kdy jimi dotčeno, Bůh by nikdy nevzkročil dovnitř. To jest tam, kde jest obraz Boha, jenž se tak Bohu podobá, že kdo by jej poznal, poznal by Boha. V tomto základě jest bez přestání Bůh. Avšak kde jest Otec, tam musí roditi a rodí svého Syna a tu činí nás svými syny a protváří nás, že jsme dítky jeho milosti, jeho milé, vytoužené dítky. Z toho plyne celé žití, dílo a zásluha člověka, neboť toto troje působí Bůh a tak jest tomu všude, pokud jest člověk ve stavu milosti, ať jí nebo spí, ať ví nebo neví co činí, jenom když nekoná nic proti milosti. Chce-li to však člověk někdy zpozorovati, pak musí se tak státi tím, že se síly obrátí a skloní nazpět do základu, kde se dotknou Bytí a naleznou, kde sídlí Bůh, kde mají síly svůj přirozený výtok. A tímto sklonem zpět síly zesílí a budou zpodstatněny a oboženy. Proto budou všechna díla, která z toho vyplývají, božská, podstatná a napodobena dle základu (duše).

Nejušlechtlejší dílo však jest ustoupení, zanechání a odloučení od všeho, co zde jest. Není užitečnějšího díla, jež by tato ušlechtilá vnitřná bytost více vyžadovala, než upustiti od všeho, co jest smyslové a co toto „hoc“ jest. Na tom však není dosti, nýbrž oprostění má býti jen pro Boha, musíme je obrátiti k Bohu, připnouti na něj, a také prositi Boha, aby pomohl, a také velmi bedlivě ochraňovati, aby zvenčí nic nevniklo a nepostavilo se doprostřed... Akdyž zde neschází nic dobrého, pak panuje mír a radost. O tom praví prorok David: *Haec requies mea in saeculum saeculi.*

Jestliže jest nám toto tak blízké, v nás a nám tak snadné a slastné, proč jest nám to potom tak neznámé a vzdálené? Tím jest především vinna nehorlivost, neboť především k tomu patří horlivost. Všechna naše horlivost má se snažiti jen o to, aby Bůh byl začátek, střed a konec celého našeho konání a života.

O čtyřnásobné přípravě.

Jsou čtyři věci, na které se máme připraviti dříve, nežli přijdou. Neboť, čekáme-li až přijdou, pak jsme je bezpochyby zameškali.

První jsou duševní hnutí neb vášně, jako radost a smutek a žádost a bázeň, láska a hoře, důvěra a strast, hněv a lehkomyšlnost, mínění a snažení, starost a opovážlivost, tesklivost nebo zádumčivost. Musíme býti na stráži proti takovým hnutím, neboť dostaví-li se pohnutka, při které se rády ukazují, povolí člověk, dříve než si pomyslí a upadne do hříchu. Na to máme dávat bedlivý pozor. I když všedními hříchy neztrácíme Boží přátelství, ztrácíme přece dobrotivý pohled Boží, který jest tak přívětivý a něžný. Ten nemáme, pokud činíme hříchy, ať jsou malé neb velké. Neboť každý hřích, jakkoliv jest neb může býti malý, jest Bohu protivnější více, než může býti protivná některému člověku v čase nějaká věc, kterou si může vymysleti. Proto máme usilovati se vší pílí - ne jen abychom podrželi Boha, nýbrž máme si zachovati Boha přívětivého, milého, dobrotivého, který se k nám vrací v míru, ne cizí a vzdálený jak činí hříchy, byť by mohly býti sebe menší.

Tyto hříchy neubývají jediné samotnou zpovědí a není ani chvalitebno, aniž potřebno a užitečno, aby tím člověk zabíral čas sobě a jiným. Nutností vztahuje se zpověď jen na hříchy smrtelné, na všední jen pokud můžeme pochybovati, zdali nemohou býti hříchy smrtelnými, jinak ne. Všední hříchy jsou vyhlazeny hlavně tím, že se srdce ve zbožnosti vrací k Bohu. Ano, mohlo by tomu tak býti, že by měl

někdo hříchy celého světa, a ony najednou opadnou. Také ponoří-li se člověk hluboko do drahého utrpení našeho Pána a když se zbožně modlí Otčenáš aneb Confiteor, aneb vyslechne zbožně mši . . . a kolikrát se bije v prsa a své oči zvedá k nebi a pokleká, a když se žehná svčcenou vodou - pokud jest člověk při tom pamětliv svých hříchů a vyznává se vinným - pak je vyhlazuje svatá voda. Jdeme-li do kapítula, sloužíme-li konventu, neb jsme-li přítomni bohoslužbě, přijímáme-li Tělo našeho Pána, čím více jest tu zbožnosti a opravdovosti, ještě daleko více bude při tom odpuštěno všedních hříchů. Smrtelné hříchy jsou však zcela prominuty, jestliže jsme je bezděčně zapomněli. Neboť s nimi nemůže nikdo býti v Božím přátelství, což je u všedních hříchů možno.

Druhé, nač se musíme připraviti, jsou velká díla. Největší z nich jest: přijmouti Tělo Páně. Kdo se na to předtím nepřipravil, velmi se zameškal. Přísloví praví: Kdo váhá učiti a zdobiti nevěstu, dokud není ženich v domě, příliš dlouho váhal. Tak také příliš dlouho váhal, kdo váhal se svou přípravou, až nyní má přistoupiti. K tomu patří trojí: Nejprve beztrestné svědomí. Nutně musí býti prost smrtelných hříchů. Potom usebraná a nerozptýlená mysl, míruplná nejméně v této hodině. Za třetí: zpřítomnělá zbožnost. Zbožnost vychází z dvojího: Že je člověk pamětliv nezměrné dobroty Boží. Tu člověk pozná, když rozvažuje, jak nezměrně mnoho a velkého a rozličného dobra mu činil Bůh po všechny dny jeho života. To jej pohne k zbožnosti, lásce a vděčnosti. Druhé jest, že jest pamětliv velkých znamení lásky, které mu Pán prokázal v celém svém žití svým dílem, velkým utrpením a svou smrtí. To také sám přikázal: Když tak činíte, čiňte tak na památku mé smrti.

Třetí, nač se máme připraviti, jest velké utrpení, utiskování neb nemoc. Tu musíme činiti opatření a představovati si, jak je máme od Boha bráti a chtíti, s jakou trpělivostí a odhodlaností a ukázati se v tom klidný v Bohu a pokoji. Přijde-li pak utrpení, jest

potom člověku mnohem snesitelnější. Neboť každá nepředvídaná strast a hoře bolí mnohem více, než je-li člověk odhodlán a připraven. Proto, že jsme v zemi utrpení a slz a strastí, máme po všechny dny a všechen čas očekávati utrpení a býti pamětlivi, jak mnoho chtěl Bůh trpěti, jaká ušlechtilost to byla a odkud přišla, abychom byli připraveni.

Čtvrté, nač se máme připraviti, to jest smrt. Ze všeho, co se ti může státi, nic není tak jisté jako smrt. Jednou musíš zemřít. A nic není tak nejistého jako kdy, nebo jak, nebo kde. A proto se má člověk po všechny dny učiti umírati a umírati a umírati a opět a opět. Kdyby potom přišla smrt, zemřel by pak o tolik jemněji a klidněji, poněvadž byl umírání přivyklý a očekával je a často je poznal.

Po všechny dny máme se učiti umírati. Jaká dobrá věc by bylo, kdyby byl člověk v Bohu vždy tak mrtev, že by se nepolekal, když by přišla smrt, neboť by to člověku přišlo jako věčné žití. Proto jest psáno: Blažení mrtví, kteří umírají v Pánu. Jest to slastná věc, umírati ve vůli Boží.

Ačkoliv jest mnoho způsobů rozjímání a pobožností, které nás dobře připravují na umírání, nic se nevyrovná, není tak dobré a tak užitečné jako toto: že se člověk zcela odevzdá vůli Boží. A člověka, který by úplně a zcela v tom zemřel, bylo by nemožno, aby nebyl ihned blaženým. Jak málo může obtížiti samého Boha hoře, neb prostředí neb očistec, tak málo může obtížiti člověka, který by byl opravdu jen v Něm. A jako není klidnějšího umírání, tak není též vyššího a dokonalejšího života a ničeho, co by bylo užitečnější, chtěl-li by kdo přijíti k Nejvyššímu, než jediné žití ve vůli Boží, v ní všechny věci dopustiti a trpěti, bráti a dávat. Tento způsob je daleko nade všemi způsoby.

Tato čtvernásobná příprava sluší Božím přátelům. Kdož byli připraveni, vešli se ženichem dovnitř. Ne ti, kteří se teprve chtěli připravovati, v pravdě, ti zůstali venku a připravovali se nyní, šli přece koupiti oleje. Tu mluvil však Pán a přísahal velkou

přísahu, že je nezná a byli vyloučení. A proto musíme býti připraveni, jako ti, kteří byli připraveni: oni vešli dovnitř.

Proto dej nám laskavý Bůh, abychom byli připraveni a vybráni. Amen. *Bratr Echart mladší.*

Hymnus jitřní

*Ty věčný Tvůrce vesmíru,
jenž pán jsi nocí, pán jsi dnů
a časům čas jich odměříš,
by nezavládla ohyzdnost,*

*už volá jitra hlasatel,
jenž probděl sám noc hlubokou
jsa nočním světlem poutníkům
a rozděluje noční čas.*

*Jím vyplašená Jitřenka
tmy zbaví klenbu nebeskou
a hejna šaleb přiměje,
by opustila cesty zrad.*

*To námořníky povzbudí
a ztiší moře bouřlivé;
i skála Církve viné své
se při tom zpěvu zprošťuje.*

*A proto rázně vstaňme též,
když kohout spáče probouzí
a spílá těm, kdož lelkují
a jeho hlasu nedbají.*

*Zpěv ten zas dává naději
a zdraví nese nemocným;
svou dýku lupič zasune
a znovu věří odpadlík.*

*Ježíši, viz nás ochablé
a pohledem nás povzbud zas;
kdo padl, tebou povstane
a slzy vinu smyjí mu.*

*Ty světlo, srdce prosvit nám
a ospalosti ducha zbav,
at tobě zní náš jitřní zpěv
a slib at tobě splníme.*

*Bud Bohu Otci pochvala
i Synu jeho svatému
i Duchu, jenž je Přímluvcem,
jak nyní tak i na věky!*

Aurelius Ambrosius, přel. O. F. Babler.

Poznámka překladatele: Aurelius Ambrosius, světec a církevní Otec, narodil se kolem roku 340 v Trieru, jakožto syn římského prefekta, byl ustanoven roku 369 místodržitelem hornoitalským v Miláně, roku 374 zvolen biskupem, potom teprve pokřtěn a dne 7. prosince vysvěcen. Zemřel 4. dubna roku 397. Je mu připisováno asi třicet hymnů, z nichž mnohé - na příklad tak zvaný Ambrosianský chvalozpěv „Te Deum laudamus“ - jistě neprávem.

Zkoušky v temné noci smyslů

(Kurs o očišťování 9.)

Mystické spojení s Bohem bývá někdy provázeno mimořádnými dary, že totiž Bůh mluví k duši skrze vidění, zjevení extase a podobné stavy. Jsou to stavy čistě průvodní. Netvoří podstatu mystiky. Mnozí lidé vidí v nich podstatu jak mystiky vůbec, tak mystiky katolické zvláště. Vyhledávají takové stavy. Nutí se do nich, přivolávají si je uměle, napodobují, opíjejí se živou obrazivostí, která jim kreslí skutečnost těchto stavů. Ale v tom všem není podstata mystiky. Mystika záleží v odevzdání se duše Bohu a v otevření se Bohu duši. Odevzdání úplné a otevření důvěrné.

Ale tak, jak jsou dosti řídké skutečné a duchovní tyto průvodní stavy provázející mystický výstup duše, tak jsou obvyklé zkoušky provázející mystické začátky duše.

Srov. Jan od Kříže: Temná noc duše, kn. I. hl. 14.

Duše se má silně odtrhnouti od smyslového chápání Boha a věci duchovních, má se odtrhnouti od smyslových cítěných útěch, aby neviděla smysl duchovního života a náboženství v životě třeba očištěném a vznešeném našich smyslů prožívajících věci duchovní. Smysly je nemohou dokonale prožít, nemohou je proniknouti, jenom by zdržovaly člověka. Proto je třeba očistiti pernými zkouškami takovou duši, která chce dále, která chce proniknouti k hlubinám božství. Bůh dopouští na takovou duši pokušení proti čistotě a trpělivosti. Smysl tohoto dopuštění jest vypnouti duchovní reagující sílu smyslové dychtivé části, aby se tímto zápasem ještě více zesílily zmíněné ctnosti, aby pak žádostivost dokonale ukázněna takovým bojem i dychtivost vznětlivá, aby pak dala člověku pokoj v dalším vystupování duchovním.

Tyto zkoušky provázejí různá navštívení: ztráta drahých osob, dobrého jména, znemožnění oblíbené dosavadní práce, ponížení, svržení s výsluní přízně představených, úřadů, veřejnosti. Máme býti dokonale ponořeni do své nicoty, v ničem si již nelibovati, poznati krutě příšernou nicotu všeho, k čemu bychom jen vláskem ještě lnuli.

Když se jedná o duše slabší, Bůh nedopouští ony zkoušky v plné prudkosti, zato ale trvá temná noc pak déle. Čím více se člověk bojem uklidní ve své smyslnosti, čím více se od ní odtrhne, tím rychleji se stává již připraveným Božím nástrojem a tím rychleji může pak růsti v duchovním životě. Někdy také dopřává nových smyslových cítěných útěch aspoň na chvílku, aby duše příliš radikálním léčením nezalomyslněla. Duše by se ale měla stydět v takovém stavu, že s ní Bůh má takto zacházeti, že se stále ještě podobá děcku duchovnímu, jak vytýkal sv. Pavel Korintánům, že když byli jako děti, nemohl jim dávat silný chléb, nýbrž jen dětské mléko. To ovšem opět zdržuje duchovní rozvoj. Každá taková útěcha jen prodlužuje toto trpné očišťování smyslů.

Proč dopouští Bůh takové zkoušky? Vedle rozumových schopností máme schopnosti nižší, spojené s organismem, jako smysly, obrazivost, smyslovou paměť, dychtivost žádostivou a vznětlivou. Z obou dychtivostí vycházejí vášně. Obychom tyto vášně zkázali, aby nás netáhly slepě za sebou, je třeba častěji opakovaných úkonů příslušných ctností, které vychovávají s kázní oněch jedenáct vášní, smyslových hnutí našeho obojího dychtění. Ale my křesťané máme žítí nejenom jako tvorové rozumní, nýbrž jako tvorové obdaření milostí a účastí na Božím životě. Proto je třeba, aby tato smyslová naše část byla řízena a kázněna nejenom rozumem, nýbrž především rozumem osvětleným věrou, vůlí zapálenou láskou a podporovanou nadějí. A pro každou okolnost v našem lidském mravním životě jest tu nějaká vlitá ctnost, která uskutečňuje v konkrétním životě naši základní ctnost lásky, totiž k Bohu, aby těmito ctnostmi Bůh stál opravdu na prvním místě ve všem našem počínání.

Kdyby nebylo oněch pokušení, možná, že bychom se spokojili s obyčejnými, prostředními úkony oněch ctností, možná že by různé ctnosti se ani příliš neuplatnily v našem životě. Nemohly by zpracovávat do hloubky naši smyslovost, nemohly by ji podrobovati energicky a do kořene Božímu životu. To je krásný smysl, proč Bůh dopouští pokušení, která tolik pokoušejí lidi, chtějící již jen Bohu sloužiti. Tak si vysvětlujeme slovo anděla Rafaela Tobíášovi. Protože jsi byl příjemný Hospodinu, byla třeba, aby zkouška tě vytrýbila. Tob. XII. 13.

Ostatně Bůh je tak dobrý, že když dopustí takovou zkoušku, protože nám má zkouška prospěti, protože není k naší škodě, zároveň se silou zkoušky dává Bůh přiměřenou mimořádnou třeba milost, tolik, kolik jí potřebujeme nejenom k vítěznému přemožení pokušení. To by bylo málo vzhledem k záměrům Božím s takovými pokušeními, nýbrž nám dává tolik sil, abychom mohli takových pokušení použití ke svému vzrůstu, k utvrzení se v ctnostech a k větší-

mu vkořenění se ctností do duše, k dokonalejšímu přemožení naší smyslové stránky.

Kdo projde takovými zkouškami, nikdy si již nebude naivně důvěřovati. Pozná, jak je sám ze sebe slabý. Tím více bude se přimykati k Bohu, prositi pokorně o jeho sílu. Sv. Augustin praví, že ti nehoří v peci pokušení, kdož se nevydávají větru pokušení, nýbrž ustraní se pokorně do ochrany Boží.

Jest velmi málo duší, které neokusily tohoto po-kořujícího pokušení. U některých dochází až ke skutečnému mučednictví pro čistotu. Tak velká jsou pokušení a tak strašná jsou muka v těchto zápasech.

V těchto zkouškách má člověk osvědčiti svou vy-trvalost, svou trpělivost. Hlavním úkonem duchov-ní síly není útočiti, nýbrž vytrvati v dlouhých proti-venstvích v dlouhém zápase o dobro a proti zlu. Člo-věk potřebuje tu trpělivost s dlouhým zápasem se zkouškami a s pokušeními. Ale pak ještě jedno: Bůh chce člověka odtrhnouti od jeho zamilovaných před-mětů, úkolů, od práce, kterou kolikráte skoro zbož-ňoval, od jeho žáků, od jeho přátel, od těch, kteří šli za ním. To vše stojí v cestě úplnému spočinutí v ná-ručí Božím. O to vše musí býti člověk připraven, aby si nelíboval v ničem jiném třeba sebekrásnějším a světějším než v Bohu samém, ve svatém Bohu sa-mém. Tak opouštějí člověka stoupajícího k Bohu je-ho přátelé. Kolikráte si nerozumí ani s nejbližšími. Toto jsou muka nejtrpčí, že si nerozumí s těmi, kteří to myslí tak poctivě a duchovně jako on, kteří také chtějí jen království Boží jako on. Není chápán od svých představených, jeho spolubratří jej považují za člověka výstředního, ba, nebezpečného. Bývá při-praven i o dobré jméno. Pomalu mu přestávají roz-uměti i jeho dosud nejvěrnější. To všechno musí sná-šeti. Nejsou to malé zkoušky. Trpělivost je tu napí-nána do krajností. Má totiž těmito zkouškami trpěli-vosti býti utvrzena jeho duchovní síla, aby se pro-díral k Bohu, aby se prodral všemi překážkami, aby se ničeho nebál. Tento junácký boj má duši navyk-nouti na tuhý zápas, protože Boží důvěrné přátel-

ství stojí za to, aby člověk všechno obětoval. Proto je také zkoušen tolik zbavováním všeho, co není Bůh, co by chtělo si člověka připoutávat k sobě.

Kdy přesně přichází tato temná noc smyslů a jak dlouho trvá? Svatý Jan od Kříže mluví tak, že můžeme klásti podle něho temnou noc do konce cesty očistné. Tak mluví Temná noc kn. I. hl. XIV.: Když je takto uklidněn dům smyslovosti, když jsou umrtveny vášně, dychtivost když pohasla, žádosti když jsou uklidněny, uspány pod vlivem očistné Noci (smyslů), duše může se rozletět, aby nastoupila cestu ducha. Začíná patřit mezi Pokračující . . . a nachází se tak na cestě Osvětné. Tu živí Bůh duši vlitým nazíráním. Jak jsem řekl, takové je ovoce Temné noci smyslů.

V I. knize hl. VIII. máme to potvrzeno slovy: „Temná noc smyslů jest obecná, povstává u velkého počtu začínajících . . .“

U lidí, které chce mít Bůh v životě apoštolském, projevují se zmíněné zkoušky kolikráte spojeny právě s jejich apoštolátem, světlo nazírání není tak zřetelné, protože se jim dostává právě milosti pro druhé, milosti apoštolátní, aby dovedli nésti své povinnosti, povinnosti svého stavu a svého apoštolátu přes všechny těžkosti.

Délka trvání je podle svědectví sv. Jana od Kříže (Temná noc kn. I. hl. XIV.) nestejná podle nedokonalostí, jež mají tyto zkoušky potírat, anebo podle stupně lásky, k němuž chce Bůh tu kterou duši přivést. Tyto zkoušky jsou kratší pro ty, kteří dovedou unést zkoušky krátké, ale kruté, kteří tolik milují, že dychtí podstoupiti všechny tyto krvavé operace ve své smyslové části, jen aby se již konečně dokonale duší přiblížili k Bohu nezdržováni břemenem tělesnosti a smyslovosti.

Zde se posléze rozhoduje duchovní vzestup. Již se mnoho lidí podivilo, proč tak málo duší dostupuje výše v duchovním životě. Byli dokonce ochotni pro tento malý počet souditi na mimořádnost, i teoretickou, Božího povolání k vyšší dokonalosti. Ale

příčina je v lidech a ne v Bohu, praví sv. Terezie. Lidé se bojí zkoušek. Počínávají si tu neobyčejně zchoulostivěle, zbaběle, bojí se pokušení, místo, aby s ním bojovali. Raději prosí, aby jich byli zbaveni, místo aby kladně utvrzovali cvičením se ve ctnostech stavbu svého duchovního života.

Když budeme velkodušní k očišťující ruce Boží, k jeho očišťujícím plánům, Bůh nejenom že zesílí svou milost, nýbrž také utvrzením ctností očistí si naši smyslovou část tak, že nejenom nás nebude vytrhovati z duchovního snažení, nýbrž mu ještě bude vydatně pomáhati. *P. Silv. M. Braitto O. P.*

Třetí listopad 1918

Dlouhé prapory visí dolů, domy jako kamenné jazyky se zdvíhají vzhůru, rozstříhány ulicemi a nad šedým, prastarým ryňkem se rozpíná šedé, kalné nebe. A přece dole jest hemžení, jest šestá ferie hodu osvobození, dosud neuplynula oktáva. V dáli ještě hřmí děla, není jich slyšeti, jen noviny o tom přinášejí zprávy; a v úskoku od tance smrti chystá se na pochmurném, památném ryňku změna tváře země. Dlouhé prapory visí dolů, z ulic se vinou jiné prapory, jako by navinovány na neviditelný hřídel. Tisíce očí, těl a údů, zkřehlých válkou a stísněných čekáním, jde se protáhnout.

Proč tak dlouho všichni čekali? Kde čekali, jak čekali a z jakých beznadějných úkrytů vylezli nyní na denní světlo? Čekali v bojových krytech, na hlídkách? Úpěli v žalářích, trpěli pro svou čest? Byli to šílenci, pomnutí hladem, zchřadlí za čekání na nočních frontách před krámy řezníků, pekařů a uhlířů? Byli to žáci proroků, žíznící po plameni, ať šlehá odkudkoliv a kamkoliv, jen když je prudký a mocný? Byli to náměsíčníci? Či to byly příšery, puštěné s řetězu?

Ach, jen podbradky a kravaty rozradostněných řečníků ukazovaly, která duchovní síla řídí tuto hodinu dějin a kalnou barvu atmosféry přírodní ještě

více kalí svým velkošupinatým chvostem! Podbradky a kravaty řečníků mluvily, kejhaly a zdvíhaly se proti sloupu. Lícni kosti a očnice se zdvíhaly k vrcholu sloupu, až se zátylek krčil a přemáhal v této nepříjemné posici. Čelisti se otvíraly vzhůru, proti vrcholu kamenného sloupu a pleše i hřívky se překlopovaly dozadu. Groteskní maškaráda před sloupem, vysokým a štíhlým, kamenným a těžkým, který stačil pro závrať i pro odvalu; nebylo však rizika. Provazy objednány a sloup popraven. Přijel oficielní automobil, čas zívá a plazil se unuděně dále se svými přeraženými netopýřími křídly a jen se unaveně divil divným rozmarům tohoto lidu.

Ale historie není jen tak jednoduchá. Třesk sloupu vyvolával tajemné ozvěny, mnohonásobné a podivné jako v podzemních jeskyních. Ozvěny přicházejí z různých dálek a mohutnost jejich bývá větší a osudnější než původní výkřik, původní úder. Třetí listopad se stal podivným dnem.

Není známo dosud, jakou komedii začínaly podzemní mocnosti tímto drastickým a nevtipným šprýmem v prvním týdnu národní svobody. Mohlo by se říci, že taktika strašidel byla v úpadku; vždyť černý genius byl tak nevybíravý, a každý Věna byl mu dosti dobrý jako červ na chytání ryb; mohlo by se říci, že diplomacie černého genia teprve začínala nový kurs s novým a tuze bezcenným personálem. Ale snad to byla fraška, snad to byl výsměch za něco hrozného a ubohého, snad chtěla tato diplomacie nastavit lidu své jarmareční zrcadlo, aby spatřil svou zohavenou tvář. Nevíme, co chtěla nebesa a co chtěly temnoty. Padla rána. Její příčiny i následky jsou jen částečně známy, větší díl jest zakryt mlhou, jako jest celá tato oktáva až dosud zakryta mlhou, která se snad jednou v plameni historie rozptýlí. Skutečnost jest, že se sloupem byl skácen obraz Královny nebe. Byla to Její poprava. Opakování Bedřicha Falckého a Alžběty Falcké, ale neskonale okázalejší.

Po staletí byl obraz Královny nebe v posledních

chaloupkách v nejzapadlejších koutech zárukou první i poslední naděje. Unavený lid k němu putoval na kopce i do nížin. Na všech cestách i na sloupech v lese chtěl mít tento obraz před očima; plakával před ním, úpěl k němu, usmíval se před ním i děkoval mu. Patřil k obřadu radosti i slávy; byl zdoben květinami, dary, písněmi i polibky. Musil býti ve všech světnicích, jizbách, chatách, komorách, i na hrdlech a na prsou. Shlížel se stěny do snů dětí i na umírání starců, na lásku, na věrnost i nevěrnost. Byl důvěrníkem lidského života a světlem ve smrti. Oči se před ním jasnily. Ale to všechno nestačilo. To vše se zdálo málo. Bylo třeba příbuzenství, skutečného, citového a vroucího. Chudí i zápasící snažili se připoutati Ji k sobě a k svým dětem, svěřovali Jí všechno, co měli a v co doufali, zvali Ji k sobě svými písněmi a pohádkami jako matku, pomocníci, družku, volajíce Ji ve všech dobách a okamžicích Jejího života. Ale poněvadž už si netroufali blížiti se k Ní tak prostě a otevřeně v době cesty křížové a ostýchali se Ji vyrušovati i z radostí Narození, ba i Zvěstování, obrátili se k Ní v době, kdy byla lidem bližší, kdy nebyla ještě tak oslavena, totiž v době Jejího dětství, a volali Ji jménem nejdůvěrnějším, nejtíšším a nejkrásnějším, jaké má česká řeč ve svém pokladě a jaké má sotva která jiná řeč na světě, totiž Panenka. Tímto jménem si Ji zavazovali tak, jako by se Jí ujímali, jako by Jí dávali svůj chléb, příbytek, srdce, lásku, péči a starostlivost, jako by Ji prosili, aby vstoupila do jejich rodin, mezi jejich děti a stala se sestrou jejich dětí, adoptovanou dcerou českého národa, poněvadž jako matka se zdála příliš vznešená, nedosažitelná a úžasná, ale jako dítě zdála se bližší, lidštější a jistší.

Nu a Její obraz byl 3. listopadu 1918 stržen Muži v raglánech, s kravatami a řečnickými čelistmi, svým houknutím dali signál a dívali se, jak se rozkaz provádí.

Dlažba byla zarovnána. A uplynuly čtyři roky. Divně se to motalo.

Nechme hnijíci a zpuchřelé větve, které jsou již mrtvy, a pohledme na větve, které snad - snad! - ještě se zazelenají!

I nejmilejší a nejkrásnější hračku si někdy dítě rozbije, třeba i brutálně z návalu zlosti nebo rozmaru. Toto rozbití neprovedl jenom zástup, tvořící karré na staroměstském popravišti, pod dozorem oči-pícatělých ptáků. Za těmito exekutory stála mocná část národa, ať již zaujatá, či jen zvědavá. Snad - snad! - to byl větším dílem své podstaty čin dítěte, které se domnívá, že rozbíjí hračku, či se nedomnívá vůbec nic, a neví, co činí. Byla to událost tajemná, významu nedozírného a nevíme dosud, kam tento záblesk ukazoval. Ale milosrdenství nebes bylo přece jen větší než zloba lidí. Historie sice zraje jenom pomalu, mnohem pomaleji než lidský život, ale dosavadní vývoj věcí jako by ukazoval, že nebe dopustilo tento strašný čin, aby ukázalo, jak umí odpouštět, poněvadž od té doby mělo mnoho výborných příležitostí k mstě opravdu účinné a názorné, a - nepoužilo žádné. Spíše se zdá, jako by náš národ provázela jakási soucitná milost, která čeká, čeká.

A ohlédneme-li se, vidíme, že mnozí, kteří přispěli svou nevěrou a nevěrností k duchovnímu zpuštění této říše, teskní nyní smutně na druhém břehu, když spadly vody a bahna, ze kterých pily jejich kořeny. Místo sloupu viditelného září nyní sloup neviditelný. Volá a vábí k sobě, vzbouzí melancholii a nostalgii. Rozumějme tomu! Kéž dá Bůh, aby se záhy zdvíhal opět viditelně ve smyslu mystickém i pozemském nad celým sjednoceným národem!

Jaroslav Durych. 3. XI. 1922.

Do Filip

Blíže k cíli.

Naše vlast jest v nebesích (3, 12—4, 1).

(Pravím to), ne že bych již dosáhl svého cíle anebo již byl dokonalý, nýbrž spěchám, abych to uchvátil, neboť i já jsem byl uchvácen od Krista Ježíše. Bratři, nedomnívám se, že jsem dosáhl cíle; jedno však či-

ním: Zapomínám na to, co jest za mnou a usiluji o to, co jest přede mnou. Ženu se po cíli k odměně nebeského povolání od Boha v Kristu Ježíši.

My všichni tedy, kteří jsme dokonalí, budmež tohoto smýšlení. A smýšlíte-li v něčem jinak, Bůh vám to osvětlí. Jenom na cestě, kterou jsme započali, dále krácejme.

Budte mými následovníky, bratří, a patřte na ty, kteří tak žijí, jak máte příklad na nás. Neboť, jak jsem vám již často pravil a nyní i s pláčem pravím, mnozí žijí jako nepřátelé kříže Kristova. Jejich konec jest záhuba, jejich bohem jest břicho. Honosí se tím, co jest jejich hanbou, myslíce na věci pozemské.

Naše však vlast jest v nebesích. Odtud také očekáváme Spasitele Pána Ježíše Krista. On promění naše ubohé tělo a učiní je podobné tělu své slávy, mocí, kterou si může všechno podmaniti.

Proto, bratří moji rozmilí a přezádoucí, radosti a koruno má, tak stůjte pevně v Pánu, miláckové.

V předcházející části listu nastínil apoštol svůj životní program: Býti vždy a všude v nejužším spojení s Kristem. Stále hlouběji poznávat sílu Vzkříšeného, míti spoluúčast v jeho utrpení a tak dosáhnouti s Kristem i vzkříšení. S pokorou vyznává Pavel, že tohoto touženého připodobnění se Kristu ještě nedosáhl. To jest ještě v dálce, Pavel ví, že musí ještě se strachem pracovati o své spáse (1 Kor. 4, 3; 9, 27). Apoštolova touha po spojení s Kristem jest živelná. Touží uchvátit dokonalost, tak jako on sám byl uchvácen Kristem: „Spěchám, abych to uchvátil, neboť i já jsem byl uchvácen od Krista Ježíše.“ Prostá slova: κατελημφθην ὑπὸ χριστοῦ Ἰησοῦ vyvolávají vzpomínku na nejvýznamnější okamžik v životě Pavlově, na okamžik, kdy u Damašku z největšího odpůrce Církve učinil Pán svého největšího apoštola. Tak jako Šavel spěchal do Damašku za Kristem stejně i od okamžiku konverse, spěchá, žene se za Kristem, ne již jako nepřítel, nýbrž jako závodník na poli dokonalosti toužící po první ceně: „Bratří, nedomnívám se, že jsem dosáhl cíle; jedno však či-

nim: Zapomínám na to, co jest za mnou a usiluji o to, co jest přede mnou. Ženu se po cíli k odměně nebeského povolání od Boha v Kristu Ježíši.“

Pavel užívá výstižného obrazu, srovnává se se závodníkem v aréně, který bojuje o cenu vítěze. Závodník v aréně se neohlíží nazad, kolik již uběhl, nýbrž kupředu, kolik musí ještě uběhnouti, aby dosáhl odměny. Co leží za Pavlem, jeho židovská minulost, hříchy, chyby, vše jest zapomenuto. Dnes celý Pavel, se všemi silami a schopnostmi, směřuje k jednomu cíli, aby vykonal úkol, k němuž byl povolán a dosáhl odměny vítěze, to jest odměny nebeského povolání od Boha v Kristu Ježíši.

Takový jest život každého křesťana, jest třeba běžet, abychom se přibližovali k cíli, k patření na Boha tváří v tvář (1 Kor. 13, 12). Křesťan jest jako závodník v aréně. Nesmí se zastavit, ztratil by palmu vítěze. „Kdybys řekl: Stačí, zahynul bys,“ napsal výstižně sv. Augustin.¹

Ve v. 15 se apoštol opět obrací k adresátům listu. Jest třeba, aby všichni, kteří jsou „dokonalí“, totiž ti, kteří spějí k dokonalosti, byli s Pavlem stejného smýšlení. Dokonalost, kterou si osvojili filipští křesťané, jest nutno uchrániti i pro budoucnost. Tato dokonalost nesmí ochabnouti, naopak, musí býti základem dalšího vzrůstu a pokroků. Druhá část 15. verše: „*A smýšlíte-li v něčem jinak, Bůh vám to osvětlí,*“ jest poněkud nejasná. Koho má na mysli sv. Pavel? Nejspíše neofyty, kteří ještě nemohou cele pochopiti hloubky křesťanské dokonalosti. A znovu starostlivý apoštol zdůrazňuje a prosí: „*Jenom na cestě, kterou jsme započali, dále krácejme.*“

Další verše bychom mohli nadepsati: *Dobří a špatní křesťané.* Tak jako v 1. Kor. 11, 1 psal: „*Buďte mými následovníky, jako i já jsem Kristovým,*“ i do Filip píše: „*Buďte mými následovníky, bratří, a patřte na ty, kteří tak žijí, jak máte příklad na nás.*“ Když Pavel psal tento list, byl ve vazbě v Římě, proto vybízí filipské, aby si vzali příklad z křesťá-

¹ Serm. 169, c. 15, n. 18 (P. L., 38, 926).

nů, kteří žijí podle zásad, jak se je naučili znáti od Pavla. Bohužel, ne všichni se řídí jeho příkladem. Již častěji měl apoštol příležitost mluvit k filipským o těch křesťanech, kteří poskvřňují jméno Kristovo. Dnes musí o nich mluvit znovu a tentokráte s pláčem. Ze souvislosti nemožno s jistotou určit, o koho se jedná. Zda tito křesťané jsou ve středu obce anebo nebezpečím zatím mimo obec. Jsou to křesťané, kteří jsou křesťany pouze podle jména, jejichž jednání, život a zvyky jsou ještě pohanské. Jsou hanbou pro křesťanské jméno a příčinou Pavlových bolestí. Jsou to lidé stále ještě tělesně smýšlející a jejichž koncem bude proto záhuba. Výrazem „*jejich bohem jest břicho*“ je ostře vyznačena jejich tělesnost a požívačnost.

Opakem tohoto životního pojetí jest chápání života u pravých křesťanů. Je pravda, i křesťané žijí na zemi, ale jejich pravou, skutečnou vlastí jest vlast nebeská. Jest to myšlenka častěji se vyskytující u Pavla, na příklad v listě k Židům: „*Neboť nemáme zde města zůstávajícího, nýbrž vyhledáváme toho budoucího*“ (13, 14). Občané nebes jsou sice nositeli pozemského těla, ale Kristus - jehož očekávají jako Spasitele - povznese nízkost smrtelného těla a připodobní je k tělu své slávy.

První verš čtvrté kapitoly patří svým obsahem spíše ke kapitole předcházející (3). Tón Pavlův se stává otcovsky něžný, když uzavírá svoji výzvu k dokonalému životu a prosí své Filipské, aby vždy stáli pevně v Pánu. Záleží mu velmi na tom, aby jeho výzva pronikla až do srdce adresátů, proto ona oslovení bratří moji rozmilí a přežádoucí, radosti a koruno má, miláckové. Jeho radostí byli od onoho okamžiku, kdy přijali křest a zůstali po celý apoštolův život. Vždyť na něho nezapomněli ani když byl od nich vzdálen až v Římě ve vazbě. A tak jako byli za života jeho radostí, Pavel doufá, že i po smrti budou jeho korunou odměny, důkazem, že nepracoval nadarmo. Ovšem, to bude tehdy, když se budou řídit jeho slovem i příkladem. Proto ona

otcovsky něžná a úpěnlivá prosba: „*Bratři moji roz-
milí a přežádoucí, radosti a koruno má, tak stůjte
pevně v Pánu, miláčkové.*“ *Dr. Jan Merell.*

O dobrém lotru

V dominikánských chrámech nalezneme často obraz nebo sochu dobrého lotra Dismase, jediného světce, kterého prohlásil za svatého sám Kristus Pán. Nedávno přinesl „*Osservatore Romano*“ o kultu této postavy krásnou stat, kterou jsme neváhali přeložiti pro čtenáře „*Hlubiny*“.

Abychom mohli právem mluvit o Dismasovi, o lotru ukřižovaném po pravici Ježíšově, stačily by nám prameny evangelií. Je to celkem 14 veršů, rozdělených do evangelia Lukášova, který o něm mluví až ke konci, do evangelia Matoušova, Markova a Janova. Je to málo? A přece praví P. Albert Bassières ve své nové krásné knize „*Le bon Larron - Saint Dismas*“, nakl. Spes, Paříž 1929; že evangelia nevěnují o mnoho více místa ani svatému Josefovi, tesaři, snoubenci Panny Marie.

Ale jsou na světě ještě apokryfy. Jsou vyloučeny z kanonického seznamu knih vnuknutých Duchem svatým, ale proto nejsou všechny stejnou měrou bludné nebo fantastické. Již Origenes praví: „Nesmíme odmítati šmahem vše, co může posloužiti porozumění Písma svatého.“ Autor se dovolává rady svatého Pavla: „Všecko zkoumejte, nejlepšího se držte.“ Papež Řehoř IX. cituje proti Lvu Isaurskému, císaři obrazoborci domnělý list Abgara, krále z Edesy Ježíšovi, který jej podle legendy uznal za hodna vlastnoruční odpovědi a zaslání Svého obrazu. Totéž hledisko jako Origenes zastává i Baronius, když se dovolává apokryfů ve svých „*Annálech*“ a prohlašuje o nich, že jsou velmi užitečné, když jich užíváme kriticky. Tento dar kritiky chyběl středověku, který byl zamilován do těch stránek, na nichž nalézal tolik podnětů zbožnosti, poesie a umění. Ale ani my nedovedeme dobře rozeznávat správnost a nesprávnost, když neuznáváme apokryfy takřka za

hodné pohledu, ačkoli užíváme kritiky měrou hojnou a často nadměrnou.

„Akta Pilátova“ jsou nejstarší mezi apokryfy. Citují svatého Justina a Tertulliana. V řeckých kostelích bývaly dokonce předčítány veřejně. Těšily se tak veliké autoritě, že se jimi zabývali i císařové křesťanství nepřiliš naklonění a že jim dávali kolovati v rukopisných exemplářích.

V X. kapitole se činí zmínka o lotrech ukřižovaných po boku Ježíšově. Jsou nazýváni svými vlastními jmény, která podle římského obyčeje musila býti napsána na křížích na dřevěných tabulkách: Dismas a Gestas. Vypravování je strážlivé, drží se přesně evangelia Lukášova.

Některé vybájené příběhy připisuje k událostem arabské „Evangelium o dětství Ježíšově“ (IV. nebo V. století), jež je mimořádně malebné a bylo velmi populární ve veškerém křesťanstvu. V podstatě jsou oba lotři týmiž lidmi, ale jmenují se Titus a Duma-chus. U duchů kritických by to vyvolalo podezření. Je-li toho třeba, Církev dělá krátký proces. Potlačila prostě v martyrologiu jména, jež v něm byla od starodávna, a mluví jenom o svatém a zlém lotru.

Rozličné historie Dismasovy mají až na některé varianty, úplně týž základ. Svatý Anselm z Aosty z nich činí co nejstručnější výtah, při čemž vyzvedá ty rysy, jež se mu jeví nejrozměšnějšími a nejvíce hodnými víry a předkládá je k rozjímání své sestře. Dismas žil v lese v Egyptě, když tamtudy šla Panna Maria nesoucí Ježíška, prchajíc před zlobou Herodovou. Byl vrahem z povolání a syn vůdce loupežníků. Byl však dojat osudem uprchlíků a nechtěl je oloupiti. Byl okouzlen pohledem na Dítě. Proto přemluvil svého společníka, aby byl hodný na ty tři palestinské chudáky. Pohostil je, dal jim na jednu noc nocleh v jedné ze svých skrýší. Maria byla šťastná pro laskavost lotra k jejímu Dítěti, děkovala mu a slíbila, že bude odměněn před svou smrtí.

Neznámý autor spisu „De vita eremitica“ (O ži-

votě poustevnickém) dává přednost jiné versi: Dismas Ježíška pozdravil a pohostil pozorně ve své skrýši a sám pravil Ježíškovi: „Maličký, jednoho dne si na mne vzpomeň!“

Podle tohoto spisu byl Dismas bezvousý a hnědých vlasů, podoben svatému Janu. Tak jej namaloval umělec mnich v iniciálce syrského evangelia Rabulského v Armenii. Výraz jeho tváře byl, to se rozumí, loupežnický. Ale nabyl přesladkého výrazu, když hovořil s Dítětem.

Josephus Flavius dosvědčuje, že loupežní lotrové ohrožovali vnitřní Judeu až egyptskou poušť. Přepadení Samaritána v podobenství evangelia bylo vzato z tehdejší zkušenosti. Dismas, syn vůdce loupežníků si zvolil životní běh zděděný po svém otci, aby se svým časem stal obávaným králem silnic. Církevní Otcové latinští a řečtí jej zahrnují zločiny, jež měl spáchat. Číhal na pocestné, olupoval je, vraždil je a byl žhářem. Některým na tom není dosti. Měl prý meč strašlivého Atlanta, jak praví svatý Řehoř Veliký ve svém „Elogiu“, v němž jej obviňuje i z bratrovraždy, takže Dismas nemusí záviděti ani Kainovi.

Byl pohanem egyptským, který se později vystěhoval do Palestiny. 80 kilometrů od Emauz existovalo kdysi místo zvané Latroun, jež prý bývalo „Hradem dobrého lotra“, jak říkali středověcí poutníci. Varus místo rozbořil, ale později bylo obnoveno. V XIII. století je srovnal se zemí sultán Saladin. V této tvrzi Dismasově našli Uprchlíci útulek v jeskyni, nevědouce, u koho jsou. Svatý Jan Zlatoústý praví ohnivě: „Kdyby byl Dismas poznal Krista, snad by se byl stal nikoli posledním z apoštolů, on, jenž se dostal první do ráje.“ Bylo mu 50 nebo 60 let - jak praví nekontrolovatelné údaje tradiční - když jej zajali v Jerichu s Gestasem a zavřeli jej do vězení v Jerusalemě, aby jej ukřižovali před velikonoce. V žaláři se setkal s Barabášem, jenž měl větší štěstí než on a na Kalvarii se setkal s Ježíšem.

Nyní musíme udělit slovo svatému Lukášovi, kte-

rý v šesti verších líčí obrácení lotrovo, jež podivuhodně dojímalo všechny Otce a mystiky středověku. V knize Bessièrově nalezneme o tom doklady těchto autorů, které spisovatel jímavě shromáždil pod křížem: Svatého Athanáše, Lva Velikého, Cypriána, Basilia, Augustina, Ambrože, Jana Zlatoústého, Řehoře Velikého, Bedy Ctihodného, Bernarda z Clairveaux, Ludolfa Kartuziána, autora „Vitis mystica“ (Vinice duchovní) a Bernardina ze Sieny.

Tito velcí spisovatelé církevní nejsou bez kritického ducha. Užívají apokryfů toliko na doplnění detailů, jež nejsou podstatné, ale jejich záliba v Dismasovi se zakládá na evangeliích. Co je nejvíce zajímavá, není vnější historie, nýbrž mysterium, jež se odehrálo v jeho duši.

Skeptická kritika se ozvala již v II. století. Marcion potlačil ve svém „evangelii“ kromě jiných částí i odstavec o Dismasovi. A tak se stal, podle úsudku Harnackova, předchůdcem protestantismu.

Obrácení ukřižovaného lotra jest darem nesmírné a nevyzpytatelné milosti zdarma dané. Otcové velebí nekonečnost milosti Boží, jsou udiveni jejím Tajemstvím, rozjímají o něm a ukazují, jak milost Boží může změnit duši lidskou. Světcové Starého zákona, kteří doufali v příští Krista Pána, měli s podivuhodnou Boží pomocí prorocká vidění. Zacheus a Matouš slyšeli hlas Ježíšův, jenž je volal. Maří Magdalena poznala božské poslání Spasitelovo, když poklekla u jeho nohou, jež smáčela vonnou mastí a slzami. Apoštol národů uviděl Ježíše na cestě do Damašku a byl sražen k zemi otázkou: „Šavle, Šavle, proč mne pronásleduješ?“

Ale Dismas neprožil nic takového. Nespatřil žádného zázraku, viděl Ježíše Nazaretského, jak byl poplván a jak byl zmučen. „Jiní viděli slávu Boží, on Její však uviděl jenom v hanbě kříže.“ Jaká moc jej tedy osvítila, jaká slova jej poučila, aby uctil člověka potupeného a ukřižovaného spolu s ním? Všichni Otcové kladou tyto otázky.

Ale tajemné působení milosti v duši ponechávalo Dismasovi přece jenom svobodnou vůli. Mohl svobodně přijmouti nebo odmítnout záplavu Boží milosti. Nebyl tedy člověkem, jenž toliko trpně obdržel dobrodiní. Má činnou zásluhu, jež odpovídá daru, jehož se mu dostalo Božím dobrodiním. Svatý Augustin, u něhož se ozývá ozvěna svatého Jana Zlatoústého a jiných Otců, chce, abychom velikost Dismasovu poznali co nejnázorněji:

„Co velikého udělal lotr? Je třeba vám to říkat? Kdežto Petr v nížinách Krista zapřel, on Její na výši kříže vyznal. Obklopen reptajícím davem, neměl strachu. V pokušení byli ti, kdož viděli Ježíše, jak křísil mrtvé. Lotr však uvěřil Ježíšovi ve chvíli, kdy byl Ježíš přibit na kříž. O tak velké víře není třeba již nic podotýkati. Vpravdě nenalezl Kristus takové víry v Izraeli, ba ani v celém světě. Dříve než tak učinili všichni ostatní, vyznal jej lotr.“

Vrcholu milosti, k němuž se ostatní lidé blíží krok za krokem, dosíhl Dismas jedním rázem, jak ujišťuje spolu s jinými Otcí svatý Řehoř Veliký.

Anastasius Sinajský jej vidí, jak se spojuje s Bohem láskou, vzlétaje „jako veliký orel do nekonečných výšin“. Jan Zlatoústý mu dává z týchž důvodů titul „Učitel lásky“. Není velikou věcí, že se pokoušel obrátiti svého proklínajícího a rouhajícího se druhá dříve, než požádal o něco pro sebe, než řekl: „Rozpomeň se na mne, Pane?“

Zapomněl v té chvíli na svoje útrapy, neboť měl na mysli jediné Krista. V té chvíli neměl již nic svobodného, než srdce a jazyk. I tak posloužil Pánu. Mluví-li Pavel jako Seraf - volá P. Binet - pak lotr jako Seraf miluje. Stává se obhájcem Ježíšovým. Stává se těшитelem Matky Boží. Svatý Bernardin ze Sieny a jiní se duchovně posilují na krásném pohledu na Dismase. Což snad Jan a Maria Magdalena Pannu Marii ani netěšili? Těšili, ale plakali nad Učitelem nejlepším, nikoli nad Bohem, jenž umírá ve svém člověčenství. Jenom bolest Dismasova a mlčelivá bolest Panny Marie měly stejný smysl, protože

bolest obou vycházela z víry. Tak se stal Dismas jedině pravým druhem Panny Marie - Socius Virginis.

Láska mu udělila moudrost. Svátý Jan Zlatoústý vyvrací několika slovy naše rozumové předsudky. Viděl jsi filosofii? Filosofii lotrova? Filosofové z povolání se pohoršují nad křížem. On však si osvojuje důvody Moudrosti nejvyšší. Nedbá projevů lidských a vyznává Boha ukřižovaného, myslí jen na jeho království, filosofuje o věčnosti.

Jest spravedlivý, jest prorokem, jest apoštolem kalvarským. Jest kazatelem veškerenstva, protože kázal veškerenstvu s kazatelnou svého kříže. V rozjímání o naději svátý Bernard volá v nadšení: „Jaká svatá neohroženost! Jaká svatá odvaha! Zdůrazňuje, jako jiní Otcové, i jeho něžnou pokoru. Nepraví: „Udělej mne šťastným!“ Prosí Boha, aby Bůh udělal, co se mu zlíbí: „Rozpomeň se na mne!“

Pro tuto neomezenou důvěru, horoucí, mlčelivou a plnou lásky byl Dismas drahý svaté Terezii Ježíškově.

Svátý Cyprian jej nazývá „Důvěrný přítel Kristův, spoludruh v utrpení“. První krev, která byla prolita pro víru, byla krev lotrova. Krev, kterou prolil po vyznání víry, byla již krví křesťanovou, krví vyznavače Kristova, krví mučednickou. - Otcové pozdějších věků zdůrazňují a podtrhávají tento názor a nemají proti němu ani jediné kanonické námítky. Zajímala se o ně v XVII. století Posvátná kongregace obřadů. Jako vždy odezírala ve své moudrosti i od nejlepších argumentů Otců a postupovala samostatně. Výsledek byl, že zařadila Dobrého lotra do čtyř svatých vyznavačů, kteří nebyli biskupy.

Svátý Augustin praví, že to byl Kristus Pán sám, jenž prohlásil Dismase za svatého. Dismas měl jediný mezi všemi smrtelníky naprostou jistotu o svém posmrtném určení, neboť mu přísahal sám Bůh: „Ještě dnes budeš se mnou v ráji.“

Na malované iniciálce syrského evangelia je miniatura znázorňující Dismase, jak se ve smrti sklání

k Ježíšovi s výrazem nekonečného pokoje. Toužil spočinouti, jako svatý Jan, na hrudi Mistrově, třebaže to bylo na bolestném kříži. Nezápasí se smrtí, nesvíjí se v křečích. Usíná klidným spánkem smrti.

Podle svědectví Origenova nebylo židovským zvykem přerážeti kosti ukřižovaných. - Židé urychlovali smrt ukřižovaných ranou kopím do boku, směrem k srdci, jak učinil Longinus na těle Ježíšově. Členové synedria žádali však tentokrát zpřerážení kostí dvou lotrů, protože byli plni hněvu proti tomu, který mluvil ve prospěch „falešného Mesiáše“. První hvězda na nebesích oznamovala velký Sabat velikonoční. Bylo třeba, aby Kalvarie byla prostá všeho, co znesvěcovalo svátek. Římští vojáci vyzbrojení kladivy zpřeráželi kosti ukřižovaných, počínaje Dismasem. Mezi Kalvarií a zahradou Josefa z Arimathie byla cisterna. Obě těla, popravní nářadí, kříže, lana, kladiva a hřeby byly do ní hozeny. Snad se těla stala kořistí zvířat, která je zanesla do údolí Ginnom, do údolí rouhání, nedaleko od místa, kde se oběsil Jidáš.

Duše Dismasova vešla za Kristem do spánku smrti. Ale vstoupila odtud ihned před Boží tvář v blaženém nazírání, jak tvrdí svatý Augustin a svatý Tomáš Akvinský. Nepředešli jej však snad do ráje svatý Jan Křtitel, snoubenec Marie Panny a jiní spravedliví, které Kristus navštívil dříve, než Dismas zemřel? Nikoli. Svatý Augustin, svatý Jan Zlatoústý, svatý Eulogius mluví rozhodně: První vešel do ráje Dismas. První, kdo se zmocnil ráje, byl Dismas. Božský Spasitel neváhal, aby jej do ráje uvedl prvního.

Svatý Jan Zlatoústý se táže: Jaký jest to král, jenž vstupuje v triumfu do svého hlavního města, a ukazuje po svém boku lotra všem známého? Ano, náš Pán tak učinil. Vrátil se do své nebeské vlasti v průvodu loupežníka. Nebylo to pro ráj hanbou, ale slávou. S ním vykonal cestu do ráje. Adam byl trnem, ale dobrý lotr byl přesazen do ráje jako růže. Petr Damiánský, svatý Bernardin ze Sieny, Arnold Cha-

treský pozdravují o závod Dismase, jako prvního z vyvolených, jako prvorozeného syna ukřižovaného Vykupitele. Kořist pekla se stala cedrem nebeským, zářivou hvězdou ráje. Vyvýšen mezi nejvyšší bytosti nebeské, druh archandělů obdržel v nebi totéž místo, s něhož kdysi byl svržen Lucifer.

Když svatá Helena císařovna hledala kříž Ježíšův, působilo zázraky i dřevo kříže Dismasova, kdežto dřevo kříže Gestasova zůstalo němé a neplodné. Dřeva všech křížů byla přenesena do Cařihradu, kde bylo postaveno velkolepé mausoleum, jež je mělo střežiti. Podle jiné tradice rozdělila svatá Helena kousky z kříže Dismasova mezi křesťany cyperské, jerusalemské, římské a boloňské.

Kult svatého lotra ukřižovaného se rozšířil na východě i na západě. Křesťané syrští a mezopotámští slavili jeho památku první sobotu po velikonocích. Řekové dne 23. března. Latiníci dne 25. března.

Středověk a renesance tento kult zachovávaly dále. Svatý Dismas byl vzýván, aby chránil lidi od muk útrpného práva, od náhlé a nenadálé smrti a od nekajčnosti v poslední hodině. Naivní veršová modlitba středověká praví:

*„Na Kalvarii trojí kříž:
Tři těla na něm pníti zříš
a každé z jiné příčiny:
Dvé lotrů, jeden nevinný.
Dismas a Gestas - jejich druh
je všemohoucí Pán a Bůh.
Dismas slast ráje uviděl,
však Gestas krácel do pekel.
Ó Všemohoucí, vždy nás chraň
a statky před lupiči braň!
Tak pomodli se, křesťane,
ať se ti nikdy nestane,
že bude lotrů loupeží,
co tobě právem náleží!“*

Obrazu Dismasovu svěřovali věřící noční stráž bran domovních. Jeho postava bývala tesána nad

portály chrámovými, jako je tomu u římské Santa Sabina. Dismas býval malován na okna katedrál, jako jest tomu v Bourges. Jest tam zpodoběn s andělem, jenž bere do svých rukou duši umírajícího Dismase a přivádí ji do nebe. Ve středověkých divadelních hrách, v mysteriích pašijových býval vždy dramaticky účinnou scénou protiklad mezi dvěma postavami: mezi dobrým lotrem a Jidášem.

Svatý Ignác z Loyoly se ubíral z Manresy na Montserrat s „Životem Ježíšovým“ od Ludolfa Kartuziána, který měl ve své chudičské mošně. V této knize se objevil před jeho duchovním zrakem Kristus jako velitel pravých rytířů a jako veliký Král. Spisovatel této knihy náležel k nejhorlivějším obhájcům Dismasovým. V březnu roku 1521 se očistil svatý Ignác z Loyoly ze svých hříchů v poustevně zasvěcené Dobrému lotru. Pak vystoupil k Matce Boží na Montserrat a proděl noc před jejím oltářem.

Ale po tomto údobí kultu Dobrého lotra nastal na západě úpadek. Calvinisté a jansenisté si jej vzali na mušku a způsobili skutečně obrat. Popularita Dismasova poklesala, třebaže v XVI. a v XVII. století vznikly řehole, které k němu recitují zvláštní oficium a misionáři, kteří mu přiřítají mnohé konverse.

I Michelangelo a Rubens se zabývají velkolepým způsobem popravou Dismasovou. Ale úplně jim uniklo tajemství nadpřirozeného světla, jež tak dobře vystihuje syrská miniatura.

Svatý František Saleský, Bossuet a zbožní humanisté a slavní mužové ducha v 17. století stojí nepochybně třebaže s velkým časovým odstupem, na linii Otců, když se dotýkají náhodně motivu Dobrého lotra.

Některé novodobé breviáře obsahují v části „Pro aliquibus locis“ oficium povolené jenom pro některá místa, na data 25. března nebo 24. dubna Dismasovo zvláštní oficium. Jest v něm překrásné Invitatorium k Matutinu. Můžeme je občas pronášeti jako střelnou modlitbu, jsme-li pokoušeni malomyslností:

„Pojďte a uctívejte Krista Krále ukřižovaného, který na kříži udělil ráj lotrovi!“

Donna Maria Giovanna Doré O. S. B. Přel. Alfa.

Svaté přijímání

1. Přípravné modlitby.

Čím více se blížíme k okamžiku, v němž se máme spojit s obětovaným Kristem, tím více cítíme svou nehodnost a slabost, a proto v dalších dvou modlitbách tím úpěnlivěji s obětujícím knězem prosíme Krista o jeho pomoc a sílu:

1. „*Pane Ježíši Kriste, Synu Boha živého, jenž jsi z vůle Otce spolupůsobením Ducha svatého smrtí svou svět oživil, zprost mne tímto svatosvatým tělem a krví svou všech nepravostí mých a veškerého zla a učiň, abych lnul vždy ke tvým prikázáním, a nedopust, abych se kdy od tebe odloučil, jenž s tímž Otcem a Duchem svatým žiješ a kraluješ na věky věkův. Amen.*“

Jako apoštol Petr kdysi vyznal víru v božství Kristovo, tak i my napřed oživujeme svou víru v Krista před sv. přijímáním, a zároveň si připomínáme účast všech tří božských osob při vykoupení lidstva. A pak prosíme o tři věci: 1. o osvobození od hříchů a všeho zla; 2. o věrné plnění prikázání Božích, a 3. o milost setrvání v Kristu až do konce.

Jaká to dojemná a úpěnlivá prosba právě v okamžiku, kdy se chceme nejúžeji spojit s Kristem: „Nedopust, abych se kdy od Tebe odloučil!“ Bez Tebe nejsem nic, nezmohu nic, neznamenám nic. Bez Tebe, Božský Kmeni, bych byl jako ratolest odříznutá od stromu, kterou už neproudí životodárná míza. Autor Následování praví: „Co ti může dáti svět bez Ježíše? Býti bez Ježíše - hořké peklo; býti s Ježíšem - sladký ráj!“¹ Je pravda, že bez Krista nezmůžeme nic. Ale je také pravda, že s Kristem dokážeme všechno. Neboť On je naše síla, náš život, naše všechno.

¹ Následování Krista, kn. 2, hl. 8, č. 2.

Proto můžeme říci se sv. Pavlem: „Všechno mohu v tom, který mne posiluje.“ Z oltáře, ze mše svaté a ze svatého přijímání čerpáme takovou sílu, že můžeme říci se sv. Pavlem pokorně, ale zároveň jistě: „Kdo nás odloučí od lásky Kristovy? Soužení nebo úzkost nebo hlad nebo nahota nebo nebezpečství nebo pronásledování nebo meč? . . . Ale v tom všem zvítězíme úplně skrze toho, jenž si nás zamiloval.“²

2. Po této modlitbě, plné důvěry a jistoty, následuje druhá přípravná modlitba, proniknutá zase pokorou a svatou bázní:

Požitií těla tvého, Pane Ježíši Kriste, jež se já nehodný odvažuji přijmouti, nebudiž mi k odsouzení a zatracení, nýbrž pro dobrotivost tvou prospívej mi k obraně duše i těla a k vyléčení, jenž žiješ a králuješ s Bohem Otcem v jednotě Ducha svatého, Bůh po vsecky věky věkův. Amen.“

V této modlitbě napřed pokorně vyznáváme svou nehodnost, pak vroucně prosíme, aby od nás Pán odvrátil neštěstí nehodného přijímání a udělil nám hojnost darů z dobrého sv. přijímání.

Chceme přijmouti svého Boha a Pána, my - ubozí a hříšní. Odvažujeme se přijmouti chléb andělský. Naše nehodnost nás však nesmí zdržovat od požívání onoho nebeského pokrmu. Neboť, jak praví Diviš Kartuzián, „za stejných podmínek je mnohem lépe z lásky a horlivosti o obecné blaho přistoupiti ke stolu Páně, než z pokory a bázně se zdržeti sv. přijímání, zvláště když tato svátost je svátostí celé lásky, štědrosti a milosti a lékem duše. A dejme tomu, že by někdo vzhledem k sobě tak záslužně přistoupil ke sv. přijímání, jako by se ho zdržel, přece mnohem užitečnější jest přistoupiti k sv. přijímání vzhledem k jiným; protože kdo zbožně přistupuje ke stolu Páně, mnohonásobně prospívá nejen sobě, nýbrž i celé Církvi, živým i zemřelým, zvláště však přítomným a těm, za které obětuje a prosí. Ačkoli však *nikdo není naprosto hodný sloužiti mši svatou nebo přijímati* tělo Páně vzhledem k nekonečné důstojnosti

² Řím. 8, 35, 37.

Krista, vzhledem k velebnosti jeho božství i k sva-
tosti jeho přijatého člověčenství, přece v jakém si po-
měru je člověk hoden, jestliže se totiž připravuje a
přistupuje k sv. přijímání s náležitou pečlivostí, obe-
zřetností, pokorou, čistotou a horlivostí. Ti však,
kteří *každodenně* přistupují ke stolu Páně, ať se sna-
ží konati tak velká tajemství *tím horlivěji, čím čas-
těji*, a před Nejvyšším *ustavičně* býti čisti a ctnostni.³

Když přes svou slabost se odvažujeme přijmouti
tělo Páně, prosíme vroucně, aby nás Pán uchránil
nehodného přijímání. Mimoděk si při této prosbě
vzpomínáme na slova sv. Pavla: „Zkusiž pak každý
sám sebe, a tak z toho chleba jez a z kalicha pij; ne-
boť kdo jí a pije nehodně, odsouzení sobě jí a pije,
poněvadž nerozeznává těla Páně.“⁴

A pak s důvěrou prosíme Pána, aby nám udělil
hojnost svých darů z dobrého sv. přijímání. Svaté
přijímání je pro nás *ochranou a lékem*. Je ochranou
duše i těla, je lékem naší zraněné přirozenosti. Chrá-
ní nás před hříchy těžkými, tím že nás spojuje s Kris-
tem, původcem nadpřirozeného života a nadpřiro-
zené síly. Očišťuje nás nepřímou od hříchů všedních,
tím že v nás rozněcuje lásku, jež „přikrývá mno-
žství hříchů“. Zaceluje naše vnitřní rány. Je „nejúčín-
nějším lékem proti následkům hříchů, proti vroucí
žádostivosti, proti všedním každodenním chybám,
i proti zapomenutým smrtelným hříchům, a zvlášt-
ním způsobem působí proti všem ranám duše“.⁵

Tyto poslední modlitby, jež tvoří nejbližší pří-
pravu k svatému přijímání, jsou původu soukromé-
ho. Pocházejí ze soukromé zbožnosti, jak je patrné
z jejich obsahu i z jednotného čísla. Nacházíme je
ve středověkých misálech od 9. století s jinými mod-
litbami. Pius V. při úpravě oficiálního misálu (1570)
je zařadil do mše svaté na nynější místo.

³ Diviš Kartuz.: IV, dist. 12, q. 5.

⁴ I. Kor. 11, 28—30.

⁵ Diviš Kartuz.: De Sacram. alt., a 7.

II. Přijímání kněze.

1. Po této přípravě kněz pokleká, klaní se Bohu skrytému pod způsoby chleba a vína, a povstáváje praví pln touhy: „*Chléb nebeský přijmu a jméno Páně budu vzývati.*“

Pak vezme do levé ruky sv. Hostii, skloní se a bije se pokorně třikrát v prsa a při tom třikrát opakuje slova setníka z Kafarnaum (Mat. 8, 8) s malou změnou:

„*Pane, nejsem hoden, abys vešel pod střechu mou, ale toliko rci slovem a uzdravena bude duše má.*“

Stěží bychom mohli lépe vyjádřiti svou důvěru a hlubokou pokoru než těmito slovy pohanského setníka. Jsme nehodni jako onen setník, jsme nemocni jako jeho služebník. Přichází k nám Ježíš, božský lékař, aby nás uzdravil a vyslyšel. Chce vejíti do příbytku naší duše, pod naši střechu. Ačkoli jsme se snažili očistit svou duši, a všechno v ní uspořádat, abychom jej přijali co nejlépe, přece nikdy nejsme a nebudeme naprosto hodni přijmouti svého Boha a Vykupitele.

Diviš Kartuziánský k tomuto místu praví: „Setníkem jsou zobrazeni bojácní a pokorní křesťané, kteří touží po pomoci Kristově, ale velmi se obávají přijmouti jej k sobě při sv. přijímání, a proto se mnohdy spokojují jen duchovním přijímáním. Ačkoli je to *někdy* dobré, přece *lepší* jest z horlivosti přijímati Krista skutečně, svátostně. Vždycky také prospívá, uznati a také vyznati se setníkem Kristovu důstojnost a naši vlastní nehodnost.“⁶

2. Pak přijímá kněz Krista pod obojí způsobou. Položí obě polovice sv. Hostie na sebe, vezme je do pravé ruky, žehná se jimi a praví:

„*Tělo Pána našeho Ježíše Krista zachovej duši mou k životu věčnému. Amen.*“

Když kněz požije tělo Páně, zůstane na chvílku pohřížen v rozjímání, „živě vzpomíná na dobrodiní Kristova, totiž na jeho vtělení, utrpení, a jeho lásku

⁶ Diviš Kartuz.: In Math., cap. 8.

k nám, tak velkou dobrotivost a štědrost, s níž přebývá mezi námi a dává se nám za pokrm. Kněz má též s Kristem důvěrně rozmlouvat a vroucně ho prosit o to, čeho touží od něho dosáhnout jak pro sebe, tak pro své drahé, a žádat Krista, aby ho ráčil zcela obrátit a upevnit a vždycky sílit.“⁷

Po krátkém usebrání kněz odkryje kalich, poklekne, sebere částčky sv. Hostie, uchopí kalich a praví: „*Čím se odplatím Pánu za všechno, co mi udělal? Kalich spasení vezmu a jméno Páně budu vzývati. Chválu vzdáváje budu vzývati Pána a od nepřátel svých budu osvobozen.*“ (Ž. 115.)

Slova nedovedou vyjádřit, jakým štěstím je člověk naplněn při sv. přijímání. Co dát Bohu za to, co On nám dal? Za všechny milosti, jež nám byly dány prostřednictvím těla Páně? Jen dary Božími můžeme Bohu poděkovat. Proto kněz bere do rukou kalich s krví Páně a přijímá krev Páně se slovy:

„*Krev Pána našeho Ježíše Krista zachovej duši mou k životu věčnému. Amen.*“

Pak uctivě vypije přesvatou krev Páně.

III. Přijímání věřících.

1. Poněvadž oběť mše svaté přinášejí s knězem též všichni věřící, je zcela přiměřeno, aby se všichni spojili s obětovaným Kristem ve sv. přijímání. Církev si výslovně přeje, aby věřící přijímali při mši svaté.

V prvních dobách křesťanských všichni přítomní přijímali. Bylo jim to samozřejmé. Oni věděli, co je mše svatá; spoluobětovali s knězem, a proto se také činně účastnili přinesené oběti přijímáním těla a krve Páně. Mše svatá bývala opravdu „communio sanctorum“, sjednocení svatých, sjednocení s Kristem, a tím také sjednocení mezi věřícími navzájem.

Když pak v pozdějších stoletích ochabla horlivost křesťanů, ochabla též jejich činná účast na mši svaté, a zvláště na sv. přijímání.

Nové liturgické úsilí směřuje k tomu, aby přivedlo

⁷ Tentyž: Expos. Miss., a. 38.

věřící zase k prvotní horlivosti, aby se zase všichni přítomní činně účastnili mše svaté a po každé též přijímali tělo Páně. Neboť ti, kteří spoluobětují, mají pak právo na obětní hostinu *při* mši svaté.

Jako zlozvyk musíme potírat obyčej některých zbožných duší, které raději přijímají přede mší svatou, aby pak přes celou mši svatou mohly klidně konat díkučinění. Tím je mše svatá snižována na jakousi děkovnou pobožnost. Je záhodno, aby si věřící i kněží uvědomili, že svaté přijímání patří ke mši svaté. Mělo by býti samozřejmé, že společná oběť má býti dokonána společnou obětní hostinou, společným svatým přijímáním. Sv. přijímání mimo mši svatou smí býti podáváno jen výjimečně, z rozumného důvodu, jak připomíná Rituál.

V prvních dobách přijímali věřící *pod obojí způsobou*. Tento zvyk se udržel všeobecně až do 12. století, místy až do 15. století, až konečně sněm kostnický a pak i tridentský jej potlačil z důvodů věroučných i praktických. Z důvodů věroučných, protože kališníci zavrhovali přijímání pod jednou způsobou jako nedostatečné a nedovolené. Z důvodů praktických, aby nebyla rozlita a zneuctěna přesvatá krev Páně.

2. *Nynější obřad sv. přijímání*, zvláště všeobecné vyznání hříchů před sv. přijímáním (Confiteor) bylo zavedeno až ve 13. století. Pochází snad z „přijímání nemocných“, které bývalo obyčejně mimo mši svatou. Zdá se, že „přijímání nemocných“ byla jakási zkrácená mše, jež začíná vyznáním a končí požehnáním (jež dosud kněz udílí při sv. přijímání mimo mši svatou).

Když věřící vyznají všeobecně své hříchy, kněz se k nim obrátí, a vyprošuje jim odpuštění týmiž modlitbami jako na začátku mše svaté: „*Smilujž se nad námi všemohoucí Bůh a odpustiv vám hříchy vaše, uveďž vás do života věčného. Amen. Prominutí, rozhrěšení a odpuštění hříchů vašich nechť vám udělí všemohoucí a milosrdný Hospodin. Amen.*“ Pak se kněz obrátí zase k oltáři, poklekne, vezme

sv. Hostii, pozdvihne ji trochu nad ciborium, obrátí se k lidu a hlasitě říká: „*Ejhle, Beránek Boží, jenž snímá hříchy světa.*“ A pak třikrát opakuje: „*Pane, nejsem hoden, abys vešel pod střechu mou, ale toliko rci slovem a uzdravena bude duše má.*“ Pak podává věřícím tělo Páně, při čemž napřed činí kříž svatou Hostií nad ciboriem a říká: „*Tělo Pána našeho Ježíše Krista zachovej duši tvou k životu věčnému. Amen.*“

3. Původně všichni přítomní věřící přistupovali ke stolu Páně. Svaté přijímání tedy trvalo dosti dlouho. Aby byla udržena zbožnost, zpěváci při něm přednášeli antifonický zpěv, zvaný *Communio* (Přijímání). Zpívali žalm a lid za každým veršem žalmu opakoval antifonu (nynější *Communio*) jako refrén. Když pak prvotní horlivost ochabla a přijímajících začalo ubývat, byl zpěv zkracován, až konečně z něho zbyla jen antifona. Je pozoruhodné, že ve starších mších měla tato antifona úzký vztah k sv. přijímání. Věřící v nejstarší době obyčejně zpívali žalm 33, a to hlavně pro tento verš: „Okuste a vizte, že sladký je Pán.“

Nynější liturgické hnutí se snaží obnovit původní, velmi krásný zvyk, zpívat *kommunio* při sv. přijímání antifonicky s celým příslušným žalmem. Nejnovější liturgické předpisy to dovolují, a některé kláštery to už každodenně uskutečňují.

P. Ant. Čala O. P.

Kurs biblické inspirace

Kniha cele Boží.

Vliv Boží cele uchvacoval schopnosti svatopisců, aby byly uzpůsobeny vyjádřit božskou pravdu. Byl osvěcen rozum svatopisců a posílen v jistotě, že to, co se píše, je pravdivé. Vůle byla vedena tajemným působením k napsání toho, co rozum chápal jako pravdivé božskou jistotou. Vůle pak přenesla tento vyšší vliv na všechny výkonné schopnosti svatopis-

ce, aby bylo skutečně napsáno jako kniha to, co mělo sloužiti lidstvu k jeho poučení i posvěcení.

Svatopisci byli zcela pod tímto vlivem jako nástroje, které vykonávají činnost hlavní činné příčiny. Poněvadž nástroj je závislý na hlavní příčině, proto se výsledek jeho činnosti připodobňuje účinku hlavní příčiny. Přesto však i nástroj má svou vlastní činnost, protože jinak by nebyl přibírán jako vykonavatel činnosti hlavní příčiny.

Až do 16. stol. theologie takto chápala vzájemnou závislost těchto dvou příčin. Již v židovství byla posvátná každá písmenka božských knih. Celá křesťanská tradice až do zmíněného století nezná otázky, co je v Písmě inspirované a co není, protože byla všeobecná víra, že všechno je v bibli svaté. Teprve od dob theologa Moliny v 16. stol. vzniká otázka, zda inspirace se vztahuje i na slova. Byl to výsledek obav o svobodu lidskou, aby v něčem neutrpěla, kdyby byla celá pod vlivem nejvyšší příčiny ve svém pohybu. Tak jako byly tyto otázky přetřásány o lidské svobodě v jejím poměru k hýbání první příčiny, přenesly se i do biblické sféry na otázky rozsahu inspirace. Na jedné straně zde byla různost charakterů svatopisců, jejich sloh, osobní záliby i různost podání, na druhé straně se stavěla otázka božského vlivu. Neměl-li býti svatopisec nehybným nástrojem pod vlivem první příčiny, bylo třeba omeziti inspiraci jen na určité části. Kdyby se připustila slovní inspirace, jak se pak uplatňuje svoboda svatopisce, jeho osobnost a vůle? Pro tyto důvody se počaly šířiti názory, že inspirace se nevztahuje na slova, nýbrž jen na pravdy, na nadpřirozené pravdy, při nichž se uskutečňoval pozitivní vliv Boží při sepsání svatých knih, zatím co u jiných pravd se tento vliv omezoval jen na ochranu před bludem. Volba slov a výrazů však byla ponechána na vůli svatopisců. Tak je zachráněna jejich svoboda a vysvětluje se rozmanitost v sepsání posvátných knih. V duchu tohoto vysvětlení šlo mnoho theologů až do vydání encykliky Lva XIII. Providentissimus Deus r. 1893.

Takové vysvětlování vzájemné závislosti dvou příčin v sepsání božských se zřejmě odklonilo od tradiční nauky. Počalo oslabovati výhradní a svrchovaný vliv Boží v biblických knihách. Byl jím stírán ráz posvátnosti celé bible, pokud je knihou Boží. Neboť jak podle víry uplynulých věků, tak podle vymezování Církve, bible je dílem Božím jako kniha, nejen obsahově, nýbrž i tvarem knihy. Pojem o svatopiscích jako nástrojích v rukou Božích byl zatemňován. To však znamenalo odklon jak od Otců, kteří viděli ve svatopiscích nástroje, tak od dosavadního směru theologie, která i když blíže nerozbírala tuto vzájemnou závislost, přece v podrobnějším výkladu činnosti nástrojové příčiny udržovala tradiční linii.

Andělský učitel používal o svatopiscích obrazu, že jsou nástroji Božími při sepsání svatých knih. Na několika místech však vysvětluje činnost nástroje pod vlivem hlavní příčiny. Tak na př. píše: „Ne tak se připisuje tentýž účinek přírodní příčině a božské síle jako by byl částečně od Boha a částečně od přírodního činitele, ale celý od obojího jiným způsobem, jako tentýž účinek celý se přiděluje nástroji a celý hlavnímu činiteli.“¹

Viděli jsme již, že nástroj má skutečnou vlastní činnost, již zanechává po sobě, a právě pro svou schopnost je přibírán jako vykonavatel činnosti hlavní příčiny. Jestliže nehybný nástroj vedený rukou umělce dovede vytvořiti dílo podle ideje umělce a při tom vykonává svou vlastní činnost, jež však je povýšena a podřízena hlavnímu činiteli, zcela zvláštní postavení zaujímá nástroj, který je nejen živoucí, nýbrž i svobodný. Takovými nástroji byli svatopisci. Byli uchvázeni silou Boží, která je zastíňovala. Pod tímto vlivem byli uschopněni chápati božské pravdy a je sdělit. Ale jako lidské nástroje vykonali pod tímto vlivem dílo Boží, oděné lidskou formou, aby se stalo majetkem lidí. Jsouce závislí na hlavní příčině, stali se účastni nadpřirozeného vlivu, ale po-

¹ Contra Gentes, III., 70.

něvadž jich bylo použito jako nástrojů, prováděli pod tímto vlivem dílo lidské. Celý účinek je vlastní hlavnímu činiteli a celý nástroji. Nebyli však mrtvým dlátem, nýbrž živými, svobodnými vykonavateli vlivu Božího. Jejich schopnosti zůstaly nedotčeny ve své svobodě a svém osobním rázu pod všestrannou činností Boží. Nebyli jen průtoky božské činnosti, nýbrž prameny, i když ne prvními.

Právě proto, že tento vliv Boží při inspiraci nezapadal do nehybného ústrojí, nýbrž do životných schopností, proto inspirace není mechanickým diktováním, nýbrž činností, při níž byla jemně ušetřena svoboda svatopisců, i když byli úplně pod dotekem vyššího světla. Tyto zásady jsou jen uplatněním všestranného vlivu první příčiny na podřízené příčiny, jež se mohou pohybovati jen v síle pohybu první příčiny.

V tomto pojetí inspirace je vyloučen názor, jakoby inspirace byla mechanickým diktováním slov, protože to by vlastně již nebyla inspirace, nýbrž zjevení. Inspirace však nevyžaduje nutně zjevení pravd; stačí, když to, co bylo i jinak poznáno, je napsáno pod vlivem Božím.

Takové pojetí inspirace je jen důsledkem nauky o spojitosti dvou příčin, hlavní a nástrojové. Odpovídá jistě více celistvému pojmu, jaký existoval od počátku o svatých knihách. Je třeba ovšem zdůrazniti, že se jedná jen o původní text Písma, který se nám však nezachoval v autografech. Když mluvíme o slovní inspiraci, máme na mysli jen tento originál. Nemůžeme proto mluvit o slovní inspiraci ani u překladů ani u opisů. Když víme, že biblické texty ve své původnosti neexistují a že opisy prodělaly mnohé změny vlivem času i jiných příčin, snadno pochopíme, že slovní inspirace je z těchto textů vyloučena. Je však jisto, že všechny změny, jimiž prošly texty Písma, nezasahují podstatu věci a že jsou podružného rázu, i když hlavně pro Starý zákon jsou četné. Opisy a překlady proto jsou jen potud inspirované, pokud jsou buď totožným přepsáním nebo

přeložením původního textu, na nějž jedině se vztahuje inspirace, a to slovní. Bylo by opravdu těžko si představití svrchovanou činnost Boží na schopnosti svatopiscovy, kdyby se inspirace omezovala jen na některé pravdy a kdyby bylo ponecháno lidské svobodě vyjádření této pravdy. Celý účinek patří hlavní příčině. Bible není jen proto svatou, že obsahuje Boží pravdu, nýbrž hlavně proto, že je božskou knihou. V některých knihách bible nevidíme nic zvláště těžkého nebo svatého, a přece tyto knihy jsou tak inspirované jako ostatní ne pro objektivní pravdu, nýbrž proto, že jsou stejně dílem Božím. Tatáž první příčina, která působila na svatopisce, aby pochopili pravdu a aby ji chtěli napsati, pomáhala účinně těmto živoucím nástrojům, aby volily též vhodné výrazy pro vyjádření této pravdy písemně. Tak se vliv Boží prodlužoval na všechny schopnosti, aby byla napsána kniha, která je Boží nejen obsahově, nýbrž i svým autorstvím. Jiné pojetí inspirace není důsledné uplatnění svrchovanosti první příčiny, která působí tak jemně na nižší příčiny, že nikterak nepoškozuje jejich svobodu, nýbrž svým vlivem zdokonaluje. Jinak není jistého kriteria, která část bible je inspirovaná a která není, a jestliže i slova nejsou dílem Božím, není bible Boží jako kniha. Je nesnadno si představití působení božské činnosti na svatopisce jakoby přerušované a nebo neúplné. Různost lidského vyjádření v bibli vyplývá z různosti přibraných nástrojů, které byly svobodné ve své činnosti, podřaděné působení hlavní příčiny. Duch Boží inspirující jakoby se přizpůsobil vlohám, nadání, touhám i citům svatopisců, jako by psali ze svého.

Bylo by však nepochopením této nauky, kdyby se podstata inspirace vztahovala v první řadě na slova a ne na pravdy v bibli obsažené. V tomto přeháněli i někteří Otcové nebo církevní spisovatelé, že viděli v každickém slově nějaké tajemství. U nich to však potvrzuje, že měli víru ve slovní inspiraci. U moderních theologů však, když tato otázka byla

již zblízka položena a vysvětlena, by to znamenalo nepochopení slovní inspirace. Vždy je třeba bráti ohled na to, že pravda, a to v první řadě pravda Boží, je předmětem bible. Proto také pravda a její smysl jsou hlavním oborem inspirace. Sv. Tomáš o tom píše: „I když je pravda, když nejprve jsou Písma Bohem diktována, že i sama slova jsou od Boha určité diktována a pro ně má zvláštní pomoc kánonický spisovatel . . . přece, protože slova nejsou pro sebe, nýbrž pro smysl a naznačené věci, nesmí se rozuměti, že slova Písma a samy hlásky mají neomylnou autoritu jen pro sebe, hmotně chápané, nýbrž pro smysl, jež vyjadřují.“² Jsou zde více než jasně vyjádřeny stupně inspirace, která je u pravdy na svém vrcholném bodě, ale přenáší se až do posledního písmene, pokud je nutné k vhodnému vyjádření této pravdy. Slovní inspirace je tedy nejen pochopitelná, nýbrž vnucuje se důsledně jako jediné možná. Ne však inspirace slov pro slova, nýbrž pro pravdu a smysl. Tak je svaté každé písmenko bible, ale ne samo v sobě, nýbrž ve svém vztahu k pravdě. Nelze hledati v každém slově pravdu, nýbrž ve větách, v odstavcích atd., podle toho, co se chce vyjádřiti jako hlavní věc.

Jestliže byla na čas opuštěna tato solidní nauka, bylo to vlivem některých theologů. Škola Andělského učitele však jí vždy zůstala věrná. Po encyklice Lva XIII. nastal všeobecný návrat k této nauce, která nejen že je thomistická, nýbrž se představuje jako taková, která byla všeobecně přijímána v celé Církvi, i když ne tak výslovně. Tak se vracíme k slovům, jež jsme položili na počátku o biblické inspiraci. Nejsou to už jen slova Andělského učitele, nýbrž jsou převzatá samou autoritou církevní jako výklad nauky tohoto Učitele o působení nástrojové příčiny: „Neboť je nadpřirozenou mocí tak povzbudil ke psaní a vedl, tak byl přítomen píšícím, že všechno to, a to pouze to, co sám poručil, správně v mysli pochopili a věrně chtěli napsati a vhodně ne-

² II. II., IX., 1.

klamnou pravdou vyjádřiti: jinak by sám nebyl autorem celého Písma svatého.“³ P. Švach O. P.

Jedna svatá

Pokračování.

10. Vliv národního cítění na poměr Církve a státu.

Z boje Filipa Sličného s Bonifácem VIII. zvláštní pozornosti zasluhuje právě snaha krále získati lid francouzský a podnítiti jeho národnostní cíl. Místo bully *Ausculata Fili*, která byla spálena, dal král rozšířiti fingovanou bullu *Deum Time*:

Bonifác, biskup, služebník služebníků Božích, Filipu, králi Franků: Boha se boj a přikázání jeho zachovávej. Chceme, abys věděl, že v duchovních věcech i časných jsi nám podroben. Církevní statky a obročí udělovati ti vůbec nepřísluší, a máš-li některá uprázdněná ve správě, výnos jejich nástupcům zachovej, a udělil-li jsi některá, udělení takové jsme za neplatné prohlásili, a vzešlo-li ze skutečnosti, odvoláváme. Ty, kteří jinak věří, za bludaře pokládáme.

Bonifacius, episcopus, servus servorum Dei, Philippo, Francorum regi: Deum time et mandata ejus observa. Scire te volumus, quod in spiritualibus et temporalibus nobis subes. Beneficiorum et praebendarum ad te collatio nulla spectat, et si aliquorum vacantium custodiam habeas, fructus eorum successoribus reserves: et si quae contulisti, collationem huiusmodi irritam decrevimus et quantum de facto processerit, revocamus. Aliud autem credentes haereticos reputamus.

Stejně příznačna jest domnělá odpověď krále *Sciat maxima tua fatuitas*:

Filip, z Boží milosti král Franků, Bonifáci, jenž jako Velekněz si počíná, pozdrav skrovný či žádný. Ať ví převeliká tvoje pošetilost, že v časných věcech nikomu nejsme podrobeni, že obsazování církevních úřadů a uprázdněných obročí právem královským nám přísluší, a jejich výnos že si přisvojuje-

Philippus Dei gratia Francorum rex Bonifacio se gerenti pro summo Pontifice salutem modicam seu nullam. Sciat maxima tua fatuitas, in temporalibus nos alicui non subesse, ecclesiarum et praebendarum vacantium collationes ad nos jure regio pertinere, fructus earum nostros facere, collationes a nobis

³ Providentissimus Deus, E. B. 110.

me, udělení, která jsme dosud učinili a která ještě učiníme, že budou platna pro minulost i budoucnost, a jejich držitelé že mocně chráníme proti všem. Ty, kteří jinak věří, za pošetilce a blázny pokládáme.

hactenus factas et in posterum faciendas fore validas et in praeteritum et futurum, et earum possessores contra omnes viriliter nos tueri. Secus autem credentes fatuos et dementes reputamus.

Je pochopitelné, že taková slova naplnila každého Francouze nevolí proti papeži a nadšením pro krále a vlast. Když byla takto připravena nálada ve veřejnosti, bylo svoláno národní shromáždění. Že Filip skutečně počítal s národním sebevědomím, dokazuje okolnost, že tenkrát byl *po prvé* pozván také třetí stav. A třetí stav se šlechtou se usnesli, že budou krále podporovati hrdlem i statky, a prohlásili, že i kdyby král strpěl přehmaty papežovy, oni že jich nestrpí.

Od té doby počal pronikat prvek národnosti v životě národů - z příčin rozmanitých. Ke škodě Církve se uplatnil zvláště avignonským zajetím papežů (1305—1376), pokud totiž bylo papežství závislo na koruně francouzské. Za schismatu (1378—1417—1448) byl otráven primát papežský: obedienc se neřídila dle diecézí, ale dle národů. Na koncilu kostnickém (1414—1418) bylo odlišně od dřívějších zvyklostí hlasováno dle národů.

To byly předzvěsti nové doby. Vlivem humanismu ustupovaly božské a nadpřirozené hodnoty přirozeným a lidským. Vědomí národní počalo větší měrou pronikat než v dobách dřívějších a nabylo významu i v bojích náboženských.

I hnutí husitské mělo národnostní podklad.

O sto let později povstali národové němečtí, aby zavrhli primát římského papeže. Také hnutí reformační mělo příčiny národnostní. Z poplatků do Říma odváděných byla zdobena Itálie. K dokončení díla Bramanteova byly hlášány odpustky a hněvem naplnily Luthera. Jeho vystoupením propukl odpor přísného severu proti hýčkanému jihu. Luther obnovil blud husitský o neviditelnosti Církve. Těžištěm

jeho disputace s Eckem v Lipsku 1519 byl primát papežský: jeho božské ustanovení popíral Luther a tvrdil též, že i obecné koncily v rozhodnutích víry mohou blouditi a bloudily. Popřev primát papežský vyzýval světské vladaře a šlechtu, aby reformovali Církev. (Spis: *An den christlichen Adel deutscher Nation von des christlichen Standes Besserung*. 1520.) Náboženským mírem augsburským 1555 bylo přiznáno knížatům, říšským městům a rytířstvu ius reformandi, to jest právo ustanovovati na svém území náboženské vyznání - cuius regio, illius et religio.

Není herese ani schismatu v novém věku, aby neměly příčin národnostních. Sekty vznikaly popírajíce viditelnost Církve a primát římského papeže: ve své slabosti hledaly opory u knížat světských a tak se znárodňovaly. Odpor proti Římu a proti katolickému náboženství se stával zápornou stránkou národního uvědomění. Protestantští dějepiscové vyličili Církev jako nepřítelku národů. Pokus o založení národní církve v Německu po sněmu vatikánském, vznik církve čs. po světové válce jsou jasnými doklady, že zneužití národnostního citu proti Církvi jest taktika jak stará, tak i nová: gallikánská, protestantsky revoluční demagogie, jejíž ovčím rouchem jest vlastenecké cítění, vnitřkem pak hltavý vlk herese.

Zřízením národních sekt vznikly příkré protiklady.

Církve teritoriální proti Církvi universální.

Částkové církve národní proti Církvi obecné.

Církve z milosti vladařů proti Církvi svobodné.

Autorita světských knížat proti duchovní autoritě papeže.

Dílo lidí proti ustanovení božskému.

Blud proti Pravdě.

V bulle Unam Sanctam byla předtucha: všechny bludy moderní předem v ní byly odsouzeny, všechna neštěstí náboženských bojů předvídána, útoky na jedinstvo Církve a prvenství její viditelné hlavy předem odraženy.

I ti, kdož zamítají Církev, vyžadují mravnost.

Vědí, že je základem národního bytí. Jest jisto, že to nemůže býti mravnost jakákoliv. Jest sice možno na základě sociologických, biologických a fyziologických výzkumů odůvodniti etiku, ale zdůvodnění mravnosti pro rozum a zdůvodnění mravnosti pro vůli jsou dvě zcela různé věci. Mezi rozumovým vyličením a vzněcující, inspirující silou je propast. Jen výchova nábožensko-mravní může dáti vůli dostatečné motivy, aby jednala ethicky dobře. A Církev jako učitelka theonomní mravnosti jest zachovatelkou národního bytí. To pochopili nejvlastenečtější a nejhlubší duchové moderní Francie, země zákony rozlukovými Církvi odcizené, země vřelého citu národnostního, kdysi tak hrdé na své gallikánské svobody. Pochopili sílu katolické tradice a její význam pro mravní integritu národa a proto neváhali se postaviti na její obranu.

René Bazin je přesvědčen, že jen křesťanství zachrání Francii. Učenci říkají, že potřeba tvoří ústroj: ač nevěří, že by to bylo pravdou o přírodě, přeje si, aby se ta formule uplatnila v řízení státu. (*Pages Religieuses*, Tours, 1915.)

Paul Bourget byl uveden Taineovou naukou o zákonech národnosti k poznání, že kořenem národního zdraví je křesťanská mravnost. (*Pages de critique et de doctrine*.) Podobný názor vyslovuje v románě *Étape*.

Maurice Barrès byl i v politice i v literatuře hlasatelem konservativního doktrinarismu. Hlavní ideou jeho knihy *L'Appel au soldat* je přesvědčení, že každá bytost živoucí se rodí z plemene, z půdy, z ovzduší, a že duch národní se jinak nejeví než ve spojení se zemí a jejími mrtvými. Svůj tradicionalism vyslovil ještě jasněji, když počal vystupovati jako obhájce Církve, neboť považoval katolicismus za tvůrce řádu. Příkladem jeho se řídil Charles Maurras, který sice nebyl katolíkem náboženské praxe, ale ze státnických důvodů si přál obnovení katolicismu v národě.

Vnuk Renanův Ernest Psichari přímo sdružil pojmy Francie a křesťanství a rozhodl se zápasiti ense

et cruce, „svých otců se zastáváje proti otci svému“.
(René Lalou, *Histoire de la littérature française contemporaine*, Paris, 1924.)

Duchové opravdu kritičtí nespatořovali nikdy rozporu mezi uvědoměním národním a přesvědčením náboženským. Dovedli se postavit na obranu pravdy a ukázati, že Církev nejen že nedusila národního svérázu, ale že její zásluhou se vědomí národní, kde bylo potlačeno, probudilo. Dovedli se ohraditi proti snahám filosofů a historiků, kteří své oblíbené myšlenky vnášeli do dějin národních, aby je pak dějinami takto zbarvenými odůvodnili světu současnému, v němž byli se svou moudrostí příliš osamoceni. Skresliliť dějiny úžasně, ztrátu české samostatnosti na příklad popisující jako mstu Církve nad kacírským národem. Historikové nepředpojatí však dokázali, že právě porážka na Bílé Hoře zachránila národ český před neštěstím daleko horším, totiž germanisací, a té právě ušel vítězstvím světa románského nad světem germánským. Bílá Hora byla ovšem neštěstím - trestem za odvrát od zřídla života.

V dialogu Miloše Martena *Nad městem* takto se táže cizinec Allan Čechů předbělohorských: „Proč jste se spojili proti harmonii, kázni a jasnosti románské kultury s cizotou protestantské negace, proč nečelili jí kladem národní vůle, slovem života? Vykrváceli jste za cizí protestantismus! Aby postavil hráz vítězné protireformaci a za ní kupčil skrytě se zájmy pramálo náboženskými, zneužil protestantismus vaší již zakalené tradice, vaší rytířské lehkověrnosti, zneužil odboje a vzdoru, jež jsou vám vrozeny - aby na konec zapomněl chytře na národ, který se dal pro něj všecek, krví i duchem.“ (M. Marten, *Nad městem*, Praha, 1917.) Bílá Hora vzbudila a vypěstovala v pokořeném národě sílu, jež se stala vzpruhou nového života. Josef Pekař rozhodně popírá, že by vítězstvím protireformace byla nastala v duševním životě českého národa bezútěšná poušť, kterou dějepisci protestantští rádi nazývají temnem. Naopak tvrdí, že katolíci pobělohorští s láskou i

mravní silou se soustředili k záchraně i obnově národního vědomí, z pera jesuity Bohuslava Balbína vyplynula plamenná slova obrany jazyka slovan-ského, i svatořečení Jana Nepomuckého, jehož iniciátorem byl právě Balbín, bylo vlastně činem vlasteneckým a obranným. (Josef Pekař, *Bílá Hora*, Praha, 1921.)

Podívovali se protestanté, že v zemi české není nepřekonatelné nechuti ke katolictví: zcela slepi ke skutečnosti, že kolem počátku devatenáctého století, kdy národ se začal probouzeti, cítil katolicismus jako náboženství sladké a půvabné a nejen to, jako náboženství živé. Není možno odmyslit si katolictví z lidové písně, z lidového umění, ze zvyků, z přísloví, z architektury, literatury, pověstí a pohádek. Velmi mnoho z toho, co pokládáme za typické vyjádření češství, přišlo do této země z kostela.

A naopak, skoro vše, co rozhlodalo kořeny našeho národního bytí, viklefství, lutherství, racionalismus, zednářství, marxismus, pseudodemokracie - vše bylo do této země zavlečeno z ciziny. Jsme postaveni doprostřed mezi západ a východ, sever a jih. Všecky nemoci Evropy proděláváme my nejdříve. A za všechna kacírства a za všechny pověry krvácíme - pro svoje cizomilství a pro svoji lehkověrnost. Tím více je třeba pro nás katolicity a řádu: jen v universalitě Církve obecné, věrni svým křesťanským kořenům najdeme svoji budoucnost. *Dominik Pecka.*

Věřím

Věřím. Je silnější, velkolepější, krásnější či plnější slovo? Jsou slova radostná, svěží, volná, slavnostní a smělá, vážná a truchlivá, otrásající duši a dotýkající se srdcí. Ale není plnější, silnější a skvělejší slovo, které by obsahovalo více krásy a slávy, radosti a vážnosti, odvahy i bázně. Věřím. Slovo zvonící dosud čistotou dětské prostoty, slovo nezatížené moderními předsudky (neboť naše doba, chtějíc se zbavit předsudků si utvořila již touto starostí předsud-

ky nové), slovo, jež oživuje naši mysl. Je někdy až závratné, veliké i nesmyslné v našem prožití, mění se podle nabytých zkušeností a zušlechťuje se podle milostí přijatých ve chvílích, které jsou pro nás připraveny. A může to naše věřím býti i pochybné, ale bude-li poctivé a vřelé, tu Bůh se smiluje nad naší touhou a zavede nás na cestu pravou, byť by i všichni v tomto světě o nás již pochybovali. Neboť Bůh miluje lačné a sklání se k hledajícím.

Někdy přijde naše osvícení jako blesk, až zaleknuti ztrneme ve svém udivení. Tu naše radost bývá pak příliš veliká, že v té chvíli je nám nutně zapotřebí samoty. A není-li to možno, Bůh odděluje naši duši tak, že nevidíme a nepoznáváme těch, kteří jsou s námi, i kdyby se na nás tísnili a povykovali. V té chvíli jsme dokonale sami, spatřujeme znamení, kterým můžeme rozumět v této chvíli jen my, neboť Bůh mluví jen s námi. Nazývají tyto stavy vytrženími, ale není to vždy a v každém případě správné a jediné slovo, které by mohlo naznačiti význam, prožitek a nesmírnou sílu takového okamžiku.

Někdy zase bývá naše poznání pomalé a jakoby neustále tápající, takže ani netušíme, že Duch svatý pracuje v nás, upozorňuje nás na věci, které bychom byli minuli bez užitku a povšimnutí. A tak i tato naše cesta, zdající se pomalá a neužitečná, je-li živena vírou našeho srdce, vírou naší touhy, dojde bezpečně na cestu správnou a jedinou, kterou je cesta k Bohu. Neboť Bůh miluje čistou srdce a sklání se k dětem, které chybují, aby je pozvedal k slávě a radostem.

A když pak již dovedeme vysloviti pevně, radostně, slavně a odvážně: věřím v Boha, otce všemohoucího, naše síla se dvojnásobuje a roste každým okamžikem, čím naše uvědomění o tom je mocnější. Všemohoucího, říkají naše rty, a my spatřujeme se slabí u nohou Jeho, který s námi může činiti co chce. Ale my pravíme věřím a my pravíme v Otce a tu rozjasňují se naše oči s důvěrou, kterou nikdo již nezapudí. - A pojednou nám je, jako by naše bytost vyrůstala

la, a tu vědomě stáváme se hrdými. Jen v jediném případě je to pro nás nutné. Že sám Bůh je náš otec, stvořitel nebe i země. Jen v tomto jediném případě můžeme a smíme být hrdí. Neboť jeho láska není láskou lidskou, která zkomírá při sebe menším závanu našich slabostí, ale je to láska nepomíjející, trvalá a neustále se rozmnožující. Dospějeme-li již tak daleko, že jsme hrdými na svého Otce všemohoucího, cítíme se již téměř zcela bezpečni před nástrahami tohoto světa. A přijdou-li přece jen slabé chvíle, kdy se nám, obklopeným hlukem dní a starostí zdává, jako by sláva našeho Otce nám unikala, jako by nepronikala do našich unavených zraků, tu řekneme si s prostotou dětí a s úlevou v srdci „i v Ježíše, jeho syna, Pána našeho, jenž se počal z Ducha svatého a narodil se z Marie Panny“ a naše vnímání se opět objeví a naše úsměvy vyjdou jako za jitra nové paprsky. A pruh záře rozleje se dál a dále a naše bolesti, naše zklamání, naše únava se ztratí v jeho oběti, v jeho lásce a v jeho laskavém čekání. A to je to nejkrásnější. My pojednou a zcela určitě víme, že na nás čeká. My víme, že přinesl oběti ten, který byl nejvyšší, aby mohl čekat, aby mohl přijmout toho nejponíženějšího. My to víme a v tomto našem uvědomění a v této naší radosti můžeme okusiti alespoň část blaženosti věčné.

Jarmila Otradovicová.

ŽIVOT

Spiritualita Katolické akce ?

Pohyb, vzmach, rozběhnutí se je sice známkou života, ale pohyb může být také chybný a člověk se může rozběhnout také na prázdno. Katolická akce zavdala podnět k nejedné theologické disputaci. Přivolala tedy život a vydobyla si mnohdy dobrých projevů života nejen v činnosti, nýbrž i na poli theologickém. Mohli bychom se divit tedy, že některé tyto projevy života byly také rozběhnutí na prázdno? Vždyť vsu-

de, kde se mluví, se řekne také mnoho slov planých a zbytečných, a čím více se mluví, tím více nepřesností se řekne.

Nedávno se rozepsal v článku plném dobrých myšlenek don Gennaro Auletta (Osserv. Rom. 16. Marzo 1939) o zvláštní spiritualitě, tedy o zvláštním usměrnění duchovního života, jaké přináší Katolická akce neboli apoštolát laiků. Katolická akce, píše, dává křesťanu vědomí jeho skutečného a možného bytí v těle Kristově, vtěšňuje ho do onoho podivuhodného organismu, který roste a se rozšiřuje a zdokonaluje usque ad mensuram Christi, činí jej údem činným, který čerpá v těle Kristově svou vnější činnost. Duchovní život Katolické akce prýští tedy z tajemství mystického těla, ano, v síle tohoto tajemství volá Katolická akce křesťany, aby žili božský život a ukládali jej také do jiných. Základní prvek je tedy tento: každý křesťan je živou a činnou buňkou velkého těla Církve, na život a na činnost této božské buňky, žijící z milosti Kristovy hlavy, je vázán z velké části pokrok celého sociálního organismu Církve.

Není pochyby, že je zcela těsné pouto mezi naukou o životě křesťana jako údu tajemného těla Kristova a mezi Katolickou akcí, ale zdá se mi, že poměr je zcela obrácený než jak si jej představuje zmíněný autor. Myslím, že prožití vědomí příslušnosti ke Kristu nás vede nutně k činnosti o spáse duší a nikoliv naopak. Není to tedy Katolická akce, která nám dává tuto orientaci v duchovním životě, nýbrž je to tato orientace života v Kristu a z Krista, v Církvi a z Církve, která nás vede ke Katolické akci. Tak tomu rozuměla celá theologická tradice, kterou vyjadřuje svatý Tomáš slovy: *Contemplata aliis tradere* - podávat z plodů vlastní duchovní náplně.

Dnešní období dějinné je ve znamení socialismu a kolektivismu, který dochází až ke komunismu. Tím se staví zřejmě proti individualismu dřívějšího období. Tento duch se odráží zřejmě i na půdě křesťanské, kde jest regulován, uváděn na správnou míru a kde se mu dostává zcela zvláštní nadpřirozené náplně. A pak se nám jeví tento duch na půdě Církve katolické jako liturgické hnutí, které znamená lásku ke společné modlitbě s Církví a skrze Církev, a jako Katolická akce, což je činnost s Církví a pro Církev. A obojí toto hnutí vychází z hlubokého vědomí naší jednoty v Kristu, která je myšlenkovým podkladem jak liturgického hnutí, tak Katolické akce.

Můžeme proto říci, že na rozdíl od posledního období církevních dějin je dnešní epocha křesťanského myšlení na poli duchovního života orientována kolektivisticky, což předpokládá hluboké uvědomění a prožívání společenství s Kristem a jeho pokračování v Církvi. A pak praktickým výsledkem takto orientované spirituality je Katolická akce. Ale nikoliv naopak. Katolická akce je důsledek dnešního duchovního života Církve, z něhož vyplývá jako nutný závěr vědomí jednoty s Kristem, ale nebylo by správné, kdybychom řekli, že dnešní duchovní směr je výsledek Katolické akce. Nezdá se mně proto přesná věta: Katolická akce zve k svatosti prostřednictvím apoštolátu. Jsem přesvědčen se svatým Tomášem, že apoštolát je výsledkem duchovního života a že jen z vnitřní náplně může vycházet dokonalý apoštolát. Duchovní činnost musí být výsledkem duše, která je svatá alespoň opravdovou touhou a dokonalou snahou. Nechci říci, že jen ten by se mohl odvážit apoštolské činnosti, kdo je hotovým světcem; ale jistě by nemohl očekávat skutečných výsledků ten, kdo by šel k této práci bez náležité přípravy vnitřní. Dávat může jen ten, kdo má, a rozdávat hodnoty nadpřirozené víry a lásky může jen ten, kdo je jimi naplněn. Apoštolát je tedy důsledek duchovní náplně člověka a čím větší je tato náplň, tím více z ní lze rozdávat.

Zdůrazňuje-li se dnes laikům jejich povinnost apoštolátu, zdůrazňuje se jim současně povinnost hlubokého prožívání křesťanských pravd a jejich uskutečňování v životě. A zdůrazňuje se jim také potřeba prožití vědomí společenství s Kristem a s Církví, neboť právě to je základem veškerých apoštolských snah. - *R. Dacík.*

Den Páně

Svěcení neděle je a zůstane nejlepší známkou křesťanského ducha. Neděle - den Páně - den Boží - den vnitřního člověka - den, kdy si člověk uvědomuje, že patří k velikému křesťanskému celku.

Nejdůležitější je, aby si křesťané živě uvědomili, že sedmý nebo vlastně první den v týdnu je dnem Božím, na nějž má právo všemohoucí Pán. Neděle se svými povinnostmi nesmí stát stranou jako něco vedlejšího, obtížného - třeba ji postavit do středu, do proudu křesťanského života. Vitalisovati ji.

Byly pořádány ankety, jež si všímají nedělní bohoslužby se dvou hledisek: účast na ní a způsob účasti. Výsledky jsou více zarmucující než povzbuzující. Než není třeba být malomyslným. Jedná se o věc Boží a i my věrní křesťané můžeme v mnohém přispěti k podstatnému zlepšení účasti na mši sv.

Je řada činitelů, které znemožňují velké většině účast na nedělních službách Božích. A odstranění některých z těchto překážek je v naší moci. Kolik lidí nemůže přijít v neděli dopoledne do kostela, poněvadž musí sloužit našim zdánlivě nutným potřebám: holiči, řezníci, cukráři, restauratéři. Mnozí nemohou v neděli přijít, poněvadž pro naše pobavení museli být v sobotu dlouho do noci činní při slavnostech, divadlech - a jsou unaveni. Než i odstraněním těchto překážek není věc úplně zachráněna. Hlavní příčina je v otupělosti svědomí křesťanů - nepočítají a nevěří v přísnost přikázání o svěcení dne Páně.

Aby si znovu uvědomili závažnost přikázání, není jiného účinného prostředku, než pochopení pravého významu mše sv. a jejího postavení v životě křesťana a v našem denním zaměstnání. Nic tolik neprospěje jako ukázat na veliký význam společné oběti, podávané Bohu celou farností.

Katolická akce by měla v každé farnosti mít skupinu lidí, kteří by z vlastního přesvědčení činně pracovali k tomu, aby se ve farním kostele společná oběť konala podle liturgických předpisů. Naše týdeníky, časopisy by si měly ještě více všimát bohatého věroučného obsahu mše sv. a jejích formulářů. Máme-li se při této práci o činnou účast na mši sv. potkat s výsledkem, třeba se s počátku omeziti na minimum, na něž všichni stačí. Prvním základním kamenem je porozumění mešnímu řádu.

Poněvadž se jedná o věc důležitou, svatou, je k jejímu provádění třeba dobré, pečlivé přípravy. Třeba začít v odlehlejších, tichých střediscích, kde věc má čas dozrávat, pomalu pronikat. - *F. V.*

Akademický týden v Miláně

Koncem srpna pořádá se i letos v Miláně tradiční Akademický týden za vedení slavného dnes rektora milánské university františkána dr. Gemelliho, kolikanásobného doktora. Akademický týden shromažďuje kněze, řeholnice, laiky, hlavně

laiky, aby jim podal nejnovější výsledky katolického bádání v nejrůznějších odvětvích vědních a jak se katolicky správně dívati na různé dobové zjevy, otázky a podobně. Ještě co nedávno bylo těžko najíti uvědomělé laiky vzdělané a při tom hrdé na své katolictví. Ještě před několika desítkami let směl Roselli nazývati, dnes za největšího italského romanopisce uznávaného Manzoniho, nejpošetilejším z literátů. Ještě před padesáti lety mohl Carducci vynikati jako u nás Machar jedovatostí vůči všemu katolickému, protože se katolické považovalo za přitroublost, omezenost, mazanost a darebáctví klerikální. Dnes nestačí katolická universita pojmuti laiky ze všech oborů, hledajících na této universitě raději než na státní své vzdělání.

Akademický týden v Miláně naplňuje denně největší posluchárnu, slavnostní Aula maxima dennodenně vybraným posluhačstvem. Základní thema neslo heslo: Katolická tradice a její poslání v národním italském životě. Prof. Simone snažil se ve svých přednáškách najíti poslání a smysl italského národa. Pravda, přehnal význam italského katolictví, hlavně dnes, ale své poslání národ má. Nemůže se sice italská theologická produkce srovnávati s produkcí německou, kde stále jsou chrleny nejlepší theologické studie o všech otázkách, které se stále vynořují. Ale Italové žijí ze staré římské právnícké, státnické tradice a proto se velmi hodí na obsazování míst církevní ústřední administrativy. Odtud tolik prelátů, monsignorů obsazujících všechna důležitá místa církevních správních úřadů. Toto je vlastní dnešní význam Italů pro Církev. Proto nechť ho nehledají Italové jinde. Ale správná a výborná byla přednáška De Simonova ohledně minulosti, kdy skutečně obohacovali Italové ve všech oborech, svatosti, učenosti, uměním celou katolickou Církev. Správně ukazuje Simone na to, jak právě katolictví inspirovalo, vedlo a živilo nakonec umělce v jejich tvorbě.

Velmi zajímavý byl referát Církev a umění, kde se snažil referent ukázati i světlou stránku renesance, na kterou se přechasto zapomíná. Přednášející prof. Thea oceňuje v renesanci dravou touhu mládí uplatniti život proti zkostnatělosti starců, sedících jako žába na prameni pozdní scholastiky. Jest v tomto úsudku mnoho pravdy a varovné pravdy i dnes.

Lovera de Castiglione podrobil ostré vědecké kritice tak

zvané věčné principy francouzské revoluce. Ukazuje jejich neudržitelnost, která je s to strhnouti do náručí smrti, které samy propadají i latinské národy, které by jí chtěly propadnouti.

Velmi zajímavá byla přednáška Církev a italská literatura posledních padesáti let. Byla to velkolepá přehlídka literární tvorby italských katolíků. Stefani, profesor z university Padovské měl tři velmi hluboké přednášky: Osobnost, Smysl existence, Smysl dějin, kde podroboval kritice moderní myslitele, kteří dnes hýbají dušemi mladých: Kierkegaard, Hiltey, Spranger, Heidegger, etc.

Pak následovaly dvě řady přednášek o italském státním zřízení a životě. Přednášky hodnotily nedávno vyšlý nový občanský zákoník a zákony o korporacích.

Jak viděti, katolíci se neuzavírají žádné otázce, žádnému problému. Uvádím referáty, abychom mohli s nimi srovnávati své Akademické týdny, které se nikterak nemusí styděti před jinými Akademickými týdny v cizině.

Nezradit svého poslání

Kněží Páně mají především dávati a rozmnožovati život dítek Božích, podávati Obět a pokrm nového života. Tedy, jsme postaveni především k této úloze. Zde jsme doma. Zde jsme bezpečně u svého kormidla, zde opravdu něco máme, něco dáme, něco můžeme.

Božská je naše služba. U Božích darů, jeho pravdy a života musí zůstat. I prostředky našeho působení musí býti zaměřeny podle tohoto nadpřirozeného předmětu a obsahu.

Toto především od nás, věřící, čekejte. Prospějeme vám tím více, než kdybyste nás zapřahovali do nevím jakých sebe krásnějších služeb. Tyto všechny ostatní služby mohou i druzí zastati. Ale život Boží a pravdu jeho a Obět a Tělo jeho vám ostatní nemohou dáti. Proto neodtrhujte své kněze od oltáře, nevolejte je ze sakristie. Patří tam a je to jejich hlavní poslání a celý smysl jejich života. Všechno, co jiného konají, mohou býti jen výjimky, jež smějí býti tím řidší, čím absolutnější je ono duchovní jejich určení.

Nečekejme od kněží absolutní úspěch, především ne úspěch davový. Bůh působí především v duších jednotlivců. To byly

sny humanitářů, kteří se domnívali najít recept, jak naráz umravnit a přetvořit všechny lidi. To byl sen Karla Čapka a jemu podobných sentimentálních romanopisců, kteří chtěli najít lék universální, lék neomylně ihned a davově působící. Kněz může rozdávat slova pravdy, modlit se, trpět, podávat nejsvětější obět a rozdávat posvěcující Tělo Páně, ale pak - pak musí čekat, trpělivě vytrvale, svatě, nadpřirozeně čekat. Kdyby chtěl jen přirozenými prostředky urychlovat, davově zjednodušovat svou práci a práci milosti, ukazovalo by na to, že nevěří v tajemně, nadpřirozeně působící sílu milosti, že ji chce doplňovat, jakoby postrkovat. Kdybychom dávali větší důležitost a váhu svým přirozeným prostředkům, dočkali bychom se zklamání nedostatečnosti všech lidských prostředků. Musili bychom si říci: Sili jsme mnoho a klidili málo, protože vzrůst dává jedině Bůh. My můžeme jen připravovat půdu, jen býti hlasem volajícího na poušti, ale zázrak milosti a skutečného rozvoje nového života může jen Bůh dát. Ušetřme si proto zbytečných rozčarování! - *Braitto*.

Bůh má mnoho cest

Mnoho úzkostí bychom si ušetřili, kdybychom se nedrželi křečovitě svého dosavadního vyježděného, navyklého způsobu života. Mnoho úzkostí o nás i o naše drahé vyplývá z toho, že považujeme cestu, po které jsme dosud kráčeli, způsob života, jakým jsme dosud žili, za jediný možný, za jediný přinášející štěstí, jako by jen on zaručoval budoucnost, trvání a šťastný rozvoj.

Když pak nám udělá někdy Bůh škrt přes náš dosavadní rozpočet, domníváme se, že se nám všechno zhatilo, že je všemu konec. Zatím ničemu není konec, nýbrž plány Boží se jenom obrátily jinou cestou a jiným směrem.

Bůh nám lépe rozumí než my sami sobě. Miluje nás více než my sebe dovedeme milovat. Miluje náš národ více než my všichni jej milovat dovedeme. Miluje jej, protože mu určil jeho úlohu, protože mu svěřil učení svého Syna, a tak důležité úseky dějin a poněvadž připjal na náš národ takové obraty v dějinách, že se u nás točily dějiny jako na křižovatce. Proto věřme mu a věřme mu i co se nás týká i co se týká osudů našeho lidu. A nechtějme předpisovat Bohu, aby nás vedl tak-

vou či onou cestou, nechtějme rozuměti sobě lépe než On nám rozumí. Víme, jak dopadlo volání Nedáme zahynouti sobě ani budoucím!

Ale, Bůh ve své moudrosti nemá jen nás na starosti a ve své moudrosti nemůže se řídití tím, co je nám právě příjemné a pohodlné. Pro rozvoj národa není vždycky příhodné to, co je mu příjemné. Člověku neslouží vždycky to, co mu život usnadňuje, co mu jej činí pohodlný. Jen klid a pokoj a jen zdar a úspěch ve všem by ho učinily těžkopádným, pohodlným, jeho síly by zvolna zmrtněly, ochably, neměly by příležitosti se uplatniti a tak by brzy i zakrněly.

Ostatně, právě, protože je Bůh všemohoucí a vševědoucí, právě proto může tak přerůznými prostředky uskutečniti své plány a záměry. A to, čemu jsme právě nerozuměli v minulosti, to právě se po letech a desetiletích a u národa po staletích ukáže, jak bylo plánovitě vyšší rukou připravováno, jak to bylo vlastně nutné a jak to bylo blahodárné. My jsme omezení a máme omezené možnosti. Proto se domníváme, že když se nám ony omezené možnosti obrátí, že jsme znemožněni, ale Bůh má tolik prostředků a sil a plánů, že musíme mu věřiti, když je dobrý, že pro nás jistě vybere to nejlepší. Věř svému Bohu a vpravíš se silou této víry do každé situace! - *Braitto*.

PRACOVNA

Tajemství životná

Víra není jen předmět neosobní našeho myšlení. Víra je něco, co se obrací nejenom na můj rozum, nýbrž přes rozum na celý můj život. Náš Bůh není Bohem jen v sobě uzavřeným. Tak, jak nám Kristus zjevuje Boha, ukazuje nám tohoto Boha i s jeho tajemstvími jako sklánějícího se dobrotivě k mému celému životu. Do celého mého života chce zasahovati Bůh jako Otec a chce, abych k němu jako dítě celým životem směřoval.

Proto nám Ježíš zjevuje Boha v takových dosud ani netušených tajemstvích. Proto nám jej zjevuje, abychom jej mohli lépe milovati, abychom mohli k němu vědoměji směřovati svým životem, jemu svůj život stále úplněji podrobovati.

Nezjevil nám tajemství svá proto, abychom ustrnuli v hrůze, abychom slepě a neosobně je přijímali, nýbrž, proto nám je zjevil, že chce, aby patřila k našemu životu, aby obohatila a proměnila, přetvořila k nadpřirozenému, jak říkáme pozvedla náš život.

Tak není tajemství nejsvětější Trojice jen zvěstování něčeho, před čím máme němě státi, nýbrž jako něco, k čemu máme směřovati jako ke svému cíli. Tak nám zjevil tajemství nejsvětější Trojice, abychom ve svém životě podobně uskutečňovali Boží jednotu v mnohosti. Známe je o tom výrok Tomáše a Kempis, že co pomůže učeně disputovati o Trojici, když se svým životem nelíbíme Trojici. Tajemství, božská tajemství víry nebyla nám dána jen proto, abychom o nich uvažovali, nýbrž, abychom podle nich a k jich plnému uchopení zaměřili svůj život.

Bůh Stvořitel mne nepotřebuje, ale když mne stvořil a když mne stvořil tak, že jej mohu jako Stvořitele poznati, pak patří k jeho pojmu, k pojmu Stvořitele a on patří ke mně jako k pojmu tvora. Nejsme si cizí. A když tohoto tvora ještě výše pozvedl až k jakési účasti na své přirozenosti a na svém životě, a když jeho život je poznávání a milování sebe nade všechno, proto poznávám, abych mohl podobně jako on sebe i já jeho milovati. Právě protože jsem jeho tvor a že jsem jeho dítě. To je teprve živá víra.

Když říkám vykoupení a posvěcení, nemohu s těmito skutečnostmi jednati jen jako s cizími, mne se netýkajícími pojmy. I já jsem zahrnut do Vykoupení, i pro mne byla vylita svatost, plnost Ducha svatého. To je teprve plnost tajemství víry, náš život z těchto tajemství. Byli jsme milostí zvláště uzpůsobeni, abychom mohli nejenom přijmouti zjevení tajemství, nýbrž také žít z těchto tajemství a tak vnikati do nich. - *Braitto*.

Blažení lidé čistého srdce

Šťastní a blažení jsou lidé oči nezatížených prachem a všedností tak, že by oči neviděly vyšší krásu, kterou mají zvěstovati a znázorňovati. Blažení jsou ti, kteří jsou svobodni, nezotročeni ničím stvořeným. Uvidí je jako prostředky, cesty, stopy vypravující o pravém Cíli a ukazující jeho vlastní a konečnou krásu, plnost a dobrotu.

Blažení lidé, kteří se umějí dívat na tvory správně, kteří mají srdce čisté, oči čisté. Nevidí nestvůry místo tvorů, ale nevidí také boha na místě tvorů. Čtou ale o Bohu v každé stvořené věci. Dovedou se zaradovati z čisté krásy. Umějí za ni býti vděční. Neposmívají se stvořeným věcem, ale také se nedají jimi zlákat ke spoutání. Vidí Boha, protože je věci stvořené nezdržují, ani neodvádějí. Ale umějí viděti Boha i tam, kde by druhý byl v pokušení zablouditi a ztratiti se ve tvorech. Umějí čísti ve tvorech. Umějí čísti ve tvorech stopy Boží velebnosti, krásy a dobroty. Jsou vděční Bohu za každý jeho úsměv ve tvorech, rozumějí řeči stvořených věcí o lásce Stvořitele, který nás obklopil tolika krásnými a dobrými věcmi.

Jsou blaženi a šťastni i v přirozeném ohledu, protože se dovedou radovati z lásky Boží, rozhozené po lučních květinách, z krásy Boží, zrcadlící se v nescíslných různostech motýlů, ptáček, hvězd a barev.

Jsou blažení, protože jim už nejsou tvorové pokušiteli, nýbrž pomocníky. Ukazují jim cestu k Bohu. Usnadňují jim tuto cestu. A hlavně v nich budí žhavý hlad po Bohu samém; chtějí spočinouti v kráse samé, když okusili jejího odlesku. Budou viděti Boha. Již teď ho vidí ve tvorech. Kdo se dobře podívá na věci, vidí, že každá věc je *jakési* sacramentum, viditelné znamení neviditelné moci, síly a lásky Boží. Vidí jednak tvory, ale hned také podle jejich stupně i samého Tvůrce. Jsou totiž čistého srdce. Věci jen projdou jejich srdcem, ale nezůstanou na něm ležeti. Srdce samo přes ně přejde. Zůstane čisté. Připne ty věci na Boha a ne na sebe. Ani věci ani srdce nejsou poskvrněny sebeláskou, totiž domnělou sebeláskou. Nezmocní se jich, nezkříví je a nezohaví je zneužitím proti Tvůrci. Proto zůstanou průzračné a je skrze ně viděti Tvůrce. Odlesk Boží není zastřen zneužitím proti němu. Proto skrze ně i na nich lze viděti Boha, vůli jeho láskyplnou, proč a k čemu nám ty věci dává. Lze na nich a skrze ně viděti Boží moc, moudrost a lásku. Jen proto je stvořil, aby nám o něm vypravovaly a nás k němu vedly jeho stopami plnými závdavků. - *Braitto*.

Bůh je má jistota

Přicházejí chvíle, že Bůh splete všechny rozpočty. Přijdou chvíle, že se už lidsky ničeho nedopočítáme. Všechno je rozhozeno. Nevidíme na krok. Nemůžeme již s ničím lidským

a přirozeným počítati. To je chvíle posvátná, chvíle Boží, kdy se máme vrhnouti do tmy Boží prozřetelnosti. Jen se nám zdá tmou. Bůh pořádá osudy milionů a na tisíce let a miliardami různých okolností. Proto se nám zdá být temnou a nepřehlednou. Ale přes to žádá od nás Bůh, abychom učinili důvěryplně skok do tmy neprobadatelné Boží prozřetelnosti.

To je okamžik, kdy chce Bůh dokonale a naprosto sám vzít osudy naše do svých rukou. Nemařme plány Boží malicherným zmítáním se ptáчете v síti Boží prozřetelnosti. Nechme teď Boha jednati a za nás se starati. To jsou totiž chvíle milosti, chvíle, kdy Bůh nám chce zřetelně ukázati: Tedy takhle jsi to dovedl domotati ty. Teď já беру tvé osudy do své zvláštní péče.

Přiznám, že to nejsou lehké chvíle. Je to hořká zkouška, když naše tvrdost, síla jsou bolestně pokořeny. Vidíme, že nic nejsme, že nám někdy ani není dovoleno se brániti. Někdy vůbec ani nelze se dovolat spravedlnosti a práva.

I v takových chvílích musíme věřiti, že jsme dále v rukou Božích, že jsme a zůstáváme jeho dětmi a že jeho péče o nás není méně starostlivá a věrná než ve slunných chvílích pocítování síly a vznešenosti. Musíme docela věřiti, že to, co právě nás v nějakém bolestivém kříži stihlo, je projevem největší Boží starostlivosti o nás, že právě tím a oním dopuštěním nás Bůh nesmírně miluje.

Jen tak nedáme se rozdrtit bolestnými ranami. Jen tak naopak jimi ještě porosteme a jich užijeme ke svému rozvoji. Poznejme proto chvíli svého navštívení! - *Braitto*.

Věřím v sebe, až věřím v Boha

Cím více poznávám Boha, tím méně důvěřuji sobě. Poznávám svou slabost, ubohost. Vím, že ze sebe ničeho nemám. Proto se tím více opřu o Boha - sílu svou. To je jeden pohled na skutečnost. Ale, tato skutečnost má ještě jinou tvář.

Teprve, když důvěřuji Bohu, teprve až v něm zakotvím, teprve potom mohu také důvěřovati sobě. Ne jako sobě, nýbrž jako drženému Boží silou. Teprve až najdu v Bohu své životní těžiště, svůj žitý střed, vím, že jsem nepohnutelný. Teprve z Boha, ze skutečného středu najdu spolehlivou cestu také k sobě. Ze skutečného středu vedou cesty na všechny strany.

I ke mně musí některá vésti. Tak se dostanu z plnosti Boží, ze spočinutí v plnosti Boží také k sobě, ke svému opravdovému a skutečnému já.

Spočiň dokonale v Bohu, tak dokonale, jak On sám tě k tomu zve a poznáš teprve svou novou, nesmírnou důstojnost, vznešenost Božího dítěte, které může žít životem z Boha samého, růsti stále blíže k němu, ke stále větší podobnosti s ním. Pak teprve můžeš řádně uvěřiti ve svou velikost.

Kdo důvěřuje v Boha, věří v sebe. Ví o své nesmírné ceně v Bohu. Kdyby ji měl jen ze sebe, mohl by tuto cenu lehce ztratit. Mění se, kazí se, lepší se, podle okolností. Ale, když zakotví v ceně dítěte Božího, co mu kdo může přidati? Může nám někdo něco vůbec vzít? Může nás někdo zdeptat, potopit, pošlapat? I pod nohama nepřátel, i v cárech a opovržení ví, že je velký, že je něco nesmírného. Krásně říká sv. Jeronym ve výkladu na slova: Vy jste sůl země... Kdo může pošlapati člověka Božího? Dítě v milosti? Pošlapat je možno jen někoho pod námi. Kdo je v Bohu, nikdy neleží na zemi. Nemůže být pošlapán.

K této důstojnosti, k tomuto vědomí důstojnosti je třeba vychovat křesťanský lid. Nikdy pak nezmalomyslní, nikdy neztratí důvěru, odvěkou víru v sebe, úctu k sobě. - *Braitto*.

Blahoslavení lkající

Kolikráte se nám převrátí přes noc, co jsme stavěli léta, v čem jsme pevně seděli jako na pevném, nedobytném hradě. A pak lkáme. Platí o nás opravdu potom blahoslavení lkající? Platí to pro nás i tehdy, kdy se stále utápíme v slzách nad minulostí, takže ztrácíme smysl pro další povinnost? Jsou lkající blahoslaveni jen pro své slzy a jenom pro své lkání? A smíme lkáti nade vším stejně a smíme vůbec lkáti bezúčelně?

Blahoslavení lkající především nad svými hříchy, kteří pláč nad sebou a nad svými syny, kteří si uvědomí v duchu lítosti se srdcem zkroušeným, že si zasloužili Božího trestu, kteří všechno učiní, aby odstranili příčinu bičů Božích. Blahoslavení lkající, ti, kteří vidí bídu, mizerii života, že tu opravdu nic nestojí za to, aby tomu člověk prodal své srdce, aby se v tom ztratil, kteří berou vážně svůj život, kteří lkají nad tím, jak tu nemožno spočinouti dokonale v Bohu tak, jak by si toho Bůh

zasluhoval a jak by to nasýtilo naši duši. Takové lkající blahoslaví Pán. A pak blahoslaví ty, kteří dovedou lkáti nad bolestmi Církve, nad bolestmi svých bratří, kteří nevidí jenom bolesti své osobní, kteří mají srdce otevřené, srdce plné soucitu ke všemu, co je navštíveno, stíženo bolestí.

Blahoslavení lkající, kteří dovedou lkáti, kteří lkají nad jediným zlem, totiž nad hříchem, a kteří dovedou nade vším ostatním jiným lkáti s důvěrou, že nejsou srovnatelná muka tohoto světa se slávou, kterou chystá Bůh těm, kteří pochopí kříž Kristův a své přivtělení k němu. Blahoslavení ti, kteří trpí v naději, že Bůh náš není Bohem krutým, který by nás zbytečně trestal, který by nás do nekonečna trestal, že nás jen zkouší, že nás jen očišťuje, že nás jen přitahuje k sobě. Že dává nám tolikrát bolesti a zkoušky, abychom se navzájem poznali, abychom měli porozumění pro všechny bolesti všech, abychom se pak ke všem bolestem všech bratří dovedli skloniti.

Blahoslavení trpící, kteří vědí, že Bůh nenechá ani jednu slzu bez odměny, jestliže teče k němu. Nemohl za živa Kristus viděti plakat matku. Řekl jí: Neplač a vzkřísil dítě. Když poteče k němu naše slza, krev utrpení pohne jeho srdcem a pozvedne nás, potěší nás. To je tak jisté jako věrnost a všemohoucnost lásky Boží. Takto je třeba trpět. S pohledem důvěryplným k Otci, který nás nemůže opustiti, ke Kristu, jenž ví, jak chutná bolest! - *Braitto*.

I přemáhání zlého je velké dílo

Někdo obdržel od Boha dar tak zvané šťastné povahy. Buď zrozené nebo vychované milostí a šťastným přijetím milosti, dobrou milostí, odpovídající výchovou. Takový člověk činí rychlé tak zvané pokroky v duchovním životě.

Druhým ale dopustil Bůh, aby si přinesli na svět řadu nepřijemných špatných vlastností, sklonů. Nebo nebyli včas poučeni, účinně vychováváni. Jednou se jich dotkla milost Boží. Zaplavila je a začala v nich pracovati. Ale milost Boží uzdravuje sice lidskou přirozenost, ale nemění člověka tak, že by zaň všechno učinila. Milost Boží působí v člověku, ale působí v něm, v jeho prostředí, v jeho schopnostech, v jeho povaze. Působí v něm, ale mimo to ještě působí skrze něho. Skrze jeho celé duchovní ustrojení.

Milost Boží nepřevrací naráz člověka, nýbrž *působí* v něm, zvolna a organicky. Přetváří, proměňuje člověka. V tom je právě její smysl, že dovede každou povahu přetvořiti, proměnit.

Člověk tedy přijímá milost do svého života. Říkají tomu někteří theologové spolupůsobení s milostí. Dá se to také nazvat zasazení milosti do skutečného, osobního života. Osobní život je pak určován vším, co člověk má a čím jest obdařen nebo co nese. Když je tedy člověk zatížen různými následky porušené lidské přirozenosti, musí pracovat na těchto následcích.

Tyto následky mohou někdy býti tak těžké, vážné různými sklony, vlastnostmi zděděnými nebo nepřevychovanými bez vlastní viny, že dlouhý čas bude toto hlavní činností milosti, vyvažovati, odstraňovati, převychovávat toto dědictví. Někdy budou třeba vedle sebe žítí takoví lidé, jeden se šťastnou povahou, u něhož se bude milost jevit rychle působivou, až oslnivým způsobem. Druhý s povahou nešťastnou, s odbojnými sklony bude se probíjeti pomalu, únavně krok za krokem. Taková povaha se nesmí tím dáti odstrašit. Pro ni je to větší vítězství, přemoci sebe, než lehký dobrý skutek osoby se šťastnou povahou, v tom, co má šťastného.

Neposuzujeme proto lidi podle vnější duchovní plynulosti, nýbrž ponechejme to o jiných Božímu soudu a ve vlastním případě nedejme se unést k samolibosti nad dobrými skutky snadno učiněnými, ani malomyslností dlouho a třebas až do smrti trvajícím zápasem v různých ohledech svého duchovního života.

I vítězství nad zlým je velké dílo a veliký, dobrý čin. Ostatně, pouhým trpným přemáháním by se zlo nepřemohlo. Bez tak nasazuje člověk, opravdově se snažící, dobré skutky odporující povaze. Pro tento odpor je nejenom zlo vítězně přemáháno, nýbrž také povaha se dokonale přetváří, protože se do ní odporem a zápasem dobro hlouběji vkořeňuje. Proto po delší době je ctnost takových lidí, kteří museli se sebou mnoho zápasiti, silnější, hlubší a plodnější. - *Braitto*.

Z duchovního života

Angelus Silesius. Ed. Peuckert, Dieterich, Leipzig. 1939, str. 288, cena 2.80 Mk. Nesmrtelná kniha hlubokých mystických výroků Angela Silesia. Vkusná úprava a mírná cena zpřístupňuje a umožňuje opatření si knihy všem, kteří milují tohoto hlubokého katolického mystika. Hluboké výroky uvádějí do závratných propastí božských hlubin.

BITTER-MATHIS: *Rodná hrouda.* Vyšehrad, Praha 1939, str. 200, cena 24 K. Když jsem tuhle knihu dostal do ruky, řekl jsem si: Konečně jedna originální, v dobrém smyslu, kniha kazatelská. Sbírká kázání pro venkovský lid. Kniha pracující s tím, co rolníka obklopuje, s čím pracuje, co ho hneče, z čeho se raduje. A při tom jsou tu probrány všechny duchovní pravdy, i nejhlubší. Není tím náboženství skreslováno, ani zeslabováno na účet laciné libivosti. Myslím, že naši venkovští kněží sáhnou po knize velmi rádi a odloží ji velmi vděčně.

BOUZEK: *Pokladnice odpustkových modliteb.* Vítaná novinka, která právě vyšla nákladem Vyšehradu v Praze, je bohatým zdrojem odpustkových modliteb, které vyjadřují rozmanité náboženské úkony křesťana. Zvláštní pozornosti zaslouží jasné poučení a odpustcích, návod, jak obcovati účinně mši sv., vzorná příprava na sv. zpověď a sv. přijímání a díkůčinění po nich, adorační hodina a modlitby k nejsv. Svátosti, nová krátká křížová cesta, výklad tajemství sv. růžence, příprava na smrt, modlitby za zemřelé. Cena 25 K.

BRINKMEYER-TELCH: *Exercition für Schwestern.* Borgmeyer, Hildesheim, 1939, str. 240, cena 4.50 Mk. Při nedostatku dobrých předloh pro přednášky a exercicie pro řeholní sestry přivítají exercitátoři a spirituálové a zpovědníci klášterních sester vřele tuto knihu. Mluví o řeholních ctnostech i překážkách a povinnostech i chybách. Hodí se velmi dobře tak pro představené i pro novicmistrové k duchovním konferencím. Sloh je prostý, důvody věčné a srozumitelné.

KNAPP: *Priester des Herrn.* Herder, Freiburg, 1939, str. 260. Několik kněžských postav. Vzory, odpovědi na mnohé úzkostlivé dnešní kněžské otázky, hlavně na otázku: Jak k duši? Jak k době? Tak jako tito svatí. Uchopiti celou poctivostí a celým životem z milosti posvěcující i kněžské všechny své síly. Proto ukazuje na sv. Filipa Neri, Klementa Hofbauera, svatého faráře Arského a jiné. Potěšíte se těmito postavami kněžských bojovníků.

REBSTOCK: *Vom Wort des Lebens.* Laumann, Dülmen, 1939, str. 200, cena 4.70 Mk. Hluboké úvahy živě četbou především svatých Otců. Nejkrásnější komentáře biblické

byly Otci napsány právě na evangelium svatého Jana. Rebstock zpracoval toto nesmírné bohatství. Vyssál takto dřev ze staletého katolicismu života. K porozumění Písmu svatému, k meditacím, ke kázání dílo připravené a dobré.

Kniha o utrpení svatého Václava. Pourouva Edice Praha, 1939, str. 64, cena 24 K. Dr. Vašica, šťastný vyhledavač barokních textů českých, je především také odborník v nejstarších literaturách slovanských. Teď vydává vzácnou staroslovanskou legendu o sv. Václavu, která povstala na základě latinské předlohy. Kniha volající právě dnes po tom, aby si ji opatřil každý věrný syn vlasti.

WLATER: *Die Eucharistie.* Herder, Freiburg, 1939, str. 100. Drobná kniha, ale velmi důležitá. Autor zasahuje touto knihou nejsvětější Svátost oltářní do oné tajemné jednoty, kterou tvoříme s Kristem a mezi sebou: Ukazuje, jaký jednotící význam má v křesťanském životě právě svátost Eucharistie.

GRABER: *Christus in seinen heiligen Sacramenten.* München, Kösel-Pustet, 1938, str. 182. Není pochyby, že více než kdy jindy je potřeba dnešnímu křesťanu, aby chápal svůj křesťanský život jako život ze svátostí, neboť jinak utone v pustém materialismu. Kniha Graberova chce učit tomuto životu ze svátostí, chce, aby celý duchovní život křesťana byl orientován sakramentálně. Proto podává autor jak historický tak dogmatický a liturgický vhled do svátostí všeobecně i do každé svátosti zvlášť. Učí poznávat tyto prameny milostí a učí jich s láskou užívat. Je to kniha, která si zaslouží největší pozornosti.

WALTER: *Die Herrlichkeit der christl. Ehe.* Herder, Freiburg, 1939, str. 85, cena 1.40 Mk. Když se dnes vyzvedá nesmírná posvátnost křesťanského manželství a důležitost křesťanské rodiny, přichází vhod pro laiky i kněze, potřebující mluvit o tomto tematě, tato mile vypravená kniha, která je oslavou onoho tajuplného a mystického, které je podle slov sv. Pavla v křesťanském manželství.

FRANCISCO DE XAVIER: *Briefe.* Hegner, Leipzig, 1939, str. 350, cena 9.50 Mk. Z těchto listů vystupuje silná postava velkého dobyvatele světa, svatého Františka Xaverského. Stojí tu před námi jedna z největších postav nejenom Tovařystva Ježíšova, nýbrž celého katolického světa. Vývoj listů ukazuje celý duchovní vnitřní vývoj velkého dobyvatele duší a světa. Dopisy nám kreslí duchovní tvář Francie, kde František studuje, Říma, Lisabonu, Japonska. Dopisy, které píše z misí, jsou nejnapínavější dobrodružnou četbou. Při tom září z nich velká pokora, která ví, že všechno dobré se děje milostí a láskou Boží. Na takových listech se zapaluje oheň v duších. Neobyčejně dobrá četba pro kněze, bohoslovce, všechny, kteří chtějí hořeti apoštolským ohněm. Dobré historické poznámky osvětlují a vysvětlují okolnosti.

Z různých polí

BUREŠ: *Dějiny Církve katolické*. Pro školy měšťanské a IV. tř. škol středních. Olomouc, nakl. Velehrad, 1939, cena 10 K. Burešova učebnice církevních dějin se doporučuje sama jak svou stručností zvláště ve věcech podružných, která však neopomíjí ničeho z věcí nutných, tak zvláště dokonalou metodičností, která poslouží jak učitelům, tak žákům.

COL: *Biblické společnosti*. Brno, cena 4 K. To je rozumný čin napsati něco o nekatolických biblických společnostech. Col dobře upozornil na jejich nebezpečí, ukázal, jaké biblické společnosti máme sami katolíci. Také vyplývá z dílka naprostá nutnost vydání laciné, dobré, katolické, úplné vydání celého Písma svatého. Nový Zákon je již velmi levně vydán. Zbývá ještě vydání levně celé Písmo.

COL: *Biblická stylistika a poesie*. Col je velice pilný a svědomitý autor. Je to prostě mravenčí píle, se kterou zpracoval vše, co bylo o této věci. Je to studie velmi vděčná, která se čte jako nejživější studie literární.

BROST EBEHARD: *Abaelard, Die Leidensgeschichte und der Briefwechsel mit Heloisa*. Verlag Lambert Schneider, Leipzig. Str. 366, cena váz 6.50 Mk. Od 12. století neochabl hluboký zájem o tyto dvě veliké osobnosti, jednak pro velikost jejich lásky a její osudy, jednak pro Abaelardův význam v dějinách ducha. Studijní rada Brost přeložil a vydal 5 dopisů Abaelardových, tři Heloisiny a dodatečně tři kratší dopisy Abaelardovy a jeden Heloisin, jakož i korespondenci Cluňského Opata Petra s papežem a Heloisou. Z dopisů necítí čtenář jen duševní hloubku lásky opravdu vášnivě, nýbrž i duchovní ukázněnost obou osob, při čemž je psychologicky velmi zajímavý právě způsob této kázně u obou partnerů, píšicích dopisy. Zároveň jsou dopisy názorným příkladem myšlení a citění duchovního ve dvanáctém století. Překlad je vzorný, zvláště třeba poukázati na to, že čtenář záhy pocítí dojem, jako by dopisy originály byly psány v německé řeči. -es-

GUARDINI: *Hölderlin*. Hegner, Leipzig, 1939, str. 600, cena 12.50 Mk. Guardini přiblížil velkého básníka Hölderlina dnešnímu člověku. Ukazuje, jak je Hölderlin jiný a bohatší než přemnozí dnešní básníci. Ukazuje také, proč je bohatší. Ukazuje na jeho poslušnost vůči skutečné kráse, na jeho pokoru, která dovedla naslouchati skutečnosti, která dovedla se prostě vcítiti do přírody a bráti přes povznešenost člověka, rozumného tvora vše, čím z Božího určení má stvořená krása, třebaže je pod člověkem, člověka učiti, člověka vésti a obohacovati. Guardini je zvláštní kouzelný umělec. Říká Hölderlin a zatím to v Hölderlinovi pitvá celého člověka, jde ke kráse, jde ke zdroji umění. Probírá celý život, celého člověka, a tak jako ostatní knihy Guardiniho i tato je knihou

životní lidské problematiky šťastně uchopené ve své podstatě a šťastně řešené.

OLIVA V.: *Hlas kerve*. Nábožensko-moderní román z doby konnersreutské stigmatisace. Nákladem českého tiskového spolku, České Budějovice. Str. 272, cena 12 K. Překlad románu konnersreutského faráře F. Nabora, jenž jest v Německu znám a chválen svými spisy. Překladatel praví, že podává myšlenky Naborovy, tedy překlad upravený. Není pochyby, že dílo Naborovo odhaluje slabiny moderního života i psychologického života po stránce náboženské. Avšak překlad značně postrádá účinnosti originálu, jednak nedostatky překladatelské věrnosti a přesnosti, jednak slohovými neobratnostmi; abychom uvedli jen jeden příklad: výrazy „svatodušní růžička“ ukazují, že v originále je „Pfingstrose“, což u nás je pivoňka, a také říkáme „červenáš se jako pivoňka“. Ale věc samu lze jen pochváliti. -es-

EGENTER: *Von christlicher Ehrenhaftigkeit*. München, Kösel-Pustet, 1938, str. 172. Smysl pro čest a čestnost mohou být ctnosti zcela přirozené. Pro křesťana však nestačí přirozená ctnost, pro křesťana nestačí, aby byl dobrým synem lidským, když jej Bůh učinil synem svým. To je smysl studie Egenterovy: ukázat, jak na přirozené ctnosti je naroubována ctnost vlitá, která nesmírně pozvedá celou činnost člověka do sféry přímo božské. Je to kniha, která je zvláště dnes velmi na místě.

RICCIOTTI G.: *Histoire d'Israel*. Z italštiny přeložil P. Auvray; I. svazek od počátků až po vyhnanství; vyd. Auguste Picard, str. 562, cena 75 fr., 1939. Dějiny Israele od Ricciottiho nalezly krásný ohlas v katolických kruzích biblických. Je to jedno z nejlepších děl, které bylo od katolíka v tom ohledu napsáno. Jsou to dějiny úplné, zpracované na základě nejnovějších objevů v dějinách starého orientu. Není v nich opomenuto ani jednoho dokumentu mimobiblického, který přispívá k objasnění dějin Israele, jak jsou tyto obsaženy v Bibli. Text je doprovázen mnoha fotografiemi z Orientu, jež přispívají k tomu, aby čtenář byl i názorně poučen o tehdejší kultuře. Fotografie pocházejí od autora samého, který je nasbíral na svých cestách po východních zemích. Francouzský překlad je pořízen podle II. vydání těchto dějin v italštině. Sám překladatel je dobře obeznámen jak s biblickou vědou tak s biblickými krajinami.

SALVATORELLI: *Pio XI. e sua heredita pontificale*. Einaudi, Torino, 1939, str. 20, cena 12 lir. Laciná a dobrá kniha, hodnotící význam zesnulého papeže Pia XI., jednoho z největších papežů na Petrově trůnu. Autor vyzvedl celý i politický význam Piův. Je poctivý a upřímný i tam, kde se to politickým názorům autorovým nelíbí a nehodí. Tam raději prostě konstatuje a referuje. Málokde je snešen tak bohatý a úplný materiál.

SALVATORELLI: *Sommario della storia d'Italia*. Einaudi,

Torino, str. 800, cena 30 lir. Za málo peněz tak důležitá a dobrá kniha. V jednom svazku jsou shrnuty celé nesmírné a obsáhlé dějiny italského národa od předhistorických dob do doby dnešní. Je to jen přehled jen s jednoho hlediska, ale chápeme dobře, že není možno jinak jednat, když mají býti aspoň jaksi zpřístupněny dějiny tak velkého a slavného národa.

SCHNEIDER: *Deine Kinder und du*. Herder, 1937, str. 262, cena 2.60 Mk. Není třeba vzdělávat jen děti. Také rodiče potřebují mnoho znát, aby vedly dítě správnou cestou. Jistě sáhnou ochotně po této knize. Naučí je, jak se chovat v různých situacích, před které je postaví chování jejich dětí, aby nepoškodily útlý psychický organismus dítěte. Poutavým slohem jsou upozorněni, co vše na jejich dítě působí, jakých mají použití prostředků, aby odstranily jejich vady, aby je navykly dobrým vlastnostem, jak jim upravit denní pořádek, jak je zaměstnat. Četba knihy je opravdu vděčná a upozorní na důležité věci, které člověk někdy přehlédne a které ztíží rozvoj dítěte.

ŠORM: *Mariánské sloupy v Čechách a na Moravě*. Vydaly Mariánské družiny pražské. 1938, str. 120. Velkým díkem jsme zavázáni panu Šormovi za jeho trpělivou, nedocenitelnou sběratelskou práci. Co vše již posbíral a nám ukázal Šorm! Vidíme své duchovní bohatství. Učíme se vážit si ho. Můžeme z něho čerpati. Přítomná kniha ukazuje velkou úctu českého národa ke svaté Panně a i fakt, jak tato úcta je životná, když dovedla tolik inspirovati dobročinnost, obětavost a pak umění našich otců. Už by se hodilo vydati soupis všech Šormových sbírek a třebaže přejeme Šormovi ještě moc a moc let života, již by se mělo pomýšleti na zajištění těchto nesmírně cenných sbírek pro církev i pro národ.

VIESER DOLORES: *Hemma*. Kösel-Pustet, München, str. 460, cena 5 Mk. Autorka, proslavená svým Zpěváčkem (Singerlein), též do češtiny přeloženým, dává svým čtenářům román historický z desátého století a z dějin Korutanska a přilehlých krajů. Je to román vlastenecký, líčící krásné vlastnosti tehdejších německých kmenů a vůbec povahy německého národa. V líčení jednotlivých osob se plně uplatňuje umění autorčino, které dovede strhujícím způsobem ovládnouti čtení čtenářstva. -es-

Osnova pro vyučování katolického náboženství ve IV. tř. měšťanských škol. Vydalo nakladatelství Velehrad v Olomouci. Cena 3 K.

O čistotě

Odloučenost od všech stvoření, ta přivedla mne do nejbližší blízkosti Božství a na nejvyšší výši dokonalosti.

Čistota dala mi zapomenouti na všechny věci a s čistotou jest Bůh všude ve mně uzavřen. Čistota činí mne jednotvárným s Bohem. Čistota nutí mne do vnitřnosti stvoření. Čistota jest čisté odloučení ode všech tvorů. Nikdo nemůže slyšeti Boha, kdo není čistého srdce. Jedině v čistotě jest člověk v Bohu. Poznání učí mne poznávati všechny věci, čistota dá mi nazíratí na Boha. Čistota ve mně Boha uzavírá. Čistota dá mi slyšeti Boha a nevědětí nic jiného mimo Boha. Čistota vytváří odloučenost . . . Čistota má své dosti na Bohu samém.

O čistém srdci.

Jan ze Sternengassen pravil, že čistota srdce jest ušlechtlejší, než poznání neb láska. A pravil: Jak to dokáží? Dávejte pozor!

Z milujících lidí mnozí padli. Z poznávajících lidí mnozí padli. Čisté srdce neupadá nikdy. O tom praví jeden svatý: Cvičím-li se v lásce, pak shledávám, že jest mi Bůh nedosažitelný. Cvičím-li se v poznání, pak poznávám, že jest mi nevyhloubatelný. Obracím-li se ale do svobodné čistoty své odloučenosti, pak shledávám, že jest mi v odloučenosti Bůh roven.

Čteme o jistém moudrém muži, že šel k Bohu milujícímu a tázal se, jak se věc má. Tu pravil onen: „Jsem ve velkých trampotách, mám neustále starost a bojím se vždy, že ztratím, co miluji. A čím více miluji, tím méně důvěřuji svojí lásce.“ I šel dále a našel Boha nazírajícího a tázal se ho také, jak se mu vede. Tu pravil tento, že je v neustálých tram-

potách. „Čím více poznávám, tím více mně neznámého nacházím. Čím hlouběji vnikám, tím méně rozumím.“ Tu šel opět dále a našel očištěného. Tu se ptal také toho, jak se mu vedlo. Tu pravil tento: „Nevím, co mám říci, nežli že mám v Bohu vše, co chci.“ - Protož pravil mudřec: Chci odpočívati a nechati Boha v sobě působiti, a chci mlčeti a slyšeti, co Bůh ve mně mluví a chci se obrátiti k (moci) své odloučenosti. Pak najdu, že Bůh vejde do mé vnitřnosti.

Táží se mne, co míním tím, že vychvaluji čistotu nad poznání a nad lásku a nad milost. Chci vám to říci. Všechno, co tyto tři mají v sobě dobrého, to nalézám najednou pohromadě v čistém srdci a to mnohem ušlechtilejší, než když jedna každá své v sobě sama uzavírá. Jak to dokáží? Pozorujte! Láska dává mně milovati Boha. Čistota dává mi milovati Boha. Poznání dává mi nazírat Boha. Čistota dává mi býti roven Bohu. Milost činí mne hodným Boha. Čistota, ta mne s ním sjednocuje a pozvedá k němu.

To srdce jest očištěno, které nemůže na sobě strpěti ničeho, čím by se zalíbilo světu. Proto chválí Písmo ženu tak krásně, která si sama vytrhla oči, přinesla je svému milovníku a pravila: Tu máš, co se ti na mně líbí a nech mě na pokoji v čistotě mého srdce.

Dále: to srdce jest očištěno, které nemá co odložit, a z něhož není co vyhnati, a v kterém se nic neukazuje, co by se přičilo čistému oku rozumu.

V čem se má cvičiti v Bohu zakotvený člověk?

Má uzavírat své srdce a své vnější smysly přede všemi zevními věcmi a své vnitřní smysly má uzavírat přede vši starostí o pomíjející. Má obrátiti všechny své myšlenky do sebe sama. Má mlčeti a naslouchati, co mu praví Bůh. Má se pozvednouti nad sebe sama. Má býti zrcadlem božského obrazu. Svou duši má plniti božskými tvářnostmi. Má nazírat světlo ze světla, má opatrovati světlo ve světle,

má se státi světlem ve světle. Ve světě nemá míti nic než tělo. Má míti počátek věčnosti. Má vždy znovu začínati, to znamená, má se vždy cvičiti v novém poznávání.

Hříšníkovi.

Kdo nezmůže, aby měl lítost, má želeť, že nezmůže, aby měl lítost. Kdo je dychtiv lítosti, bude nakonec uznán za hodna a Pán jej nikdy neopustí.

Pokorné srdce.

Pokorné srdce není nic jiného než toto: Poznej své nedostatky a vady a pros Boha, aby se nad tebou smiloval, a řekni tedy: Pane, uznávám své vady, smiluj se nade mnou. A kdo toto má, toho nezmůže Bůh nikdy opustiti.

Co si máme vyprositi od Boha.

Člověče, máš prositi Boha o své nejlepší. Neboť on ti poskytne jen tvé nejlepší, a ne tvé nejmilejší. Proto pros jej. *Jindřich v. Löwen.*

O Boží lásce k pokornému a čistému.

Ten je nejmoudřejší, kdo je nejpotřebnější. Ten jest našemu Pánu chvály nejhodnější a nejmilejší. Kdo jest nejpokornější, ten je našemu Pánu nejdůvěrnější. V důvěrném obcování ukazuje náš Pán pokornému člověku poklad své skryté moudrosti.

Blaze těm, kteří jsou čistého srdce; budou našeho Pána nazíratí. Nebudou jej jednoduše „viděti“, nýbrž budou jej věčně požívati ve vší slávě. Připravil si příbytek v jejích duších, budou jej věčně požívati.

Náš Pán praví: Co tato duše chce, to já chci též. A proto nechci nic bez ní, poněvadž také ona nechce nic beze mne. Beze mne nebude mluvití, beze mne nebude slyšení ani viděti, neboť jsme jedno. Ona mi je zcela rozkošnou slastí, nemiluje nic než pro mne. Proto jsem ji vyvolil. Já a ona, my dva jsme jedno. To se děje z milosti, z milosti jsem ji vyvolil. Ona to nepoznává, dokud jest v tomto životě. Kdybych ji dal v tomto životě, co jsem, nemohla by to-

ho snést. Dokud je v tomto životě, šetrím ji, šetrím svou, neboť ona patří mně a já náležím jí. Potom chci přijít a chci mé milé děkovat se vši radostí. Budu jejím vděkem, její odměnou. Potom přijde k plnému poznání božské lásky. Já a ona budeme sjednoceni, že bude věčně ve vši slávě, poněvadž také já jsem věčný. Blaze všem těm, kteří zde jsou čistého srdce, neboť mne budou požívat podle vši své touhy. Běda těm, kteří zde jsou srdce nečistého, ti jsou odděleni od svaté Trojice.

Jan ze Sternengassen.

Podstata svatosti

I.

I podle prostého rozumu svatost vylučuje každý hřích, každou vadu a slabost a znamená tedy dokonalost. Může se týkat buď řádu *bytí*: něco jest svaté, jest dokonalé; anebo řádu mravního: jednati svatě, dokonale. Obojí spolu těsně souvisí příčinným vztahem: „Nemůže strom dobrý nésti špatného ovoce, ani strom špatný přinášeti ovoce dobré“ (Mt. 7, 18), praví Spasitel. A sv. Tomáš: *operatio sequitur esse*. Kdo jest svatý, musí jednati, mluvit a mysliti svatě a nemůže hřešiti ani pod záminkou pokory. A duše zvrhlá - jako taková - není schopna svatého života: „Zdali sbírají s trní hrozny anebo s bodláčí fíky?“ (Mt. 7, 16).

Dokonalost *bytí*, a proto i dokonalost mravní, může býti dvojí: naprostá (absolutní) nebo omezená (relativní).

Naprostá je vlastní jenom bytosti naprosto dokonalé, v jejímž *bytí* a jednání není ani stínu vady, nedostatku, omezení či vývoje. Bytosti, v níž je všechno dobré a nekonečné. Takový jest jen Bůh - *actus purus*, pravý život, věčné světlo. Všechno ostatní tvorstvo může dosáhnouti jen relativní svatosti, omezené mírou řádu, k němuž ta či ona bytost patří: „... všechny věci jsi učinil podle míry, počtu a váhy. Veliké věci činiti jen tobě jedinému bylo možno vždycky...“ (Moudr. 11, 21). Tvor je tedy doko-

nalý, je-li takový, jaký má býti, a jedná-li, jak má, podle míry svého bytí, v níž se odráží kus Boha.

V člověku se tají svým způsobem celý obraz Boží (Gen. I, 26-7). Avšak pro dědičný hřích může člověk dosáhnouti jeho plného uskutečnění jenom lítostí, pokáním a milostí Boží: „... jako prášek na váze tak jest před tebou vesmír, a jako krůpěje rosy, která před svítáním na zemi padá. Ale ty se smilováváš nade všemi, ježto můžeš všecko a přehlížíš hříchy lidí, jen aby se káli. Neboť miluješ všechno, co jest a nic nemáš v nenávisti z těch věcí, které jsi učinil . . . a ty šetříš všech věcí, protože jsou tvé, Pane, milovníče života“ (Moudr. 11, 23-27). „Ó jak dobrý a sladký jest, Pane, duch tvůj ve všem . . .“ (Moudr. 12, 1). Vlitím milosti proniká tento dobrý a sladký dech Boží člověka novým, zvláštním, nadpřirozeným způsobem a posvěcuje celou lidskou bytost. A toto vlití milosti tvoří podstatu posvěcení, svatosti, dokonalosti lidské duše. Bez milosti nemůže býti člověk plně dokonalý. Neboť milost, příčina posvěcení duše, tento nadpřirozený dar, darovaný Bohem rozumné bytosti, aby jím dosáhla věčného života, dává duši účast na vnitřním životě, poznání a štěstí Božím. Ve stavu posvěcení milostí Boží proniká duši nová záře Boží moudrosti, obrozuje ji dech heroické síly k lásce a celý její život nabývá novou, nadpřirozeně záslužnou hodnotu. Písmo sv. nazývá toto entitativní posvěcení obnovením myslí, novým životem, vzkříšením, druhým stvořením v Kristu Ježíši k dobrému životu, zrozením z Boha, pro které dětmi Božími se nejenom jmenujeme, nýbrž jimi jsme skutečně.¹ Duše, posvěcená a ospravedlněná milostí, smí se modliti: „Otče náš, jenž jsi na nebesích . . .“ Neboť přijala Ducha synovství, v němž volá: „Abba, Otče,“ přestává býti synem Adamovým a stává se synem Božím. Práví proto jedna stará kniha: „Když tě tedy tělo svádí k ošklivým věcem, odpověz: Synem Božím jsem, narodil jsem se k větším věcem, než abych činil sám

¹ Hugon, De gratia, pg 291, II; pg 303-328.

sebe otrokem břicha. Když tě pokouší svět, řekni: Synem Božím já jsem, určen pro nebeská bohatství; a nedůstojné jest, abych i jen něco sebe obětoval zemi. Když na tebe útočí ďábel, když slibuje hodnosti a slávu, odpověz: Synem Božím jsem, narozen pro království věčné, odstup, satane!“

Bůh dával a dává svou milost komu chce a v jaké míře chce. Jeho Duch vane podle své vůle. Avšak od smrti Kristovy stal se Christos lidstvu branou k Bohu. Kdo vchází jinak, přichází jako zloděj. Kristus je cesta, pravda a život. Všechno posvěcení má křesťan „per Christum Dominum nostrum“. Od vítězství Kristova podstatou dokonalosti není prostě jakékoli obnovení obrazu Božího v člověku, nýbrž „per Christum“ - skrze Krista Ukřižovaného. Milost Boží je pro nás tolik jako milost Kristova, a cílem celé církevní výchovy, celého vyučování a kázání, celé askese a kázně jest jenom jediná věc: aby každý věřící se stal „alter Christus - druhým Kristem“.² Je to učení církevních Otců, opřené o Písma. A poněvadž jest toliko jeden Kristus a jedna Golgota, jest jenom jedna křesťanská morálka, vnitřně naprosto jednotná jako bytost Syna Božího. Rozdílné jsou jen cesty a způsoby, jimiž věřící v sobě uskutečňují křesťanské posvěcení. A je mnoho těch, v nichž se obraz Kristův obráží jen matně; a mnoho těch, kteří jsou spíše stínem Kristovým než jeho obrazem. Avšak také září ze všech staletí prohlášení i neprohlášení svatí jako zázraky sebezáporu a lásky, čistoty a pokory a dokazují s hlubokou vážností a hrdinnou silou boj Církve se zákony těla a krve o uskutečnění obrazu Kristova, o vtělení Syna Božího v každém věřícím člověku. To jsou duše, v nichž - jako při prvním stvoření - nezůstala země pustá a prázdná a tma nad hlubinou, nýbrž Duch Boží přestal se vznášet nečinně nad vodami a duší zaznělo nové, nadpřirozené sedmeronásobné Boží „Fiat“: budiž světlo, budiž obloha . . .³

² Dr. K. Adam, *Christus unser Bruder*, str. 102, Řezno 1926.

³ P. Gardeil O. P., *Les Dons du S.-Esprit*, pg 17-55.

II.

Bezprostřední příčinou podstatného posvěcení lidské bytosti je tedy milost Boží skrze Krista a, jak se dnes zdůrazňuje, skrze jeho Matku Pannu Marii. Původcem milosti je celá nejsvětější Trojice, avšak přičítá se toto dílo Duchu sv., který je Boží Láska.

Milost však neničí přirozenost a její zákony, nýbrž ji povznáší a zdokonaluje. A jako v řádu přirozeném není věc tu, jen aby byla, nýbrž aby svou činností, svým působením dosáhla svého cíle a tak splnila své poslání ve světě, právě tak je tomu v řádě nadpřirozeném. A jako dává Bůh všemu, co jest schopno činnosti, také prostředky a sílu k činnosti, vlévá Bůh kromě posvěcující milosti duším také ctnosti a dary, které jsou nadpřirozenými mohoucnostmi a schopnostmi duše k dosažení nadpřirozeného životního cíle, Boha (svatost jednání). Jsou trojího druhu: ctnosti božské (víra, naděje a láska), jež spojují duši s Bohem přímo. Vlité ctnosti mravní, které zdokonalují člověka, tak aby mohl své vnitřní i vnější jednání podrobovati vždycky zákonům rozumu a víry (opatrnost, spravedlnost, statečnost a umírněnost). A konečně dary Ducha svatého, jejichž vlivem se člověk ochotně dává vésti Duchem sv. Duše, která má účast na tomto nebeském bohatství, je schopna určitých vzácných úkonů, v nichž vrcholí duchovní život a které naplňují duši lahodným mírem. Jsou to t. zv. plody Ducha svatého, které dávají duši hluboké štěstí z konání ctností, a t. zv. blaženosti. Nazývají se tak proto, že jsou cestou k blaženosti, ano, že se prožíváním osmera blahoslavenství člověk noří do předchuti nebeské radosti.⁴

Podstata svatosti, pozorovaná se strany člověka, se dá nazvati stavbou chrámu Božího v duši. A svatost jednání není než sloužení Bohu (liturgie) dokonalým životem.

⁴ Hugon op. c. pg 305-307 (V.).

Podstatou bytostné svatosti jest vlití milosti. Základní rysy výstavby (struktury) chrámu Božího v nás jsme právě načrtli. Pokud jde o přebývání Boha v nás, jest v chrámu naší duše Bůh po vlití milosti jako host a přítel. Nosíme ho v srdci jako otce a bratra, těšitele a lásku. Je v nás jako poznávaný v poznávajícím a milovaný v milujícím. Neboť mezi duší a Bohem začala svrchovaná, důvěrná láska. Láska však tíhne k jednotě, splynutí, spojení. K nezništnému darování sebe, splácenému vzájemným plamenem. K úplnému obětování a otevření všeho, aby v jedné lásce byla i jedna radost a jedna bolest, jedno utišení: milost nám dává Boha a vše, co mu patří. Bůh se sklání ke své podobě v nás a začíná láska. Láska, která přivede Boha do lidského srdce (Eucharistie, dary Ducha sv.). Láska, která se uskuteční dokonale až na věčnosti. A tak je zřejmé, že Bůh dlí v posvěcené duši, protože je dobrý: „Co máte, co byste nebyli obdrželi?“

Bůh přebývá v duši také jako poznávané v poznávajícím. Nejen poznáním rozumu aneb věrou, nýbrž spíše moudrostí, která je darem lásky a která tuší a okouší krásy Boží a Božích věcí prostým, trpným, tajemným a darovaným pohledem. Pohledem, který se láme v bílé mlze, obklopujícím smrtelníkům hádanku Boží tváře a vrací se do duše zpět jako paprsek oslňující tmy z blízkosti Boží. Blízkosti Boží, která prosakuje lahodně do duše z věčnosti a proniká rozumem a vůlí tam, kde vyrůstají z duše a kde duše vrůstá do Boha, takže pak rozum miluje, vůle vidí a duše je tichá v hlubokém usebrání. V něm umírá duše docela veškeré marnosti a sebelásce a žije jedině Ježíši Kristu, děsíc se ztráty posvěcující milosti více než zkázy celého světa.

III.

„Podobno jest království nebeské pokladu skrytému v poli, jež člověk nalezna zakryje a pro radost nad ním jde a prodá všecko, co má, a koupí pole to.

Tak podobno jest království nebeské kupci, jenž hledal dobré perly, a když našel jednu perlu drahocennou, odešel prodal všechno, co měl a koupil ji“ (Mt. 13, 44-46).

Je-li základem posvěcení duše milost - je-li podstatným závazkem posvěceného člověka obnovení Božího chrámu, Boží podoby v srdci úsilím o souladné vybudování přirozených ctností a přijetí vlitých - a je-li hlavním cílem ctnostného života spojení s Bohem láskou a nazíráním - musíme také vědět, že jenom ten má dosti prostředků k udržování Boha v sobě, kdo na to obětuje všechno, co má. „Jak těsná jest brána a úzká cesta, která vede k životu, a málo jest těch, kteří ji nalézají“ (Mt. 7, 14.).

Sv. Jan od Kříže stanoví základní pravidla pro cestu k Bohu:

„Ne to, co je lehčí, nýbrž co je obtížnější. Nikoli věci příjemnější, nýbrž nepříjemnější a nechutnější. Ne co se líbí, nýbrž co se nelíbí. Ne co těší, nýbrž co je bezútesné. Ne odpočinek, nýbrž námaha. Nemíti mnoho přání a záměrů, nýbrž co nejméně (poslušnost). Neusilovati o věci vzácné a drahocenné, nýbrž o to, co jest nenápadné a čím se pohrdá. Nehledati, co je ve věcech lepší, nýbrž spokojovati se horším, a toužiti zbavit se všeho z lásky k Ježíši Kristu. Zůstati zcela chudým a pohrdati vším, co tento svět může dáti.“ (I. Kn. hl. 13.)

Neboť je sice pravda, že máme také tělo a že je nutné starati se o chléb a o kulturu; že někdo musí mít ženu a děti, aby neumřela krev a jméno člověko. Avšak - to všechno: rodina, hranice státu jsou bez Boha prachem země a v prach se obrátí. Křesťan musí mysliti na to, jaký bude konec. Bůh nás musí vésti a pronikat jako vede a proniká mudrce pravda, umělec soulad krásy, přítel obraz přítelův. Uprostřed věcí dobrých i zlých, a hlavně zlých, musíme v sobě živiti naději, ctnost tak zapomínanou.

P. Jiří Maria Veselý O. P.

Mučednictví krve a ducha

Církev vyrostla z Krve svého zakladatele a její rozvoj předpokládal stále zavlažování Krví jeho i krví těch, kdo šli za ním. Mučednictví je mystický květ v zahradě Církve, který roní bohaté krůpěje krve a který nikdy neuvadá, protože jeho uvadnutí by mohlo znamenat také zpustošení celé zahrady. A zdá-li se někdy, jakoby přestával kvésti tento mystický květ zahrady Církve alespoň v některé její části, rozvine se takřka nečekaně v celé své krásě a naplní svou vůní celé své okolí. Ono zdání však, že přestal kvésti mystický květ jeho mučednictví, může býti velmi nebezpečné, tak jako je nebezpečné každé zapomenutí na věci důležité a podstatné v životě člověka. A proto o věcech, na které ráda zapomíná mysl člověka, je užitečné někdy porozjímat. Co pak víme, kdy věc zapomenutá bude stát před námi jako zjevení z neznámého světa a jako ta, která zapomenutím se nám stala cizí?

Chceme-li rozjímat o mučednictví, otevřeme si Theologickou summu sv. Tomáše a najdeme si v II. II. otázku 124. A projdeme-li pět článků této otázky, zjeví se nám překrásný obraz mučednictví jakožto svrchovaného úkonu ctnosti statečnosti a kdož ví, nezahoří-li duše touhou obmýt se ve své vlastní krvi, prolité za Krista.

Mučedník, martyr, je tolik co svědek. Když odchází Kristus s tohoto světa a loučí se na hoře Olivetské s apoštoly, slibuje jim zvláštní sílu Ducha svatého, aby mu mohli být svědky v Jerusalemě a po všem Judsku a Samařsku, ano, až do končin země (Sk. I. 8). Jejich úkolem tedy bude svědčit o Kristu a své svědectví budou muset potvrzovat vlastní krví. Dovedli by to bez zvláštní pomoci Ducha svatého?

Vydat svědectví Kristově pravdě a zpečetit je vlastní krví, hle, to je mučednictví, nejvyšší úkon křesťanské ctnosti statečnosti, která necouvá ani před smrtí.

K pojmu mučednictví náleží podle svatého Tomáše, aby člověk stál pevně v pravdě a spravedlnosti proti útokům pronásledovatelů, takže neopustí pravdu a spravedlnost a nezřekne se jí ani tehdy, když ho to bude stát život (čl. 1). Tato pravda však, o kterou se jedná u křesťana, je pravda Kristova učení. A spravedlnost, která znamená souhrn všech křesťanských ctností, je spravedlnost dětí Božích. Není mučednictvím každé utrpení a není mučednictvím každá násilná smrt, nýbrž jen utrpení pro pravdu a smrt pro spravedlnost, neboť jen smrt pro Krista je skutečným mučednictvím.

Statky tohoto světa jsou jisté hodnoty, kterými se nemusí vždy pohrdat, zvláště když slouží člověku na jeho cestě k Bohu. Mezi těmito statky jsou jedny hmotné, jiné jsou duchovní, protože člověk není jen tělo, nýbrž i duch. A jestliže křesťan je více než pouhý člověk přirozený, dává přednost statkům a hodnotám nadpřirozeným, i když nepohrdá vždy tím, co je přirozené. Víme, že je lepší použití všeho přirozeného na cestě k nadpřirozenému než odhazovat to, co nám může býti užitečné. Není proto vyloučeno, abychom nazvali mučedníkem i toho, kdo trpí a umírá zdánlivě za hodnoty tohoto světa, které však podřizuje Kristově pravdě a Boží spravedlnosti. „Poněvadž lidské dobro se může stát božským, jestliže je zařízeno k Bohu, proto může býti kterékoliv lidské dobro příčinou mučednictví, pokud se odnáší k Bohu“ (čl. 5. k 3.). Tato věc může býti mnohemu člověku velkou útěchou a zároveň pobídkou pro každého, kdo má nespravedlivě trpět třeba i zdánlivě pro hodnoty tohoto světa, aby tyto lidské hodnoty podřídil pravdě a spravedlnosti Boží a takto z nich učinil příčinu svého mučednictví, požádá-li o ně Bůh.

Mučednictví je sice úkon křesťanské ctnosti statečnosti, která se dovede postavit i proti nebezpečí smrti, ale je to láska, která přikazuje tento úkon. Proto přijímá-li kdo utrpení a smrt pro pravdu a spravedlnost s odporem a naprostým odmítáním,

nemá práva se nazývat mučedníkem. Jestliže mučednictví je úkon, který očišťuje duši, jestliže mučednictví se zve křtem krve, pak jen v síle lásky, která přijímá dobrovolně smrt tak jako se dobrovolně a odevzdaně zříká života. Láska je síla jednotící milované osoby. Ale láska se musí projevit činem, jenž má být jejím projevem, jejím znamením. Nikdo nemá větší lásky nad toho, kdo dá život za své přátele. Dát život znamená dáti vše z lidského hlediska. Více už člověk dáti nemůže. Dáti život znamená však také zřici se všeho, co poskytuje tento život. Jestliže však člověk dobrovolným vydáním svého života za pravdu a spravedlnost ukáže, že pohrdá vším pozemským, aby se povznesl k věcem budoucím, neviditelným, dokazuje zároveň svou živou víru a hlubokou lásku k Bohu, pro něhož umírá.

Člověk může tedy trpět a umírat bez lásky, může dokonce trpět nesmírně mnoho, ale takové utrpení a smrt nejsou ještě mučednictvím. Je to láska, která klade korunu mučednictví na zsinalou hlavu toho, kdo spojil svou smrt se smrtí Ježíše Krista a svým utrpením vydal svědectví Boží pravdě a spravedlnosti. To je pak *svědek Kristův* před tímto světem, o němž řekl Kristus, že jej vyzná před svým nebeským Otcem, jako On jej vyznal před lidmi. V tom je pak útěcha mučedníka a pohnutka k jeho statečnosti a lásce, neboť ví, že opouští-li tělo a svět, opouští je v naději na nepomíjející odměnu, nesmírně přesahující krátké a pomíjející utrpení pozemské.

A to byl právě důvod, proč Otcové velebili mučednictví jako nejkrásnější květ Církve, jako vzácnou perlu, jako nesmírný dar nebeského Otce křesťanské duši. Kdyby neměl národ mučedníků, museli bychom nad ním zoufat, protože by to mohlo být známkou, že na něj zapomněl Bůh. Cesta křesťanství je cesta úzká a těsná, a jsou na ní mnohé překážky, které musejí být vykupovány krví. Zvolí-li koho Bůh k tomu, aby smrtí mučednickou byl výkupnou obětí k odstranění překážek na této cestě, které by duše slabé nepřekročily, je to známkou ne-

smírné lásky Boží, za niž mu bude děkovat po celou věčnost.

Třebaže v plném významu slova jsou ve smyslu křesťanské tradice mučedníky pouze ti, kdo svědčili Kristově pravdě tělesným utrpením a smrtí pro spravedlnost, zná křesťanská tradice také řeč o mučednictví ducha. Byla-li Maria nazvána Královnou mučedníků, bylo to především proto, že „se svým trpícím a umírajícím Synem trpěla a téměř spoluumřela pro spásu lidstva a k usmíření Boží spravedlnosti“, jak napsal papež Benedikt XV. Utrpení duše Matky Boží, stojící pod křížem ve chvíli kalvarské tragedie, vyvolává v křesťanské tradici myšlenku na mučednictví ducha. Není pochyby, že příčina utrpení duše Matky Boží byla nesmírná láska ke Kristu. Láska, která spojuje, sjednocuje v životě a je ochotna sjednotit se i ve smrti. Má-li být každá křesťanská duše připravena podstoupit mučednickou smrt a v tom smyslu je v každé duši křesťana, duchovně živého, s nadpřirozenou ctností statečnosti také ochota přijmout mučednictví krve, byla tato ochota v Mariině duši v takovém stupni, že jí dává právo na titul Královny mučedníků. Velikost její lásky pozvedla i její obět k takové výši a dokonalosti, že převýšila lásku všech mučedníků, i tu, která byla zpečetěna krví.

Podobně nazvala křesťanská tradice „nekrvavým mučednictvím“ život těch, kdo se zasvětili svatými sliby Bohu v řeholním řádě. Sv. Tomáš přirovnává slavnou profes řeholní mučednictví, když učí, že její účinky jsou podobné účinkům mučednické krve: odpuštění všech hříchů. A svatý Učitel se dovolává autority Životů Otců, když praví, že ten, kdo skládá slavnou řeholní profes, dostává tutéž milost jako nově pokřtěný (II. II. 189. 3. ad 3.). Důvodem je tu především naprosté pohrdnutí vším pozemským pro Krista a touha po dobrech budoucích a neviditelných, což se vyžaduje k mučednictví (čl. 4.), a pak naprostá odevzdanost službě Boží. Zdá se

tedy, jako by řeholník se slavnými sliby, který se dal zcela na oltář služby Boží jako oběť, celopal, byl mrtev světu a byl mrtev sobě jako mučedník v aréně. A žije-li, žije jen proto, aby za pomoci svého těla konal službu Boží.

Z těchto úvah o mučednictví ducha plyne nejen důležitý závěr.

Předně mučednictví ducha může býti mnohdy velmi těžké a v jistém ohledu třebas i těžší než mučednictví krve. Stavíme sice mučedníky krve nad vyznavače, čímž naznačujeme, že jsou podle svého stavu hierarchicky výše, ale Marii, ač nebyla mučednicí, stavíme nad mučedníky, a to nejen proto, že byla Matkou Boží, nýbrž i pro její mučednictví ducha. A hlavně pro její lásku, která toto mučednictví ducha pozvedla nad mučednictví krve. Nic by nám nepomohlo prolíti krev pro Krista bez lásky a bezcenné by bylo bez lásky i mučednictví ducha.

Těžké je mučednictví krve a nelze je přijmout s láskou bez zvláštního vyvolení a milosti Ducha svatého. Ale těžké je i mučednictví ducha a nelze je s láskou nésti po dlouhý život bez podobné pomoci Boží. Jen okamžik trvá bolest ztráty života, ale velmi dlouhá a hořká může býti bolest mučednictví ducha, obšťastní-li jím koho Bůh. A jen v síle velké a statečné lásky může býti přinesena až do konce oběť mučednictví ducha, tak jako jen z velké lásky umírá mučedník pod ranou meče či na šibenici. Mučednictvím krve si má zasloužit křesťan smrti okamžitou věčnou slávu, pro kterou je ochoten vzdáti se slávy pozemské; a mučednictvím ducha si má zasloužit pozvolným umíráním sobě a světu tutéž slávu. K obojímu třeba statečnosti a lásky. A někdy třebas i větší k druhému, protože co trvá dlouho, unavuje a vyčerpává a přivádí ke ztrátě prvotního nadšení a zápalu srdce.

Poměrně málo křesťanům se dostane milosti mučednictví krve, ale mnozí musejí trpět pro pravdu a spravedlnost v duši. Těm je tedy dána možnost mučednictví ducha. Záleží však na nich, dovedou-li

způsobit, aby dobro, pro které trpí a které není snad samo sebou darem Božím, bylo dobrem Božím tím, že je podřídí Bohu a jeho zájmům, a pak dovedou-li trpět s láskou. Neboť jen víra a láska dávají smysl lidskému utrpení jak těla i ducha, a činí z pouhého utrpení a kruté smrti utrpení a smrt mučednickou.

R. M. Dacík O. P.

Oddech duše před temnou nocí ducha

Končím letošní kurs o temné noci smyslů a dá-li Pán Bůh, příštím ročníkem začnu další kurs, opět o stupínek vyšší, o temné noci ducha.

Mezi oběma, mezi nocí smyslů a ducha, popřává Bůh delší období klidu, jakoby odpočinku. Duše má požívat ovoce svého statečného zápasu, má ochutnat, jak je sladký Bůh, co dává duším, které se mu odevzdají, oddají. Zároveň ale má býti tato chvíle oddechu jakýmsi závdavkem budoucích duchovních slastí a posilou pro boje, které je třeba napřed před tímto úsekem podstoupiti. Tato doba, ve které pokračující požívají zažité blízkosti Boží, přichází v době tak zvaného druhého nebo třetího obrácení, jak to skvěle popsal slavný jezuitský mystik Lallement, který je u nás dosud, žel, neznám a z něhož by měly sestry přerovské časem opravdu něco vydati, třeba jeho *La doctrine spirituelle*. Lallement je duchovně spřízněný s P. Grou. Po prvním obrácení, kdy se duše oddala docela Bohu, kdy se rozběhla k němu s velkou šlechetností, nastává nebezpečí, že by duše ochabla, že by starý jed porušené lidské přirozenosti snažil se převládnouti v duši. Proto je třeba druhého obrácení. Proto je v Tovaryšstvu Ježíšově velmi moudré zařízení druhé probace a další probace. Třetí obrácení pak znamená dokonalé a naprosté odvrácení se od všeho stvořeného. To je právě úkol temné noci ducha, zkoušky, které duši tak očisťují, že jest již dosti čistá, aby po své smrti bez očištného plamene přímo se rozletěla do Božího náručí.

Mezi toto druhé a třetí obrácení obyčejně připadá zmíněná již doba poměrného klidu, aby pak duše nastoupila onu zdlouhavou a velmi trpkou cestu duchovního očišťování. Čím více se tu duše dá očistiti, tím více si ušetří čekání na tvář Boží.

Sv. Jan od Kříže mluví o této době v knize Temná noc hl. XIV, kniha I.: Když byl tak uveden v pokoj příbytek smyslů, když byly vášně umrtveny, kdy žádostivost byla uhašena, dychtivost uklidněna a uspána pod vlivem očišťující noci, může již duše uniknouti, aby se dala na cestu ducha. Začíná patřiti mezi pokračující a stojí na cestě, kterou nazýváme cestou osvětňou. Zde Bůh podle své vůle živí a posiluje duši vlitým nazíráním, na němž nemá duše účasti nějakým hledáním, nějakou činnou pomocí anebo vlastní spoluprací. „Takový jest účinek noci a očišťování smyslů.“

V předcházející hlavě popisuje svatý Jan stav duše na tomto stupni. Duše již nejedná z duchovního mlounství, nýbrž ze skutečné zbožnosti. Není již neklidná ani při svých nedokonalostech a chybách ani při chybách bližních. Přeshla již také doba pokoušení a nechuti k věcem Božím. S bližními žije v naprostém pokoji. Zmizelo pokoušení k žárlivosti a závisti duchovní. Duše se naopak raduje z každého Božího daru, kterým je bližní obdařen. Vidí v tom jen slávu a velebnost Boží.

Pojednou po všech vyprahlostech, útrapách, opuštěnosti vlévá Bůh duši velkou rozkoš ze své přítomnosti, vlévá jí velká duchovní osvětlení, takže rozumí tomu, co jí dříve bylo hádankou a nepochopitelným řízením Božím. Duše posléze se odívá velkou svobodou dítek Božích. Ztrácí úzkoprstost, malichernost, která se někdy pokouší o duše snažící se o svatost. Takové duše dovedou býti velkodušné, šlechetné, mítí srdce široké a plné pochopení. Nikoho neposuzují pro jeho cestu, pro jeho zvláštnosti. Ženich klade na hrdlo své nevěstě náhrdelník ovoce Ducha svatého. Oněch dvanáct drahých kamenů, které vypočítává svatý Pavel ke Galatským v 22. Podle sva-

tého Tomáše jsou to úkony, které vycházejí z působení Ducha svatého a naplňují zvláštní líbeznotí duši. I. II. q. 70 a. 1. Toto ovoce nejenom že vyváží pochybné radosti smyslů, nýbrž také cítěné primitivní slasti duše, těkající po pravdách Božích.

Sv. Jan od Kříže v T. noci kn. II. hl. 1. praví, že duše vchází do tohoto stavu po temné noci smyslů na začátku dráhy duší pokračujících a že může trvati i několik let.

Duše se podobá vězni propuštěnému na svobodu. Dovede lépe oceniti slunce Boží lásky, dovede radostněji ho požívati. Duše zkouškami se dokonale odloučila od přilnutí ke své obrazivosti, ke snadnosti rozjímání jen přemítajícího. Duše jest nyní ponořena do Boha svým duchem a proto se nedá již vyrušovati smysly, které by také chtěly své v duchovním životě, ale chtěly by toto tak, že by ducha zkracovaly a jemu překážely.

Chceme tím ale říci, že již přestalo údobí zkoušek, vyprahlostí, suchopárů? To by byl velký omyl. Svátý Jan od Kříže praví, že ještě nepřešla úplně doba zkoušek. Vždyť duše ještě nepodstoupila trpné očišťování ducha. Proto je nutné i v tomto relativním klidu čas od času opět nechat duši na chvíli cítiti tíhu nedokonalého očištění. Opět proto přicházejí suchopár, vyprahlost, opuštěnost, pokušení. Nyní to ovšem trvá obyčejně dosti krátko. Nejvýše několik hodin. Po takových bouřích několikahodinových anebo i několikadenních duše se vrací opět do svého prozatímního pokoje.

U některých duší se bude tento stav zkoušky a klidu střídati až do smrti. Svátý Jan od Kříže vystihuje ještě podrobněji tento stav ve své Velepísni, ve své Duchovní písni strofa 26. Svátý Jan tu přirovnává duchovní život sedmi sklepením, obdobným sedmi darům Ducha svatého. Člověk si tu hned vzpomene na sedm příbytků svaté Terezie. Říká, že duše se dostává postupně do těchto sedmi tajemných sklepení postupně, jak žije ze sedmera darů Ducha svatého. V tomto období klidu převládají přede-

vším dary rady a synovské lásky. Dar vědění ustupuje nyní poněkud do pozadí. Neukazuje nyní tolik marnost a ubohost svěřených věcí, protože duše vzhlíží po zkouškách jen k Bohu. Duše tedy prožívá a okouší jakoby zkušeností, že Bůh je opravdu dobrý, že je Otec, a vine se k němu opravdu dětinně i v modlitbě, i ve vnitřní modlitbě jest to opravdový poměr děcka k Otci. Dar rady učí člověka lehce činiti správné věci ve správný čas a na pravém místě. Teď se člověk vyvaruje snadno chyb nemístné horlivosti, přísnosti. Spíše jest proniknut nyní milosrdenstvím než přísností. Vidí také nebezpečí jednostranné přísnosti, která by mohla zahaliti obraz Boha jako Otce.

Toto období jest popsáno u svaté Terezie v jejím Vnitřním hradě ve čtvrtém a v pátém příbytku. III. příbytek hl. 2. Čtvrtý totiž příbytek začíná nadpřirozeným uklidněním, které následuje po období vyprahlosti . . . I ona připouští vyprahlost a občasné zkoušky i v této době klidu. IV. příbytek hl. 1. Toto období jest však v celku obdobím útěchy a klidu. Sem spadá modlitba klidu, ve které je vůle uchválena, která obcuje s Bohem jako s Dobrem nejvyšším, štěstím svrchovaným. Cesta dokonalosti hl. 31. Svatá Terezie přirovnává toto období k onomu dětskému věku, kdy dítě vychutnává sladkost mléka mu podávaného. Nebo přirovnává to onomu prameni, o kterém mluví Spasitel, že jest pramen tryskající do života věčného. Jakmile začíná tryskati do duše tento pramen, praví svatá Terezie, Hrad IV. příbytek hl. 2, duše se rozšiřuje. Dostává se jí duchovních darů, jež nemůže ani postihnouti a vyjádřiti. Tato modlitba klidu jest vyjádřena světicí v jejím Svěžitopise jako noria. Jest to zvláštní způsob zahradnického hydraulického zavlažování, kdy se voda rozlévá jakýmsi strojem vytahujícím vodu ve džberech, rozlévající se po určených místech. Jest to nejsnadnější způsob zavlažování. Tak snadno zavlažuje Bůh duši v tomto stavu. Duše se nemusí mnoho namáhati. První způsob jest

zalévání ruční, které přirovnává zalévání duše modlitbou přemítavou. Noria znamená již jakýsi klid, třebaže tu stále ještě občas skřípe stroj lidské soustavy. Třetí způsob rozváděním vody z řeky jest naznačení spánku schopností uchvácených Bohem a uspávaných pro svět. Čtvrtý způsob zalévání deštěm znamená pak vyvrcholení duchovního života vnitřní modlitbou jednotící, kdy Bůh zaplavuje celou svou plností celou plnost lidské duše.

Zde nastupuje ještě jedno velké nebezpečí, které musí duše překonati, totiž nebezpečí pýchy. Když se nyní dostává duši tak sladkých pocelů lásky Boží, pokoje a klidu, když okouší Boha přítomného v sobě, snadno by se mohl přiblížiti anděl pýchy a ukazovati duši, jak je dokonalá, jak je svatá, když ji tak Bůh vyznamenává. Když duše naopak statečně odolá tomuto pokušení a vše vrátí svému Stvořiteli a nic si nebude připisovati, přivádí Bůh duši k tak zvanému prostému nebo obyčejnému spojení. Svěťtice tu zdůrazňuje potřebu velké svědomitosti, věrnosti k darům Božím, ale především také ke vnuknutím Božím a k darům Ducha svatého. Toto spojení uchvacuje všechny síly a schopnosti lidské během této vnitřní modlitby. Všechny síly směřují teď jediné k Bohu. Nejen vůle, nýbrž i rozum a paměť. Duše teď již nehledá pracně, jak se dostati ke spásitelnému zdroji živé vody, nýbrž stačí jí jen otevřítí ústa své bytosti, nevzpíratí se působení Božímu, a Bůh již činí své. Duše je podle svaté Terezie ponořena do velikosti Boží jako houba do vody. 5. příbytek. hl. 2. Ovšem toto sladké spojení ve stavu prožívaném trváva podle serafínské učitelky jen půl hodiny. Děje se tu něco podobného, jako když bourec morušový se zakuklí a vylétne jako krásný motýl. Někdy podle sv. Terezie jest toto spojení neúplné, že obrazivost i paměť tu spolupůsobí dále. Ovšem ke škodě, protože vyrušují rozum a vůli v jejich oddání se Bohu. Mluví bych řekl do toho. Tehdy je třeba dobře střežit obrazivost a nenechat ji tékat a nenechat se ji roztahovat v duši, když

chce mluvit do vnitřní modlitby a nazývati své pošetilsti nebo fantasie za slova Kristova nebo svaté Panny a podobně. Hlavní účinky tohoto spojení jsou především účinky posvěcující. Jsou to účinky jednotící lásky s Bohem i s bližním. Podle této jednotící známky se pozná, zda je duše opravdu v tomto spojení.

Končím letošní kurs o temné moci smyslů modlitbou neznámého kněze: Můj Ježíši, jenž tolik miluješ duše vnitřního života, tyto pravé klanitele v duchu a v pravdě, učiň, nechť roste jejich počet. Ať každá z těchto duší jest stále více sebranější, uklidněnější, šlechetnější, věrnější, zkrátka plnější lásky! A protože jsi svěřil péči o nalezení, vedení a zušlechťování těchto duší svým druhým Já, svým kněžím, dej jim, Pane, hojnost účasti na své kněžské milosti, aby se celí strávili v této svaté úloze. Ukaž jim krásu těchto duší. Učiň, aby pochopili veškerou jejich cenu. Osvět je svým světlem. Zapal je svou láskou. Buď jejich rádcem, jejich vůdcem, v tak důležité a nesnadné zároveň úloze. Učiň je moudré, trpělivé, obětavé, nauč je zapomínati na sebe, aby se zabývali jediné snahou tebe poznati a milovati a druhé naučit tebe znát a milovat. Amen!

P. Silv. M. Braito.

Liturgický výraz učení o biřmování

Podíváme-li se do římského pontifikálu, jest nám ihned nápadno, že obřad svátosti biřmování jest krátký. Je to snadno vysvětlitelné tím, že se tato svátost uděluje v latinském ritu obyčejně velikému množství lidí najednou, zatím co jiné svátosti bývají dosti často udělovány nečetným jednotlivcům, takže si Církev může dát na čas a mohla přidati více vedlejších obřadů. Nezapomínejme však, že se sláva, důležitost a význam svátosti biřmování neobrazí pouze na tomto liturgickém místě, při samém udělování této svátosti, nýbrž že mnohem jasněji a hojněji vystupuje v popředí v době, kdy by-

chom se toho nenadáli, totiž na Zelený čtvrtek při svěcení olejů a svatého křížma. Tehdy se opatřuje vzdálená lárka svátosti, aby se jí pak užilo posvěcené a připravené ve chvíli, kdy čekají veliké zástupy.

Dříve, než si připomeneme závaznosti a důsledky, vyplývající z obřadu svěcení křížma pro každého, kdo přijal svátost třetí božské osoby, vizme především, kterak se podle římského pontifikálu dostává každému biřmovanci toho, čeho se kdysi dostalo Kristu člověku v příležitosti podobné a za účelem podobným. Svátosti jsou, jak jsme naznačili, obdivuhodné imitace věcí, jež se dály na Kristu, kolem Krista a s Kristem, aby nám usnadnily následovati Krista v tom, co v sobě zahrnuje mravní čin a k čemu je potřebí především úkonů lidské vůle, jež má býti právě svátostmi podporována a uzpůsobována.

Stručný dvoustránkový obřad pontifikálu spíše jen napovídá ráz a vlastnosti biřmování, než aby jej rozváděl či vyjadřoval plně. Ale i tak je v něm dotčeno všechno, co tato svátost v sobě chová a naznačuje povolání k duchovnímu boji; plnost darů Ducha svatého; povinnost vyznávat Krista a znáti se k největší nesnázi tohoto vyznávání, ke kříži; posílení a utvrzení ve víře; dostavění lidského srdce jakožto chrámu Ducha svatého; hojnost požehnání svatého Ducha pro čas i pro věčnost; povinnost kmotrů pomáhati biřmovanci v tom, k čemu jest tato svátost dána. Hle, jakými slovy je to všechno podáno v úžasné krátkosti, která tak často a tak znamenitě charakterisuje latinský církevní obřad!

„Duch svatý ať sestoupí na vás, a moc Nejvyššího ať vás uchová od hříchů,“ modlí se biskup v úvodním vzývání. Potom prosí: „Všemohoucí věčný Bože, který jsi ráčil obroditi tyto služebníky své vodou a Duchem svatým, a udělils jim odpuštění všech hříchů, sešli na ně sedmitvárného Utěšitele, tvého svatého Ducha s nebe: Ducha moudrosti a rozumu, Ducha rady a síly, Ducha dovednosti a

zbožnosti. Naplně je Duchem své bázně a poznamenán znamením kříže Kristova, aby z tvé milosti došli života věčného.“ Následuje vlastní biřmovací formule s políčkem, který naznačuje svízele duchovního boje, pro které je potřebí zvláštní síly: „Znamenám tě znamením kříže † a posiluji tě křížem spásy. Ve jménu Otce † i Syna † i Ducha † svatého. Amen.“ Slova žalmu a trojí požehnání, jež biskup biřmovancům vyprošuje, zakončují posvátný úkon biskupský, po němž má biskup ještě krátké napomenutí ke kmotrům, jak se mají starati o své duchovní syny. „Utvrď, Bože, co jsi v nás vykonal, z tvého svatého chrámu v Jerusalemě... Učiň ať srdce těch, jejichž čela jsme pomazali svatým křížem a poznačili znamením svatého kříže, tentýž Duch svatý zdokonalí, přebýváje v nich milostivě jakožto ve svém slavném chrámu... Hle, tak bude požehnán všechen člověk, který se bojí Pána... Požehnej vás Hospodin se Sionu, abyste viděli štěstí Jerusalema po všechny dny vašeho života, a obdrželi život věčný. Amen.“

Nejvíce pozoruhodné z celého obřadu jest očekávání sedmi darů Ducha svatého pro všechny biřmovance. Tato věc nejvíce znázorňuje pravý obsah a cíl druhé svátosti. Jde skutečně o napodobení Krista v přijetí veliké milosti, abychom skrze to byli uschopněni napodobiti Krista ve společenském působení. Neboť plnost Ducha svatého, vyjádřená sedmerým korunovačním pomazáním Krista Krále a sedmerou nejvyšší mravní výbavou k dílu vykupitelskému - to jest charakteristikon, jež dává Isaiáš budoucímu Mesiášovi nade všechny předešlé proroky, zákonodárce, Boží posly a Boží bojovníky. „Vyjde prut z kořene Jesse a květ z kořene jeho vystoupí. A odpočine na něm Duch Hospodinův; Duch moudrosti a rozumu, Duch rady a síly, Duch dovednosti a zbožnosti; a naplní jej Duch bázně Hospodinovy.“ (Is 11, 1-3.) Právě tytéž dary svolává biskup s příchodem Ducha svatého na biřmovance; je to důkaz, že účelem biřmování jest plnost du-

chovního života, a že biřmování, utvrzujíc základy tohoto života také pro působení na venek, uděluje nesčetné milosti, potřebné k přemáhání všech pokušení a k nabývání všech ctností. Tato plnost značí totéž, co bezvýjimečnost: není okolnosti tak zvláštní a tak tíživé, aby na ni nebylo pamatováno v této svátosti. Ježto sedmero darů Ducha svatého představuje vyšší, dokonalejší stránku posvěcující milosti, plyne z toho, že člověk, přijavší hodně svátost biřmování, má ve své duši trvalá rozpoložení k snadnému a jistému poslušání svatých hnutí a vnuknutí, zatím co ctnostné sklony, kořenicí v milosti pomáhající, vystačují k tomu, aby se duše dala snadno a bezpečně vésti rozumem, osvětleným věrou. Rozumí se samo sebou, že prvé dispozice jsou silnější a jistější než druhé, a že člověk neselže tak snadno ve svém boji proti zlu a o dosažení dobra, je-li veden milostí posvěcující, než když jest veden milostí pouze pomáhající. Z toho lze odvoditi závěr, že svátost biřmování dochází největšího uplatnění tenkrát, když situace je zlá, pokušení veliké a slabost příliš lidská, čili za okolností, kdy jest potřebí duši zcela mimořádných osvětlení Božích a zvláště silného vlivu Božího na lidskou vůli. Obdoba mezi Kristem, posílaným vykoupiti svět z moci ďáblovy a zříditi nové království Boží, a člověkem, jenž stav se Kristovým učedníkem ve svém srdci, má také v lidské společnosti uplatňovati toto učednictví a pracovati o utvrzení tohoto království, vysvítá tím více, čím více si uvědomujeme velikost překážek pro obráceného člověka a velikost nástrah, jež činí stále okolní svět a kníže tohoto světa. Jest vskutku potřebí zvláštního pomazání božského Ducha, aby člověk šel tou úzkou cestou, kterou se ubíral jeho Vykupitel.

Co se týče ostatních textů pontifikálu, nemusíme je podrobovati dalším úvahám. I to málo, co je v nich řečeno, dává cítiti, že pomazání svatého Ducha ve svátosti biřmování je závdavkem slávy, štěstí, síly a pokoje, jenž nemůže býti rušen žádný-

mi úklady. Každý, kdo přijal Ducha, jest druhý Kristus, vybavený všemi prostředky k dokonání a provedení nesmírného životního díla. Třeba však věnovati několik slov rozjímání právě o velikosti překážek a nebezpečnosti boje, abychom také s této stránky, která má hlubší psychologický účinek, pochopili důležitost svatého biřmování a vzdálené liturgické přípravy. Obřad svěcení křížma bude nám tu nápomocen a osvětlí nám ještě mnohé, co nám dosavad uniklo, nebo co mělo pro nás příliš mlhavou tvářnost.

Není pochyby o tom, že boj a překážky jsou údělem křesťana od té chvíle, co obmyt od špíny počáteční hříšnosti a osobních provin vstupuje na cestu do království Božího. Neboť vyznávati bez bázně křesťanskou víru, ano bojovati za ni zmužile až do konce, jest pro člena křesťanského společenství úkol podstatný a patří k ekonomii všeobecné spásy. Jeden musí duchovně podporovati druhého, aby všichni vytrvali, a jen ten, kdo bojuje proti zlu, které jest jedenkrát na světě, náleží do tábora těch, kteří milují světlo a jdou s Kristem. Kristus nepřinesl na svět smíření se zlem, nýbrž boj (Mt 10, 34); jest postaven za znamení, jemuž bude odpíráno (Lk 3, 34), a jest vůdcem těch, kdož vcházejí těsnou branou (Mt 7, 13). Každý, kdo není s ním, jest proti němu (Mt 12, 30). Tento stav trvá i po odchodu Kristově do věčné slávy. Jeho Církev jest dědičkou jeho zápasu (Jan 15, 18-16, 4), a býti vpravdě zbožným křesťanem jest totéž, jako trpěti pronásledování (2 Tim 3, 12). Proto se také Církev Kristova, pokud trvá na zemi, jmenuje Církev bojující, na rozdíl od Církve v nebi neb v očistci, a svátost biřmování, která vychází vstříc této potřebě boje a která je právě tak potřebná, jako je tento boj nevyhnutelný, *jest po výtce svátost Církve bojující.*

Nejmírnější formou pronásledování učedníků Páně je to, že jsou odstrkováni od statků světa, to jest i od dovoleného užívání nebo nabývání těchto

statků. Tím jest vzbuzována v křesťanech jakási praktická nechuť k víře, která jest jim příčinou časných neúspěchů, i když snad požívají vnější svobody při jejím vyznávání. Již zde jest třeba značné posily od Ducha svatého, zejména daru Boží bázně a zbožnosti. Vyšším stupněm pronásledování jest nenávist. Proto jsou učedníci Kristovi nenáviděni od světa, protože je Kristus ze světa vyvolil a od světa oddělil (Jan 15, 19). Snášeti tuto nenávist jest těžší věc, než snášeti pouhé odstrkování. Lidé světa milují jeho statky; ký div, že se jich chtějí zmocniti pro sebe a že jich nechťejí dopřáti těm, kteří věří ve statky vyšší. Ale v tomto případě přidávají ke své dřívější chtivé vášni ještě nový afekt: vášně odporu. Ti, kdo jsou stíháni tímto odporem čili nenávistí, pocítují to velmi těžce a jest jim třeba daru moudrosti a dovednosti, aby neumdleli a se nevzdali. Třetí stupeň pronásledování záleží v tom, že zlí usilují dobré dokonce zničiti. Chtějí jim vzíti a berou jim vskutku víru nebo život, život jakožto největší vezdejší statek. Podstoupiti mučednictví pro víru jest nejvyšší výkon křesťanského boje, smrt pro Krista jest nejslavnější vyznání víry. Čím těžší a bolestnější jest mučednictví, tím více jest nutná pomoc shůry, a i k tomu druhu mučednictví, jež záleží ve vytrvalém vedení boje prvního nebo druhého stupně nebo v přemáhání různých jiných nástrah ďáblových, jest naprosto potřebí Ducha rozumu, rady a síly. Ducha ohně a vichru, který dovede unést člověka přes všechny překážky a nesnáze.

Toto by platilo již pro každého jednotlivce, a první zbraně k boji se zlem jsou dány základní svátostí synovství Božího křtem. Biřmování však není pouze doplňkem křtu v tom smyslu, aby z malých dítek Božích činilo dospělé, nýbrž je zcela nová svátost a uděluje nové duchovní pověření i novou schopnost. Uděluje ovšem duchovní plnoletost; ale hlavní smysl biřmování jest uschopnění pokřtěného jednotlivce k duchovnímu společenské-

mu působení. Toto působení není kněžské, nýbrž, abych tak řekl, rytířské; i když se nemusí v klidných časech projevovati zvláštními akcemi, musí záležeti alespoň v tom, že křesťan, jenž se stýká s biřmovaným křesťanem, jest společensky utvrzován v katolické víře a v životě posvěcující milosti podle této víry.

Uvažujeme-li toto všechno pozorně, je zbytečno pátrati dále po povinnostech odvozených ze svátosti biřmování. A přece právě nyní jest čas uvědomiti si, kterak Církev při svěcení svatého křížma zdůrazňuje svým dítkám, že mají, podobně jako Kristus, povinnost čestnou a základní - *zvítěziti spolu s ním nad jeho nepřáteli* a opojiti se pravou vítěznou radostí nad jeho i svým triumfem. K tomu nás navádí Církev v den velikého zármutku nad blížící se smrtí svého chotě, a předbíhajíc výsledky vykoupení, dovede chápati nutnost a krásu toho, co ji stíhá.

Když biskup podá ve mši na Zelený čtvrtek po svém vlastním přijímání Tělo Páně svému jáhnu a podjáhnu i ostatnímu duchovenstvu, a když vyčistí kalich, z něhož pil, usedne na své místo a arcijáhen oznamuje jako předmět dalších obřadů: přinesení oleje na svaté křížmo a oleje pro katechumeny (křtence). Po těch slovech jde do boční kaple pro oleje dvanáct kněží, sedm jáhnů a sedm podjáhnů, i jiní ministranti, kterých je k tomu třeba; přísluhující jáhen a podjáhen a ostatní ministranti zůstávají s biskupem v kostele. Průvod se vrací v tomto pořádku: Turifer s kouřícím kadidlem; podjáhen s křížmem mezi dvěma akolyty s hořícími svícemi; dva zpěváci; jáhni s podjáhny, vždy dva a dva; jáhen s nádobkou balzámu; dva jáhnové s nádobami, v nichž jest olej pro křížmo a olej pro křtence; dvanáct kněží. Mezitím dva řečení zpěváci předzpěvují kůru střídavě s jinými dvěma zpěváky následující verše:

*O Redemptor, sume carmen
temet concinentium!*

*Audi Judex mortuorum,
una spes mortalium,
audi voces proferentum
donum pacis praeivium!*

*Arbor foeta alma luce
hoc sacrandum protulit:
hoc fert prona praesens turba
Salvatori saeculi.*

*Stans ad aram, immo supplex
infulatus Pontifex,
debitum persolvit omne,
consecrato chrismate.*

*Consecrare tu dignare,
Rex perennis patriae,
hoc olivum, signum vivum,
iura contra daemonum!*

*Vykupiteli, slyš píseň
těch, kdo tebe velebí!
Vyslyš, Soudce nad mrtvými,
naděje všech jediná,
vyslyš hlasy těch, kdo nesou
dary, které věští mír!*

*Oploďněný živným sluncem
strom to vydal k svěcení:
zástup přítomný to nese
světa Zachraniteli.*

*Stoje k oltáři, ba kleče
ve své mitře velekněz,
posvěcením toho křížma
splní všecku povinnost.*

*Také ty rač požehnati,
Králi vlasti odvěké,
tento olej, živý náznak
proti právům ďábelským!*

Po příchodu do kněžiště postaví se podjáhén s křížmem poblíž oltáře na straně epištolní, arcijáhén, jáhén a podjáhén stojí po obou stranách biskupa, a dvanáct kněží se rozestaví po obou stranách kněžiště, čelem k oltáři, jako svědkové obřadu a pomocníci světitelovi. Když nádobka s balzámem a nádoba s olejem pro křížmo byly postaveny na stůl před biskupa, světí tento nejprve balzám dvěma následujícími modlitbami:

Modleme se: Bože, který předem připravuješ veškeré síly nebeských tajemství, vyslyš naše prosby, a tyto vonné slzy suché kůry, které vytékajíce jako pot ze šťastné ratolesti, zásobují nás kněžskou mastí, učin příjemnými svou duchovní přízní a posvět svým požehnáním! . . .

Pane, učiniteli veškerého stvoření, který jsi přikázal svému služebníku Mojžíšovi, aby ze smíšených vonných bylin udělal posvátnou mast, prosíme pokorně tvou dobrotivost, abys do této masti, kterou vydal kořen kmene, vlil plnost posvětcení udělením duchovní milosti. Ať v nás, Pane, vydává vůni ochotné víry; ať jest věčným křížmem kněžské masti; ať jest nejdůstojnějším nástrojem ku vtiskování nebeského znaku. Ať kdokoli z pokřtěných budou pomazáni tímto mokem, docházejí nejplnějšího požehnání těla i duše, a obdržíce úřad blažené víry, ať se vzmáhají na věky. Skrže Pána našeho . .

Potom mísí biskup na misce nebo v nějaké nádobce balzám s trochou oleje, připraveného pro křížmo, a světí tuto smíšeninu následující modlitbou:

Prosme našeho všemohoucího Pána Boha, který obdivuhodným činem nepochopitelné božství svého jednorozeného a souvěčného Syna spojil nerozlučně s pravou lidskou přirozeností a za spolupůsobení Ducha svatého jej pomazal olejem jásavé radosti nad všechny jeho druhy: aby člověk, zhynulý ďábelským podvodem a skládající se z dvojího odlišného prvku, zase byl navrácen k svému věčnému dědictví, z něhož vypadl; aby tedy Pán tuto tekutinu, povstávající z různých druhů stvoření, po-

žetřnal účinností svaté Trojice a posvětil svým dobrořečením, aby oba tyto druhy, smíšený spolu, daly jeden celek; aby pak každý, kdo tou smíšeninou bude poznačen zevně, byl tak obmazán uvnitř, aby pobuda veškerých poskvrn tělesných, mohl si blahopřáti k účastenství na království Božím. Skrze téhož Krista ...

Vlastní slavnostní konsekrace křížma nastává teprve teď. Biskup v mitře dýchá třikrát v podobě kříže na olej a balzám, načež činí totéž všech dvanáct přísluhujících kněží. Toto dýchání napodobuje dechnutí Kristovo na apoštoly, když jim dával Ducha svatého k odpouštění hříchů při doplňování jejich kněžské moci (Jan 20, 23), a má zřejmě za účel naznačiti účinek, který bude mít křížmo, až ho bude biskupy nebo kněžími používáno k udělení svátosti biřmování. Posvěcení křížma záleží pak v jeho duchovním očištění od každého zlého vlivu, v nádherné konsekrační prefaci a v doslovu, provázeném uctivou adorací.

Biskup stojí v mitře praví nad olejem, určeným pro křížmo: Zaklínám tě, stvoření oleje, skrze Boha Otce všemohoucího, který stvořil nebe i zemi i moře a všechno, co jest na nich, aby byla vyhlazena z kořene a zapuzena od tebe veškerá moc nepřítelova, všechno vojsko ďáblové a každý jeho útok, i veškero mámení satanovo: abys všem, kdo tebou budou pomazáni, prospělo k přijetí za syny Boží skrze Ducha svatého. Ve jménu Otce všemohoucího, i Ježíše † Krista, jeho Syna a našeho Pána, který s ním žije a kraluje jakožto Bůh v jednotě téhož Ducha † svatého.

Poté odloží biskup mitru a s rozpjatýma rukama zpívá prefaci po obvyklých úvodech:

... Který jsi na počátku, mezi jinými dary své dobroty, poručil zemi, aby vydala ovocné stromy, mezi nimiž by se zrodily také olivy, přinášející tento přehojný tuk oleje a mající sloužiti svými plody k vytváření svatého křížma.

Vždyť i David, předvídaje prorockým duchem

tajemství tvé milosti, přel, že naše tváře budou obveseleny olejem: a když byly kdysi zločiny světa obmývány rozlévající se potopou, holubice předobrazujíc příští dobrodiní, zvěstovala olivovou radosť, že zemím jest opět vrácen pokoj.

To bylo za posledních časů potvrzeno nepopíratelnou skutečností, že vody křestní shlazují všechna naše provinění a že mazání tímto olejem zkrašluje a zjasňuje naše tváře.

Proto jsi také přikázal svému služebníku Mojžíšovi, aby Árona, svého bratra, ustanovil za kněze nejprve obmytím ve vodě a pak pomazáním touto mastí. Ještě větší cti se dostalo této věci, když tvůj Syn, náš Pán Ježíš Kristus, požádal Jana, aby ho obmyl ve vlnách Jordánu; tehdy jsi seslal na svého Jednorozeného Ducha svatého v podobě holubice a svědectvím s nebe jsi osvědčil, že se ti v něm svrchovaně zalíbilo a že jsi zřejmě naplnil, co o něm předpověděl prorok David, že bude pomazán olejem radosti nad všechny své druhy.

Proto tě prosíme, Pane svatý, Otče všemohoucí, věčný Bože, pro téhož Ježíše Krista, tvého Syna a našeho Pána, abys ráčil svým požehláním posvětit tento tuk a přimísiti do něho sílu Ducha svatého, za mocného přispění Krista, tvého Syna, od jehož svatého jména pochází název křížmo; neboť touto silou jsi pomazával kněze, krále, proroky a mučedníky.

Pro ty, kteří budou obnoveni duchovní koupelí křtu, utvrd' toto křížmo za svátost dokonalé spásy a života. Dej, ať po rozlití této svaté masti a po vyhlazení porušenosti prvního narození svatý chrám každé duše zavane vůní příjemné nevinnosti života. Ať podle svátosti, kterou jsi ustanovil, jsou ti, kteří budou pomazáni mastí na důstojnost královskou, kněžskou a prorockou, oděni rouchem neporušeného úřadu, a těm, kteří budou znovuzrozeni z vody a z Ducha svatého, ať jest tato mast křížmem spásení, a učiní je podílníky života věčného a účastníky nebeské slávy...

Po konsekraci modlitbě vlévá biskup smíšeninu balzámu s trochou oleje do nádoby, v níž jest ostatní olej křížmový, a říká tuto modlitbu: Toto smíšení tekutin budiž všem, kteří jím budou pomazáni, milostivo, a budiž jim spasitelnou ochranou na věky věkův. Amen. - Poté pozdravuje biskup posvěcené křížmo úklonou odkryté hlavy, zpívaje po třikráte, hlasem vyšším a vyšším, slova: Ave sanctum chrisma (buď pozdraveno, svaté křížmo!), načež líbá okraj nádoby. Podobně činí 12 kněží, jenže poklekají před nádobou, která jest náznakem příští síly svatého Ducha, i Krista, jenž tohoto Ducha vysílá, a jako taková zasluhuje relativní a symbolické bohopocty.

Tak jest svaté křížmo nástrojem budoucí radosti a zárukou povýšení. Je-li křest znamení stoupenců králových, jest křížmo znamení vítězných bojovníků, kteří se vracejí s králem po vítězství, aby se oddali radosti. Zde se předpokládá vítězství hned po přijetí válečného praporu, protože jest jisté. A právě tehdy, když je považujeme za jisté, jak jsme k tomu povinni, dostáváme ze svátosti sílu, abychom ho dosáhli. Jenom jest potřebí obnovovati v sobě vědomí této síly a slaviti den svého biřmování nebo výroční den letnic s tou přípravou, čistotou a pozorností, jako to činili první křesťané, očekávající příchod Ducha svatého ve večeradle devítidenní pobožností. *Dr. Konstantin Miklík CSsR.*

Po svatém přijímání

1. Díkůčinění.

Když člověk obdrží dar, je záhodno, aby za něj poděkoval. Když jsme při sv. přijímání přijali ten nejvyšší Dar, samého Boha, je nanejvýš záhodno a spravedливо, abychom za něj vzdali Bohu díky. Proto když kněz po sv. přijímání vyčistí kalich a pomodlí se Communio, přednáší pak jménem všeho lidu modlitbu zvanou *Postcommunio*. Bývá to oby-

čejně prosba o plný účinek sv. přijímání a zároveň dík za přijaté dary. Svou formou se podobá kolektě a sekretě. Bývá vždy přednášena v množném čísle, za všechny a jménem všech. Předpokládá tedy, že všichni přítomní přistoupili ke stolu Páně, jak tomu bývalo v prvotní Církvi. Krásně to vyjadřuje na př. Postcommunio z neděle v oktávě Nanebevstoupení: „*Nasyceni, Pane, svatými dary, prosíme, dej, abychom Ti stále díky vzdávali.*“

Díkůčinění po sv. přijímání je v mešní liturgii nápadně krátké. Zbožnost prvních křesťanů se projevovala více skutkem a životem než slovem. Celý den po sv. přijímání se vši prací, utrpením a obtížemi byl prožíván jako díkůčinění za přijaté dary, se stálou vděčnou vzpomínkou na Krista.

Prosby, vyjádřené v Postcommunio, se vztahují buď na život pozemský nebo na život věčný. Vztahují-li se na pozemský život, pak prosí o věrné zachovávání přikázání Božích nebo o pohrdání věcmi pozemskými. Na př. Postcommunio z 2. neděle adventní:

„*Nasyceni pokrmem nebeským, pokorně Tě, Pane, prosíme, abys nás naučil, účastí na tomto tajemství, pohrdati věcmi pozemskými a milovati nebeské.*“

Nebo Postcommunio z 20. neděle po sv. Duchu: „*Abychom, Pane, byli hodni tvých darů, dej, prosíme, abychom vždy poslouchali Tvých přikázání.*“

Někdy se tyto modlitby vztahují na život věčný a prosí o věčnou slávu. Na př. Postcommunio ze svátku Božího Těla:

„*Dej, Pane, abychom byli naplněni věčným požíváním Tvého božství, jež předobrazuje časné přijímání Tvého předraženého Těla a Krve.*“

Prosby, vyjádřené v Postcommunio, bývají odůvodňovány různě; buď připomínají oslavovaný svátek, nebo obět, nebo sv. přijímání anebo shrnují všechny tyto důvody.

2. Propuštění věřících.

Podle starého zvyku bývala shromáždění lidu ukončována hlasitým svoláním, že schůze je skončena a účastníci se mohou rozejít. V latinské liturgii se ustálila propouštěcí formule: „*Ite, missa est - Jděte, jest propuštění*“ (jste propuštěni). Oznamováním rozchodu byl pověřen jáhen. Lid pak mu odpovídal: „Bohu díky“, čímž projevoval svou vděčnost za milosti oběti mše svaté. Toto propouštění bývalo tak slavnostní a významné, že podle něho byla celá eucharistická oběť zvana missa - mše.¹

Od 11. století ve dny, které neměly radostného a slavnostního rázu a kdy se nezpívalo Gloria, byla mše sv. ukončována slovy „*Benedicamus Domino*“ (*Dobrořečme Pánu*). Věřící tedy nebyli propuštěni, nýbrž vyzýváni k modlitbám. V ty dny totiž neodcházel z kostela hned po mši svaté, nýbrž zůstávali ještě na modlitbách hodiněk anebo jiných pobožnostech, jež následovaly po mši svaté.

V zádušní mešní liturgii bylo asi od 12. století zavedeno „*Requiescant in pace*“ (*ať odpočívají v pokoji*). Propouštění věřících (*Ite, missa est*) bylo vynecháno na konci zádušní mše proto, že věřící měli zůstat v chrámě ještě na dalších modlitbách za zemřelé.

3. Závěrečná modlitba (*Placeat*).

Slavnostním propuštěním věřících končovala mše svatá. Další části jsou tedy pozdější dodatky, jež byly soukromě připojovány už od 12. století. Všeobecně závaznými se staly od r. 1570, kdy byly Piem V. vřaděny do mešní liturgie.

První takový dodatek je závěrečná modlitba (*Pla-*

¹ Někteří liturgisté vkládají do „*Ite, missa est*“ pěknou myšlenku, jež ovšem není v textu obsažena: Jděte, nyní začíná vaše poslání (*missio*); t. j. čerpali jste milosti ze mše sv., nyní jich máte použít a ukázat, že jste opravdu křesťany v práci, a radosti i v bolesti, v celém svém životě. (Sr. Parsch: Messerklärung, Klosterneuburg 1935, str. 334.)

ceat), kterou se kněz modlí potichu, skloněn uprostřed oltáře:

„Nechť se Ti líbí, svatá Trojice, služba mé poddanosti a dej, aby oběť, kterou jsem já nehodný přinesl tvé božské velebnosti, Tobě byla příjemná, mně pak a všem, za které jsem ji přinesl, aby byla pro Tvé milosrdenství na odpuštění. Skrze Krista Pána našeho. Amen.“

V této modlitbě kněz krátce shrnuje všechny předešlé obětní prosby; a poněvadž jest si vědom své nehodnosti, znovu prosí, aby Bůh milostivě přijal tuto oběť chvály, díků, smíru a prosby.

4. Závěrečné požehnání.

Po této modlitbě kněz políbí oltář, pozdvihne a pak sepne ruce, obrátí se k lidu a žehná jej znamením kříže, při čemž říká: *„Požehnejž vás všemohoucí Bůh Otec, Syn a Duch svatý. Amen.“*

V tomto požehnání jsou též shrnuty milosti eucharistické oběti. Je to požehnání Boha Otce, jenž za nás vydal svého jednorozeného Syna; je to požehnání Syna, jenž za naše hříchy zemřel na kříži a jenž za nás obnovuje tuto svou oběť na oltáři; je to požehnání Ducha sv., jenž v nás udržuje onen božský život, který nám Kristus opět získal svou smrtí. Je to zároveň požehnání, jež dává Otec na rozloučenou svým dětem, které nyní půjdou do světa za svou prací.²

Toto závěrečné mešní požehnání nám připomíná poslední požehnání, jež dal Kristus před svým nebevstoupením svým apoštolům a učedníkům.³

5. Poslední evangelium.

Čtení prologu evangelia sv. Jana na konci mše svaté se začalo zavádět ojedinele teprve ve 13. století, všeobecně až v 15. století. Kněží říkali tento úryvek ze soukromé zbožnosti na začátku svého díkůčinění po mši svaté. Někteří jej říkali při svlé-

² Sr. Parsch: *Messerklärung*, Klosterneuburg 1935, str. 336.

³ Luk. 24, 50.

kání posvátných rouch, jiní na cestě do sakristie, jiní hned u oltáře; napřed jen potichu, ale později hlasitě, na výslovné přání věřících. Od 15. století se toto evangelium říkalo všeobecně u oltáře. Věřící je měli vždy ve zvláštní úctě a připisovali mu tajemnou účinnost a ochranu před vším zlem, považovali je za jakousi svátostinu. Proto je čítali nad novokřtenci, nad nemocnými a za bouře. A proto si jeho čtení takřka vynutí i po mši svaté. Při některých fundálních mších bylo uvedeno jako povinnost. Konečně Pius V. je vřadil do misálu a učinil všeobecně závazným.

Zdá se, že důležitou pohnutkou k zavedení tohoto prologu evangelia sv. Jana do mše svaté bylo také přání a potřeba znovu vyznati víru v božství Kristovo.

Toto evangelium shrnuje celé tajemství eucharistické oběti a jejích účinků, zvláště v posledních větách:

*„A Slovo se stalo tělem
a přebývalo mezi námi.
A viděli jsme jeho slávu,
slávu jako jednorozeného od Otce,
plného milosti a pravdy.“*

Na konci posledního evangelia se odpovídá: „*Bohu díky*“. Tato slova nejlépe vystihují, s jakými city máme končit eucharistickou obět. Máme býti proniknutí hlubokou vděčností vůči Kristu za všechno, co pro nás vykonal a vytrpěl, za všechny milosti a dary, jimiž nás zahrnul. A svou vděčnost vyjádříme nejlépe tím, že budeme vždy žítí podle jeho nauky.

P. Ant. Čala O. P.

Do Filip

*Mír Boží (4, 2-9). Pavlův dík (4, 10-20).
Epilog (4, 21-23).*

Evodii žádám i Syntychu žádám, aby byly téhož smýšlení v Pánu. Prosím i tebe vzácný spolupracov-

níku,¹ ujmi se jich. Vždyť ony mne podporovaly v boji o evangelium zároveň s Klementem a ostatními mými spolupracovníky, jejichž jména jsou v knize života.

Radujte se vždy v Pánu! Znovu pravím, radujte se! At jest všem lidem známa vaše vlídnost. Pán jest blízko.

O nic nepečujte úzkostlivě, spíše přednášejte své prosby Bohu vždy v modlitbě a prosbě s díkyčiněním. A mír Boží, který převyšuje všechno pomýšlení, ochrání vaše srdce i vaše myšlenky v Kristu Ježíši.

Na konec, bratří, mějte na mysli to, co jest pravdivé, co důstojné, co spravedlivé, co čisté,² co milé, co dobré pověsti, co jest ctnostné a co jest chvályhodné. Čiňte to, čemu jste se naučili a přijali i uslyšeli a viděli na mně. Pak Bůh pokoje bude s vámi.

Velmi jsem se zaradoval v Pánu, že jste konečně již dali rozkvést své péči o mne. Pamatovali jste na to také (dříve), ale nebylo k tomu příležitosti. Nepravím to pro nedostatek, vždyť jsem se naučil býti spokojený s tím, co mám. Dovedu žít v nouzi a dovedu žít i v hojnosti. Dovedu se přizpůsobiti jedné každé okolnosti: býti syt i hladověti, míti hojnost i trpěti nedostatek. Všecko mohu v Tom, jenž mne posiluje. Než dobře jste učinili, že jste mne podpořili v mém soužení.

Víte pak i vy Filipští, že když jsem počal hlásati evangelium a opustil Macedonii, žádná církev se nezúčastnila se mnou v účtech příjmů a vydání, leč vy jediní. I do Thessaloniky jednou dvakrát jste mi poslali, čeho jsem potřeboval. Netoužím po daru, ale toužím po hojném dobru, jež by bylo připsáno na váš účet. Mám dostatek všeho, ba přebytek. Oplývám obdržev od Epafrodita, co jste poslali, vůni

¹ V řeckých rukopisech stojí *συνυγες*. Protože ve starých rukopisech se psalo majuskulním písmem, nevíme, zda se jedná o osobu, která se jmenovala „Synzygos“, anebo o anonymního spolupracovníka Pavlova. Řecky totiž spolupracovník se nazývá *συνυγος* (*σύν*, *synós*, t. j. týmž jhem spojený).

² Latinská Vulgata překládá: co svaté. Překlad vznikl záměnou řeckého *ἁγρός* (čistý) s *ἅγιος* (svatý).

líbeznou, obět příjemnou a milou Bohu. Můj pak Bůh uspokojí veškerou vaši potřebu podle svého bohatství ve slávě v Kristu Ježíši. Bohu pak a Otci našemu budiž sláva na věky věků! Amen!

Pozdravujte každého svatého v Kristu Ježíši. Pozdravují vás bratři, kteří jsou se mnou. Pozdravují vás všichni svatí, zvláště ti, kteří jsou z domu císařova.

Milost Pána Ježíše Krista s duchem vaším! Amen.

V předcházejícím verši adresoval apoštol celé církevní obci výzvu k vytrvalosti. K této výzvě, určené všem údům obce, připojuje svatý Pavel ještě zvláštní výzvu dvěma ženám. *Evodii žádám i Syntychu žádám, aby byly téhož smýšlení v Pánu.* Bližších zpráv o těchto ženách nemáme. Kdysi pracovaly s apoštolem v díle evangelia, ale nyní svými hádkami ruší klid obce. Současně prosí jednoho ze svých spolupracovníků ve Filipech, aby se snažil o opětné dosažení harmonie a svornosti v církevní obci. Apoštol označuje tohoto spolupracovníka jménem: Synzygos. Podobné jméno nebylo dosud nalezeno ani v papýrech, ani v nápisech, takže jméno jest spíše jménem obecným než vlastním (σύν, σύγος, t. j. jhem spojený, spolupracovník). Tato nejistota vyvolala četné dohady o neznámé osobě, která byla ztotožňována s různými spolupracovníky apoštola národů jako se sv. Lukášem, Timotheem, Silou a jinými. Pavel tohoto anonymního spolupracovníka prosí, aby věnoval Evodii a Syntyché pozornost. I při svých přítomných chybách si tuto pozornost zaslouží, a to pro svoji dřívější nezištnou práci na poli evangelia. Spolupracovaly s Klementem a ostatními pracovníky Pavlovými. Někteří v něm viděli papeže sv. Klementa (Origenes, sv. Jeronym). Jméno Klement jest velmi časté v té době a dokonce v nápisech ze samotných Filip se objevuje,³ takže apoštol má na mysli jistě spolupracovníka jiného. Jmen ostatních spolupracovníků Pavel nevypočítá-

³ Corp. Inscr. Lat. III, p. 121.

vá. Jejich jména i dobré skutky zná Bůh a zapsal je do knihy života. „Kniha života“ jest velmi známou a běžnou metaforou ve Starém i Novém zákoně. Spočívá na zvyku, podle něhož hlava rodiny vedla pečlivě seznam členů rodiny. Podobně i Bůh zná jména a skutky svých věrných.⁴

Ve 4. verši přechází opět Pavel od výzvy osobní k všeobecné výzvě k radosti, a to téměř týmiž slovy jako v 3, 1. Tam chtěl sv. Pavel původně již list skončit, připojil však ještě výstrahu před judaisty a teprve nyní list uzavírá. Výzva k radosti jest charakteristickým rysem listů ze zajetí, hlavně listu k Filipským. Tato radost doporučovaná apoštolem však není radostí tělesnou, smyslnou, nýbrž duchovní. Radost, toto „nesmírné tajemství křesťanství“ (Chesterton) je ovocem duchovního života. Jaký je rozdíl mezi zajatcem Pavlem, volajícím: *Radujte se vždy v Pánu! Znovu pravím, radujte se!* a mezi zajatcem císaře Augusta Ovidem, anebo vyhnancem Klaudia Senekou, vzdychajícími nad svým údělem!

Pravá radost se pojí s vlídností a láskou, ke všem, přátelům i nepřátelům. Proto žádost Pavlova: *Ať jest všem lidem známa vaše vlídnost.* Jest to hlavně vzpomínka na parusii, brzký příchod Páně, která proniká a ozařuje nábožensko mravní myšlení Pavlovo a celého prvotního křesťanství a jest nejvlastnější příčinou pravé radosti. Důvěra a naděje v blízký příchod Páně nechť sílí Filipské ve vlídnosti, radosti a trpělivosti.

Nemusí úzkostlivě pečovati o budoucnost, jest třeba vše složit do rukou Prozřetelnosti: s modlitbou, prosbou a díkučiněním za přijatá dobrodiní. Ovocem této dětinné důvěry a modlitby, která vše odevzdává do otcovských rukou Božích, bude: *Mír Boží, který převyšuje všechno pomýšlení a ochrání srdce i myšlenky Filipských v Kristu Ježíši.* V Kristu budou pak ukryti jako v pevném hradě.

V následujících verších pak apoštol v ostrých a

⁴ Podobné pečlivé seznamy známe i z egyptských papyrů (ἀπογραφαί). Byly zhotovovány hlavně k účelům daňovým.

výrazných rysech nastiňuje Filipským obraz dokonalého křesťana a ukazuje pravý křesťanský životní ideál. Co vždy před Bohem a lidmi bylo dobré, to vše musí býti snahou křesťana v cestě za vlastním posvěcením: *Mějte na mysli to, co jest pravdivé, co důstojné, co spravedlivé, co čisté, co dobré pověsti, co jest ctnostné a co jest chvályhodné.* Je-li Pavel skutečně otcem jejich víry, pak Filipští budou vpravdě jeho duchovními dětmi, jestliže budou následovati a napodobovati jeho příklad. A pak bude s nimi Bůh, věčný pramen míru a radosti.

Sv. Pavel učinil několikrát v listě narážku na štědrost Filipských (1, 3; 2, 25. 30) a nemůže zakončiti list bez díkůvzdání za jejich velkodušnost. Ve vv. 10-20. činí zadost této povinnosti. Jest obdivuhodné, s jakou jemností tak sv. Pavel činí a jak i malé události denního života dovede prodchnouti křesťanským duchem. Podpořením osoby apoštolovy podpořili vlastně Filipští službu evangelia. Hmotná stránka daru není pro Pavla vším. Askesí a apoštolátem se Pavel naučil obojímu, míti nedostatek i přebytek. Dovede se vžít a smířit se všemi životními okolnostmi. Nic nemůže rušit jeho poměr k Bohu a Pavla vyvésti z duchovní rovnováhy a vyrovnanosti. Ve všech životních okolnostech jest to Kristus a jeho milost, jež posiluje Pavla: *Všecko mohu v tom, jenž mne posiluje.* Pavel ukázal, že mu není zatěžko snášeti nedostatek a hlad. To by mohlo vzbuditi u Filipských dojem, že si jejich darů neváží. Tohoto dojmu však Pavel vyvolati nechce, a proto vyslovuje znovu své uznání a zároveň jim připomíná, že to není po prvé, co mu pomohli. Pavel vzpomíná, že v době, kdy začal svůj apoštolát v Macedonii, byli to Filipští a Filipští jediní, kteří ho podpořili. A nezapomněli na něho ani, když kázal evangelium v Thessalonice. Místo je charakteristické pro Pavlův sloh. V předcházejících větách lásku k Filipským vyjádřil poetickými slovy. Nyní opět přechází ke slohu skoro obchodnímu. Filipští jsou Pavlovými dlužníky. Dober duchovních není sice

možno vyvážití dobry časnými, ale pro Filipské mohou býti přece dobrodiním, protože se pro svoji upřímnost a nezištnost stali bohatšími na zásluhy před Bohem.

Pavel, přijav nyní dary zaslané mu po Epafroditovi, má nyní vše, co potřebuje, ba oplývá. Ale i Filipští nechť vědí, že poslali „*vůni líbeznou, oběť příjemnou a milou Bohu*“. Když Filipští poslali dary služebníkovi Božímu, dali vlastně almužny tomu, pro něhož Pavel pracuje a tento poslední přijímatel, Bůh sám, bude odplatitelem Filipských. A tento Odplátitel není tak chudobný jako Pavel! *Jemu budiž sláva na věky věků! Amen!*

Epilog (4, 21-23).

Teplý a velmi vřelý tón, jímž jest provanut celý dopis, zaznívá ještě jednou v kratičkém, křesťansky pojatém závěru. Pavel pozdravuje všechny křesťany ve Filipech, nejraději by každému zvlášť stiskl ruku. S Pavlem pozdravují Filipské všichni bratři, kteří jsou s apoštolem, zvláště křesťané z domu císařova.“

Obvyklou formulí: *Milost Pána našeho Ježíše Krista s duchem vaším!* jest zakončen krásný, srdečný a teplý list sv. Pavla křesťanům ve Filipech.

Dr. Jan Merell.

Smírná oběť žebráka a poutníka

Sebe zkaženější doba má své květy nevinnosti a života skryté v odříkání, v modlitbě a smírných obětech zachraňují mnoho, i když kolo světského života točí se v pestré maškarici. Dějiny lidstva a dějiny Církve jsou nepřebornou směsicí duševních vzletů i malátnosti, rozmachu duchovního, ale i požitkářského života. Jedním z nejpevnějších tmelů budovy křesťanského života je spojení tří ctností, ztělesněných v řeholním životě: chudoba, čistota a poslušnost. Nejsou tyto ctnosti omezeny na to, aby byly pěstěny v klášteřích. Vykvetly i mimo ně a je-

⁵ Nejsou to příbuzní římského císaře, příslušníci panující rodiny, nýbrž dvorní služebnictvo.

den takový mohutný vonný květ svatosti mám na mysli při psaní těchto řádek.

Církev vítězná může se pyšnit postavami všech stavů: velikánů duchovních i světských, vedle nepředstížitelných učenců jsou hlavy korunované, ale nikoliv nejmenší místo patří těm, kteří učinili svůj život obětí, když se řídili příkazem: „Cožkoliv jste učinili jednomu z mých nejmenších, mně jste učinili“. Proto je nebe také odměnou těm neznámým, vysíleným ošetřovatelům a ošetřovatelkám chorých a malomocných, osiřelých dětí, hladových a trpících, v končinách dalekých, in terra missionum, ale také skrytým a nepozorovaným uprostřed největšího ruchu světa. A v mystickém tanci svatých a světic, jaký zobrazil kdysi Frà Angelico, berou svou věčnou účast v radosti i ty duše, které svoje utrpení a život zasvětily smíru na odčinění provin, páchaných vůči Bohu lidmi, kteří jsou příliš z tohoto světa.

Myšlenka smíru našla dříve i dnes pochopení v duších hluboce věřících. Má své vyznavače, má i své patrony. Jsou jimi všichni ti, kteří odvrhli vše, zapřeli sebe a šli za Kristem v chudobě, v pohrdání, v utlačování, bez reptání. Jen skutky pokání a modlitba jsou jejich programem a přece je tak bohatý. Čím větší je kontrast okolního světa, tím čistěji září oběť obětujících se pro spásu lidstva.

Bylo tomu letos koncem října 170 let, co na bránu kláštera přísné větve cisterciáků v Sept Fontaines, ve Francii, klepal 21letý mladík nezdravého vzhledu, ale zaníceného pohledu a přesvědčivého dojmu. Byl přijat a dostal klášterní jméno Urban. Tak zakotvil po dlouhém hledání. Co hledal? Službu Bohu v pokoře uprostřed života rozjímavého, plného odříkání. Mladý Benedikt Josef Labre byl nejstarším z 15 dětí prostých rodičů z vesnice v nynější diecési arraské. Jeho chápavost a paměť ukazovaly v dětském již věku, že může jednou splnit přání rodičů, aby se stal knězem. Měl pro to i jiné podmínky. Srdečnou zbožnost, pokoru, mírnost, obzvláštní

něžnou úctu k Nejsvětější Panně. Již jako dítě dovedl si odříkati, vzdával se všeho, co mu při jídle nebo pití mohlo lahoditi, kladl k spánku hlavu na prkénko zasunuté v polštáři a kus přípravy pro kněžský život zdál se hotov, když jej přijal k sobě strýc, farář v Erinu. Zde poznal klíč k vzdělanosti, ale nebyli to latinští klasikové, kteří upoutali mysl hochů, nýbrž věda svatých. Dlel nejčastěji v kostele a hlubokou lásku k Bohu dělil pak ve svém odříkavém životě mezi ty nejpotřebnější, mezi chudé a opuštěné, kterým dopřál vše, co si od úst utrhl. Když mu bylo 18 let, nastal mor, který sklátil také život jeho strýce faráře, když konal věrně svoje pastýřské povinnosti. Ta hrůza smrti kolem dokončila rozhodnutí Benediktovo, aby svůj život spojil s obětí a odříkáním v klášterní komunitě. Pokusil se o přijetí v La Trappe, ale jeho mládí a churavost působila odmítnutí. Obrátil se na kartuziány, ale i tam zdálo se převoru, že uchazeč není povolán. Konečně našel r. 1769 vstup do kláštera a stal se bratrem Urbanem.

Za několik měsíců se roznemohl a zhubl na kost. Tělesné útrapy i duševní žár a neklid stvořily z něho zdánlivě lidskou trosku, o níž představení pochybovali, že by mohla v klášteře žíti. Když se probral z největších bolestí, ležel ve špitále za branami kláštera a odtud vyšel na svou vlastní cestu s jediným cílem: k Bohu za Hvězdou mořskou. Benedikt Josef Labre stal se chudým poutníkem a žebrákem, ale byl Bohem určen, aby v době rozmařilého Ludvíka XV. a XVI., kdy hýřivost a chtivost nádhery dostoupila vrcholu, kázal nejvyšší odříkání a nej přísnější umrtvování, odklon od všeho pozemského - *příkladem vlastního života*.

Chudý poutník světem. Bez majetku, bez pohodlí, jen pěšky - uvažujte, vy autobusoví a autokaroví poutníci - v prosté kytlici, přepásané provazem, s růžencem kolem krku a s křížem na prsou, v rozbitých střevících sotva držících pohromadě, s žebráckým pytlíkem přes rameno a v něm čtyřsvazkový

breviář, který se denně zbožně modlil. Nový zákon a několik nábožných knih. Jedl, co dostal, nebo co našel cestou, v slunci i dešti, nechávaje mokré oděv uschnouti na těle, opovrhován lidmi, kteří se v této době vykrášené elegance a parfumů štítili žebráka, z jehož hadrů - hrůza! - vylézal i hmyz! Veřejné a pohodlné cesty pomíjel. Chodil tichem strmých lesnatých vrchů a opuštěných údolí, aby mohl být ve své stálé pobožnosti co nejdále od lidí, ale nejbližší Bohu. Spal obyčejně pod širým nebem na zemi, v opuštěných zdech, pokud jeho zpovědníci jinak neřídili.

Na těchto poutích Francií, Španělskem, Švýcarskem, Německem, Polskem a Italií měla tato troska člověka všude velký úspěch, kde se setkal s trpícími. Dovedl potěšiti zarmoucené, útěchu poskytl nemocným, dovedl raditi duším, do nichž viděl lépe než se lidé znali sami. Dovedl vyprositi na Bohu odměnu těm, kteří mu dali najíst a přístřeší. Všude a ve všem jej provázel vnitřní klid a když na různých poutních místech a městech, kudy krácel, poznali zpovědníci jeho čistou duši bez přetvářky, nejen že mu jeho odříkavý život nevymlouvali, nýbrž ocenili jeho oběť a byli mu povzbuzením v obětování sebe pro lidstvo.

Nejde nám o úplnou biografii poutníka a žebráka sv. Benedikta Josefa Labre. Musili bychom vypočítávati, kolikrát byl v Loretě, v Italii, kam ještě putovával v poslední době svého krátkého života - zemřel v 35 letech - kolikrát v Assisi, Fabriano, Bari, Neapoli, Einsiedeln, Compostele, Montserratě, Manrese atd. Po putování několikaletém našel svůj stálý pobyt v Římě a jeho posvátných místech a kostelích, zvláště ve čtvrti chudiny, v kostele Sancta Maria dei Monti, kde také našel poslední odpočinek. Spával pod schody jednoho domu. Poslední sv. přijímání přijal v pondělí svatého týdne 1783 na hrobě sv. Aloise v kostele sv. Ignáce, a ve středu před Zeleným čtvrtkem 16. dubna po vykonání ještě 40hodinové pobožnosti v kostele sv. Praxedy omdlel

na stupních kostela P. Marie dei Monti a toho večera zemřel. Znal jej celý Řím a odchod jeho duše z těla byl provázen spontánní úctou lidu, který znal a ctil světce. Toho roku nekonaly se v kostele dei Monti velikonoční obřady. Nemohly, protože nebylo v něm hnutí. Kostel byl přeplněn lidem z celého města, který uctíval velkého poutníka a žebráka, jehož tělo zůstávalo vláčné po všechny dny, než bylo pohřbeno na epištolní straně u nohou sladkého obrazu Nejsvětější Panny, před nímž se tolikrát modlíval. Církev jej povýšila na oltář dekrety Pia IX. a Lva XIII.

V jednom z letošních čísel katolické německé revue „Hochland“ podal výsek ze života světce Reinhold Schneider. Postavil po jeho bok mladou dychtící duši francouzského šlechtice, který v Římě hledá krásy tohoto světa a nalézá nejvyšší krásu, ovšem ne v nádherách staveb, soch a maleb, které mu snaží se umělecky přiblížiti v Římě žijící a zesvětštělý abbé. Poznává v kostele sv. Ignáce výraznou postavu modlícího se žebráka, jeho naprosté ponoření se do hovorů duše s Bohem a usedne jednou s žebrákem na stupních kostela, aby si pohovořili o cestách, které vedou k Bohu. Některé z myšlenek, které vloženy do úst svatého žebráka, jsou vyjádřeny tak výstižným způsobem, že je tu podáváme:

Musíme přece něco učiniti! Musíme přece Pánu něco poskytnouti za všechny křivdy, které se kolem nás dějí. Nemůžeme očekávati soud s prázdnýma rukama.

Jeden dominikán, který byl za mořem, vyprávěl o sv. Růženě Linské; uprostřed hrůz, které v tamní vzdálené zemi Španělé napáchali, strhla světice na sebe všechno utrpení, co jen mohla snést. To první, s čím se setkává světec, jest vždy láska Boží; Pán jej táhne k sobě vzhůru. Že Pán Bůh a zlo sahají po tomtéž člověku, to zůstalo snad tajemstvím světců. Ale to jest velmi vysoké a vzdálené a pro nás skoro vždy nedostupné; blízké jest nám pouze utrpení těchto velikých lidí v době jim vyměřené Pánem.

Pocítili nedostatek lásky a nabídli za to nadbytek; a když slyšíme, jak nelidsky tvrdí byli sv. Růžena Linská a sv. František z Pauly vůči sobě samým, tak musíme uvážiti, jak chudý byl jejich okolní svět na pravou lásku, a že snad tito nečetní teplem, které z nich vycházelo, vyprošovali život lidí a milosrdenství Boží.

Snad je tato doba, v níž žijeme, horší než uplynulé časy; snad je vřelejší v lásce, odevzdanosti a trpělivosti. Všichni lidé chtějí se vzpouzeti, ale co jest, jest přece ustanoveno od Boha, abychom se zde osvědčili. Nemáme se vzpírati, máme se obětovati a zůstatí věrnými. Kdo se dnes obětuje? Přichází kříž a máme jej přijmouti. Přichází na nás se všech stran, je tedy doba milosti. A ve všech úzkostech této doby jest nevyslovitelné blaho. Cesta nekončí; Pán nás vede stěnou, za kterou jsme neviděli a na pravém konci cesty jest všechno dobré.

Boží Říše se, pravda, šíří neviditelně, jako se některé rostliny rozvětvují pod zemí pletivem kořenů; za každou odnož, která odumře, klíčí nová, o které nevíme. Tak je třeba, aby každý, kdo patří ke království Božímu, získával mu nové příslušníky. Pán zachraňuje, ne lidé. -

Je to jen několik slov, kterých snad světec neužil, snad mu je pouze přisoudil autor onoho vyprávění o žebráku od kostela San Ignacio. Odpovídají však duchu svatého žebráka. I pro nás platí v každodenním ruchu, při stálém rozrušení a v boji o vlastní potřeby: Je třeba trpělivosti, nemáme se vzpírati, máme se obětovati, přijmouti kříž.

Nekonečný bude jednou slavný průvod Kristův; proč trpělivě a pokorně nekráčet ve smírných obětech už nyní, jsme-li zvoleni pro královskou cestu kříže?

Josef Řezníček.

Dnešní poslání katolického tisku

Druhé listopadové neděle konal se v severní Itálii den katolického tisku. Milánský arcibiskup kardinál Ildefons Schuster vydal při této příležitosti pastýřský list o poslání a významu katolického tisku. Práví v něm mimo jiné:

V celku neukazují tak zvané neutrální listy ani porozumění, ani zvláštní účast na různých událostech církevního života. Věnují papežským dokumentům a vrchnopastýřským projevům jen nepatrnou pozornost a nepřipisují jim žádného významu. Bylo by možno říci, že nedovedou nebo nechtějí promluvit o duchovních věcech. Tento zjev není nijak nový. Již před dvaceti stoletími bylo s ohledem na okolnosti, v nichž tehdy Církev žila, psáno: „A světlo ve tmě svítí a tma jej nepojala.“ Píši tato slova s hlubokým smutkem a bez úmyslu někoho osobně obviňovati; přesto však musím vydati svědectví Pravdě evangelia.

Politický tisk se v celku nesnaží o šíření nauky Církve. Kdo jiný by měl než katolický tisk pak nutné poslání hlásati světu radostné poselství evangelia? Poslání katolického tisku je dvojí. Jedno je vnitřní, takřka rodinné. Má zvláštní význam pro věřící, jimž denní list denně přibližuje život na nauku Církve, jakož i významná slova sv. Otce a episkopátu, dává pravé místo problémům náboženské a mravní povahy jakož i otázkám práva a spravedlnosti. Druhé poslání katolické žurnalistiky je mimo naši vlastní sféru. Mnoho lidí žije mimo církevní život, život mnohých je dokonce v rozporu s učením Církve. Evangelium jest těmto lidem právě tak nepochopitelným jako staroindická báseň. Přesto musí vládcové, intelektuálové a velké masy zůstatí nějak v kontaktu s Církví. Má vždy velký význam poznati ony ozdravné prostředky a řešení, která má Církev pro různé těžké problémy. Také intelektuálové, kteří popírají božskou autoritu Církve, potřebují znáti podstatu ideí, které nashromáždila církevní společnost v běhu dvaceti staletí studia a zkušenosti.

Nadto jsou směrodatné pro vlády současnosti ještě jiné dů-

vody. Kde morálka, veřejné a rodinné právo, věrnost smluv, vzájemná důvěra a mezinárodní spolupráce selhávají, může přinést záchranu jediné Církev. Jen ona může zabránit, aby svět neklesl v pusté barbarství.

Mnozí docházejí právě k náhledu, že nejvyšší spása státu spočívá výhradně v Církvi. To jest základ, proč mnohé autority a mnozí lidé dobré vůle se opět řídí Kristem a jeho Církví. Tak se otevírá pro katolickou žurnalistiku daleké apoštolské pole a vznešené poslání v lidské společnosti dneška. Proto musí heroldové evangelia všude se zasaditi, aby Pravda ve svobodě byla hlášána. - *Gir.*

Z periferie

Mlhavý podzimní den. Se střech domů stéká voda, ostře vlhký vzduch dráždí ke kašli. V pravém střevíci cítím cosi jako vlhkost. Tramvaje, auta, chodci... Uplakané nebe...

Baráky periferie se černají v pozadí olověné oblohy. Nohy klouzají po slizkém chodníku. Přišly sem, aby přinesly radost, útěchu.

„Sestřičko, dó k nám! Zas sme vylítí. Von dělal, vzal tam pár dřev, tak je ven. Nemám čím topit. Dyš kradem, honí nás. Přece nezmrzнем!“ volá mladá, asi třicetiletá žena na přicházející řeholnice. Má děravé střevíce na nohou, špinavou zástěru a vlasy rozčuchané, dávno nemyté. A ty oči! Ty hrozné vyhaslé oči!

Řeholnice míří k jejich baráku. „Ale neleknó se, je tam hrozně,“ praví domácí paní při vstupu. Ani ne tak na omluvu, spíše aby něco řekla.

V předsíni seděl muž a něco kutil. Vešly jsme dovnitř. Do světnice. Co můžeš ve tmě rozeznati, jsou dvě nebo tři postele, vzadu cosi jako kamna, u okna skříň. U dveří si hrají dvě polonahé děti. Krčí se ke zdi. Sestry jim dávají ořechy a obrázky. Mezitím matka rozhazuje špinavé postele; dokazuje, že opravdu nemá povlaků.

„Umíš se modlit, Dášenko?“ táže se dítěte sestra. Dášenska se nechápavě dívá. „Nečum a modli se! Dyť vona to umí, ale je to takový trdlo,“ spěchá s odpovědí matka. Na něžnosti nemá bída kdy, a periferie dovede přehlušiti mateřskou lásku.

Řeholnice si napsaly, čeho je rodině nutně třeba: povlaky, chléb, trochu mouky. Též nějaký obrázek na stěnu. Děti dě-

kují, matka by ještě chtěla to i ono; sestry odcházejí, aby potěšily i jiné strádající.

Babička . . . Od dětí opuštěná. Prací zkřivené prsty mačkají v očích slzy vděčnosti. Měla na paměti jen blaho svých dětí. Zle se jí odvděčily. Až na periferii se dostala a bydlí u cizích lidí.

Otrásá mnou bída, děsná opuštěnost tohoto života. Jen růženec je starušce útěchou. Věříme, vždyť bez Pána Boha byl by tento život nesnesitelný. „Paní sestřičko, trošinko cukro . . .“ Čtvrt kg cukru - píše řeholnice do deníčku, zatím co stařenka odříkává třaslavým hlasem modlitbičku „o Panence Marii, co krvavý slzičky plakala“. Jak útěchuplná úcta k Tobě, sladká Panno, která dovedeš těšiti bídu! - „Svatohostýnské hlasy“ a „Neděle“, darované sestrami, se budou snažiti potěšit odkopnuté srdce matky.

„Či jste, děti?“ táží se sestry. „L . . . ovy, tam z toho posledního domku!“ „Veďte nás k vám!“ žádají řeholnice.

Dvě děvčátka, mající asi sedm a devět let. Vyhlížejí jako kluci. Vlasy přistřižené, asi měly nevitane hosty. Bosé nohy vězí v jakýchsi bačkorách, pravděpodobně mamčiných nebo tatínekových. Kabáty ke kotníkům, avšak holá stehýnka a zimou modrá kolena prosvítají při každém kroku. Vždyť mají pod kabátky jen košile. - Maminka pere. V malé „světnici“ je plno páry. Mezerou pode dveřmi zatéká zvenčí voda. Vyraženým oknem se valí kotouče páry.

„Paní, co byste nejvíce potřebovala?“ táže se sestra. Rozpačitost se rozlévá po bledém obličejí ženy. Co by potřebovala? Všechno. Ze všech koutů zírá bída, nesmírná nouze! A přece tato žena neprosí. Jemná duše se ostýchá. Není jako její sousedky. Ty by mámily kdovíco. Ona mlčí. Kdyby bylo nutno ruce do krve si rozedřít, nebude nikdy žebrat. Ušlechtilá hrdost! Na periferii velmi řídká. Čtrnáct dětí vychovala tato žena. V ubohém baráku na periferii v bídě vyrostlo čtrnáct nadějných životů. Snažila se vštipiti svým dětem správné názory na život. Co však z nich učiní okolí, společnost, prostředí, v němž se pohybují! Budou míti sílu své matky odpírati zlu? A snad skončí někde tak, že srdce matky pukne lítostí! Jak veliká jest tato žena před Bohem! Trpělivě nese horko i břímě dne! Nezahanbuje vás, ženy, které máte plná ústa lásky k vlasti, které píšete a mluvíte o problému popula-

ce, které však všemi způsoby se bráníte dětem? A kdyby se tato žena dotkla vás, vážená paní, nespěchala byste postříkat si šaty kolínskou vodou? A jste přece sestry v Kristu, snad budete vedle sebe tliti na hřbitově. Kdož ví, zdali se nebude znovu opakovat podobenství o boháči a Lazarovi! Řeholnice píše do norýsku: oblek, mouka, aspoň jeden polštář, aby tito lidé nemuseli spát na holé zemi, zasklíti okno. „Neděle“, „Hlas sv. Petra“ a několik oříšků pro radost dětem. Žena se aspoň trochu potěšila. To pro dnešek stačí.

Sestry vcházejí do sousední boudy. Na loži se tam tísní šest dětí. Nejmenší spí na kočárku. U okna sedí muž. Žena šla do města po práci, tedy on hlídá děti. Puch mokrých plének, zima, vlhko. Řeholnice byly připraveny, že muž je snad vyhodí. Ale nevyhodil. Radostně přijal časopisy, které mu nabídlý. Prohlédly bolavé hlavičky dětí, poradily, čím je ošetřiti. Kamna byla studená, nemají čím topiti, nemají co dát dětem jísti. Nebylo možno ničím pomoci, vždyť otec by to propil. Nešťastná žena, ubohé děti! Co z vás, nešťastné děti, udělá život, zlý svět? Matka Boží má o vás péči, k ní kdybyste se mohly utéci! Ale vy nevíte nic o tomto zdroji blaha a štěstí! Kdo vám jej ukáže? Dělníků málo, ach, tak k pláči málo!

Ještě několik domů procházejí sestry - podobné obrázky!

Poslední návštěva platí panu L. Dvanáct let leží bez pomoci na loži. Trápí ho revmatismus. Nemůže pohnout nohama. Rozpačitě vítá přicházející. Ze sousedních bytů sem doléhají hádky a neslušná slova. Sestra se táže nemocného na zdraví. Jaká ironie! Nikdy nebude zdrav! Plačtivým hlasem nařiká, slzy kanou po žlutých tvářích přes zarostlou bradu. Vyhaslýma očima sleduje sestry. Přinesly mu zase četbu. Jak je rád! Vtom přišla švagrová, která ošetřuje opuštěného nemocného. Sestry se táží, co nejvíc chybí. „Chléb, sestřičko, kousek chleba!“

Najednou se strhl křik. Jedna ze sousedek plnými ústy nadává řeholnicím, že strkají takovým, kteří nepotřebují, kteří chlastají, „banda taková“. „Já su v klášteře vychovaná, já se modlím!“ vřískala žena a očima bodala do sester, které si jí nevšímalý. Takovým křikem nemocný velice trpěl. „Já ne, že bych záviděla, ale nemůžu se na nespravedlnost dívat,“ ječela ženská dále. „Paní, řekněte, prosím, kdo není hoden naší pomoci, kdo se opíjí a kdo naší pomoci nepotřebuje,“ pravila

klidně sestra. Žena křičela dál, ale neodpovídala na sestřinu otázku. Sestry se rozloučily s nemocným a odcházely. Žena křičela ještě za nimi i na ulici.

Vzadu za baráky je malý krámek. Tam řeholnice koupily nejnutnější: chléb, mouku, cukr, a hned věci roznesly nejubožším.

Unaveny se sestry vracejí z pochůzky. Dělníci pracují vedle cesty. „Můry, jeptule“ a podobné pošklebky syčí přes cestu. Sestry mlčí. Modlí se, aby slova útěchy tam v prostředí bídy padla na úrodnou půdu. Aby alespoň jedna z těch duší byla zachráněna. Ne jedna, všechny, všechny přivíň k svému božskému Srdci! Všem buď otcem! A ty, Panno, matkou!

Bláto stříká... Autobus... Tramvaje — nafintěné dámy. Město, hluché ke křiku hladových... „Jak krásné jsou nohy těch, kteří zvěstují Pána!“ Blahoslavení, kteří jim pomáhají! Kteří jim umožňují nésti do hluboké tmy alespoň jiskru naděje a lásky! - *Vojtěška Mrázková, studentka v Brně.*

Exerciční dům, projektovaný pro V. Prahu

Snad nikde nepotřebuje naše vlast exercičního domu tak velice, jako ve Velké Praze. Při vzrůstajícím se exercičním hnutím dosavadní exerciční domy a stanice nikterak nestačí.

Starost o vyplnění té velké mezery vzaly na sebe sestry Neposkvrněného Početí Panny Marie. Pracují v Dolní Krči již deset let a vidí, jak akutní je tento podnik pro zajištění náboženského života.

Jako nejvhodnější k tomu účelu zakoupily stavební a zahradní parcelu na t. zv. Habrovce v Dolní Krči v nejzdravější poloze mezi krčskými lesy. Exerciční dům bude při zastávce elektrické dráhy, takže se tam pražští katolíci dostanou velmi snadno a lacino. Vědomí blízkosti domova bude přispívat ke klidu, nutnému pro dobré exercicie.

Ale bez pomoci dobrých lidí by sestry nemohly vybudovat tento útulek katolické obnovy. Proto velice prosí o pomoc: modliteb a obětí, které musejí býti položeny do základu, i o pomoc finanční. Bude potřeba příspěvků na novostavbu i na vybavení exercičních pokojů, kterých je projektováno přes sedmdesát, aby se mohly event. dávat i dva kursy zároveň.

Velkou zásluhu si získají horlitelé, kteří se přihlásí k rozprodávání „cihel“. Napište si o ně na adresu: Sestry Nepo-

skvrněného Početí Panny Marie v Dolní Krči U vodárny II. č. 324. Číslo poštovní spořitelny 27.560.

Ve dnech 2. a 3. prosince se pořádá v Praze II. v sále gymnasia ctih. sester voršilek bazar ve prospěch tohoto podniku. Kdo můžeš přispěti maličkostí, učin tak a pošli to na výše udanou adresu. Sestry vděčně přijmou ruční práce, obrázky, sošky atd. Pozvěte přátele a známé do bazaru.

Jménem katolické Prahy a všech budoucích exercitantů a exercitantek již napřed upřímné díky za všechen dobrotivý zájem a za všechnu mravní i hmotnou podporu. Pán Bůh za-
plat! - *Braitto*.

K Moehlerovu jubileu

Sto let uplynulo od Moehlerovy smrti. Dnes se teprve oceňuje jeho nesmírný význam pro studium a vyjádření otázky Církve Kristovy. U Schöningha v Paderbornu byl právě vydán objemný svazek jakéhosi jubilejního pamětního spisu, v němž vynikající theologové, vedoucí theologové dneška Sortillanges, Ranft, Adam, Bardy, Jungmann atd. ukazují na hluboce pronikavý a správný pohled Moehlerův na Církev a na jeho zřetelné chápání nutnosti viditelné Církve ze samé podstaty vtělení Kristova. Moehler správně poukázal na duchovní stránku Církve, na její ráz mystického těla Kristova v době, kdy převládalo chápání vnější a organizační. Ale při tom nelze říci, že by Moehler nějak podceňoval vnější stránku Církve. Je třeba toto říci hodně hlasitě, aby to někdo nevytýkal jednou i nám, kteří podobně dnes kážeme tuto krásu, vnitřní krásu Církve.

Moehler správně navazuje Církev na vtělení Kristovo, jehož je Církev pokračováním. Proto krásně spojil vnitřní plnost a život Církve s její vnější formou. Protože Církev byla poslána k viditelným lidem, zasazena do skutečného viditelného světa, do lidstva, které jest svou povahou společenské a proto i království Boží s duchovní náplní, které přišel Kristus budovati, nemohlo se obejít, nemůže se obejít bez této vnější tvárnosti, bez organisace.

Moehler také správně viděl střed vlastností Církve, totiž její jednotu. Když je Církev pokračováním vtěleného Krista, když má spojovati lidi s jedním Bohem a naplňovati je životem jednoho Boha, také její vnitřní povaha musí býti zároveň

s vnějším zjevem plnost jednoty. V této jednotě vidí Moehler správně základní a cílovou známku zároveň Církve svaté. Moehler si zasluhuje pietní vzpomínky, protože v době theologického suchopáru nahromadil tolik živné látky k plodnému pozdějšímu theologickému studiu i hodnocení a milování Církve. - *Braitó.*

Písmo svaté pro mládež

Nakladatelství Melantrich v Praze zahajuje novou sbírku knih pro mládež *Pokladnice královské*. Jako první svazek vycházejí *Příběhy Starého zákona*, zpracované Ivanem Olbrachtem, a druhý svazek *Příběhy novožákonní* pro mládež od Jaroslava Durycha pod názvem *Z růže kvítek vykvet nám*. Třebaže oba svazky tvoří jeden celek, možno je dostat i samostatně. Vydání na krásném papíře, velkém formátu a s nádhernými ilustracemi Gustava Doré je poměrně laciné, stojí-li svazek 50 K.

Jen s největší radostí můžeme uvítat tento významný počín Melantricha. Písmo svaté neboli Bible je kniha knih, je kniha napsaná pod vedením Ducha svatého a proto ji nelze srovnávat s žádnou knihou lidskou. Listem nebeského Otce pozemským dětem nazval Písmo svaté velký jeho znatel a vykladač svatý Jeronym. A tím je řečeno vše, co možno říci o jeho velikosti a důležitosti pro lidstvo. Je-li četba listu otcova pro dítě radostí, útěchou a silou, je tím více pro nás, děti nebeského Otce, radostí, útěchou a silou četba Písma svatého. Celé věky žily duchovně z jeho pravd a celé věky budou žít z jeho rozjímání. Ničím nelze nahradit dokonale hodnoty, jež nám přináší četba Písma svatého, protože všechna veledíla lidského ducha jsou veledíla lidská; z Písma však mluví Bůh.

A je jistě důležité, aby tuto řeč Boží slyšelo již dítě, mladík a dospívající dívka, neboť Bůh promluvil pro všechny, kdo jsou schopni slyšet. A málokdo je schopen tak slyšet jako mladý, rozvíjející se člověk. Co slyší člověk v mládí, má pravidelně nesmírný vliv na celý jeho další život. Záleží proto nesmírně na tom, aby mladá obrazotvornost byla naplněna obrazy dobrými a krásnými, příběhy ušlechtilými, které volají po následování. Dejte proto mládeži do rukou Písmo svaté, knihu Boží, upravenou pro její věk, pro její chápání. Není to kniha abstraktní, není to kniha, která by znechucovala.

Naopak, svou krásnou a věčnou svěžestí stále přitahuje a její působení není jen lidské. Jsou-li to řádky Boží, stojí za nimi Bůh, působící v duši čtenářově.

Jsem přesvědčen, a myslím, že zcela právem, že tato kniha bude nejkrásnější knihou pro mládež v letošním vánočním trhu. Když pak si uvědomíme, že její podání, její literární forma nese na sobě pečeť suverenního ovládnutí všech krás našeho jazyka těch, kdo ji zpracovali, jsme tím více vděční Melantrichu za tento jedinečný počín, který mu nebude zapomenut. - *R. Dacík.*

PRACOVNA

Smrt starých mnichů

Umírá v listopadu vlastní tvůrce samostatné české provincie dominikánské již před světovou válkou roku 1905 P. Bruno Bárta. Zjev tvrdý, přísný, člověk, který se nemazlil ani s lidmi ani se slovy. Byl plný vážnosti kněžského a řeholního života. Hozen s jachty klidného klášterního života do rozbouraného moře plzeňského napjatého ovzduší, prožívá štvánice válečné proti svému klášteru, kdy lidé svedení a zoufalí vytloukají okna „bohatému“ klášteru, kde ti kněží živořili o hladu a nouzi, prožívá strašné chvíle odpadů a štvanic popřevratových. Lodivod petrohradské farnosti neztrácí hlavu. Modlí se, pracuje, trpí. Po letech vrací se ročně 500—700 svedených odpadlíků.

Farář velkoměstský a při tom řeholník přísné observance. Neboť umírá, jak čteme o sv. Dominiku. Když za své nemoci cítil, že se blíží konec, vstane s námahou s lože, obleče se do hábitu, černého dominikánského pláště, a klade se na holou zem... Umírá sám. Nikoho neobtěžuje. Umírá v největší prostotě a pokoře... Jak velký je P. Bruno ve své smrti! Kdyby to byl druhý, mohl by ho člověk zlomyslný podezírat z pózy. Ale P. Bruno je člověk strohý, vážící slova i gesta... Tedy tak pokorný a malý byl před Hospodinem.

Při tom byl jeho život řetězem tuhé práce, přísné sebekázně, bojů a zápasů o desetitisíce duší. Kdo dosti kdy poděkuje dominikánům, že s takovými oběťmi hmotnými i duševními stáli s pažema rozpřaženými před lidem, který si ne-

rozuměl? Věřím, že slzy, ústrky, únava tolika plzeňských dominikánů spolupůsobily k dnešní radostné duchovní obnově.

Braitó.

Prubířský kámen svatosti

Jako není všechno zlato, co se třpytí, tak také není vrcholem svatosti zdát se jím, nýbrž býti jím. Přihublá tvář plannoucí horečnatým ohněm, přísné držení těla, klopení očí, i když toto všechno provázívá, třebaže ne vždycky skutečně svaté, jest u svatých, když jsou opravdoví, jakýmsi projevem svatosti, ale není svatostí samou. Vnitřní opravdový poměr k Pánu Bohu nemůžeme u nikoho kontrolovati. Takto nemůžeme o nikom, kdo svatě vyhlíží, říci, zda opravdu je či není svatý, ale jinak se již to dá říci ohledně chování k bližním. Tam již můžeme klidně a jasně a určitě stanoviti, kde je pravá svatost a kde je jenom maska.

Na chování k bližním můžeme klidně určit, kde je pravá svatost a kde je jenom zdání svatosti. Jestliže je někdo plný lásky k cizím, jestliže k cizím dovede býti až nesnesitelně oddaný, shovívavý, jestliže jim dovede modré s nebe snést a ke svým vlastním ale za to je tvrdost sama, přísnost sama, nemůžeme mluvit o svatosti, protože láska se projevuje především k nejbližším, ad domesticos fidei. Nemůžeme mluvit o svatosti tam, kde je nevlídnost, tvrdost, přísnost puntičkářská k vlastním, aby cizí byli tím více zaplavováni líbeznostmi, úsměvy a laskavostí.

Nemůžeme mluvit o svatosti u lidí, kteří přímo slídí, rejdí po svých bližních, aby u nich našli chyby, aby mohli zakročit, aby se mohli pohoršiti, aby mohli trestati. Mohou při tom třeba užívatí velmi sladkých slov, mohou při tom se stále odvolávat na to, že jsou zástupci Boží, že jsou odpovědni za jejich duše, jakmile v tom lásky není, zvrhá se to v hnido-pišťství, v braní nadarmo jména Božího při zdůrazňování svého zástupnictví jeho autority, protože Bůh takhle ustavičně lidi nebije. Takoví falešní světci nebo světice dovedou zesměšnit nadpřirozené, poslušnost, autoritu. Poznají se, že až nechutně, až pánbičkářsky se stále ohánějí svatými nebo velkými slovy. Pro ubohé lidi jest to ovšem cvičení se v trpělivosti, ale Bůh ztrestá jednou tak přísně jako oni jeho jménem mávali důtkami přísnosti, tuto domnělou svatost. - *Braitó.*

Odpovědnost představených

Tak se také může stát, že představení, kteří se nedívají na stupeň, který mají ti, kteří se svěřili pod jejich vedení, na stupeň, který mají pod svou Vznesenou Hlavou a neohlíží se na cíl a smysl svého vedení, kterým je vyvoditi, množiti a zdokonalovati Krista mystického, stále mají upřeny své oči jen na svou autoritu. Neberou zřetele na to, že nejsou představenými, aby zahanbovali druhé a snižovali je, nýbrž, že byli poctěni svým vyvýšením nad své podřízené, aby je vyzvedli, a aby je vyzvedali především nad jejich přirozenost ke stavu, který patří k řádu Božímu. Nechtě studují tuto důležitou pravdu, že moc v Církvi není vyzbrojena mečem, nýbrž láskou, kterou má uskutečňovati ve své autoritě, docela proměněné v tuto lásku. Aby této autority neužívali jinak, než tak, jak jim to láska vnuká. - *Chardon: La croix de Jésus, p. 29.*

On přijde

V to pevně věřím, že přijde. Lidé přece jen si jednou srovnají, co dal a dává On a co nalézají jinde. Lidé přece jednou prohlédnou a poznají, kdo je upřímně miluje. Poznají, že jim nikdo nedal víc. Nemohl. Nemůže. Poznají, že je pravdou, co bylo všechno napsáno o něm, o jeho nesmírné dobrotě. Uvěří tomu, protože sen o velké lásce a nesmírném štěstí je příliš hluboko vryt do lidských myslí, než aby nepřijali zvěst o tom, že toto štěstí a taková láska již dávno přišla. Že je tu, že rozpíná svou náruč ke všem, kteří jsou zatíženi smutkem a bolestí, nenávisť a neláskou, že volá věčně všechny trosečníky. Ale nejenom trosečníky, nýbrž všechny, kteří chtějí ze svého života, ze svých sil, ze světa jim svěřeného vykouzlit něco krásného.

Nevydržíme takhle dlouho žít. Může si to někdo nazývat pověrou, snílkovstvím, ale my víme, kdo nakonec vítězí nade všemi proměnami dějin, nade všemi zmatky, nade vším snažením: Jest to On, který přece jen nejvíce nakonec láká duši. Jen co se naučí dívati se na něj ne přes lidi, ne skrze ubohá slova a činy lidí, kteří jej a i jeho myšlenky kolikrát zradili a třásněmi svých rouch měkce zavinuli, aby jeho silný duch tolik nebolel.

Toto jest dnešní naše poslání, abychom o Něm řekli hleda-

jičím, abychom jej zvěstovali všem, kteří pracují a kteří jsou obtíženi, abychom o studánce jeho Srdce řekli všem, kteří žízní, protože on volal k sobě všechny žíznivé. Bylo by to kruté od nás, kdybychom si ponechali pro sebe zvěst o jeho velké lásce, o jeho silném živném světle. A druhá úloha, abychom jej zasadili do svého denního života a ukázali, že právě proto přišel, abychom život měli, abychom jej v hojnosti měli, že bez něho je na světě jen živoření a ne život.

Jako volali patriarchové, filosofové, tak po něm volají i dnes lidé toužící po světle, po pravdě, po opravdové lásce. Známe Jeho, jenž je toto vše. Připravujeme cesty jeho příchodu a zvěstujeme čekajícím, bloudícím a hledajícím, že On již přišel, že již přišel onen velký Očekávaný z Hlaváckovy básně Záhada. - *Braitto*.

Spory a omyly

Dokonalou nevědomostí čiší hloupoučké vypichování z celého ohromného kadlubu dějin některých chyb - jsou to vždycky opravdu objektivní chyby? - u osob nesoucích Kristovo poselství. Buď zapomínají vůbec, že Kristovo učení zůstává v sobě dále krásné a čisté, i kdyby nevím kolik lidí ho zneužilo, anebo i říkají, že Kristus ano, ale Církev a její kněží nikdy. Velkodušně mluví o necírkevním křesťanství, jenomže zapomínají, že veškerého křesťanství se lidem dostalo skrze Církev, že bylo Církví zachováno, Církví uhájeno proti těm, kteří je chtěli vykrádati anebo rozkrádati.

To, co řekl kdysi Kristus, že se svět neobejde bez pohoršení, ne pro vnitřní jejich nutnost, ale protože jsou lidé zlí a jsou lidé slabí. Podobně také neobejde se království Boží ani jeho hlásání a šíření bez omylů. Proč je dopouští Bůh? A proč je dopouští při nejsvětějších otázkách? Lidé jsou někdy tak nevěřící, že by neuvěřili kráse pravdy, kdyby neviděli obludnost omylu. A neuvěřili by obludnosti omylu, kdyby nedopustil Bůh, aby omyl dozrál, aby vyžrál do krajností a tím i do nemožností, aby ukázal svou zhoubnost. Pokud lidé neucítí omyl na své kůži, na svých životech, neuvěří, že se jedná o omyl a ne o pokrok, o náplň života. Pokud si lidé mohou tak celkem beztréstně pohrávat s nějakým rozředěným bludem, otřásají se hrůzou při vzpomínce na silný nápoj křesťanské pravdy. Jejich rozředěná limonáda obsahuje nějaké pro-

cento pravdy nebo polopravdy, několik procent fantasie, něco omylu. Pohodlnému člověku se to velmi utěšeně a lehko pije. Neuvěří, že pije jed. Tak dopouští Bůh, aby si člověk tedy vzal smrtelnou dávku. Bůh dopouští omyly u lidí křesťanských, když prohlašují názory a zásady křesťanské. Někdy se dovede tak mistrně obléci anděl tmy, že mnozí křesťané nevidí zakukleného nepřítele. Oni jsou ochotni takto přijmouti křesťanství. Zdá se jim hezčí. Tak je třeba, aby omyly dozrály, dorostly, aby viděli křesťané, že se s křesťanstvím nedají prováděti podobné pokusy. Vidí lépe na omylech obłudnost každé úchyvky nebezpečí veškerého smlouvání s křesťanstvím plným a zásadním. Šťastný, kdo se dá takto i omylem poučiti.

Braito.

Šťestí věřících

Jistotu má věřící a všemu rozumí. Totiž, abyste mi rozuměli. Ctnost víry jest spojena zároveň tak s darem moudrosti. Moudrý člověk se na všechno dívá s nejvyšší příčiny. S vrcholku věže, s vrcholku moudrosti Boží, kterou přijal darem víry, dívá se na všechno. Docela novým světlem. A v tomto docela novém světle se mu všechno docela jinak jeví. Rozumí všemu, protože dovede všechno věrou přehlédnouti jako s vysoké hory. Pak má jasný a přehledný obraz o všem. Když pak má přehled, rozumí také, proč to a ono pochopí, jak všechno spolu souvisí. Kdo se dívá zdola nahoru, nevidí jasně mnohou souvislost věcí, událostí dopuštění. Kdo má víru, vidí všechno v ústřední pravdě, že je Bůh Otec, že je Bůh moudrost sama, že jeho Prozřetelnost je nekonečně moudrá a dobrá a všemohoucí zároveň a že v Bohu jest jedna jak jeho láska, tak jeho všemohoucnost, že jeho láska je všemohoucí a při tom zároveň nesmírně moudrá.

Proto věřícího nic nepřekvapí. Ví, Bůh dovede všechno pořádati třeba přes desíletí, třeba i přes staletí. Dovede uspořádat miliardy skutečností nejspletitějších. To je ono centrum securitatis, ona hlubina bezpečnosti. Nikdy nezoufá, i když se zdá, že o pravdu nikdo nestojí, že táhnou docela jiné zásady, než jsou zásady jeho. Víra mu ukazuje Boha silného, jenž právě proto, že je silný a mocný, může nechat zneužití lidí jejich svobody a jejich rozumu a klaněti se omylu a hledět stavět svět a život na omylech. Proto to může dopustiti, ví vě-

řící, protože jeho vládu a jeho řízení to neohrozí. On to může dopustit, aby lidé jasně viděli, co dovedou sami ze sebe, a kam vedou jejich samostatné pošetilé pokusy, dát světu novou úpravu, protínající jeho příkazy a jeho uspořádání.

Věřící vidí okem Božím. Jeho moudrost jest Boží moudrost. Věčná moudrost. Proto nemalomyslní, když se tato moudrost zdá lidem krátkozrakým, kteří chtějí mít hned všechno na dlani lehko a lacino, že se to zdá pošetilostí. Proto jej nemůže nic zklamati. Jeho propočty jsou zařízeny na dlouhé čekání. Co jsou pro věčnost desíletí a staletí? Natož měsíce a roky?

Věřící také ví, že Boha, nejvyšší Dobro, celé štěstí, mu nemůže nikdo vzíti. Proto zůstává ve všem klidný. Když pak je klidný, má sílu, aby všeho se odvážil pro království Boží, aby se této silné víry a pravdy její všem dostalo. Má sílu všechno unést. Ví, že i směnka smrti se bohatě vyplácí v Bohu. - *Braitó*.

Láska ke kříži

Mám býti křtěn krví a jak jsem tísněn, dokavad nebudu pokřtěn. Tak touží Ježíš po svém kříži, po svém hořkém umučení. Jakoby se ani nemohl dočkati svého kříže. Tak rozumíme tíhnutí svatých ke kříži. Ježíš Kristus obdržel svou zvláštní plnost milosti jako hlava budoucího nového lidstva onu theology zvanou milost *gratia capitis*. Proto obdržel tolik milostí, aby nám ji zjednal a rozdával.

Jestliže znamená celá dokonalost křesťanská obléci Krista, připodobniti se jemu, zahrnuje tato snaha o dokonalost i svaté pochopení kříže a lásku ke kříži, co je pochopitelné jen svatým, také lásku ke kříži. Lásku ke kříži jako k velkému projevu lásky, která chce všechno hořké, bolestné vzíti na sebe a podstoupiti, aby lásce Boží bylo zadostiučiněno.

Ale, vždyť přece již Ježíš jednou zadostiučinil! Učinil zadost, ale svatým křížem a proto žízni duše Kristem zapálené a jeho láskou zanícené, aby mu mohly býti podobny i v této svaté oběti. A tu se objevuje druhé velké tajemství. Spasitel svým utrpením zasloužil, abychom mohli i my dobře trpěti, abychom mohli my v síle svého utrpení spláceti svým utrpením za viny své i viny bratří. Kristus posvětil všechny bolesti svými bolestmi. Proto je bolest v křesťanství něco posvátného. Křesťan teď může doplňovati to, co schází ještě utrpení Kris-

tovu. Co by mu scházelo? Vždyť je plné a nadbytečné, jak praví svatý Tomáš. A přec mu schází to, aby ho bylo v přítomnosti ještě použito k bolesti, k utrpení, které hřích jednou vnesl do světa. Ještě to schází, aby někdo uchopil sílu tohoto svatého Kristova utrpení a dal svému utrpení onu cenu, kterou mu zjednal Ježíš utrpením svým. Proto říkali naši zbožní předkové, že koho Bůh miluje, křížem ho navštěvuje.

Utrpením nám dává Bůh možnost, nejenom abychom mohli odčinit v síle Krve Páně své vlastní viny, nýbrž také podává nám možnost připodobnit se Ježíši v jeho nejvznešenějším úkolu oběti lásky a spravedlnosti Boží. Tak není křesťanu utrpení kletbou, trestem jenom, nýbrž velkou možností dorůsti ke své Hlavě v jeho úkolu a úkonu nejkrásnější.

Když jsme přivtěleni milostí ke Kristu, musí v nás tatáž milost působiti tytéž svaté účinky jako v Hlavě milostí. Když ona obecná milost vedla Krista ke kříži, není divu, že duše křesťanská také má posvátnou úctu k utrpení ke kříži, který lze spojit takřka nerozeznatelně se svatým křížem Páně.

Braito.

Pán Bůh nás bere za slovo

Je dnes na sta a na tisíce lidí, kteří se musili rozloučit se svým dosavadním zaměstnáním, jemuž se věnovali celou svou bytostí. Vzpomeňme jenom na příklad na příslušníky armády! Mezi nimi a mezi mnohými jinými bylo tolik vyznavačů hesla, že práce je jediným smyslem života, při čemž slovem „práce“ myslili právě jenom tu práci, kterou konají oni. Jak budou tito lidé nadále žít? Je to jedna z velkých příležitostí ukázat, co znamená náboženství v životě člověka. Věřící člověk si řekne, že patrně od něho Pán Bůh již jeho dosavadní práci nechce, třeba se jemu samotnému zdála důležitá. Ví dobře, že jsme stvořeni pro Boha a že Bůh nám dovede zjevit, čeho si od nás přeje. Najdeme tolik pokory, abychom uměli Bohu sloužit třeba jenom modlitbou, když by nebylo možno konati nic jiného? Pro křesťana vlastně by vůbec nemělo býti ani takových otázek. Ale jsme slabí lidé. Nedorostli jsme často do výše toho, co sami hlásáme, o čem jsme upřímně přesvědčeni. Pán Bůh nás někdy podivuhodně bere za slovo. Chce doslova a do písmene, abychom mu splnili to, co jsme mu slibovali v dobách šťastnějších. Kolikrát jsme

Bohu říkali na modlitbách, aby s námi učinil, jak jemu se líbí! Neuvedomili jsme si dosahu těchto slov. Vše však záleží na tom, abychom neselhali ve chvíli, kdy od nás Bůh žádá plnění našich slibů. Buď se ukáže, že všechno, co jsme mluvili, bylo pravda. Nebo se ukáže, že slabost lidská je silnější, než někdejší dobrá vůle, a pak běda nám, pak je prohráno všechno! Ano - i sám božský Spasitel se modlil za odvrácení kalicha utrpení, ale nikoliv podle vůle lidské, nýbrž podle vůle Otce nebeského. Ale ukáže-li se, že před námi zeje pouhá prázdnota, když nám vzali naše nejoblíbenější zaměstnání, jaké bylo až dosud naše křesťanství? Jakou hanbu způsobíme Církvi, když uvidí lidé nevěřící, že stačil sebe-menší otřes a my jsme ztratili tvář? Kdo dovede svou dosavadní práci obětovat Bohu, ten dovede také se statečným srdcem začínat znovu. Vždyť Bůh od nás nežádá úspěch. Žádá od nás modlitbu, práci, dobrou vůli a více nic. Žádá od nás naše srdce. Sami v sobě jsme slabí, ale můžeme všechno v tom, který nás posiluje. Je potřebí ukázat sílu ve slabosti, sílu v neúspěchu, sílu ve chvíli, kdy se naše cíle zacheřily. Tato síla bude mít větší cenu, než leckteré silácké gesto, kterým jsme oslňovali sebe i svět v dobách úspěchů.

Al/a.

Nebezpečí rutiny

Každý, kdo pracuje apoštolsky, by se měl varovati jedné věci: rutiny. Rutinou rozumíme obratnost, které nabýváme častým cvikem. Obratnost, jež působí, že svou činnost dovedeme konat již takřka po paměti, aniž musíme mnoho na ni myslet. Rutině může propadne novinář, který denně zachází s nejvyššími pojmy lidstva tak dlouho, až mu úplně zevšední. On sám se stává mimovolně skeptikem. Jeho srdce si odvyklo mluvit, když tato veliká slova píše. Pracuje již jenom mozkiem, a to ještě nikoli s vynaložením všech rozumových sil, nýbrž toliko s řemeslnou zručností. Rutině může propadne kazatel, a to právě dobrý kazatel, který již má několik vyzkoušených řečnických efektů, po nichž může sáhnout slepě, věda, že budou působit. Rutině může propadnout světský řečník, který má nastudovaných několik řečnických arií, jež může odříkávat s bezpečným vědomím, že budou lidé při nich tleskat a při tom může klidně myslet na to, co bude mít k večeři. Ru-

tině může propadnout umělec, jenž místo co by tvořil, kopíruje sama sebe. To, co bylo kdysi dílem inspirace, se u něho stává dílem chladné vypočítavosti. Rutině může propadnout i politik, který místo aby hledal stále nové cesty k naplnění svých úkolů, se spokojí běžnými, vyšlapanými, vyzkoušenými, zlatými středními cestami a frázemi a spolehne se, že se to všechno „samo vystříbí“.

A jaký je lék proti rutině? Neustálá vnitřní obnova, nepřestávající vnitřní život, jenž nám umožňuje, abychom, podle slov prorokových, dovedli viděti neustále „nová nebesa a novou zemi“. V tom jest duchovní mladost, jež se neustále obnovuje, jež nezávisí na věku. Někdy se nám o lék postará Pán Bůh sám tím, že nám znemožní práci, které jsme se již příliš dobře naučili. Když hrozí naší práci nesrdečná rutina, nastanou často poměry úplně nové, v nichž musíme chtíce nechťce hledati nové cesty, přiložiti k dílu celé srdce anebo nechati práce vůbec. V těchto dobách byla nám všem poskytnuta příležitost, abychom hledali nové cesty, bylo nám dáno dosti příležitosti, abychom se vyvarovali rutiny a jejího chladu i jejího mechanismu. Jde jenom o to, abychom porozuměli tomu, proč nám Pán Bůh bere naše zamilované hračky, proč nás odhání od práce, o které se nám zdá, že ji tak dobře umíme. Odhání nás od ní právě proto, že ji umíme dělat již až příliš dobře. I v apoštolském životě - a v něm především - platí totiž známý básnický povzdech Hálkův, jenž se právem stal nesmrtelným výrokem: „Jen zevšednět mi nedej, Bože!“

V jednom starším ruském románě se vyskytuje tato scéna: Seminarista se zpronevěřil svému budoucímu kněžskému povolání, ale svět jej zklame, a on žádá nyní biskupa, aby jej znovu přijal a vysvětil. Vyloží biskupovi svoje poblouzení a promlouvá k němu přesvědčivě o změně, jež se stala s jeho duší. Biskup vyslechne jeho slova s účastí, má však jedinou námitku: „Synu, zdáš se mi příliš výmluvným!“ - Ano, je dobře býti výmluvným, ale výmluvnost někdy přesvědčuje méně, než mlčelivá a neobratná zajímavost, neboť přílišná výmluvnost svědčí často o rutině. Co nebylo získáno námahou a utrpením, mívá obyčejně nepatrnou cenu, i když se navenek vše jen leskne a hraje všemi barvami. Rutinér je vždycky poněkud „příliš výmluvný“, kdežto podle slov Březinových „vinaři vína Silných byli smutek a samota“. Co nevyzrálo ve smutku

a v samotě, jest věcí pouhé obratnosti a nemůže jíti do hloubky. Může působiti na chvíli na masu, ale je to obyčejně zrno, jež buď padne na skálu anebo vzklíčí, ale jest udušeno rychle trním.

Potká-li nás náhle veliký nezdar v naší dosavadní práci, měli bychom se vždy zamysleti nad tím, není-li to pokyn Boží, abychom život a práci měnili podobně, jako to učinil svatý Alfons, jenž po prohraném velkém soudním procesu se vzdal advokátské dráhy skvěle započaté a nastoupil cestu, na níž se stal světcem. Ne nadarmo se modlíme v litaních, aby nás Bůh ochránil od zanedbání vnuknutí svých. Takové vnuknutí může k nám promlouvati i v tom, že jsme ztratili mnohá pole své působnosti. Je to vnuknutí, jež někdy promlouvá k jednotlivcům i k celým národům. Jsou ovšem i lidé a jsou i celé veliké skupiny lidí, které se po takových nárazech otřepou jako pejsek a pokračují dále ve své běžné rutině, jako by se nic nebylo stalo. Varovati je bylo marné. Duševní pohodlí uspalo jejich mysl. Ztratili schopnost stálé obnovy v Bohu, jenž „obveseluje mladost naši“. Jsou obratnými starci, nepřístupnými již novým zkušenostem.

Kdo mívá šestý smysl pro to, co jest rutina, a pro to, co jest opravdu vždy znovu prožíváno, jest mládež, ovšem mládež ještě světskými zájmy nezkažená, sama rutině nepropadlá. Mezi universitními učiteli mívají vřdycky nejvíce oddaných žáků nikoli ti, kdož dovedou nejlépe přednášet, nebo snad dokonce ti, kdož nejmírněji zkouší, nýbrž ti, na nichž mládež vidí, že problémy, o nichž přednášejí, opravdu spolu prožívají, že jimi skutečně trpí, že nejde o myšlenky, jež byly naposled prožity před dvaceti lety a od té doby se staly již jenom mrtvými skripty. Rutina je příznak duchovního marasmu, který bývá předzvěstí smrti. Měli bychom se vždy bát, když jsme se své práci naučili příliš dobře, a hledati obnovu dříve, než nás Prozřetelnost Boží sama naučí, že se máme považovat za neužitečné služebníky nejspíše tehdy, když jsme se stali pracovníky již příliš obratnými. - *Alfa*.

Z duchovního života

BENEŠ JAROSLAV: *Rozumem ku pravdě*. Kropáč a Kucharský, Praha 1939, str. 149, cena 15 K. Nárys tomistické filosofie. Stručný, ale výstižný. Psal jej autor neobyčejně sešitý a obeznalý s tomistickou filosofií. Kniha ukazuje věčně, že křesťan není v rozumových otázkách nějak ochuzen, nýbrž, že má naopak jisté světlo i pro přirozeně hledající rozum v otázkách nejvšednějších. Jest to základ noetiky, psychologie, theofysiky. Pro začátečníky nebo laiky velmi dobrá příručka.

BRIDEL: *Křesťanské učení* Exerciční dům, Frýdek, stran 270, cena 28 K. Nemohu si pomoci, ale nevidím žádné příčiny, proč se toto staré veršování znovu a tak skvěle vydává a k tomu ještě lidovým nakladatelstvím Exerciční dům frýdecký. Již by mohlo býti téhle barokní záplavy dost, nebo se někomu podaří pochovati baroko po druhé. A praktické ceny to již vůbec nemá.

J. BROŽOVÁ: *Chodský Betlem*. Praha, Vyšehrad, cena 10 K. Hezky nám to udělala Jana Brožová, která nakreslila nám nový český Betlem, kde nic neschází, kde se všechno dobré a krásné tulí k Jezulátku a kde jsou postavičky oblečené do chodských krojů. Každá maminka a tatínek by měli opatřiti svým malým tento Betlem. Zažijí krásné večery při vystřihování a lepení Betlema.

E. G. KOLBENHEYER: *Das gottgelobte Herz*, román z doby německé mystiky. Naklad. Müller, Mnichov, stran 537, v plátně 7.50 RM. Třinácté století, úpadek rytířství a vzestup patriciů z obchodního světa. Do historického rámce dějem i formou a jazykovým dobovým výrazem vložen život významné postavy německé mystičky, Markety Ebnerové. Uchvativý způsob líčení doby s jejím životem, zvyky, slavnostmi, leskem i bídou tvoří prostředí, ve kterém se vyžívá úsilí německé řeholnice dosíci v mystice nejvyššího posvěcení.

MARCON: *Licht im Finsternis*. Müller, München 1939, str. 128, cena váz. 2.80 RM. Originál i podání mše svaté, křížové cesty a růžence jako hlavních projevů katolické bohoslužby. Kniha prýští ze silné nesentimentální zbožnosti. Krásně ze všech tří září ústřední myšlenka, že Kříž je ústředním bodem celého křesťanství a že proto musí býti naší snahou o tom kříži hodně rozjímat a jít za Ukřižovaným. Dobře k tomu pomáhá úhledná knížka.

NEUMANN: *K dějinám husitství na Moravě* Nakladatelství Velehrad, Olomouc 1939, str. 160, cena 25 K. Pilný moravský historik, který se stále zabývá náboženskými českými dějinami, vydává toto pozoruhodné dílo, kterým se ozřejmují počátky, příčiny husitství u nás. V knize jsou po prvé tyto věci zpracovány. Kniha obsahuje líčení všech husitských tažení

na Moravu, účasti moravských krajů a šlechticů na hnutí husitském. Kniha je velkým přínosem historického studia této důležité doby našeho národa.

SELLMAIR: *Der Mensch in der Tragik*. Erich Wewel Verlag, Kraling bei München 1939, str. 305. Obhajoba tragického prvku v člověku. Kniha je napsána proti těm, kteří necítí tragiky lidské, tragiky životní. Vytýká křesťanství, že rozrušilo tragično lidské a na jeho místo že dalo léky neúčelné, neúčinné. Po stránce materiálu je v knize snešeno hodně látky. Mnoho dobrých postřehů, ale ač jsme vděční tragičnosti za mnoho výsledků, které z jejího napětí povstává, přece nemůžeme se nadchnouti pro absolutní přijetí tragična.

STEIDLE: *Die Kirchenväter*, Fr. Pustet, Regensburg 1939, str. 230, cena 3.50 RM. Postrádali jsme dobré, krátké příručky, která by byla jakýmsi úvodem do studia svatých Otců. Steidle musil mnoho látky zpracovati, než podal tento výstižný a při tom stručný a přehledný nástin svatých Otců. Krásně vystihl vždy jejich život i jejich dílo. Ocenil jejich hodnotu, hlavní myšlenku a místo ve stavbě katolického vývoje. Nemohu nic lepšího nikomu doporučiti, kdo se chce zkrátka a velmi dobře poučiti o patristice.

SCHMIDLIN: *Papstgeschichte der neusten Zeit*, IV. Bd. Kösel-Pustet, Regensburg 1939, str. 230. Pius XI. Již za života Piova chtěl Schmidlin vydati jako poslední díl svých dějin papežství poslední doby také život a dílo Piovo. Ale tehdy mu řekl sv. Otec, tak jak měl velmi rád Schmidlina: Nech mne, synu, nejdříve umřítí... Schmidlinovo dílo je dobré také po té stránce, že zároveň s pontifikátem Piovým líčí současné poměry, historické politické boje, vývoje, otázky, snahy a podobně. Proto je kniha velkým zlatodůlem pro dějiny Církve zároveň. Přál bych si ovšem, aby byl věnoval Schmidlin více pozornosti našim poměrům a otázkám. Autor líčí velkou postavu Piovu po všech stránkách. Vyzvedá jeho samostatnost, přímočarost, neodvislost od vyběhaných kolikráte kolejí vatikánského stroje. Líčí jeho ohromný přehled přes celkovou situaci, jenž dovedl vždycky v pravý čas pravý lék křesťanům podati. Máme u nás sice přeloženo Fontenelovo dílo, ale to je spíše populární, třebaže vynikající. Teď posléze máme dobré vědecké, přesně doložené a všeho si vědecky všímající dílo, které bude základem dalších životopisů, kterých jistě přijde více v brzké době.

SCHWARZ: *Vom Bau der Kirche*. Werkbund Verlag, Würzburg 1939, str. 200. Kniha je sice napsána pro odborníky a k tomu ještě ze stavitelského oboru, ale dnes, kdy všichni cítíme, že i naše doba musí umět nějak i kamenem volat k Bohu a kamenem obejmouti lidské duše, které tam v prostorách chrámových se zvedají k Bohu, a kdy cítíme, že to mnozí stavitelé nedovedou, jest tato kniha velmi důležitou a vzácnou knihou. Jest to podivuhodné spojení theologických myšlenek s odbornými návrhy na vyjádření prostorové, stylové.